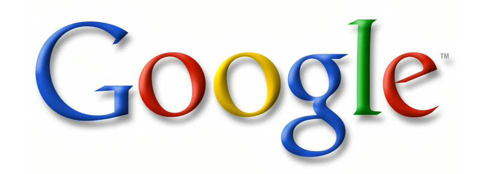
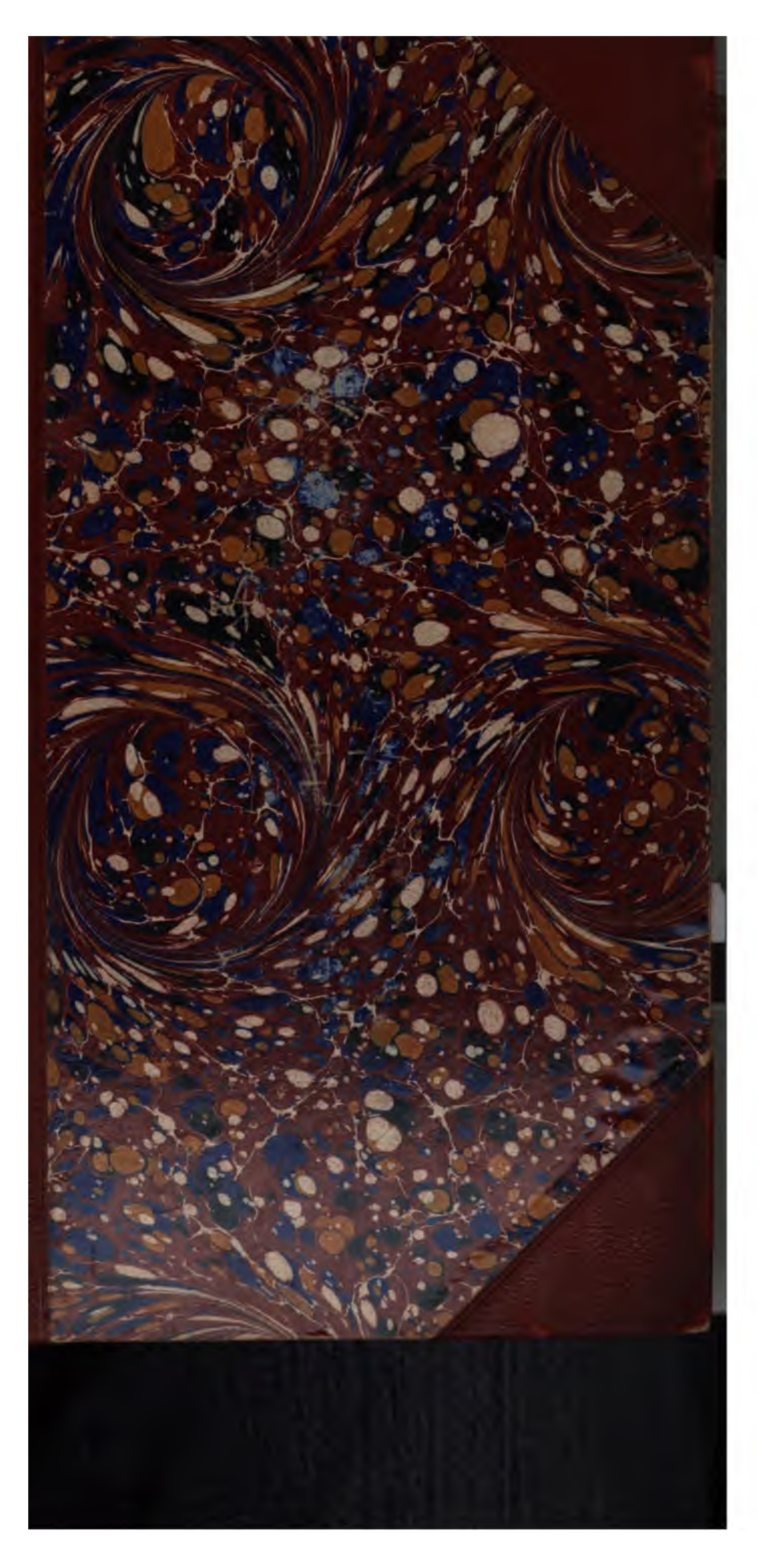

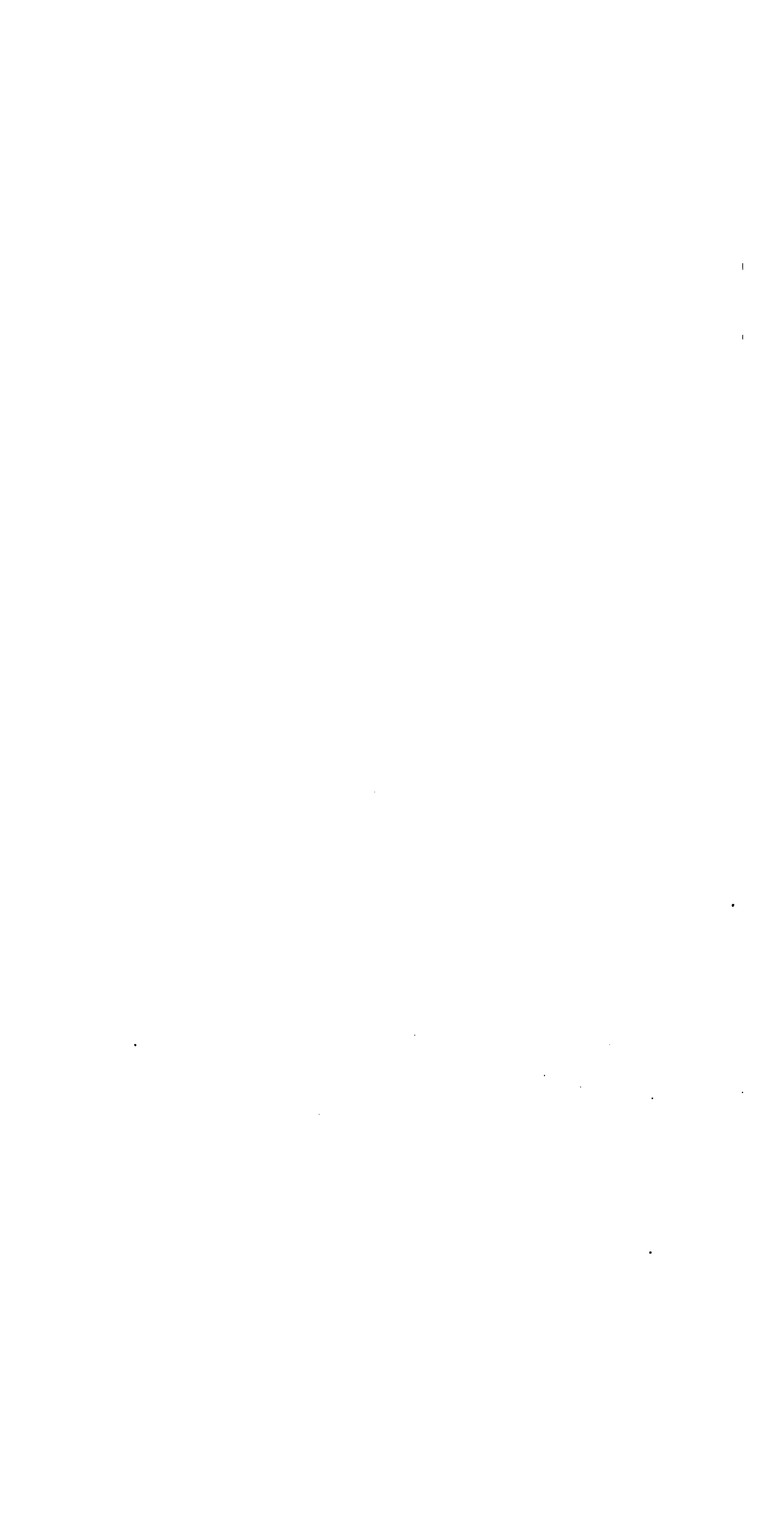

HARVARDIANAE
ACADEMIAE
SIGILLUM
IN NOV ANG
VE RI TAS
CHRISTO ET ECCLESIAE

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

Herausgegeben

von

Clemens Blume und **Guido M. Dreves.**

XXIV.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Vierte Folge.

Leipzig.

O. R. Reisland.

1896.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Vierte Folge.

Aus

Handschriften und Wiegendrucken

herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,
S. J.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1896.

VORWORT.

Nachdem mit dem XXIII. Bande der Analecta die Serien der Hymni inediti zum Abschlusse gelangt sind, setzt das vorliegende Heft die der Historiae rhythmicae fort, welche zu ihrer Vollendung noch drei weitere Hefte gleichen Umfangs erheischen werden.

Aufgenommen wurden nur solche Officien, die ganz oder zum großen Teile in gebundener Sprache, sei es metrisch, sei es rhythmisch oder auch in ausgesprochener Reimprosa verfaßt sind. Nicht aufgenommen wurden dagegen einzelne versprengte Antiphonen, Responsorien oder Invitatorien, deren sich nicht wenige in sonst durchaus in Prosa abgefaßten Officien finden. Beispielshalber verweise ich auf das 9. Responsorium im Officium des hl. Tegulus, das Anal. XXIII, 273 in den Noten mitgeteilt worden.

Bekannt und verbreitet sind z. B. als Antiphon zum Magnificat am Feste des Evangelisten Matthäus die Leoninischen Verse (Brev. Pragense saec. 14. Cod. Pragen. VI E 4; Brev. Pataviense saec. 14. Cod. Vindobonen. 1873):

Conspicit in caelis mens prudens Ezechielis
Quatuor obscuris animalia stare figuris:
Prima leonina facies et dextra bovina,
Trita hominem ostentat, aquilam tetarta retentat;
Ex his thelonei celebrantes festa Matthaei
Christo dulcisonas resonemus carminis odas.

Vgl. Morel 172, dessen Text nach einem Curer Brevier o. O. u. J. mit mehreren Fehlern behaftet ist.

Das folgende Responsorium in Assumptione B. M. V. findet sich nachgetragen in einem Breviarium Opatovicense saec. 15, Cod. 1962 der Wiener Hofbibliothek:

Integer ardorem rubus, arida virgula florem,
Porta serrata viam, sicco ros vellere stillam,
Stella maris solem, fert virgo theotoca prolem.

Selten, dafs von einzelnen solcher Antiphonen und Responsorien die Verfasser bekannt werden. So ist nach Schubiger, die Sängerschule St. Gallens, S. 58, Hermannus Contractus der Autor einer Antiphon: O florens rosa, von der Schubiger beifügt, dafs sie nicht auf unsere Zeit gekommen zu sein scheine. Es ist dies wohl zweifellos die Anal. V, 50 in den Noten mitgeteilte Antiphon, welche in der Klagenfurter Handschrift 38 (saec. 12.) der Complet des Festes der unbefleckten Empfängnis zugewiesen wird:

O florens rosa, Domini mater speciosa,
O virgo mitis, o fecundissima vitis,
Clarior aurora, pro nobis omnibus ora,
Ut simus digni postrema luce beari.

Eine andere Antiphon bietet mit dem Namen ihres Verfassers ein Cantionale sanctae Mariae Urani (saec. 14.), Handschr. 129. 5. H. zu Ravenna, mit der Bemerkung: Frater Honofrius de Sulmona, lector Perusii, ordinis fratrum eremitarum sancti Augustini, fecit supradictam antiphonam sanctae Julianae et sua propria manu scripsit; die Antiphon lautet:

Alma virgo Juliana,
  Puritate fulgida,
Caeli pande tu arcana
  Tua prece valida,
Nostrae carnis pestem sana,
  Virginum egregia,
Ut per te sint nobis data
Paradisi regna grata
  In coelorum curia.

Solcher vereinzelter Antiphonen und Responsorien liefse sich aus Brevieren und Antiphonarien eine nicht unbeträchtliche Anzahl zusammenstellen, wäre nicht das Sammeln derselben mit einem Aufwande von Zeit und Mühe verbunden, dem gegenüber das zu erwartende Resultat nicht die nötige Anziehung ausübt. So bietet, um noch einige weitere Beispiele anzufügen, der Viaticus Bischof Johannes' von Neumarkt (Cod. Mus. Bohem. s. n.) folgende „Commemoratio“ des hl. Christoph:

O verna Domini fidelis,
O quantum refulges in caelis,

Patet in signo baculi,
Quo erupere flosculi.
Christophore Christo grate,
Ferre Christum comparate,
Christum emisti sanguine
Fuso pro ejus nomine.
O laus formae, qua ditaris,
Nam per Christum coronaris;
Ergo satis commendaris,
Dum Christophorus vocaris.
Et nunc fac, ut depreceris
Deum, quo frui mereris,
Pro nostro gravamine,
Quo gravamur crimine.

Auf den hl. Onuphrius finden wir in dem 1488 zu Neapel gedruckten Breviere der Cölestiner eine ähnliche Commemoratio in etwas verwilderten Versen:

O refulgens in altissimis
  Lucerna beatorum,
Vivens in asperrimis
  Pro gloria justorum,
Sitiens dulcissimis
  Meritis sanctorum
Onufri mirifice,
Dei confessor inclite,
  Apud ipsum altissimum
  Esto nostrum refugium,
Ut tuis supplicationibus
Fruamur in coelestibus
  Sempiterno bono.

Folgende Antiphonen auf den hl. Bernhardin von Siena finden sich in der Prager Hs. VII H 8, einem Franciskaner-Diurnal des 15. Jahrh. Die erste derselben ist Anal. V, 155 in den Noten erwähnt, aber irrtümlicherweise nicht vollständig mitgeteilt worden:

O splendor pudicitiae,
  Zelator paupertatis,
Amator innocentiae,
  Cultor virginitatis,
Lustrator sapientiae,
  Protector veritatis,
Ante thronum fulgidum
  Aeternae majestatis
Para nobis aditum
  Divinae pietatis.

Hieran schliefst sich der kurze Versiculus mit dem zugehörigen, die Oration einleitenden Responsorium:

V. Implora nobis gratiam,
Beate Bernhardine,
Per fontis abundantiam
Pietatis divinae,

worauf die zweite Antiphon mit der Aufschrift: *Alia antiphona* angefügt wird:

Patris sancti Bernhardini
Memoriam recolamus
Et auxilii divini
Gratiam exposcamus,
Tamquam peregrini
Patriam repetamus.

Eine andere Prager Handschrift, XII C 11, enthält auf der Innenseite des Deckels in einer Schrift des 15. Jahrh. folgende Antiphon ad Vesperas:

Floret Francisci hortulus,
In quo fulget Antonius
Et Ludovicus inclitus
Ac Bernhardinus coelicus
Cum Bonaventura
Et martyrum exercitus
Ac Clara, candor niveus;
Hi orent, nobis coelitus
Largiri dona spiritus
Ac polorum jura.

Dieselbe Antiphon findet sich wieder auf dem Vorsetzblatte der Handsch. 112 von Wilhering vom Jahre 1474. In beiden Quellen folgt derselben eine zweite Antiphon ad Laudes:

Vos sancti Dei incliti,
Qui estis mente simplici
Franciscum imitati,
Orate, ut hic fervidi
Et in futuro lucidi,
Simus et nos beati.

Hieran schliefst sich Versiculus und Responsorium: Orate pro nobis sancti Dei omnes de ordine Minorum; R. Ut perfruamur gaudiis in aula coelorum.

Ähnlicher liturgischer Bruchstücke liefsen sich, wie gesagt, eine nicht unbedeutende Zahl beibringen. Die mitgeteilten werden genügen, die Gattung hinlänglich zu kennzeichnen; mehr davon in die vorliegende Sammlung aufzunehmen lag und liegt

nides dem Zwecke derselben ferne. Solches, damit niemand enttäuscht werde, wenn er ähnliche vereinzelte Antiphonen und Responsorien in derselben vergeblich suchen sollte.

Wie reichhaltig das hymnologische Material der Länder lateinischer Kirchensprache auch heute noch fliefst, nachdem es von den Jahrhunderten mehr denn einmal deciniert worden, zeigt ein Rückblick auf jene Bände dieser Sammlung, die sich mit den umgedruckten Hymnen der verschiedenen Breviere und Antiphonare befafst haben. Solcher Hymnen sind im Ganzen über 3840 zum Abdrucke gelangt, eine Zahl, deren Gröfse in die Augen springt, wenn man sie beispielsweise mit der Sammlung Mones — noch immer einer der reichhaltigsten — vergleicht. Denn obwohl Mones Sammlung poetische Produkte aus allen Arten geistlicher Lateindichtung vereint, enthält sie nur 1215 Nummern, d. h. blofs ein Dritteil der nachgetragenen Brevierhymnen. Die Sequenzendichtung ist aber mindestens ebenso reich an Zahl, bedeutend reicher aber an Abwechslung und Interesse.

Bei dieser Massenhaftigkeit des bewältigten und noch zu bewältigenden Stoffes wird es niemanden, der die grofsen Mühen und kleinen Freuden eines Herausgebers aus Erfahrung kennt, Wunder nehmen, wenn die Last anfing manchmal etwas unsanft auf meine Schultern zu drücken, doppelt dann, wenn ich den Blick in die Zukunft voraussandte. Da fügte es ein freundlicher Stern, dafs mir endlich gelang das zu finden, wonach ich oft verlangend ausgeschaut hatte. Mein sehr lieber Freund, Clemens Blume, bereits in weiteren Kreisen bekannt durch eine mit allseitigem Beifall aufgenommene Monographie über das altchristliche Taufsymbol [1]), hat sich auf meine Bitte entschlossen, die gedachten grofsen Mühen und kleinen Freuden mit mir zu teilen. So darf ich hoffen, dafs schon der nächste Band dieser Sammlung sich Dank seiner umfassenden und gründlichen Kenntnisse auf den verschiedensten Gebieten der christlichen und profanen Archäologie vor seinen Vorgängern vorteilhaft auszeichnen werde. Für den vorliegenden mufs ich leider noch ausschliefslich die Verantwortung übernehmen. Ebenso bin ich meinem werten Kollegen neben dem Danke für seine grofsmütige Entschliefsung

[1]) Das apostolische Glaubensbekenntnis. Eine apologetisch-geschichtliche Studie mit Rücksicht auf den Kampf um das Apostolicum. Freiburg 1893.

ein für allemal die Erklärung schuldig, dafs auch bei den von ihm zu besorgenden Ausgaben etwaige Mängel und Fehler der Abschriften und Kollationen — und bei der Menge des zu bewältigenden, über ganz Europa zerstreuten Materials ist es ja undenkbar, dafs deren keine oder auch nur wenige sollten unterlaufen sein — einzig mir zur Last fallen werden.

Wien, den 1. Juni 1896.

Guido Maria Dreves.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

SERIES QUARTA.

1. De s. Trinitate.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laudetur summa trinitas,
Adoretur aequalitas,
   Nec unitas tollatur,
Colenda est identias,
Haec sit licet pluralitas,
   Haec in ipsa credatur.

2. Credamus testimonio,
Quod pater fertur filio
   Per vocem tribuisse,
Patri natus complacuit,
Paraclitus perhibuit
   In carne hunc venisse.

3. Firmati verbo Domini
Sunt coeli, qui sunt homini
   Vita, lux et ornatus,
Est oris ejus spiritus
Virtutem omnem coelitus
   Eorum operatus.

4. In personis nihil prius,
Nihil in his posterius,
   Par est tribus potestas,
In his una divinitas,
Coaequalis aeternitas,
   Coaeterna majestas.

5. Lux sempiterna radio
Gignit sine principio
   Filium coaequalem,
Simul producunt tertium,
Fontis et lucis fluvium,
   His consubstantialem.

Ad Magnificat.

A. O fons sapientiae,
   De qua manat filius,
Gemina lux gloriae,
   Unde fluit tertius,
      Spirant hunc amorem
Lux primae notitiae,
   Lucis summae radius,
A quibus deliciae
   Procedunt ut fluvius,
      Fundunt hunc calorem.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Trini Dei unitatem
   Venite adoremus,
In personis trinitatem
   Pariter collaudemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adesto, sancta trinitas,
   Deus unusque totus,
Tu qui lucem inhabitas,
   In te manens immotus.

2. Ades cunctis potentia
   Nec tamen es divisus,
Cuncta reples essentia,
   Cunctis praesens invisus.

3. Disponis res suaviter,
   O trinitas creatrix,
Contines mundum fortiter
   In motu gubernatrix.

Responsoria.

1. Deus, qui nos potentia
Fecit, nos benedicat,
Qui nos regit prudentia,
Huic salus, quisque dicat,
Laus ipsi, qui clementia
Malum nostrum abdicat.
V. Praeveniat nos gratia,
Sequatur et sit socia
Ejus, qui nos sic dicat.

2. In patre est auctoritas,
Splendor manentis veritas,
Jubar et luminare
Spiritus sanctus caritas,
Amor verus et bonitas,
Dans esse et creare.
V. Est trinitatis unitas,
Unitati dat trinitas
Intra principiare.

3. Perfecta communio,
Quia nil jucundius,
Est in tribus bonum,
Amor et processio,
Fluxus voluntarius
Monstrant summum donum;
V. Tres dant testimonium,
Tres unum principium,
Tenent unum thronum.

Responsoria.

1. Cum quis possidet socium,
Est jucunda possessio
Et grata jucunditas,
Sic pater gignit filium,
Ut amborum connexio
Plena sit felicitas.
V. Nam, ne sit solitarium
Verbum, requirit alium
Completa suavitas.

2. Abraham dum in ostio
Tres vidit in consortio
Prospexit trinitatem,
Hoc capit in mysterio
Indiviso dominio
In tribus unitatem,
V. In tribus, quorum unio
Indifferens, corde pio
Adorat majestatem.

3. Patris nequaquam vacua
Sed bonitas largissima
Se diffundit in filium,
Sic amborum irrigua
Crescit caritas maxima,
Qua spirant simul tertium
V. Sancta et individua
Trinitas perfectissima
Tres et unio trium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pater rebus originem,
Verbum dat esse verum
Et bonitas imaginem,
Unica causa rerum.

2. Eructat pater filium
Sicut mens verbum bonum,
Ambo unum principium
Aeternum spirant donum.

3. Pater cunctorum gloria,
Ex quo cuncta creantur
Per verbum, per quod omnia
Spiritu conservantur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Personis est pluralitas
In natura simplici,
Ut in puncto simplicitas
Respectu multiplici.

2. Nequit trinitas mutari,
Si ad nos referatur,
Sic et minus variari,
In pignus si ponatur.

3. Cum immensa sit trinitas,
Nusquam plene capitur,
Licet sit simplex unitas,
Qua justus perfruitur.

Responsoria.

1. Summi Dei
 trina monarchia,
Una trium
 simplex est usia,
Tribus inest
 sub una latria
Honor unus,
 aequalis gloria.
V. Seraphim ter sanctus clamant,
Semper laudant hunc, quem amant.

2. Lux diffusa radio
 Protinus se multiplicat,
Ignis caloris proprii,
 Statim ut est, vim indicat,
V. Sic pater esse filii
Cum ejusdem dominio
 Ab aeterno clarificat.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Corde fidelis sentiat
Et ore non dissentiat
 Regnare trinitatem,
Hanc, cujus esse, vivere
Idem et intelligere,
 Amemus unitatem.

2. A patre comprehensio,
A verbo datur visio
 Trinae bonorum gloriae,
A dono est fruitio,
Quo fit justificatio,
 Cum sit donator gratiae.

3. Imago patris speculum,
Nexus horum spiraculum,
 In coelo quo locati,
Quo trinum panem capiunt,
Eo plus frui sitiunt
 Conjuncti trinitati.

4. Jure te laudant omnia,
Trinitas, coeli gloria,
 Cum horum sis creatrix,
In his lucet potentia,
Bonitas et scientia,
 Quorum es conservatrix.

5. Domine Deus, tu trinam
Mundi qui regis machinam,
 Jugis custos cunctorum,
Numerus, pondus, mensura
Signant te in creatura
 Trinam causam cunctorum.

Ad Benedictus.

A. O virtus cuncta bajulans,
Natura semper pullulans,
 Pater, in te dum flecteris,
 In prole par exprimeris,
 Ambo in amore;
Hunc spirat lumen geminum,
Natus cum patre luminum,
 Ortum rei vertibili
 Dat Deus immutabili
 Verbo in ardore.
Nos crucis emptos loculo
Trino signet signaculo,
 Qui carnis ad connubium
 Tractus nostrum exsilium
 Duxit in dolore.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Beata sancta trinitas,
Memoriae tu unitas,
Notitiae tu veritas,
Voluntatis tu bonitas,
Fac corde, ore, opere
Studeamus te colere,
In nobis formam gerere,
Quod possimus te noscere.

Brev. ms. Franciscanum saec. 14/15. Cod. Parisin. 1290. — In 1. Noct. **R** 1, 4 Huic salus quasi (qui) dicat. — **R** 2, 3 et fehlt. — **R** 3, 2 Lies: Qua nihil? — **R** 3, 5 Fulxus. — **R** 3, 9 fehlen zwei Silben; unum ergänzt. — In 2. Noct. **A** 1, 3 Ipsis bonitas originem. — **R** 1, 8 Sermo requirit. — In 3. Noct. **A** 2, 1 Nesi trinitas. — Ad Laudes **A** 1, 4 essem. — **A** 2, 6 sit doctor. — **A** 5, 1 Deus in trina. — **A** 5, 2 quam regis. — Zu diesem Officium gehören die Hymnen Ad Vesp.: In majestatis solio (Dan. I, 276); ad Noct.: O lux beata trinitas (Ibid.); ad Laudes: Aeternum eus principium (Anal. Hymn. XI, 13).

2. In Festo Inventionis pueri Jesu.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Felix Mariae gaudium
Festivum dat tripudium,
Dum recolit ecclesia,
Quod mater innupta sola
Moeste quaesitum filium
Gaudens invenit unicum.

Tropus.

1. Qui fuit in nubilo,
Fulget sol jam denuo
Vibrato radio,
Cessit frendens aquilo,
Auster flavit in horto
Blande virgineo.
2. Splendet florum area
Vallis nitent lilia,
Ardent rosaceae;
Vernales deliciae
Succedunt tristitiae
Fugatae Boreae.
3. Versum est in gaudium
Doloris suspirium
Post Jesum puerum,
Virginis pectusculum
Capit vix tripudium
Intra se positum.

Ad Magnificat.

A. Magnificanti Dominum
Mariae adsistamus,
Inventum Jesum puerum
Laeti suscipiamus
Eique laudis canticum
Exsultantes dicamus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Quaeramus Dominum
cum virgine matre, repertum
Semper adoremus
et ei laete jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex ore Jesu pueri
Perficitur laus Domini,
Dum doctores interrogat,
Quae sunt patris, commemorat.
2. Non sunt loquelae neque sermones,
Quibus exprimi possent dolores,
Quos virgo mater sustinuit,
Quando puerum Jesum quaesivit.
3. Puer in Jerusalem
quidem remanserat,
Quando cum parentibus
illuc ascenderat,
Quod eis recedentibus
incognitum erat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbum bonum eructavit
Jesus, cum interrogavit
Scribas, quae non ignoravit.
2. Dum in medio residebat
doctorum,
Impetu coelestium
fluviorum
Sanctificat templum
Deus deorum.
3. Cujus fundamenta in montibus,
Stillat doctrinam sentibus,
Puer duodecim annorum
Repertus a Maria
In medio doctorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Afferte Domino
gloriam et honorem,
Date Jesu puero
benedictionem.

2. Lux atque laetitia
rectis corde oritur,
Dum Jesus a parentibus
quaesitus invenitur.

3. O Jesu puer dulcissime,
Quantum exsultare
Cor matris amantissimae
Fecisti, dum dignare,
Quaesitus te ostendere,
Ut inveniare.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domo tua sedes grata
Tibi, Christe, est parata,
Doctisque mirabilia
Tua sunt testimonia.

2. Fac sitibundam animam,
Amore tuo languidam,
Te invenire cupidam,
Habere tui copiam.

3. O Jesu amantissime,
Jam desine subtrahere
Te matri amantissimae,
Quaerenti te anxie.

4. Benedictus puerulus,
Coeli terraeque dominus,
Mariae Jesus filius
Obedit matri subditus.

5. Prole mater est beata,
Matrem quae creavit,
Inque suo Sion nata
Rege exsultavit.

Brev. ms. Pedepontanum anni 1398. Cod. Meliten. Pragen. 8. add. saec. 15. A. — Brev. ms. Trebonense saec. 15. Cod. Pragen. VI F 20. B. — Brev. ms. Misnense saec. 15. Cod. Eistetten. 8° 72. C. — Brev. Misnense imp. s. l. 1483. D. — Brev. Misnense imp. (Lipsiae?) 1517. E. — Brev. ms. Canonic. reg. Wratislavien. saec. 15. Cod. Wratislavien. I O 75 F. — In 1. Vesp. Super Ps. **A**, 2 Festi dat. — Tropus fehlt A. — 1, 1 Qui sunt in jubilo B. — 2, 1—3 und 4—6 umgestellt DE. — 2, 6 Fugato Borea DE. — Ad Magn. **A**, 5 Atque laude A; fehlt B. — **A**, 6 fehlt B. — In 2. Noct. **A** 3 lautet in A:

Magnus et laudabilis
Et cunctis admirabilis
Jesus puer amabilis.

In 3. Noct. **A** 3, 1 dilectissime A. — Ad Laudes. **A** 2, 3 Te fehlt B. — **A** 3, 4 tam fehlt A. — **A** 4, 3 Inventus Mariae Jesus E. — **A** 5, 1 matrem B; est fehlt AB. — Die beiden zu diesem Officium gehörigen Hymnen vgl. Anal. IV, 18. Den Verfasser dieser Hymnen und des Officiums nennt A: „Istam historiam fecit Dominus Johannes Hoffman, episcopus Misnensis"; derselbe starb den 26. März (nach andern den 12. April) 1451.

3. In Transfiguratione DN.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Salvator mundi, Domine,
Deus verus in homine,
Quos tuo signas lumine,
Da semper frui numine.

Ad Magnificat.

A. Exsultet spiritus
In vero salutari,
Qui fecit coelitus
Se transfigurari,
Ut nix candet habitus
Radio solari,
Vultus lucet penitus
Claritate pari.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus luminis
Paterni splendorem,
Qui transformat hominis
Vultum in decorem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praegustatur hodie
Ligni vitae fructus,
Plantati miseriae
Secus nostrae fluctus.

2. Salva nos propitius
Ab irae brevis aestu,
Cui dixit Dominus:
Filius meus es tu.

3. In spe singulariter
Nos constituisti,
Vultus tui lumine
Dum nos perfudisti.

Responsoria.

1. Mentem excutiens,
homo, de pulvere
Stude cum Domino
montem conscendere,
Quo Christi gloriam
possis conspicere,
V. Quam suis hodie
promisit cernere,
Amictum gloriae
volens induere.

2. Seorsim a scoria
Plebis elevati
Visionis gloria
Sunt irradiati
In dulci praesentia
Christi transformati.
V. Qui se levant supra se,
Monte sunt beati,
Visionis coelicae
Gustu debriati.

3. Christus dat se fulgidum
In carne passura,
Ne nobis sit dubium
De dote futura,
Sed juge convivium
Mens speret secura.
V. Attriti poenaliter
Via mundi dura
Fulgebunt sublimiter
Contra carnis jura.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Innocentes manibus,
Mundo corde puri
In decore gloriae
Regem sunt visuri.

2. De coelo intonuit
Deus majestatis:
In quo mihi placuit,
Ipsum audiatis.

3. Hominum prae filiis
Forma speciosus,
Christus nitens vestibus,
Vultu luminosus.

Responsoria.

1. Claritate fulgida
Facies lucescit,
More nivis candida
Vestis enitescit,
Haec est vita lucida,
Quae finiri nescit.
V. Nix misericordiae
Solamen expressit,
Ardens sol justitiae
Clarae typum gessit.

2. Tres assumpti cum stupore,
Helias cum legis latore
Admirantes prae splendore
Adstant coram salvatore,
V. Verum probant legis more
Trium aut duorum ore.

3. Clara revelatur
   via clausa, fides reseratur
   Fulgida strata datur,
   per quam pia plebs gradiatur,
   Vox patris est testis,
   vultus, lux, candida vestis;
V. Cernite splendorem
   vultus vestisque nitorem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vehementer fortes dii
   terrae elevati
   Speciem Dei Jacob
   vident transformati.
2. Gustu brevi dulcium
   nostra mens affecta
   Concupiscit acrius
   atria dilecta.
3. Lex per Moysen est data,
   A prophetis testificata,
   Quorum Christi praesentia
   Completa sunt praeconia.

Responsoria.

1. Circumstantes terruit
   Splendor claritatis,
   Quibus mens elanguit
   In terram prostratis,
   Sed nubes apparuit,
   Signum lenitatis.
V. De coelis intonuit
   Deus majestatis,
   Humanae contremuit
   Virga parvitatis.
2. Petrus raptus gaudio
   Tantae visionis
   Non se regit praevio
   Ductu rationis,
   Quod probat indicio
   Prolati sermonis:
V. Fiant tabernacula
   Trinae mansionis,
   Bonum est per saecula
   Tantis frui bonis.
3. Transformate
   Salvator hodie,
   Nos reforma
   per vitam gratiae,
   Hic informa
   lima justitiae,
   Hinc transforma
   in luce gloriae;
V. Tibi mundos
   a faece scoriae
   Revelata
   conforma facie.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Decorem Christus induit,
   Paterna vox insonuit,
   Ista testimonia
   Nimis credibilia.
2. Transformati gloria
   Nos facit sitire,
   Quo donetur atria
   Ejus introire.
3. Super nos illumina
   Vultum tuum, Christe,
   Cujus lucis gloria
   Fulget dies iste.
4. Benedicat Dominum
   Omnis creatura,
   Qui se dedit fulgidum
   In carne passura.
5. Laudent regem gloriae
   Cuncta, quae creavit,
   Cujus fulgor hodie
   Solem superavit.

Ad Benedictus.

A. Ex alto nos oriens
   Christus visitavit,
   Cujus lucem fragile
   corpus obumbravit,
   Sed ut nos illuminet
   se transfiguravit.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. In splendoribus sanctorum
Salvator genitus,
In consilio justorum
Magnus est agnitus,
Rectis corde
dat lumen cernere,
Suscitatis
de mundi pulvere.

Ad Magnificat.

A. Lux fulget celebris
Christi praesentia,
De carnis latebris
Emicat gloria,
Quae nostris tenebris
Infundit gaudia.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. in. Cod. Londinen. Reg. 2 A XI. — Hiezu die Hymnen in Vesp.: Coelestis formam gloriae (Mone I, 85); ad Noct.: Splendor aeterni luminis (Morel, S. 16), in Laud.: Mentis fervet devotio (Anal. XII, 16).

4. De Vulneribus DN.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Adsunt sacrosancta festa
Beatorum vulnerum,
Quae inflixit gens funesta
Creatori siderum.

2. Hi cancelli pietatis,
Per quos sponsus prospicit,
Ad amplexus caritatis
Sponsam clemens allicit.

3. His in cavernis petrarum
Turtures nidificant
Et accipitris avarum
Raptum praeludificant.

4. Vasa pulchra regis fortis
Stillantia dulcedinem
Effugarunt dirae mortis
Perpetim acredinem.

Ad Magnificat.

A. Gaude, coelum, terra, plaude,
Festum adest dignum laude
Beatorum vulnerum
Christi, pii redemptoris,
Quem collaudat vox dulcoris
Hominis interioris
Dulcedine dragmatum.
Nos, qui vulnerum cruore
Redempti sumus, honore
Debito festum colamus
Vulnerum, perennibus
Ut inferamur gaudiis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus summi regis
pretiosa vulnera,
Vigilanter offeramus
ipsi laudum munera.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pilatus vulneribus
Christi corpus cruciat,
Ut flagrum generibus
Sanguinem excutiat.

2. Cruor fluit roseus
Ex membris sacratis,
Per quae stillat dulciter
Gratia beatis.

3. Corpus mite Jesu
numeroso vulnere laesum,
Ad caput a planta
transvolat ille dolor.

Responsoria.

1. Agnus sine macula
Mundana piacula
Vulnerum cruore
Tergens tabernacula
Coeli fecit pervia
Flagranti amore.

V. *Ad Deum accedite et illuminamini, et facies vestrae non confundentur.*

2. Mira providentia
Diva sapientia
Domum, quam fundavit,
Ex gentis malitia
Praesidis militia
Flagris cruentavit.

V. Lana munda tingitur
Sanguine concilii,
Dum flagellis cingitur
Caro Dei filii.

3. Stolas tingunt martyres,
Genas pingunt virgines
In agni cruore,
Ex fontibus vulnerum
Debriantur plurimum
Angeli dulcore.

V. Ad Christum accedite,
Mundo corde bibite
Poculum salutis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mare fudit aeneum
Salomon in templo,
Ut mundetur sordidum
Sanguinis exemplo.

2. Coccus bis cinctus
est Christi sanguine tinctus,
Qui mortis geminae
vincula dura tulit.

3. O beata latria
Christi, per quam patria
Coeli reseratur,
O praeclara vulnera,
Clavi, spina, lancea,
Per quae vita datur.

Responsoria.

1. Hoedi tincta sanguine
Tunica talaris
Est cruoris unguine
Caro salutaris
Purpurata stipite
Sacri torcularis.

V. *Torcular calcavi solus, et de gentibus non est vir mecum.*

2. Templum tabernaculi
pellibus caprinis
Rubricatis tegitur
atque jacinthinis,
Sic verbum altissimi
vulnerum sentinis
Purpuratum corpore
protegit ab imis.

V. *Cui diximus: sub umbra tua vivemus in gentibus.*

3. Christus vulneratus est
pro nostris peccatis,
Pro mundi sceleribus
attritus est gratis;
O insignis gratia,
honor libertatis
Immolato filio
redit venumdatis.

V. *O inaestimabilis dilectio caritatis, ut servum redimeres, filium tradidisti.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vulnerasti, sponsa, meum
Cor amoris jaculo
Taliter, ut pro te crucis
Sim affixus baculo.

2. Sponse dulcis deitate,
Floribus humilitate,
Vulnerate caritate,
Quaeso, mihi dic, amate,
Ubi te reperiam?

3. Sum in horto voluptatis,
Areola aromatis,
Carpens rosas caritatis
Et lilias castitatis,
Humilitatis violas.

Responsoria.

1. Vir indutus lineis
Atramento femoris
Pinxit tau crucis in fronte
Inebrians cruoris fonte
Moerentis in vinculis.
V. Angelus exterminator,
Ubi vidit Tau signatos,
Signo postes consecratos,
Impunitos deserit.

2. O sacratum corpus Christi,
Qui tot poenas pertulisti,
Vulneratum, lanceatum,
Diris vinclis coartatum,
Ciba nos in hora mortis,
Reseratis regni portis
Introduc ad gaudia,
V. Ubi beatorum animae
Perenni beatitudine
Feliciter jucundantur.

3. Vidi regem coronatum
Multo diademate,
Clara stola candidatum
Purpurata sanguine,
Quem in albis sequebantur
Coelestes militiae,
Regi regum concinentes
Canticum laetitiae.
V. *Laverunt stolas suas et candidas eas fecerunt in sanguine agni.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dominus rex gloriae,
vulnerum cruore
Purpuratus, hodie
vestitur decore.

2. Jubilet ecclesia
Christo redemptori,
Qui pro ipso voluit
vulneratus mori.

3. Auctor vitae *Sitio*
profatur in cruce,
Liber a supplicio
quod regnes in luce.

4. Benedicant Dominum
omnes creaturae,
Qui pro nobis voluit
vulnerari dure.

5. In chordis et organo
Christum regem caeli
Collaudemus adorantes
pectore fideli.

Ad Benedictus.

A. Benedicta benedicti
Salvatoris vulnera,
Per quae vinculis adstricti
Libertatis munera
Consecuti sunt, abluta
Criminum contagia,
Vera vita morte trita
Praestatur et gratia.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Haec est dies inclita,
Quae Christi memoria
Vulnerum habetur,
Per mundana climata
Militans ecclesia
Festive laetetur
Et praeclara stigmata
Christi laude debita
Digne veneretur.

Ad Tertiam.

A. O fons indeficiens
Summae voluptatis,
Angelos reficiens
Proles deitatis,

Per beata vulnera
Sacrae passionis
Nos supernis applica
Post cursum agonis.

Ad Sextam.

A. Sex millena sexcentena
Vulnera beata,
Sexagena atque sena
Illis aggregata,
Nobis a perenni poena
Sint tutela grata.

Ad Nonam.

R. Agno vulnerato
de pura virgine nato
Cum prece devota
modulizet concio tota.

V. *Adoramus te, Christe, et benedicimus tibi, quia per pretiosa vulnera redemisti mundum.*

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Hodie coelesti sponso
jubilet ecclesia
Pro suorum et sacrorum
vulnerum memoria,
Sex millena sexcentena
numerosa gratia
Sexagena atque sena
post vitae curricula
Paradisi ad amoena
nos perducant gaudia.

Antiph. ms. Fredeslariense saec. 14. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 129. A. — Antiph. ms. Fredeslariense saec. 14. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 124. B. — Brev. ms. Fredeslariense saec. 13. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 139. add. saec. 14. C. — Brev. ms. Fredeslariense saec. 14. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 146. D. — Brev. ms. Carmelitarum saec. 15. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 38. E.

In 1. Vesperis A 1, 3 Quae influxerat gens fenusta E. — A 1, 4 Conditori E. — A 4, 1 Vasa fulcra E. — A 4, 4 aggredinem E. — A 5 prosaisch u. z. ist eine Kollekte als Antiphon verwandt. — Ad Magn. A, 12 fehlt E. — In 1. Noct. A 1, 2 cruciavit E. — A 1, 3 fragrum D, fragcum E. — A 1, 4 excutiavit E. — A 3, 2 numerose E. — R 2, 1 sqq. Exaltatus in ligno crucis Jesus Christus etc. prosaisch. E. — R 3, 1 sqq. Ex divinae caritatis beneficio etc. prosaisch E. — R 3, 8 corde edite, bibite D. — In 2. Noct. A 2, 1 Coctus E. — In 3. Noct. A 1, 1 sq. cor meum E. — A 1, 4 Sum afflixus E. — A 2, 2 Floribus humanitate B. — A 2, 3 Vulnerata DE. — A 3, 5 Humilitatis fehlt D. — R 1, 2 Atromento D, atremento E; femoris fehlt D. — R 2, 1 O sacrum E. — R 2, 3 lancea E. — R 2, 4 Cum diris vinculis cohortatum DE. — Ad Laudes. Ad Bened. A, 7 Vera victa morte certa D. — In 2. Vesperis. Ad Magn. A, 2 jubiletur E. — A, 10 perduc E. — Per Horas. Ad Primam A, 9 veneremur D. — Die zugehörigen Hymnen cfr. Anal. XXIII, Nr. 32—35.

5. De Effusione Sanguinis DN.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Christo haec plebs addita
Et ejus dono praedita,
Jucunderis hodie,
Tota sis devota,
Erumpens in jubilum
Depone mentis nubilum,
Tempus est laetitiae,
Cura sit semota.
Omnes terrae populi
Laudent auctorem saeculi,
Per quem tanto gratiae
Signo gloriantur.

Ad Magnitutinum.

Invitatorium.

Regi, qui regit omnia,
Christo confiteamur,
Sacra cujus insignia
Redempti veneramur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Reges ut vasa figuli
In fine confringentur,
Qui summi regis aemuli
Sanguinem non verentur.
2. Adversus Dei filium
Plures insurrexerunt,
Nocentes in innoxium
Cruorem effuderunt.
3. Beati, quorum oculi
Praesentes contemplantur,
Quod tot terrarum populi
Absentes venerantur.

Responsoria.

1. Redemit nos in brachio
sancto suo Dominus.
Animas nostras redimens
de inferni manibus,
Cum ad ima inclinatus
servi formam accepit.

V. Nostra ad summa unctio
Natura sumpta humana
Haec est inclinatio.

2. In pace nostram animam
redemisti, Domine,
Mortem sustinens acerbam
maxima caritate,
Qua nemo potest majorem
nec similem habere.

V. Per hanc tuam passionem
Pacis salutis aeternae
Capaces nos fecisti.

3. Quae plasmator non rapuit,
suo solvit sanguine,
Quo nos a peccatis lavit,
ut consortes gloriae
Cum electis in patria
nos faceret in fine.

V. Animam suam pro grege
Pie dare voluit,
Ut expertes miseriae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanguini, quem gens impia
Latere fudit Christi,
Devotum cum laetitia
Impendamus honorem.
2. In tua, Jesu, requie
Nos tecum gaudeamus,
Cujus sanguinem hodie
In terris honoramus.
3. Christi latere percusso
Sanguis fluxit salutaris,
Christicolis venerandus
Atque magnificandus.

Responsoria.

1. Lux, ecce, fulget hodie
Magnae solemnitatis,
Laudes exsolvantur piae
Datori bonitatis,
Ne tanta dona gratiae
Collata sint ingratis.

V. Laete psallat ecclesia,
Laudans regem gloriae
Pro donis sibi datis.

2. In Phase, quod praecipitur
Moyses immolare,
Sub agni typo creditur
Lex Christum designare,
Hujus sanguis effunditur
In Phase salutare.

V. Hoc aspersus non laeditur,
Nam ad eum non sinitur
Percussor penetrare.

3. Christus in patris vinea
Pro nobis vapulavit,
Dum fructum gens erronea
Petitum denegavit,
Insontis latus lancea
Crudelis perforavit.

V. Felix cuspes est ferrea,
Qua confossus a framea
Fideles liberavit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nos tecum, judex saeculi,
Fac demum gloriari,
De tuo sacro sanguine,
Quos inundas, laetari.
2. Praeclaro post sanguine
Nos ditavit hodie,
Qui pedibus imaginis
Separatis effluxit.
3. Digne chorus fidelium
Sanguinem veneretur,
Quo redemptum a crimine
Se vere confitetur.

Responsoria.

1. Pii Dei clementia
Non ex suis operibus,
Sed ex misericordia
Impios justificavit
Eosque salvos effecit
Benignitate sua;
V. Sic ipsos de interitu
Tollens misericorditer
Dedit coeli gaudia.
2. Cruoris instet laudibus
Clerus, quem Christus sanguine
Effuso consecravit,
Quem effundens salubriter
Pro mundi se peccamine
Piaculum donavit.
V. Sic pius se ab impiis
. . . sine crimine
Supplicium portavit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dono praeclaro praediti
Thesauri nobis crediti
Veneremur actorem,
Qui nobis arma contulit,
Quibus humani perculit
Generis oppressorem.
2. Haec lux cum laetitia
Celebris agatur
Et in Christi gloria
Prorsus impendatur.
3. Jesu, redemptor saeculi,
In tuis semper seduli
Praeceptis vigilemus,
Ne segnes operarii
Frustremur spe denarii,
Cujus pignus tenemus.
4. Sancta Dei dextera,
Benedicant opera
Cuncta creatorem,
Qui dat nobis munera
Ad salvanda vulnera,
Crucem et cruorem.
5. Terrae reges et populi
Laudent omnes et singuli
Sedentem super thronum,
Quod immensa datio
In hoc de sacro loco
Sit lapsis remedium.

Ad Benedictus.

A. Ortus ante saecula
Nos in servi formula
Christus visitavit,
Nobis dans signacula,
Quibus dira vincula
Mortis dissipavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Pie Jesu, rex omnium,
Finis atque principium
Hujus solemnitatis,
Post festa temporalia
Nos perducas ad gaudia
Tuae perennitatis.

Brev. Corisopitense imp. . . . . . 1500. — In 1. Vesperis. Ad Magn. A, 5 Erumpens innubiliter. — In 3. Nocturno. A 3, 2 veneratur. — R 1, 3 ex fehlt. — In Laudibus. A 3, 4 Ne sinentes operari. — A 4, 2 Benedicat. — Die zugehörigen Hymnen vgl. Anal. XII, Nr. 49—52.

6. De Corpore Christi.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

Gaude, felix
mater ecclesia,
Novae laudis
agens solemnia,
Tota mentis
plaude laetitia
Redemptoris
laudans magnalia,
Inter quae cuncta
plus considera,
Mira quae fecit
in coena opera.

Ad Magnificat.

A. Magnificent animae
Fideles Christum Dominum,
Qui justis famelicis
sacrum dat convivium,
Dimittens inanes divites
gerentes hinc fastidium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt dominicae
mensae deliciae,
Plaudunt ecclesiae
cantu laetitiae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Panis novus et coelicus
Missus in fine saeculi,
Patris aeterni filius
est cibus suavitatis.

2. Hic, a sacerdotibus
Dum missa celebratur,
In eorum manibus
Transsubstantiatur.

3. Hoc sacramentum Dominus
Instituit in coena,
Cui sedit cominus
Turba duodena.

4. Sub legis Dei regula
Mens justa sit et sedula,
Saginata dulcedine
De carne Christi et sanguine.

5. Agonizans post coenam Dominus
Morte factus jam proximus
Cruorem fudit cum precibus.

6. Pernox tunc Christum proprium
Tradebat Judas dominum,
Post corporis edulium
Crudele reddens osculum.

Responsoria.

1. Mundos vocans
ad suas epulas,
Hora coenae,
detestans crapulas,
Suam Jesus
dat carnem ferculum,
Cruorem poculum.
V. Digna sane et munda
Vita requiritur,
Ubi esca tam sancta
Mandi praecipitur.

2. Data mundo
pro mundi gloria
Mira Christi
sunt beneficia,
Morbos, mortem
fugat et vitia
Sumpta eucharistia.
V. Vitam justis
confert edulium,
Malis mortem
infert et judicium.

3. Paupertatis
incedens semita,
Cuncta mundi
detestans crimina,
Dignus frui
est Christi hostia,
Inter poli
locandus agmina.

V. Nocte agnus
legalis manditur,
Culpae umbra
Christi luce pellitur.

4. Verbum vitae
in mensa loquitur,
A se ipso
panis conficitur,
Confectus sic
Iesus sumitur,
Salus hinc nascitur.
V. Post in mortem
a fratre traditus,
Surgens vivit
illaesus penitus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sitiebat Christus
salutem hominum,
Suo sanguine sitis
nostrae sedans incendium.
2. Migrans Christus fratribus
Vitae firmamentum
Corporis et sanguinis
Tradit sacramentum.
3. Liber omni vitio
Gustet hic fidelis,
Quem post pleno gaudio
Videat in caelis.

Responsoria.

1. Panis descendens coelitus
Mentis supplet inopiam
Vitamque reddens penitus
Dat gratiarum copiam.
V. Signo crucis de
panis materia
Virtute verbi
fit eucharistia.
2. Felix caro,
de cujus epulo
Tanta salus
redundat saeculo
Et sanguinem
propinans populo
Vitali poculo.
V. Ex ubertate gratiae
Tales dantur deliciae.

3. Ascendentem
Christum de hac miseria
Prosequamur
per sancta desideria,
Vadit orare
pro nobis in patria,
Manens pascit
nos eucharistia.
V. Per quem tale
nobis datum est promissum:
Vado semper
mansurus vobiscum.

4. Granum florens in fertili
Agro ventris virginei,
Sacro satum spiramine,
Poenae tritum gravamine,
Pro amoris signaculo
Fit panis in coenaculo.
V. Flos est pulcher
puris adspectibus,
Panis sanus
mundis affectibus.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Memor fuit testamenti
Dominus rex gloriae,
Se dat escam sacramenti
Dignus, ut aporiae
Mors necetur et purgetur
Vita zyma scoriae.
V. Ut nunc rerum facie
Gerimus per Jesum,
Ipsum mentis acie
Vitae scimus esum.

2. Vere Joseph tunica
Mire polymita
Passione punica
Nobis redimita,
Hac vestimur unica
Nunc et poli vita.

V. Summe pater gloriae,
Corpus tui nati
Vestis est munditiae,
Qua sumus renati.

3. Vive panis, qui divisus
tamen non divideris,
Qui cum sancto spiritu et
patre unum crederis,
In te uni, per te muni,
quos uno pane reficis.
V. Quod in nobis habitas,
verbum caro factum,
Ex Maria nasceris,
quae viri nescit tactum.

4. O spem miram, quam dat Jesus
Suis largus famulis,
Olim caesus, nunc illaesus
Cum ministris angelis
Vivus manet, quamvis esus
Hic in tabernaculis.
V. Invitati festinemus
Ad regis praesentiam
Et pro datis nobis gratis
Sibi reddamus gratiam.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Vere digna hostia
Deus, corpus et anima,
Natura duplex, substantia
Trina, personona unica.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
salvator hominum
Salutare
ipsis dans epulum
Corpus suum
ministrat ferculum.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Quando sumunt Dominum
Hic unus, ibi mille,
Quantum turba plurium,
Tantum sumit ille.

Ad Tertiam.

A. Hostiarum cumulus
Multarum dum sacratur,
Non sub formis pluribus
Christus multiplicatur.

Ad Sextam.

A. Effectu sumunt vario
Impius et justus,
In primo mors, in alio
Est vitalis gustus.

Ad Nonam.

A. Masticatur Dominus
Nec dilaniatur,
Semper manet solidus,
Cum species frangatur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O panis eucharistiae,
Cibus sanitatis,
Pius dator veniae,
Culpas laxa gratis,
Pacis et concordiae
Donis confirmatis
Finem fac miseriae,
Nos junge beatis.

Antiph. ms. Lucidae Vallis saec. 14. Cod. Carolsruhan. Licht. 15. A. — Brev. ms. Lucidae Vallis saec. 14. Cod. Carolsruhan. Licht. 34. B. — Brev. ms. Güntherstbalense saec. 15. Cod. Carolsruhan. Gü. 7. C. — Brev. ms. Benedictinum saec. 15. Cod. Carolsruhan. Geo. 6. D. — Collect. ms. Hamelense saec. 13. Cod. Hannoveran. I 101 d. add. saec. 15. E. — In der 1. Vesper stehen vier **AA** super Ps., von denen aber die drei letzten prosaisch sind. — In der 2. Nocturn sind die drei ersten **AA** prosaisch. — In der 3. Nocturn ist die **A** ad Cantica prosaisch: O sacrum convivium etc. — Ad Bened. **A**, 4 Ipsis salutare AB. — Vgl. Mone I, 262 ff.

7. In Illatione Sanguinis Domini.

In 1. Vesperis.

R. Salve, sanguis Christi stilla,
Bona reducens in illa,
Quae perdidimus
In primis parentibus.

V. Cruor Christi super cuncta
Pretiosa est unguenta,
Favus distillans passio
Mel et lac in cruce sua.

Ad Magnificat.

A. Ave, cruor salutaris,
Qui de vivo derivaris
Fonte, nos emundans
Et ad bonum nos fecundans,
Mustum verae vitis,
Vim exstinguens nostrae sitis,
Stilla plena dulcore,
Tu nos coeli redde dignos honore.

Ad Nocturnum.

Responsoria.

1. Serpens ad fastum
per fraudes atque per astum
Illiciens pastum
fructu mortis protoplastum,
In patre nos stravit,
coeli quem sede fugavit,
Sed Christi sanguis
occurrit morsibus anguis.

V. Vulneribus maestis
nos laesit noxia pestis,
Dum tristi pomo
se temeravit homo.

2. Vere sacratum sanguinem,
Qui restituit hominem
Paradiso spoliatum
Matris Evae per reatum,
Nam peremptis mortis esu
Redit vita morte Jesu.

V. *A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris.*

3. Christi sanguis sacratissime,
Tu potus salutaris es animae,
Menti ros intimae,
Tu carnis exstinguens fons faculas,
Mundans maculas.

V. *Quoniam peccatorum flammis urimur et culpis sordidamur.*

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Quando venit agnus Dei,
Placens patri hostia,
Solvit orbis culpam rei
Sanguinem cum anima
Dans ei.

2. Verbum supernum descendens
Ad salutem hominum
Sanguinem impendit pretiosum
In succursum redimendorum.

3. Beatus auctor miseris
In primo lapsis homine
Apertione lateris
Fuso subvenit sanguine.

4. Clausa parentis anima
Penetrabatur gladio,
Dum nati rorant optima
Membra cruoris fluvio.

5. Domus coelestis panditur,
Dum rumphea versatilis
Et flammea restinguitur
Virtute stillae nobilis.

Ad Benedictus.

A. Redditi
coelis sumus
per cruorem,
Quem Christi
de corpore
produxerunt
Sudor flagra spinae
Ac clavi
lanceaque
per hunc rorem
Avida
jam praedura
corda revixerunt.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Sanctus sanguis iste,
Quem, Christe,
Nascens ex virgine,
In ejus oculis
Fudisti pro homine.

Ad Sextam.

A. Spes nostra
Vincens ostra
Sanguis rubi
Donis ubi
Stillula.

Ad Nonam.

A. Te jure cuncti
Fide functi,
Ros vivifice,
Quaerunt,
Qui ruerunt,
Ut resurgant, effice.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

O gutta sanguinis
Omni prosequenda laude,
Quae cladem hominis
Miseri plena virtute repellis,
Dum ex sacro Christi corpore
manas
Cunctosque languidos sanas.

Brev. ms. Altaense saec. 14. Clm. Monacen. 9628. — In der ersten Vesper ist die A super Psalmos prosaisch; dieselbe A kehrt zur Terz wieder. Vom Hymnus giebt die Handschrift nur den Anfang an: O lapsi salus hominis. Das Invitatorium lautet: Adoremus regem magnum; die AA der ersten und einzigen Nocturn sicut in festo omnium sanctorum. Von den vier RR ist das dritte prosaisch und hier fortgelassen. Der Hymnus in den Laudes: Signum crucis mirabile.

8. De Corona Spinea.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Novi festi gaudio
Francia nitescit,
Regis regum xenio
Regni decus crescit.

2. Omnis zona sub corona
Jesu Christi clauditur,
Francis tamen in solamen
Speciale mittitur.

3. Sertum Christi deserit
Graecos et Hebraeos,
Se Latinis inserit
Et honorat eos.

4. Corda pungat et compungat
Spina flore pulchrior,
Vernans apud Christi caput
Adhuc est flagrantior.

5. Pars coronae nos ditavit
Caroli temporibus,
Ludovico Deus favit,
Totum reddens partibus.

R. Triumphales
virtutum tituli
Vi subacta
mortalis stimuli
Sub spineto
divini circuli
Nos coronent
in fine saeculi.
Nox diei,
vitae mors visita,
Ligno vitae
spina praeposita,
Crux honori
restaurant perdita.

V. Coronato
nostra miseria,
Qui honore
coronat omnia,
Et flamini
cum patre gloria.

Ad Magnificat.

A. Felix terra,
quae spinas protulit,
Regis regum
quas caput extulit,
Quarum multo
punctus est stimulo
Moriturus unus
pro populo.
Sertum diva
redolens tempora
Nostra fecit
beata tempora
Vernans intra
Francorum litora.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus humilem
Spinis coronatum,
Quem exspectat judicem,
Quidquid est creatum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Qui de coelis unctionem
Regi misit Franciae,
Per coronae missionem
Hunc honorat hodie.

2. Ex hiulcis terrae sulcis
Crucem traxit Helena,
Rex de Graecis tulit thecis
Coronam Francigena.

3. Dum medium silentium
Pacis teneret Francia,
Per Salomonem alium
Francorum ditat solium
Corona Dei propria.

Responsoria.

1. Occidentem
illustrat oriens,
Solum novum
Gallis adjiciens,
Resurgentis
coronam largiens.
V. Visitat rex omnium
nostram regionem
Et girando flectitur
jam ad aquilonem.

2. De torrente
bibens miseriae
Exaltavit
caput rex gloriae
Coronatus
spinis angustiae.
V. Regnaturos
decet augustia,
Ut coronae
monet materia.

3. Felix spina,
cujus de stimulo
Fructus vitae
pendet pro pabulo,
Morienti
succurrens saeculo.
V. Hujus decor
in aula regia
Et regali
splendet ecclesia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dei dono obviam
processio grata,
Ut castrorum acies
Exit ordinata,
Sternitur miraculis
strata consecrata.

2. Gaudeat Parisius
Serti privilegio,
Quo non exstat dignius
Sub solari radio.

3. Salvum fac, o Domine,
regnum atque regem,
Qui coronae gaudio
tuum ditas gregem.

Responsoria.

1. Hierusalem
atque Bisantium
Divae liquit
coronae pretium,
Ut Gallorum
fiat praesidium.
V. Fert magistra
mundi Parisius
Sertum lauro
sophiae dignius.

2. Qui per terras et per mare
Cunctis rebus imperat,
Fluctus sedat, nimbos arcet,
Velis auras temperat;
Felix navis, cujus onus
Casus maris superat.
V. Rex, qui navi naufraganti
Mitigavit maria,
Nunc coronae transfretanti
Cuncta reddit mitia.

3. Sacras merces
vincentes pretia,
Quas in pignus
sumpsit Venetia,
Regis nostri
redemit copia.
V. Liberalis
regis rex omnium
Per coronam
confirmat solium.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nuntiat in gentibus
Sertum, quod portavit,
Quod a ligno crucifer
Dominus regnavit.

2. Judicatus nequiter
Orbem judicabit
Et certantes fortiter
Secum coronabit.

3. Diligit judicium
Honor summi regis,
Et fidele solium
Per coronae praemium
Firmat lator legis.

Responsoria.

1. Diadema
dat virgo carneum,
Synagoga
crudelis spineum,
Sic coronant
regem aethereum.
V. Ipsa die
vernoque tempore
Vernat Christus
utroque decore.

2. Serti viror
virtuti proprius
Plus quam auri
vel gemmae radius
Triumphantem
ornat decentius.
V. Non quaerebat
fulgens imperium,
Sed virorem
vitae mortalium.

3. Sacri Petro regni clavis
Et unius uni navis
Datum est remigium;
Unitatem scindens Graecus
Coronarum perdit decus,
Perdit et imperium.
V. Minor natu Gallia
Fidei majoris
Emit primogenita
Fratris senioris.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Pretiosum, non spinosum
Christus sertum respicit,
Nec picturis, sed puncturis
Coronari voluit.

2. Coronatus, exaltatus
Ad se traxit omnia,
Vis palmarum apertarum
Aperit coelestia.

3. Homo, sursum cerne rursum
Sertum Dei spineum,
Hic redegit, quidquid egit
Per serpentem aeneum.

4. Crucifixi spolia,
Crux, corona, clavi,
Transeunt a sedibus,
Quas foedabant pravi.

5. Ecce, fit Parisius
Paradisi risus,
Ubi viror oritur
Junci pulchri visus,
In quo sua messuit
serta paradisus.

Ad Benedictus.

A. Ecce, festum
novae laetitiae
Lucis auget
decorem hodie,
Quo rex regum
dilectae Franciae
Sertum praebet
cervicis propriae.

Ad Parvas Horas.

Ad Primam.

A. Regis caput ambiens
Sertum aerumnosum
Angulari lapide
fuit pretiosum,
Inter vepres aries
cornibus haerebat,
Cum coronam spineam
victima ferebat.

Ad Tertiam.

A. Hominum prae filiis
forma speciosus
In corona spinea
fulsit gloriosus,
Rubi splendor veteris
in hac renovatur,
Novo rubo legifer
novus coronatur.

Ad Sextam.

A. Sicut dulci pluvia
Gedeonis vellus,
Sic recenti gratia
Visitatur Francia,
Sacra Dei tellus.

Ad Nonam.

A. Quasi sponsum decoratum
Corona laetitiae
Contemplemur coronatum
Regem Christum hodie.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Christe, dator
victricis gratiae,
Quos corona
ditas victoriae,
Fac victores
mundi miseriae,
Coronandos
corona gloriae.

R. In Constantinopoli
Sumpta manu Karoli
Pars coronae Domini
Datur Dionysio,
Florum testimonio
Vulgi nota lumini,
Parte fulget alia
Regis nostri regia,
Fax honoris gemini.

Antiph. ms. Cameracense saec. 14. Cod. Cameracen. 40. — In 1. Vesp. **A** 1, 3 exennio. — **R**, 9 In honore coronant. — In 1. Noct. **R** 1, 10 fehlt eine Silbe; jam ergänzt. — **R** 2, 5 Coronam spinis. — Ad Sextam. **A** 4, Visitavit. — Nach der Antiphon ad Nonam und vor der Antiphon ad Magnificat stehen folgende drei Strophen, die ein Tropus zum Sanctus scheinen, da nach jeder sich das Wort Hosanna wiederholt:

1. Ingrediente domina
Coronarum Parisius
Tamquam ad nova numina
Coetus exsultat obvius.

2. Hosanna Dei filio
Clamant Hebraei mystici,
Signorum teste radio
Cives occurrunt coelici.

3. Augusti lux undecima
— — indicit Franciae,
Pro messe ferens optima
Coronam regis gloriae.

9. De Corona Spinea.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Adsunt dominici
Serti selemnia,
Laude multiplici
Plaudat ecclesia.

Ad Magnificat.

A. Ave spina,
poenae remedium,
Servi decus,
regis opprobrium,
Tua plaga,
dolor, ludibrium
Vitae nobis
mercantur praemium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Honorati dote bona
Adoremus mente prona
Regem Christum in corona,
Quam Judaea texuit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Veneremur bonum Deum
Et colamus votis eum,
Qui gentilem et Judaeum
Spinis septus redimit.

2. O quam acetosa vitis,
De qua bibit Jesus mitis,
Agnus Dei expers litis,
Cum sic punctus exstitit.

3. Ergo regem, quem amamus,
Coronatum collaudamus
Et coronam praedicamus
Super opes regias.

4. In his spinis suspiremus,
His nos rosis coronemus,
Et sub istis computemus
Sentibus delicias.

5. Benedictus omnis erit,
Qui has spinas corde gerit,
Nam in ipsis Deus serit
Fructum centenarium.

6. O fertilem agrum multum
Et divina manu cultum,
De quo surgit hoc virgultum
Ante regis solium.

Responsoria.

1. Adest sacra lux diei,
Qua coronae nostri Dei
Agitur memoria,
Respiremus omnes rei,
Hinc cantemus omnes ei,
Qui regnat in gloria.
V. Coronastis hunc, Judaei,
Ejus dantes faciei
Alapas, gens impia.

2. Corona interrasilis
Mensae labio ponitur,
Quia corona spinea
In caput Jesu plectitur,
Et altera coronula
Altior ei additur.
V. Agno pro nobis mortuo,
Qui a Johanne cernitur,
Omnis corona merito
A senibus submittitur.

3. Spina carens
flos spina pungitur,
Per quam culpae
spina confringitur,
Spina mortis
spina retunditur,
Dum vita mundi
sub spina moritur.
V. Per hoc ludibrium
Hostis deluditur,
Mortis dominium
Per mortem tollitur.

4. Novus homo, rex antiquus,
Ut nos ditet, fit mendicus,
Expertus ludibrium,
Sic probatur ut amicus,
Jesus dulcis fit pudicus
Inter spinas lilium.
V. Jam de spinis legit ficus
Non Judaeus inimicus,
Sed fides credentium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Synagoga, retro abi
Ficte dicens: ave, rabbi,
Ex hoc scias, a te labi
Regnum et imperium.

2. Dum Judaei genu flectunt
Et milites spinas plectunt,
Vincla mortis sibi nectunt
Ad salutem gentium.

3. O quis furor militum,
Qui sic caput inclitum
Premunt per circuitum
Spinis et flagellis.

4. O quam digne genitum,
Quam abjecte traditum,
Dum emisit spiritum
Sumpto potu fellis.

5. Hierusalem trux alumna,
Jesum figens in columna,
Conversa es in aerumna,
Dum spina confringitur.

6. Pendet cruci in deserto
Coronatus serpens serto,
Quem qui videt in aperto,
Non serpente laeditur.

Responsoria.

1. Futurorum pontifex
Christus est bonorum,
Qui a spinis transiens
In sancta sanctorum
Certantis ecclesiae
Meritis justorum
Mitra sui capitis
Decoravit chorum.
V. Nimis ergo placeat
mentibus piorum
Tam excellens gratia,
munus tam decorum.

2. Exit Jesus flagellatus
Et probrose coronatus
De spinarum stimulis,
Pergit sputis deturpatus
Et confuse purpuratus
Reverendus angelis.
V. Patet in hoc principatus
Mundi hujus et ornatus
Esse contemptibilis.

3. O benignus o suavis,
O dulcior cunctis favis,
Qui cum esset ab ignavis
Punctus spinis, fixus clavis,
His ignosci supplicat.
V. Licet dolor esset gravis,
Tamen bona reddens pravis
Pietatem duplicat.

4. Quod ligatur puer risus,
Quod offertur vervex visus
Adhaerere vepribus,
Hoc praesignat, quod occisus
Noster Jesus est concisus
Spinis se pungentibus.
V. Christo puncto compungantur
Et dulcibus perfundantur
Christiani fletibus.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Jam concrepent organa
Sponso dulcis musicae,
Sponsa terris orphana
Coronatur mystice
De capite Amana
Et de Sair vertice.

Responsoria.

1. Flos de spina nascitur,
Quem spina compunxerat,
Sed se pungi tolerat,
Dum sub spina moritur,
Solvens, quod non tulerat,
Nos a spina liberat,
Punctura dum pungitur,
V. Dum corona plectitur,
Quam rex mundi deferat,
A quo mundus tegitur.

2. Coronat regem omnium
Judaea serto spineo,
Stat inter spinas lilium
Vernans cruore roseo,
Spinarum culpae nescium,
Spinae punctum aculeo,
V. Sub decore
fulget purpureo
Corpus nitens
candore niveo.

3. O regem coeli benignum,
Qui per crucis regnans lignum
Ob amoris grande signum
De corona sua dignum
Munus dat ecclesiae;
V. Gens fidelis, satis gaude,
Et honores omni laude
Regem regum hodie.

4. Felix spina,
cujus aculei
Guttis rubent
roris sanguinei,
Vires frangunt
regis tartarei,
Seras pandunt
regni siderei.
V. O spinarum
immensa gloria,
Quae tot nobis
praestant remedia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Quo diadema spineum
Commendatur memoriae
Christi cruore roseum.

2. Summum regem gloriae
Spinis coronatum
Ridet plebs perfidiae
Morti condemnatum.

3. O quam felix punctio,
Quam beata spina,
De qua fluit unctio,
Mundi medicina.

4. Pungens spina vulnerat
Christum patientem
Et a morte liberat
Populum credentem.

5. Christo sub serto spineo
Illudunt gentes impiae,
Cujus cruore roseo
Sertum confertur gloriae

Ad Benedictus.

A. Exultemus omnes chori,
Laudes demus salvatori,
Qui per spinas floruit,
Commendemus nos pastori,
Qui pro suo grege mori
Tam dignanter voluit;
Nunquam satis est amatus,
Qui tot spinis laceratus,
A morte nos exuit.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Gaude, felix
mater ecclesia,
Adsunt tibi
nova solemnia,

Nam corona
quondam ingloria
Nunc per orbem
refulget gloria.

Ad Tertiam.

A. Adsunt dominici
Serti solemnia,
Laude multiplici
Plaudat ecclesia.

Ad Sextam.

A. Sexto die facti sumus,
Cum in Adam crevit humus,
Et hac hora cinxit dumus
Salvatoris verticem.

Ad Nonam.

A. Circa nonam Christus est
pro nobis occisus,
Et latroni datus est
fide paradisus,
Corona pro crimine
Et pro luctu risus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O decus ecclesiae,
Gloriosa spina,
Sertum regis gloriae,
Mundi medicina,
Praesentis angustiae
Dulcor et resina,
Te laudantes hodie
Serva a ruina.

Brev. ms. S. Georgii Pragen. saec. 14. Cod. Pragen. XII A 22. A. — Process. ms. S. Georgii Pragen. saec. 14. in. Cod. Pragen. VI G 10. B. — Brev. ms. S. Georgii Pragen. saec. 15. Cod. Pragen. XIII C 1 a. C. — Antiph. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Pragen. XII C 7. D. — In 1. Vesp. hat C die vier ersten der AA ad Laudes. — In 1. Noct. A 5, 2 corde fehlt A. — A 6, 2 manu fehlt A. — In 3. Noct. ad Cant. A, 2 musici AC. — R 3, 1 O fehlt C. — R 3, 2 Qui fehlt A. — In Laud. hat C nur eine A, die fünfte. — Die zugehörigen Hymnen vergleiche Anal. IV, S. 21 ff. Ad parvas horas steht als Hymnus Strophe 3 von Anal. IV Nr. 21.

10. De Corona Spinea.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Christo plebs dedita,
Tot Christi donis praedita,
Jucunderis hodie,
Tota sis devota,
Erumpens in jubilum
Depone mentis nubilum,
Tempus est laetitiae,
Cura sit semota;
Ecce, crux et lancea,
Clavi, corona spinea,
Arma regis gloriae
Tibi commendantur,
Omnes terrae populi
Laudent auctorem saeculi,
Per quem tantis gratiae
Signis gloriatur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi, qui regit omnia,
Christo compatiamur,
Sacra cujus insignia
Devoti veneramur.

In 1. Nocturno.

Antiphona.

1. Vexilla regis gloriae
Jubilantis ecclesiae
Laudibus extollantur,
Per quem de mortis nexibus
Mortis confractis viribus
Fideles liberantur.

Responsoria.

1. Lux, ecce, surgit hodie
   Magnae solemnitatis,
   Laudum libantur hostiae
   In ara puritatis,
   Ne tantae dona gratiae
   Auferantur ingratis.
V. Laete psallant ecclesiae
   Laudantes regem gloriae
   Pro donis sibi datis.

2. Dum leonis immanitas
   Latet sub agni vellere,
   In insontem atrocitas
   Insanit prolis viperae,
   Justi latus iniquitas
   Letali fodit vulnere.
V. O mira ferri sanctitas,
   Quod vibratur hoc latere,
   Quo vulnerata caritas
   Satisfecit pro scelere.

3. Christus in patris vinea
   Pro nobis vapulavit,
   Dum fructum gens erronea
   Petitum denegavit,
   Insontis latus lancea
   Crudelis perforavit.
V. Felix cuspis est ferrea,
   Qua confossus a framea
   Fideles liberavit.

In 2. Nocturno.

Antiphona.

1. Carnis indutus trabea
   Corona Christus spinea
   Pro nobis coronatur,
   Haec est praeclara galea,
   Qua hostis horret framea
   Et caedes hebetatur.

Responsoria.

1. Aeterni tabernaculi
   Rex et redemptor saeculi
   Vilescit insensatis,
   Indutus forma servuli
   Spinis coronant aemuli
   Dominum majestatis;
V. Haerent in carne stimuli
   Spinarum, sordes populi
   Fert liber a peccatis.

2. Occidentem
   illustrat oriens
   Verum solem
   nobis adjiciens,
   Spem vincendi,
   coronam largiens.
V. Victor Christus
   arma victoriae
   Suae nobis
   transmisit hodie.

3. De torrente
   bibens miseriae
   Exaltavit
   caput rex gloriae
   Coronatum
   spinis angustiae.
V. Regnaturos
   decet angustia,
   Ut coronae
   monet materia.

In 3. Nocturno.

Antiphona.

1. Cruci, coronae spineae
   Sacroque ferro lanceae
   Honorem impendamus,
   Haec sunt vexilla regia,
   Per quae coronae gaudia
   Perpetuae speramus.

Responsoria.

1. Felix spina,
   per cujus stimulum
   Sanguis exit,
   qui salvat populum,
   Recolamus
   agnum anniculum.
V. O quam felices
   sunt istae spinae
   Vernantes agni
   roseo sanguine.

2. De coronis exodi
Mystice canamus,
Viam nostri commodi
Tropice pangamus,
Quorum sit memoria
Pro coronae gloria.
V. Nova lex praejudicat,
Transierunt vetera,
Spiritus vivificat,
Sed occidit litera.
3. Si virtutum gradus isti
Te sustollunt, miles Christi,
Te prudenter provehis,
Cor fidele, gaudeas
Et praemissis studeas
Coronari lanceis.
V. Arcam, mensam et altare
Debes in te deportare
Cum coronis aureis.

4. Sacerdotes, sacerdoti
Summo benedicite
Et coronae sacrae doti
Vos haeredes subdite.
5. Te laudamus, Jesu bone,
Qui certantes in agone
Confortas ex munere,
Dum honorem das coronae,
Fac ex tua passione
Nos adversa vincere.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Spina pungens acumine,
Dum carnem Christi perforat,
Ejus nos rigat sanguine
Eique nos incorporat.
2. Spina, quae pupugerat
Patientem Dominum,
Poenitentes liberat
A punctura criminum.
3. Regis patientiam
Miles imitetur,
Ut per poenitentiam
Spinis coronetur.

Ad Benedictus.

A. Tu, Christe, nostrum gaudium,
Adesto nostris precibus,
Qui cum sanctorum milibus
Veniens ad judicium
Apparebis in nubibus
Coronae cultoribus
Coronandorum praemium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O rex clementiae,
Salvator omnium,
Sola spes veniae
Post lapsum criminum,
Precamur hodie
Te sanctum Dominum,
Huic da familiae
Palmam certaminum,
Coronam gloriae
Post vitae terminum.

Brev. Carmelitarum imp. Venetiis 1579. — Dies Officium enthält fast nur Teile, die verschiedenen anderen Officien entnommen sind, ist also ein Cento. — In 1. Noct. A 1, 3 extollamus. — R 1, 1 surgit fehlt. — In Laud. A 3, 4 Spinis fehlt. — A 4, 3 sacerdoti. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 2 omnium fehlt.

11. De Sepulchro DN.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sedenti super Cherubim,
Sub quo et ardent Seraphim,
Sit laus cordis et oris,
Qui sub lapide jacuit,
Sepeliri non horruit
Fletu magni clamoris.
2. Coepit ab hoc ergastulo
Resurgere diluculo
Terribilis et fortis,

Nempe victor de proelio
Redit fracto imperio
Atque principe mortis.

3. Sepulchrum praeelegerat,
Cum per prophetam dixerat,
Quod esset gloriosum;
Accelerant quam plurimi
Et venerantur cernui
Miraculis famosum.

4. Suspensus in patibulo,
Horrendus in spectaculo
Deponitur in tumba,
Functus Joseph obseqaio
In sindone continuo
Involvitur permunda.

5. Hic requievit sabbato
Sicut et a principio,
Quando terram fundavit,
Completo jam senario
Opere facto vario
Perfecte consummavit.

Ad Magnificat.

A. O moeror et gaudium,
O judex aequus daemonum,
Tu summae militiae
Caput et romphea
Ignea, praesentibus
Clare monstratum patribus
In solari specie;
Luxit quae gens rea,
Per te rupta vincula,
Tabescunt antra ferrea,
Requievit spiritus
Patrum antiquorum;
Tuis adsta filiis,
Pater, semper in proeliis,
Nam increscunt insultus
Saevarum ferarum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi pugnanti gloria,
Qui ad horam succubuit,
Ut majori victoria
Resurgeret, cum floruit.

In 1. Nocturno.

Antiphona.

1. Hic rex in horto ponitur
Vere deliciarum
Fructumque praebens vescitur
In terra animarum.

Responsoria.

1. Postulant viri sanguinum
Sepulchrum custodiri,
Vallant corpus dominicum
Mox satellites diri,
Peroptantes propheticum
Edictum impediri.
V. Arma quaerunt et annulum,
Ut sacrum signent tumulum,
Quem volunt communiri.

2. In matris fervet anima
Luctus praecordialis,
Cujus depascit intima
Dolor exitialis,
Facta tamquam peripsima
Ut martyr triumphalis.
V. Lamenta crescunt maxima,
Inter omnes ut victima
Sit ipsa principalis.

3. De cruce dum deponitur,
Ut detur sepulturae,
Prius per pios ungitur
Corpus mirae staturae,
Inter manusque tollitur
Ad stratum petrae durae.
V. Praeses ad funus flectitur,
Quasi jure conceditur
Imperantis censurae.

In 2. Nocturno.

Antiphona.

1. Prostratum jam mirificat
Plus cunctis Deus pater,
Quem in antro signaverat
Judaea furens mater.

Responsoria.

1. In alieno mittitur
   Tummulo corporali,
   Nam pro multorum moritur
   Salute generali,
   Novus in novo conditur
   Solus more regali.
V. Quam similis efficitur
   Portae templi, quae clauditur,
   Et ventri virginali.

2. Jacet caro deifica
   Coacta synnomia
   Pietatis ac unica
   Disrupta harmonia,
   Armatorum terrifica
   Stipatur militia;
V. Trecenta plus et publica
   Vulnera sunt extrinseca,
   O quae ignominia.

3. Fornax amoris frigidus
   Victor humi succumbit,
   Pallens nitore floridus
   Caesus fortes confregit,
   Victa jam morte squalidus
   Taetra lustrans perfundit.
V. Exsanguis est et gelidus,
   Exanimis et torridus,
   Et robustos constringit.

In 3. Nocturno.

Antiphona.

1. Cor et verba malitiae
   Plena sunt armatorum,
   Verum causa pecuniae
   Negant more stultorum.

Responsoria.

1. Exstinctum verbi organum
   Verissime monstratur,
   Intra sepulchri gremium
   Lapide claudebatur,
   Quasi mortis dominium
   Subesse videbatur.
V. Sed nondum lapsum triduum,
   Vita se promit iterum
   Triumphusque probatur.

2. O coeleste mysterium,
   Quo caligat indago,
   Cum mortem non jam mortuum
   Devorat haec vorago,
   Dum mortis palatium
   Fit vitae propago.
V. Haec abortivum concipit
   Et vivum inde parturit,
   O qualis est imago.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Quam dulcis haec solemnitas,
   In qua refulget veritas
   Sanctae resurrectionis,
   Nam prostrata infirmitas
   Revixit et mortalitas
   Virtute unionis.

2. Hic resurgendo splenduit
   Funestos hostes terruit,
   Fit inde stupor malis,
   Moles terrae concutitur,
   Lapis confestim volvitur
   Angeli per vigorem.

3. Tres plectuntur supplicio,
   Necantur crurifragio
   Latrones scelerati,
   Os agni non confringitur,
   Sed integer reponitur
   In antro tumulari.

4. Jonas in ventre clauditur,
   Propheta dum deglutitur
   A cete monstruoso,
   Hoc signo agnus utitur,
   Nam et Christus praefigitur
   Actu miraculoso.

5. Laudet redemptus Dominum,
   Perpendens tantum pretium
   In vexillo regali,
   Et veneretur tumulum,
   In quo quievit, conditum
   Pigmento virginali.

Ad Benedictus.

A. O quanto desiderio
Praestolabant auxilio
Languentes apud inferos,
Promentes luctus amaros
Pro adventu Christi.
Te jacente exanime
In sepulchro depositum
Quoad corpus, de funere
In regali effigie
Jesu, descendisti.
Tu nos de lacu eripe,
Chaos confringe criminum,
Qui tartari praevalide
Claustra intravisti.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O regem mirabilem
Signis et prodigiis,
Terrores cum daemoniis
Quoslibet pellentem,
Dat ausum sanctis patribus
Jam confractis vectibus,
Fortiter pugnantem,
O desiderabilem,
Qui moestos sic laetificat,
Sed cum multos vivificat
Mortuos testantes
Jam triumphalem transitum
Et regni imperium,
Ubi sunt laetantes.

Brev. ms. Claromontense saec. 15. Cod. Parisin. 1274. A. — Brev. ms. Claromontense saec. 15. Cod. Parisin. Nouv. acq. 116. B. — Brev. ms. Brivacense saec. 15. (Privatbesitz.) C. — In 1. Vesp. A 4, 1 est patibulo AB. — A 4, 2 in fehlt AB; exceptaculo B. — A 4, 5 sq. continuo involvitur fehlen B. — A 5, 1 acquievit B. — Ad Magn. A, 3 Tuum summae A; Tamen summae B. — Ibid. 7 solari spem AB. — Ibid. 8 rea fehlt ABC. — In 1. Noct. A 1, 1 Haec AB, rex fehlt A. — A 1, 2 Fructum quaerere noscitur BC. — A 1, 4 Nostrarum animarum BC. — R 2, 1 Ibi matris AB. — R 2, 6 Ut mater BC. — R 3, 7 Preces ad funus C. — In 2. Noct. R 1, 1 In aliquo immittitur A. — R 1, 3 und 4 fehlen A. — R 1, 6 modo regali A. — R 2, 2 Cocta AB; cynomia ABC. — R 2, 8 Millena sunt intrinseca A. — R 2, 9 O fehlt AB. — R 3, 4 Celsus fortes B; Fortes sensus confregit C. — R 3, 5 Vita jam AB. — R 3, 6 Terra lustrans C. — R 3, 7 Exsanguis exstat et ABC. — In 3. Noct. A 1, 3 causa peccamine AB. — A 1, 4 in ore stultorum A; jure stultorum B. — Als drittes R wiederholt C das zweite R der zweiten Nocturn mit einigen Abweichungen: Jacet caro deifice In sepulchro condita, Compagine mirifice . . . harmonia, Armatorum mirifice Vallo est communita. Trecenta plus et publica Vulnera sunt extrinseca, O quae ignominia! — In Laud. A 3, 6 In antro tumuli AB; der Reim würde tumulati fordern.

12. De Sepulchro DN.

1. Gaudeat ecclesia
psalmorum dragmate fusca,
Festa solens Christi
sacri sub honore sepulchri.

2. Hujus splendorem
praesignavit Deus ante,
Septima namque die
requiescere coepit ubique.

3. Septima jussa dies
celebrari valde per omnes,
Sabbata cesserunt
actu pellente figuras.

4. Ut genus anthropicum
Noe conservavit in arca,
Omnes sic meruit
Christi nos condere tumba.

5. Protege, Christe Jesu,
damnandae mortis ab actu,
Tumbam quique tuam
veneramur laudibus aptam.

R. Exsulta, Sion,
quia gaudebat vetus Hebron,
Claudens ossa trium
Domino praestante virorum,
Corpus sola tuo
Christi cum clauseris antro.

V. O Christi tumba
contactu sanctificata,
Mox virtute tua
benedicito corpora nostra.
Gloria sit patri,
sancto cum pneumate proli,
Una quibus bonitas,
sapientia, summa majestas.

Ad Magnificat.

In brachio patris est
facta potentia fortis,
Mortuus ut tumbam
praecondiretur in almam,
Qui vitam caelis
vitam potuit dare terris,
Ut Dominus patribus
Abraham fuit ante locutus.

Ad Completorium.

Super Psalmos.

A. Samson ex turbis
portas vi abstulit urbis,
Quem lapis intexit
propria vi sic Jesus exit.

Ad Nunc dimittis.

A. Propter, Christe, tuum
rege nos hac nocte sepulchrum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

En, mortis, vitae
regi jubilare venite,
Mortuus in sacro
requievit et ipse sepulchro.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Crypta Dei, salve,
dulcis super omnia Christi,
Protege nos, salva,
nos dirige, crimine calva.

2. Et per virtutem
Christi tu redde salutem,
In te qui jacuit,
in te qui morte quievit.

3. Nos, qui te laudant,
libera, ne morte secunda
Damnet Styx atra,
spirans a crimine munda.

Responsoria.

1. En, Christi tumulum
Joseph cisterna figurat,
Excipit hunc Judas,
propria vi Christus abibat;

V. Vivus ille vadit,
pius hic a morte resurgit.

2. Deferri corpus
mandat Joseph ab Aegypto,
Patres circa suos
claudatur ut ille sepulchro,

V. Ut surgente Deo
cum Christo surgat ab antro.

Brev. ms. Wratislaviense saec. 15. Cod. Civit. Wratisl. M 1155. — Der Rest des Officiums ist leider ausgerissen; in andern Handschriften aber bin ich demselben nicht wieder begegnet.

13. De beata Maria V.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O domina clarissima,
Stella maris splendissima,
Destitutorum solatium,
Errantium viaticum,
Voces tuorum pauperum
Ne repellas in saeculum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad portum vitae
redeuntes, ecce, venite,
Stella maris rutilat,
hanc reus adspiciat.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo Deo plenissima,
Ad nos tua praesidia
Misericors propitia
Converte, sancta Maria.
2. Te genitricem splendidam
Confitemur et unicam
Aeternae sapientiae,
Sancta Maria, respice.
3. Deterge nostra vulnera
Corda sanans languentia,
Cui aegra clamat anima:
Succurre, sancta Maria.

Responsoria.

1. O spes divina,
via tuta, potens medicina,
Porrige subsidia
miseris, o sancta Maria,
V. In te gaudemus,
per te commissa dolemus.
2. Lux indeficiens,
venerabile sidus et ingens,
Illucesce pia
relevandis sancta Maria,
V. Praeduce te patriam
tendimus ad superam.
3. Splendida nocte dies
et consolatio dives,
Illustra, releva
moerentes, sancta Maria,
V. Extremae vitae
pavidam dum claudimus horam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quibus te, virgo, laudibus
Attollere poterimus,
Quorum sordent eloquia
Et actus, sancta Maria.
2. Emunda conscientiam,
Conserva innocentiam,
Fidem in nobis robora,
O theotocos Maria.
3. Mentes nostras castifica
Tranquilla donans tempora,
Misericors propitia,
O theotocos Maria.

Responsoria.

1. O clemens domina,
o desperantibus una
Culparum venia
largissima, sancta Maria,
V. Per te vivamus,
ad te per te veniamus.
2. Vera Dei genitrix,
humanae stirpis amatrix,
Ex te justitia
processit, sancta Maria,
V. Quae damnum reparat,
quod prima propago pararat.
3. Adspice flebilium
supiria crebra tuorum
Perpete pro vita
pulsantum, sancta Maria,
V. Attrahe, duc, vegeta,
venientes suscipe, serva.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Immaculata mansio
Effecta Dei filio,
Antiqua nobis cantica
Mutasti, sancta Maria.

2. Ecce, novum tibi melos
Renovati concinimus,
Nova adepti gaudia
Per te, o sancta Maria.

3. Exaudi nostra carmina
Acta delens peccamina
Et bona reddens perdita,
O sanctorum sanctissima.

Responsoria.

1. O coeli porta
nova spes mortalibus orta,
Duc, refove, satia
properantes, sancta Maria,
V. Ad te respicimus,
quam tota mente sitimus.

2. Oramus, domina,
carnis quos crebra ruina
Allicit ad vitia,
releves, o sancta Maria,
V. Parce libens miseris,
quae cunctorum misereris.

3. O requies, o lux,
o clementissima redux,
Ad vitam repara
morientes, sancta Maria,
V. O dulcis genitrix,
reparatrix, propitiatrix.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. O mater regis filii,
Cujus regni non est finis,
Felix dies ortus tui,
Qua illuxisti saeculis.
2. Per te lugens in tenebris
Splendorem veri luminis
Mundus recepit perditus,
Totus errori deditus.
3. Laudant te nostra labia,
O virgo sacratissima,
Qui in velamento tuarum
Nunc exsultamus alarum.
4. Coelum, mare et arida
Te benedicant, domina,
Nosque et nostra omnia
Benedic et sanctifica.
5. Collaudent Deum omnia
In matre sacratissima,
Cujus honori debitum
Persolvimus obsequium.

Ad Benedictus.

A. O angelorum gloria,
O pietatis viscera,
Subveni nobis, domina,
Plena misericordia,
Qui sedemus in tenebris
Ad te directis oculis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O vere beata virgo,
Te omnis generatio
Praedicat, diligit, laudat
Et advocatam invocat,
Interventrix esto pia
Pro nobis, sancta Maria.

Brev. ms. Trevirense saec. 12. Cod. Treviren. 428. add. saec. 13/14. A. — Brev. ms. Montis s. Mariae saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. Helm. 319. B. — Antiph. ms. S. Ludgeri Helmstadien. (?) saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. Nov. 310. C. — In 1. Vesp. haben BC fünf AA, von denen die erste O domina clarissima etc. Die vier andern lauten:

1. Suscipe, domina nostra,
Devoti cordis munera,
Quae tuo defer filio
Cum pio patrocinio.

2. De mundi hujus pelago
Clamamus corde contrito:
Tu nobis portus et via,
O stella maris Maria.

3. Immundos peccati sorde
Lava puritatis fonte,
O vena salubris, pia,
Vitro purior Maria.

4. Collaudemus nunc canticum
Benedicendo Dominum,
Floruisti in gratia
Per partum, sancta Maria.

Dafür fehlt beiden eine **A** ad Magnificat. — In 1. Noct. **A** 2, 4 Nos, virgo pia, respice AB. — Die Ordnung der **RR** ist eine andere in A, u. z. schwerlich die ursprüngliche. In der 1. Nocturn folgen sich die **RR** 1. O spes divina etc. 2. Lux indeficiens etc. 3. O clemens domina etc. In der 2. Nocturn: 1. Vera Dei genitrix etc. 2. O coeli porta etc. 3. Oramus, domina etc. In der 3. Nocturn stehen drei RR. von anderem Baue:

1. Sacratissima virginum,
Corruptae mentis oculum
In te rei defigimus
Et protegi deposcimus,
V. Te lacrimis, precibus,
mater pietatis, adimus.

2. O spes nostra et gaudium,
Singulare refugium,
O sola salus omnium
Te caste diligentium,
V. Salve, salvatrix
et lapsorum reparatrix.

3. Gaude, regina praepotens,
Aeterna luce praenitens,
Gaude, coelorum domina,
O virginum pulcherrima,
V. Fac nos laetari
faciemque tuam speculari,
Plenam virtutis
dulcedinis et pietatis.

In 3. Noct. **A** 1, 1 Ecce nomen tibi B. — **R** 1, 1 O fehlt B. — **R** 2, 3 Dejicit ad vitia BC. — In 2. Vesp. hat A eine andere **A** ad Magn.: Ave, mirabilis stella maris, cujus infans in lacte matris minoratus ab angelis te humilem ancillam facit angelorum dominam.

14. De beata Maria V.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Me dignare te laudare,
Virgo sacratissima,
Cui praeclare psallunt mare,
Tellus et altissima,
O Maria.

2. Da virtutem, da salutem
Contra mortis stimulos,
Ut non nutem, sed confutem
Pravos tuos aemulos,
O Maria.

3. Genitrici Dei dici
Laudem laus est illius,
Qui humanatus est dignatus
Esse tuus filius,
O Maria.

4. Virgo, gaude, omni laude
Felix et dignissima,
Fac nos laetos tecum fretos
Vita beatissima,
O Maria.

5. Ubi semper gaudes inter
Angelorum agmina,
Haec sincere fac placere
Deo nostra carmina,
O Maria.

R. Sol innocenti lumine
Per vitrum vibrat radium,
Sic te illustrans numine
Non laesit factor omnium,
Cum nascens ex te virgine
Non sprevit tuum gremium;
V. Felix, quae Christi
mater fieri meruisti.

Ad Magnificat.

A. Salve, virgo, quam mystice
Virgam stirpis Davidicae
Vocavit prophetia,
Tu nos benigna respice,
Tu Jesum nobis effice
Benignum, o Maria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In psalmis et jubilo
Exsultemus sedulo,
Virginis sit filio
Laus coelorum domino.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Salve, rosa, quae non habes
Spinam, nec peccati labes
Ulla tibi nocuit,
Inde vernans sine fine
Decor omnis disciplinae
Decenter emicuit,
O Maria.

2. Non condigne te mirari
Et laudando venerari
Valet omne saeculum,
Nam benignae caritatis
Et perfectae bonitatis
Tu es orbi speculum,
O Maria.

3. Sola digna dono tali,
Quod in tuo virginali
Ventre parvus jacuit,
Christus quia in te sibi
Melius, quam possit scribi
Vel dici, complacuit,
O Maria.

Responsoria.

1. Maria, domi parvula,
Intus in cordis arula
Conscendisti ut virgula
Fumi ex aromatibus,
Vovens aetate primula,
Quod esses Dei famula,
O angelorum aemula
Virtutum carismatibus,
V. Exemplum vitae
sanctae das omnibus rite.

2. Ardore sancti spiritus
Inflammata divinitus
Es concremata penitus
In holocaustum Domini,
Sic praeparata primitus,
Ut solemnis et inclitus
Esset in te accubitus
Regi Deo et homini,
V. Inde supra morem
nardus dare coepit odorem.

3. Auctore, cui te voveras,
Ad illas sedes superas
Ingressum nobis praeparas,
Porta beatitudinis,
Illuc tecum nos inferas,
Ubi nunc solem superas,
Immo coelis jam imperas,
Regina pulchritudinis;
V. Quae caneris laude
celebri per saecula, gaude.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stella Jacob prophetata
Et Maria nuncupata
Es vero praesagio,
Coeli decus mundo lucens,
Salva, serva nos educens
De mundi naufragio,
O Maria.

2. Maris stella, te rogamus,
Qui sub nocte navigamus
In procella saeculi,
Portum, ad quem suspiramus,
Da ope, in quem speramus,
Tui quondam parvuli.
O Maria.

3. Ut te simus intuentes,
Piam nobis te praesentes
Mortis sub articulo,

Ut de carne hac soluti
Te sequamur, tecum tuti
Ab omni periculo.

Responsoria.

1. Ave, virgo singularis,
De superno visitaris,
Digna digne salutaris
Ore archangelico,
Jam beata praedicaris
Et prae cunctis honoraris,
Quae in matrem consecraris
Dei patris unico,
V. Omnis virtutis
paradisus et aula salutis.

2. Cum de partu conveniris,
Modum quaerens expediris,
Deo credens insigniris
Arrha data coelitus;
Exornata modis miris
Sponsa sponso mox potiris,
Gaudens multo, quo fulciris,
Dono sancti spiritus;
V. Auro vestiris
intus varioque amiciris.

3. Templum in te ordinatur,
In quo verbum incarnatur,
Ad quod supplex inclinatur
Tota coeli curia,
Quae cum tibi collaetatur,
Te frequentans nuntiatur
Pax in terris et cantatur
In excelsis gloria;
V. Astra, solum, maria
plaudunt tibi, virgo Maria.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cantent tibi, o Maria,
Hymnum novum, mater pia,
Et omnes et singuli,
Est a Deo nobis datus
De te ille puer natus,
Quem adorant angeli,
O Maria.

2. Ex te factus nos redemit
Factor mundi, quando venit
Plenitudo temporis,
Summis Deus ima junxit,
Cum servilem ex te sumpsit
Formam nostri corporis,
O Maria.

3. Adsis clemens nobis, qui te
Veneramur et de vitae
Praesentis exsilio
Nos eductos tu dignare,
Interventrix, praesentare
Christo, tuo filio,
O Maria.

Responsoria.

1. Salve, regina nobilis,
Salve, mitis et humilis,
Salve, cui nulla similis
In cunctis mulieribus,
Virtutum laude praemines,
Quae sola virgo mater es,
Et Deum inter homines
Lactas sacris uberibus;
V. Omnia pascentem
tu pascis et omnipotentem.

2. Laeta mater amplecteris
Parvum, qui rex est aetheris,
Et ex te nati teneris
Labellulis dans oscula;
Ipso praedulci frueris,
Ut matres laetis pueris,
Agnosce, cui praebueris
Ulnas, sinum, cunabula;
V. Deliciis es facta tuis,
speciosa, suavis.

3. Salve, aurora rutilans,
Coelum, terram illuminans,
Quae consurgens de tenebris
Super astra progrederis,
Lumen aeternum bajulans,
Orbi terrae jam dominans
Et coelis facta celebris,
Quae quidvis posse crederis.

V. Spes desperatis
ut sis, pia fons bonitatis,
Praestat ad omne tuum
se tibi velle pium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Felix te partus edidit,
Per quam mundo se reddidit
Vita, qui cuncta condidit,
Tibi matri se subdidit,
O Maria.

2. Summa vitae nobilitas
Fecit, hoc est humilitas,
Et divina benignitas,
Quod tanta tibi dignitas,
O Maria.

3. Laudes et grates debitas,
Quas nostra pangit parvitas,
Tuo nato fac placitas,
Cum quo in coelis habitas,
O Maria.

4. In te, quam benedicimus,
Christo laudem perficimus,
Per quem dare, quae poscimus,
Te posse recognoscimus,
O Maria.

5. Creans cuncta divinitus
Est carne de te genitus,
In spem et laetos exitus
Commutans nostros gemitus,
Tam de terra quam coelitus
Hunc laudet omnis spiritus,
O Maria.

Ad Benedictus.

A. Te virga nuce gravida
Signat, quae prius aruit,
In qua ex Adam tabida
Caro nostra refloruit,
Christo surgente vivida
Scandens coelos apparuit,
Nunc super solem splendida
Jam toti mundo claruit,
O Maria.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Mater Dei et hominis,
Ut nos, qui tui nominis
Hic agimus memoriam,
Ad sempiternam gloriam
Post hujus vitae terminum
Perducat, ora Dominum,
Tunc nobis tuis famulis
Detur cum sanctis angelis
Et tecum tui filii
Dulci adspectu perfrui.
O Maria.

Alia Antiphona.

Imber coeli te compluit,
Supernus ros te imbuit,
Summa virtus excoluit,
Et protulisti florem,
Per quem homo, qui corruit,
Recepit ac reinduit
Splendidius, quam habuit.
Virtutem et decorem,
O Maria.

Responsoria.

1. Fons, unde salus profluit.
Quae mundi scelus abluit,
Qua Deus in se tribuit
Spem vitae peccatori,
Interpellet, quem genuit,
Qui propter nos non renuit
Pati, tandem sustinuit
Pendens in cruce mori,

V. Inclita coelorum
regina, patrona reorum.

2. Maria, stella splendida,
Per quam mundo innotuit,
Lux vera plena gaudio,
Lux nescia crepusculi,
Tamquam in nube candida
In tua carne latuit
Procul omni contagio
Conceptus auctor saeculi,

V. Inde novo partu
quasi sol prodivit in ortu.

3. Hortus virtutum omnium,
Ferens saluti hominum
Lignum vitae et balsamum,
Spirans coeli delicias
Nos hic et in perpetuum
Praestans vitam et gaudium
Per hunc fructum dulcissimum
Ventris tui reficias,
V. Quo delectati
vivant sine fine beati.

Brev. ms. Montis s. Mariae saec. 15. Cod. Guelfenbyteran. 353, Helm. 319. A. — Hymn. ms. Montis s. Mariae saec 13. Cod. Guelfenbyteran. 1257. Helm. 1150. B. — In B sind die **AA** der ersten Vesper bis zu der ad Magn. ausradiert. Die drei am Schlusse aufgeführten überzähligen **RR** fehlen in A und stehen in B hinter der **A** ad Bened. Das dritte derselben ist augenscheinlich später von einem anderen Verfasser gemacht. Dasselbe gilt von einigen **AA**, welche in A nach Schlufs des Officiums folgen und hier wegbleiben.

15. De beata Maria V.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ave, mater, virgo pura,
Cujus mens ad carnis jura
Nulla se impegit cura.

2. Laus sit tuae pietati,
Per quam primae caritati
Reddimur configurati.

3. Ave, virgo consecrata,
Verbo patris confirmata
Super Seraphim locata.

4. Sicut hiems servat laurum
Et ut limus reddit aurum,
Sic coelestem fert thesaurum.

5. Incarnata deitas
Psallat in Maria,
Virginis fecunditas
Plaudat symphonia.

R. Praebe, mater, filio
Pectoris mamillas,
Vultu nos propitio
Cernat ut per illas;
V. Vulnera pande patri,
Jesu pie, consona matri.

Ad Magnificat.

A. Salve, germen gloriae,
Nobilis Maria,
Salve, vena veniae,
Dulcis theoria;
Salve, florens vinea,
Vitis speciosa,
Salve, regum linea,
Reginarum rosa;
Salve, quam absorbuit
Impetus doloris,
Quo in cruce stupuit
Vita redemptoris.
Crucis hoc intuitu
Salva nos gementes
Et contrito spiritu
Tibi servientes.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In honore virginis
Christum adoremus
Et nutricem luminis
Psalmis jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Angelorum dominus
Matris implens pectus
Angelis paulo minus
Minor est effectus.

2. Ponens tabernaculum
In splendore solis
Expiat piaculum
Adaminae prolis.

3. Princeps pacis atrium
Virginalis claustri
Soli Deo pervium
Flatu perflat austri.

Responsoria.

1. Ab aeterno virginem
Conditor creavit,
In qua totum hominem
Sabbato curavit.
V. Trinae machinae
deitas et origo Mariae.

2. Lumen sine pondere
Coelitus gerebat,
Tali felix onere
Genitrix plaudebat;
V. Clara figura patris
replet intus viscera matris.

3. Firmamentum solida
Continet fluenta,
Sic in matre fulgida
Latent sacramenta,
V. Extendens velum
claudit sub aenigmate caelum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hominum prae filiis
Specialis formae,
Matris haeret labiis
Dux regalis normae.

2. Sacri ventris medium
Deus irroravit
Et per puerperium
Cor sanctificavit.

3. Felix habitatio,
Civitas fidelis
Cujus beneficio
Pascitur in caelis.

Responsoria.

1. Sub olivae folio,
Quod columba defert,
De coelesti solio
Pacem veram praefert,
V. Virgo parens diva
viridi pubescit oliva.

2. Solitudo germinat
Saeculis frumentum,
Virgo luctum terminat
Vitae dans crementum,
V. Qui cibus est caeli
populo datur esca fideli.

3. Manna fert dulcedinis
Arca testamenti,
Mater vas pinguedinis,
Virtus est pigmenti,
V. Floris virga parens
sic vernat primitus arens.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dignitas ecclesiae
Claret in Maria,
Quam de throno gloriae
Visitat sophia.

2. Pura coeli species
Decus est stellarum,
Sic Mariae facies
Lux est animarum.

3. Salutare gentium
Dominus revelat,
Intra matris gremium
Carne sese velat.

Responsoria.

1. Septem uno calamo
Pullulant aristae,
Virginali thalamo
Tropus ludit iste,
V. Septupla spica sacro
pinguescit lota lavacro.

2. Gaudens privilegio,
Virgo singularis,
In communi filio
Deo sociaris,
V. Patris es nurus,
pro nobis sis, pia, murus.

3. Regia progenies
   Illustrata sole,
   Leva lapsos septies
   Nos cum sacra prole,
V. Posce piis dona
   regni mediante corona.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudis et laetitiae
   Pallio vestitur
   Fons misericordiae,
   Sceptro redimitur.
2. Atria fidelium,
   Jubilate Deo,
   Praesumentes gaudium
   Hic in jubilaeo.
3. Nomen ut audivimus
   Summi patris nati,
   Sic per matrem vivimus
   Gratia fundati.
4. Ejus benedictio
   Super nos firmetur,
   Qui de matris gremio
   Maestis miseretur.
5. Laudet omnis spiritus
   Genitricem Dei,
   Per quam cedit gemitus,
   Crescit vigor spei.

Ad Benedictus.

A. Ave, sidus saeculi,
   Titulus salutis,
   Spes et amor populi,
   Speculum virtutis,
   Fortes nexos contere
   Durae servitutis,
   Qui nos ligant temere
   Captos a versutis,
   Compedes exsilii
   Rumpens nos tuere,
   Vultui nos filii
   Satagens parere.

Ad Primam.

A. Gaude, Sion filia,
   Vitae disciplina,
   Matrum vincens milia
   Dote seraphina.

In 2. Vesperis.

R. Virginalis thalamus
   Angelis ornatur,
   Matris alvo calamus
   Coeli reclinatur,
V. Per Gabrielis Ave
   fit onus sine pondere suave.

Ad Magnificat.

A. Septiformis muneris
   Per infusionem
   Alvus tumet virginis,
   Trinam unionem
   Ubi carni spiritus
   Miscens in secreto
   Uteri, divinitus
   Parit usu spreto,
   Sub servuli specie
   Foeno jumentorum
   Regem celans gloriae,
   Lumen angelorum.

Brev. ms. Voraviense saec. 15. Cod. Voravien. 268. — „Historia de beata Maria virgine infra festum Paschae et Pentecostes.“ — In 2. Noct. A 2, 3 Et per ejus partum, gegen die Silbenzahl und den sonst sorgfältig gepflegten Reim. — Ad Ben. A, 11 Vultu nos.

16. De beata Maria V.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ecce, pulchra velut luna
Forma claret virgo una,
Ipsa mater nostri Dei,
Decantemus ergo ei.
2. Inter flores velut rosa
Praerubescit speciosa,
Sic in cunctis haec puella
Clara fulget sicut stella.
3. Thure vestis praeodorat,
Os ipsius favos rorat,
Mel et lac sub ejus lingua,
Ipsa vere est benigna.
4. Quem haec virgo generavit
Et de lacte suo pavit,
Sanctis exstat paradisus,
Sunt beati, quibus visus.
5. Haec est vere fons hortorum
Et origo gaudiorum,
Inde fluit ut aquarum
Nobis vena gratiarum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In jubilo dici
debet laus Mariae genetrici,
Quae parit absque viro
verbum patris ordine miro.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hoc est nomen, quod miramur,
Te, quem Deum protestamur,
Incarnatum veneramur.
2. In hac forma tam exili
Tu procedis, patris fili,
Tamquam sponsus de cubili.
3. Valvae matris integrales,
Nullo viro subjugales,
Hae sunt portae aeternales.

Responsoria.

1. Ave, porta Domini,
quae nunquam aperta,
Tu aeterni luminis
mater es reperta,
Castitatis gloria
permanente certa.

V. Ipsum solem clarae lucis
Incarnatum orbi ducis.

2. In extremo tempore
nobis revelare
Cum hoc dulci titulo,
quo praenominare,
Mater misericordiae,
cura nos salvare.

V. Adsis, pia, nostrae morti
Nos sanctorum jungens sorti.

3. Quamvis sanctos angelos
habes servitores,
Nos tamen recipias
servos peccatores
Propter tuos humiles,
o regina, mores.

V. Imperatrix angelorum,
Duc ad regnum nos polorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Partu felix illibata
Stat regina coronata
In vestitu deaurata.
2. Sicut psalmus hic testatur,
Dei vultu adjuvatur,
Quem in regno contemplatur.
3. Digne cunctis praeferenda,
De te, virgo reverenda,
Gloriosa sunt dicenda.

Responsoria.

1. Ave, summi Domini
sponsa Sunamitis,
Inter omnes nobiles
es prae cunctis mitis,

Eximens Theophilum
potestate Ditis,
V. Salva tua nos virtute
De peccati servitute.

2. Virgo, decus saeculi,
clara stella maris,
Pulchra tua species
fulgor ut lunaris,
Praeelecta omnibus
ut sol luminaris,
V. Famulantes tibi nosce
Et pro nobis Deum posce.

3. Te, quem tuus filius
nil negans honorat,
Christianus populus
devotus implorat,
Virgo mater, impetra
illud, quod exorat,
V. Juva prece tu materna,
Quod ducatur ad aeterna.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eja, mater, gratulare,
Digna Deum generare,
Plaudant astra, solum, mare.

2. Haec est illa coeli porta,
Per quam justis lux est orta,
Umbris ullis non retorta.

3. Dum haec virgo gravidatur,
Salutare revelatur,
Per quod mundo salus datur.

Responsoria.

1. O laterna fulgida,
in qua illud lumen
Gloriose latuit,
quod coeli cacumen
Jam illustrat, omnia
regens ejus numen;
V. Tua prece adjuvemur,
Quod hoc idem contemplemur.

2. Pulchrae sicut turturis,
virgo, tuae genae,
Collum ut monilia
fabricata bene,
Quique te perspicient,
exsultabunt plene;
V. Nos admitte te videre,
Ut queamus congaudere.

3. O praerubra rosa,
mater Domini speciosa,
O virgo mitis,
o fecundissima vitis,
Clarior aurora,
pro nobis omnibus ora,
V. Ut salvi simus,
hac dum de carne venimus.

In Laudibus.

Ad Benedictus.

A. Tu cunctorum rerum sator,
Visitare nos, dignator,
Et da nobis adjutricem
Tuam sanctam genitricem,
Qua in pace dirigamur,
Ut ad coelos perducamur.

Per Horas.

Ad Primam.

A. O Maria praedecora,
Solis stella et aurora,
Pro peccatis, corda rora,
Ut fleamus, dum est hora.

Ad Tertiam.

A. Christi mater, virgo pura,
Bonum finem nobis cura,
Ne damnemur in censura
Propter nostri mali jura.

Ad Sextam.

A. O praeclara maris stella,
Mater Dei, verbi cella,
Tu pro nobis interpella,
Ne involvat nos procella.

Ad Nonam.

A. Praesignata virga Jesse,
Montis Sion o cypresse,
Velis semper tu adesse
Nobis, quia est necesse.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Virgo, quae cunctis praelata
Ipsum, a quo es plasmata,
Inaudito modo miro
Genuisti sine viro,
Neque primam nec sequentem
Habes tibi ascendentem;
Tanta laude sublimata,
Esto nobis advocata.

Cod. Graecen. 257. saec. 15. — „Officium de beata virgine Maria, quacunque die volueris.“ — Prosaisch sind die **A** ad Magnif. in der ersten Vesper und die fünf **AA** super Psalmos in den Laudes. Vielleicht sind die **AA** der kleinen Horen die ursprünglichen Laudes-Antiphonen; es wäre dann eine abhanden gekommen. — Ad Matut. Invitat. 2 debet laus virgini Mariae. — In 2. Vesp. ad Magnif. **A**, 1 Virgo cunctis praeclara.

17. De beata Maria V.

Lectio I.

1. Mole gravati criminum,
Regina, mater omnium,
Confugientes poscimus,
Adesto nostris precibus.

2. Aeternae vitae janua,
Aurem nobis accommoda,
Per quam spes vitae rediit,
Quam Eva peccans abstulit.

3. Virgo materque judicis,
Vitam deposce famulis
Et poenitendi spatia
Nobis, oramus, impetra.

4. Exaudi, virgo virginum,
Nobis confer solatium,
Ut perpetrata nequiter
Purgemus efficaciter.

Lectio II.

1. Vere virgo post genitum,
Exaudi preces supplicum,
Et quid poscenti Dominus
Tibi negavit filius?

2. Si tantum velis; domina,
Delentur nostra crimina,
Quapropter te praecipue,
Servos, oramus, respice.

3. Te orante, sanctissima,
Sanctorum orant agmina,
Si te aversam praevidet,
Coelestis ordo conticet.

4. Per te, mater sanctissima,
Nobis donetur gratia
Tuisque sanctis precibus
Concilietur Dominus.

Lectio III.

1. Sancta Maria, respice
Precesque nostras suscipe
Et peccata praeterita
Nobis remitti obsecra.

2. Exaudi, virgo virginum,
Pro nobis ora filium,
Futura mala prohibe
Miserisque compatere.

3. O virgo, mater Domini,
Preces attende populi,
Per te cleri criminibus
Ignoscens parcat Dominus.

4. Virgo gloriosissima,
Vota comple feminea
Nosque post vitam fragilem
Ad veram perduc requiem.

Brev. Wratislaviense imp. s. l. et a. A. — Viaticus Wratislaviensis imp. Venetiis 1499. B — Viaticus Wratislaviensis imp. Venetiis 1501. C. Lect. I. 1, 3 Confugientes deposcimus A; Ad te consurgentes poscimus BC. — Lect. II. 1, 3 Et fehlt C. — 4, 4 Reconcilietur ABC.

18. De Beata Maria V.

Die Dominica.

Ad Magnificat.

A. O felix virgo virginum,
Concepta mirabiliter,
Da mentibus fidelium
Laudare te sinceriter.

R. Cursu naturae sterilis
Anna mire dum concipit,
Lapsus parentis veteris
Reparari tunc incipit.

V. De coelo datur filia,
Ut vetera contagia
Purget humani generis.

Prosa 1.

1. Ex David semine
proles concipitur,
Quae sancto flamine
Repleta creditur
Matris in utero.

2 Fert mundo gaudia
Virgo, dum nascitur,
Patrum prosapia
Clara progreditur,
Dans lucem saeculo.

3. Gabriel nuntius
Pandit mysterium,
Virginis uterus
Concipit filium
Sacro spiramine.

4. Cum tempus advenit,
Haec parit puerum,
Quem pater genuit
Ante luciferum,
Sine gravamine.

5. Haec legis debitum
Implet cum studio,
Dum ex se genitum
Praesentat Domino,
Pro quo dat hostiam.

6. Regnat feliciter
Mater cum filio,
Quem laudat jugiter
Nostra devotio.
Amen.

Prosa 2.

1. Gaude, proles,
ex Anna nasceris,
Jesse virga
es magni germinis,
Maria.

2. Gaude, virgo,
quae benediceris
Gabriele,
dum ave diceris,
Maria.

3. Gaude, praegnans,
quae prolem parturis,
Indultorem
humani sceleris,
Maria.

4. Gaude, natum
dum offers muneris
Columbarum
vel pullis turturis,
Maria.

5. Gaude, mater
ignara vulneris,
Nato passo
tu tamen pateris,
Maria.

6. Gaude, felix,
dum nato frueris
Supra coelos
assumpto, diceris,
Maria.

7. Gaudeamus,
spes nostri generis,
Pia mater,
tui dono muneris,
Maria.

Die Lunae.

Ad Magnificat.

A. De regali progenie
Refulges orta saeculis,
Nos tuo dono gratiae
Praeserves a periculis.

R. Ex Jacob stella nascitur
Praemonstrata divinitus,
Maria nobis oritur,
Annae promissa coelitus;
V. Perdulcis et mirabilis
Sanctus et venerabilis
Ex partu cernitur.

Prosa 1.

1. Rosa veris, paradisus
Et Libanus non excisus,
Quo fragrat ecclesia,
Est Maria, mons praevisus,
De quo lapis est abscisus,
Qui fregit sculptilia.

2. Sancta virgo purior,
Super omnes celsior
Ordines coelestium,
Virgo verbo concipit,
Nascitur et accipit
Aeternale praemium.

3. O Maria, fons hortorum,
Alabastrum unguentorum,
Lava, sana vulnera
Tua prece peccatorum,
Ut te duce rex coelorum
Nos ducat ad aethera.

Prosa 2.

1. Stella coeli matutina,
Sol praefulgens, lux divina,
Salve, gemma gloriae,
Culpae nostrae medicina,
Rosa fragrans sine spina,
Fons misericordiae.

2. Advocata peccatorum,
Consolatrix miserorum,
Solamen debilium,
Tu praelata angelorum,
Salus, pax, vita justorum,
Tu pudoris lilium.

3. Mater nostri redemptoris,
Omni carens vae doloris,
Firma spes fidelium,
Nos tuere cunctis horis,
Nos conjunge coeli choris
Post praesens exsilium.

Die Martis.

Ad Magnificat.

A. Dei mater efficeris,
Virgo Maria, coelitus,
Tu quae beata diceris,
Fac tuos vasa spiritus.
R. Maria, jam non timeas
Gabrielis oraculum,
Qui parituram nuntiat
Te, sed assensum praebeas
Et sic salvabis saeculum,
Quod per Evam perierat;
V. Non ex viri contagio,
Sed spiritus suffragio,
Maria, gravidaberis.

Prosa 1.

1. Gaude, virgo mater Christi,
Quae per aurem concepisti
Gabriele nuntio,
Gaude, quia Deo plena,
Peperisti sine poena
Cum pudoris lilio.

2. Gaude, quia tui nati,
Quem dolebas mortem pati,
Fulget resurrectio,
Gaude, Christo ascendente,
Et in coelum te vidente
Motu fertur proprio.

3. Gaude, quod post ipsum scandis
Et est honor tibi grandis
In coeli palatio,
Ubi fructus ventris tui
Per te detur nobis frui
In perenni gaudio.

Prosa 2.

1. Virgo felix, virgo munda,
Virgo casta et fecunda,
Virgo carens simili,
Virgo digne laudabunda,
Nos illaesos fac sub unda
Pertransire saeculi.

2. Virgo virginum praelata,
Te sanctorum vox beata
Laudat in coelestibus,

Virgo, mater honorata,
Ora natum, ut peccata
Laxet te laudantibus.

3. Virgo, flos virginitatis,
Gemma summae trinitatis,
Electorum gloria,
Virgo, norma sanctitatis,
Nos conjunge cum beatis
In suprema curia.

Die Mercurii.

Ad Matutinum.

A. Stella producens radium
Salutis atque gaudii,
Duc nos ad tuum filium,
Qui saepe sumus devii.

R. O stupor, o mysterium,
Dum virgo mater filium
Parit intemerata,

V. Pater de nata nascitur,
Homo Deus progreditur
Nostra tollens peccata.

Prosa 1.

1. Ave, mater gratiae
Finis et miseriae,
Coeli porta,
Nam fons sapientiae,
De te, flos munditiae,
Lux est orta.

2. Dum ex te lux oritur,
Hostis omnis pellitur,
Pax donatur,
Pestis ex tunc tollitur,
Deus verus colitur,
Nox fugatur.

3. Si insurgant vitia,
Haec est, ut victoria
Agnoscatur,
Nam per haec supplicia,
Quae nunc sunt immitia,
Mens purgatur.

4. Ergo, virgo regia,
Nobis haec moestitia
Fert solamen,
Jam haec stirps egregia
Tibi laude sedula
Dicat Amen.

Prosa 2.

1. Mater dulcis, mater pia,
Te laudantes hac in via
Ad te ipsam dirige,
Mater semper incorrupta,
Vitiorum quos sub lucta
Pressos cernis, erige.

2. Mater nostri redemptoris,
Ab aeterni nos moeroris
Serva cruciatibus,
Mater felix et beata,
Apud natum advocata
Sis in te sperantibus.

3. Mater mira, mater fortis,
Servis tuis hora mortis
Pium fer auxilium,
Mater sancta, mater bona,
Nos sanctorum fac corona
Frui post exsilium.

Die Jovis.

Ad Magnificat.

A. Pura victore perpeti
Templum cum nato visitas,
Ab hoste nos multiplici
Fortis et pia protegas.

R. Genitricis humilitas
Commendatur eximie
In templo praesentata,
Dum ejus summa puritas
Peccati carens carie
Legis subit mandata.

V. In ulnus tolle puerum,
Senex, stupens obsequium
Intemeratae virginis.

Prosa 1.

1. Ave, virgo regia,
Felix prudens et pia,
Dux caecorum,

Maria, fons gratiae,
Fons misericordiae,
Fons hortorum.

2. Gratia gratissima,
Virgo potentissima,
Via morum,
Plena sancto spiritu,
Pone nos in exitu
Peccatorum.

3. Dominus prae singulis
Servet a periculis
Istum chorum,
Tecum, flos munditiae,
Ducat nos in requie
Rex coelorum.

Prosa 2.

1. Ora Christum, mater Christi,
Ora, quem tu concepisti
Sine viri semine,
Ora patrem, ora natum,
Deum verum de te natum,
Hominem pro homine.

2. Ora, quem in crucis ara
Morte mortuum amara
Vides dolentissima,
Ora, quem mire surgentem
Et patenter ascendentem
Cernis ad altissima.

3. Ora, quem scis rediturum
Et cunctos judicaturum
In die judicii;
Ora eum, te precemur,
Ora, ut pie salvemur.
A poena supplicii.

Die Veneris.

Ad Magnificat.

A. Ad dextram nati residens,
Regina coeli nobilis,
Cunctis beatis praesidens,
His nos junge coelicolis.

R. Dum coelum scandis,
o coeli domina,
Refulgenti
amicta sole,
Cuncta tibi
occurrunt agmina
Laetabunda
cum tua prole.

V. In excelsis sublimata,
Nostra semper advocata
Sis, regina gloriae.

Prosa 1.

1. Gaude, virgo praeelecta,
Gaude, quae mire concepta
Es ex matre sterili;
Gaude, quae stirpe regali
Ortum voce prophetali
Trahis modo nobili.

2. Gaude, quae dum salutaris
Gabriele, gravidaris
Dei unigenito;
Gaude, vae doloris carens,
Christum paris virgo manens
Singulari merito.

3. Gaude, quae legis mandatum
Adimplendo tuum natum
Offers cum muneribus;
Gaude, in coelum assumpta,
Gaude, tuo nato juncta,
Ora pro fidelibus.

Prosa 2.

1. Virga Jesse,
Quam Anna peperit,
Deum, esse
Qui homo voluit,
Hunc necesse
Per Ave concipit.

2. Hinc enixa
Post virgo peperit,
Non amissa
Qua luce claruit,
Offert ipsa,
Simeon suscipit.

3. Educavit
Hunc virgo filium,
Quem damnavit
Judae consilium,
Punctum dolet
Sic virgo filium.

4. Dum surrexit
   Ad matrem rediens,
Sursum vexit
   Se coelis inferens,
Inardescit
   Post prolem diligens.

5. Est assumpta
   Mater a filio
Super cuncta
   Locata solio,
Nobis juncta
   Adsit exsilio.

6. Confidentes
   De dono gratiae,
Colligentes
   Festa laetitiae,
Exsultantes
   Canamus gloriae.

Die Sabbati.

Ad Magnificat.

A. Nivis candori similis
   Virginitatis merito,
Concede tuis famulis
   Aeterno frui praemio.

R. Novo nivis miraculo
   Novum templum construitur
      Matri virginitatis,
Stupor crescit in populo,
   Dum inter aestus cernitur
      Jocale novitatis.

V. Munus candoris nivei
Pudoris virginei
   Signum de coelo datur.

Prosa 1.

1. Ave, maris stella,
Mater et puella,
   Regis regum
Sumens illud Ave,
Parentibus fave,
   Via legum.

2. Solve vincla reis,
Solamen dans eis
   In hoc gyro,
Virgo singularis,
Parens patrem paris
   Absque viro.

3. Vitam praesta puram,
Ut ad spem futuram
   Plebs ducatur,
Sit laus Deo patri
Et laus suae matri
   Recolatur.

Prosa 2.

1. Novo privilegio
Romana nunc concio
Nivis sub indicio
   Decoratur,
Monte super hagio
Admiranda visio
Sub papa Liberio
   Demonstratur.

2. Praefectus sum socia
Tibi, virgo regia,
Se et sua omnia
   Devoverunt,
Per nivis indicia
Nova fit ecclesia,
Quam fabrice varia
   Compleverunt.

3. Fundamentum quaeritur,
Sed terra dum quatitur,
Mox paratum cernitur
   Sine viro,
Opus sic perficitur,
Sicut nix extenditur,
Et in altum vehitur
   Modo miro.

4. Hanc perfectam dedicat
Papa et sanctificat,
Praesepe dum implicat
   In altari;
Lac, Matthiam applicat,
Per quae haec amplificat
Et dono magnificat
   Singulari.

5. Expiato scelere
Tuo, Roma, propere,
Novo gaude munere
Tibi dato;
Pio, mater, foedere
Eductos de carcere
Nos induc in aethere
Peroptato.

Cod. Parisin. 1343. saec. 14. — Mit der Bemerkung: „Officium beatae virginis (virginis) Mariae compilatum et ordinatum per serenissimum principem dominum Karolum, Dei gratia Iherusalem et siciliae regem illustrem." — Was den Inhalt des Officiums angeht, so ist dasselbe kein vollständiger liturgischer Cursus; dennoch mufs ihm hier sein Platz angewiesen werden. Nach dem Magnificat folgt stets ein Capitel, dann das Responsorium, den Schlufs bildet stets eine doppelte Oratio, de Beata und pro rege. — Unter dem hier ausdrücklich als Verfasser genannten Könige von Sicilien ist entweder Karl I Anjou oder Karl II, le Boiteux zu verstehen; ob eher jener als dieser, wage ich nicht zu entscheiden. Wird ersterer uns als Feind der Troubadours geschildert (Hist. Lit. de la France XIX, 444 sq.), so wird er gleichwohl von den Trouvères gefeiert (Hist. Lit. XX, 662 sqq.) und von andern selbst den Dichtern beigezählt (Raumer, Gesch. d. Hohenstaufen VI, 445). Unter den Prosen dieses Officiums ist eine (Die Martis Prosa 1), welche Bonaventura zugeschrieben wird und sich in seinen WW. findet. Dies könnte die Vermutung nahelegen, dafs der „königliche Sänger" sein Officium nur zusammengestellt habe; die Hs. behauptet aber, es sei von ihm nicht nur ordinatum, sondern auch compilatum, welch letzteres soviel als „verfassen" bedeutet. Indes schliefst die Verfasserschaft nach mittelalterlichen Begriffen nicht aus, dafs einzelne Teile entlehnt werden. Im übrigen ist die Autorschaft Bonaventuras rücksichtlich dieser kleinen Prose, die zu den verbreitetsten des MA. gehört, nicht über jeden Zweifel erhaben. In derselben Handschrift finden sich nach dem Officium noch folgende Prosen:

In hoc anni circulo.
Dum suprema melodia.
Praeter rerum seriem.
Pater, proles, sacrum flamen.
Unum, simplex et perfectum.
Salve, regina gloriae, Maria stella maris.
Ave, cordis suspirium.

Die Dominica Prosa 2; 7, 4 l.: tis dono. — Die Mercurii R, 5 progreditur ergänzt. — R, 6 peccata ergänzt. — Prosa 1, 4, 4 Nam haec.

19. De Conceptione BMV.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Stella solem paritura
Declaratur hodie
Ab angelo nascitura
Virgo plena gratiae,
Ex qua Christus orietur,
Coelestis rex gloriae,
Per quem mundus redimetur
A lacu miseriae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Auctori vitae
Domino jubilare venite,
Nam genitrix virgo
laudatur et ejus origo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Angelus ignaro
Joachim cum lumine claro

Adstitit, huic soli
missus ab arce poli.

2. Est pavidus multum
Gabrielis cernere vultum,
Cujus erat species
ut duplicata dies.

3. Non time, pax tibi sit,
Deus inquit, me modo misit,
Grata, quae dico tibi,
sunt tua vota sibi.

Responsoria.

1. Cum genus humanum
vetus hostis suppeditaret,
Cum pietate manum
Deus intulit, ut relevaret,
Verus homo fieri
populique volens misereri;

V. Ut faceret salvum,
non virginis horruit alvum.

2. De radice David
Joachim fuit ortus et Anna
Prole tribuque Levi,
fuit ex his orta Maria,

V. Virgo sacerdotis
summique puerpera regis.

3. Ante Deum justi
populis pietate venusti
Partibus in trinis
templo simul et peregrinis.

V. Propria tradentes,
solam partem retinentes.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cordis in occulto
tristaris tempore multo,
Quod prole careas,
amodo non timeas.

2. Anna maris stellam
pariet tibi laeta puellam,
Stella Maria maris
dicta carensque paris.

3. Ut cadit in vellus
imber, quasi rore novellus
Condescendet ei
spiritus ipse Dei.

Responsoria.

1. Caste vivebant,
sed ob hoc, quod prole carebant,
Pontificis verbis
Joachim reprobatur acerbis;
Sed Deus hunc humilem
confortat per Gabrielem,

V. Quod nascetur ei
virgo parensque Dei.

2. Cum fuerit nata,
sit virgo Maria vocata,
Sanctior exemplo
sit oblata juvencula templo,

V. Serviet haec Domino
soli cum corde benigno.

3. Omne, quod immundum,
nunquam bibet atque cibabit,
Qui redimet mundum,
pia virgo Deum generabit,

V. Non concepta viro,
conceptu florida miro,
Non erit ipsa parens
virginitate carens.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec incarnatum
de se nunquamque creatum
Virgo concipiet,
virgo Deum pariet.

2. Horum praedicta
generatio fit benedicta,
Exiet inde mera
virgo salutifera.

3. Christus ab arce patris
intrabit viscera matris,
Ex qua corporeus
exiet ipse Deus.

Responsoria.

1. Ad Dei nutum
de semine virgula Jesse
Regis virtutum
se matrem noverit esse,

V. Nobilis et munda,
pia virgo Deoque jucunda.
2. Laetitia magna
Joachim repletur et Anna,
Vota Deo pura
reddunt pro prole futura,
V. Spe sobolis certi,
justi sine fraude reperti.
3. Radicem Jesse
fuerat florere necesse,
Virgaque signa daret,
quod virgo Deum generaret,
Annaque fit laeta
promissa prole repleta;
V. Talibus egregia
signis fuit orta Maria.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Misit Deus Gabrielem
cum splendore luminis,
Nuntiare Christi matris
ortum sanctae virginis.
2. Ad Joachim et ad Annam
facta est promissio,
Quod ab ipsis orietur
virgo plena gaudio.
3. Ipsa Deum generabit
sine viri semine,
Semper virgo plena erit
sancto Dei flamine.
4. Benedicta benedictum
generabit filium,
Dei verbum, regem regum,
salvatorem omnium.
5. Oriente Christi matre
gaudeat ecclesia,
Ex qua mundo lux est orta
Dei providentia.

Ad Benedictus.

A. Stella fulgens orietur
de Jacob familia,
De Juda non auferetur
Virga sceptri regia,
Donec ille, qui mittetur,
Veniet cum gloria,
De virgine qui nascetur
Plena Dei gratia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Stella maris, vitae portus,
Virgo plena gratiae,
Fons hortorum, florens hortus,
Vas misericordiae,
Ex te verus sol est ortus,
Lux coelestis gloriae,
Ab angelo cujus ortus
Declatur hodie.

Brev. ms. Morinense saec. 15. Cod. Parisin. 17997.

20. De Conceptione BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Stella Jacob,
proles Davidica,
Paritura
solem justitiae,
Matris alvo
clauditur unica,
Sancta facta
fluentis gratiae,
Pangat mundus,
plaudat vox coelica,
Tanti festi
dono laetitiae.

Ad Magnificat.

A. Sacrat domum
fons sapientiae,
Fulcit donis,
ornat virtutibus,

Salus, amor,
pax, lex munditiae,
Grata dona
dantur hominibus;
Sit spes lapsis,
sit locus veniae,
Moestos sanet,
sistat coelestibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Mariam, matrem gratiae,
Devote collaudemus,
Jesum, dominum gloriae,
Venite, adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rubus ardendo virescit
Et miranda nuntiat,
Virga Jesse virum nescit,
Deum nobis pariat.
2. Ignis columna praecedit
Coetum confitentium,
Jam Aegypti nox abscedit
Et peccati devium.
3. Manna coeli nobis datur,
Cor, mentem reficiens,
Anna quando fecundatur
Dei matrem gestiens.

Responsoria.

1. Arca legis
arcana proferens
Intus, foris
aurea cernitur,
Virgam, urnam,
tabulam continens,
Plena bonis
mundo tribuitur.

V. Nos amoris auro tegit,
Deo pascit, Christo regit,
Veritate dirigit.

2. Vellus madet Gedeonis
Et inundat coeli donis
Et virtutum copia,
Vim transcendit rationis,
Quod sedentem summis thronis
Regant matris gremia
Sub carnis substantia.

V. Obstupescit hic natura,
Dum mutantur sua jura,
Quod regentem omnia.

3. Thronus grandis
et admirabilis
Actu, forma,
virtute legitur,
Justus, pius,
potens et humilis
Princeps pacis
in eo sistitur,
Culpae lapsus
per eum tollitur.

V. Non est talis
nec erit similis,
Dulcis, clemens,
mitis et utilis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Aaron virga frondescit,
De qua fructus oritur,
Quo morbus mox evanescit,
Quo mors nostra moritur.
2. Terra lacte, melle manans
Patribus promittitur,
Ex Maria coelum donans
Homo-Deus nascitur.
3. Auri sceptrum Assueri
Pacis donat foedera,
Nos adspectus Dei veri
Locat super aethera.

Responsoria.

1. Cornu veri Samuelis,
Quo linitur plebs fidelis
Sacra fluit unctio,
Servitutis lex crudelis
Fugit, dum grata de caelis

Venit benedictio,
Qua perit damnatio.
V. Laus tibi, virgo sacrata.
Dei mater illibata,
Per quam fit salvatio.

2. Roris caeli
repleta copia
Parva nubes
de caelo tollitur,
Gratiarum
per stillicidia
Mundus arens
fecundus redditur,
Plenus ager
fragrans ostenditur;
V. Haec hortorum
fons indeficiens,
Haec puteus
mentem reficiens.

3. Lyra sacrae melodiae
David manu tacta pie
Plectro sancti spiritus,
Vitam dulcis harmoniae,
Amplexum Dei sophiae
Trahit ad se caelitus,
Fugat hostem penitus;
V. Plaudat chorus electorum
Virginalem ante thorum
Ornatum divinitus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Homini dat et jumentis
Pastum virgo regia,
Dum justis gratia mentis,
Reis datur venia.

2. Hydria farinam gestans
Panem verum conficit,
Angelorum vitam praestans
Cor virtute perficit.

3. Bethlehem cisterna patens
Potum vitae tribuit,
Quo sitis peccati latens
Et fervor emarcuit.

Responsoria.

1. Aqua praebens
amaritudinem
Ligno merso
praedulcis bibitur,
Olla ferens
mortis imaginem
Per farinam
salubris redditur,
Sic potatur
mundus et pascitur;
V. Haec est virgo,
de qua conficitur
Medicina,
qua vere vivitur.

2. Virga donans favum mellis
Adae pulso morsu fellis
Lucis dat solatia,
Hostis diri victis bellis
Nos in pace locat cellis,
Ubi vera gaudia,
Ubi laus et gloria.
V. Flore, fructu dulcis vitis
Botris divo rore litis
Cordis fugat tristia.

3. Veri solis
amicta pallio,
Luna plena
sub pede sternitur,
Duodeno
stellarum radio
Caput ornans
corona plectitur,
Super cuncta
praelata cernitur,
V. Rosa rubens,
cedrus munditiae,
Palma virens,
cypressus gratiae.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Alte sonat sacra tuba
Dei verbum proferens,
Locum mutet Dei turba
Caelum mundo praeferens.

2. Urbs electa votis divis
   Reis est refugium,
   In qua Deus manet civis
   Et tenet imperium.

3. Jam Eliae chlamys datur
   Tegens Dei filium,
   Fluxus amnis dividatur
   Trahens ad excidium.

4. Ex lechyto pie fluit
   Olei perfusio,
   Quo rubigo vetus ruit
   Necdum cessat unctio.

5. Medicinam mundo profert
   Tobiae piscarium,
   Caeco lumen gratum confert
   Et fugat daemonium.

Ad Benedictus.

A. Anna nobis
   Mariam praebuit,
   Radix sancta
   ligni fructiferi,
   Virgo mater
   Dominum genuit,
   Arbor sacra
   fructu cum uberi;
   Jesus mundum
   vitae restituit,
   Ipsum salvans
   virtute celebri.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Matris Dei
   nova conceptio
   Typus horti
   caelestis germinis,
   Quam inundat
   sanctificatio
   Et fecundat
   vis sancti flaminis,
   Nos emundet
   a labe criminis.

Ad Magnificat.

A. O quam felix
   Annae fecunditas,
   Parvum celans
   fontem clementiae,
   Sub pugillo
   clauditur sanctitas,
   Lignum, vermis,
   origo gratiae;
   Nunc emanet
   fecunda puritas,
   Crystallinae
   lux refulgentiae.

Brev. ms. Vivariense anni 1342. Cod. S. Josephi Lugdunen. Y a 6. A. — Brev. ms. Vivariense saec. 15. Cod. Avenionen. 219 B. — Brev. ms. Lucense saec. 14. in. Cod. Capit. Lucen. s. n. C. — Hymnen: Ad Vesp.: Novum surgant in gaudium (Anal. IV, 43); Ad Matut: In plausu grati carminis (Anal. IV, 44); Ad Laudes: Exsultet novo carmine (Anal. XI, 41).

21. De Conceptione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Fuit homo de semine
   David, Joachim nomine,
   Justus, simplex ac rectus,
   Vir Annae, fortis feminae,
   Carentis tum propagine
   Diebusque provectus.

2. Lustris quaternis incolae
   Nazareth absque sobole
   Fundebant tripartite
   Rerum proventus uberes
   Erga templum et pauperes
   Et opus suae vitae.

3. Hac implorantes serie
   Divinae donum gratiae
   Voverunt voto pari,

Ut, si fecundi fierent,
Domino prolem sisterent
In suum famulari.

4. Tristantur tandem unice,
Dum perfert a pontifice
Sterilitatis nota
Joachim contumeliam
Et per ancillam propriam
Anna Deo devota.

5. Post objectum opprobrium
Votum implens humilium
Luctum Deus maestorum
Vertit pius in gaudium,
Gloriosa sterilium
Prole fecundans chorum.

Ad Magnificat.

A. Aurora surgit celebris,
Oritur lux de tenebris,
De spinis prodit rosa,
O Hierusalem filiae,
Jam sponsa regi gloriae
Paratur speciosa,
Jam vocatur, ut veniat,
Jam cantico pronuntiat:
Nigra sum, sed formosa.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Conceptam matrem Domini
Votis colentes almis
Divino laudes nomini
Jubilemus in psalmis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nova facturus omnia
Nova matris primordia
Novo lustrat decore,
Ut novitatis gratia
Deus hominem gloria
Coronet et honore.

2. In sole tabernaculum
Vatum descriptum calamo
Deus sibi stabiliens
Viae disponit modulum,
Quam currat ut de thalamo
Suo sponsus progrediens.

3. Manus innocentissimae,
Cor mundum, splendor animae,
Non in vanum acceptae,
Bases et epistylia
Sunt domus Dei gloria
Virtutum circumseptae.

Responsoria.

1. Dum fabricator omnium
Omni carni diluvium
Inducit pro peccatis,
Noe justo praenuntiat,
Ut arcam sibi faciat
Ex lignis levigatis;
V. Qui ligna purgans sarcinam
Deponit gravitatis,
Sibi suisque machinam
Salubris parans ratis.

2. Lignorum levigatio,
Per quam arcae creatio
Paratur salutaris,
Puritatem originis
Praesignat almae virginis,
Honore singularis;
V. O felix generatio,
Cujus donis praeclaris
Profertur benedictio
Promissa Dei caris.

3. Ne carnis danda nexui
Posset anima pollui
Corporali figmento,
Corpus non dandum cineri
Decebat mundum fieri
Gratiae supplemento;
V. Si plus quam corpus anima
Sit suo documento,
De matre curet optima
Christus sequi memento.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ab intus regis filiae
Pollent ex auro fimbriae
Pulchris varietatibus,
Quam oleo laetitiae
Prae cunctis unxit hodie
Deus ejus consortibus.

2. Impetus vivi fluminis
Urbem Dei laetificat
Novi decoris titulo,
Dum novum sui culminis
Templum creans sanctificat
Deus mane diluculo.

3. O gloriosa novitas,
In sanctis nova civitas
Dei fundatur montibus,
In cujus ut laetantium
Fit omnium fidelium
Habitatio moenibus.

Responsoria.

1. Arcam foederis propria
Lege non putribilia
Compingunt Sethim ligna,
Aurum vero purissimum,
Tam externum quam intimum,
Forma fulsit condigna.

V. In monte Sina Moyses
Haec de te vidit signa,
Quae praeclara foederis es
Arca, virgo benigna.

2. Quid haec imputribilitas
Lignorum, quid haec puritas
Auri gerit figurae,
Nisi mundam materiam
Duplicemque munditiam
Praeclarae creaturae?

V. In arca florens virgula,
Manna, lex Deum purae
Signant in matris clausula
Nostrae junctum naturae.

3. O creatura nobilis,
O fulgens incredibilis
Hesther forma decoris,
O fons purus in fluvium
Crescens aquarum plurium
Quasi fluvius Doris,

V. Riga nos aquae maxime
Trames et fons dulcoris,
Paradisum uberrime
Rigans intus et foris.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Novi cantus obsequio
Sancto in ejus atrio
Dominum adorate,
Clausum semper hoc atrium
Et atrae noctis nescium
Praeclara novitate.

2. Justo lucis exordia
Profert hujus laetitia
Sanctae conceptionis,
Justi laetentur hodie
Confitentes memoriae
Sanctificationis.

3. Exsurgat cantus novitas,
Dum nova carnis puritas
Patriarchae praeclari
Datur Abrahae semini,
Ut de promisso Domini
Laetemur salutari.

Responsoria.

1. Si caro, de qua vitium
Carnis sumpsit initium,
Digne fuit creata,
Creari constet dignius
Creatam, ut in melius
Sit caro transformata.

V. Veni, sola prae ceteris
Pulchra semper et grata,
Veniens consolaberis
De Libano vocata.

2. Omnem templi materiam
Struendi per industriam
Cautela Salomonis
Prius purgatam adjicit
Priusque summe perficit
Actu purgationis;

V. Sic templum Dei spiritus
Omnium creans artifex
Massam perducit primitus
Ad purum, ne sit ibi faex.

3. Felix es, virgo Maria,
Quam sibi sapientia
Domum aedificavit,
Tu mons domus dominicae,
Quem montium in vertice
Dominus exaltavit.
V. In hoc monte . . . .
Convivium vindemiae
Faecis omnino nesciae
Deus cunctis paravit.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. In aurorae diluculo
Fulget ex tunc a saeculo
Parata Dei sedes,
Sanctitudo domum Dei
Decet, et paratur ei
Sancta prae cunctis aedes.

2. In laudibus et jubilis
Ortum aurorae rutilis
Celebrando servite
Domino cum laetitia,
Qui profert de materia
Mortali fontem vitae.

3. In sancto tibi parui
Luci plaudens et ortui
Consurgentis aurorae,
Cedant noctis caligines,
Deus, ut nos illumines
Vultus tui splendore.

4. Te benedicant omnia,
Deus, ritu perpetuo
Magnae commotionis;
Sit benedicta gloria
Domini de loco suo
Novae creationis.

5. Tibi laus, tibi gloria,
Qui solus mirabilia
Faciens fabricasti
Auroram veri luminis,
Levans ad thronum culminis
Hesther expulsa Vasthi.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rex gloriae,
Qui nobis parat hodie
Sui lucernam facis,
Hanc lucernam qui sequitur,
Non offendit nec labitur
Luto viae procacis;
Per hanc elisos erige
Pedesque nostros dirige,
Deus, in viam pacis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Laudet Mariae virginis
Culmen beatitudinis
Omnis vox nationis,
Per hanc, ex quo concipitur,
Verae nobis inducitur
Vis exsultationis,
Per hanc fecundans steriles
Esurientes humiles
Implevit Deus donis.

Brev. ms. Turonense saec. 15. Cod. Parisin. 1032. — In 1. Vesp. **A** 1, 5 Lücke von drei Silben; carentis ergänzt. — Ad Magn. **A**, 1 Auro surgit. — Ibid. 5 sponsam. — Invit. 1 Domini fehlt. — In 3. Noct. **R** 2, 2 per fehlt. — **R** 3, 7 fehlen vier Silben. — Ad Laudes. **A** 3, 4 Sedium noctis. — **A** 4, 1 Vos benedicant. — Die zugehörigen Hymnen siehe Anal. XI, 34 ff.

22. In Conceptione BMV.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O regina reginarum,
Supernorum civium
Imperatrix, lumen clarum
Per istud solemnium
Praestes illis, quos constringit
Mortiferum vitium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Stellam Mariam maris,
venite, adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Principium nostri luctus
Eva fuit, Annae fructus
Hujus finis.

2. Eva demens obedivit
Hosti, cujus caput trivit
Stirps insignis.

3. A prophetis praesignatur
Annae proles, per quam datur
Cunctis salus.

Responsoria.

1. Fulget dies hodierna,
Per quam mundo lux aeterna
Coepit illucescere.

V. O quam sancta conceptio,
Quam beata.

2. Insignis est progenies,
In honore cujus dies
Praesens est memoriae
Sempiternae,

V. Haec nobis impetret gaudia
Civitatis supernae.

3. Virgineum decus ave,
Jugum cujus tam suave,
Conserva nos mortis a vae,

V. Quae providentia Christi
Munda concepta fuisti.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec est lapis nostrae spei,
Ad conceptum nutu Dei
Quae processit hodie.

2. Laudes demus huic germini,
Quod nostri fuit Domini
Vas decorum.

3. Anna mater, gratulare
Noscas enim te portare
Florem florum.

Responsoria.

1. Veneranda cunctis festivitas,
In qua fuit Annae sterilitas
Tam fecunda;

V. Ista dies fons salutis
Initiumque virtutis.

2. Anna, gaude, concepisti
Prolem, per quam succurristi
Humano tristi generi.

V. Tua ferunt viscera
Hanc, quae sacra camera
Fuit Christi.

3. Benedictus salvator omnium
Promiserat venturum filium,
Quod implevit, dum subit gremium
Proles Annae.

V. *Visitavit Dominus et fecit redemptionem plebis suae.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hodie tremit infernus,
Mundum ditat rex aeternus
Conceptu tam fructifero.

2. Quam pulchra Dei series,
Promittitur progenies.

Brev. ms. Tullense saec. 14/15. Cod. Parisin. 1344. — Das Weitere fehlt leider.

23. De Conceptione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laus tibi, sancta trinitas,
Per quam salus mundi datur
Per Mariam et caritas
Tua cunctis propinatur.
2. Maria, tuos laetifica
Famulos et salvifica
Ducens nos ad regna caelica.
3. Ave, beata Maria,
Per quam patet via
In regnum claritatis,
Nos junge, mater, beatis,
4. Salve, aula deitatis,
Omni ornata gloria,
Ave, gemma castitatis,
Plena virtutum copia.
5. Pax Christi et benedictio,
O Maria, nos protegat,
Tua miseratio
In viam pacis nos deferat.

Responsoria.

1. O clemens reorum
Advocatrix
Mater misericordiae,
O salus aegrotorum,
Vitae datrix,
Laus et honor ecclesiae,
Nobis, pia lapsorum
Relevatrix,
Obtine locum veniae.

V. O mater regis gloriae,
Plena omnis gratiae,
Nos salva clementer hodie.

Ad Magnificat.

A. O Maria, salus aegrorum,
Nos salva, flebilium solamen,
Succurre turbae miserorum,
Salva reos, levamen lapsorum,
Debiles conforta et cunctorum
Te poscentium esto juvamen.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Ave, Maria, quae dedisti
Mundo salutis pretium,
Deum hominem posuisti
Ante conspectum omnium,
Semper exora, mater Christi,
Pro nobis pium filium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad thronum matris gloriae
Precibus pulsantes
Nos salva, rex pie,
Tibi jubilantes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Advocata peccatorum,
Maria, regina caelorum,
Transcendit choros angelorum.
2. Matris Dei gloriam
Protestantur aethera,
Cujus in terris gratiam
Sentiat gens misera.
3. Nos clamantes hodie
Ad gratiae tuae solium
Exaudi, mater clementiae,
Et placa nobis filium.

Responsoria.

1. Salve, Maria virgo,
Tu de stirpe regia
Refulsisti genita,
Tu virtutum gratia
Claruisti praedita,
Decus et claritas sanctitatis,
Tu tabernaculum trinitatis.

V. Te spiritus sancti donum
Fructu vitae fecundavit,
Te dignissimum thronum
Regi regum praeparavit.

2. Ave, stella matutina,
Cohortem fugans hostium,
Tu flos carens culpae spina,
Tu singulare lilium,
V. Tu prole dotata,
Domina, nos salva,
Spes fidelium.

3. Salve, virtutum regula
Et forma gloriae virginalis,
Maria, Dei cellula,
Tu nostra pelle pericula
Et libera nostris a malis.
V. Sana animae vulnera
Medela salutifera,
Virgo sola puerpera.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tu thronus divinitatis
Dignissimus,
Nos juvari a peccatis
Et salvari petimus.

2. Tu speculum munditiae
Nunquam fuscata macula,
Aula solis justitiae
Vinctorum solve vincula.

3. Tu flos cunctarum virginum,
Gloria mulierum,
Sanctorum jubar agminum,
Te laudantem salva clerum.

Responsoria.

1. O Maria, vultum tuum
Clemens suavissimum,
Dulcedine irriguum,
Regi regum gratissimum,
Ad nos converte, mater pia,
Cuncta fuga noxia.
V. Vultum benignum et praeclarum,
Vultum plenum gratiarum.

2. O templum sanctae trinitatis,
Maria virgo sanctissimum,
Tu in regno claritatis
Locum tenens clarissimum,
Fer solamen desolatis
Et juvamen piissimum,
V. Memor esto tuorum,
Domina, servorum.

3. Maria, flos benignitatis,
Te venerantes petimus,
Ut nos, qui in multis peccatis
Salvatorem offendimus,
Fons summae mundet pietatis,
O, rex salvet nos optimus:
V. Qui tibi nil negat filius,
Fac, ut nobis sit propitius.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christo nato decantemus
Redemptori jubilemus
Et Mariam collaudemus.

2. Fac, Maria piissima,
Ut spiritus sancti unctio
Nostra purificet intima
Ab universo vitio.

3. Deo patri psallant omnia,
Cujus filii praesentia
Mira nos salvet clementia.

Responsoria.

1. O quam felix et beata,
Quae in caeli palatio
Super angelos exaltata
Regnas cum tuo filio,
Dei facie peroptata
Potiris et alloquio,
V. Obsequio angelico
Laetaris et laudis cantico.

2. Ave, Maria lucidior
Stellis et sole splendidior,
Tu sanctos gloria praecellis,
Angelis excellis,
Tu cunctas haereses repellis.
V. Post Christum dignior,
Virginibus fecundior,

Christo dilectissima,
Clementibus clementissima,
Nos salva beatorum optima.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Ab aeterno praeparata
Regi regum aula grata
Es, Maria, virgo beata.
2. Maria, in caeli solio
Pia conjuncta filio,
Nos tuo suffragio
Salva in exsilio.
3. Vultum tuae pietatis
Ad nos converte, domina,
Et adspectu claritatis
Nostra propelle crimina.
4. Ab omni creatura
Maria benedicatur,
Potens, benigna, pura,
Per quam pax et salus datur.
5. Caeli, virgo, te dominam laudent,
Per quam renovantur,
De tua gratia rei gaudent,
Qui per te salvantur.

Ad Benedictus.

A. Ave, virgo, sol claritatis,
Praeelecta Dei cella,
Aurora, fons pietatis,
Et tu, praeclara maris stella,
Tenebras nostras illumina,
Noxios mores corrige,
Inimicos extermina,
Servos lapsos erige,
Confer virtutum germina,
In viam pacis nos dirige.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Salve, regina clarissima,
Civium supernorum,
Ave, mater Dei humillima,
Consolatrix miserorum,
Omnis generatio
Beatissimam praedicat,
Aeterni patris dilectio
Tibi solium communicat,
Tu ad nos Dei servulos
Te invocantes hodie
Pios converte oculos,
Mater misericordiae.

Brev. ms. saec. 15. Cod. Raigraden. $\frac{D}{K}$ I a 16. — In 1. Vesp. R, 2 vitae datrix; da dies nach drei Zeilen wiederkehrt, hier vermutlich advocatrix oder Ähnliches zu lesen. — In 1. Noct. R 1, 7 Tu almae tabernaculum. — In 2. Noct. A 3, 4 salva catervam. — R 1, 3 irrigatum. — R 2, 2 virgo sanctissima. — In 3. Noct. R 1, 8 et laude. — R 2, 3 Tu sanctos cunctos. — R 2, 9 Lies Clientibus? — R 3 „ut heri in Vesperis.“ — In 2. Vesp. ad Magn. A, 4 miserorum consolatrix.

24. De Conceptione BMV.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Jesse radix, castum semen,
Nobis datur vitae germen;
Adest dies laetitiae,
Qua seminatur lilium,
Quod profert Dei filium,
Exemplum mundiciae,
Quod a Deo est promissum,
Antequam mundus fieret,
Et electum et excisum
Antequam terram faceret.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Creatori jubilantes
Veneremur semina,
Exultemus venerantes,
Nostrae salutis femina.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mater Christi seritur,
Infans hinc egreditur
Processu laudabili.

2. Hic solis tabernaculum
Et sponsi fit miraculum,
Hic vinea virginea
Ex stirpe fit feminea.

3. En, semen regis filiae,
Ex qua fructus gloriae
Processit humiliter,
Regnat mirabiliter.

Responsoria.

1. Conceptio veneranda
Fructum salutis germinat,
Ergo uterus insignis
Merito est laudanda,
Quae vitae semen seminat
Meritis condignis.
V. Corda sursum vigilent,
Vitae cursum jubilent
Et pacis accessum.

2. Ista sine vitio
Est facta proportio,
Quae producit rorem,
Quae rosam rigavit
Radicitus plantavit
Praeelectum florem,
V. Hinc provenit hodie
Ros misericordiae
De mundo conjugio.

3. O laudandam seminis
Hujus fecunditatem,
Quod in se ducit virginis
Mirandam ubertatem
Et ad se trahit numinis
Divini potestatem;
V. Hoc nempe est consortium
Dans salutis reditum
Et Evae purgans vitium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Oritur regis filia
Honor atque gloria,
Quam virgines sequuntur
Et regi offeruntur.

2. Conceptum refugium
Benigne Deus dedit,
Per quod ad solatium
Tam miser homo redit.

3. Hoc a Deo fundamentum
Fert salutis incrementum,
Per quod Deus invocatur
Et aeterna salus datur.

Responsoria.

1. Hic vinea plantatur
Generosi seminis,
Hic virtus radicatur,
V. Vitae salus nobis datur,
Nam imus vernaculus
Ad astra levatur.

2. En, semen hoc post Abraham
Virginem eduxit,
Quae protulit verum Adam
Et petram Christum produxit,
V. Pacem facit apud Deum
Sibi concordans vere reum.

3. Sicut Deus locutus est
Abrahae et ejus semini,
Ac misertus est Israel
Per puerum Emanuel,
Benedicens germini,
V. Unde venit castissima,
Clara, Deo cara
Mater fecundissima.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec est castimonia
In conspectu Domini,
Quae pacem reddit homini
Et vitae alimonia.

2. Exsultant Judae filiae,
Nam dat vitae radicem
Nec non ortum felicem,
Quae resultat hodie.

3. In justis parentibus
Deus seminavit
Semen, per quod gentibus
Vitam relevavit.

Responsoria.

1. Hic stipes est aeternae
Et verae salutis,
Ex quo procedunt floridi
Rami virtutis,
Ibique fructus crescit,
In quo verus filius
Dei requiescit.
V. Christi thronus summe bonus
Hic creatur et beatur.

2. Gemma pudicitiae,
Semen castitatis
Nobis venit hodie,
Flos virginitatis,
Est data divinitus
Salus nobis primitus.
V. Fidelis cum tripudio
Exsultet sic in gaudio.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Domum Domini
Decet sanctitudo,
Ex qua nobis gratiae
Venit plenitudo.

2. Concepit fructum Anna,
Unde venit manna,
Idcirco resonemus
Dulcisonum Hosanna.

3. Hic ad Deum vigilent
Erigant se mentes,
Fructum salutiferum
Proferunt parentes.

4. Omnia germinantia
Exsultent Deo patri,
Semen et seminantia
Nunc seminate matri.

5. Juvenes et virgines
Laudent nomen Domini,
Cantent et tripudient
Benedicto semini.

Ad Benedictus.

A. Domo de David hodie
Luminare ecclesiae
Dominus produxit,
Per quod nobis stella vitae
Rite, illuxit, quae mite
Nos ad lumen gratiae
Ac solem justitiae
Miseros perduxit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O florens virga Aaron,
Summus creavit Salomon
Et sanctificavit ab aeterno
Te ex utero materno
Prae ceteris creatis,
Tu reorum vera tutrix
Et moestorum consolatrix,
Tu robur pietatis,
Perpes salutis, vitae via,
Virgo mater, miserere,
Fac digne poenitere
Ex tua mera gratia.

Brev. ms. Joh. Sinttram (in castro dicto Zabelstein) anni 1433. Cod. Claustroburgen. 1165. A. — Diurn. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Solodoren. s. n. B. — In 1. Vesp. Ad Magn. **A**, 6 omnis munditiae A. — In 1. Noct. **A** 2, 1 Hic solus. — **R** 2, 7 Hic provenit A. — **R** 3, 9 purgat. — Hiezu in B der Hymnus Festum originis canat ecclesiae (Mone II, 20).

25. De Praesentatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Fons hortorum
   redundans gratia,
   Mundum replens
   caeli muneribus.
   Mater Dei
   fecundans omnia,
   Nos instaurans
   supernis sedibus,
   Florens hortus,
   mox ab infantia
   Admirandis
   fulsit virtutibus.
2. Rore caelestis gratiae
   In utero perfunditur,
   Tersa fomitis carie
   Ut stella splendens oritur.
3. A piis parentibus
   Votis impetrata
   Templi penetralibus
   Est trima dicata.
4. Tantilla puellula,
   Virtutibus exemplum,
   Nulla freta gerula
   Ascendit in templum.
5. Erudita
   puella regia
   Contemplatur
   mente caelestia,
   Caritate
   flagrant praecordia.

R. Recolamus
   virginis inclita
   Ac miranda
   laudum praeconia
   Infantilis
   aetatis merita
   Et virtutis
   grata primordia.

V. Radiat gratia
   Jam in puellula,
   Et sapientia
   Fulget in parvula.

Ad Magnificat.

A. Novae laudis
   adest festivitas,
   Grata mundo
   ac caeli civibus,
   Qua beatae
   Mariae sanctitas
   Templo data
   est a parentibus,
   Ut olivae
   pinguis suavitas
   Uberius
   redundet fructibus.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Evae praeceps temeritas
   Et fastus mundum perdidit,
   Sed Mariae humilitas
   Salutis fructum edidit.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Votis et vocibus
   Laudantes Dominum
Instemus laudibus
   Virginis virginum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In templum Dei gradibus
   Ter quinis erat aditus,
   Quos nesciis parentibus
   Ascendit fulta caelitus.
2. Nihil insolentiae
   Virgo praetendebat,
   Sed lux sapientiae
   In ipsa fulgebat.
3. Ex affectu simplici
   Cernentes hortatur,
   Sed ex gressu supplici
   Deo famulatur.

Responsoria.

1. Mente sancta
fuit et humilis,
Omni splendens
ornatu gratiae
Virgo pia,
unde fit, nobilis
Thronus dignus
sit regis gloriae;
V. Thronus eburneus
Cum auro fulvido
Venter virgineus
Cum corde provido.

2. O quam puram,
quam sanctam decuit
Matrem esse,
quae Deum genuit,
Lacte quoque
uberum aluit,
Strinxit ulnis,
manibus tenuit;
V. Tanto regi
fit tam domestica,
Quem vestivit
humana tunica.

3. Ordo recens
servatus noscitur,
Dum Maria
in templo conditur,
Nam contemplans
Deo perfruitur,
Sic ad alta
mens ejus rapitur;
V. Cum in mente
verbi lux oritur,
Digna verbi
mater efficitur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Omni virtute praedita
Totum ad hoc dat studium,
Ut Deo tota subdita
Devotum det obsequium.

2. Rex virtutum
sibi mirabilem
Matrem fecit,
mitem et humilem,
Omni quoque,
dote spectabilem.

3. Desponsata cor docile
Ad angeli colloquium
Mite praebet et humile,
Prompta spondet obsequium.

Responsoria.

1. Eminente
caeli dulcedine
Stans in templo
virgo reficitur,
Ejus quoque
mens pulchritudine
Gratiarum
Dei perficitur
V. Magna semper
exercens opera.

2. Alma virgo propositum
Nunquam nubendi statuit,
Sed semper Dei placitum
In hoc voto proposuit;
V Gratus virga
Joseph flos emicat,
Et hunc sponsum
virginis indicat.

3. Nuptam sic ex indicio
Floris et sancti spiritus
In columbae mysterio
Gabriel missus caelitus
Salutat magno gaudio,
Quae concepit divinitus;
V. In parentum
manens hospitio
Invenitur
a Dei nuntio.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Flos in florum tempore
Ad locum floris mittitur,
Sic de floris corpore
Gloriose concipitur.

2. Jesus flos, flos Maria
Verque tempus floris,
Flos Nazareth patria,
Plena sunt decoris.

3. Candens flos multiplicat
Virgulae decorem,
Conceptus glorificat
Mariae pudorem.

Responsoria.

1. Arca Dei,
in qua reconditur
Dulce manna,
cibus aethereus,
Quo plebs Dei
sancta reficitur,
Est Mariae
venter virgineus,
V. Thalamus regis gloriae,
Quo jungitur ecclesiae.

2. Omnes gentes, attendite
Ad tam pulchrum spectaculum,
Deo gratias agite
Qui sic dilexit populum,
Mariae formam sumite,
Quae virtutis est speculum;
V. Virgo templo data
Post facta est Dei templum,
Est plebs Deo grata
Mariae sequens exemplum.

3. Mirabile
Deus commercium
Cum humano
inivit genere
Suum nobis
donans refugium,
Nostra dignans
infirma sumere;
V. Nam ut nostrum
sanaret vitium,
Sic amoris
dedit indicium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Lauda, felix ecclesia,
Almae matris infantiam,
Cujus immensa gratia
Tibi paravit gloriam.
2. Templi Dei laribus
Virgo dedicata
A supernis civibus
Gaudet visitata.
3. Omnis ejus actio
In Deum tendebat,
Toto vitae spatio
Meritum augebat.
4. Quidquid egit, penitus
Est forma virtutis
Et doctrina spiritus,
Est causa salutis.
5. Quantum facultas sufficit,
Laudent mentes piae
Nam omnis lingua deficit
A laudibus Mariae.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
virginis filius,
Replens matrem
misericordiae,
Advocatam
dans hanc propitius,
Ne sit quisquam
anceps de venia.

In 2. Vesperis.

R. Laudemus omnes Dominum,
Qui Mariam
implevit gratia,
Ut mediatrix hominum
Apud Deum
esset propitia.
V. Haec est mater
misericordiae,
Per quam venit
ad nos rex gloriae.

Ad Magnificat.
A. Oliva fructifera,
Mater pietatis,
Fugans mundi scelera,
Stella claritatis,
Per quam cuncta prospera
Dantur nobis gratis,
Nos tandem in aethera
Transfer cum beatis.

Brev. ms. Plagense anni 1499. Cod. Plagen. s. n. A. — Cod. Sitanstetten. CCXXXII saec. 15. B. — Brev. ms. Altovadense XXV. saec. 14. C. — Cod. Scotorum Vindobonen. 50 h 6. saec. 15. C. — Brev. Sleswicense imp. Sleswici 1512. D. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parisin. 746 a. E. — Brev. Cabilonense imp. 14**. F. — Brev. Lochense imp. Turonibus 1536. G. — Brev. S. Mariae Erfordien. imp. Nurenbergae 1497. H. — Brev. Valentinum imp. Neapoli 1489. I. — Brev. Romanum imp. s. l. et a. K.

Das Officium findet sich des weitern aufser zahllosen andern in folgenden Quellen: Brev. ms. Spirense saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 514. — Brev. ms. Sutphaniense saec. 15. Cod. Bollandian. s. n. — Brev. ms. S. Mariae Gedanen. saec. 15. Cod. Bibl. OO. SS. Fol. 218. — Brev. ms. Tremoniense saec. 15. Cod. Darmstadien. 869. — Brev. ms. Nemaucense saec. 15. Cod. Roman. 1189. Sessor. 138. — Brev. ms. Redonense saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 543. — Brev. ms. Frisingense anni 1479. Cod. Mutinen. X II 1. — Brev. ms. Romano-Franciscan. saec. 15. Cod. Angelic. CV 17. — Brev. ms. Argentinense saec. 15. Cod. Parmen. HH IV 18. — Brev. ms. S. Sepulchri saec. 14. Cod. Parmen. Palat. 186. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 208. — Brev. ms. Tarvisiense saec. 15. Cod. Capit. Tarvisien. I 16. — Brev. ms. Constantiense anni 1470. Cod. Eremiten. 82. — Antiph. ms. Beronense saec. 16. in Cod. Eremiten. 729. — Antiph. ms. S. Nicolai Friburgen. s. n. saec. 15. — Brev. ms. Langheimense anni 1465. Cod. Bambergen. Ed VI 6. — Brev. ms. S. Mauritii Augusten. Cod. Augustan. Fol. 99. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1988. saec. 15. — Brev. ms. Misnense saec. 15. Cod. Eistetten. 8° 72. — Brev. ms. Wirceburgense saec. 15. Cod. Wirceburgen. Mp. th. o. 11. — Brev. ms. S. Magni in Faucibus saec. 15. Cod. Maihingen. I 2. 8° 13. — Brev. ms. Cisterciense saec. 15. Cod. Dietmellien. 111. — Brev. ms. Embricense (?) saec. 15. Cod. Sigmaringen. 28. — Brev. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 144. — Antiph. ms. Calcariense saec 16. Cod. Arch. Calcarien. A. 14. — Brev. ms. Oculense saec. 15. Cod. Matriten. A 174.

Brev. Hispalense imp. Parisiis 1510. — Brev. Montis Virginis imp. Venetiis 1555. — Brev. Lausannense imp. Gebennis 1509. — Brev. Gallicano-Siculum imp. Venetiis 1527. — Brev. Ruthenense imp. Lugduni 1543. — Brev. Corisopitense imp. 1500. Brev. Cordubense imp. Hispali 1524. — Brev. Barcinonense imp. Barcinonae 1540. — Brev. Gienense imp. Hispali 1528. — Brev. Majoricense imp. Venetiis 1506. — Brev. Illerdense imp. 15**. — Brev. Auriense imp. Salmanticae 1501. — Brev. Calagurritanum imp. Lucronii 1543. — Brev. Pataviense imp. Venetiis 1508. — Brev. Ratisbonense imp. Augustae 1488. — Viaticus Wratislaviensis imp. Venetiis 1501.

Selbstverständlich ist es unmöglich, auch überflüssig, sämtliche Abweichungen dieser Quellen untereinander zu verzeichnen. Von vornherein auszuschliefsen sind die monastischen, da die ursprüngliche Form des Officiums die kurze ist. K hat folgende Rubrik: „In praesentatione Virginis Mariae, quod festum primo fuit celebratum in Francia ad instantiam christianissimi regis Francorum nec non et in ceteris ejusdem regni provinciis; dehinc in Anglia, Hispania atque aliis partibus mundi: nunc noviter sanctissimus papa Sixtus quartus ipsum publicavit, ut per totum mundum fieri debeat, ac indulgentias concessit celebrantibus hoc festum et sancti Josephi sub majori duplici in eadem bulla."

In 1. Vesp. ad Magn. setzt B die **A** Oliva fructifera etc.; G I beginnen mit der **A** Novae laudis adest festivitas. — D schiebt nach der 1. Vesper ein:

Ad Completorium.

Super Psalmos.

A. Lectis scriptis circumquaque
Saepe defluxerunt aquae
Ab ocellis castitatis
Atque summae puritatis
Humilis sanctae Mariae.

Ad Nunc dimittis.

A. Virgo firmet nos in pace,
Ne premamur procul a se
Per deceptum malignorum
Nobis semper infestorum.

In 1. Noct. **A** 2, 1 Nihil pueritiae B. — In 2. Noct. **R** 3, 1 Nupta fit ex judicio B. — In 3. Noct. **R** 2 und 3 umgestellt E. — In Laud. ad Bened. **A** lautet in D:

Cum tres annos haec habebat,
Eam mater offerebat
Templo Bethel Salomonis,
Sola gradus ascendebat,
Deus pater ut volebat
Gratuitis suis donis.

Für die kleinen Horen schiebt D die folgenden **AA** ein:

Ad Primam.

A. O regina pietatis
Et totius sanctitatis
Flumen indeficiens,
Tuae praesentationis festa
Celebrantes adjuva.

Ad Tertiam.

A. Statum nostrae paupertatis
Vultu tuae bonitatis
Clementer considera
Et pro praesentationis
Tuae festo tuis donis
Confer coeli gaudia.

Ad Sextam.

A. Te praesentatam hodie
Indigentes quotidie
Rogamus attentius,
Ut hoc festo te laudantes
In hoc mundo naufragantes
Adjuves frequentius.

Ad Nonam.

A. Ut ad caelum praesentemur
Et cum Christo jucundemur,
Ejus matrem veneremur.

F benutzt für dieselben Horen als Responsorien die **AA** 2 bis 4 aus der ersten Vesper. — In 2. Vesp. hat B das folgende Responsorium:

R. Maria, Jesse virgula,
De qua Jesus flos oritur,
Spiritus sancti regula
Manens in templo regitur;
V. Ibi divino dogmate
De divinis instruitur,
Omni quoque charismate
Gratiarum imbuitur.

Dieselbe Quelle verwendet als **A** ad Magnificat das **R** Laudemus omnes bis zum Versikel. Die ursprünglich zu diesem Officium gehörigen Hymnen sind in 1. Vesp.: O Dei sapientia (Mone II, Nr. 342 Str. 1—4 + 9; ad Noct.: Sacrae parentes virginis (Anal. IV, 52); ad Laudes: Omnes fideles plaudite (Anal. IV, 51); in 2. Vesp.: Aeterni patris ordine (Mone l. c. Str. 5—9).

26. De Praesentatione BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Veni, dulcis virguncula,
Radicis Jesse virgula,
Columba sine macula,
Regis aeterni filia,
Columna templi fulgida,
Placens et viva hostia,
O decora infantula,
Maria splendidissima.

R. Gaude et laetare,
Urbs nobilissima,
Civitas regis
Summi Jerosolima,
Adornare
Templum sanctum et altare,
Gratulare,
Israel, et jucundare,
Ecce, advenit pia
Virgo Maria,
Terrarum domina,
Caelorum regina.

V. Haec est civitas Dei,
Templum Domini,
Et sacrarium
Spiritus paracliti.

Ad Magnificat.

A. Ave, Maria, plena gratia,
Per quam datur misericordia,
Salus, vita, honor et gloria,
Sis benedicta inter omnia,
Sis benedicta super omnia,
Te laudent, te adorent omnia,
Sacra haec tua praesentatio
Sit caeligenis gratulatio,
Sit terrigenis exsultatio
Et sempiterna benedictio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Salve, stella maris,
jubilo sancto veneraris,
Sit tuus adventus
simul introitus benedictus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Infans lactensque Maria,
Dei genitrix futura
Infertur in templum pia
Suae genitricis cura.

2. Quod prophetae praecinerunt
Ob Christi memoriam,
Hoc caeli enarraverunt
Ad matris Christi gloriam.

3. Montem Dei haec ascendit
Innocens per omnia
Virgo mater nec attendit
Vana mundi somnia.

Responsoria.

1. Advenisti, desiderabilis,
Omnium saeculorum saeculis,
O virguncula conspicabilis,
Futura mater venerabilis?

V. Salve flos campi,
lux caeli, gloria mundi.

2. Quam praeelegit sibi Dominus
Ex multis milium milibus,
In templo praesentatur Domino
Debito parentum officio;

V. Imperitans cunctis
infans gestatur in ulnis.

3. O benedicta, o speciosa,
Virgo virginum o gloriosa,
Tibi plaudit caeli militia,
Te collaudat sancta ecclesia,

V. Omnes exsultent
et laudes voce resultent.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Humilis in templum lata
Adstat in caelestibus,
Super omnes trabeata
Nunc virtutum vestibus.

2. Perfert ipsa templo sisti,
Prout istud lex mandavit,
Ipsa tamen templum Christi,
Quod altissimus dicavit.

3. Quam mira, quam gloriosa
De te dicam, Dei castrum,
Nunc praeclara, nunc formosa,
Super omne regnans astrum.

Responsoria.

1. Offertur sanctum
Domino vivens holocaustum,
Divini totum
spiraminis igne crematum,
V. Hoc super altare
dulci fit odore suave.

2. Igne Dei fragrans,
dulci spiramine fraglans,
Sancta Deo viva
placet hostia virgo Maria,
V. Spirat odore bono
caelesti praedita dono.

3. Praefigurata caelitus,
Repromissa divinitus,
Virgo prodit spectabilis,
Omnibus desiderabilis;
V. Effloret virga,
pia regia virgo Maria.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Miris varietatibus,
Omnigenis ornatibus
Procedit, ecce, splendida
Regis caelorum filia,
V. Virgo, sponsa Dei
dignaque mater ei.

2. Ave, gemma principalis
Universae sanctitatis,
O Maria, o quam pia,
O benigna, o quam digna!
V. Virgo mater, omni hora
Natum pro nobis implora.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Surgens ut aurora,
benedicta Maria decora,
Respicias famulos
nos, pia virgo, tuos.

2. Ignis divinus
ut nos illuminet intus,
Sancta Maria, tuis
obtineas meritis.

3. Prava refrigeant
in nobis sancta calescant,
Christus ut hoc donet,
mens pia nunc vigilet.

4. Splendida, formosa,
mitis, dulcis, generosa,
Nos agnosce tuos,
pia sit tua cura super nos.

5. Nil tibi difficile,
nil quippe negat puer ille,
Nasci dignatus
de te mitissimus agnus.

Ad Benedictus.

A. O virgo sancta,
mater Domini veneranda,
Nos rege, nos serva,
rogitat te nostra caterva,
Quo te ductrice
capiamus pascua vitae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Omnis fidelis anima
Laudet Dei magnalia,
Cujus misericordia
A saeculis in saecula;
Qui respexit
Mariae humilitatem,
Quam exaltavit
Ditando matrem virginem,
Ejus prece et meritis,
Christe, miserere nobis.

Brev. ms. Lubicense saec. 15. Cod. Lubicen. s. n. (ol. 62). A. — Brev. ms. Hildesheimense saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 180. B. — Cod. Beverin. 696. saec. 15/16. C. — Brev. Paderbornense imp. Lipsiae 1513. D. — Brev. Hildesheimense imp. Lipsiae 1516. E. — Brev. Goslariense imp. Halberstadii 1525. F. — In 1. Vesp. Super Ps. A, 1 Tam dulcis virguncula D. — Ibid. 4 filii A. — In 1. Noct. R 1, 3 fehlt AB. — R 3, 3 omnis caeli AB. — R 3, 4 omnis sancta AB. — In 3. Noct. AA prosaisch. — R 3 ebenso. — In Laud. A 1, 1 Surgis F. — A 1, 3 Respicias nos A. — A 1, 4 praepia virgo tuos A.

27. De Praesentatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. O mira et laudanda
Clementia,
Isaiae prophetia
Completur in Maria.

2. Dies haec venerabilis
Illuxit nobis celebris,
His promissa
Prophetarum oraculis.

3. Vox concinit prophetica,
Stella putatur fulgida,
Stirpe Israelitica
Homo sumit exordia.

4. Stella ista prophetalis
Figuris lucet praeclaris,
Progenie Davidica
Virgo oblata Maria.

Ad Magnificat.

A. Jesu, piorum gloria,
Sola reorum venia,
Mariae prece virginis
Expiatos contagiis
Paradisi redde gaudiis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Salve, stella maris,
generis decus imperialis,
Adventus et introitus
tuus sit benedictus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mariae venerantes merita
Nos, alme Deus, visita
Sacri flaminis gratia
Prece rogitamus intima.

2. Ergo ducamus gaudia
Hujus diei memoria,
Quo stella haec prophetica
Praesentatur in templum.

3. In templum Dei gradibus
Ter quinis erat aditus,
Quos compositis gressibus
Ascendit fulta caelitus.

Responsoria.

1. Advenisti, desiderabilis,
Omnium saeculorum saeculis,
O virguncula conspicabilis,
Futura mater venerabilis?
V. Salve, flos campi,
lux caeli, gloria mundi.

2. Electa ex milium milibus,
Quam praeelegit sibi Dominus,
In templo praesentatur Domino
Debito parentum obsequio.
V. Imperitans cunctis
infans gestatur in ulnis.

3. Per sacrum sacrificium,
Ritu praecepti editum,
Odorem fert mirificum,
Salutarem, vivificum,
V. Hostia pacifica,
Victima vivifica,
Dominus in sancto
Suo adest templo.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vivit istud circumplectendo,
In isto inhabitando,
Nam justitiam diligendo
Deus, in caelo sedes ejus.
2. Ingressa est sine macula
Decora haec virguncula
Inhabitans tabernaculum,
Requiescens in monte sancto,
Ipsa vero mons sanctus Dei.
3. Lauda, felix ecclesia,
Almae matris infantiam,
Cujus immensa gratia
Tibi paravit gloriam.
4. Templo Dei laudibus
Virgo dedicata
A supernis civibus
Gaudet visitata.

Responsoria.

1. O benedicta, o speciosa
Virgo virginum, o gloriosa,
Tibi plaudit caeli militia,
Te collaudat sancta ecclesia,
V. Omnes exsultent
et laudes voce resultent.
2. Offertur sanctum
Domino vivens holocaustum,
Divini totum
spiraminis igne crematum,
V. Hoc super altare
dulci fit sapore suave.
3. Recolamus virginis inclita
Admiranda laudum praeconia
Infantilis aetatis merita
Et virtutis grata primordia
V. Radiat gratia
Jam in puellula,
Et sapientia
Fulget in parvula.
4. Igne Dei flagrans,
mira dulcedine fraglans,
Sancta Deo viva
placet hostia virgo Maria,
V. Spirat odore bono
caelesti praedita dono.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Praefigurata coelitus,
Repromissa divinitus
Virgo prodit spectabilis,
Omnibus desiderabilis.
V. Effloret virga
pia, regia virgo Maria.
2. Miris varietatibus,
Omnigenis ornatibus
Procedit, ecce, splendida
Regis caelorum filia.
V. Virgo sponsa Dei
dignaque mater ei.
3. Ipsa Dei templum,
petis, o virguncula, templum,
Devote cuncta
implens divina — — —;
Hostia legitima
datur et placet hostia viva,
Jamque subarrharis
at jamjam sponsa dicaris.
V. Ecce, novum melum
novit depromere caelum,
Agnoscens dominam
suscipiensque suam.
4. O regina poli,
mater pia, virgo Maria,
Ad te clamantes
salves et suscipe flentes,
V. Lux supernorum, forma bonorum,
spes miserorum.

Ad Laudes.

Super Psalmos.

A. Ista virgo gloriosa
Progreditur ut aurora
Nova quippe diluculo,
Novitatis miraculo
Per hanc orbis universus
Luce vera est respersus.

Ad Benedictus.

A. Haec est dies praeclara,
Aurea luce perornata,
Hodie oriens ex alto
Effulsit omni saeculo,
Hodie ex oblatu virginis
Venit redemptio orbis,
Ergo laetemur et exsultemus
Psallentes: Benedictus Deus.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Sicut luna, immo
Pulchrior quam luna,
Cui sol Christus sic illuxit,
Ut et ipsa orbi luxit
In splendore sempiterno
Manens sine detrimento.

Ad Tertiam.

A. Castrorum acies ordinata
Ista virgo Dei sacrata,
Hostium cuneo terribilis,
Angelorum fulta praesidiis,
Vallata multis exercitibus,
Omnium sanctorum agminibus.

Ad Sextam.

A. A saeculis praeelecta
Sicut sol est haec electa,
Clara virtutum fulgore,
Omni praepollens decore,
De qua sol justitiae
Dignatus est procedere.

Ad Nonam.

A. Hujus sacratae virginis
Odor inaestimabilis,
Cujus mira fragrantia
Laetatur caeli regia,
Quam per suum obsequium
Circumdant flores rosarum
Et lilia convallium,
Omnes animae beatae
Passione rubricatae,
Castitate condidatae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, Maria,
Gratia plena,
Ave, virguncula dulcissima,
Caeli regina,
Mundi domina,
Per quam datur misericordia,
Salus honor, vita et gloria.
Sis benedicta
Inter omnia
Et super omnia,
Te laudant et adorant omnia.
Sacra haec tua praesentatio
Fit caeligenis gratulatio,
Sit terrigenis exsultatio
Et sempiterna benedictio.

Brev. ms. Monasticum saec. 15. Cod. Pragen. XII D 15. — Der Text ist sehr schlecht überliefert; da aber einige Teile anderen Officien, namentlich den beiden vorhergehenden entlehnt sind, lassen jene sich nach diesen verbessern. — In 1. Vesp. **A** 3, 3 Ac stirpe. — In 1. Noct. **A** 2, 4 Maria praesentatur. — Drei **AA** prosaisch. — **R** 1, 2 Omnium fehlt. — **R** 2, 5 In parentibus cunctis. — **R** 3, 2 Rite regalibus praecepti. — **R** 3, 4 ac vivificum. — **R** 3, 7 in templo sancto. — Ein **R** prosaisch. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Vivo. – **R** 1, 4 Deus et in caelo. — **R** 2, 3 Dei tabernaculum. — **R** 2, 4 monte sancto Dei. — **R** 3, 2 infantiam fehlt. — **R** 4, 4 Gaudet fehlt. — **AA** 5 und 6 prosaisch. — **R** 1, 1 O speciosa benedicta. — **R** 1, 2 virginum Maria. — **R** 1, 3 omnis caeli. — **R** 1, 4 omnis sancta. — **R** 1, 5 Omnis. — **R** 1, 6 et laudis cantica voce resultent. — **R** 2, 3 sq. Divini spiraminis totum igne crematum. — **R** 3, 3 Infantulae aetate. — **R**, 3, 6 jam fehlt. — **R** 4, 2 flagrat. — **R** 4, 3 sq. Sancta Deo hostia placet viva virgo Maria. — In 3. Noct. Ad Cantica **A** prosaisch. — **R** 1, 5 sq. Efflorum virgo regni pia virgo Maria. — **R** 2, 5 Dei sponsa. — **R** 3, 4 adplens; es fehlen drei Silben. — **R** 3, 6 datur et hostia placet viva. — **R** 3, 8 Et jam sponsa. — **R** 4, 2 fehlen drei Silben; Maria ergänzt. — Ad Tertiam. A, 2 sacra. — Ad Sextam A, 6 Christus dignatus. — Ad Nonam A, 1 sacrae. — Ibid. 5 per suum venerationis obsequium. — In 2. Vesp. ad **Magn. A**, 15 nobis benedictio.

28. In Illatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Decet Deum collaudare
   Mariam mox infantem,
   Qui sterilem habitare
   In domo dat laetantem.
2. Per quam misericordia
   Est Domini firmata,
   Annorum per exordia
   Fit Deo dedicata.
3. Deus tuus in saeculum
   Hoc, Sion qui regnabit,
   Virginitatis speculum
   Illaesum conservabit.
4. Novam Deus aedificat
   Jerusalem in caelis,
   Dispersos dum laetificat
   Filios Israelis.
5. Seras Sion confortavit
   Deus tunc portarum,
   Dum in templo acceptavit
   Munus tam praeclarum.

R. Matris lac dum sugere
   Infantula jam cesset,
   Mundum coepit fugere,
   Triennisque cum esset,
   Ut ejus conversatio
   Sic tota sit in caelis,
   Quo mira salutatio
   Procedit Gabrielis:

V. *Ave, Maria, gratia plena, Dominus tecum.*

Ad Magnificat.

Virgo templum intrando
   Tunc angelos laetificat,
In Deum exsultando
   Post cecinit Magnificat;
Qui ipsam praemiando
   Aeterne beatificat,
Pro nobis exorando
   Iratum nunc laetificat.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Haec virginis illatio
   Dei templum intrantis
   Est lucis revelatio
   Perpetuo micantis,
   Quae nostrae sit dotatio
   Animae commigrantis,
   Ex hujus mundi spatio
   Ad caelum evolantis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In honore Mariae,
   In templo praesentatae
Virginis, in hac die
   Domino jubilate.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Templum adornavit
   Prae cunctis praecedentibus
   Virgo, dum intravit
   Electis cum parentibus.
2. A templo quod fundatum
   Est a rege Salomone,
   Sic nec fuit adornatum
   Templum illa ratione.
3. Humiliter orabant,
   Dum virginem praenobilem
   Parentes praesentabant,
   Templo in Hierusalem.

Responsoria.

1. Nova haec oblatio
   Prioris aevi spatio,
   Qua nihil fuit gratius,
   In templo praesentata,
   Caritate inflammata
   Odorem spargit latius,

V. Quantum fas credi est,
   deitas hanc tota refudit.

2. Margaritum praepolitum
Adaptatur applicatur
Summum per artificem,
Quo structura est futura,
Quae non perit, quia gerit
Omnium opificem;
V. Haec est, quam caeli
victor Deus intus et extra
Pinxit et angelica
cote polivit eam.

3. Quam praeclare conservare
Integritatis speculum
Voto vovit, quod non novit
Antecedens saeculum,
V. Angelicae lucis
speculum decor ejus obumbrat
Et quasi praefulget
omne decoris ebur.

2. Incorrupta et innupta
Joseph viro modo miro
Haec virgo desponsatur,
Ipsi soli, a quo poli
Inflectuntur et reguntur
Illaesa conservatur.
V. O castae matris
felix dignatio, sese
Terris inclinat
hac mediante polus.

3. Anna, gaude, Joachim, plaude,
Sint cognati Deo grati
Virginique tantae,
Nam huic soli vestrae proli
Nulla talis est aequalis
Reperta post et ante.
V. In titulo ejus
citharizent omnia caeli
Organa, caelestis
musica ludet ei.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adducentur summo regi
Cum exsultatione
Virgines in matris Dei
Hac praesentatione.

2. Inclita Sion filia
Divitias cumulavit
Et virginum tot milia
Haec sola superavit.

3. Nam in gazophylacium
Fert munus praeoptatum,
Quo miseris solatium
Divinitus est datum.

Responsoria

1. Benedicta, quae, delicta
Quia nescit, conquiescit
Dilecti sub umbraculo,
Est sopita, unde vita,
Quae recessit, nunc accessit
In Dei tabernaculo.
V. *Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit ea anima mea.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Est virgo aeternaliter
A Deo praedestinata
Hodie temporaliter
Hoc in templo praesentata.

2. Ut semper et totum
Sit Deo mancipatum,
Est hoc virginis votum
Caelitus dedicatum.

3. Haec homimum adspectibus
Licet virgo auferatur,
Virtutum in profectibus
Cum angelis conversatur.

Responsoria.

1. Joachim justus parens,
Cum prole foret carens,
Per Isachar pontificem
In templo est despectus,
A Deo sed electus,
Nunc fructum fert multiplicem.

V. Anna sancta peperit
Natam sanctiorem,
Sed nata de se genuit
Omnibus majorem.

2. Infertur annis teneris,
Quo fiat cuncti generis
Virtutibus imbuta,
Temporis curriculo
Dei adminiculo
Literas adsecuta.
V. Haec est, quae complevit
Prophetiae veritatem
Omnemque delevit
[Peccati] pravitatem.

3. In scripturis sub figuris
Percunctatur ac miratur
Virginem parituram,
De quo certa, mox experta,
Dum consensit, intus sensit
Se Deum genituram.
V. Quomodo fiet, inquiens,
Cum virum non cognoverim,
Sed Deo pure serviens
Castitatem voverim.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In templo praesentatur
Induta jam decore,
Quo ejus collocatur
Nunc sedes in honore.

2. Salutis sunt initia
In templo praelibata,
Cum Deo in laetitia
Haec servit illibata.

3. Ad te de luce vigilat
Stella matutina,
Maria, quae nos dirigat
Servans a ruina.

4. Benedicite Domini,
Tot virgines et tantae,
Conjunctus qui est homini
Virgine mediante.

5. Laudet omnis creatura
Deum indefessa,
Cum mater Dei futura
Templum est ingressa.

Ad Benedictus.

A. Virgo in castitate
Et munditia
Hoc in templo habitavit,
Ubi in sanctitate
Et justitia
Coram ipso ministravit,
Quae in necessitate
Et tristitia
Nunc sedentes relevavit,
Dum plena veritate
Atque gratia
Nobis viam generavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Qui exaltasti humiles
Deponisque potentes,
Nos miseros et fragiles
Humiliter poscentes
Mariae pro clementia
Misericors exaudi,
Ut tua in praesentia
Caeli jungamur laudi.

Brev. Verdense imp. s. l. 1480. — In 1. Noct. R 2, 2 applicatum. — In 2. Noct. R 2, 3 Huic virgo. — In 3. Noct. R 3, 7 fiet istud. — Hiezu die Hymnen: Exultando, mater, gaude (Anal. XXIII, 64); Jam dies redit annua (Anal. XI, 45). Laeto plaudat obsequio (Anal. XI, 45).

29. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Accedunt laudes virginis
Admirandae indaginis
Noviter promulgatae,
En, visitat Elisabeth
Maria mater ipsamet
Coelica probitate.
2. Divo repletur munere
Maria, sine murmure
Cum filium concepit,
Surrexit ab oraculo
Statim in montis calculo
Abiit et profecit.
3. Accendit ardor spiritus
Mariam tangens caelitus
De Nazareth migrando,
Mox ad montana transtulit,
Ubi tumultu caruit
Superna degustando.
4. Monstrans culmen dulcedinis
Maria sui sanguinis
Elisabeth salutat
Stantem in domo proximi,
Propinqua templo Domini
Devote subministrat.
5. Charisma sancti spiritus
Diffudit se divinitus
In puerum, cum sensit
Conceptum salutiferum
Mariae sibi obvium,
Elisabeth consensit.

Ad Magnificat.

A. Acceleratur ratio
In puero nondum nato,
Instinctu sacri pneumatis
Divinitus sic dato,
Novit praesentem Dominum
In virgine clam latentem,
Adoravit cum jubilo
Ad servulum venientem.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Reginam caeli Mariam
concorditer adoremus,
Quae visitans Elisabeth
spem contulit, ut laudemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. De caelo velut radius
Descendens sacer spiritus
Elisabeth intravit,
Mox benedictam virginem
Sanctitatis propaginem
Prophetice clamavit.
2. Inter turmas femineas
Et sanctarum excubias
Maria collaudatur
Propter fructum, qui nascitur,
Quo jure mundus emitur
Et plene visitatur.
3. Vocat hanc matrem nomine
Domini primo famine
Elisabeth vi superna,
Quod fuit clausum aliis
In velatis mysteriis,
Notitia interna.

Responsoria.

1. Surgens Maria gravida
Migravit per cacumina
In civitatem Judae,
Intravit domum propere
Zachariae cum opere
Salutis consobrinae;
V. Ut audivit Elisabeth
Salutes mox de Nazareth,
Exclamat mirative.
2. Dixit verba prophetica
Elisabeth caelicola
De virgine Maria:

Beata est, quae credidit,
In hac fient, quae didicit
A Domino mente pia.
V. Venit ex te sanctissimus
Vocatus Dei filius,
Sicut praedixit angelus
Suae matri in via.
3. Elisabeth congratulans
Profunde se humilians
In adventu Messiae
Unde, ait, condeceat,
Quod mater Dei veniat
Ad me cum plausu viae?
V. En, felix salutatio,
Duplata exsultatio
Dabantur vi sophiae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Non fuit Christus oneri
Nec gravis moles pueri
Visceribus matris dignae,
Sed ignara de pondere
Cum corporali robore
Transsiliit benigne.
2. Transivit in itinere
Maria multum propere
Monticulos scandendo,
Evitavit lasciviam
Propter morum constantiam
Colloquia spernendo.
3. Longam viam pertransiit,
Maria montes circuit
Hilaris laborando,
Honores mundi respuit,
Devotionem tenuit
Caelica meditando.

Responsoria.

1. Maria parens filios
Plangens quaerit depositos
In scelere mortali,
Clamans clamat, ut relevet,
Manum ponit, ut sublevet,
Ne poena ruant mali.
V. Elisabeth quaesierat,
Johannem doctum noverat
De vita supernali.

2. Rosa de spinis prodiit,
Virga de Jesse floruit,
Maria visitavit,
Vis odoris diffunditur,
Tota domus perfunditur,
Gratia cum intravit.
V. Miranda salutatio,
Fit plebi gratulatio,
Quae fructum exspectavit.

3. Stella sub nube tegitur,
Maria mundo premitur
Rutilans in splendore,
Elisabeth perducitur
Ad solamen, lux spargitur
Roborans in vigore.
V. Luna soli conjungitur,
Elisabeth devolvitur
Aestuans in amore.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tunc ad sermonem virginis
Dabatur donum flaminis
Matri simul et proli,
Hic gaudebat in utero,
Haec providit de puero
Et de regina poli.

2. Adest mira credulitas
Ac virginis fecunditas
Per exemplum monstratum,
Concepit prius sterilis,
Quae vox est impossibilis
Nisi per verbum datum.

3. Fit naturae propinquius,
Quod sterili fit filius,
Quam virgo fiat praegnans,
Sed nihil impossibile
Deo nec infactibile
Per verbum suum dictans.

Responsoria.

1. Occasum virgo nesciit,
Velut lux mundo profluit
De summo fundens lumen,
Elisabeth applicuit,
Devotas sibi attrahit
De caelo pandens numen;
V. Spiritus rapit symbola
Caelestibus conformia
Tamquam aquarum flumen.

2. Thronum lucis prospexerat,
Quae ut aurora fulserat
Sole mane surgente,
Elisabeth ubi vidit
Verbaque palam protulit
Speculo suadente.
V. In Mariae praesentia
Plura patent latentia
Elisabeth dicente.

3. Elisabeth ex opere
Signorum dat pro pignore
Mariam invocare,
Quam gratia constrinxerat
Et pietas commoverat,
Vetulam visitare.
V. Nullus diffidat hodie
Ad Mariam confluere
Sibique supplicare.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sacra dedit eloquia
Maria responsoria
Elisabeth laudanti,
Clamavit Deo canticum
Magnificando Dominum
De sursum bonum danti.

2. Tunc exsultavit animus,
Cum ipsius sit filius
Angelo nuntiante,
Ancilla Dei credidit,
Confessum verbum genuit
Maria supplicante.

3. Vera humiliatio
Fuit Christi conceptio
Deo respiciente,
Ex hoc laudabunt singuli
Mariam matrem saeculi
Ipsamet sic dicente.

4. Magna perfecit Dominus
In Mariae virtutibus
Deum concipiendo,
Fit mater plena gratiae
Et impetratrix veniae
Omnibus miserendo.

5. Maria tribus mensibus
Quasi stetit laboribus
Elisabeth subdendo,
Conferebat de angelo
Et verborum mysterio,
Quae protulit salutando;
Mutum audivit eloqui
Et prophetias Domini
In Christo declarando,
Plura vidit de puero
Mirabili ab utero
Praecursorem vocando;
Facta post reverentia
Reversa est ad propria
Maria contemplando.

Ad Benedictus.

A. Adjutrix visitatio
Et frequens ministratio
Elisabeth oblata
Mariam dent propitiam
Ad impetrandam gratiam,
Cum fuerit vocata.
Nam mater est, ecclesiae
Fluctuantis naviculae
Subditos gubernando,
Promptos suo regimini
Dirigentique flamini
Devotos visitando.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Jesu, redemptor optime,
Ad Mariam nos imprime,
Ut mundi advocata,

Pari forma nos visitet
Sicut fecit Elisabeth
Per summam pietatem

Mores et actus dirigat
Et ad caelos alliciat
Per gratiam collatam.

Antiph. ms. Crauenburgense s. n. saec. 15. A. — Brev. ms. S. Floriani XI 477. saec. 14. add. saec. 15. B. — Antiph. ms. Raigradense $\frac{F}{K}$ I a 2 anni 1397. C. — Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Pragen. XIII A 5 b. add. saec. 15. D. — Brev. ms. Scotorum Vindobonen. 50 f 29. saec. 15. E. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Laurentian. Aedil. 116. F. — Brev. ms. Lingonense saec. 15. Cod. Parmen. HH IV 15. G. — Brev. ms. Romano-Franciscan. saec. 15. Cod. Vatican. Ottobonian. 676. H. — Cod. Darmstadien. (Miscell.) 1021. saec. 15. in. I. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1481. K. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1517. L. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1525. M. — Brev. Eistettense imp. s. l. et a. N. — Brev. Spirense imp. Venetiis 1509. O.

Dasselbe Officium findet sich aufser zahllosen andern in folgenden Quellen: Brev. ms. Waradinense anni 1460. Cod. Vatican. 8247. — Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Bibl. Archiep. Remen. s. n. — Brev. ms. Estense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 17294. — Brev. ms. Vasatense (?) saec. 15. Cod. Cantabrigen. Kk. VI 49. — Brev. ms. Alphonsi, regis Portugalliae, anni 1484. Cod. Cantabrigen. Mm V 21. — Antiph. ms. Oesteecloense anni 1498. Cod. Coll. S. Barbarae Gandaven. s. n. — Antiph. ms. S. Mariae ad Gradus anni 1477. Cod. Semin. Colonien. 5 a. — Brev. ms. Augustinianum saec. 15. Cod. Chigian. D IV 58. — Brev. ms. Humiliatorum saec 15. Cod. Vatican. 9217. — Brev. ms. Praedicatt. Wirceburgen. saec. 15. Cod. Darmstadien. 1813. — Brev. ms. Wingartense saec. 15. Cod. Fulden. Aa 122. — Antiph. ms. Rasdorfense saec. 15. Cod. Fulden. Aa 55. — Brev. ms. S. Bonifatii Fulden. saec. 15. Cod. Fulden. Aa 81. — Antiph. ms. S. Bartholomaei Francofurten. saec. 15. Cod. Francofurten. Barth. 94. — Brev. ms. Farfense anni 1499. Cod. Roman. 294 (Farfen. 16). — Brev. ms. Farfense saec. 15. Cod. Roman. 180 (Farfen. 21). — Brev. ms. Matthiae Corvini anni 1487. Cod. Vatican. Urbin. 112. — Brev. ms. Spirense saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 514. — Brev. ms. Augustanum saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 523. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Barberin. XI 7. — Brev. ms. Trojanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI E 16. — Brev. ms. Augustinianum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI E 15. — Brev. ms. S. Clarae Neapolitanae saec. 14. Cod. Casanaten. B III 5 (407). add. saec. 15. — Brev. ms. Salernitanum saec. 15. Cod. Capit. Salern. s. n. — Brev. ms. Romano-Franciscan. saec. 15. Cod. Angelicus D V 10. — Brev. ms. Leonis papae X. saec. 15/16. Cod. Laurentian. Pl. XVII. 1. — Brev. ms. Pisanum anni 1473. Cod. Laurentian. Palat. 8. — Brev. ms. Bituricense saec. 15. Cod. Pianoren. M. 51. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Capit. Lucen. 612. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Univ. Bononien. 2676. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Senen. F VIII 9. — Brev. ms. Romanum anni 1453. Cod. Senen. F VII 5. — Brev. ms. Augustinianum saec. 15. Cod. Senen. F VII 4. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Senen. F VIII 8. — Brev. ms. Vallumbrosanum saec. 15. Cod. Trivulzian. 256. — Brev. ms. Frisingense anni 1479. Cod. Mutinen. X H 1. — Brev. ms. Augustinianum anni 1469. Cod. Londinen. Add. 16891. — Brev. ms. Marchthalense saec. 14. Cod. Stuttgartien. 1 b 107. add. saec. 15. — Brev. ms. Ultrajectinum saec. 15. Cod. Hagen. AA 123. — Brev. ms. Argentinense saec. 15. Cod. Parmen. HH IV 18. — Brev. ms. S. Sepulchri saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 215. — Brev. ms. Carmelit. Jerosol. saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 187. — Brev. ms. Franciscan. Neapolitan. saec. 15. Cod. Taurinen. K III 24. — Brev. ms. Romano-Augustin. saec. 15. Cod. Univ. Januen. A V 12. — Brev. ms. Tarvisinum saec. 15. Cod. Capit. Tarvisin. I 16. — Brev. ms. Constantiense saec. 15. Cod. Eremiten. 80. — Antiph. ms. Beronense saec. 16. in. Cod. Eremiten. 729. —

Brev. ms. Engelbergense saec. 15. Cod. Engelbergen. 306. — Brev. ms. Franciscanum saec. 13. Cod. Capit. Toletani 33—16. add. saec. 15. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Univ. Valentin. 90—4—35. — Brev. ms. Barcinonense saec. 15. Cod. Capit. Vicen. CIX. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Scorialen. a III 6. — Brev. ms. Brixiense saec. 15. Cod. Scorialen. b III 20. — Brev. ms. Braccarense saec. 15. Cod. Scorialen. e IV 10. — Brev. ms. Calagurritanum saec. 15. Cod. Salmanticen. 186. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1988. saec. 15. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1908. saec. 15. — Brev. ms. Eistettense saec. 15. Cod. Eistetten. 2› 122. — Brev. ms. Wiesensteigense saec. 15. Cod. Maihingen. II 1 Fol. 178. — Brev. ms. Augiense saec. 15. Cod. Carolsruhan. Augien. CCLXII. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Vatican. 4711. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 511. — Brev. ms. Augustinianum saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 544. — Brev. ms Wirceburgense saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 525. — Brev. ms. Card. Caraffae saec. 15. Cod. Vatican. 3515. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Vatican. 4752. — Brev. ms. Parentinum saec. 15. Cod. Univ. Patavin. 446. — Diurn. ms. Ultrajectinum saec. 15. Cod. Hagen. 6170. — Antiph. ms. Ultrajectinum saec. 12/13. Cod. Ultrajectin. 407 add. saec. 15. — Brev. ms. Fredeslariense saec. 15. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 136. — Brev. ms. Fredeslariense saec. 15. Cod. Casselan. Ms. theol. IV° 30. — Brev. ms. S. Alexandri Embecen. saec. 15. Cod. Gotingan. 238. — Cod. Wernigeroden. Zn. 22. saec. 15.

Brev. Wormatiense imp. s. l. et a. — Brev. S. Donatiani Brugen. imp. Parisiis 1520. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1487. — Brev. Frisingense imp. Augustae 1491. — Brev. sec. consultudinem domus hospitalis Hierosolymitani S. Johannis imp. s. l. 1495. — Brev. Herifordense imp. Rotomagi 1505. — Brev. Maguntinum imp. Lugduni 1507. — Brev. Corisopitense imp. 1500. — Brev. S. Servatii Trajecten. imp. Coloniae 1503. — Brev. Ultrajectinum imp. Gudae 1508. — Brev. Goslariense imp. Halberstadii 1525. — Brev. Paderbornense imp. Lipsiae 1513. — Brev. Ultrajectinum imp. in Schonhoven 1495. — Brev. Plocense imp. 15**. — Brev. Aversanum imp. s. l. 1499. — Brev. Capuanum imp. Capuae 1489. — Brev. Zagrabiense imp. Venetiis 1505. — Brev. Morinense imp. Parisiis 1488. — Brev. Biterrense imp. Lugduni 1534. — Brev. Braccarense imp. Salmanticae 1511. — Brev. Braccarense imp. Salmanticae 1512. — Brev. Barcinonense imp. Barcinonae 1540. — Brev. Oscense et Jaccense imp. Caesaraugustae 1505. — Brev. Majoricense imp. Venetiis 1506. — Brev. S. Mariae de Mercede imp. Barcinonae 1560. — Brev. Sigenense imp. Caesaraugustae 1547. — Brev. Granatense imp. Granatae 1506. — Brev. Pataviense imp. Venetiis 1508. — Brev. Eistettense imp. Eistett 1484. — Brev. Romanum imp. Papiae 1494. — Viaticus Hildesheimen. imp. Lipsiae. 1516.

C hat folgende Notiz in rubro: „Explicit historia de visitatione sanctae Mariae, quam composuit dominus Adam Cardinalis et doctor sacrae theologiae, confirmata per Bonifacium papam nonum, quae singulis annis in ipso festo occurrente debet cantari sub anathemate . Solummodo cantus . Alia autem per totum de praecedenti historia.“

I hat folgende Aufschrift manu saec. 15: „Reverendissimus dominus Cardinalis Adam Anglicus, tituli S. Caeciliae, composuit hanc historiam.“

H: „Incipit officium Visitationis beatae Mariae virginis, approbatum per Dominum Bonifacium papam nonum, et cantatur juxta cantum beati Francisci.“

O fol. 608 b: „Cum quidem historia de visitatione beatae virginis supra 475 annotata propter ineptam, qua abundat, compositionem multamque barbariem a doctis non probatur, ideoque Reverendus in Christo pater et dominus Philippus, Spirensis episcopus, sequentem, ex evangelio sumptam, passus est imprimi et a clero suo sub praefata festivitate et ejus octava inter horas

orandum canonicas eandem legi." Folgt das Officium Jensteins „Exsurgens autem."

In 1. Vesp. **A** 2, 6 perfecit B. — **A** 3, 1 Accedit A. — B hat statt des gebräuchlichen Occasum virgo nesciit (vgl. Noct. 3 R 1) das Resp.:

R. O praeclara stella maris,
Virgo mater singularis,
Quae cognatam visitasti,
Johannem illuminasti
Prole praeclarissima,

V. Te precamur in hoc festo,
Sis solamen omni maesto,
Fuga mortem,
Confer sortem
Nobis in caeli patria.

In 1. Noct. **R** 1, 2 Migravit per montanea K. — In 2. Noct. **R** 1, 7 sqq. sind in B also verändert:

Elisabeth, cum senserat
Mariam salutantem,
Johannem doctum noverat
Per Christum gratulantem.

In 3. Noct. **A** 2, 3 monstratur B. — **A** 2, 6 datur B. — **A** 3, 6 fehlt B. — **R** 1, 7 rapit sibila A. — **R** 2, 3 mane splendente B. — In Laud. **A** 3, 2 Fuit Mariae visitatio D. — **A** 3, 3 Deo inspirante K. — FGN u. a. haben noch folgende **AA** in 2. Vesperis super Magnificat per Octavam:

1. Ampla fertur humilitas,
Servitutis celeritas
De virgine praegnante,
De salvatore saeculi,
Redemptore piaculi
Elisabeth orante.

2. Larga confertur gratia
Cum donorum constantia,
Major subest minori,
Ascendit in obsequium
Ac jucundum solatium
Domina praecursori.

3. Jesu mater se obtulit,
Regina caeli protulit
Ministram viliori,
Maria dat auxilium
Obstetricis, servitium
Ancillae suae thori.

4. Haec cedrus alta Libani,
Maria, mater Domini,
Ramos mire pandebat,
Cum rore sua gratia
Dabatur in familia,
Quam ipsa visitabat.

5. De quibus testes protulit
Pro secreto, quod latuit,
De verbo incarnato,
Ipsum primo monstraverat,
Christum, quem exspectaverat
De ventre matris grato.

6. Laeta dolens praeficitur,
Moerens plaudens ostenditur,
Juvenis fit de sene,
Cum pervenit de Nazareth
Maria ad Elisabeth
Hanc visitans amore.

Zu diesem Officium gehören die ebenfalls von Adam Easton verfafsten Hymnen In Vesp.: In Mariam vitae viam (Morel 87, Milchsack I, 33); ad Noct.: O Christi mater caelica (Mone II, 118); in Laud.: De sacro tabernaculo (Mone II, 116). — Vgl. Dreves, Die Hymnen Johanns von Jenstein S. 23 ff. Morel S. 87 ff. Blätter für Hymnologie 1889, 120 ff. A. Ciaconius, Vitae et Regestae Pontificum Romanorum et S. R. E. Cardinalium II, 648 sq.

30. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Collaetentur
corda fidelium,
Virgo mater
concepto filio
Scandit montes,
ut duplex gaudium
Geminetur
in matrum gremio;
Nam, dum habet
salvator obvium

Vatem, implet
sancto tripudio,
Sic utraque
mater per filium
Docta cantat,
quae dictat unctio.

B. Virga Jesse jam floruit
Repleta sacro flamine,
Sursum ire nos docuit,
Dum montium cacumine
Transito domum petiit
Zachariae cum lumine.

V. Sol in sole
refulgens domina
Prophetarum
accendit lumina.

Ad Magnificat.

A. Magnificat altissimum
Virgo facto miraculo,
Aroma suavissimum
Gerens in ventris loculo,
Dum canticum dulcissimum
Pio profert oraculo
Sermonemque gratissimum
Fideli praestat populo.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Latentem in virgine
Christum adoremus
Mentisque dulcedine
Matri jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex ore infantium
Matres illustrantur,
Sicque patri omnium
Laudes cumulantur.

2. Ponit tabernaculum
Dominus in sole,
Dum aufert piaculum
Virginis cum prole.

3. Dominus, rex gloriae,
Dominus virtutum,
Vatem facit hodie
Virginis ad nutum.

Responsoria.

1. Mundum vocans
ad partum virginis
Hora coenae
plasmator hominis,
Vatem mittit
de ventre sterilis
Similem angelis.

V. Haec narrat angelus,
et virgo credidit,
Quam mittens Dominus
prophetam edidit.

2. Datum signum
de cana sterili
Tam est gratum
Mariae virgini,
Quod ad montem
pergit cum humili
Gressu et utili.

V. Sic festina
sterilem visitat,
Verbo verbum
pandens, quod latitat.

3. Verbum patris
postquam concipitur
In Maria,
prius ostenditur
Praecursori,
dum virgo loquitur,
Sic caelum panditur.

V. Ventris alvo
verbum absconditum
Per os matris
mundo fit pandidum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In labiis virginis
Gratia diffusa,
Fit in ventre sterilis
Gratia infusa.

2. Cum impetus flaminis
   Virginem sanctificat
   Cursu sacri fluminis
   Prophetam laetificat.

3. Gloriosa dicimus
   De te, porta caeli,
   Teque benedicimus
   Cum mente fideli.

Responsoria.

1. Paupertatis
   humanae pallio
   Decoratum
   dominum gloriae
   Recognoscit
   dictante filio
   Veterana
   sterilis hodie:
V. Unde mihi,
   quod ad me veniat
   Dei mater,
   ut mihi serviat?

2. Fulget sponsus ecclesiae
   In thalamo virgineo,
   Cantat cantum laetitiae
   De tanto consanguineo
   Elisabeth, cum hodie
   Se jungit caeli cuneo.
V. Benedicit cum angelis
   Fructum et vitem pariter,
   Quibus fit nobis miseris
   Solamen integraliter.

3. Granum, quod vitae moriens
   Fructum afferre venerat,
   In alvo matris oriens
   Antiquam stupefecerat,
   Hinc clamitat exsiliens:
   Beata, quae crediderat;
V. Plena, inquit,
   Deo et homine,
   Cuncta cernens
   in plenitudine.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Canticum novum Domino
   Cantat plena gratia,
   Dum dato legi termino
   Nova prodit mysteria.

2. Gaudet mons Sion hodie,
   In quo vita ostenditur,
   Exsultent inde filiae,
   Dum virgo magna loquitur.

3. Qui fecit mirabilia,
   Novum dictavit canticum,
   Quod virgo laudabilia
   Per verba facit pandidum.

Responsoria.

1. Felix virgo,
   cujus oraculo
   Dona magna
   panduntur saeculo,
   Dei plena
   magno miraculo,
   Clausa piaculo.
V. Ex ubertate dogmatum
   Fontes signat charismatum.

2. Ascendenti
   ad montem virgini
   Et cantanti
   canticum Domini
   Vates plaudunt,
   qui Christi nomini
   Dant honorem
   et summo culmini;
V. Per hanc cernunt
   luctum praeteritum
   Commutatum
   in cantum inclitum.

3. O spem miram, quam dedisti
   Decantando humilibus,
   Dum ancillam te dixisti
   Et beatam prae omnibus,
   Praesta, mater, ut nos Christi
   Fruamur adspectibus.

V. Quae tam magna cecinisti
Tibi conlata largiter,
Nos a morte salvans tristi
Christo junge feliciter.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cum Deus ex virgine
Induit decorem,
A te foetus feminae
Suscipit valorem.

2. In conspectu Domini
Puer exsultabat,
Ex quo mater virgini
Cantans prophetabat.

3. Fructum vitae protulit
Terra virginalis
Populique attulit
Laudes generalis.

4. Benedicens, benedicta,
Benedic benedicentes,
Nobis, cantrix, cantum dicta
Et fac tecum concinentes.

5. Omnis spiritus auscultet
Decantantem virginem,
Secum plaudat et exsultet
Laudans Deum hominem.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Emmanuel,
Qui visitavit hominem
Et redemptionem Israel
Per visitantem virginem
Intimavit praecursori,
Cum salute humili
Unde laudes salvatori
Clamantur et sterili.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virago perinclita,
De qua vir summus sumitur,
Humilitate praedita,
Dum Deus in te clauditur,
Montana velut subdita
Petis, et lumen oritur,
Hinc clausa pandit abdita,
Et infans clausus loquitur
Secreta caeli condita,
Verusque sol detegitur.

Per Octavam.

Invitatorium.

Ascendentem dominam
Montem sociemus
Et latentem Dominum
Christum adoremus.

Ad Benedictus.

A. Visitavit Dominus
Plebem Israelis,
Dum per matrem virginem,
Gravidam de caelis,
Genitricem visitat
Prophetae fidelis.

Ad Magnificat.

A. Exsultavit spiritus
Sterilis et nati,
Dum verbi divinitus
Mariae donati
Vis per vocem virginis
Infunditur vati.

Brev. ms. Praedicatorum Vindobonen. s. n. saec. 15. A. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Constantien. 1393. B. — Brev. ms. Altenhonaviense saec. 15. Clm. Monacen. 2905. C. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Clm. Monacen. 23163. D. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Burdigalen. 77. E. — Offic. ms. Brundusina saec. 15. Cod. Oxonien. Miscell. Liturg. 358. F. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Colonien. 104. add. saec. 15. G. — Antiph. ms. Salemitanum saec. 13. Cod. Heidelbergen. X 6 b. add. saec. 15. H.

Ferner: Brev. ms. Praedicatorum Neapolitan. saec. 14. Cod. Neapolitan. VI F 6. add. saec. 15. — Brev. ms. Praedicatorum Cremonen. anni 1467.

Cod. Casanaten. B. VI 5 (1182). — Brev. ms. S. Marci Florent. saec. 15. Cod. Florentin. Conv. sup. I. IV. 17. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Univ. Bononien. 2685. — Brev. ms. Praedicatorum Venet. saec. 15. Cod. Capit. Patavini B. 60. — Brev. ms. Monasticum saec. 14. Cod. Engelbergen. 101. add. saec. 15. — Brev. ms. Rhenoviense anni 1519. Cod. Turicen. Rhen. III. — Brev. ms. Rhenoviense anni 1484. Cod. Turicen. Rhen. LX. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. in. Cod. Aaraugien. M 5 q. add. saec. 15. — Brev. ms. Murense saec. 14. Cod. Aaraugien. M 1 q. add. saec. 15. — Brev. ms. Interlacense saec. 15. Cod. Bernen. B 524. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Solodoren. s. n. — Diurn. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Solodoren. s. n. — Brev. ms. Compostellanum saec. 15. Cod. Capit. Compostellani s. n. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Bambergen. Ed VII 3. — Brev. ms. S. Sepulchri Bambergen. saec. 15. Cod. Maihingen. II 1 4° 39. — Antiph. ms. Praedicatorum in Stetten saec. 15. Cod. Sigmaringen. 32. — Brev. ms. Praedicatorum Phorcenen. anni 1407. Cod. Stuttgartien. 1 b 46. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Carolsruhan. Pm. 38. — Diurn. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Dresden. A 314.

In 1. Vesperis. Super Ps. **A**, 15 Doctat A. — Diese **A** sowie das folgende **R** fehlen F. — **R**, 1 jam fehlt A. — Ibid. 5 Transacto B. — Ibid. 7 sola B. — Ad Magn. **A**, 6 Pie A. — In 1. Noct. **A** 1, 2 Martyres E; illustrantium A. — **A** 1, 3 Sicque patrimonium A. — **A** 1, 4 cumulantium. — **A** 2, 3 Cum fehlt A. — **R** 2, 11 quod pandens A. — In 2. Noct. **A** 2, 2 fluminis A. — **A** 2, 3 flaminis A. — **R** 1, 7 Veteratam A. — **R** 2, 3 canticum A. — In 3. Noct. **R** 2, 1 Ascendentem A. — **R** 2, 2 virginem A. — **R** 2, 5 plaudit A. — **R** 2, 12 canticum ABF. — In Laud. **A** 2, 3 mater Domini A. — **A** 3, 4 Laudes gratialis A. — 4, 3 canticum ABF. — Per Octavam **AA** fehlen F. — Zu diesem Officium gehören die Hymnen: In 1. Vesp. Magnae dies laetitiae (Mone II, 114); ad. Noct.: Lingua pangat et cor tangat (Mone II, 120); ad Laudes: Hymnum festivae gloriae (Mone II, 118). — Eine andere Handschrift (s. n.) des Wiener Dominikanerklosters vom Jahre 1462 enthält die Notiz: Iste magister [Raimundus a Capua] sepultus est in Nuremberga. Et ipse compilavit historiam de visitatione matris Dei et legendam sanctae Katharinae de Senis, cujus fuit confessor.

31. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Candida plebs fidelium,
Cordis extolle jubilis
Festum, quo visitatur
Elisabeth hospitium,
Dum scandit virgo nobilis
Montem, in quo locatur.

2. Testis aeterni veritas
Virginem movit quaerere
Consortem Zachariae,
Amisit jura tarditas
Nec valuit retrahere
Gressus almae Mariae.

3. Intrat virgo cubiculum
Salve dicens hilariter
Cognatae jam fecundae,
Mox factum est miraculum
Infans exsultat granditer
Vocis flatu jucundae.

4. Mater infantis loquitur
Aeterni matrem numinis
Mariam protestando,
Beatum carmen promitur
Sacri pulsu spiraminis
Ambos magnificando.

5. O felix visitatio,
Per quam matrique filio
Munera dantur alta,
Illa prophetat subito,
Repletur iste gaudio
In aede carnis arta.

Ad Magnificat.

A. Omnis causata bonitas
Beatam dono gloriae
Voce Mariam valida
Nitatur exlamare,
Quam celebris humilitas,
Pius dulcor clementiae,
Caritas movet fervida
Parentem visitare.
Quarum virtutum gratia
Suae mentis spiraculum
Ante datorem luminum
Expressit exsultare,
Sicque sumpta fiducia
Sacrum dictavit canticum,
Quo plasmatorem Dominum
Docet magnificare.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Actio matris virginis
Devote recolatur,
Qua salutatur sterilis
Et infans jucundatur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sterilis per prodigium
Mariae demonstratur,
Quod verbum patris unicum
Ex ipsa generatur.
2. Virgo sine formidine
Nuntio causatoris
Cognatae de propagine
Fidem praebet honoris.
3. Fidei claret mansio
In virgine beata,
Dum ad parentem scansio
Sumitur mente grata.

Responsoria.

1. Pium mentis viaticum
Fides initiavit,
Inceptae viae medium
Spes firma sociavit,
V. Triplex ergo principium
Mariae theologicum
Progressum consummavit.
2. Parentem pluris temporis
Devote visitari,
Ferentem pondus germinis
Attente consolari,
Lex dictat gratitudinis,
Quam libet imitari;
V. Hoc actu sacrae virginis
Agnata sui generis
Noscitur confirmari.
3. Haec ampliat jejunia
Precibus commitata,
Sacra studet eloquia
Virtutibus ornata,
Cuncta spernit eloquia
Sordibus copulata.
V. Dum stat in arta curia,
Haec virginum collegia
Virgo docet sacrata.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Maria docet studium
Servare pietatis,
Dum gravidae triclinium
Visitat ipsa gratis.
2. Castum cum prole praemium
Parenti monstrat ratum,
Cum Dei patris filium
Suum declarat natum.
3. Humilitatis regulam
Monet cunctos amare,
Dum sui nati famulam
Inquirit honorare.

Responsoria.

1. Doctrina clamat physica:
Prima mentis notitia
A sensu generatur;
Mariae docet regula:
Vulgaris haec peritia
Non semper approbatur.

V. Hoc monstrat clausi gratia,
Qui prius sapientia
Quam sensu decoratur.

2. Totalis virtus feminae,
Ut suae donet plantulae,
Non habet potestatem,
Colendi regem gloriae
Beatae cultu latriae
Ante nativitatem;
V. Istud mater clementiae
Dono complevit gratiae
Suam per caritatem.

3. Quis ortum vidit proprium
Succedere tripudio
Concessae voluntatis?
Hoc physis negat studium,
Quod tamen firmat actio
Beatae castitatis;
V. Johannes docet gaudium,
Dum clauditur in utero
Maternae facultatis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Descendit Dei nuntius,
Ut jussa revelaret,
Ascendit virgo protinus,
Ut visa nuntiaret.

2. Turbatur sensus virginis
Angeli dictione,
Solatur fructus sterilis
Mariae lectione.

3. Corpus auctoris physicum
Angelus declaravit,
Sed corpus virgo mysticum
Signat, dum salutavit.

Responsoria.

1. Quaerens uti
parentis agmine
Virgo lumen
sumpsit prudentiae,
Simul ferens
cum fortitudine
Castum cultum
et vas justitiae,
V. Iter pandit hoc supernum
Festum firmans hodiernum.

2. Gemina salutatio,
Quam mutua dilectio
Parentum operatur,
Terminum plenum gaudio
Procuret plebis animo,
Quo festum veneratur.
V. Hoc Christus in judicio
Pensato matris merito
Psallenti largiatur.

3. In hujus festi gaudio
Docetur congruenter,
Quod duplex salutatio
A turbis reverenter
Colitur absque taedio
Cum jubilo ferventer,
V. Mariae desiderio,
Elisabeth suspirio
Compleatur libenter.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Circa matris viaticum
Reperiet modestia
Devoti viatoris,
Quod omnium spirituum
Complevit ministeria
Genitrix conditoris.

2. Ferventi complet gaudio
Seraphicum officium
Affectus virginalis,
Hoc probat visitatio,
Expressa per indicium
Amplexus parentalis.

3. A virginali facie
Cherubica limpiditas
Procedere notatur,
Cum signis multifarie
Latens per ipsam veritas
Cognatae revelatur.

4. Clara thronorum ratio
Affectum sanctae virginis
Redditur luminose,
Dum firmat absque dubio
Fidem in mente sterilis
De Christo vigorose.

5. Laudetur matris actio,
Per quam patris potentia
Signatur evidenter,
Aeterni verbi notio
Et spiritus clementia
Panduntur consequenter.

Ad Benedictus.

A. Maternum jus deificum
Cum pietatis opere
Gradum praefert dominicum,
Comitem providentiae
Respectum causaturae,
Potestas eminentiae,
Ob quam parentem sequitur,
Libram ferens justitiae,
Per quam hostem aggreditur
Humanae plasmaturae.

Istud virtutum opera
Sequi per actum virginis
Probatur, cum ad supera
Levatur mater hominis
Aeternae geniturae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Principum altum solium
In te, Maria, nascitur,
Dum regem portas omnium
Ad oppidum parentis;
Archangelorum studium
Per te, Maria, panditur,
Cum salvum facis cuneum
Prolis atque gignentis;
Angelicum officium
A te, Maria, sumitur,
Dum visitas hospitium
In alto quiescentis,
Tuum ergo praesidium
Populo fer, qui premitur,
Ut tuum cernat filium,
Verbum cuncta cernentis.

Brev. ms. Franciscanum anni 1474. Cod. Hilarien. CXII. A. — Brev. ms. Romano-Franciscanum anni 1471. Cod. Rossian. s. n. B. — Brev. ms. S. Crucis Augustanae saec. 15. Clm. Monacen. 4116. C. — Brev. ms. Franciscanum anni 1492. Clm. Monacen. 23152. D. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. 760. E. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin 1064. F. — Brev. ms. Romano-Augustin. saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 2872. G. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Roman. 1476. Sessor. 69. H. — Brev. ms. Franciscanum saec. 13. Cod. Senen. F VIII 1. add. saec. 15. I. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Trivulzian. 516. K. — Brev. ms. Placentinum saec. 14. Cod. Capit. Placent. 18. add. saec. 15. L. — Brev. ms. Placentinum saec. 15. Cod. Capit. Placent. 19. M. — Brev. ms. Minorum Bergamen. saec. 15. Cod. Capit. Patav. A 69. N. — Antiph. ms. Sedunense anni 1319. Cod. Valerien. s. n. add. saec. 15. O. — Brev. ms. S. Mariae in Augia saec. 15. Cod. Lucernen. 13 (50). P. — Brev. ms. S. Mariae in Augia saec. 14 et 15. Cod. Lucernen. 106 (35). Q. — Brev. ms. Paradisiacum saec. 15. Cod. OO. SS. Scapusien. 100. R. — Brev. ms. Dertusanum saec. 15. Cod. Capit. Dertus. s. n. S. — Brev. ms. Franciscanum saec. 14. Cod. Matriten. Bb. 166. add. saec. 15. T. — Noct. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Bambergen. Ed VII 11. U. — Brev. ms. Fratrum S. Clementis in Urbe saec. 15. Cod. Taurinen. E VI 46. V. — Diurn. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Pragen. VII H 8. W. — Diurn. ms. Hermetisvillanum saec. 15. Cod. Griesen. 56. X. — Brev. Sedunense imp. s. l. et a. Y. — Brev. Sedunense imp. Basileae 1497. Z.

In 1. Vesp. A 2, 6 almus B. — A 3, 5 gnaditer A. — A 5, 6 orta B. — Ad Magn. A, 13 sumpta fehlt B. — In 1. Noct. R 2, 5 Ad agnatam sui generis AB. — R 3, 6 Consortio sordibus copulata A. — In 2. Noct. A 2, 2 Parienti monstratur ratum AB. — A 2, 3 Cum fehlt AB. — R 1, 1 Hoc

trina clamat A. — R 1, 5 Vulgariter haec A, vulga haec BD. — R 1, 6 semper fehlt ABD. — R 2, 5 Gratiae cultu A. — In 3. Noct. R 2, 9 Psallentium AB. — R 3, 4 Ad turbis A. — R 3, 9 Completur AB. — In Laud. A 1, 4 omni spiritus B. — A 3, 3 procedere A. — Ad Bened. A, 1 Mater jus deificum X, Maternis deificum B. — Ibid. 2 praebet B. — Ibid. 4 praesidentiae A. — Ibid. 5 causative X. — Ibid. 7. Hoc apparenter sequitur B; ob hoc, sequitur fehlen A. — In 2. Vesp. Ad Magn. A, 1 Principium. — Hiezu die Hymnen: In 1. Vesp. In Mariam vitae viam (Morel 87) oder: Salve sponsa Dei (Anal. XI, 49); ad Noct.: O Christi mater coelica (Mone II, 118) oder: Sator aeternus tempore statuto (Anal. XI, 49); ad Laudes: De sacro tabernaculo (Mone II, 116) oder: Ingressa domum placide (Anal. XII, 60); in 2. Vesp. Mens elevetur mira contemplando (Anal. XII, 60).

32. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Devota visitatio
   Benignae matris Dei
   Festiva consolatio
   Praesentis fit diei.
2. Lilium convallium
   Fragrans in odorem
   Ornat iter montium
   Caeli ferens florem.
3. Paradisus caelicum
   Fructum afferebat,
   Gravidae qui filium
   Gaudio replebat.
4. Sion matrem visita,
   Mater, et veracem
   Totius Jerusalem
   Pone fines pacem.

Ad Magnificat.

A. Benedicta
   mater in virgine,
   Fructum ferens
   Deum in homine,
   Revelata
   sacro spiramine
   Exsultavit
   praedulci carmine.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Caeli reginam gloriae,
Venite, adoremus,
Matrem misericordiae
Devote invocemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cuncta pater filio
   Virginis subjecit
   Ex infantis gaudio
   Laudemque perfecit.
2. Sol in tabernaculo
   Solis illucescit,
   Sponsus dum in thalamo
   Sponsae requiescit.
3. Rore caeli germinans
   Terra salvatorem
   Reficit quaerentium
   Generationem.
4. Regi stans ad dexteram
   Variis regina,
   Vide, regis filia,
   Aurem et inclina.
5. Dei tabernaculum,
   Quod sanctificavit,
   Ex te laeti impetus
   Fluminis manavit.
6. Lucerna vero lumine
   Resplenduit accensa,
   Quo nostra dragma perditae
   Naturae est inventa.

Responsoria.

1. Elisabeth ut virgini
   Senectus praesentatur,
   Salute plena populi
   Salutat, amplexatur,

Intacta mater sterili
Matri congratulatur.
V. In sacris claustris viscerum
Praecursor puer puerum
Messiam veneratur.

2. Exsultat infans gaudiis
In spiritu Eliae,
Laeta mater praeconiis
Resultat prophetiae,
Caeli manat deliciis
Introitus Mariae,
V. Propter arcam Domini
Benedixit domui
Deus Zachariae.

3. Benedictam praedicat
Senex dicens ei:
Unde hoc, ut veniat
Ad me mater Dei,
In voce tua jubilat
Infans ventris mei;
V. Felix es, quae credidisti,
Quae dicta sunt, perficiens
In ejus signum rei.

4. Laudis cum praeconio
Culta singulari,
Summo cantat gaudio
Suo salutari
Cum pudoris litio
Parens absque pari,
V. Sola quae promeruit,
Quod tam digne debuit
Sibi modulari.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Agnus Dei,
mundi salvatio,
Virginali
latebat gremio,
Demonstravit
stantem in medio
Tunc lucerna
lucens sub modio.

2. Florida sterilitas,
Senex virtuosa
De te, Dei civitas,
Dixit gloriosa.

3. Per te, mater, omnis terra
Nova cantat cantica,
Quae in te effecit Deus,
Celebrans mirifica.

4. Lux est orta ex te justo
Rectisque laetitia,
Audit Sion et laetatur
Cum Judaeae filia.

5. Ut puella salutare
Senem coepit cominus,
Missum suum salutare
Notum fecit Dominus.

6. Virgo felix
sponso eximio
Dulci promsit
epithalamio,
Et, quem carnis
vestivit lilio,
Exsultavit
mater in filio.

Responsoria.

1. Christi sanctuarium,
Decus, honor, gaudium,
Gloria cunctorum,
Tribus quasi mensibus
Consolationibus
Servit subditorum;
V. Omnis sic justitia
Decet, quam militia
Colit angelorum.

2. Digna, quam respiceret,
Cujus concupisceret,
Dominus decorem,
Quae non nisi parvulam
Se praebet ancillulam
Matris post honorem;
V. Eminens sublimitas,
Cuncta sed humilitas,
Refert in datorem.

3. Felix parens
et puerperium,

Cui adstat
Dei sacrarium,
Nequit ibi
esse periculum,
Ubi salus,
quae curat saeculum.
V. Gabrielis
juxta praesagium
Nunc est natum
multorum gaudium.
4. Summi regis
mater eximia,
Gloriosa
caelorum domina,
Caeli melos,
mundi fiducia,
Nostra clemens
audi precamina.
V. Stella maris
occasus nescia,
Placa nobis
maris certamina.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Salvatoris
conceptus panditur,
Alma virgo
divina proditur,
Benedicta
praedigna dicitur,
In qua vitae
fructus exoritur.

Responsoria.

1. Virgo, mater
misericordiae,
Senectuti
compassa gravidae,
Miserere
matris ecclesiae,
Ut in pace
lauderis placide.
V. Interemptrix
pestis haereticae,
Interemptrix
sis et schismaticae.
2. Continet in gremio
caelum terramque regentem
Virgo Dei genitrix,
proceres comitantur heriles,
Per quos orbis ovans
Christo sub principe pollet.
V. Virgo Dei genitrix,
quem totus non capit orbis,
In tua se clausit
viscera factus homo.
3. O gloriosa domina,
Excelsa super sidera,
Nec primam similem
visa es nec habere sequentem,
Sola sine exemplo
placuisti femina Christo.
V. Sola fuit mulier,
patuit qua janua leti,
Per quam vita redit,
sola fuit mulier.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Scandit montes
aurora gratiae,
Luce fulgens
supernae gloriae,
Justis solem
ferens justitiae,
Novae diem
ducit laetitiae.
2. In materno
congressu melleo
Praeco parvus
dulci virgineo
Gaudet fructu
cumbens in utero,
Puer infans
colludit puero.

3. Senex plena
divino munere,
Cernens rorem
fusum in vellere,
Ignem rubum
et non comburere,
Jesse florem
clamat florescere.

4. Salvatoris
conceptus panditur,
Alma virgo
divina proditur,
Benedicta,
praedigna dicitur,
In qua vitae
fructus exoritur.

5. Virgo Deum
extollit protinus
Et exsultat
in ea spiritus,
Quod respexit
ancillam Dominus
Altis mundi
pulsis divitibus.

Ad Benedictus.

A. Visitavit
plebis redemtio
Nos in matris
puer sacrario,
Et praeconis
functus officio
Est propheta
puer in gremio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magna virgo
sumens praeconia
De seipsa
sentit humilia,
In datorem
refundit omnia
Ipsum laudans
psalmi laetitia.

Brev. ms. Vallumbrosanum anni 1476. Cod. Oxonien. Miscell. Lat. 168. A. — Brev. Monasticum saec. 15. Cod. Florentin. Magliabecc. Cl. 36. Cod. 6. B. — Brev. ms. Olivetanum saec. 15. Cod. Senen. F VIII 7. C. — Brev. ms. Olivetanum saec. 15. Cod. Capit. Mediolanen. 9. D. — Brev. ms Olivetanum saec. 15. Cod. Musaei Januen. s. n. E. — Brev. Coelestinorum imp. Neapoli 1488. F. — Brev. Olivetanorum imp. Venetiis 1493. G. — Brev. Olivetanorum imp. Florentiae 1521. H.

In 3. Noct. Ad Cant. A, 1 sqq. Visitatio tua, Dei genitrix, gaudium annuntiavit etc. prosaisch. F. — R 2 und 3 entlehnen die Coelestiner und Olivetaner Breviere aus dem Officium Adam Eastons, R 4 ist in allen: Felix namque es sacra virgo etc. Wie dieses ist auch das R Continet in gremio dem Commune des alten römischen Breviers entlehnt. — R 2, 3 Dei genitrix fehlt A. — R 2, 4 comitantur humilem A. — R 3, 3 Quae nec primam A. — R 3, 4 visa est A. — R 3, 6 placuit virgo Christo A. — R 3, 9 rediit A. — R 3, 10 fehlt A.

33. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Levi tribus glorietur,
Aaron stirps conlaetetur,
Radix Jesse germinat,
Prole gaudeant beata,
Novitas annuntiata
Vetustatem terminat.

2. Gaude, pater Zacharia,
Mutus diffidentia,
Visitavit te Maria
Filii praesentia.

3. Elisabeth, tu laetare
Caeli tibi sedulum
Regina familiare
Praebuit obsequium.
4. Filium, quem nuntiavit
Gabriel archangelus,
Matris utero beavit
Virtus sancti spiritus.
5. Felix pater, felix vetus
Novi mater hominis,
Felix utriusque fetus
Gratiosi nominis.

R. Patriarcha, vox, propheta,
Helias missus athleta,
Lucerna, cultor eremi,
Paranymphus, limes legis,
Angelus, amicus regis,
Virgo, Baptista Domini
Praesentia gratulatur,
Matris verbo roboratur
Parvus adsistentia.
V. Praecursor regis aeterni,
Praeco judicis superni,
Doctor paenitentiae.

Ad Magnificat.

A. Orbi nova matrum digna
Sanctitatis clarent signa
Sese visitantium,
Virgo Deo fecundata,
Sterilis magnificata
Foetu prophetantium;
Respexit humilia
Deus homo virginali
Clausus alvo
Castro salvo,
Miles ventre conjugali;
Divina mater filia
Audi nos, caeli regina.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Virgo, mundi luminare,
Alvo portans salutare,
Pacem, plebis gloriam,
Salva salutationis,
Tuae visitationis
Agentes memoriam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultantes occurramus
Benedictis matribus,
Salutari concinamus
Gloriam cum patribus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elisabeth fecundata
Senex stupet gravida,
Quinque menses occultata
Erubescit pavida.
2. Coadjuvante gratia
Natura senectutis,
Vicina gaudent spatia
Nova prole salutis.
3. Sic mihi fecit Dominus,
Elisabeth clamavit,
Meum respexit cominus
Opprobrium, sanavit.

Responsoria.

1. Sextum conceptus veteris
Mensem cognatae virginis
Gabriel nuntiavit,
Exemplaris oraculi
Novitate miraculi
Sermonem confirmavit.
V. Ancilla Deo credula
Omnia possibilia
Consensum inclinavit.
2. Aulae pectus virginalis
Patri consubstantialis
Filius ingreditur,
Dum consentit nuntiato
Virgo mysterio lato,
Angelus regreditur.
V. Receptus mox sideribus
Illustris verbi bajulus,
Nuntius trinitatis.
3. Mater verbo Dei feta,
Deo plena, fructu laeta
Abiit in montana,

Festinavit obsequio,
Juvenculam cum gaudio
Suscepit veterana;
V. Quam salutat virgo pie
Domum intrans Zachariae,
Reserantur arcana.

Senex agnovit Dominum,
Spiritu pater luminum
Parvulum illustravit.
V. Divina clarent germina,
Quae deitas intermina
Hominibus donavit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elisabeth exclamavit
Sonora voce spiritus,
Virginem praeconizavit
Informata divinitus.
2. Et unde hoc mihi donum,
Ut mater ad me Domini
Veniat, infans ad sonum
Deo applaudit homini.
3. Rex conclusum utero
Servum sacrat prophetam,
Inter natos parvulo
Dat sanctitatis metam.

Responsoria.

1. Adventum regis Domini
Cognoscentes mysterii
Vim matres parvulorum,
Salutantes se junguntur,
Caelestium conloquuntur
Mysteria donorum.
V. Contestantur initia
Pietatis officia
Effectu gaudiorum.
2. Reparator orbis, legis,
Benedicta mater regis
Tu in mulieribus,
Carne tuus coamictus
Fructus ventris benedictus
Portatur visceribus.
V. Prophetam quae bajulavit,
Exclamando prophetavit
Divinis muneribus.
3. Recumbens rex caenaculo
Clausum ventris umbraculo
Militem visitavit,

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elisabeth, Salvatoris
Mater ad te properat,
Necessarii laboris
Nutibus obtemperat.
2. Repleta sancto spiritu
Meritis nondum nati
Exclamat: Benedicta tu,
Genitrix incarnati.
3. Conventus matrum celebris
Gaudium cumulavit,
Ventris reclusus tenebris
Prophetans exsultavit.

Responsoria.

1. Christiferam veneratur
Senex, gaudens ancillatur
Virgo seni regia,
Servus paret libens voto
Obsequio regis toto,
Mira sunt egregia.
V. Caelestis dono luminis
Ambae repletae numinis
Tenent privilegia.
2. Redemtor, mater regnantis,
Mater senis et infantis
Visitabat exordia,
Utero sanctificatus
Prophetavit nondum natus
Inter vitae primordia.
V. Parvus salutantem audit,
Voce mutus gestu plaudit
Vitae natalitia.
3. Matri senex ait Christi:
Beata, quae credidisti,
Perficientur omnia

In te, virgo benedicta,
A Domino tibi dicta
Lucis testimonia.
V. Matres, filii junguntur,
Verbis, gestibus fruuntur
Hilari praesentia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnantis mirabilia
Matribus nuntiata
Facta sunt credibilia
Populis revelata.

2. Jubilant senis atria
De salutatione,
Mater, infans et patria
In exsultatione.

3. Salutare cognoverunt
Domini in gentibus,
Abdita reseraverunt
Pater, mater, parvulus.

4. Humiles, benedicite
Matrem humilitatis,
Cum pueris concinite
Hymnum sanctificatis.

5. Collaudat omnis spiritus
Te matrem creatoris,
Visitantem humilius
Parentes praecursoris.

Ad Benedictus.

A. Aurea dies praeclara,
Te luce felici rara
Oriens illustravit,
Davidica virgo praegnans,
Rex in matre caelo regnans
Cognatam visitavit,
Salutationem clausus
Alvo sentit, movet plausus
Propheta altissimi,
Adventum sciens Domini
Plebis redemptionem.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ex utero nondum matris
Deus ante luciferum
Natus dextra sedens patris
Senis fecundat uterum.

2. Visitavit matrem domo
Virgo prius sterilem,
Cui a Deo missus homo
Datus est in sobolem.

3. Quae dicta sunt a virgine,
His parvulus laetatur,
Dei tribus origine
Salutis gloriatur.

4. Ecce, merces ventris tui,
Virgo, fructus filii,
Quo dilecti gaudent frui
Immemores exsilii.

5. Eloquium virginale
Liquefacit parvulum,
Gaudium mox prophetale
Nuntiavit Dominum.

Ad Magnificat.

A. Majestatis virgineo
Humilitas triclinio
Divinitus umbrata,
Salutis resonantia,
Spiritus redundantia
Parens adnunciata;
Exsultat matrum spiritus,
Applaudit parvo parvulus,
O felix visitatio,
Solatio magnifica,
Gratiae fons, mater Dei,
Sanctae spei, glorifica
Nos adspectu trinitatis.

Per Octavam.

Ad Magnificat.

A. Imperatrix o caelorum,
Primitias gaudiorum
Amico sponso tribuis,
Beatis precatibus
Ut nos salvet reatibus
Ora regem majestatis.

Brev. ms. Lubicense saec. 15. Cod. Lubicen. (ol. 62). A. — Brev. Verdense imp. s. l. 1480. B. — In 1. Vesp. A 5, 1 felix fetus A. — In 2. Vesp. Super Ps. AA fehlen A; ebenso Per Octavam ad Magn. A. — In B geht das Officium Jensteins vorher; dann folgt die Rubrik: „Item alia historia, quam approbavit episcopus Verdensis." — Hymnen: In 1. Vesp.: Laeto plaudat obsequio A (Anal. XI, 45), Sacra solemnia recolit debita B (Anal. XXIII, 65); ad Complet.: Tenore mundus jubilat A (Anal. XI, 46), Laeto plaudat obsequio B.

34. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Pueri, laudate
Pro humilitate
Virginis nunc Dominum,
Quae praegnatae beatae
Elisabeth cognatae
Visitat hospitium.

2. Collaudent Deum populi
Et virginem sequantur,
Per quam in Sion scopuli
Montium inclinantur.

3. Psallam Deo nunc ex eo,
Quod in throno similis
Cum Assuero virgo vero
Valde paret humilis.

4. Cum ramis de arboribus
De virgine fecunda
In via pro laboribus
Laus Deo sit jucunda.

5. Sion, lauda Domini
Nomen de portante
Hydriam, sed homini
Vitam propinante.

Ad Magnificat.

A. O humilitas profunda,
Virgo, Deo quae fecunda,
Vatis matrem visitat,
Ad laudandum quam jucunda
Virgo sancta, virgo munda
Salutando suscitat;
Laudis thema dat Maria,
Hinc cognatae prophetia
Salutem plaudit hominum,
Ac devota psalmodia
Laxat laudem virgo pia
Magnificando Dominum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virginem, quae visitat
Elisabeth, laudemus,
Filium, quem bajulat,
Hunc Deum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quid memor est Dominus
ejus, qui fertur in alvo,
In quod sic famulum
visitet ipse suum?

2. Hic, qui non habuit
sermonem sive loquelam,
In cunctam terram
contulit, ecce, sonum.

3. Gaudens tolle tuas,
Deus intrabit, caro, portas,
Quae montem scandit,
hunc benedicta gerit.

Responsoria.

1. Ut sol et luna
legitur de millibus una,
Cunctis praelata,
tamen est summe parata,
Exemplum praestat,
ut agamus, quae manifestat.

V. *Qui sunt hic, non commovebuntur in aeternum.*

2. Revera sacra nutibus
Vult virgo obedire,
Cum princeps stat sub manibus
Ancillae deservire,
Sic nos humiliamini
Sub forti manu Domini,
Devote oboedire.

V. *Jubilate Deo, omnis terra, servite Domino in laetitia.*

3. Haec est visitatio,
Missa pro solatio
Altissimo de Sebo,
Quas cum observavero
Vitam possidebo,

V. *Notas enim mihi fecisti vias vitae.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eructat virgo virginum
Praegnantis in aure,
Quo gaudet praeconio
Clausus adhuc gremio.

2. Quam verbum petiit
altissimus hanc benedixit,
Ut virgo templum
sit benedicta suum.

3. Urbs bene fundata,
quae de te sunt bona lata,
Ut tibi sunt dicta,
perficientur ita.

Responsoria.

1. Adspiciam Mariam,
Humilitatis viam,
Pro montis exemplari
Cur differo sectari?
Cum sit ex dictis veterum
Valde salutiferum,

V. *Quod diu ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo.*

2. Virgo ploranti
graditur sedare gravamen,
Se quia praegnanti
non hanc piget esse juvamen,
His innovante pia
sinatur amore Maria.

V. *Manus ejus in cophino servierunt, et panem otiosa non comedit.*

3. Perrexit ad imperium
Cuncta gubernantis
Virgo sub ministerium
Elisabeth praegnantis,
Nam qui cunctis imperat,
Haec illi praeceperat.

V. *Abiit autem cum festinatione in montana ad domum Zachariae.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. A facie Domini
baptistam sanctificantis,
Ligna, exsultate,
miserere nam venit hujus.

2. A facie verbi
mons terrae se movet omnis,
Nisu quo valeat
glorificare Deum.

3. Ventris in obscuro
vates ovat iste cubili,
Dum sentit Dominum,
sicque revelat eum.

Responsoria.

1. Postquam excepit
Bathuel haec filia pergit
Ad puteum celere
gravidaeque sitim satiare
Haurit aquam vitae,
sitiens, inquit, venit ad me.

V. *Qui biberit ex aqua, quam ego dabo, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam.*

2. Quam Assuerus sublimavit,
In thronum sede solio
Majestatis collocavit
Ancillae sub officio,
Regina ut grandaevae
Praegnanti poenis Evae
Sit prompta in servitio.

V. *Quis ignorat, quin omnia haec manus Domini fecerit?*

3. O felix humilitas,
Quae virginem rigavit,

In quam summa deitas
Aeternum verbum stravit,
Quae se cum tanta gratia
Servire prae laetitia
Cognatae mancipavit.
V. Fac,
Virgula deserti,
quod alta cedrus paradisi.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Decorem carnis induit
Ex caeli Deus rore
In virgine, quae viguit
Castissimo pudore.

2. Virgo cum laetitia
Elisabeth in Domino
Servit, quo infantia
Laetatur in gremio.

3. Dum sitivit, pertransivit
Desertam terra inviam
Ad cognatam impraegnatam,
Videre Dei gloriam.

4. Virginis humilitate
Benedicant Dominum
Caelum, terra, quae praegnatae
Venit ad servitium.

5. Omnes una cum Maria
Christo demus gloriam,
Quem laudemus nunc in via,
Ut ducat ad patriam.

Brev. ms. Sarisberiense saec. 15. Cod. Londinen. Reg. 2 A XII. — In 1. Vesp. **A** 2, 3 Per quam in artion scopuli. — Ad Magn. **A**, 1 O ergänzt. — In 1. Noct. **R** 1, 8 commovebitur. — **R** 2, 3 virgo fehlt. — In 2. Noct. **R** 2, 2 graditur se vere gravam. — **R** 2, 3 Sero quia praegnanti. — In 3. Noct. **A** 1, 4 venit hunc. — **A** 2, 2 mons ferrei se movet omni. — **A** 2, 3 Nisa quo valeat. — **A** 3, 1 Ventris in obstenso. — **R** 1, 1 Lies concepit? — **R** 2, 5 ut grand; aevae fehlt. — Ad Benedictus und Magnif. in 2. Vesp. **AA** prosaisch.

35. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Mariam missus caelitus
Cum salutasset angelus,
Festina montes adiit,
Elisabeth salutavit.

2. Adventum summi judicis
Praeco clausus in utero
Cognovit, quem post indicis
Demonstravit obsequio.

3. Beata Dei genitrix,
Maria, decus virginum,
Cognatae suae obstetrix
Fit regem portans omnium.

4. Nova condens et vetera
Demonstrantur in virgine,
Johannes per initia
Cognitus saluberrima.

5. Praecursor laudat Dominum,
Dominus implet servulum
Spiritu sapientiae
Atque intelligentiae.

R. Granum quod vitae moriens
Fructum afferre venerat,
In alvo matris oriens
Antiquum stupefecerat,
Hinc clamat exsiliens
Beatam, quae crediderat.
V. Plena, inquit,
Deo et homine,
Cuncta cernens
in plenitudine.

Ad Magnificat.

A. Tu templum summae trinitatis,
Maria, virgo virginum,
Quae gestas lumen veritatis,
Regem regum altissimum;

Memor tuae humilitatis,
Quod Elisabeth visitasti,
Cohaeredes fac nos beatis,
Nato mundum tu reparasti.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Turbulentos laetos fecit,
Ventre clausum dum reficit
Johannem nato inclito,
Benedicta mater Dei,
Larga datrix sanctae spei
Et solamen misero.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Quem virginalis uterus
Super montana vexit,
Nunc adoretur Dominus
Jesus, qui nos dilexit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Regali ex progenie
Mater procedens Domini,
Plena divino munere
Verbo fulget altissimi.
2. Parens verbi Dominici
Verbo fuso laetificat
Matrem vatis mirifici,
Quam ad montana visitat.
3. Ferax est terra Domini
Venter sacratae virginis,
Qui thesaurum fert homini
Nostrae parem imaginis.

Responsoria.

1. Speciosas filias
Tractantes divitias
Mater transcendit Domini
Thesauro ventris gravidi;
V. Benedictus iste fructus,
Fructus gaudii non luctus,
Fructus dulcoris intimi.
2. Modo inaestimabili
Sol lunam inlustravit,
Maria cursu agili
Dum montes visitavit,
Gaudet puer in utero
Clausus Christo praesente
Elisabeth Christiferam
Manibus complectente.
V. Verbum protulit suave
Cognatae intrans in conclave
Superni mater filii.
3. Vox implevit vatis mentem,
Mentem lumen sitientem,
Christus se ponens praesentem
Illi, sol justitiae;
Matres laetantur ad tactum
Divinum tractantes pactum
Salutationibus.
V. Virga sicca germen dedit,
Virgo angelo dum credit,
Maria plena gratia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cordis cantent tripudio
Chori hic militantium
Carmen nato virgineo,
Nam vates laudat Dominum.
2. Torrens sacrati fluminis
Urbem Dei laetificat,
Maria dum vi numinis
Ore Deum magnificat.
3. Mundus exsultat flebilis
Laudes persolvens Domino,
Alvus dum tumet virginis
Sine viri contagio.

Responsoria.

1. Concurrunt sacri uteri,
Laude exsultat celebri
Johannes de praesentia
Regis, qui fecit omnia;
V. Verbum patris altissimi
Mentem implevit servuli.
2. Miranda omni saeculo,
Stupenda quoque populo
Conveniunt insignia.
Dum Maria humillima
Vatis matrem laetificat,
Se ipsam beatificat.

V. Jesus noster, Jesus bonus
Piae matris pium onus
Fecit haec magnalia.

R. Secreta caeli transcendit
Mater Christi, dum ascendit
Montana gressu agili,
Ventre clausum reseravit
Et Johanni demonstravit
Verbum patris altissimi;
Quod vates ut conspexit,
Mentis oculum direxit
In salvatorem saeculi.

V. Cognatarum tunc ad tactum
Claret verbum caro factum
Insigni miraculo.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cantemus laudis canticum
Christo suavi jubilo,
Quem vates novit Dominum
Clausus in matris utero.

2. Exsultet terra propere,
Multae laetentur insulae,
En, rore sanctus spiritus
Nubem replevit caelitus.

3. Immenso gaudet jubilo
Infans matris in utero,
Maria dum altissimo
Hunc visitavit filio.

Responsoria.

1. Exsultat clausus utero
Johannes plenus spiritu
Adveniente Domino,
Qui mundum ab interitu
Descenderat salvaturus,
Morte vitam mercaturus.

V. Cognatam dum visitat
Caelestis regina,
Dominum magnificat
Plena gratia divina.

2. Tunc refulsit lumen clarum
In convalle tenebrarum,
Dum munus tot gratiarum
Prodiit divinitus;
Ex te, virtutum regina,
Quae Elisabeth festina
Tuis honoras gressibus,

V. Dulcis emanavit rivus
Mellis cum stillicidio.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Haec caelestia arcana
Sunt devote celebranda,
Mater Christi dum montana
Adit, virgo veneranda.

2. Elisabeth ait piae
Matri Domini Mariae:
Unde mihi, quod me adisti,
Prolis mater adorandae?

3. Beata, quae oboedisti
Angelo et credidisti
Deo, cuncta implebuntur,
Quae ab eo promittuntur.

4. Benedicant creaturae
Infantem virginis purae,
Mentem sui praecursoris,
Quod implet favo amoris.

5. Caelum, terra atque mare
Decet nunc symphonizare
Jubilo dulcis carminis
In laudem tantae virginis.

Ad Benedictus.

A. Clausus ineffabiliter
Puer tripudiabat,
Maria dum Elisabeth
Devote salutabat,
Montana plausu nimio
Cuncta jucundabantur,
Dum Johanne mysteria
Divina vulgabantur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Praeparata ab aeterno
Mater Dei filio

Elisabeth salutavit
  Vocis cum tripudio,
Cujus puer ventre clausus
  Mox plenus sancto spiritu
Mirabiles gessit plausus
  De summi regis aditu.

Cod. Raigraden. $\frac{D}{K}$ I א 3 saec. 15. — In 1. Noct. R 3, 9 credidit. — In 3. Noct. A 2, 3 spiritus sanctus. — Nach dem zweiten R folgt als drittes: O praeclara stella maris aus dem Officium Eastons und hierauf der Tropus: Mater Christi veneranda aus dem Officium Jensteins. — Hymnen: In 1. Vesp.: Magnae dies laetitiae (Mone II, 114); ad Complet.: Hymnum festivae gloriae (Mone II, 118); ad Noct.: Lingua pangat (Mone II, 120); ad Laud.: Hinc exsurgit et assurgit, ein Teil des vorigen.

36. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sacerdos novae gratiae
Et rex aeternae gloriae,
  Superni patris natus,
Sanctorum in splendoribus
Ex virginis visceribus
  Est nobis incarnatus.

2. O praeclara virginitas,
Ecce, tua sterilitas
  Deletur per Mariam,
En, multae prolis fertilis
Fit virgo mater humilis,
  Dum generat Messiam.

3. Eva peccans viventium
  In hac valle miseriae
    Fit mater miserorum,
Sed tu, Maria, omnium,
  Qui vivent vita gloriae,
    Es mater salvandorum.

4. Evae salus promittitur,
  Quod mulier sub pedibus
    Terat caput serpentis,
In te, virgo, perficitur
  Istud, hostis dum fraudibus
    Resistitur furentis.

5. Dum Gabriel annuntiat
  Et virgo fidem reserat,
    Tunc verbum incarnatur,
Laeta mater tripudiat,
  Ad Elisabeth properat
    Ut cum ipsa loquatur.

Ad Magnificat.

A. O mater omnis gratiae,
Maria, spes laetitiae,
  In tua praesentia
    Tristes consolantur;
Cognatam dum visitas,
Hanc lustrat nova claritas,
  Deique mysteria
    Sibi revelantur.
Laeta Deum magnificas
Teque ancillam replicas
  Christum novem mensibus
    In ventre portando,
Nos afflictos visita
Et mortuos resuscita
  Sanctum flamen mentibus
    Nostris inspirando.

Ad Matutinum.

Inivitatorium.

Mater Dei, nos visita
  Delens nostrum reatum,
Nos ad psallendum excita
  Ostendens tuum natum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex ore sanctae feminae
  Mariae laus ornatur,
Hanc pro divino germine
  Benedictam testatur.

2. Rex suum tabernaculum
In virgine locavit
Et ad salvandum saeculum
Ut gigas exsultavit.

3. Portas, quas Eva clauserat
Hosti consentiendo,
Virgo Maria reserat
Gabrieli credendo.

Responsoria.

1. Virgo prudens infantiam
Virtutibus ornavit,
Mox ut Dei notitiam
Intelligens captavit,
Per summam diligentiam
Ipsum timens amavit.

V. Ab omni munda vitio
Creatoris servitio
Se totam coaptavit.

2. Ut aurora progrediens
In fide perlustratur,
Luna defectum nesciens
In mundo conversatur,
Procedens ut sol oriens
Divina contemplatur;

V. Virtutibus proficiens,
Inter adversa patiens
Ad alta sublimatur.

3. Virginitatem voverat
Se semper servaturam,
Nec per Joseph, cui nupserat,
Se timet amissuram,
In Deum, quem dilexerat,
Spem jactat atque curam.

V. Optat, ut serva fieret
Matris Dei, dum legeret
Virginem parituram.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In virginali thalamo,
Dum Christus incarnatur,
Tunc sancti flatus calamo
Verbum abbreviatur.

2. O civitas refugii,
Qua Christus habitavit,
Te ros caelestis fluvii
Fecundus irrigavit.

3. Natus homo de virgine
Deus, qui nos creavit,
Caeli cives in sanguine
Suo nos consecravit.

Responsoria.

1. Virgo respondet nuntio:
Ecce, ancilla Domini;
Responsum o quam gratum!
Mox fecundatur filio,
Deus junctus est homini,
Fit verbum incarnatum.

V. Sic datur benedictio
Sanctorum patrum semini,
Complentur verba vatum.

2. Postquam Christum conceperat,
Ad Elisabeth properat
Et prior salutavit,
Mox ad Christi praesentiam
Johannes sensit gratiam
Et clausus exsultavit.

V. In auribus ecclesiae
Vox tua sonet hodie,
O nata regis David.

3. Alvus tumescit virginis,
Dum Christum novem mensibus
Virum perfectum gestat,
Ex dono sancti flaminis
Nec taedio nec tristibus
Infans illam molestat;

V. Nox instat novi luminis,
Dum angelus pastoribus
Messiam manifestat.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Congratulemur virgini,
Quae parit sine poena,
Pax nuntiatur homini,
Refulget lux amoena.

2. Per lac Mariae virginis,
Quod, Jesu rex, suxisti,
Dele flammam libidinis
In nostra caine tristi.

3. Dum magis et pastoribus
Se Jesus revelavit,
Cor virginis cum laudibus
Haec verba conservavit.

Responsoria.

1. Dum virgo flexis genibus
Devotis staret precibus
Suspensa contemplando,
Sine dolore parvulum
Mox parit intra stabulum,
Quem levat salutando:
V. Mi fili, bene venias,
Mi tibi Deus gratias,
Dicamus collaudando.

2. Innixa super filium
Et affluens divitiis
In caelum exaltaris,
Te chorus caeli civium
Circumdat rosis, liliis,
Sic virgo coronaris.
V. Cunctis creatis praesidens
Et summo throno residens
Nos semper tuearis.

3. Festina, ne tardaveris,
Veni, succurre miseiis,
O potens imperatrix,
Expugna vires hostium,
Sis ad te fugientium
Servorum propugnatrix;
V. Pro nobis in judicio
Responde tuo filio,
O dulcis mediatrix.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adstans a dextris filio,
Laudis induta pallio,
O mundi advocata,
Ad unitatis gratiam
Fluctuantem ecclesiam
Reduc cum prece grata.

2. O dispensatrix gratiae,
Regina caeli curiae,
Velata sponsa Dei,
Nos ut Johannem visita
Et leva nostra capita
In plausum sanctae spei.

3. Pretiosis monilibus
Ornata prae doloribus,
Pro nato quos tulisti,
Nos, virgo, fac recolere
Et in corde revolvere
Poenas et crucem Christi.

4. Te benedicunt sidera
Et cuncta Dei opera,
O virgo benedicta,
In tuo datur filio
Promissa benedictio
. . . .

5. Dum dubitarent singuli
In morte Christi populi,
Tu fidem tenuisti,
Hinc regnare per omnia,
Et coronari gloria
Prae cunctis meruisti.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Emanuel,
Qui visitavit hominem
Et redemptionem Israel
Per visitantem virginem
Intimavit praecursori,
Cum salute humili
Unde laudes salvatori
Clamantur a sterili.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virago perinclita,
De qua vir summus sumitur,

Humilitate praedita,
Dum Deus in te clauditur,
Montana velut subdita
Petis, et lumen oritur;

Hinc cana pandit abdita,
Et infans clausus loquitur
Secreta caeli condita,
Verusque sol detegitur.

Brev. Arosiense imp. Basileae 1513. — In 1. Noct. R 2, 3 pro Joseph. — In 2. Noct. R 1, 8 patrum senum. — In 3. Noct. R 3, 9 O fehlt. — In 2. Vesp. A, 4 Deus fehlt. — Hiezu die Hymnen: In 1. Vesp.: Dum patrum exspectatio (Klemming II, 164); ad Noct.: Sub medio silentio (Ibid. 166); ad Laudes: Aurora fulgens radiat (Ibid. 173).

37. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Aeterni patris filius
   Mariam concupivit
   De sanctorum splendoribus
   In matrem introivit.
2. Lilium convallium
   Fraglans in odorem
   Iter ornat montium
   Ferens caeli florem.
3. Paradisus caelicum
   Fructum afferebat,
   Gravidae qui puerum
   Gaudio replebat.
4. Lucernam veri luminis
   Dominus accendit,
   Quo dragmam nostram perditam
   Salvans apprehendit.
5. Conforta, mater, filios
   Simul et veracem
   Totius Hierusalem
   Ponens fines pacem.

Ad Magnificat.

A. Psalterio decachordo
   Psallit virgo regia,
   Dominum magnificando,
   Qui fecit magnalia;
   Pellens potentes de sede
   Divina justitia
   Servos humiles exaltans
   Ex misericordia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Reginam caeli gloriae
Devote collaudemus,
Matrem misericordiae,
Venite, adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pater matris filio
   Singula subjecit,
   Ex infantis gaudio
   Laudem quae perfecit.
2. Sol in tabernaculo
   Solus illucescit,
   Dum sponsus in thalamo
   Sponsae requiescit.
3. Haec est terra Domini,
   Quam ipse fundavit
   Germineque filii
   Sui fecundavit.

Responsoria.

1. Elisabeth ut virgini
   Senectus praesentatur,
   Hanc voce venerabili
   Salutat, amplexatur,
   Intacta mater sterili
   Matri congratulatur.

V. In sacris claustris viscerum
   Praecursor puer puerum
   Messiam protestatur.

2. Exsultat infans gaudiis
   In spiritu Eliae,
   Cujus mater mirabilis
   Fit compos prophetiae,
   Caeli manat deliciis
   Introitus Mariae.

V. Propter arcam Domini
Benedixit domui
Deus Zachariae.

3. Benedictam praedicat
Senex portam spei,
Unde hoc, ut veniat
Ad me mater Dei,
Te loquente jubilat
Infans ventris mei;

V. Beata, quae credidisti,
Perficientur, quae audisti,
Ecce, signum rei.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stat in regis dextera
Gloriae regina,
Vide, regis filia,
Et aurem inclina.

2. Dei tabernaculum,
Quod ipse sacravit,
Ex te vitae fluvium
Cunctis derivavit.

3. Florida sterilitas,
Senex virtuosa,
De te, Dei civitas,
Dixit gloriosa.

Responsoria.

1. Laudis cum praeconio
Cultu singulari
Laetabatur cantico
Suo salutari
Cum pudoris lilio
Parens absque pari,

V. Nam debet ab omnibus
Generationibus
Beatificari.

2. Christi sanctuarium,
Spiritus sacrarium,
Mater pietatis,
Praegnanti solatium,
Cognatae subsidium
Administrat gratis,

V. Sic Maria nobilis
Formam vere singulis
Dat humilitatis.

3. Digna, quam respiceret,
Cujus concupisceret
Dominus decorem,
Se velut pauperculam
Praebet et ancillulam
Post matris honorem;

V. Nam virgo Christifera
Gratiarum munera
Refert in datorem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Per te, mater, omnis terra
cantat nova cantica
Laudans, quae perfecit Deus,
in te mirabilia.

2. Per te lux est orta justis
et rectis laetitia,
Sion, audit et laetatur
cum Judaeae filia.

3. Dum coepit virgo salutare
senem piis vocibus,
Missum suum salutare
notum fecit Dominus.

Responsoria.

1. Felix parens
et puerperium.
Quibus adest
regina virginum,
Ibi nequit
esse periculum,
Ubi salus,
quae curat saeculum;

V. Gabrielis
juxta praesagium
Tunc est natum
multorum gaudium.

2. Gloriosa
caelorum domina,
Sponsa regis
et mater inclita,
Caeli melos,
mundi fiducia,
Nostra clemens
audi precamina;

V. Stella maris
occasus nescia
Placa nobis
mundi certamina.

3. Regalis stirpis virginem
Ob sui pulchritudinem
Rex summus adamavit,
Clandestinum connubium
Infans per matris uterum
Exsultans revelavit.

V. Joseph, noli metuere,
Quod natum est a conjuge,
De spiritu manavit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Scandit montes
aurora gratiae
Luce fulgens
caelestis gloriae,
Justis ferens
solem justitiae
Diem monstrat
novae laetitiae.

2. In concursu
matrum cum gaudio
Praeco parvus
carens eloquio,
Servus regem
noscens in utero,
Puer infans
colludit puero.

3. Senex plena
caelesti munere
Rorem fusum
cernens in vellere,
Flammam ignis
rubum non urere,
Jesse virgam
clamat florescere.

4. Salvatoris
conceptus panditur,
Virgo pura
mater efficitur,
Benedicta
praedigne dicitur,
In qua vitae
fructus exoritur.

5. Mater pia,
plena virtutibus,
Deum laudat
fervore spiritus
Ipsi psallens
cum laetis vocibus,
Quod respexit
ancillam Dominus.

Ad Benedictus.

A. Redemptor rex Israel
venit in virgine,
Repletur Elisabeth
sacro spiramine,
Prophetat puerulus
in rerum ordine,
Miranda fit novitas,
laus tibi, Domine.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultat virgo virginum
in Deo salutari,
Confortans semen Abrahae
gratia singulari,
Quod patribus promissum est,
in fide regulari,
Verbum de caelo missum est
in radio solari.

Brev. Eboracense imp. Parisiis 1526. A. — Brev. Aberdonense imp. Edinburgae 1510. B. — In 1. Vesp. R Exsultet infans gaudiis etc. — Ad Magn. A, 1 In psalterio B. — Ibid. 8. Ex fehlt. B. — In 2. Noct. A 1, 3 huc inclina B. — Hymnen: In 1. Vesp.: Festum matris gloriosae (Daniel I, 310); ad Noct.: Mundi salus adfutura (Daniel I, 311); ad Laud.: O salutaris fulgens stella maris (Anal. XI, 48). — Vgl. das Officium Devota visitatio.

38. De Visitatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Properavit virgo mater,
Ducit hanc supernus pater
Visitare sterilem.
2. Haec via ibat levigata
Fructu ventris impraegnata
In montana veniens.
3. Jam subiit domum hilarem
Elisabeth, quam sterilem
Fecundavit Dominus.
4. Laetus infans exsultavit,
Clausus ventre jubilavit
Johannes suo Domino.
5. Ille venit nuntiare
Toti mundo salutare,
Jesum Dei filium.

R. Veni, decus virginum,
Veni, manna dulcissimum,
Ostende patrocinium
Nobis ferens auxilium;
V. Clausus Johannes utero
Mira promit cum jubilo
Praesentiens mysterium.

Ad Magnificat.

A. Patent magna sed stupenda,
Anus clamat: o miranda,
Unde hoc meo nomini
Potuit esse datum,
Ut me mater Domini
Veniat visitatum.

Ad Completorium.

Super Psalmos.

A. Visitavit
Virgo uxorem,
Salutavit
Junior seniorem.

Ad Nunc dimittis.

A. Ad me venit
Mater salvatoris,
Qui me fecit
Sui matrem praecursoris.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum regem adoremus,
Cujus matrem sociemus
Visitantem sterilem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Postquam virgo salutatur,
Conceptura nuntiatur
Hunc, cui salutis est nomen
Et admirabile numen.
2. Visitavit virgo mater
Matrem fecundosam,
Quam fecundavit Deus pater,
Cujus caeli enarrant gloriam.
3. Certum est testimonium
Virgini beatae
Dato sibi indicio
Elisabeth cognatae,
Cui fructum dat altissimus
Orbis terrarum Dominus.

Responsoria.

1. Ave cum dixit angelus
Virgini beatae,
Admirans illa obstupuit
Saluti visitatae,
Quia modum nescit,
quo foret salutata;
V. Referentis angeli sermone
Virgo est turbata.
2. Cor titubans eloquium
Confirmat testimonium
Datum sibi per angelum
Per Elisabeth senium;
V. Haec dum in sermonis
turbatur eloquio,
Miro confortatur
et vero testimonio.
3. Jucundata est Maria
Fide structa spiritali,
Quam nunquam deseruit,

Sed firmius radicavit
Sibi dato senio
Elisabeth testimonio.
V. Ea, quae dicta
Sunt per angelum,
Ut pareret Dei filium,
Missus demonstrat clarius.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cordis laudem jubilosam
 Virgo mater promulgavit,
 Cum salutat pie annosam,
 Dulce verbum eructavit.
2. Re congaudet facta mater
 Sterilis in senium,
 Adesse noscens nostris malis
 Deum virtutis et refugium.
3. Infans iste, quem concepi
 Praeconem tui filii,
 Exsultavit, ut percepi,
 In voce matris Domini,
 Quae mons est et fundamentum
 Firmae nostrae fidei.

Responsoria.

1. Plena virgo gratia
 Spiritus superni,
 Filio jam gravida
 Patris sempiterni,
 Certa surgit de nuntio,
 Ut in montana properet,
 Et summo cum tripudio
 Cognatam senem visitet.
V. Incedit virgo, mater salvatoris,
 Nullo gravata pondere,
 Sed onere
 Leviata pudoris.
2. Superna petit, quae concepit
 Verbum, Dei filium,
 Laeta pro voto mysticum
 Nobis praebens auxilium,
 Ut celsa virtutum convallibus
 Quaeramus et lilium;
V. Fide, spe et caritate
 Virgo gressus dirigens
 Pergit, sua sanctitate
 Exemplum nobis exhibens.
3. O gloriosa domina,
 Excelsa supra sidera,
 Tu nam fecunda sterilem
 Puellaque vetulam
 Dignata es visitare,
 Ut castitatis habitum
 Monstrares per obsequium
 Humilitatis.
V. Patet, ut quo
 virgo sit castior,
 Eo decet,
 ut sit humilior.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Visitanti limina
 Vetulae cognatae
 Laudem cum matre Domini
 Domino cantate.
2. Per tres menses Elisabeth
 Maria visitavit,
 In qua Jesus de Nazareth
 Rex Dominus regnavit.
3. Vale, virgo sacratissima,
 Et plus quam speciosissima,
 Tu gloriosa filia,
 Novum cantans exordium
 Inclinasti Dominum,
 Qui fecit mirabilia.

Responsoria.

1. Venit praegnans ad praegnantem
 Virgo, sed non ad virginem,
 Latens sentit latitantem,
 Rex visitavit militem,
 Illa vocem sentit
 Virginis beatae,
 Clausus ille mysterium
 Domini probatae.
V. Salutem ut intulit
 virgo facta mater,

Mira sentit sterilis
et infans in veritate.
2. Matrem sanctificat filius
Ante conceptionem,
Sterilem replet paraclitus
Post impraegnationem,
Nam sancto docta spiritu
Anus prophetat virgini
Dans benedictionem:
V. Benedicta tu a Domino
In generatione,
Quia tu credens angelo
Portans salvationem.
3. Ecce, vere beata,
Quae nec primam similem
Visa est nec habere sequentem,
Quia sola sine exemplo
Placuit virgo Christo;
V. Sacerdote praestantior
Summum per amorem,
Cunctis virgo constantior
Correxit errorem.

3. Ad Deum de luce vigilans,
Qui te fecit gloriosam,
Hinc te praedicant beatam
Omnes gentes gratiosam.
4. Benedicite opera
Vestro cuncta Domino,
Nam humiles, qui magna fecit,
Virginis erexit in praeconio.
5. Lauda tu de caelis,
Filia Sion, Dominum,
Qui misereri memorans
Se tibi dedit filium.

Ad Benedictus.

A. Super es summa, beata,
Quae credidisti, domina,
Angelo nuntiata,
Summe secreta, femina,
Quae sibi dixit Dominus
Plebem suam visitans,
Tuus benedictus filius.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Magnificavit Dominum
Maria, virgo beata,
Quae decorem regnans induit
Eidem sociata.
2. Tuus exsultavit spiritus
In Deo salutari,
Cui omnis terra jubilet
Laetitia singulari.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Laeta pro voto surgens
Ut stella matutina,
In montana progreditur,
Ipsa virgo festina,
Quae dum Elisabeth salutat
In domo Zachariae,
Johannes infans jubilat
Fructu ventris Mariae.

Brev. ms. Gallicano-Siculum imp. Venetiis 1527. — In 1. Vesp. A 2, 2 Fructu ergänzt. — In 1. Noct. R 1, 7 Reserentis. — In 2. Noct. A 3, 3 et percepi. — R 3, 10 castior virgo sit. — In 3. Noct. R 3, 2 sqq. Cfr. Sedulius, Carm. Pasch. II, 68 sqq. — Die zu diesem Officium gehörigen Hymnen vgl. Anal. XX.

39. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. O Maria stans sub cruce
Triumphante Christo duce
Per mortem turpissimam,
Corde martyr exstitisti,
Anceps ensis, quem sensisti,
Tuam transit animam;
Dolor cessit, cum surrexit,
Nobis vitae spem porrexit
Praesidens in gloria;

Fac nos, virgo, suae mortis
Et tui doloris fortis
Fervere memoria.

Ad Magnificat.

A. Jesu, nate de virgine
Sine virili semine,
Qui mortem crucis pateris,
Suffossus plagis asperis
Amore matris anxiae,
Nostrae parcas miseriae,
Ac ejus fletus copia
Nos ducat ad caelestia.

Ad Completorium.

Super Psalmos.

A. Clara fides ecclesiae
Repulso omni errore
Sola fuit in virgine
Sepulto Christi corpore.

Ad Nunc dimittis.

A. Morte Christi consummata
Mater fide roborata
Redditur aequanimis,
Natum sciens surrecturum
Et cum patre fruiturum
Sedibus potissimis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Cum Maria virgine,
Venite, ploremus
Ac in cruce positum
Jesum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quando Christus vulneratur,
Palmis foedis flagellatur,
Strictus flagris plurimis,
Virgo corde lacessita,
Quasi foret sine vita,
Corruit exanimis.

2. Extra castra ductus Jesus,
Vinctus, sputus, pugnis caesus,
Crucem fert in publicum,
Mater sequens agnum mitem,
Repraesentans Sunamitem,
Natum deflet unicum.

3. Calvum rident Elisaeum,
Jesum nudum verum Deum
Illudebant aemuli,
Dum sic natum dehonestant,
Dolorosae commolestant
Matris mentem stimuli.

Responsoria.

1. Tamquam latro capitur
Deus homo Christus,
Caeditur, conspuitur,
Alapis afflictus,
Fere mater moritur,
Obaudiens ictus,
V. Dum cruci affigitur
Et clavis confoditur,
Virginis genitus.

2. Aeterni patris filius
Spinis pungi tolerabat,
Et ejus matris animus
Flere amare amabat,
Gladiabatur cor ejus,
Quia amare dolebat,
V. Cruciata singultibus,
Fatigata ploratibus
Pedibus stare nequibat.

3. Christus carne tenerrimus
Nudus affigitur cruci
Et se dixit derelictus:
Heli, lama sabacthani?
Magnus dolor matris ejus
Extra non potest effundi.
V. Inter latrones positus
Atque aceto potatus
Moritur filius Dei.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quis matris martyrium
Posset lingua fari,

Cum sentiret in cruce
Filium clavari.

2. Doloris tunc gladius
Pertransivit cor tuum,
O mater benedicta,
Dum plenum livoribus
Vidisti tuum natum
Tensum in cruce alta.

3. O quam flebilis eventus
Quamque est amara hora,
Qua moritur filius
Intuente matre cara,
Quae sic torquetur amplius,
Nulla valens obsequia
Nato dare nisi luctus.

Responsoria.

1. Sicut spina rosae florem
Non immutat vel odorem,
Quin crescat vicinius,
Ita, virgo, tuam mentem
Cunctis donis redolentem
Furor fugit obvius;
Immo videns flagellari
Et in cruce conclavari
Tuum unigenitum,
Patienter sufferebas
Et constanter requirebas
Dextrae Dei digitum;
V. Confer opem tuam prece,
Ne mundi prosperitas
Nos excaecet sua faece
Vel premat adversitas.

2. Color formosus mutatur,
Heu, in mortis pallorem,
Dum in terram miratur
Sacrum fluere cruorem;
V. Poena mater
torquetur immensa,
Hinc lamenta,
illinc suspiria.

3. Innocens et expers criminis
Moritur misertus hominis,
Cum simus causa suplicii,
Simus et maeroris socii,
Virginis matris et filii
Nos urgent amoris stimuli.
V. Recolamus cum lacrimis
Tristitiam genitricis
Gratiam petentes geniti.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christus crucis in ambone
Constitutus et agone
Septem verba protulit,
Mater praesens tribulata
Tam patrata quam prolata
Secum silens contulit.

2. O virgo, quo tormento
Torquebatur cor tuum,
Dum audisti Dominum
Dicentem: Sitio?

3. Nimis cruciabatur
Tuus spiritus,
O pia domina,
Dum moriebatur
Tuus filius
Clamans voce magna.

Responsoria.

1. Tollentibus occisum
Vobis gratias agam,
Sustinete modicum,
Ut natum meum tangam,
Complectar nunc filium,
Deosculer et plangam,
Illum saltem mortuum
Amplexibus constringam,
V. Quem crucis patibulum
Tulit in supplicium
Ad poenamque longam.

2. Haec se supra corpus jecit,
Lacrimando madefecit
Fletus unda irrigantis
Sacrum vultum filii,
Se afflixit et sic fecit
Resoluta in lamentis
Planctum unigeniti;

V. Oculi deflent virginis
Mortem Dei et hominis.

3. Cordis indicat amorem
Mater carens omni dolo
Intensumque fert languorem
Pro jacente in tumulo,
Plures movet ad maerorem
Suo luctu quaerulo;
V. Vis doloris intus latens
Vocem raucam extra mittens
Luctus pandit rigorem.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Perennalis mater vitae,
Videns pungi latus mite
Militari lancea,
Maluisti sic turbari
Et cor tuum vulnerari
Cum doloris framea.

2. Squalet filii facies,
Quae est sputis inquinata,
Ejus matris species
In pallorem est mutata.

3. Horruit virginis auditus
Blasphemos audiendo,
Exasperat ejus adspectus
Paricidas videndo.

4. Mariae, almae virginis,
Oculi uberrimo
Fletu intumuerunt,
Suique membra corporis
Filii cruciatu
Viso contremuerunt.

5. Morienti dulci nato
Quamquam corde sauciato
Mater adstans flebilis,
Virginalis quisque gestus
Et te decens et modestus
Perseverat stabilis.

Ad Benedictus.

A. Christo passo mortem crucis
Ecclipsantur orbes lucis,
Solum terrae tremuit,
Disperguntur quique noti,
Oblitores sui voti,
Caritas refriguit;
Sola mater tenet fidem,
Constans docet, quod et idem
Resurget in gloria;
Verae doctrix disciplinae
Nobis donet sine fine
Perfrui laetitia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ante thronum trinitatis
Miserorum miserata,
Pia mater pietatis,
Sis pro nobis advocata,
Quae super poenis cunctis
Tui nati et aerumnis
Atque ejus infamiis
Et notorum absentia
Nec non culpae tuae gentis
In immensum es afflicta,
Ne similia sint nobis
Modo quaecunque noxia,
Merito tui doloris
Da optata remedia.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Parisin. 1305. A. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Mazarin. 356 (768). B. — Brev. Praedicatorum imp. Venetiis 1514. C. — Brev. Roschildense imp. Parisiis 1517. D. — Brev. Lundense imp. Parisiis 1517. E.

In 1. Vesp. Super P. **A**, 6 transiit C. — In 1. Noct. **A** 1, 2 Palmis cedis flagellatur A. — **A** 3, 5 cum molestant D. — **R** 1, 6 tales ictus C. — **R** 1, 8 Dum clavis A. — **R** 1, 9 Sanctae Mariae genitus C. — **R** 2, 1 Aeterna patris filium D. — **R** 2 lautet in C:

R. Cum vidit supplicia prolis exquisita,
Torquetur angustia mater infinita,
Triduano spatio dum langueret ita,
Squalet ejus facies nuper tam polita.
V. Poena tam exasperans nunquam est audita,
Longe ei carior mors erat quam vita.

Auch das dritte Responsorium derselben Noctum ist in C ein anderes:

R. Clamor Christi matrem angustiat
Nullus planctus plangentem satiat,
Est utrique summa compassio,
Nam praecessit summa dilectio.
V. Agnus mitis caput excutiens
Heli clamat in cruce moriens,
Mater virgo, cum natus moritur,
Ad clamorem fere commoritur.

In 2. Noct. **A** 1, 4 Filium clamare D. — **R** 2 lautet in C:

R. Qualem dicam, domina, poenam pertulisti,
Crucifixo Domino quando tu dixisti:
Noli me superstite solus mortem pati,
Fiat, quaeso, similis mors matris et nati:
V. Noli me relinquere, Jesu, fili bone,
Fac, ut tecum moriar tali passione.

R 3, 6 Nos urgeat stimulus amoris D. — **R** 3, 7 Recolimus C. — In 3. Noct. **A** 1, 1 sqq. O virgo quo tormento etc. C. — **A** 2, 1 sqq. Nimis cruciabatur etc. C. — **A** 3 lautet in C:

Virgo, tuum filium in cruce clavatum
Redde tuis precibus miseris placatum.

Auch die Responsorien dieser Noctum sind in C sämtlich verschieden:

1. Consolari mater non potuit,
Sic tractatum videns, quem genuit,
Certe tantum dolorem habuit,
Quantum ille, qui tot sustinuit.
V. Mortem ejus videns, quem aluit,
Nulla mater tam multum doluit.

2. Regina clementissima,
Virgo mater Christi,
Cum videres filium,
Tuum primogenitum
Mori morte tristi,
Non suis tortoribus
Anxia fuisti,
Sed dolens et ejulans
Temet afflixisti,
V. Manus torquens acriter
Anxia flevisti,
Nil, quod esset indecens,
Improbis dixisti.

3. Cum videret, quod clauso tumulo
Tam dulci privaretur speculo,
Praedilecto stat cum discipulo,
Corde magis plorat quam oculo,
V. Fletum movit adstanti populo
Lacrimarum fluente rivulo.

In Laudibus hat C folgende fünf Antiphonen:

1. Cor nostrum ploret et oculus,
Nos pungat amoris stimulus,
Heu, mater carens contagio
Tam dulci privatur filio.

2. Fit nox nimis flebilis,
Nox nimis amara,
Quando Jesus capitur,
Ejus proles cara.

3. Stat Maria, mater pia,
Foris plorans acriter,
Regem mundi furibundi
Dum tractant tam viliter.

4. Quam putamus matris maestitiam,
Cum videret prolis angustiam,
Non est dolor ut matris virginis,
Mortem plorantis Dei et hominis.

5. Omnis aetas defleat
mortem salvatoris
Gloriosae virginis
praetextu doloris.

Die Hymnen dieses Officiums vergl. Anal. XII. Nr. 106—108.

40. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Stabat mater anxiata
Juxta crucem filii,
Poenas volvens mente grata
Simeonis gladii.

2. Vultum gessit tremebundum
Et perfusum lacrimis,
Dum respexit sitibundum
Natum in suppliciis.

3. Linquens Jesum benedicta
Triste per concambium,
Acceptavit hinc afflicta
Zebedaei filium.

4. Vidit nato dum parari
Poenas in patibulo,
Haec a novo molestari
Coepit improperio.

5. A maerore nos tuere
Crucis per ludibria,
Christe, nostri miserere
Matris per suspiria.

Ad Magnificat.

A. Planctus fundis, o Maria,
Nam doloris prophetia
Tuam transit animam,
Corde martyr es sub cruce
Triumphante Christo duce
Per mortem turpissimam;
Dolor cessit,
Lux accrescit
Crucis per memoriam,
Dum surrexit,
Spem porrexit
Ad aeternam gloriam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Voces ex praecordiis
Dulcisonas haurite,
Flentes poenam virginis,
Christicolae, venite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nox insomnis ducitur,
In qua Christus patitur,
Virgo dum vigilias
Celebrat maestissimas.

2. Jesum dum discipulus
Tradit specialis,
Praeparatur gladius
Virgini poenalis.

3. A matris praesentia
Dum cessit dilectus,
Flet ex vehementia
Maternus affectus.

Responsoria.

1. Jucundare, concio,
   Plausu symphoniae,
 Colitur compassio,
   Gemitus Mariae,
 Laeta nam praeconia
   Hujus philomenae
 Celebrat ecclesia
   Voto laudis plenae.
V. Turturis suspirium
   Cur obliviscamur?
 Virginis martyrium
   Flentes amplectamur.
2. Hortus virens et conclusus
   Emarcescit penitus,
 Dum in horto fit detrusus
   Matris unigenitus,
 Huic oranti liquor sudit
   Gravis et cruenteus,
V. Hanc lamenti fluxus udat
   Tremor et virgineus.
3. Peracto concilio
 Caiphae in atrio
 Catenatus ducitur,
 Velatus illuditur
 Jesus, mundi gloria,
 Salvans nos a scoria;
V. Virgo, vellus maduit
   Sacrum Gedeonis,
 Cor afflictum tepuit
   Lacrimarum donis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mater cum intuitur,
   Hora tertiarum
 Natus crucifigitur
   Lingulis turbarum.
2. Cruce pressum poenis fessum
   Flebilis erexit,
 Coronatum, purpuratum
   Virgo dum respexit.
3. Virgo videns flagellari
 Et in cruce conclavari
   Suum primogenitum,
 Patienter sufferebat
 Et constanter requirebat
   Dextrae Dei digitum.

Responsoria.

1. Immolandus ligna gerit,
 Patri parens locum quaerit
   Patriarchae filius,
 Cruce Christus oneratur,
 Maesta mater comitatur,
   Damnatur innoxius;
V. Dum Mariam hic respexit,
 Consolatur, nam dilexit
   Corde quamvis anxius.
2. Virgine qui gignitur
   Ingenti tripudio,
 Palam crucifigitur
   Summo cum ludibrio;
 Inquit: Nato parcite,
 Matrem crucifigite
 Aut in crucis stipite
 Utrosque configite.
V. Qui decorus oritur
   Clara natione,
 Heu, jam solus moritur
   Ficta ratione.
3. Stella maris, candoris ebur,
   speculum paradisi,
 Fons veniae, porta
   caeli, timor ast inimici,
 Lapsis propitia,
   caecis via, virgo Maria,
V. Ductrix caecorum
   dulcis, memor esto tuorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Natus pallet, conclavatus
   Diro cruciamine,
 Vultus squalet madidatus
   Matris in certamine.
2. Vixit ut emortua
   Facie polita,
 Illi mors occidua
   Placet plus quam vita.

3. Quanta mirabilia
Deus patefecit,
Inter terribilia
Dum matrem refecit.

Responsoria.

1. Virgo pallent tuae genae,
Quando subdi crucis poenae
Vides unigenitum,
Spinae caput tunc contingunt,
Manus, pedes clavi stringunt
Nullum ob demeritum,
V. Te Judaei dolo cingunt
Suum ad interitum.

2. O Maria, porta vitae,
Videns pungi latus mite
Militari cuspide,
Maluisti sic turbari
Et cor tuum vulnerari
Ferro mortis trepidae,
V. Ut aeterna morte digni
Salvarentur hoc insigni
Salutari capite.

3. Diva sponsa, mater pia,
Virgo dulcis, o Maria,
Fac, quod hostem superemus
Et quod Deum collaudemus,
Qui per crucem et tormenta
Hostem stravit et lamenta
Revocat in gaudium.
V. O immensam deitatem,
Quae humanam pravitatem
Sustulit per filium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ligno crucis moriturus
Hostem saevum devicturus
Cum regnaret Dominus,
Vocem audit exclamantis,
Sese patri commendantis,
Mater adstans comminus.

2. Sola cum discipulo
Percusso pastore
Adstat flens patibulo
Cordis in angore.

3. Bellum movet caritatis
Suis rex vulneribus,
Curam praestet sauciatis
Virgo cum doloribus.

4. Constitutus in agone
Septem verba protulit,
Quae revolvens ratione
Virgo secum contulit.

5. Orbis tremunt elementa
Cum dolente virgine,
Carpunt luna, sol lamenta
Christi fuso sanguine.

Ad Benedictus.

A. Christus Deus benedictus,
Dum penderet sic afflictus
Inclinato capite,
Angelorum hierarchiae
Condolentes sunt Mariae
Palam crucis stipite.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dulci nato desolato
Dum adstaret flebilis,
Decens gestus et modestus
Matri manet stabilis,
Servat fidem, donec idem
Plebi surgens indicat,
Tunc renatos patri gratos
Dominus magnificat.

Brev. Aarhusiense imp. Aarhusiae 1519. Die zum Officium gehörigen Hymnen cfr. Klemming II, 184, 186 und 190.

41. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sion sancta, gratulare,
Christi matrem venerare
Symphoniae cantico,
Nam transfixa ense diro,
Dum adstaret gestu miro
Passo carne Domino.

2. Mente, actu,
usu elimina,
Jesu, per nos
contracta crimina,
Jubilizent
ut nostra corcula
Dura tuae
parentis vulnera.

3. Sunt mucro Simeonis,
perditio duodennis,
Fuga Herodis
caput probri, virgo perennis.

4. Omnes gentes, flentes properate
Flenti Mariae hymnum cantate,
Nam sustulit ludibria
A gente nimis impia.

5. Sion et Hierusalem
Christus confortavit,
Dum in cruce nudulus
Orcum reseravit,
Jubilet altissimo
Omnis ergo natio.

R. Stella maris, candoris ebur,
speculum paradisi,
Fons veniae, caeli janua,
o virgo Maria,
Ore favus, corde
lumen, in aure melos,

V. Esto memor memorum
tuorum opprobriorum.

Ad Magnificat.

A. Matris ad filium
Nunquam erat talis
Caritatis unio,
Ut virginis regalis
Ad Jesum; probat hoc
individualis
Cognatio carnis
stolaque totalis,
Suavitas affatus,
Nullitas reatus;
Non est alter ergo talis
Sicut dolor virginalis.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Nunc dimittas, Domine,
Nos famulos in pace
Ac jugiter illumines
Caritatis face,
Ut versemus lacrimas
Mariae dolorosas.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Senes et juvenes,
alacres venite,
Virginis angores
cordibus haurite,
Ferventer plorate,
Christum adorate.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Regalis virgo Davidis
Et mater admirabilis
Contremuit corde lugubris,
Dum datur Christus perfidis.

2. Cedit vox atque sensus,
Dum Jesus apprehensus
Nuntiatur virgini
Pro reatu populi.

3. Tractatur Dei filius
Longe latrone vilius,
Gemit, plorat mater mitis,
Crescit sibi mortis sitis.

Responsoria.

1. Sit cordis desiderium
Et comae refrigerium

Christi corona spinea,
Crux, claves atque lancea,
Acetum, fel, opprobria,
Quae tulit ipse plurima;
V. Maeroris simus socii,
Nam ejus res supplicii.

2. Virgo, tuae lacrimae
Nobis dent saporem,
Caritatis geminae
Ingerant calorem,
Ut glutinemur superis
Ira placata vindicis.
V. Sic vere caput teritur
bestiae funestae
Calce virgineo
ut prodit verbum caeleste.

3. Caiphae in atrio
Acto tunc consilio
Catenatus ducitur,
Carceri detruditur
Jesus, mundi gloria,
Trahens nos a scoria.
V. Virgo vellus maduit
sacrum Gedeonis,
Delibutum valide
lacrimarum donis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo quem genuit
Ingenti cum tripudio,
Palam crucifigitur
Summo cum ludibrio,
Sic crepunt nostra vincula
Agente Christi gratia.

2. Multa tam aspera
Cum esset inaudita,
Exoptat virgo exui
Hac labili vita.

3. Triduo squalet Mariae
Facies polita,
Messiae supplicia
Nam erant exquisita.

Responsoria.

1. Maria ut audivit
Hora tertiarum
Crucifigi Dominum
Lingulis turbarum,
Purpuratum, coronatum
Eum dum despexit,
Cruci pressum, morti datum
Plebs ut hunc evexit,
V. Imbibit tunc rosa
Rubens mortis pallorem,
Perdunt hinc caelestia
Corpora decorem.

2. Crucis trutinulae
Dum esset appensus
Ac jugi pro foedere
Christus extensus,
Trutinat ac numerat
Censum impensum,
Patrem ut leniat
Scelere offensum;
V. Tunc plauxit virgo jugiter,
Ut a patratis nequiter
Purgaret efficaciter.

3. Natus pallet conclavatus,
Salutaris nobis datus,
Ait mater dolorosa:
Plebs me tolle vitiosa,
Nam medela est commori
Virgae Jesse sancto flori.
V. Turgente dolore
Non Noemi pulchra,
Mara sed amara
Juste vocitata.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quanto cruciamine
Virgo perturbatur,
Conceptus de flamine
Quando flagellatur,
Movet luctu quaerulo
Non paucos e populo.

2. Caesus ut educitur,
Populo ostenditur,
Fit mater ut emortua
Clamoris mota furia.

3. Ecce, mirabilia
Deus quanta fecit,
Dum prostratum hominem
sanguine refecit;
Pelicanus moritur,
Pullus sic reficitur.

Responsoria.

1. Gratas lacrimas,
Mater, tu fudisti,
Salsas, puras, calidas,
Fixa dum stetisti
In Golgotha colle
Ad faciem Messiae,
Supplicamus, impertire
Has nobis pie.
V. Intra cubiculum
Veri Salomonis
Refer chirographum
Relaxationis.

2. Celsior martyrum
Martyr mente stat corona
Exspirante Domino
Diei hora nona;
Sperat redempturum,
Horret moriturum,
Gerit sic contraria.
V. Gaudet victoria
Caelitus edocta,
Horret supplicium
Amore decocta.

3. Virgo, salus per te datur,
Per te hostis triumphatur,
Da, ut Deum collaudemus,
Per te hostem superemus,
Nam planctus jam in gaudium
Conversus est per filium.
V. Nobis tactu fimbriae
Mundari a peccatis
Confer ac semper refici
Melle deitatis.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Diadema spineum
intulit dolorem
Reverendae virgini,
dum traxit cruorem
Messiae de vertice
regnis cariorem.

2. Pastore percusso
Gregeque disperso
Haec maerens cum discipulo
Crucis adstat patibulo.

3. Tui probri memores
Mundo moriantur,
Vivant, mater, tibi,
Ut benedicantur
Sacro ac flamine
Semper repleantur.

4. Benedicite Domino,
Omnia creata,
Exstans deserta quoque,
Ave, virgo beata.

5. O sancta theotocos,
tu interiorem
Hominem irradia,
da carni vigorem,
Collaudet ut utrumque
suum creatorem.

Ad Benedictus.

A. Aeternus Deus Israel,
Corpore afflictus,
Nobiscum ac Emanuel
Semper benedictus,
Qui tulit nos a tenebris
Cruci conclavatus,
Dum rediit ab inferis
In caelum elevatus;
Sit hyperdulia digna
Virgo benedicta,
Messiae parens benigna,
Varie afflicta.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Corpus, en, lacerum
dum virgo tractavit,
Submissum de cruce
in sinum oravit:
Dignitas regalis,
O gloria mundi,
Nunc quantum dimersa
In limum profundi!
Jam, heu, emarcuit
Ave et gaudium
Caelitus emissum
Olim per angelum,
Quaeso, jam esto
tutor tuorum,
Ne pereant
irruptu luporum.

Brev. ms. Sutphaniense saec. 15. Cod. Bollandian. s. n. A. — Brev. Sleswicense imp. Sleswici 1512. B. — In 1. Vesp. A 2, 5 sq. Ut nostra jubilizent. — In 1. Noct. R 1, 3 spina B. — R 3, 8 Noema. — In 3. Noct. R 1, 4 Fixit dum B. — In Laud. A 4, 3 Exstat exserta B. — Hymnen: ad Vesp.: Adsunt probra matris (Anal. XI, 53); ad Complet.: Multo lassati crimine (Anal. XII, 63).

42. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Eja, nunc fideles Christi,
Patris verbo, matri tristi
Laudes decantemus,
Pia mente revolventes
Horum poenas et colentes
Supplices laudemus.

2. Maria Jesum detulit,
In templo ipsum obtulit,
Quis potest haec concipere?
Senex divino operé
Venit ad templum propere
Ulnis Jesum suscipere.

3. Simeon tunc prophetavit,
Dolenti matri indicavit
Futuram miseriam,
Tunc cor ejus vulneratur,
Supra modum anxiatur
Sentiens angustiam.

4. In Aegyptum, o Maria,
Transfers Jesum maesta via,
Dum angelus per somnium
Joseph sponsum admoneret,
Rex Herodes ne deleret
Salvatorem omnium.

5. Jesum amisit triduo
Mater dolore nimio,
Hinc ipsum requirebat,
Virgo tunc intravit templum,
Multis exstans in exemplum
Matri surgens parcebat.

Ad Magnificat.

A. Non me formosam
Noemi, sed dicite Maram,
Namque dolore meum
Dominus cor valde replevit,
Factaque septena
gladii sum pervia poena;
Ecce, tuam ipsius
gladius pertransiet, inquit,
Sanctam animam, Simeon
in templo, virgo Maria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum dolentem
Et matrem maerentem,
Venite, adoremus.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Jesus dum nocte capitur,
Ut latro ferox rapitur,
Cor matris laceratur,
Vellunt, pellunt atrocius,
Mactant, tractant ferocius,
Maria vulneratur.

2. Verberabant divas genas
Et colaphizantes poenas
Infligunt atrocissime;
Tacet mater, dulcis natus
Quamquam male sit tractatus,
Ferebat haec maestissime.

3. Maxilla pugno caeditur,
Nec Annas mente laeditur,
Compatitur Maria;
Ad Caipham deducitur,
A longe Petrus sequitur
Gemente matre pia.

Responsoria.

1. En, pastor dum invaditur,
A Juda lupis traditur,
Ovesque fuga labant,
O virgo, tunc anxietas
Doloris et nimietas
Cor tuum perforabant.

V. *Torcular calcavi solus, et de gentibus non erat vir mecum.*

2. O mater, das suspiria,
Affligunt cor martyria,
Dum proditur sic Jesus,
Ducitur vinctus fortiter
Foedus ac sputus viliter,
Atrociter est caesus.

V. *Faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus in me.*

3. Ter voces Petri illum negant,
Testesque falsa, heus, allegant,
Quae ipse fert humiliter,
Per Deum pontifex adjurat,
Nil tuum natum, mater, curat,
Sed tractant eum viliter.

V. *Corpus meum dedi percutientibus et genas meas vellentibus.*

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Jesus Pilato traditur,
Quis videns non turbabitur,
Justus dum accusatur?
Herode lusus spernitur,
Tractus in terra sternitur,
Sic virgo desolatur.

2. Flagellis saeve caeditur,
Caput corona laeditur,
Jesum ut stultum rident,
Cum a praetore educitur
Et „ecce homo“ dicitur,
Tunc matrem flentem vident.

3. Vestimentis spoliatur,
Cruci nudus acclavatur
In monte, heu, Calvariae;
Crucifixum adspexisti,
Tuum natum dum scivisti
Torqueri, mater, varie.

4. Juxta crucem stantem
Te nobis dat genetricem,
Dum dixit Jesus:
Filius, ecce, tuus;
Hinc in discipulo:
En, tua mater.

5. Heli, linquis me? clamavit,
Sitim grandem intimavit,
Completa dicens singula;
Quantus dolor te intravit,
Dum Jesum poena cruciavit,
Mater, non dicet lingula.

Ad Benedictus.

A. Cor matris perforatur,
A sene prophetatur,
In Aegyptum fugatur,
Amissus quaeritatur,
Sub cruce oneratur,
Mater defiliatur,

In sinum collocatur,
Sepulchro commendatur;
Virginis hi septem
matris sunt, ecce, dolores.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Jesus dum cruce moritur,
Astris eclipsis oritur,
Discissa petra tremuit,
Jam templi velum scinditur,
Styx ululat, dum finditur,
Dolens pater ingemuit.

2. Miles videns tanta signa,
Verba profert laude digna:
Hic est Dei filius;
Assistentes haec videntes
Suum pectus tunc tundentes,
Plangit mater tristius.

3. Inde milites venerunt,
Crura latronum fregerunt,
Parcunt Jesu cruribus,
Quia mortuum viderunt,
Os sic non comminuerunt,
Dolet mater pluribus.

4. Manus militis extenta
Nova praestat sacramenta
Lancea aperiens
Latus Christi, sanguis fluit,
Aqua, sic lex vetus ruit,
Virgo fit ut pariens.

5. Joseph adiit Pilatum,
Corpus Jesu impetratum
Patibulo deposuit,
Ipsum mater lacrimando,
Dolorose osculando
Super sinum posuit.

Brev. Ultrajectinum imp. Gudae 1508. — Ad Noct. R 2, 5 Foedis ac sputis. — In 2. Vesp. ad Magn. A prosaisch. — Hymnen: In 1. Vesp.: Maria mater doluit (Anal. XII, 65); ad Complet.: Mariae pia viscera (Anal. XII, 66)

43. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Per amaritudines,
virgo, quas habebas,
Dum pendentem filium
in cruce videbas,
Ut abstergas, petimus,
peccatorum glebas.

R. Sancta mater Jesu Christi,
In dolore quae fuisti,
Dum in cruce elevatus
Fuit tuus dulcis natus,
Ejus quinque vulnerinis
Nos defende a ruinis,
V. Ne nos hostis trahat saevus,
Ubi dolor manet aevus.

Ad Magnificat.

A. Tibi, mundi domina,
virgo gloriosa,
Prae dolore palluit
forma speciosa,
Cum videbas filium
captum a Judaeis,
Vinctum manus, traditum
ad crucem pro reis,
Compar hinc molestiae
molestatis crede
Et pro nobis jugiter,
pia, intercede.

Ad Completorium.

R. Nos a malis subtus alis
Tuis, virgo, tegito,
Manum tende et defende
Nos cum nato inclito,
V. Ne crudelis suis telis
Hostis nos surripiat.

Ad Nunc dimittis.

A. Ut ad mortem vigilavit
Tuus natus et oravit,

Nobis, virgo, sic largire
Caute mortem praevenire,
Ut ipsius docti more
Serviamus cum timore.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

De Maria regem natum
Adoremus captivatum
Et pro nobis trucidatum.

In 1. Nocturno.

1. Nos te Deum deprecamur,
Incarnatum quem miramur,
Passum cruce veneramur.

2. Virgo, tuum sanctum natum
Scimus spinis coronatum
Et pro nobis virgizatum.

3. Cujus exstat omnis orbis,
Est pro nostris passus morbis,
Ora, virgo, hunc pro nobis.

Responsoria.

1. Ut tu, virgo, filium
Percepisti venditum
Et Judaeis scelerum
Vinctum manus traditum,
Fremuisti animo
Prae dolore nimio,
Plus quam ulla filium
Planget mater mortuum.
V. Dona nobis paenitere
Et peccata nostra flere.

2. Sine spina rubens rosa,
In virtute copiosa,
Quem ut sine genuisti,
Tum vae magno adspexisti,
Cum videbas hunc ligatum
Et praetore praesentatum;
V. Nemo valet edocere
Tuum amplum, quod habebas,
Dum videbas hunc ligatum.

3. Cum videbas filium
virgis flagellari,
Scimus, quod optaveris
tibi, virgo, dari
In tuum remissius
quod dimittereris,
Ut pro ipso verbera
in te patereris;
V. A dolore inferi
nos ferre digneris,
Tantam cum maestitiam
in te patereris.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Prae cunctis hominibus
forma speciosum
Adspexisti filium
virgis sanguinosum,
Istud tuum animum
fecit dolorosum.

2. Natus tuus colaphis,
virgo, tribulatur
Tribulatos gratia
sua qui solatur,
Dum eorum precibus
pius invocatur.

3. Memor esto, domina,
vasis Babylonis,
Ut nos pie doceas
viam rationis
Propter tui filii
vulnus passionis.

Responsoria.

1. Dum coram judicio
Jesus condemnatur
Iniqua sententia,
ut crucifigatur,
Simeonis gladius
tunc evaginatur,
Ut in tuam animam,
virgo, infigatur.
V. Per quem erat Israel
morte redimendus,
Foras extra ducitur
cruce suspendendus.

2. Fletus nec non gemitus
 tibi dat, Maria,
 Scandens crucis arborem
 tua proles pia,
 Pedum atque manuum
 manante cruore
 Intra tuam animam
 figeris dolore.
V. Nobis, virgo, filium
 prece fac benignum,
 Qui pro nobis tentus est
 super crucis lignum.

3. Dum in ramis moritur
 crucis vera vita,
 Tunc tu, virgo, laederis
 corde tuo ita,
 Quod tibi prae fremitu
 vita effugisset,
 Si te tuus filius
 mori permisisset.
V. Luna, sol et omnia
 parant se maerere,
 Planctu te miserrimo
 cum videbant flere.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Inter gentes, dicite,
 Dominus regnavit,
 Super ligno positus
 vere exspiravit,
 Quod, o virgo virginum,
 tuum cor turbavit.

2. Nuntiarunt caelica,
 virgo, tuum planctum,
 Nolentes adspicere
 tuum natum sanctum
 Tam in cruce duriter
 a Judaeis anctum.

3. Recordatur Dominus
 suae pietatis,
 Dum nos lavat crimine
 mors humanitatis,
 Quam de tuae thalamo
 sumpsit castitatis.

Responsoria.

1. Nos ad crucem Domini
 stamus cum honore,
 Dum matri compatimur
 nati prae dolore;
 Tantum quod in nomine
 suae passionis
 Devitemus scoriam
 turpis actionis,
V. Te Mariam petimus,
 nostram advocatam,
 Ut de prole gratiam
 feras adspiratam.

Responsoria.

1. Virgo, mater Domini,
 sola singularis,
 Stas ad crucem filii;
 tu es salutaris,
 Cujus altis meritis
 nullus est aequalis,
 Virgo mater insimul
 sola nuncuparis.
V. Nos sub capitaneis
 crucis computari
 Juva, mater Domini,
 tuo deprecari.

2. Demus omnes gratias
 nostro redemptori,
 Suam qui constituit
 matrem peccatori,
 Ut nos tamquam filios
 solens adjuvare,
 Post excessus debeat
 patri reformare;
 Nos indignos filios
 ergo, omnipia,
 In extremo protege
 de saevo Golia.
V. Propter tui filii
 nimiam passionem
 Nobis tuis servulis
 da dilectionem.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Virgo mater, consolare,
Tuum natum deprecare,
Ut, pro quibus captivatus,
Lavet sordes et reatus.
2. Prece placa natum reis,
Vinctum manus a Judaeis,
Ut nos solvat a peccatis
Dando regnum claritatis.
3. Natum duci cum vidisti
Ad praetorem, doluisti,
Inde tecum condolentes
Post hanc vitam fac gaudentes.
4. Pium fructum ventris tui
Praebe nobis, sponte sui
Propter nostras faeces laesum
Et flagellis dure caesum.
5. Passionem horae nonae
Natum tuum, virgo, mone,
Ut per suum sanctum fatum
Nostrum lavet hic reatum.

Ad Benedictus.

A. In domo Davidica
cornu salutare
Dedit nobis Dominus,
crucis dum altare
Prole sanctae virginis
pensa decoratur;
Haec de stirpe Davidis
nata praedicatur.
Mater, ergo poscimus
dignitatem tuam,
Qua redemit filius
morte plebem suam,
Illuc prece adjuva,
ubi conspicatur
Sua clara facies,
quae conspuebatur.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Hora prima in hac die
Venit fama tibi piae,
Natum nocte intempesta
Fore captum, inde maesta,
Virgo mater, tribulare,
Nobis hinc propitiare.

Ad Tertiam.

A. Hora terna ad praetorem
Ducunt Jesum salvatorem
Multa turba Judaeorum
Morte sua perreorum;
Crucifige tunc clamatur,
Hinc injuste condemnatur,
Tuque inde tristabaris;
Nostra prece monearis,
Ut per hanc molestiam
Nobis dones gratiam.

R. Ut per suum cruciatum
Nostrum tergat hic peccatum,
Ora, virgo, tuum natum,
V. Jesum Christum valde gratum.

Ad Sextam.

A. Hora sexta lignum crucis
Scandit Jesus, auctor lucis,
Ah, quam dolor tibi datur,
Cum per manus clavulatur,
Virgo, tuus dulcis natus,
Sic pro nobis tormentatus;
Hunc dolorem dum te matrem
Admonemus, roga patrem
Misereri omnium,
Quibus dedit filium.

R. Passionem recordamur
Tui nati, hinc precamur,
Ut a morte eruamur,
V. A te, virgo, audiamur.

Ad Nonam.

A. Hora nona Dominus
alte exclamavit,
Inclinato capite
statim exspiravit;
Tunc te, virgo, gladius
ille penetravit,
De quo senex Simeon
tibi prophetavit;

De perfosso latere
cruor qui manavit,
Fac, nos lavet crimine,
quod nos inquinavit.

R. Quem vidisti cum dolore
Fixum cruci in cruore,
Pete nobis mitem fore,
V. Cum discedet mens ab ore.

In 2. Vesperis.

R. Spes et nostra advocata,
O regina caeli grata,
Audi nostra deprecata,
V. Hac de valle lacrimarum
Duc ad regnum nos praeclarum.

Ad Magnificat.

A. Dulcis mater, Dominus
hora vespertina
Est de ligno positus
tumba in petrina,
Christi fossum vulnere
corpus reparatur,
Paradiso anima
sanctis adoratur.
Ora ergo, domina,
mater gloriosa,
Nunc pro nobis filium
prece fructuosa,
Ut det nobis gratiam
sua pietate,
Qua plangamus scelera
tanta caritate,
Ut cum nobis venerit
nostri finis dies,
Cum latrone sedula
detur nobis quies.

Item ad Laudes
infra quadragesimam et pascha
dominicis diebus.

Antiphonae.

1. Miserere mei, Deus,
Qui sum multi mali reus,
Ut per precem tuae matris
Me dissolvas a peccatis.

2. Ante tempus patre natus,
Nunc ex matre incarnatus
Sua morte nos redemit,
Benedictus, qui sic venit.

3. Accinentes matutinas
Tuae matri, Christe, sinas
Vultum tuum contemplari
Et post mortem hinc laetari.

4. Te, quem virgo generavit
Et de lacte suo pavit,
Benedicant voce pare
Caelum, terra atque mare.

5. Mater Dei, te precamur,
Per te, virgo, mereamur
Tuo nato conregnare
Et aeternum collaudare.

Ad Benedictus.

A. Benedicta es Maria,
Jesu Christi mater pia,
Quae haec sola meruisti,
Quod tu Deum genuisti,
Qui resolvit sua morte
Infernalis claustra portae,
Vinctos suos redimendo,
Caelum nobis largiendo.

Ad Laudes in feriis.

Antiphonae.

1. Tua matre flagitante
Et per eam te praestante
In me, Deus, fac cor mundum,
In praeceptis tis jucundum.

2. Assistentes tuae laudi
Mane, Christe, tu exaudi,
Ut precatu matris tuae
Reddas eos puros lue.

3. Ora, virgo, tuam prolem
Relucentem super solem,
Ut nos cibet suo vultu
In aeterno suo cultu.

4. Jesu bone, consoleris,
Quos hic virga tua feris,
Causa matris eos cura,
Quamvis digni sint censura.

5. Sol et luna, solis stellam
Collaudate hanc puellam,
Cujus natus nos creavit,
Nos cruore suo lavit.

Cod. Graecen. 257. saec. 15. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 10 Compars. — Ad Nunc dimittis A, 2 et curavit. — In 2. Noct. R 3, 1 sq. in novis moritur cruce. — In 3. Noct. A 2, 3 Nolunt adspicere. — A 3, 3 lavet. — In Laud. Ad Bened. A, 6 pensi. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 6 reparavit. — Ibid. 8 adolevit.

44. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Consurgat hodie
populus fidelis
Ad planctum virginis
compatientis,
Quae stat pro filii
Proprii sui morte
fundendo lacrimas doloris.
O Maria, militiae
caelestis regina,
In adjutorium
nostrum veni
In tempore omnis
angustiae nostrae.

Ad Magnificat.

A. Virgo passa filio
Poenam cordis indicat
Et plebis in medio
Tristem mortem publicat,
Urgente supplicio
Voces maestas replicat,
Quae quondam prae gaudio
Cecinit Magnificat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ploremus mortem Domini
Cum virgine,
Ut vitam ejus mereamur
Precamine.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In matutinis, Domine,
Te captum mater dolet,
Terretur, tremit anxie,
De quo gaudere solet.

2. Nox diem capit, tenebrae
Lucem comprehendunt,
Crudeles pium impie
Natum matris offendunt.

3. Furore saevo populi
Vinctus salvator ductus,
Matris virginis oculi
Fundunt doloris fluctus.

Responsoria.

1. Regem mundi captum caedi
Dire vidit crucifigi
Propter amorem hominis
Rei mater Christi,
Quem virgo prosecuta planxit,
Gemuit, quem dilexit.
V. Educebat cor Christi
aquam et sanguinem,
Destillabant manus,
pedes cruore.

2. O quantas angustias
Parens alma pertulit
Audiens blasphemias,
Quas plebs furens intulit
Filio Dei perperam!
Coronam, clavos, lanceam
Virgo sensit animo.

V. Judaei sacrilegi
augebant convicia,
Super dolorem vulnerum
mentis addebant vulnera.

3. Qualem dicam, domina,
Poenam, quam tulisti,
Crucifixo filio
quando tu dixisti:
Noli me superstite
solus mortem pati,
Fiat, quaeso, similis
mors matris et nati.

V. Noli me relinquere,
Jesu, fili bone,
Fac, ut tecum moriar
tali passione.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Noctem, qua Christus capitur,
insomnem tu duxisti
Et soporatis ceteris
pervigil mansisti.

2. Fuit nox haec flebilis
et nimis amara,
Quando Jesus capitur,
ejus proles cara.

3. Erat Maria mater pia
foris plorans acriter,
Regem mundi furibundi
dum tractarent viliter.

Responsoria.

1. Consolari
virgo non potuit
Natum videns
mori, quem genuit,
Fere tantum
dolorem habuit,
Quam salvator,
qui tot sustinuit.

V. Mortem cernens
ejus, quem aluit,
Nulla mater
sic unquam doluit.

2. Cum videret supplicia
prolis exquisita,
Torquetur angustia
mater infinita,
Triduano spatio
dum langueret ita,
Squalet ejus facies
nuper tam polita.

V. Poena sic exasperans
nunquam est audita,
Longe sibi carior
exstat mors quam vita.

3. Accessit ad crucem Jesu
Flens mater filium Maria
Et vulnerata est
Ex Christi lacrimis
Et valido clamore
Et mortis tormento;

V. Morienti filio
Commoritur animo,
Immolat natus carnem,
Mater animam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1 Omnis aetas defleat
mortem salvatoris,
Gloriosae virginis
praetextu doloris.

2. Virgo cum adspiceret
natum cruce mori,
Nullus suo similis
dolor est dolori.

3. Quae matris angustias
lingua possit fari,
Cum videret filium
in cruce clavari?

Responsoria.

1. Regina clementiae,
Virgo mater Christi,
Tuum videns filium
mori morte tristi,
Non suis tortoribus
improba fuisti,
Sed plorans et ululans
temet afflixisti.

V. Manus torquens acriter
anxia flevisti,
Nil, quod esset indecens,
reprobis dixisti.

2. Cum videret,
quod clauso tumulo
Privaretur
tam dulci speculo,
Praedilecto
stans cum discipulo
Corde magis
plorat quam oculo.

V. Lacrimarum
fluente rivulo
Maerorem movit
adstanti populo.

3. Christus princeps, rex gloriae,
Totus conspersus sanguine,
Maternis coram oculis
Jacebat despicabilis,
Sacrificium vespertinum
Elevatis manibus
Celebrarat Dominus;

V. Afflicta est virgo ploratibus,
Fatigata doloribus,
Cruciata gemitibus.

Ad Benedictus.

Tamquam latro capitur
Vinculis adstrictus,
Caeditur, conspuitur
Alapis afflictus;
O matris angustias,
cum videret ictus!
Pro nobis dira patiens
sit rex benedictus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O quantis doloribus,
Anxiis singultibus
Cor virginis afficiunt
Virga, spinae, clavi, mors,
Lancea Domini!
Ora, virgo, ut nos condolentes
Tibi conregnemus sine fine.

Brev. ms. Hildesheimense saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 163. A. — Brev. ms. Hildesheimense saec. 16. Cod. Capit. Treviren. 180. B. — Viaticus Hildesheimensis imp. Lipsiae 1516. C. — Brev. Goslariense imp. Halberstadii 1525. D. — In 1. Vesp. R. Christus princeps, rex gloriae etc. — In 1. Noct. R 3, 9 derelinquere B. — In 2. Noct. R 1, 7 Quantum salvator BD. — R 1, 11 Nunquam mater BD. — In 3. Noct. A 2, 3 sq. Tam dulci privaretur AB. — A 3, 4 elevari B. — Die beiden zugehörigen Hymnen cfr. Anal. VII, Nr. 99 und 100.

45. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Omnis aetas defleat
mortem salvatoris,
Gloriosae virginis
praetextu doloris.

2. Noctem, qua Christus capitur,
virgo insomnem duxit
Et soporatis ceteris
flens pervigil permansit.

3. Fit nox nimis flebilis,
nox nimis amara
Matri, quando capitur
ejus proles cara.

4. Nunquam mater pertulit
tam anxios dolores,
Ut Maria filii
considerans livores.

5. Rubens color vertitur,
heu, mortis in pallorem,
Dum Maria filii
videret cruorem.

R. Venite, singuli,
matri concinite,
In cujus filii
lavamur sanguine,
Cum ipsa planctibus
fruamur intimis

Nostras facies
rigando lacrimis.
V. Oculus noster pungatur
Amoris stimulo,
Heu, mater carens contagio
Tam dulci privatur filio.

Ad Magnificat.

A. Virgo passa filio
Poenam cordis indicat,
Se plebis in medio
Contra morem publicat,
Urgente supplicio
Voces maestas replicat,
Quae quondam prae gaudio
Cecinit Magnificat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Cum Maria virgine
ferventer ploremus,
In sepulchro positum
regem adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nulla novit genetrix
angustias tam duras,
Cum plagas adspiceret
et capitis puncturas.
2. Desperata creditur,
quae culpam non commisit,
Inclinato capite
dum spiritum emisit.
3. Et cum plorat mortem prolis,
quem crucifixit populus,
Solus erat consolator
ejus custos discipulus.

Responsoria.

1. Consolari
mater non potuit,
Sic tractari
videns, quem genuit,
Nec minorem
dolorem habuit,
Quam salvator,
qui tot sustinuit,
V. Mortem ejus
cernens, quem aluit,
Nulla unquam
mater sic doluit.

2. Dum videt supplicia
mortis exquisita,
Torquetur angustia,
fletu est attrita,
Triduano spatio
dum langueret ita,
Squalet ejus facies
nuper tam polita.
V. Poena sic exasperans
nunquam est audita,
Longe sibi carior
erat mors quam vita.

3. Regina clementissima,
virgo mater Christi,
Cum videres filium
morte mori tristi,
Non suis tortoribus
anxia fuisti,
Sed plangens et lacrimans
temet afflixisti.
V. Manus torquens acriter
anxia flevisti,
Nil, quod esset reprobum,
Judaeis dixisti.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sit tuarum lacrimarum,
o Maria, rivus
In corde lapideo
maeroris motivus.

2. Recolamus virginis
gloriosae luctus,
Dum in templo Dominus
vinctus esset ductus.

3. Dolore sternitur
mater, dum respicit,
Heu, sanguine perfusum
natum, quem genuit.

Responsoria.

1. Qualem dicam, domina,
poenam, quam tulisti,
Crucifixo filio
quando tu dixisti:
Noli me superstite
solus mortem pati,
Quaeso, fiat similis
mors matris et nati;
V. Noli me relinquere,
Jesu, fili bone,
Fac, ut tecum moriar
tua passione.

2. Innocens homo
et expers criminis
Moritur justus
misertus hominis,
Sui maeroris
nos simus conscii,
Cum simus causa
tanti suplicii.
V. Dolet mater cum filio,
Qui se crucis patibulo
Dedit tormentis asperis
Vitam reddendo miseris.

3. Christum in cruce pendentem
maesta mater adspiciens,
Lacrimata incessanter
sacrum pectus percutiens;
Plures movit ad maerorem
suo rugitu quaerulo,
Natum videns cruentatum
tensum crucis patibulo.
V. Animam maestae parentis
tunc pertransivit anxius
Juxta verbum Simeonis,
heu, passionis gladius.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo cum adspiceret
natum in cruce mori,
Nullus dolor similis
est suo dolori.
2. Quaeso nobis miseris,
virginum regina,
Tecum flendi lacrimas
uberes propina.
3. Quae matris angustias
potest lingua fari,
Dum videret filium
in cruce clavari?

Responsoria.

1. Cum de cruce positus
ad tumulum portatur,
Inter dolores anxios
portantes sic affatur:
Sustinete paululum,
dolorem meum plangam
Et meum carum filium
deosculor et tangam.
V. Mihi meum filium
subtrahere nolite,
Si sepeliri debeat,
mecum sepelite.
2. Cum videret,
quod clauso tumulo
Privaretur
tam dulci speculo,
Praedilecto
stans cum discipulo
Corde plorat
magis quam oculo.
V. Fletus movit
adstanti populo
Lacrimarum
fluente rivulo.
3. Filii praesentia
mater destituta
Gabrieli nuntio
sic est allocuta:

Ave, plena gratia,
mihi protulisti,
Nunc amaritudine
sum repleta tristi,
Subsequenter inquiens:
Dominus est tecum;
Heu, jacet in tumulo,
modo non est mecum;
V. Omnis benedictio,
quam tu spopondisti,
Est nunc in contrarium
propter mortem Christi.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Erat Maria, mater pia,
Foris plorans acriter,
Regem mundi furibundi
Dum tractarent viliter.
2. Quam putatur
mater maestissima,
Dum videt natum
virgo justissima,
Non est dolor,
ut matris virginis
Mortem plorantis
Dei et hominis.
3. Agnus mitis
caput excutiens
Heloi clamat
in cruce moriens,
Videns hoc mater
cum ipso patitur,
Ad clamorem
fere commoritur.
4. Clamor Christi
matrem angustiat,
Nullus planctus
plangentem satiat,
Utriusque
summa compassio,
Nam praecessit
summa dilectio.
5. O quale divortium,
Cum mater reliquit filium,
Salvatorem,
qui fecit saeculum,
Lacrimando
sequens discipulum.

Ad Benedictus.

A. Tamquam latro capitur
undique constrictus,
Caeditur, conspuitur
alapis afflictus;
O matris angustias,
dum videret ictus!
Pro nobis haec tolerans
sit rex benedictus.

In 2. Vesperis.

R. Benigna Jesu
mater eximia,
Qui tua egressus est
claustra virginea,
Cum his pacificus
factus est incola,
A quibus dura
perpessus est verbera
Per filii tui
cruenta vulnera
Nobis succurre,
virgo puerpera.
V. Regina caeli,
laetare cum jubilo,
Nam natum, quem plangis
clausum in tumulo,
Resurget vere
summo diluculo
Omnis ablato
contemptus opprobrio.

Ad Magnificat

A. O Jesu, fili
patris altissimi,
Qui pro nobis de virgine
natus fuisti,
Et nostras miserias
in corpore tulisti
Ac tandem in cruce
mortem sustulisti,

Qui matrem in morte
Johanni commisisti,
Qui nec ejus poenis
nec tuis pepercisti,

Tibi supplicamus,
pro quibus tot egisti,
Ut nos amore matris
conserves a morte tristi.

Brev. Aberdonense imp. Edinburgae 1510. — In 1. Noct. R 2, 8 tam fehlt. — R 3, 3 videret. — Hymnen. In 1. Vesperis: Imperatrix clementiae (Mone II, 139); ad Noct.: Castae parentis viscera (Mone II, 142); ad Laudes: O gloriosa domina (Anal. IV, 57); in 2. Vesp.: Ingrata gens Judaica (Anal. XIX, 18).

46. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Virgo passa filio
Poenam cordis indicat,
Se plebis in medio
Contra morem publicat,
Urgente supplicio
Voces maestas replicat,
Quae quondam prae gaudio
Cecinit Magnificat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Cum Maria virgine
fervide ploremus,
In crucis supplicio
regem adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Regina laudabilis
praecipuis et dignis
Extollatur laudibus,
Jesu mater insignis.
2. Fit nox illi flebilis,
nox nimis amara
Matri, quando capitur
proles ejus cara.
3. Nunquam martyr pertulit
tam anxios dolores
Ut Maria filii
considerans livores.

Responsoria.

Consolari
mater non potuit,
Sic tractatum
videns, quem genuit,
Fere tantum
dolorem habuit,
Quantum ille,
qui tot sustinuit,
V. Mortem Dei
videns, quem aluit,
Nulla mater
unquam sic doluit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Stat Maria mater pia
foris plorans acriter,
Regem mundi furibundi
dum tractarent viliter.
2. Per Mariae lacrimas,
pater pietatis,
Nobis veram gloriam
confer cum beatis.
3. Eja, nobis miseris,
virginum regina,
Tecum flendi lacrimas
uberes propina.

Responsoria.

1. Dum videt supplicia
prolis exquisita,
Torquetur angustia
mater infinita,

Triduano spatio
dum langueret ita,
Squalet ejus facies
nuper tam polita.
V. Poena tam exasperans
nunquam est audita,
Longe sibi carior
mors erat quam vita.

2. Qualem dicam, domina,
poenam, quam tulisti,
Crucifixo filio
quando tu dixisti:
Noli me superstite
solus mortem pati,
Fiat, quaeso, similis
mors matris et nati.
V. Noli me relinquere,
Jesu, fili bone,
Fac ut tecum moriar
tua passione.

3. Quam putamus
matris maestitiam,
Cum videret
prolis angustiam?
Non est dolor
ut matris virginis,
Mortem flentis
Dei et hominis.
V. Rosa rubens vertitur
mortis in pallorem,
Dum in terram fluere
sacrum videt cruorem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo tuum filium
in cruce clavatum
Redde piis precibus
miseris placatum.

2. Nos matris compassio,
Jesu, rex insignis,
Servet a voragine
gehennalis ignis.

3. Sancta Dei genitrix,
dulcis et decora,
Regem morti traditum
pro nobis exora.

Responsoria.

1. Ad locum supplicii
virgo cum venisset,
Postquam sui filii
mortem conspexisset,
Augentur
planctus et lacrimae
Multiplicantur
dolores et angustiae.
V. Nulla novit genitrix
angustias tam duras,
Cum plagas adspiceret
et capitis puncturas.

2. Virgo clementissima,
virgo mater Christi,
Cum videres filium
mori morte tristi,
Non suis tortoribus
anxia fuisti,
Sed plangens et lacrimans
temet afflixisti.
V. Manus torquens acriter
anxia fuisti,
Nil, quod erat indecens,
reprobis dixisti.

3. Cum videret,
quod clauso tumulo
Privaretur
tam dulci speculo,
Praedilecto
stat cum discipulo,
Plorans corde
magis quam oculo;
V. Fletum misit
adstante populo
Lacrimarum
fluente rivulo.

In Laudibus.

Ad Benedictus.

A. Tamquam latro capitur
undique constrictus,
Caeditur, conspuitur
alapis afflictus;
O matris angustiae,
cum audiret ictus!
Pro nobis haec tolerans
sit rex benedictus.

Brev. ms. Treboneuse saec. 15. Cod. Pragen. VI F 20. A. — Brev. Misnense imp. Lipsiae 1502. B. — Diurn. Misnense imp. Lipsiae 1511. C. — Brev. Misnense imp. Lipsiae (?) 1517. D. — Brev. Halberstadiense imp. Norimbergae 1515. E. — Ad Complet. ad Nunc dimittis hat E die Antiphon:

Per Mariae lacrimas, pater pietatis,
Nobis veram gratiam confer cum beatis.

In 1. Noct. A 2, 1 vox A. — A 2, 2 vox A. — R 1 und 3 prosaisch. — R 2, 12 sic unicum doluit A. — In 2. Noct. R 1, 1 Cum videt A. — R 2, 1 Quantam dicam E. — R 2, 8 matris atque nati A. — R 3, 1 O quam putamus E. — In 3. Noct. R 1, 6 plagae et A. — R 2, 1 Regina clementissima A. — R 2, 9 acriter fehlt A. — Ad Laudes. Sämtliche AA super Ps. prosaisch; ebenso die A ad Magn. in der zweiten Vesper. — Hymnen. In 1. Vesp.: Ave stans sub cruce (Anal. IV, 56); ad Complet.: O gloriosa domina (Anal. IV, 57).

47. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Omnis aetas defleat
mortem salvatoris
Gloriosae virginis
praetextu doloris.

2. Haec est pia pauper illa,
Mater simul et ancilla,
Plena tamen gratia,
Haec est, quae sub cruce flevit,
Sed hunc fletum abolevit
Tui, Christe, copia.

3. Stat Maria, mater pia,
Foris plorans acriter,
Regem mundi furibundi
Dum tractarent viliter.

4. Quam putamus
matris maestitiam,
Cum videret
prolis angustiam?
Non est dolor
ut matris virginis,
Mortem flentis
Dei et hominis.

5. Mihi, dolor, jam opponis
Verba illa Simeonis
Aspera praesagio,
Jam cor meum vulneratur,
Anima transverberatur
In doloris gladio.

R. Virgo clementissima,
virgo, mater Christi,
Dum videres filium
mori nece tristi,
Non suis tortoribus
aspera fuisti,
Sed plangens et lacrimans
temet afflixisti,
V. Manus torquens acriter
anxia flevisti,
Nil, quod esset reprobum,
Judaeis dixisti.

Ad Magnificat.

A. Virgo passa filio
Poenam cordis indicat,
Se plebis in medio
Contra morem publicat,

Urgente supplicio
  Voces maestas replicat,
Quae quondam prae gaudio
  Cecinit Magnificat.

Ad Completorium.

Super Psalmos.

A. Nos matris compassio,
  Jesu, rex insignis,
Servet a voragine
  gehennalis ignis.

Ad Nunc dimittis.

A. Passionis gladius,
  virgo carens crimine,
Tuam laesit animam
  omni cum gravamine,
Quod promisit Simeon,
  plenus sacro flamine,
Cum in templo dixerat:
  nunc dimittis, Domine.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Cum Maria virgine
  fervide ploremus,
In crucis supplicio
  regem adoremus.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Noctem, qua Christus patitur,
  absque somno duxisti
Et soporatis ceteris
  flens pervigil mansisti.

2. Virgo mater, da nunc luctus,
Ventris tui sacer fructus
  Pendet in patibulo,
Ille mitis ex te natus
Jam stat clavis perforatus
  A furente populo.

3. Cerne, fili, matrem flentem
Tecum mori cupientem,
  Specta cor et lacrimas;
Ad me verte vultum sanctum
Atque fidae matris planctum
  Consolando redimas.

Responsoria.

1. Consolari
  mater non potuit,
Sic tractatum
  videns, quem genuit,
Fere tantum
  dolorem habuit,
Quantum ille,
  qui tot sustinuit.
V. Mortem Dei
  videns, quem aluit,
Nulla mater
  unquam sic doluit.

2. Cum vidit supplicia
  mortis exquisita,
Torquetur angustia,
  fletu est attrita,
Triduano spatio
  dum langueret ita,
Squalet ejus facies
  nuper tam polita.
V. Poena sic exasperans
  nunquam est audita,
Longe sibi carior
  mors erat quam vita.

3. Qualem dicam, domina,
  poenam, quam tulisti,
Crucifixo filio
  quando tu dixisti:
Noli me superstite
  solus mortem pati,
Quaeso fiat similis
  mors matris et nati.
V. Noli me relinquere,
  Jesu, fili bone,
Fac, ut tecum moriar
  tua passione.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Fit nox illi flebilis
   et nimis amara
   Matri, quando capitur
   ejus proles cara.

2. Fili, dulcis et amande,
   Fili mundo venerande,
   Quomodo te video!
   Fili dulcis et dulcedo,
   Pro te cor lamentis laedo,
   Poenas tuas doleo.

3. Heu, heu, quam me dire tangunt,
   Premunt, torquent atque frangunt
   Tua, fili, vulnera!
   Fili, vita cordis mei,
   Matris atque summa spei,
   Fili, mea viscera.

4. Terra, treme, sol, nigresce,
   Petra, crepans expavesce
   Facinus furentium,
   Necat mortis necatorem,
   Tulit vitae redemptorem
   Furor persequentium.

5. Planctum meum non causatur,
   Qui rem digne conspicatur,
   Ego sum, quae genui,
   Fovi natum et lactavi
   Deincepsque ministravi
   Satagens ut potui.

Ad Benedictus.

A. Tamquam latro capitur
   undique constrictus,
   Caeditur, conspuitur
   alapis afflictus;
   O matris angustiae,
   cum audiret ictus!
   Pro nobis haec tolerans
   sit rex benedictus.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ad locum suplicii
   virgo cum venisset
   Et cum sui filii
   crucem conspexisset,
   Augentur
   planctus et lacrimae
   Multiplicantur
   dolores et angustiae.

Ad Magnificat.

A. Quam maeroris anget moles,
   Spectat matrem pia proles
   Mortis in articulo
   Et Johannem inspectavit
   Virginemque commendavit
   Virgini discipulo.
   Sic, o virgo, te adstante,
   Fletu fletum innovante
   Tuus ille moritur,
   Dehinc dire lanceatus
   Sed humane tumulatus
   Petra forti clauditur.

Brev. ms. Augustanum saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 517. — In 1. Vesp. A 1, 3 Et gloriosae. — A 4, 6 ut est matris. — In Laud. A 1, 1 vox; illi fehlt. — A 1, 3 Matris. — A 3, 5 Mortem atque summae. — In 2. Vesp. Super Ps. A, 1 sq. Inter ve cum virgo.

48. De Compassione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Stabat virgo dolorosa,
   Mater Christi generosa,
   Juxta crucem filii,
   Tristem gerens theoriam
   Recensendo prophetiam
   Simeonis gladii.

2. Dolor ingens, dolor ille,
   Genae pallent et maxillae,
   Ora rigant lacrimae,

Crux, flagella, clavi, spinae,
Livor, tumor, plagae quinae
Gladius sunt animae.

3. Cor praedulce, cor amoris
Globus factus est doloris,
Vas amaritudinis,
Fel cum vino praeparatum
Os, cor, linguam et palatum
Stupefecit virginis.

4. Quando Christus vinculatur
Palmis foedis, flagellatur
Strictus flagris plurimis,
Virgo corde lacessita,
Quasi foret sine vita,
Corruit exanimis.

5. Extra castra ductus Jesus,
Vinctus, sputus, pugnis caesus
Crucem fert in publicum,
Mater sequens agnum mitem
Repraesentans Sunamitem
Natum deflet unicum.

Ad Magnificat.

A. O Maria, stans sub cruce
Triumphante Christo duce
Per mortem turpissimam,
Corde martyr exstitisti,
Anceps ensis, quem sensisti,
Tuam transit animam.
Dolor cessit, cum surrexit,
Nobis vitae spem porrexit
Praesidens in gloria;
Fac nos, virgo, suae mortis
Et doloris tui fortis
Fervere memoria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Recolentes Christum passum
Et in ara crucis assum
Pro nostris sceleribus,
Matri suae condolentes
Procidamus congementes
Super mortem filii.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Immolandus ligna gerit,
Patri parens locum quaerit
Patriarchae filius;
Cruce Christus oneratus,
Maesta matre comitatus
Damnatur innoxius.

2. Calvum rident Elisaeum,
Jesum nudum, verum Deum,
Illudebant aemuli;
Dum sic natum dehonestant,
Dolorosi commolestant
Matris mentem stimuli.

3. Protoplasti peremerunt
Omnes, quos progenuerunt,
Esu pomi vetiti;
Dulcis Jesu, redemisti
Corde laeso matre tristi
Quos damnarunt perditi.

Responsoria.

1. Sicut spina rosae florem
Non immutat vel odorem,
Cum crescat vicinius,
Ita virgo tuam mentem
Cunctis donis redolentem
Furor fugit obvius.
Immo videns flagellari
Et in cruce conclavari
Tuum primogenitum,
Patienter sufferebas
Et constanter requirebas
Dextrae Dei digitum;
V. Confer opem tua prece,
Ne mundi prosperitas
Nos excaecet sua faece
Vel premat adversitas.

2. Perennalis mater vitae,
Videns pungi latus mite
Militari lancea,
Maluisti sic turbari
Et cor tuum vulnerari
Cum dolorum framea,

Ut aeterna morte digni
Sanarentur hoc insigni
Sacrae mortis pretio;
Quas tenemur voto grato
Deo laudes pro collato
Tanto beneficio!

V. O mater dilectionis,
Fac nos eum colere,
Qui nos suae passionis
Salvos fecit munere.

3. Palluerunt tuae genae,
Quando subdi crucis poenae
Vides unigenitum,
Spinae sacrum caput cingunt,
Manus, pedes clavi stringunt,
Os est sputis oblitum.
Voces audis exclamantes
Sese patri commendantis
Mater omnis gratiae,
Destituta jam vigore
Ut exsanguis prae dolore
Corruis in acie.

V. O immensam caritatem,
Quod mater cum filio
Tantam praebent pietatem
Pro vili mancipio!

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Rex a ligno cum regnaret
Et malignum debellaret
Per crucis dedecora,
Mater praesens constituta
Hunc ad bellum subsecuta
Est ut Barach Debora.

2. Bellum mirae caritatis,
Ubi Christus sauciatis
Medetur vulneribus,
Virgo mater morbos sanat
Et distortas mentes planat
Cum suis doloribus.

3. Christus crucis in ambone
Constitutus in agone
Septem verba protulit;
Mater adstans tribulata
Tam patrata quam prolata
Secum silens contulit.

4. Cuncta tremunt elementa,
Carpunt luna, sol lamenta
Cum dolente virgine,
Angelorum hierarchiae
Condolentes sunt Mariae
Christi fuso sanguine.

5. Morte Christi consummata
Mater fide roborata
Redditur aequanimis,
Natum sciens surrecturum
Et cum patre fruiturum
Sedibus potissimis.

Ad Benedictus.

A. Morienti dulci nato,
Quamquam corde sauciato,
Mater, adstas flebilis,
Virginalis quisque gestus
Tibi decens et modestus
Perseverat stabilis,
Illi compar voluntate,
Pari flagrans caritate
Pro salvandis miseris;
Ejus crucem reverentes
Et hic tecum congementes
Servos junge superis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

Christo passo mortem crucis
Eclipsantur orbes lucis,
Terrae solum tremuit,
Disperguntur quique noti,
Oblitores sui voti,
Caritas refriguit;
Sola virgo tenet fidem
Constans docet quod et idem
Resurgat in gloria;
Verae doctrix disciplinae
Nobis dona sine fine
Perfrui laetitia.

Brev. Strengnense imp. Holmiae 1495. — Hymnen in 1. Vesp.: Menter juvet fidelium (Anal. XII, 66); ad Noct.: Rogatus Deus rumpese (Klemming II, 186); ad Laudes: Condolentes maeroribus (Anal. XII, 68).

49. De Commendatione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Cubante Jesu dolorose
   In crucis patibulo
   Accessit mater lacrimose
   Sub cruce stans in patulo,
   Quam intuens amorose
   Commendat discipulo.
2. Filii praesentia
   Mater destituta
   Ut Cedar tabernacula
   Est nigra constituta.
3. Felicior erat mater
   Concepto Dei radio,
   Sed erat infelicior
   Orbata tanto filio.
4. Sol virginem coloravit
   Decore conceptionis,
   Sed eam decoloravit
   Dolore compassionis.
5. Recolorata dicitur
   Dulcis virgo et mater
   In resurrectione filii,
   Dei genitrix et martyr.

R. Dum Tobias filio
Vias virtutum demonstravit,
Figurando et notando
Christum designavit,
Cum amentem et dolentem
Sibi matrem commendavit.

V. Christus sol verus oriens
Ac in cruce moriens
Secreta discipulo
reseravit.

Ad Benedictus.

A. Simeon, vates Domini,
Ad te reginam caeli
Tuam praedixit sanctissimam
Gladium vibrare animam,
Tuam igitur agentes
Compassionis memoriam
Perduc precibus
Ad perennem gloriam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum pro nobis passum
Adoremus Dominum,
Qui pie respexit matrem
Secum in dolore positam.

In Nocturno.

Antiphonae.

1. David regem dum fugavit
   Persecutoris gladius,
   Patrem, matrem praeservavit
   A malo devotus filius.
2. Dulcem parentis animam
   Tunc pertransivit acrius
   Juxta verbum Simeonis
   Passionis gladius.
3. Dum Simeonis gladius
   Animam matris perforavit,
   Tunc Christus in cruce positus
   Virginem virgini commendavit.

Responsoria.

1. Verbum prophetae caelitus
   Nati supplet inopiam,
   Sed vitae natus redditus
   Matris pellit tristitiam;

V. Lignum crucis
intulit maestitiam
Dulci matri
per mortis miseriam.

2. Verbum vitae
   dum palam moritur,
   Legis mandati
   parens ostenditur,
   Clamant omnes: vincitur,
   Hinc fides extollitur.

V. Christus in cruce
dum triumphavit,
Matrem discipulo
commendavit.

3. Mater parens Christi,
in luctu dum exstitisti,
Es consolata
per verba filii grata,
Sic commendata
discipulo, virgo beata.

V. Et tu, mater pia,
tuo nato nos recommenda.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Fides Mariae virginis
Consumpta Jesu passione
Excessit sidus apostolicum
Immobili adhaesione.

2. Fides Mariae latuit
In Christi mortis triduo,
In lucem tandem prodiit
Multiplici miraculo.

3. Discipulis recedentibus
Maria perduravit
Stabilis in fide,
Sic illos educavit.

4. Fides catholica
Recepit tunc incrementum,
Dum virgo theotocos
Tenuit fundamentum.

5. Te invocamus, o beata
Potissime ad vitae terminum,
Conserva nos in fide grata,
Devotum tibi populum.

Ad Benedictus.

A. O mundi lampas
Et margarita praefulgida,
Quae in morte filii obfuscata
Fuisti et commendata
Discipulo, reformata
Exstitisti, Maria,
Mater Christi semper pia,
Exoratrix pro nobis ora
Ad Deum, qui te elegit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lumen ecclesiae,
Christus, verus Deus,
Moriens in cruce
Nec peccati reus,
Matrem tibi condolentem
Vidisti in populo,
Quam quasi morientem
Commendasti discipulo.

Antiph. ms. Calcariense saec. 16. Cod. Arch. Calcarien. A. 14. — In 1. Vesp. **A** 3, 3 erat ergänzt. — **A** 4, 3 eam ergänzt. — Ad Noct. **R** 1, 8 per mortem miseram. — **R** 3, 6 es virgo. — **R** 3, 8 commenda. — Hymnen: In 1. Vesp.: Imperatrix clementiae (Mone II, 139) oder: Lauda mater ecclesia (Anal. XI, 65).

50. De septem Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Salve, mater castitatis,
Lilium humilitatis,
Virtutis et honoris,
Tu gemma pudicitiae,
Fons et portus laetitiae,
Paradisus amoris.

2. Salve, mater o Maria,
Dulcis, clemens atque pia,
Salutis initium,
Mortis pabulum vicisti,
Caput ejus contrivisti
Et omne supplicium.

3. Salve, mater generosa,
Rutilans ac speciosa
Prae filiis hominum,
Qui te creavit provide,
Lactasti sacro ubere
Salvatorem omnium.

4. Salve, mater gratiosa,
   Quae fuisti dolorosa
      Passione filii,
   Nunc cum eo dominaris
   Et regina nuncuparis
      Caelestis consilii.

5. Salve, mater angelorum,
   Tuum septem gaudiorum
      Instat festum hodie;
   Ergo chorum adjuvando
   In psallendo et cantando
      Veni, mater gloriae.

Ad Magnificat.

A. Alma Dei genetrix,
      tua gratia semper abundat,
   Spiritus aeternus
      munera datque tibi,
   Te decet, alta parens,
      calamis praestantior omnis
   Quasque potest laudes
      in tua templa ferat.

Ad Completorium.

Super Nunc dimittis.

A. Ave, Maria, genetrix pia,
   Gratia plena, virgo serena,
   Dominus tecum, tu quoque
                  mecum,
   Benedicta tu in mulieribus,
   Castis pariens Deum visceribus,
   Et benedictus fructus
   Ex hortulo productus,
   Fructus ventris tui,
   Jesus, cui
   Voce, votis omnibus,
   Tuis dignis precibus
   Semper commendari
   Atque sociari
   In caelo sursum
   Post vitae cursum
   Flagitamus et oramus,
   O pia Maria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Festinate, adoremus
   Regem regum omnium,
Gloriosam ut laudemus
   Et reginam virginum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. De caelo missus nuntius
      Cinctus vèste serena,
   Ingressus ait angelus:
      Ave, gratia plena.
2. Gaudent astra matutina,
      Dum virgo salutatur,
   Et cor ejus ad divina
      Confestim inflammatur.
3. Hanc diem fecit Dominus,
      Mors in qua tristis perditur,
   Assumpsit carnem hominis,
      Conceptus Deus colitur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ut cognatam visitavit
      Per montes mater pia,
   Infans tandem exsultavit,
      Dum intravit Maria.
2. En, sancta salutatio,
      A matribus notatur
   Miranda operatio
      Et spiritus donatur.
3. Superbos corde projecit
      Humilis ipse Deus,
   Qui potens est, magna fecit
      Et sanctum nomen ejus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Deus et homo nascitur
      De Maria virgine

Et ab eadem pascitur
Solerti regimine.

2. Laus et honor Christo datur,
Atque pax hominibus,
Sancta mater veneratur
Supernis agminibus.

3. Virgo humilis probatur,
Ut ostendit opere,
Casta mater nuncupatur,
Lactat Deum ubere.

Prosula.

1.

a. Gaudeamus digno
Mariae festo,
b. Quo caelesti virgo
regnat triumpho.

2.

a. Quo angelorum
chori laetantur omnes,
b. Reginam caeli
optatam venerantes

3.

a. Et nomen melius
a patre datur
Et filio
spirituique sancto,
b. Ordinaverunt nam
ipsam proximam
Sessioni
suae nunc et in aeternum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Haec dies laetitiae,
Mariae, matris gratiae,
Exsultent ergo hodie,
Qui laudes dant de virgine.

2. Dulcem natum reges quaerunt
Stella duce praevia,
Invocare dum venerunt,
Magna cernunt gaudia.

3. Lignum crucis qui portavit,
Surrexit cum gloria,
Limbo captos liberavit
Cum summa victoria.

4. Descendit sacer spiritus
Discipulos illuminans,
Exsultat mater caelitus
Puro corde jubilans.

5. O luce quam glorifica
Illustrantur caelici,
Mariam ad deifica
Dum assumunt angeli.

Ad Benedictus.

A. Virginis et matris
nostro venerata favore
Gaudia perpetuis
sint benedicta modis,
Candidus aetherei
pariter regnator Olympi
Laudibus innumeris
sit benedictus. Amen.

Antiph. ms. Calcariense saec. 16. Cod. Arch. Calarien. A. 14. — Die RR in allen Nokturnen prosaisch. — Es ist von Interesse zu erfahren, dafs der Altar „zu den Freuden Mariens“ in der Kalkarer Kirche schon 1481 stand und 1507 eine Vikarie an demselben gestiftet wurde. — Hierzu die Hymnen: Laudes perpetuae dignaque praemia (Anal. XXIII, 71); Virgo dum scandis superos meatus (Anal. XXIII, 71 sq.).

51. De septem gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, felix
inventrix gratiae,
Mundi salus,
mater christifera,
Dei patris
obtentrix veniae,

Nova caeli
dans orbi foedera,
Venerantes
tuae laetitiae
Memoriam
a morte libera.

Ad Magnificat.

A. O Maria,
gratum commercium
Procurasti
votis fidelium,
Justis vitam,
reis remedium,
Tibi decus
matris et gaudium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summum Dominum gloriae,
Venite, adoremus,
Matri plenae laetitiae,
Venite, exsultemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Perfecisti laudem matris
Conceptus in virgine,
Quam obumbrat virtus patris
Absque viri semine.
2. A summo caelo egressus
Matris intrat viscera,
Inde nascens est egressus
Tollens mundi scelera.
3. Super maria fundata,
Mater maris nescia
Per reges est honorata
Nati stella nuntia.

Responsoria.

1. Arca divini foederis,
Caeli plena dulcore,
Regalis virgo generis,
Novo fecunda more,
Gaudet misso de superis
Angelo cum fulgore
Castitatis amore;
V. Nuntiat eximia
Gabriel miranda Mariae.
2. Benedicta sterilis
In fecunditate,
Mater ineffabilis
Cum virginitate
Gaudet admirabilis
Pro nativitate;
V. Angelus angelicum
pastoribus intonat hymnum.
3. Currunt magi
stellae regimine,
Regem quaerunt
natum de virgine,
Profitentur
Deum in homine,
Gaudet mater
tali solamine;
V. Mente Deo prona
dant trino tres tria dona.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adstat a dextris regina
Cum ingenti gaudio,
Mortis subtracta ruina
Resurgente filio.
2. Laetificat civitatem
Dei raptus hominis,
Immittens jucunditatem
In cor matris virginis.
3. De te dicta gloriosa
Sunt, civitas veniae,
Donis manans gaudiosa
Multiformis gratiae.

Responsoria.

1. Dormientis
maerore filii
Sauciata
est mater quaerula,

Resurgentis
non expers gaudii
Regnaturum
cernit per saecula.
V. Quarta resurgente
fit Christo mane nitente.

2. Exaltatur
ad caeli culmina
Hinc assumptus
nubis obsequio,
Comitantur
polorum agmina,
Gaudet mater
regnante filio.
V. Quinta fuit nati
terris super astra levati.

3. Factus de caelo sonitus
Fratrum replevit intima,
Missus in igne spiritus
Dona praebuit optima,
Gaudet mater cum genitus
Tam sublimavit infima.
V. Venit in igne datum
cum sexta pneuma beatum.

Exsultando
venti christifero
Se prophetam
et matrem indicat.
V. Dum puer exsultat,
mater propheta resultat.

2. Gratulanter
de terra vehitur
Christi mater
ad regni solium,
Carne, mente
cunctis praeponitur,
Gloriosa
choris caelestium.
V. Septimo laetatur,
cum caelis virgo beatur.

3. Intercede, mater Christi,
Pro te venerantibus,
Gaudia, quae meruisti,
Praebens supplicantibus,
Tandem victo hoste tristi
Nos junge regnantibus.
V. Ora voce, pia,
pro nobis, virgo Maria.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Annuntient inter gentes
Nunc assumptae gaudium
Matris in mundo degentes
Et poscant suffragium.

2. Lux justo tunc est exorta,
Dum Maria nascitur,
Patefacta vitae porta,
Quando Christus moritur.

3. Notum fecit salutare
Parens munus regium,
Surgens, scandens confirmare
Conscensus caelestium.

Responsoria.

1. Elisabeth
infans in utero
Verbi matrem
adesse praedicat,

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domum tuam, Domine,
Decet sanctitudo,
Quam fecit in virgine
Summa celsitudo.

2. Intremus in atria
Digne mentis piae
Depromendo gaudia
Virginis Mariae.

3. Terra dedit nobis fructum
Caeli fusa rore,
Gaudens tollit Evae luctum
Nato salvatore.

4. Benedicant omnia
Matrem salvatoris,
Quae per septem gaudia
Donet vim amoris.

5. Omnes gentes, Dominum
De caelis laudate,
Qui dat matri geminum
Decus illibatae.

Ad Benedictus.

A. Benedicta
mater altissimi,
Gaudiosa
mundi spes unica,
Praestet nobis
adversa reprimi
Et perducat
ad regna caelica.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O mater clementiae,
Aula trinitatis,
Plena donis gratiae
Et jucunditatis,
Te laudantes hodie
Mundans a peccatis
Data mundo requie
Conjunge beatis.

Brev. ms. Hildesheimense saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 180. A. — Brev. Goslariense imp. Halberstadii 1525. B. — Brev. Narbonense imp. Carcassonae 1535. C. — In 2. Noct. R 1, 4 est fehlt C. — R 2, 2 ad caelorum C. — In Laud. A 3, 1 nobis fehlt C. — A 3, 2 Fusa caeli rore. C. — Hymnen Anal. XII Nr. 109 und 110.

52. De Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gabriel, cursor caelicus,
Paranymphus magnificus,
Dum salutat, virginem
Perturbat, sed subsequitur
Gaudium, dum complectitur
Deum factum hominem.

2. Gaudet, virgo, dum nascitur,
Et mundo palam editur
Christus, proles deica,
Natus ante luciferum,
Mundi perlustrans vesperum
In zona ecliptica.

3. Gaudet videns resurgentem,
Postquam vidit morientem
Cruci clavis affixum,
Quando compatiebatur
Nato, qui moriebatur,
Per cordi cor innixum.

4. Dum ascendit ad aethera,
Gaudet virgo christifera
Pro tanta victoria,
Qua tartara spoliavit
Et homines collocavit
In caelesti gloria.

5. Gaudet, quando coronatur
Per filium et locatur
Ultra culmen ordinum
Angelorum, qui congaudent
Sic, ut inde semper laudent
Creatorem Dominum.

R. Gaude, virgo concipiens
Sine virili semine,
Emmanuel parturiens,
Deum una cum homine;
Gaude, sciens surrexisse,
Quem plangebas interisse,
Et in caelum ascendisse;
Gaude, quod post assumeris,
Regnatura cum superis,
Ut opem feras miseris,
Quos rodit vermis sceleris.

V. *Hierusalem, civitas Dei, gaudeas, in saecula saeculorum luce splendida fulgebis et omnes fines terrae adorabunt eum.*

Ad Magnificat.

A. Gaude, virgo, quae gravida
Deum paris non dolendo,
Nec es effecta cupida
Dona regum assumendo.
Gaude, quod Christus infera
Fregit et scandit aethera;
Gaude, quod misit munera
In disposita viscera;
Gaude, regnans in gloria
Super omnes imperatrix,
Cujus manet memoria
Cunctorum auxiliatrix.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Venite, congaudeamus
Pro gaudiis Christi matris,
In cujus spe respiramus
In mundi procellis atris.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum Gabriel annuntiat
Verbi conceptionem,
Virgo mater tripudiat
Propter redemptionem.
2. Gaudet clausus in utero
Salutata virgine,
Virgo congaudet puero
Repleto spiramine.
3. Orto sole justitiae
De stella virginea
Datur causa laetitiae
Sperantibus in ea.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum offertur Simeoni,
Qui benedixit eum,
Praeconizatur spes boni,
Quod cunctis est melleum.
2. Quanto gestivit gaudio
Magis adorantibus,
Offerentibus filio
De suis muneribus.
3. Virgo dolens passionem
Congaudet resurgenti,
Qui dat incorruptionem
Devotae sibi genti.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gaudet virgo, dum adspicit
Ascendentem ad caelos
Et dum prope se prospicit
Colloquentes angelos.
2. Beata matri gaudia
Influxit paraclitus,
Conferens dona grandia
Illapsa divinitus.
3. Cum genetrix exaltatur
Ad filii dexteram,
Totus orbis gratulatur
Effugisse perperam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Novum causavit gaudium
Completum vaticinium
Jeremiae prophetae,
Cum femina circumdedit
Virum, qui mundum excedit
Et gubernat discrete.
2. Angelico tripudio
Pro nato Dei filio
Congaudet virgo mater,
Quae materiam tribuit,
Quam genitam exhibuit,
Ut esset noster frater.
3. Resurgentis victoria
Lapsa mortis memoria
Laetificat Mariam,

Verso fletu in gaudium
Discantat horologium
Consonam melodiam.

4. Semigaudet puerpera,
Dum scandit super sidera
Natus, quem dilexerat,
Plus quam creata cetera
Et sic manet ut misera,
Nam vitam amiserat.

5. Super caelum empyreum
Ad latus nati melleum
Gaudet mater locata,
Ubi secreta divina
Videns praeest ut regina
A dextris coronata.

Ad Benedictus.

A. Mirabile mysterium
Cum gaudio decantatur,
Cum salutis commercium
In virgine declaratur,
Quando creator omnium
Carnem humanam induit
Et post temporis terminum
Fragilem se exhibuit;
Qui traxit magos per stellam,
Qui munera obtulerunt,
Cum invenerunt puellam,
Cum natum adoraverunt,
Qui spoliavit infernum
Et post ascendit ad astra,
Ut daret munus supernum,
Quo sterneret mundi castra,
Et post matrem coronavit
Omnium imperatricem,
Per quod mundo spem donavit
Esse cunctis adjutricem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Mater Dei gloriosa,
Virgo, rosa speciosa,
Licet vires pro tuorum
Memoria gaudiorum
Propriae non sufficiant
Sed penitus deficiant,
Tuae tamen ad decorem
Sanctitatis et honorem
Ipsa pie recolimus
Gaudia teque poscimus,
Pulsis ut facinoribus
Gaudiorum honoribus
Caelestium gaudeamus.

Brev. Noviomense imp. Parisiis 1515. — In Laud. A 4, 4 fehlen drei Silben; creata ergänzt. — Die Hymnen siehe Anal. XIII, Nr. 111 und 112.

53. De septem Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude virgo nunc Maria
De stirpe nata regia,
Quae per aurem concepisti,
Angelo dum credidisti,
Supernorum Dominum.

2. Gaude, virgo generosa,
Nam mater es speciosa
Dei, qui de te nascitur,
Nec alvus tuus laeditur
In pariendo Christum.

3. Gaude, quod ab oriente
Magi venerunt repente,
Natum tuum adorantes,
Aurum, thus, myrrham ferentes
Angelorum Domino.

4. Gaude, quod est praesentatus
Per te, virgo, tuus natus
In templo, Simeon gratus
Christoque, quem amplexatus
Est cum cordis jubilo.

5. Gaude, quod Christus surrexit
De morte, qui et protexit
Oves suas, quas dilexit,

Et pie ad caelos vexit
Has sumens de barathro.

Ad Magnificat.

A. Gaude, virgo, quae post Christum
Mundum exuisti istum
Et in caelos es translata,
Ubi regnas adornata,
Tamquam imperatrix sedes,
Duodenas ornas sedes;
Orna virgo vitam meam,
Ut post istam mortem queam
Regnare cum tuo filio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Gaudeamus, fratres,
cum cordis tripudio,
Venite psallamus
cunctipotenti Deo
Ac Mariae jubilemus
dulci cantico.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gaude, mater ecclesia,
Nova frequentans gaudia
De advocata strenua,
Quae est caelorum regina.
2. Gaude, Maria, stella maris,
Orta ex radice Davidis
Cum nulla macula criminis.
3. Gaude, theotoca humilis,
Emanuel namque concipis
Virtute divini numinis.

Responsoria.

1. Gaude, stella matutina,
O virgo dulcis, Maria,
Mundi princeps et regina,
Mater Dei digna dici,
Contra tela inimici
Gaudium pone salutis,
Tuae titulum virtutis;
Tu es enim virga Jesse,
In qua Deus fecit esse
Aaron amygdalum
Mundi tollens scandalum.

V. Gaude, sponsa tu electa,
Quod es nobis via recta
Ad aeterna gaudia,
Ubi pax et gloria
Tu nos aure pia
exaudi, dulcis Maria.

2. Gaude, concha Gedeonis,
Maria, nam de altis thronis
Tu concepisti filium,
Ob id templum Salomonis
Facis atque tuis donis
Praebe caeleste gaudium.

V. Portam Ezechielis
Rex gloriae intravit,
Dum voce Gabrielis
Mariam fecundavit.

3. Gaude, virgula Jesse,
Quae florem in plena messe
Mundo lapso protulisti,
De tuo suscepit esse,
Quod nobis fuit necesse,
Deus, qui ex tuo
utero processit ad ortum,

V. Cernere divinum
lumen gaudete, fideles.

In 2. Nocturno.

Antiphona.

3. Gaude, Dei thalamus,
Myrrha, thus et balsamus,
O Maria.

Responsoria.

1. Gaude, allatrix gratiae,
Reges Tharsis et insulae
Christo dona obtulerunt,
Aurum ut regi gloriae,
Myrrham ejus sepulturae,
Per thus Deum designaverunt.

V. Gaudiose stella nova
Fulgens ab ortu ut rosa

Magos ad praesepe duxit,
Cum quibus gaudes, Maria.

2. Gaudium Christus attulit
Barathri claustra rumpendo
Patribus, quos carcer vinxit,
Hos a morte redimendo.

V. Maria tunc exsultavit,
Quia vivum Christum vidit,
A morte dum resurrexit,
Qui captis opem praebuit.

3. Gaudia magna
nos pellunt promere
Laudes Christo,
ad solium gloriae
Qui scandit,
Mariae iter pandit.
Gaudes, Mater, de palma
victoriae.

V. Laetetur cor tuum,
virgo regia,
Nam tuus natus
transcendit aethera.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gaude, Maria,
Templum summae majestatis,
Quia es speculum
Pulchrae virginitatis.

2. Gaude, Maria, rosa de
Jericho,
Quia tu placuisti altissimo,
Ora pro tuo devoto populo.

3. Gaude, Maria, lux gloriae,
Nam das ornamentum gratiae.

Responsoria.

1. Gaude, virgo Maria,
Cunctas haereses interemisti,
Quae Gabrielis archangeli
Dictis credidisti
Et post partum virgo
Inviolata permansisti.

V. Gabrielem archangelum
Te credimus esse affatum,
Uterum tuum de spiritu sancto
Credimus impraegnatum;
Erubescat Judaeus infelix,
Qui dixit Christum ex Joseph
semine esse natum.

2. Gaude, clara Dei margarita,
Pulchra basilica,
Laetare, virgo Maria,
Tu es caelorum domina;
Te enim laudare rite
Nequit omnis creatura,
Nam praebes auctorem vitae
Et fabricantem omnia.

V. Fac nos, virgo
dulcis et decora,
Gaudere tecum
in mortis hora.

3. Gaudent chori angelorum,
Ac virtutes caelorum
Student tibi resonare
Melos dulce, mulce gnare
Natum tuum, o Maria,
Qui matrem super sidera
Te collocavit omnia;
Nos a nece tua prece
Salva, Alleluja.

V. Gaudeat turba clericorum,
Quod advocata orphanorum
Super agmina angelorum
Est cum jubilo
Fluvioque gratiarum
Pulchre locata.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gaudium tibi, Maria,
Fuit, quando mente pia
Archangelo credidisti.

2. Gaude, genetrix fidelis,
Natum, qui venit de caelis,
Virgo quod tu peperisti.

3. Gaudio fuisti gavisa,
Quando perduxit stella visa
Magos ad Christum, o Maria.

4. Gaude, quod verum Deum
Natum induxisti ad templum,
Quem benedixit tunc propheta.
5. Gaude, virgo de triumpho,
Quem de tribu Juda leo
Fecit a morte resurgendo.

Ad Benedictus.

A. Gaudes, Maria inclita,
Quod hic, qui venit de Bosra,
Victor existens nobilis
Ascendit regnans in caelis.
Fac nobis hunc propitium,
Ne cadamus in barathrum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaude, quod sanctos superas
In hoc, quod Christo imperas,
Ut potens mater filio,
Et quod tua gloria
Non terminabitur in saecula.
Deo nos reconcilia,
Quae mater es et filia,
Ut nos tuo gaudio
Fruamur in perpetuo,
Tuo, Christe, nimio
Muniti patrocinio.

Brev. ms. Trebonense saec. 15. Cod. Pragen. VI F 20. A. — Viaticus Misnensis imp. Lipsiae 1502. B. — Diurn. Misnense imp. Lipsiae 1511. C. — Brev. Misnense imp. Lipsiae (?) 1517. D. — In 2. Noct. AA 1 u. 2 prosaisch. — Ad Bened. A, 5 Fac nos hunc A. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 9 Fungar in perpetuo ABCD. — Hierzu der Hymnus: Gaude sideribus mater quae imperas (Anal. IV, 58).

54. De Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, regina nobilis,
Virgo incomparabilis,
Rosa rosarum omnium
Et liliorum lilium.
2. Gaude, virgo dulcissima,
Cujus corpus et anima
Singulare miraculum,
Miraculorum speculum.
3. Gaude, cujus eloquia
Sunt sicut mala aurea,
Et cujus motus animi
Vincunt odorem balsami.
4. Gaude, cujus operibus
Tamquam stolis regalibus
Nitet corpus ecclesiae,
Vestitur rex justitiae.
5. Gaude, virgo amabilis,
Tota desiderabilis,
Da nobis desiderium
Videndi te et filium,
Ut nostro desiderio
Vestra accedat visio.

R. Gaude, decus ecclesiae,
Mater misericordiae,
Virgo mitis et benigna,
Sola bona, sola digna
Omni laude et honore
Omni loco et tempore.
V. Fac ad nostrum solatium
Dilectum tui uteri
Nostrorum semper cordium
Totis medullis inseri.

Ad Magnificat.

A. Gaude, matrona caelica,
Exsultando magnifica
Deum tuum salutarem,
Qui te fecit singularem.
Tu ancillam Jesu Christi
Te vocari voluisti,
Sed, ut docet lex divina,
Tu ipsius es domina,
Nam jus habet et ratio
Matrem praeesse filio;
Ergo ora suppliciter
Et praecipe sublimiter,
Ut nos in mundi vespera
Ad regna ducat supera.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regentem sine fine
Christum adoremus
Mentisque dulcedine
Mariae jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo, Deo plenissima,
Ad nos tua praesidia
Misericors, propitia
Converte, sancta Maria.

2. Te genetricem splendidam
Confitemur et unicam
Aeternae sapientiae,
Maria, tu nos respice.

3. Deterge nostra crimina
Corda sanans languentia,
Cui aegra clamat anima:
Succurre, sancta Maria.

Responsoria.

1. O spes divina,
via tuta, potens medicina,
Porrige subsidia
miseris, o sancta Maria,
V. In te gaudemus,
per te commissa dolemus.

2. Lux indeficiens,
venerabile sidus et ingens,
Illucesce pia
relevandis, sancta Maria,
V. Praeduce te patriam
tendimus ad superam.

3. O clemens domina,
spes desperantibus una,
Culparum venia
largissima, virgo Maria,
V. Per te vivamus,
ad te per te veniamus,

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quibus te, virgo, laudibus
Attollere poterimus,
Quorum sordent eloquia
Et actus, sancta Maria.

2. Emunda conscientiam,
Conserva innocentiam,
Fidem in nobis robora,
O theotocos Maria.

3. Mentes nostras sanctifica
Tranquilla donans tempora,
Misericors, pacifica,
O theotocos Maria.

Responsoria.

1. Vera Dei genetrix,
humanae stirpis amatrix,
Ex te justitia
processit, sancta Maria,
V. Quae damnum reparat,
quod prima propago pararat.

2. O caeli porta,
nova spes mortalibus orta,
Duc, refove, sana
properantes, sancta Maria,
V. Ad te respicimus,
quam tota mente sitimus.

3. Oramus, domina,
carnis quos crebra ruina
Allicit ad vitia,
releves, o sancta Maria,
V. Parce libens miseris,
quae cunctorum misereris.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gaude, nostra sollemnitas,
Gaude, nova jucunditas,
O flos florem concipiens,
O rosa rosam pariens,
Per te mens nostra gaudeat
Et in Deo refloreat.

2. Gaude, quae pio filio
In virginali gremio
Dulcem infigens oculum
Suave dedisti osculum.

3. Exaudi nostra carmina
Acta delens peccamina
Et bona reddens perdita,
O sanctorum sanctissima.

Responsoria.

1. Sacratissima virginum,
Corruptae mentis oculum
In te rei defigimus
Et protegi deposcimus.
V. Te lacrimis, precibus
matrem pietatis adimus.

2. O spes nostra et gaudium,
Singulare refugium,
O sola salus omnium
Te caste diligentium,
V. Salve, salvatrix
et lapsorum relevatrix.

3. Gaude, regina praepotens,
Aeterna luce praenitens,
Gaude, caelorum domina,
O virginum pulcherrima,
O misericordissima,
Gaude perenni gloria.
V. Fac nos laetari
faciemque tuam speculari,
Plenam virtutis
dulcedinis et pietatis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. O mater regis filii,
Cujus regni non est finis,
Felix dies ortus tui,
Qua illuxisti saeculis.

2. Per te divino jubilo
Jungamur caeli asylo,
Quo tecum Jesu Domino
Fruamur sine termino.

3. Laudent te nostra labia,
O virgo sacratissima,
Qui velamento tuarum
Nunc exsultamus alarum.

4. Caelum, mare et arida
Te benedicant, domina,
Nosque et nostra omnia
Benedic et sanctifica.

5. Collaudent Deum omnia
In matre sacratissima,
Cujus amori debitum
Persolvimus obsequium.

Ad Benedictus.

O angelorum gloria,
O pietatis viscera,
Subveni nobis, domina,
Plena misericordia,
Qui sedemus in tenebris
Ad te directis oculis.

Per Horas.

Ad Tertiam.

R. Salve, porta poli,
per quam lux splenduit orbi,
V. Fer pia devotis
auxilium famulis.

Ad Sextam.

R. Salve, Christifera,
caelesti munere digna,
V. Ora pro famulis,
o benedicta, tuis.

Ad Nonam.

R. Salve, Maria,
lux et mundi domina,
Nato tuo nos
clementer concilia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, summi regis sponsa,
Virgo et mater, gloriosa
Caelorum regina,
Pretiosa
Paradisi rosa,

Stella rutilans, aurora,
Angelorum gloria,
Sanctorum laetitia,
Justorum subsidium,
Spes defunctorum,
Advocata pia
Esto nobis apud Deum
Semper, virgo Maria.

Brev. Aquilegiense saec. 15. Cod. Semin. Brixinen. s. n. A. — Brev. ms. Pollingense saec. 15. Clm. Monacen. 11903. B. — Brev. ms. S. Nicolai Patavien. saec. 15. Clm. Monacen. 16140. C. — Brev. ms. Augustanum saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 523. D. — Brev. ms. Monasticum Gallicum saec. 13. Cod. Turicen. Rhenov. CX. add. saec. 15. E. — Psalt. ms. saec. 13. Cod. Civit. Nurembergen. Solg. IV. 2. add. saec. 15. F. — Brev. Curiense imp. Augustae 1520. G.
In 1. Vesp. **A** 3, 1 eloquia fehlt A. — **R**, 7 sqq. fehlen B; G hat an dieser Stelle das **R** 3 der 3. Noct. — Ad Magn. **A**, 5 Jesu fehlt G. — Ibid. 13 in fehlt G. — Ad. Complet. Super nunc dim. hat D folgende Antiphon:

O Maria, virgo virginum,
Summum trinitatis sacrarium,
Angelorum speculum,
Scala sanctorum omnium,
Tutum peccatorum refugium,
Cerne, pia, nostrum periculum,
Sume suspirium,
Fac nobis placatum
Tuum pium natum,
Redde nobis filium.

Invit. 1 Regem sine G; AB haben dagegen folgendes Invitatorium:

Gaude, virgo virginum,
Gaude, florens lilium,
Maria, mater Domini.

D hat beide. — In 1. Noct. **A** 2, 4 Sancta Maria nos respice A. — **A** 3, 1 nostra vulnera BD. — **A** 3, 2 sana G. — **R** 2, 4 o sancta G. — **R** 2, 6 quo tendimus ad supernam G. — **R** 3, 2 o spes G. — **R** 3, 4 sancta Maria A. — In 2. Noct. **A** 1, 4 Actusque G. — **A** 3, 1 castifica A. — **A** 1, 6 patrarat G. — In 3. Noct. **A** 3, 1 nostra crimina G. — **R** 1, 5 lacrimarum B, precantibus G. — **R** 2, 3 sola fehlt G. — **R** 2, 6 reparatrix A. — Ad Laudes. **AA** prosaisch, während die obigen fünf **AA** in 2. Vesp. untergebracht sind DG; daſs dieselben aber ursprünglich in die Laudes gehören, beweist ihre Anspielung auf die Laudespsalmen. — **A** 2, 3 Domino fehlt G. — **A** 3, 1 Laudant A. — **A** 3, 3 velamento tuarum G. — **A** 3, 4 exsultamus tuarum G. — **A** 4, 2 benedicunt G. — **A** 5, 3 Cum amore debito G. — **A** 5, 4 officium G. — Ad Bened. **A** prosa DG; diese **A** ad Primam G. — Ad Horas **RR** nur BD. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** fehlt A. — A betitelt das Officium „Sabbato de S. Maria".

55. De Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, Dei mater,
Quia Deus pater
Suscitavit filium
A mortuis, Jesum Christum.

R. Gaude, mater, virgo pia,
Speciosa tu Maria,
Item in hoc festo gaude,
In quo tua proles laude
De sepulchro resurrexit
Et de claustris vinctos vexit.
V. Quam gavisa tunc fuisti,
Suum vultum cum vidisti.

Ad Magnificat.

A De Magdalo peccatricem,
Narratur, ad primam vicem
Jesum perspexisse
Morte surrexisse,
Sed haec qui scripserunt,
Apte innuerunt,
Quod prima omnium
Vidit suum filium
Illa munda Dei cella,
Quae vocatur maris stella;
Haec est enim firma stola,
In qua mansit fides sola,
Dum quievit tumulatum
Corpus Jesu vulneratum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Alleluja, filius virginis
Resurrexit a mortuis,
Ipsum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphona.

Jam surrexit tuus natus,
Magna laude coronatus,
Inde, virgo, gratulare,
Tuos servos consolare.

Responsoria.

1. Nemo unquam gaudio
Tanto exsultavit,
Virgo mater hodie
Quanto abundavit.
Ut ipsius filius
mortem superavit.
V. Hanc populus laudet
genetricem, quae modo gaudet.

2. Caelum, terra et tu, mare,
Toto posse gratulare,
Gaudet clara maris stella,
Angelorum domicella,
Nam surrexit suus natus,
Peccatori cruciatus.
V. Nos, qui ejus indigemus,
Plus prae cunctis exultemus.

3. Plus quam omnes dilexisti,
Prima quoque perspexisti,
Virgo mater, tuum natum
Resurgentem laureatum.
V. Voce tua posce
nos caelis cernere posse.

In 2. Nocturno.

Antiphona.

Partu mater illibato
In hac die exsultato,
Jesum Christum, tuum natum,
Vide morte suscitatum.

Responsoria.

1. Virgo, mundi domina,
caelorum regina,
Te monemus gaudium
prece matutina,
Quod habebas pleniter
isto die festi,
Cum surrexit filius,
pro quo prius flesti;
V. Hinc a nobis fer peccatum
Propter tuum exsultatum.

2. Corpus Jesu dum quievit
In sepulchro, abolevit
Murmur fidem ab ovili,
Sed tu, virgo, spe subtili
Sola fidem sustulisti,
Surrecturum credidisti.
V. Hinc a nobis venerare,
Semper gaude et laetare.

3. Gaude, virgo virginum,
caelorum regina,
Jam surrexit filius
crucis de sentina,
Hunc pro nobis flagita,
rosa sine spina;
V. Resurrexit magna laude
Natus tuus, virgo, gaude.

In 3. Nocturno.

Antiphona.

Tibi nostrae dominae
digne decantamus,
Da per tuum gaudium,
quod jam memoramus,
Ut a nostris faecibus
omnes resurgamus.

Responsoria.

1. Fide constantissima,
virgo, praedicaris
Cum cohorte dubia
neque aestimaris,
Ista die intime
es laetificata,
Prole dilectissima
morte suscitata.
V. Eja, tuis famulis,
virgo, miserere,
Praesens dele crimina,
quotquot commisere.

2. Ista die filius
tuus triumphavit,
Surgens namque tristia
cuncta superavit,
Nobis larga crederis
tanto de honore,
Ergo dona famulis
munus in amore;
V. Quanto plus prae filiis
tua proles digna,
Dominabus omnibus
plus es tu benigna.

3. Te Mariam virginem,
matrem Jesu Christi,
Quae de omni macula
pura exstitisti,
Imploramus supplices,
nobis pia esto,
Fac nos tui filii
hoc laetare festo.
Tantum quod post obitum
illuc veniamus,
Ubi te cum filio
semper videamus.
V. Nobis, virgo nobilis,
nunc propitiare,
Tecum tuo gaudio
da nos exsultare.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gaude, mater Domini,
virgo singularis,
Jam surrexit filius
tuus salutaris,
Nobis tuis famulis
hinc miserearis.

2. Ad sepulchrum angelus
adens protestatur,
Quod surrexit filius,
qui cruciabatur,
Inde tuus spiritus,
mater, jucundatur.

3. Ex adventu angeli
sunt custoditores
Facti velut mortui
ejus per terrores,
Quod de tua anima
evulsit dolores.

4. Cum in urbe referunt
mirum se vidisse,
Ad sepulchrum angelos
de caelo venisse,
Gloriaris filium,
virgo, surrexisse.

5. Visitando feminae
mane monumentum,
Quod abinde referunt
tibi gaudimentum,
Sed erat apostolis
hoc deliramentum.

Ad Benedictus.

A. Benedicta sis, Maria,
Jesu Christi mater pia,

Quae jam valde gratularis,
Quia natum conspicaris
De dolore evasisse
Et a morte surrexisse.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Jam exorto lucis sole
Adulescens albae stolae
Jesum vivum protestatur,
Inde mater jucundatur.

Ad Tertiam.

A. Gaude, virgo, lux caelorum,
Mater regis angelorum,
Ista die revivixit
Tuus natus, sicut dixit.

Ad Sextam.

A. Qui pro nobis tulit esse
Natus tuus, virga Jesse,
Jam potitus magna laude
Resurrexit, ergo gaude.

Ad Nonam.

A. Mortem vicit in hac luce,
Qui necatus est in cruce,
Tuque, mater, tristabare,
Virgo mater, nunc laetare.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Jam se sole inclinante,
Die quoque vesperante
Natus tuus, virgo pia,
Se duobus jam in via
Ostendebat surrexisse,
Qui tardabant credidisse;
Primo ipsum cognoverunt,
Dum ad mensam accesserunt,
Sic et nobis, virgo, dona,
Ut agentes istic bona
Mereamur, quamvis rei,
Consedere mensae Dei.

Cod. Graecen. 257. saec. 15. — „Officium de domina nostra, de gaudio ipsius, quod habuit in resurrectione sui filii.“

56. De Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, mater Domini,
virgo singularis,
Jam ascendit filius
tuus salutaris,
Nobis tuis famulis
hinc miserearis.

Ad Magnificat.

A. Virgo, tuus filius
ascendit in nube,
Jubilabant cithara
quasi voce tubae,
Intra caelum valide
ipsi congaudetur,
Nam excelsi filius
ibi nunc videtur
In paterna gloria,
ad quem matris sedes;
Juxta solem fulgida
stella lucem praebes.
Tua pulchritudine,
prolis deitate
Exsultant caelicolae
in aeternitate,
Unde te suppliciter,
virgo, imploramus,
Nato nos concilia,
polo ut cernamus
Et cum ipso pariter
in sereno cultu
Confruamur gaudio
suo claro vultu.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem natum de Maria,
Ascendentem mira via,
Adoremus mente pia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo, dulcis tuus natus
Ista die exaltatus
Supra caelos est levatus.

2. De te matre qui egressus,
Mortem propter nos perpessus,
Est ad patrem nunc regressus.

3. Qui exivit virginales
Portas, frangens infernales,
Nunc inivit aeternales.

Responsoria.

1. Dilectus meus abiit
in ipsius hortum,
Ubi semper gaudium
poenis non retortum,
Illuc verae tendite
ad salutis portum.
V. Dona nobis gratiam
hic ad paenitendum
Et in morte studeas
nobis succurrendum.

2. Virgo, decus saeculi,
clara stella maris,
Pulchra tua facies
fulgor ut lunaris,
Praeelecta omnibus
ut sol luminaris.
V. Fac nos tuum filium
modo ascendentem
Judicem suscipere
laete venientem.

3. Cunctarum pulcherrima
o tu mulierum,
Quo dilectus abiit
tuus hic dierum?
Ad caelorum solium
nunc ascendit mire,
Juva nos post obitum
Illuc pervenire.
V. Fac in nobis cor sincerum,
Ut noscamus iter verum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ora, virgo, nobis Deum,
Per te factum Galilaeum,
Ascendentem ad oẽum.

2. Condignatum de te nasci
Et de tuo lacte pasci
Ascendentem nobis acci.

3. In te qui se humanavit,
Modo caelos penetravit,
Hinc mens tua exsultavit.

Responsoria.

1. Sponsus tuae castitatis
Natus et virginitatis
Cum ascendit super caelos,
Decantabant sancti melos;
O quam laeta exstitisti,
Cum tu, mater, hoc vidisti!
V. Voce tubae angelorum
Jam ascendit rex caelorum.

2. Gaude, virgo, caeli porta,
Per quam nobis lux est orta;
Gaude, vellus Gedeonis,
Throne novi Salomonis;
Qui elegit te in matrem,
Ivit laetus jam ad patrem;
V. Hunc pro nobis, mater, ora
In extrema mortis hora.

3. Gaude, virgo virginum,
Caeli tu regina,
Jam ascendit filius
In excelsum Sina,
Hunc pro nobis flagita,
Rosa sine spina,
V. Chori gaudent angelorum,
Quod advenit rex ipsorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Jam ascendit voce tubae
Tuus natus clara nube,
Hunc placare nobis jube.

2. Dele labes peccatorum
Ista die, qua caelorum
Scandit regnum lux sanctorum.

3. Eja, nostra advocata,
Propter ista festa grata
Dele nostra scelerata.

Responsoria.

1. Virgo mater, nunc exsulta,
Adornaris laude multa,
Fructus namque tui alvi,
Per quem facti sumus salvi,
Jam ascendit super caelos,
Unde tibi damus melos;
V. Victo bello Babylonis
Sedet modo super thronis.

2. Foras in Bethania
Jesu praecedente,
Turbaque fidelium
eum prosequente,
Elevatis manibus
sursum ferebatur,
A te et discipulis
illud videbatur;
Propter istud gaudium,
quo tunc fruebaris,
Virgo, tuis famulis
nunc miserearis;
V. Juva, quod post obitum
illuc veniamus,
Ubi te cum filio
semper videamus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Isto die, domina,
tecum gloriamur,
Quod ascendit filius
caelos, recordamur,
Illuc per te ingredi,
virgo, mereamur.

2. Nato tuo psallimus
caelum ascendenti
Tibique concinimus
inde pergaudenti,
Sibi nos concilia
olim venienti.

3. Foras in Bethania
Jesu praecedente
Sequuntur quam plurimi,
quos benedicente
Scandit super sidera
te aspiciente.

4. Hunc a tuis oculis
nubes occultavit,
Gaudent omnes angeli,
caelos cum intravit;
Quantum tuus spiritus
inde exsultavit!

5. Mox videbas angelos
laetos descendentes,
Adventurum judicem
natum praedicentes,
Nos ipsum suscipere
juva tunc gaudentes.

Ad Benedictus.

A. Gaude, virgo, in hac die,
In qua tua proles pie
De deserto Babylonis
Scandit regnum aquilonis;
Ibi secum nunc laetaris
Et a nobis veneraris,
Illuc per te adjuvemur,
Ut aeternum jucundemur.

Cod. Graecen. 257. saec. 15. — „Incipit. offic. de B. V. in admonitione gaudii, quod habuit in ascensione sui filii. — In 3. Noct. A 1, 3 Hinc. — In Laud. A 1, 5 te aggredi. — A 2, 6 Lücke von zwei Silben; olim ergänzt.

57. De Gaudiis BMV.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Nos peccatis nostris maesti
Hujus magni die festi
Imploramus te, Maria,
Nos soleris, virgo pia.

Ad Magnificat.

A. Ave, templum Domini,
virgo gloriosa,
Pneumatis sacrarium,
flos et florum rosa;
Ave, spes et unica
salus nostrae spei,
Ave, nostra domina,
mater nostri Dei;
Ave, domicilium
omnium virtutum,
Ave, contra jacula
hostis nostrum scutum;
Ad te tristes orphani
currunt, quos soleris,
Dona sancti spiritus
nobis depreceris.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Dominum
Matris in honore,
Qui dat sanctum spiritum
Pro consolatore.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fili patris Dei
Nec non matris mundae,
Ut salvemur rei,
Sanctum flamen funde.

2. Servos matris tuae
Tibi nunc devotos
Causa precis suae
Fac peccatis lotos.

3. Hac festivitate
Eam venerantes
In aeternitate
Effice laetantes.

Responsoria.

1. Stirps Jesse virgam
produxit virgaque florem,
Et super hunc florem
requiescit spiritus almus;
V. Virgo Dei genetrix
virga est, flos filius ejus.

2. Virga tuum florem,
caeli decus, orbis honorem,
Quem contra morem
paris intemerata pudorem,
In nobis nasci
fac, nos per eumque renasci,
V. Vi superioris
divini germen amoris.

R. O rubicunda rosa,
nullo vitio maculosa,
Mater virtutis,
auctrix tu sola salutis,
V. Ut te ductrice
capiamus gaudia vitae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctum pneuma veneramur,
Cujus cellam te laetamur,
Consolari hoc precamur.

2. Jesu mater, labe pura,
Sancto rore nos procura,
Ne damnemur in tortura.

3. Ut sit nobis gloriandum,
Natum tuum venerandum
Monstra nobis ad spectandum.

Responsoria.

1. Fulgida stella maris,
quam multa laude bearis!
Es meritis plena,
quia mater, virgo serena,

Per te salvantur,
quicunque tibi famulantur;
V. Sis miseris fautrix,
quia pia salutis es auctrix.

2. Christi supereminentissam
Veneremur in Maria gratiam,
Quoniam elegit
Eam Deus et praelegit
In habitationem sibi.
V. Haec munus spei
det nobis et requiei.

3. Salve, porta poli,
Domino quae pervia soli,
Tu mater Christi
fieri quae digna fuisti,
Tu virgo mitis,
da verae pocula vitis,
V. Ut laeti patriam
valeamus adire supernam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo pulchra facie
Moribus serena,
Tu supernae gratiae
Abundanter plena,
Duc nos ad amoena.

2. In hoc sancti spiritus
Festo damus vota
Tibi nec non filio
Mente nostra tota,
Tu nos illo pota.

3. Mentes nostrae permanent
Veritate caecae,
Has, virgo, illumina
Lota inde faece,
Ne damnemur nece.

Responsoria.

1. Virgo speciocissima
Et in omnes te invocantes clementissima,
Tu, quae salvatorem genuisti
Nec pudorem amisisti,
Nos tibi devotos agnosce
Et post mortem filii
gratiam posce;
V. Regni consortes
ut simus, dilue sordes.

2. Ave, mater misericordiae,
Ave, solamem miseriae,
Ave, sanctorum gloria,
Ave, totius boni copia,
Juva misericorditer
Ad te clamantes jugiter,
V. Quae spiritu sancto teste
Manens virgo meruisti
Mater esse.

3. O beatus uterus,
inexpertus virum,
Qui creavit filium
ad naturae mirum,
Hunc, qui suo sanguine
suos liberavit
Et de caelis spiritum
sanctum destinavit,
V. Hic est ille, Moysi rubus
Quem signavit incorruptus,
Aeternum vere generavit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Modo tuus filius,
Virgo, destinavit
Illis sanctum spiritum,
Quos cruore lavit,
Qui et, dum conciperes,
tibi obumbravit.

2. Qui te cunctis feminis
praeilluminavit,
Corda apostolica
modo visitavit,
Inde tuus spiritus
jure exsultavit.

3. Misit in apostolos
Deus sanctum pneuma,
Quod his linguae attulit
omne figureuma,
Virgo, quae hunc filium
genuisti, neuma.

4. Quavis sancti spiritus
semper plena dote,

Descendente attamen
ipso modo pote,
Plus es prae apostolis
gavisa devote.

5. Linguis sancto spiritu
novis informati
Loquuntur magnalia
tui cari nati,
Magnum tuum gaudium
Hoc, mater, mirati.

Ad Benedictus.

A. Benedicta inclita
virgo stirpis piae,
Quae es porta gratiae,
quam hac misit die
Christus, tuus filius,
servis et amicis,
Te rogamus, respice
nos illius mitis.

Cod. Gracen. 257. saec. 15. — „Incipit officium B. V. de gaudio, quod habuit in adventu sancti spiritus.“ — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 14 curri quos. — In Laud. A 1, 3 Alis sanctrm. — A 5, 5 tue gaudium.

58. In Assumptione BMV.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetus plaudat
coetus ecclesiae,
Caelesti
congaudendo curiae,
Vitae generatrix
et gratiae
A morte
resurrexit hodie.

2. Haec est illa,
quae vitam peperit,
Per quam mundus
salutem reperit,
Mortis aculeus
qua deperit,
Mortem suae
carnis quae proterit.

3. Post hiemem
turtur insonuit,
Quando mortis
imber succubuit,
Qua corrumpi
virgo non potuit,
Quae Deum
incorrupta genuit.

4. Mater sancta,
vita viventium,
Per quam vita
vivit credentium,
Ades votis,
pia, fidelium,
Festis te
laudibus canentium.

5. Nunc resurgis
in carnis gloria,
In qua carnem
se fecit gratia,
Nos a culpis
obtenta venia
Tua resuscitet
potentia.

R. Conscendit ad
caeli palatia
De nostri
pulveris angustia
In virore
carnis floridula
Ut ex pigmentis
fumi virgula;

V. Ascendit de
deserto saeculi
Ad ipsum usque
caput anguli.

Ad Magnificat.

A. Hodie refloruit
caro virginis
Labe superata
nostrae originis,

Transit saccus nostrae
vilitatis in gloriam
De squalore
terreno in laetitiam;
Matris in praemio
laudemus filium,
Simile sperantes
ab eo gaudium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Filiae Sion, concurrite,
Laudare Deum accedite,
Festum in condensis agite,
Christi matrem canite,
Resurgenti choros ducite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In terram nudo
grani jacto semine
Crescit laeta seges
ex tali germine,
Sic Mariae corpus
resurgit in gloriam
Mortalis casus
evincens tristitiam.
2. Quod homo seminat,
vitam non accipit,
Si non prius mortis
sinus hoc recipit;
Jam de sinu mortis
virgo reducitur,
Quae vitam peperit,
qua mors emoritur.
3. Mors absorpta est
in Christi victoria,
Vitae mater in
vitae redit gaudia,
Surgit, quae dormit,
suscitante filio,
Fulget candens
aeternae lucis radio.
4. Post hiemem verni
flores dum rutilant,
Aves jam novo
tempori conjubilant,
Matri Christi turba
complaudit caelica,
Dum pleno surgit
gaudio mirifica.
5. In spe sancta cujus
caro quieverat,
Humani generis
quae spem pepererat,
In rem spei suae
resurgit hodie
Augeantur laudes
adauctae gloriae.
6. Carnis corruptelam
ipsa non pertulit,
Mundi corruptelam
quae partu sustulit,
Nec in matrem
invaluit corruptio,
Quae vim suam
non tenuit in filio.

Responsoria.

1. Christus resurrexit,
primitiae dormientium,
Nobis reserans aditum
ad terram viventium,
Quo intemeratum
corpus transfertur hodie,
In quo carnem se
fecit rex gloriae.

V. Verbum caro factum est
de carne virginis,
Quae nunc renovatur
in decore luminis.

2. Virgo singulare
templum Deo et homini,
Exspectabat beatam spem
atque adventum Domini,
Venit ipse, qui venerat,
exsurgit, quae dormierat.

V. Resuscitavit
pater filium
Et matrem filius
in gaudium.

3. Hodie corpus
nostrae humilitatis
De terrenae surgens
sorde vilitatis
Reformatur et per
gratiam configuratur
De se nato corpori
divinae claritatis.
V. Sanctum est templum
tuum, Domine,
Mirabile
in aequitate.

4. Matrem Christi,
quam decuit sanctitudo,
In quam gratiae
descendit plenitudo,
Resurrectionis
ornat pulchritudo
Et perpetua
dierum longitudo.
V. Dominus regnator
decorem induit
Se et eam, quae
Christum carne genuit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Carnis vetustatem
virgo jam repulit,
Quae nostram de se
novitatem protulit,
Gaude, chorus jam
baptismo renovatus,
Atque spera, quod
resurgas hinc beatus.

2. Adduxit Dominus
ventum de deserto,
De ventre thalamum
carnis non experto,
Ille ventus urens
siccat mortis venas,
Ejus in se rumpens
et in matre habenas.

3. Sicut renovatur
aquilae juventus,
Ita novus in te
decor est inventus,
Dum resurgis
ad vocem filii,
Virgo, carne
vincens decus lilii.

4. Virgo, quae
resurrectionem genuit,
Flore resurrectionis
refloruit,
Spes ei reponitur
in usum rei,
Olim quam gesserat
in sinu fidei.

5. Summae virginis
ossa jam glorificata,
In terrae gremio
prius humiliata,
Exsultant in spiritu
summo spiritui,
Gaudium et laetitia
dantur auditui.

6. Cum ad te, Deus,
omnis caro veniet,
Votum in Jerusalem
Sion perficiet,
Te decet hymnus,
qui nunquam deficiet,
Nec laus tuae matris
finem inveniet.

Responsoria.

1. Ascendat vox nunc
canora jubilatione,
In jucunda summae
matris resurrectione,
Quae resurgens ad bravium
duplicis coronae,
Regnat certato itaque
feliciter agone.
V. Corde et manu, gentes
redemptae, plaudite,
Regi et reginae
sapienter psallite.

2. In decachordo
psalterio cum cantico

In cithara laudemus
matrem in filio
Exaltatam
super sidera.
V. Regina regni Davidici
Stola jam fulget duplici.

3. Beata progenies,
unde Christus natus est,
Ejus, qui portavit Christum,
venter beatus est,
Ejus neque pes est datus
in commotionem,
Neque caro permissa
videre corruptionem;
V. Ante suscitata
diem novissimum
Locum tenet regi
regina proximum.

4. A dextris regis
adsistit jam regina,
Carnis gloria
utique est divina,
De quo passo
plus Maria doluit,
A regnante
plus beari meruit;
V. Carni vicem
reddit immortalitatis,
De qua sortem
sumpserat fragilitatis.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Virgo, tenens nostri
clavem auxilii,
Quae jam dominaris
in regno filii,
Ut festum tui
jam perfecti gaudii
Fiat nostri
solatium auxilii.

Responsoria.

1. Virga Jesse,
quae quondam floruit,
Dum in ea
flos carnem induit,
Per eundem,
quem primum attulit,
Secundo carnis
florem protulit;
V. Quae nobis
lignum vitae peperit,
Sibi vitam
ex eo repperit.

2. Felix illa fuit
temporalis hora,
Qua peracta mortis
pretiosae mora
In aeternitatis
resurgit aurora
Mater Christi carne
sicut sol decora.
V. Pertransit de aurora
in meridiem
Omnem transcendens
angelorum seriem.

3. Resurrexit Christus,
qui creavit omnia,
Maria resurgit
in eadem gloria,
Sedet Christus in paterno
judex solio,
Patri medius et matri
communi gaudio;
V. Trinitas beata,
ubi unitura
In tertio duorum
utraque natura.

4. Gaude, Maria
virgo, mater gaudii,
Gaude, principium
nostri remedii,
Initiatrix
arcani consilii,
Pleno gaude
gaudio filii,
Dono cujus tibi
donatur culmen solii.
V. Te venerantur
ordines caelestium,
Omne genu se
substernit terrestrium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Mater sancta Dei,
   suscepta sinu requiei,
   Pro nobis oret,
   ubi pleno lumine floret.
2. Post laudes Christi
   laus proxima competit isti,
   Sub nostra sorte
   de qua fit homo sine sorde.
3. Est sine lege patris
   caro nati, quae caro matris,
   Et duo sunt et idem,
   differt honor, est tamen idem.
4. Matris honor totus
   in te, pie nate, redundat,
   Atque tuo tecum
   per te tua mater abundat.
5. Ne quasi dimidiae
   pars sordeat una Mariae,
   Spiritus atque caro
   vernant in lumine claro.

R. Gaude et laetare, Sion,
Natus in te Deus homo
Carnis matrem electam ex millibus
Fundavit altissimam altissimus.

V. In Sion prius fundata,
Nunc in Jerusalem est
Ejus potestas firmata.

Ad Benedictus.

A. Aeterna te, Maria,
decet beatitudo,
De qua nobis emanavit
vera redemptio,
Tua, quam colimus,
beata resurrectio
Sicut perfudit angelos
felici gaudio,
Sic et nobis peccatorum
fiat remissio.

In 2 Vesperis.

Ad Magnificat.

A. In sui corporis
resurrectione
Exsultat bravio
duplicis coronae
Virgo, per quam fortes
simus in agone,
Serviamus ei
cum devotione,
Ut nos sua visitet
consolatione.

Cod. Graecen. 1247. saec. 12. — In 1. Vesp. A 2, 8 quae fehlt. — In 1. Noct. A 4, 7 surget. — In 2. Noct. R 3, 3 Cujus. — R 4, 9 sq. Ante novissimum diem suscitata. — Hiezu die beiden Hymnen Anal. IV Nr. 88 und 89.

59. In Assumptione BMV.

Antiphonae

per hebdomadam ad Nocturnum.

1. Immensi regis
   genetrix et cuncta creantis
   Evecta est hodie angelica
   super agmina cuncta,
   In jubilo vocis
   solvamus munia laudis.
2. Hac profecto die
   perpetua virgo Maria
   Caelos ascendit
   terrasque perosa reliquit,
   Regnat nunc quia cum
   Christo, laetamini, quaeso.
3. Filius, ecce, Dei
   properat occurrere matri,

Collocat in solio
super omnia sidera celso
Angelicisque choris
praefert super aethera cunctis.

4. Suscipitur mater
Christi reginaque mundi
Angelico laetante choro
caeloque corusco,
Unde hujus laeti
veneremur festa diei.

5. Si Dominum in sanctis
ejus laudare jubemur,
Multo plus sancta
caelos migrante Maria,
Gignere quae meruit
ipsum, qui cuncta creavit.

6. Mundi regina,
perpetua virgo Maria
Assumpta est hodie in
caelum, gaudete, fideles,
Laudantes Jesum
festivo carmine Christum.

Ad Benedictus et ad Magnificat

per hebdomadam Antiphonae.

1. Gaudeat ecclesia
mundi per climata cuncta,
Praefulget hodie meritis
quia virgo Maria,
Mater sancta Dei
transcendit culmina poli.

2. Gaudent, ecce, poli
cives super astra superni
Mundi reginam
secum sumpsisse Mariam,
Nosque hodie haec tanti
celebremus gaudia festi.

3. Ecce, Maria super
omnes transcendere caelos
Digna hodie meruit,
quae ipsum, qui cuncta creavit,
Virgo Deum genuit,
post partum virgo remansit.

4. Sancta Dei genetrix,
mundi fortissima victrix,
Quae scandens hodie
cepisti praemia vitae,
Sanctis obtineas precibus,
ut perveniamus.

5. Nempe Maria hodie
Jesum petit aethere Christum,
Orans pro miseris,
ut dentur culmina nobis
Cunctis, nunc ideo
laetemur corde jucundo.

6. O virgo alma Dei,
mater reginaque mundi,
Quae cuncta angelica es
super agmina cuncta beata,
Tu coram Christo
nostri, petimus, memor esto,
Deposcens miseris
caelorum gaudia nobis.

Responsoria

per hebdomadam ad Nocturnum.

1. Spina dedit florem
castum servando pudorem,
Justitiae solem
patris per saecula prolem,
V. Gaudeat omnis homo,
quoniam peperit pia virgo.

2. Ante thorum virginalem
jucundemur laudibus,
Deo nostri jubilantes
indefessis vocibus,
Ut nos semper pia virgo
suis servet precibus,
V. Incessanter deprecemur
virginis praesidium.

3. Stirps Jesse virgam
produxit virgaque florem

Et super hunc florem
requiescit spiritus almus;
V. Virgo Dei genetrix
virga est, flos filius ejus.
4. Ad nutum Domini
nostri deitatis honorem
Sicut spina rosam
genuit Judaea Mariam,
V. Ut vitium virtus
operiret, gratia culpam.
5. Stella maris praedicaris,
Flos, qui de te processit,
Rore caelos sparsit
Fructus tui ventris
Angelorum choros pascit.
V. O Maria, mater pia,
Fac, ut fructu satiemur
Et odore repleamur.
6. Rosa fraglans, lux solaris,
Virginale speculum,
Praesignaris singularis
Castitatis titulum,
Et propinans salutaris
Medicinae poculum,
Matris irae mater pia
Redimens interitum.
V. Jus naturae
Stupet pro te virgine,
Quia Deum peperisti
Pariter et hominem.

Brev. ms. S. Michaelis de Clusa saec. 14. Cod. Taurinen. D VI 11. — Die neun ersten Antiphonen finden sich bereits aus spanischen Quellen Anal. XVII, 28 u. f. Von den Responsorien finden sich 1, 3 und 4 in den Werken Fulberts von Chartres; die übrigen hier ausgelassenen RR der Hs. sind prosaisch. — Ad Noct. A 2, 5 cum fehlt. — Ad Bened. A 1, 3 Perfulgens. — A 3, 4 quia ipsum. — A 4, 5 obtine. — A 6, 5 coram ipso. — R 6, 8 Redimeret. — R 6, 9 fehlen, wie es scheint, vier Silben.

60. In Festo Mariae Nivis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaudeat hac hora
modulando laude sonora
Felix ecclesia
de te, praeclara Maria.
2. Virgula frondescis,
praebens exempla nitescis,
Crescis, florescis
Isaia teste, Maria.
3. Austro perflaris
sacro, Deo sancta crearis,
Ornaris claris
sertis, veneranda Maria.
4. Tu Jahel insignis,
mirandis praedita signis,
Hostilem vilem
Sisaram feris arte, Maria.
5. Mentales lites
sapiens sedas Thecuites,
Clara Rachel, vana
sana jam nostra, Maria.

R. Summi sponsa Dei,
caelestis agalma diei,
Cillens aurora,
pro transgressoribus ora,
Prolem, virgo, paris
gaudens sine labe, Maria;
V. Nobis, stella maris,
succurre, beata Maria.

Ad Magnificat.

A. Magnificata parens,
arens vellus reperiris,
Iris, aquae portus,
hortus virtutis, avita
Vita, decus laudis
audis, donis redimiris
Miris, fac imos
primos nos, virgo Maria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Flos vernalis, ave,
vigilantes in theoria
Erue nos a vae
jubilantes, virgo Maria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sancta Dei gaude
   genetrix vitae, modo plaude,
   Mira prophetia
   pariet tua signa, Maria.
2. Orbivagos orbes
   rege semper, vera sophia,
   Ipsorum morbos
   depelle, benigna Maria.
3. Vox Gabrielis fert nova caelis
   Emmanuelis,
   Mons Danielis et Ezechielis
   porta, Maria.

Responsoria.

1. Psalle, coronata,
   de stirpe David generata,
   Nobilis et grata,
   nova stella, vocata Maria,

V. Templo collata,
   Domino sacrata Maria.

2. Ambis, virgo, virum,
   testante per Jeremia
   Caelorum gyrum
   qui circuit, alma Maria;

V. Sic thalamum mirum
   locat in te, casta Maria.

3. Nubet vim roris
   germen dat vinea odoris,
   Dum generas regem
   regum, speciosa Maria,

V. Transcendis legem
   matrum pariendo, Maria.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Thurea cellula, Jessea virgula,
   gratia dia,
   Regia filia, fers nova lilia,
   pura Maria.
2. Forma decoris, flagor amoris,
   fragor odoris,
   Norma pudoris, dulce stuporis
   manna, Maria.
3. O rosa virginea,
   dantur tibi cara Sabaea
   Regia dona tria,
   aurum, thus, myrrha, Maria.

Responsoria.

1. In templo solem
   lux offers, filia prolem,
   Sol fugis, arca redis,
   prius et post virgo, Maria;

V. Cum eat ex munda
   rex unda, plaude Maria.

2. In cruce pallescit
   Christus, moriendo rigescit,
   Clamat et indulget
   te compatiente, Maria;

V. Ordo novus fulget
   Christo surgente, Maria.

3. Victorem mortis
   in caeli conspicis hortis,
   Lampas siderea,
   virtutis idea, Maria;

V. Nos fer ad aetherea
   superorum, virgo Maria.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Regia regina,
   maesti cordis medicina,
   Nexum perplexum
   sordis disrumpe, Maria.
2. Hic desolatis
   cognatis fons pietatis,
   Per te, virgo pia,
   Dei almum pneuma, Maria.
3. Dulcia flumina, sacra volumina,
   clausa sigilla,
   Fulgida lumina, caeli cacumina
   pande, Maria.

Responsoria.

1. Actibus ex claris
   per saecula mille bearis,
   Pulchra velut luna
   rutilas mortalibus una,

Ecclesiae rectrix,
docuisti mira, Maria,
V. Vitae correctrix,
tege crimina nostra, Maria.

2. Vitis, lux, tellus,
virtus, dulcedine manas,
Mitis, dux, vellus,
virus mulcedine sanas,
Ex magni stagni
foveas nos rore, Maria,
V. Aurea, laurea, stellea, mellea,
dicta Maria.

3. Stella soli, tere bella doli,
soli via soli,
Arca poli veneranda, poli
nos proxima proli,
Christi virgo parens,
scandis super astra, Maria,
V. Optima jam parens
post te nos tolle, Maria.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnans Hesther, ave,
quae gustas pascha suave,
Aman vicisti,
sanxisti fausta, Maria.

2. Abigail prudens,
jubilas super aethera ludens,
Jam David iratum
placatum redde, Maria.

3. Munda parens Anna,
Ruth sedula, casta Susanna,
Nostras fac mentes
Flentes vigilare, Maria.

4. Tu Noëmi mara,
nunc rides, splendida Sara,
Nos, benedicta Lia,
velut arida riga, Maria.

5. Omnes te laudent,
qui te dominam fore gaudent,
Te laus perfudit,
Judith divina, Maria.

Ad Benedictus.

A. Gemmea sacrarum
princeps et lux animarum,
Dignior in thronis
aulae veri Salomonis,
Imprime cortinae
caelorum nos sine fine,
Orta galaxia
qui psallimus, virgo Maria.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O rubicunda rosa,
legis praelucida glosa,
Vultu splendescens,
in regno laeta quiescens,
Janua caelestis
transmitte levamina maestis,
Trina hierarchia
Te laudat, magna Maria.

Cod. Raigraden. $\frac{D}{K}$ I ℵ 3. saec. 15. — In 1. Noct. R 3, 3 generans. — In 2. Noct. R 1, 5 Tueatur ex munda. — In 3. Noct. R 2, 6 fovea. In Laud. A 4, 4 velut ara.

61. In Festo Mariae Nivis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Lucis candor sempiternae,
Castitatis, speculum,
Virgo benigna,
Mater gratiae supernae
Grande dat miraculum
Novaque signa.

2. Virgo nivei pudoris,
Nitens intus, candens foris,
Nivem dat ab aethere,

Mater nostri salvatoris,
Quando tempus est ardoris,
O mirum prae ceteris!

3. Roma stupet et miratur,
Dum nix in aestate datur
Prorsus praeter morem,
Quid praetendat, ut sciatur,
Candens flos interpretatur
Vitae dans odorem.

4. Ut nix alba leniter
Descendit de superis,
Sic virgo pura dulciter
Infudit dona miseris.

5. Quem in terris consolatur
Candida virginitas,
Super nivem dealbatur
Ejus mentis puritas.

R. Dominus rex omnium
Vas sibi puritatis
Praeelegit solium,
Donum majestatis,
Spiritus sacrarium,
Templum trinitatis,
Ut purgaret lolium
Nostrae pravitatis;

V. Candidior nive
mater est haec virgula Jesse.
Nimis proclive
Deus hic sibi contulit esse.

Ad Magnificat.

A. O virgo christifera
Nimis dealbata,
O vitis fructifera,
Prole fecundata,
Ad laudem tui nominis,
Mater Dei hominis,
Templum praemonstrasti,
Media dum in aestate
Nivis monstrans densitate
Locum praesignasti;
Colentes haec prodigia,
O mater aevitatis,
Duc tua per vestigia
Ad regnum claritatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Imperatricis omnium
Festa colentes nivium
Praedulci vocis jubilo
Nunc jubilemus Domino.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Templum virginis beatae
Nix demonstrat in aestate,
Roma datur in stuporem
Nive candens praeter morem.

2. Duo simul opposita
Jungit eodem tempore,
Aestiva namque caumata
Stant cum nivis frigore.

3. Templi cinxit ambitum
Nivis densitate
Potestate divina,
Et per templi spatium
Solis claritate
Jacet nix, pruina.

Responsoria.

1. Ad honorem inclitae
Virginis Mariae
Venit nix cum frigore
Aestivali die,
Roma stupet et laetatur
Tanto Dei miraculo,
Templum aedificatur
Virginis sub titulo.

V. Templi structura
monstratur virgine pura.

2. Dum rota solis volvitur
In sphaera virginali,
Quando tellus uritur
Fervore aestuali,
Aer gelu stringitur
Supernaturali,
Imber simul funditur
Cum aqua niveali,

V. Signa per insueta
fit plebs Romanaque laeta.

3. Candor nivis densitate
Virginis immaculatae
Signat castitatem,
Quod descendit in aestate,
Signat in necessitate
Matrem caritatis.
V. O mitis, casta
virgo, petentibus asta.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christo regina adstitit
A dextris dealbata,
Thronus regis exstitit
Veste deaurata.
Sole est circumamicta
Mater illa benedicta.

2. Nix descendens caelitus
Urbem laetificavit
Grande per miraculum,
Johannes patricius
Decorum fabricavit
Mariae tabernaculum.

3. Nix per gyrum penitus
A populis inventa
Monstrabat divinitus
Templi fundamenta.

Responsoria.

1. Summum pontificium
Liberius tenebat,
Johannem patricium
Tum felix habebat
Urbs, visionem similem
Uterque praevidebat,
Quae locum mox praenobilem
Eis ostendebat.
V. Templum fundantes,
reginam glorificantes.

2. Calor solis aestuat
Sub signo virginali,
Terram nive refrigerat
Supernaturali
Genetrix beata;
V. In calore nimio
Adest refrigerio
Supplex invocata.

3. Ut nix de caelo veniens
Illuc non revertitur,
Terra vero sitiens
Per ipsam infunditur,
Sic Mariae gratia
Praeveniens in mentem
Nunquam venit vacua,
Sed reficit egentem,
Ut amplius proficiat
V. Germen virtutis,
fructum gignendo salutis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Selmon monte Domini
Nive dealbantur,
Qui amore fervidi
Deum contemplantur.

2. Omnis terra, Alleluja
Domino cantate,
Qui nivis refrigeria
Dedit in aestate.

3. Tu, virgo christifera,
De novo fervore
Cor aridum refrigera
Niveo candore.

Responsoria.

1. Gedeonis quondam vellus
Rore caeli maduit,
Sicca tamen mansit tellus,
Sicut cunctis placuit,
Sic nec fuit irrigata
Dei genetrix beata,
Quando Deum genuit;
V. Virgineo more
capit hunc Gabrielis ab ore.

2. Plebs Romana concurrebat,
Signum enim cum videbat,
Laudem Deo retulit,

Papa terram confodebat,
Ut per gyrum nix jacebat,
Terra se aperuit.
V. Persolvens vota
pia plebs est, concio tota.

3. Pontifex egregiam
Consecrat basilicam
Sub titulo Mariae,
Ubi corpus tumulo
Quiescit sub altario
Apostoli Matthiae;
Ibi aegroti confluunt,
Plebis et cleri resonant
Praedulces melodiae.
V. Laetifica mentes
tua, virgo, festa colentes,
Culparum sentes,
pungunt quae, tolle nocentes.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Gaude, chorus civium
Caelestis monarchiae,
Adsunt festa nivium
Virginis Mariae.

2. Haec est mater honorata
Nata veri David,
Haec est pulchra Noëmi,
Quam Booz adamavit.

3. Haec est urna aurea,
Quae manna receptavit,
Haec funda veri Davidis,
Quae cum jactu lapidis
Goliam prostravit.

4. Hanc arca legis virginem
Diu praesignavit,
Haec Aaron virgula
Nuces procreavit.

5. Hanc vellus Gedeonicum
Et templum Salomonicum
Bene figuravit,
Hanc rigavit caeli ros,
Hanc Salomon pacificus
Caste subintravit.

Ad Benedictus.

A. O decus puellare,
Verbi Dei cella,
Per hujus mundi mare
Duc nos, maris stella,
Duc ad portum civitatis
In vita novella,
Ne nos torrens voluptatis
Mergat in procella,
O puella, fuga bella
Carnis, mundi, daemonis,
Da salutem et virtutem
Utriusque hominis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Humilitatem Dominus
Ancillae respexit,
In cunctis mulieribus
Hanc virginem dilexit,
Ex ea sibi habitum
Humanitatis texit,
Et per illius meritum
Hominem erexit
A mundi, carnis, daemonum
Impetu protexit.

Brev. ms. Olomucense saec. 15. Cod. Capit. Olomucen. 155. A. — Brev. ms. Cracoviense saec. 15. (Privatbesitz) B. — Brev. ms. Cracoviense saec. 15. Cod. Capit. Cracovien. 22. C. — In 1. Vesp. A 1, 4 Supernae fehlt AC. — A 5, 1 Quam in A. — Ad Magn. A, 2 Candore nimis A. — Ibid. 3 O fehlt A. — Ibid. 9 monstras A. — In 1. Noct. A 1, 1 Templi B. — A 3, 1 Templum A. — In 2. Noct. R 3, 1 Ut fehlt A. — R 3, 2 Illic A. — R 3, 11 gignando A. — In Laud. A 4, 4 Vites procreavit A. — Ad Bened. A, 10 daemonis fehlt A. — In 2. Vesp. ad Mag. A, 8 erexit fehlt A. — Ibid. 9 daemonis AB. — Hiezu der Hymnus: Plaude caelestis civitas (Anal. IV, 60).

62. In Festo Mariae nivis.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Vellere, Christe, mades
   in virgine qui Gedeonis,
   Matris festa tuis
   auge devota colonis.
2. Quae despicantis
   maduit tunc area viri,
   Virginis exhibuit
   templum nive te generantis.
3. Patricii vota
   Deus inspexit bene mota,
   Exhibet huic aedem,
   sub qua se fecit heredem.
4. In nivium festo,
   mater Domini, memor esto,
   Ferre bonum maesto,
   pia sis illi prece praesto.
5. Nos nive candoris
   frigefac, bona, ne caleamus
   Aestibus horroris,
   bene psallere quod valeamus.
6. Caeli regina,
   nobis vitae medicina,
   Aures inclina,
   ne stemus sorte supina.

Ad Magnificat.

A. Magnificat Dominum
   natum plebs virginis almum,
   Qui nivium donis
   dominatur in ungue leonis.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Christe, tuum servum
   mittas in pace protervum,
   Muta decreta,
   tua mater adest proseneta.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Qui dedit ut lanam
   nivis imbrem, glorificetur,
Virginis et matris
   Deus in festo veneretur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Resplendent opera,
   digitorum, Christe, tuorum,
   Virginis eulogia
   dum stant pro parte reorum.
2. Format ei templum
   Dominus in sole leonis,
   Virginis exemplum
   quod ad instar dat Salomonis.
3. Fundavit Dominus
   ad honorem virginis almae,
   Dextra quae palmae
   residet, templum speciosum.

Responsoria.

1. Gaudia quaeramus
   animos nostros recreantes,
   Festa recondamus
   dominae nova magnificantes,
V. Gaudet et in nato
   benedicta Maria jucundo.
2. En, opus insigne
   matris patet in nive digne,
   Nix friget et candet,
   rara est, albet, fluit igne;
V. Illa nivis jura
   tenet in se virgo Maria.
3. Hanc nivium donis
   circumscripsit Salomonis
   Codex, est pulchra
   virgo, sed candida tota,
V. Et friget in toto,
   non est ibi sensa libido.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eructavit cor
   verbum gratum, quia fervor
   Virginis ad Christum
   conversus contulit istum.

2. Ad festa dominae
psalmos cantare venite,
Laudes narrate,
sub ea bona mente vacate.

3. Christe, tuis donis
memor es Raab et Babylonis,
Obsidis esto memor,
vult virginis haec quia clamor.

Responsoria.

1. Sicut nix rara
sub parvo grandia claudit,
Nobilis ancilla
dominam se caelitus audit,

V. Exaltat Dominus
humiles, extra jacit altos.

2. Albuit in vita,
quia virgo tota pudica,
Casta gignante
virgo post mansit et ante,

V. Sic voluit, decuit,
sic bona cuncta dedit.

3. Fuso nix igne
diffusa repente liquatur,
Sic precis et dignae
vox fructum concomitatur,

V. Supplicat assidue
natum quia clara Maria.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Omnis terra Deo
Domino nova cantica cantet
Virginis exemplo,
quia jam super omnia regnat.

2. A facie Domini
fluxere nives sub amore
Matris christiferae,
quia hanc sic vult venerari.

3. Aestus in aestate
mirabilis, en, nive templi
Principium confert,
sua cuncta patricius offert.

Responsoria.

1. Quod calamus scribae
scripsit de pneumatis ore,
Virginis in gremio
completur tempore sacro,

V. Natum quando dedit,
nos natus quando redemit.

2. Post cancrum solis
dum volvitur aureus axis,
Dat Deus ex more
castae matris sub honore,

V. Nobile figmentum,
formans nive lineamentum.

3. O mater Christi,
quae patricio tribuisti,
Ut sua devota
posset persolvere vota,

V. Suppliciter rogita,
plebis inclita virgo Maria.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus excelsis
matrem Domini veneremur,
Turpibus evulsis,
sicut decet, huic modulemur.

2. Roma, tuum festum
recoles Domino placitura,
Qui nivis egestum
produxit teste figura.

3. Os patet obstructum
de virgine turpe loquentis,
Virginis, en, fructum
videt undique terra regentis.

4. Nix, grando, glacies,
Domino benedicite, fontes,
Cuncta super sidera
superexaltata Maria.

5. Nix, frigus et gelua,
laudate Deum, bona cuncta,
Cui matri niveo
templum placuit dare circo.

Ad Benedictus.

A. Virginis in laude
populus per saecula plaude,
Cedit amor fictus
Domino, qui sit benedictus.

Ad Magnificat.

A. Multis virgo bonis
implevit et esurientes
Caelitus amoris
hominum cibat haec pia mentes.

Brev. ms. Cracoviense saec. 15. Cod. Jagellonicus 1257. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 4 in auge leonis. — In 2. Noct. A 2, 3 Laus narrate. — R 1, 2 parvo gaudia. — In 3. Noct. A 3, 4 patrius.

63. De sancta Agrippina.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Agrippina pia,
quae jungi promeruisti
Agmini virgineo,
dum mundo subdimur isti
Fraudibus imbuti,
Christum dignanter adora,
Criminis ut nostri
vitemus noxia lora.

Ad Magnificat.

A. Virgineus coetus
te laudat, virgo beata,
Nam quia tu mundum
sprevisti non labefacta,
Agrippina, tuos
famulos defende, guberna,
Porrige tu miseris
solamen, dona quietem
Lapsis, tu nostros
miserta dirige calles.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summum pastorem
cuncti reverenter oremus,
Quo Agrippina sacra
virginibus associatur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec est virgo pia,
quae Christo contulit ultro
Martyrium verum,
dignum libamine sacro.
2. Mundum cum pompis
despexit virgo beata,
Aetheris ad alta
perrexit virgo sacrata.
3. Martyrio sacro
vicisti, cui placuisti
Vulneribus sanctis,
sprevisti verba minantis.

Responsoria.

1. Dum manet in pura
mundo cum virginitate,
Agrippina fide
permansit non labefacta,
Accusata tamen
magno terrore relicta,
Concutitur nullis
verborum vocibus illa.

V. Vestibus exuta
torquetur virgo beata
Fustibus, angelicis
manibus fuit ista soluta.

2. Virgineum corpus
dum portant litore citi
Fluminis ac Paramon
monachus simul Agatonita

Paulaque tunc navem
viderunt ire paratam,
Pondera permissa
donant in litore nautae.

V. Virginis in pedibus
prostrati voce benigna,
Suscipe, qui portant,
te clamant, virgo beata.

3. Dum mare transissent
cum corpore virginis almae
Virgines et Bassa,
puppis fuit illa repleta
Corporis illati
simul et portantes odore
Mirifico, Siculas
deponunt corpus ad oras.

V. Angelus apparens
Domini cum vestibus albis
Custodiebat eas,
locus ille repletus odore.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virginum ille chorus
divina laude sonorus,
Virgo, te sumpsit,
qui regnat ad alta polorum.

2. Angelicis turbis
sacra virgo consociata,
Gloria caelestis
retinet te dedita festis.

3. Ipsa tuis meritis
nunc fulges ad aethera sur-
sum,
Poenarum mundo
faciendo tradita cursum.

Responsoria.

1. Pergere tentantes
ductae per litora nocte
Angelicis turbis
concomitantibus ipsis
Virgines ad locum
venerunt nomine Graecum,
Corpus conclusum
portantes virginis almae.

V. Sana fit illa patri,
fuerat quae daemone plena,
Filia, laetantur
genitor simul atque videntes.

2. Virgineum corpus
portabant virgines almae
Tres simul inde secum,
monachorum vestis adornat
Ipsas et passum
tunc Christum magnificabant
Pergentes simul,
qui regnat trinus et unus.

V. Et quasi laetantes
portabant litore corpus
Virginis et summo
dicendo gloria Christo.

3. Gloria sit Christo et
decus utriusque perennis,
Virginis infirmos
precibus qui curat honeste
Devotisque simul
praestat salubria quaeque,
Unde Deo vero
clamemus voce serena,

V. Ut cunctum populum
salvet nunc virgo beata,
Agrippina, Dei
martyr, cunctis veneranda.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo decora nimis,
Agrippina, et morte beata,
Funde preces Christo
virginibus associata.

2. Salvetur cunctus
populus cum agmine junctus,
Devotus Christo,
mundo dum vivit in isto.

3. Vulneribus tuis,
quae virgo passa fuisti,
Agrippina pia,
deleas tu crimina nostra.

Responsoria.

1. Virginis ad corpus
veniebant virgines almae

Paulaque cum Bassa,.
monachus simul Agatonita,
Psallentes[que simul]
clamabant gloria Christo,
Tollentes ipsum
referunt cum laude triumphum.

V. Adfuit hic monacho
lux aetheris, ignea lampas,
Territus ac Paramon
cecidit stupefactus ad ima.

2. Gaude tamen, gaude,
martyr veneranda per orbem,
Quae meritis fulges
quasi sidus ad alta polorum,
Agrippina pia,
devota mente fidelis
Gaude simul popule,
qui eam reverenter adoras.

V. Virginis ad laudem
cum digno carmine laxis
Vocibus atque tubis
cantum depromite vestrum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Virginis accessit
delatio corporis almi,
Sana puella manet
turpi vexata tremore.

2. Multi vexati
veniebant daemone viri
Martyris ad corpus,
tunc sanos restituebat.

3. Corporis intactae
sacrati virginis almae
Non modici tandem
meruerunt ferre salutem.

4. Sit benedicta dies,
qua talis virgo beata
Virtutibus multis
splendet ad aethera sursum.

5. Laudibus innumeris
laudetur virgo beata,
Quae in caelis fulget
tanta virtute levata.

Ad Benedictus.

A. Agrippina, Dei
virgo, locet aethre suorum
Mentes servorum
molemque premat vitiorum,
Ut demptis vitiis
benigne Deum benedicant.

Brev. Gallicano-Siculum imp. Venetiis 1527. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 10 misertus. — In 1. Noct. R 3, 7 Miro Siculas. — In 2. Noct. A 2, 3 dicata. — A 3, 1 Ipsis tuis. — R 1, 4 comitantibus. — R 2, 2 virginis. — R 2, 5 Ipsas sed. — R 2, 10 portabatur. — In 3. Noct. R 1, 4 Agatonitis. — R 2, 10 lapsis. — In 2. Vesp. nichts.

64. De sancto Annone.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gemma fulgens praesulum,
Veronae proles inclita,
Sancte pater Anno,
Sis semper memor exsulum,
Nos ad virtutes incita,
Serva nos a damno.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad Annonis modulet
Laudes chorus laetius,
Alleluja jubilet
Christo noster coetus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Secus decursus stat aquarum
   Plantatus dextra Dei,
   Excursus Anno tenebrarum
   Hostis devitat rei.

2. Hic praeceptum Domini
   Mundo praedicavit,
   Dum salutes homini
   Semper propinavit.

3. Annonem sanctum caelitus
   Ovans suscepit Deus,
   Annus hunc fovet editus
   A Christo jubilaeus.

Responsoria.

1. Egentem urbem
   nectare fluoris
   Anno, fidelis
   Christi dispensator,
   Prece felici
   precibus dulcoris
   Rigari poscit,
   almus gubernator;

V. Dum martyres hic revocat,
   Salutem cunctis evocat
   Veronae recreator.

2. Ecce, sacerdos magnus
   A Deo praedotatus,
   Qui vixit sicut agnus,
   Totus lenis et gratus;

V. Curavit Anno gentem,
   Doctrinam affluentem
   Fudit bonis ornatus.

3. Anno praesul mirificus
   Hortatus per sororem,
   Terrae pater munificus
   Orans tulit ardorem,
   Nam rex infudit caelicus
   Desideratum rorem;

V. Alter Elias precibus
   Implorans praestat civibus
   Hunc pluviae liquorem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem exaudivit
   Annonem rex caelestis,
   Imbre fota parturivit,
   En, fruges tellus maestis.

2. Laetentur et exsultent
   Sperantes in te, Christe,
   Concentibus indultent,
   Nil sentit Anno triste.

3. Coronatus gloria
   Simul et honore,
   Anno laetus jubilat
   Coram redemptore.

Responsoria.

1. Urbem Veronam siccitas
   Exhaurit miseranda,
   Fruges et sata dissipat
   Sterilitas nefanda,
   Hanc praesulis eliminat
   Sagacitas laudanda.

V. Relatu doctus caelico
   Firmum vexit et Rusticum
   Ductu praesul angelico,
   Sitis stat detestanda.

2. Arentis terrae faciem,
   Squalentis solis maciem,
   Quam juste misit Deus,
   Anno fugat sanctissimus,
   Arcet plagam justissimus,
   Purgatur Amorraeus;

V. Siccam tulit salsuginem,
   Mortis amaritudinem
   Sanator Elisaeus.

3. Quaerit per indagines
   Flagrans desiderio
   Pontifex beatus,
   Ut Veronam martyres
   Revehantur serio
   Jam post incolatus,

V. Tergesti ductos oppido
   Firmum simul cum Rustico
   Ad urbis curat status.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christi tabernaculum
   Habitans securus,
   Anno, sis umbraculum
   Nobis profuturus.

2. Cordis desiderium,
   Vitae refrigerium
   Deus hunc impendit,
   Providens pauperibus
   Penitus operibus
   Sua dum expendit.

3. Anno Christi sic accepit
   Benedictionem,
   Quod perenniter suscepit
   Caeli mansionem.

Responsoria.

1. Euge, serve bone,
   Pontifex Veronae
   Pervigil, fidelis,
   Anno, pie pater,
   Esto nobis frater
   Sedulus in caelis.

V. Christo regi duplicis
   Redditor talenti,
   Hostis nos multiplicis
   Exime cautelis.

2. Anno spernens cuncta vana
   Pro aeternis dat mundana
   Et pro granis paleam,
   Corpus terit, ut mens crescat,
   Servum premit, ne tumescat,
   Cordis purgat aream;

V. Comparat caelica,
   Despicit terrea
   Sumens virtutis galeam.

3. O pastor apostolice,
   Anno, praesul catholice,
   Doctor veritatis,
   Ora Christum propitius
   Pro famulis, ut citius
   Solvat a peccatis.

V. In caeli situs gaudio,
   Perenni fultus bravio
   Stola claritatis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Anno, pater patriae,
   Veronae stemmate claro
   Cretus, nos meritis
   barathro tueatur amaro.

2. Calles mundi per labores
   Impollutus adiit
   Anno, saecli post fluores
   Caelum scandens subiit.

3. Decoravit nobilis
   nobiles parentes,
   Cum sorore virgine
   Christo curvat gentes.

4. Huic soror sanctissima
   Maria Consolatrix,
   Virgo Christi dignissima,
   Fuit cooperatrix.

5. Hanc amavit, quod servavit
   virginitatis florem,
   Sic uterque Christo per se
   mirum fragrat odorem.

Ad Benedictus.

A. Urbs Verona, gratulare,
   Terrestris paradisus,
   In te talis fulget clare
   Uterque sexus visus,
   Caelo vernant nunc praeclare
   Anno sororque, risus
   Juges tenent, ipsos care
   Roget in Christo fisus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Liberet a damno
   nos almus episcopus Anno,
   Det fruges morum,
   deposcat regna polorum.

Antiph. ms. Veronense saec. 15. Cod. Cathedr. Veronen. 3.

65. De sancto Ansano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ansanus Romae
   Tranquillini genitus,
   Insignis prole,
   mente lucet caelitus.
2. Flagravit martyr
   hic servire Domino
   Teneris annis,
   dum viveret saeculo.
3. Inter scholares
   artium nutritus
   Christi salvantis
   clam tenebat ritus.
4. Quamvis materna
   mens et genitoris
   Obstabat, vias
   ibat redemptoris.
5. Beatus iste
   spiritu virtutis
   Desiderabat
   lavacrum salutis.

Ad Magnificat.

A. Sub mandatis angeli
   cum sacerdos petit
   Fores sanctuarii,
   mirus odor stetit,
   Spiritalis Maxima
   mater mire datur
   Et fons aquae limpidae,
   puer ut tergatur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi nobiscum,
   Senis advocatum
Ansanum danti,
   surgite cantatum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ansanus catholicus
   anno decimo nono
   Martyrii fervidus
   fuit non corde prono.
2. Imperantes respuens
   cucurrit ad matrinam,
   Cum qua simul sineret
   hanc vitam peregrinam.
3. Relinquamus daemonum
   profana, fatur sanctus,
   Sit in Christo Domino
   jucundus nobis cantus.

Responsoria.

1. Ansanus cum Maxima
   mane facto vadunt,
   Tyrannorum caedibus
   se pro Christo tradunt,
   Fidem quia fervidam
   non de mente radunt;
V. Obviant et homini
   lumine privato,
   Quem mox laetum faciunt
   visu restaurato.

2. Vir iniquus intuens
   caecum luminari,
   Sanctos de miraculo
   vadit criminari,
   Hos profanos recitans
   Christum venerari;
V. Trucidare perfidos
   vir crudelis quaerit,
   Si non lex nuperrime
   lata cito perit.

3. Irritati perfidi
   tunc imperatores
   Praesentari cohibent
   Dei zelatores,
   Reos vos ut faciant,
   Domini cultores.
V. Et vos fantur colere
   Christum crucifixum,
   Sempiterne vivere
   profitentes ipsum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ansanus cum Maxima,
   Domini fideles,
   Unde sitis, postulant
   tyranni crudeles.

2. Respondistis humiles:
   ingenuis nati
   Sumus ex parentibus,
   hac in urbe sati.

3. Ante vos inducitur,
   ut colatis eum,
   Quem Judaeus perfidus
   damnat quasi reum.

Responsoria.

1. Nostros deos colite,
   quo sitis victuri
   Et eos propitios
   vobis habituri;
   Ferunt: non se neque vos
   hi sunt protecturi;

V. Noster Christus Dominus
   mundi gubernator,
   Pro quo nosmet tradimus,
   adest liberator.

2. Nostra vox instrepuit
   auribus aeterni,
   Ipse det ut epulas
   gaudii superni
   Nosque trahat famulos
   et se sinat cerni;

V. In quo finis omnium,
   regnat absque fine,
   Afferat antidotum
   summae medicinae.

3. Crucifixum spernite
   Jovem venerando,
   Ipsi vota reddite
   simul adorando,
   Menti poenas horridas
   et carni levando;

V. Si caelestem principem
   nosse quaerebatis,
   Scite nil, quod colitis,
   fore, qui erratis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cuncta fecit Juppiter,
   ferunt imperantes;
   Absit, ajunt, providi
   sint haec judicantes.

2. Constant quaeque condita
   verbo Dei patris
   Ac idolis hominem
   devium sub atris.

3. Pugnant contra miseri
   dicta prophetarum,
   Viris nam malevolis
   scire non est clarum.

Responsoria.

1. Non vos huc adduximus
   loqui de prophetis,
   Sed monemus illico
   diis immoletis,
   Quodsi contempseritis,
   necem sentietis;

V. Reddunt: viam sequimur
   Dei veritatis,
   Cujus non peribimus
   haerendo mandatis.

2. Spiritalis filius
   cum dilecta matre,
   Carcer neque vincula,
   inquit, fiet acre,
   Nam potare calicem
   quaerimus pro patre;

V. Carceramur acriter
   jussu tyrannorum,
   Ubi bona poscimus
   regis angelorum.

3. Tu probasti, Domine,
   corda nostra, clamant,
   Igne hos examinas,
   qui te semper amant,
   At si sit iniquitas,
   ille dat, quae sanant.

V. Odor statim spargitur,
et vox clara sonat:
Omnia, quae poscimus,
Christus nobis donat.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Noctis haurit precibus
providus Ansanus,
Quae narrat apostolus
raptus adhuc sanus.

2. Christo grates referunt
martyris de dono
Et se poenas properant
ferre nutu bono.

3. His finitis dicere
psallere festinant,
Et dum psalmi canticum
pleant, non declinant.

4. Exaudi nos, concinunt,
pater, noster autor,
Sis protector famulis,
vere justis fautor.

5. Sopor Dei proximos
coepit occupare,
Ac caelestis nuntius
eos confortare.

Ad Benedictus.

A. Istos mane milites
aulae triumphalis
Offerunt satellites
principibus malis,
Et quia non trepidant
commendare Christum,
Caesa fuste Maxima
mundum finit istum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ad civitatem
balneum Regense
Cum refugisses,
spiritus accensae
Sub visione
Dominus te vocat
Et te columnam
templo suo locat.

Antiph. ms. Senense saec. 15. Cod. Capit. Senen. M. — In 1. Noct. R 1, 4 qui se Christo. — In 2. Noct. R 1, 6 hi sunt habituri. — R 3, 9 Scire nil. — R 3, 10 qui veratis. — In 3. Noct. R 1, 5 Lücke von einer Silbe; si ergänzt. — R 2, 5 portare calicem. — R 3, 3 Igne nos. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 2 Regensem. — Ibid. 8 in templo. — Die drei zum Officium gehörigen Hymnen siehe Anal. XXII, p. 36 sq.

66. De sancto Aspren.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Tecum, Aspren, principium
Summae dignationis
Contulit Petrus, radium
Nostrae conversionis.

2. Opera magna Domini
Populum redimentis
Primo panduntur homini
Religiosae mentis.

3. Exortum lumen radiat
In Aspren praedicante,
Tenebras ut abiciat,
Quae deprimebant ante.

4. De terra sanum erigit
Oppressum vi languoris,
Quem mox instructum eligit
Ad apicem honoris.

5. Christi misericordia
Per Simonem delata

Per sancti Aspren primordia
Nobis est confirmata.

Ad Matutinum.

A. Magnificatur inclitus
Petri discipulatu,
Exsultat Aspren spiritus
Charismatum ornatu,
Cujus refulsit primitus
Haec aula praesulatu.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Plaudat ecclesia
Laude multiplici,
Agens sollemnia
Sacro pontifici.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In lege Christi Domini
Fixit voluntatem
Virtutum cernens homini
Datam potestatem.
2. Praedicans hic
praeceptum Domini,
Mentem parat
superno lumini,
Gentem subdit
divino numini.
3. Exaltat Dei filius,
Gloria sanctorum,
Caput Aspren sublimius
In arce piorum.

Responsoria.

1. Majestatis
summae consilium
In salutem
dans mundo filium
Servum parat,
per cujus studium
Invitemur
ad vitae fluvium;

V. Aspren cunctis
praegustat plenius,
Ut in cives
refundat melius.

2. Evangelizans gratiam,
Qua fundavit ecclesiam
Princeps apostolorum,
Primum Aspren irradiat
Quo mente dona capiat
Caelestium bonorum.

V. Devotus audientiam
Praebens ad sapientiam
Se transfert angelorum.

3. Verbum vitae
dum sibi mittitur,
Christi fidem
pronus amplectitur,
Fonte vitae
unctus abstergitur,
Vetustatis
noxa repellitur;

V. Nam solutus
languoris vinculo
Sospes haurit
de vitae poculo.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem
Aspren suppliciter
Exaudivit
Christus fideliter,
Ipsum fovens
in bono jugiter.
2. Mane primum claruit
Sole radiante,
Cum hic Christum induit
Petro praedicante.
3. O quam est admirabile,
Quam est glorificatum
Christi nomen amabile
Per Aspren praedicatum.

Responsoria.

1. Expurgato nequitiae
Fermento jam primitiae
Christo sanctificantur,

Cujus in mentis acie
Dona caelestis gratiae
Primitus revelantur;
V. O felix nostra civitas,
Cui per hunc virtus, veritas
Et lux irradiantur.

2. Intonante
Petri praeconio
Plebs auditum
dat evangelio,
Cujus voce
Aspren in solio
Sublimatur
et sacerdotio.
V. Hic pastoris
implet officium,
In quo fides
sumpsit initium.

3. Verbo vitae miraculis
Novam plantat ecclesiam
Concurrentibus populis
Ad Christi reverentiam,
Qui rejectis piaculis
Sancti quaerunt prudentiam.
V. Sic plebs cuncta
cito convertitur,
Sic per fidem
Christum amplectitur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Habitabit hic inclitus
In caeli tabernaculo,
Per quem in nostro primitus
Salus est facta populo.

2. In benedictionibus
Caelitus est praeventus,
Per quem in nobis omnibus
Dominus est inventus.

3. Mundo corde culpae sorde
Vindicans innocentiam,
Scandit caelum, transit velum
Cernit Christi praesentiam.

Responsoria.

1. Gaudet Petrus
tanto discipulo,
Per quem fructus
redundat populo
Hujus urbis
hoc in saeculo
Reserato
jam mentis oculo.
V. Felix vitis,
de cujus surculo
Tantum germen
prodit diluculo.

2. Signis novis
fit admirabilis,
Cujus prece
conceptum sterilis,
Membra manci,
gressum inhabilis,
Visum caeci
sumunt in populis.
V. Sana reddit
membra languentium,
Sic accendit
corda credentium.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. O quam sunt credibilia
Per Aspren praedicata
De Christo testimonia
Miraculis probata.

2. Intrate portas Domini
Jam, Neapolitani,
Ejus offerte numini
Libamen cordis sani.

3. Os iniqua loquentium
Per Aspren est obstructum,
Excluso ritu gentium
Verbi producit fructum.

4. Quoniam cantat alacriter
Devota plebs continuo,
Laetatur Aspren jugiter
In caelesti convivio.

5. Cuncta creata laudibus
Divinis vacent ocius,
Dum Aspren in caelestibus
Collocatur felicius.

Ad Benedictus.

A. Benedictum
Christi consilium
Aspren vocat
ad sacerdotium,
Sibi fundens
linguae praeconium,
Vim signorum
et mirabilium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O stella perlucida
Nobis matutina,
Plebem, quam praefulgida
Lactasti doctrina,
Tua prece fervida
Serves a ruina,
Ut Deo sit placida
Sine culpae spina,
Et post luce splendida
Fruatur divina.

Propr. Neapolitarum imp. Neapoli 1525. — In 1. Noct. R 3, 2 sibi promittitur. — In 3. Noct. R 1, 6 fehlt eine Silbe. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 9 Et postea. — Die beiden zum Officium gehörigen Hymnen vgl. Anal. XXII, Nr. 68 sq.

67. De sancto Calogero.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Caloyrus praeelectus
A Deoque jam dilectus,
Bene doctus literarum
Atque structus divinarum.

2. Puer bonus se ornavit
Virtuteque decoravit,
Mundus nunquam violavit
Nec vitium eum foedavit.

3. Jejuniisque deditus,
Orationi traditus,
Bis ternis est hebdomada
Pane contentus et aqua.

4. Christi semper contemplando
Passionem et plorando
Jesum ardet is amando,
Cui se vovit monachando.

5. Justusque Dominus
Dilexit aequitatem,
Caloyrus — — —
Odit iniquitatem.

R. Surrexit papa obviam
Praesentiens legatum
Caloyrum Siciliam
Venturum caelo datum,
Ut frangeret nequitiam,
Qua caelum est stupratum.
V. Mortem quaerit spontaneam,
Ut pandat Christi gloriam
Valde gratam.

Ad Magnificat.

A. O pie pater Caloyre,
Qui claros in superbia
Ejectos jam de gloria
Meruisti devincere,
Tolle pacis obstaculum,
Para nobis gaudium,
Ut mereamur pergere,
Ad vitae solatium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo, regi confessorum,
Plebs concinat fidelium,
Almi senis meritorum
In te laudis praeconium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Caeli dono decoratur
   Caloyrus ab infantia,
   Die ac nocte meditatur
   In fidei notitia.

2. Praecepta Dei praedicans
   Hic missus apostolicus,
   Miraculis coruscans,
   Egenorum medicus.

3. Voce clamans conjuravit
   Vir senex egregius,
   Adversantes effugavit
   Ipsos ligando fortius.

Responsoria.

1. Summus pontifex Caloyro
   Dat clavis potestatem,
   Hic Christi sanctus famulus
   Eligitur prae aliis,
   Ut premat feritatem,

V. Ut Siculorum populis
   A daemonum fallaciis
   Capiat libertatem.

2. Novum sidus emicuit,
   Amore summo fervidum,
   Speculum sanctitatis,
   Miris diversis claruit
   Lumen vitae splendidum
   Monstrans viam salutis;

V. Languentibus hic profuit
   Medicamen dans validum
   Vir magnae claritatis.

3. Gaude tu, mater Graecia,
   Lustrata tanto lumine
   Pudentis almi nati,
   Dei repleti gratia,
   Cujus potenti nomine
   Daemones sunt fugati;

V. Exsultet nunc Sicilia,
   In hujus patris numine
   Siculi sunt salvati.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. In pace cum Christo manens,
   Sublimatus praemio,
   Hic vana mundi repellens
   Christi adhaesit vestigio.

2. Precare nunc, Caloyre,
   Quem corde dilexisti,
   Ut mereamur pergere
   Ad vitam, quam petisti.

3. Caloyrus jam meruit
   Dei montem ascendere,
   Qui daemones non metuit
   Signo crucis devincere.

Responsoria.

1. Caloyrus obsequio
   Parat Dei se totum,
   Corpus artat jejunio
   Expellens hostis motum
   Renuntiatque proprio
   Emittens caste votum.

V. Intrat nemus cum gaudio,
   Vescitur herbis prandio
   Renuens vini potum.

2. Siac dum ingreditur
   Senex [iste] servulus,
   Jesu cito creditur,
   Quem hic praedicabat,
   Crucis hoc signaculo
   Sanat Dei famulus
   Multos in hoc saeculo,
   Daemon quos gravabat;

V. In fide perficitur
   Totus Siac populus,
   Menteque suscipitur
   Crux, hic quam docebat.

3. Infans senescit moribus
   Transcendens vi[am veri],
   A laqueis hostilibus
   Ut possit se tueri,
   Instat et semper precibus
   Vitam quaerens mereri;

V. Carnis dimissis patribus,
   Qui aperit pulsantibus,
   Exquirit inhaerere.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Laetentur in te sperantes,
   Christe, et memoria
   Caloyrum venerantes
   Fac participes gloria.
2. Nomen Christi mirabile
   Senis procedens ore
   Destruendo terribilem
   Inimicum cum ultore.
3. Ingressus sine macula
   In hoc viator saeculo,
   Nunc fulget quasi facula
   In summo tabernaculo.

Responsoria.

1. Crucis Christi signaculo
   Daemones conjuravit
   Solitudinis loculo
   Ac ipsos relegavit,
   Ab omni periculo
   Populum liberavit,

V. In sancto habitaculo
   Dominique oraculo
   Ipsum confirmavit.

2. Locum istum ululantes
   Daemones dimiserunt,
   Vocem magnam illi dantes
   A monte recesserunt,
   Populique gratulantes
   Dominum laudaverunt,

V. Ad quem ipsi convertentes
   Basilicam construentes
   Ibique adoraverunt.

3. Felix mons atque patria
   Hoc ornata sidere,
   Cujus tot ob prodigia
   — — perlustratur
   Grotta tota Sicilia
   Senex fecit conscendere,
   Infirmis sint remedia,
   Qui sudando sanantur.

V. Fugavit ac daemonia
   Ipsa, cujus per opera
   Patria plena gratia,
   Mons sic sanctificatur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Caloyrus mirificus,
   Dono Dei magnificus
   Ex opere monstratur,
   Dum cunctos sanat languidos,
   Faciens corde solidos,
   Et fides ampliatur.
2. Mox ad montem ut applicuit,
   Caelesti dono praeditus
   Velut sol perlustravit,
   De caelo quae jam corruit,
   Catervam Satanae penitus
   Signo crucis fugavit.
3. Te rex sitivit luminum
   Hic infra vitae terminum,
   Cujus obtentu petimus,
   Quem miserantem novimus,
   Nunc glorians in pace
   Ut audias nos de luce.
4. Terra et pontus, aethera
   Sedentem in patris dextera
   Exaltant omni laude,
   Forti cujus potentia
   Nos hic perunctus gloria
   Protexit Satan fraude.
5. Senes cum junioribus
   Laudent Dominum vocibus
   In excelsis,
   Cujus senex virtutibus
   Fit aegris medicamen
   Fulgens in adversis.

Ad Benedictus.

A. Floruit sicut lilium
   Almus confessor inclitus
   Moribus et doctrina,
   Nam hic ante septennium
   Dei virtute praeditus
   Vixit sub disciplina,
   Postponens omne praemium
   Corruptionis penitus,
   Solum quaerens divina.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Manus aegris Caloyrus
imponens [imperavit]
Daemonibus jam oppressis,
jactans illos curavit
Ab omnibus languoribus
Ipsosque liberavit
Priscisque sanitatibus
Cunctos instauravit.

Brev. Gallicano-Siculum imp. Venetiis 1527. — In 1. Vesp. A 1, 4 Lies: Ac instructus? — A 2, 4 Lies hunc foedavit? — A 4, 1 Lies Justus quoque oder Justus quia? — A 4, 3 fehlen drei Silben; ergänze magnanimus? — Ad Magn. A, 8 Ad aeternae vitae. — Ad Matut. Inv. 4 In te jedenfalls verschrieben; lies cantet? — In 1. Noct. R 1, 3 sancti. — R 1, 7 Et ut. — R 2, 5 Fehlt eine Silbe. — R 3, 9 Quo Siculi. — In 2. Noct. R 1, 2 Paret Dei sed. — R 2, 8 proficitur. — R 2, 12 haec. — In 3. Noct. A 1, 4 in gloria. — A 2, 3 Secus procedens ore. — R 1, 2 conjurantur. — R 1, 3 loco. — R 1, 4 Atque. — R 3, 4 fehlen drei Silben. — R 3, 5 Grutta. — R 3, 7 Ut infirmis. — In Laud. A 4, 4 praecunctus. — A 4, 5 praetexit. — A 5, 2 fehlen entweder zwei Silben, oder es ist 5, 6 Fulgens zu tilgen. In 2. Vesp. Ad Magn. A, 1 in aegris. — Ibid. 2 imposuit. — Die zugehörigen Hymnen cfr. Anal. XXII, 68 sq.

68. De sancto Donato.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Agens diem festum Deo
Felix gaude Civitas,
Et pro martyrum trophaeo
Pange laudes debitas.
2. In quo primum fert vexillum
Donatus, sequitur illum
Venusti germanitas.
3. Silvanus et Hermogenes
sic mente counita,
Sic triumpharunt pariter
cum Romulo levita.
4. Victoriani praesidis
hos pavor nullus movet,
Quos unus tenet spiritus
et vera fides fovet.
5. Haec est vera fraternitas,
Quam tyranni protervitas
Violare nequivit,
Sed magis stabilivit.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Rex sublimis adoretur,
Qui creavit omnia,
Exsultando veneretur
Martyrum constantia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbum vitae seminat
intrepide Donatus,
Legem Dei nuntians
est capite truncatus.
2. Sic triumphat jam Venustus,
Frater ejus, et fit justus
Verum Deum praedicans.
3. Romulus atque Silvanus
ea morte plectuntur
Ac invocantes Dominum
caelestibus junguntur.

Responsoria.

1. Nobilis Austri civitas
Devotas tenens semitas
Martyres suos laudet,
Quam horum prece feritas
Hostis atque perversitas
Offendere non audet;
V. Civalitana polis
de fratrum germine gaudet.

2. Hi sunt, quorum in sanguine
Agni stolae lavantur,
Qui in sanctorum agmine
Feliciter laetantur
Magnoque consolamine
Gaudentes coronantur.
V. Caelicolis juncti
cum Christo rege beantur.

3. In manu Dei vindicis
Sunt animae sanctorum,
Quas non flectunt carnificis
Genera tormentorum,
Sorti dantur justorum;
V. Percussi gladio
conscendunt regna polorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hermogenis pia prece
Daemon fugit et a nece
Pellitur puellulae.

2. Solum Deum colere
Idolaque spernere,
Volunt voto pari
Sancti coronari.

3. Martyres in Dei monte
Satiati vitae fonte
Habitant cum gloria.

Responsoria.

1. In unum habitare
Christumque praedicare
His exstitit jucundum
Et sic vincentes mundum
Sunt passi non inviti
Deoque sunt uniti,
V. Idola temnentes
gladiali fine potiti.

2. Morte procul remota
Justitiam non pavescunt,
Dempta peccati nota
Mundi mala compescunt,
Quorum sacrata vota
Nequaquam evanescunt.
V. Purgatis animis
felici pace quiescunt.

3. Ex mundanis opprobriis
Sancti nunc abstracti,
Et qui tormentis variis,
Hic fuerant confracti
Amoenis gaudent atriis
Divino zelo tacti;
V. Hinc in deriso
sunt hic spectacula facti.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Notas fecit Dominus
sanctis vias vitae,
Quos replet laetitia
laudis infinitae.

2. Haec est generatio,
Quae Deum quaesivit,
Quae carnis supplicio
Caelum introivit.

3. Martyres gloriantes
Et in Deo laetantes
Pro nobis Christum orent
Et veniam implorent.

Responsoria.

1. Palmas ferunt martyrii
Cum triumphi vexillis
His, qui salutem impetrant,
provectis et pusillis,
Qui nobis locum praeparent
in sedibus tranquillis;
V. Sic lux caelestis,
sic gratia fulget in illis.

2. O martyrum victoria,
Vincens Victorianum,
O qui caelesti gloria
Gaudetis, date manum
Adjutricem pro patria,
Hinc pellentes profanum;
V. Ad statum sanum
perducite mente vesanum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Deus fortitudinem
justorum probavit,
Quibus summae gloriae
sedes praeparavit.

2. Per hos invictos in agone
Concede nobis, Jesu bone,
Tibi laete servire
Et caelos introire.

3. Carne flagellati,
Ad Christum sitientes,
Martyres beati,
Nostras purgate mentes.

4. Benedicant Dominum
Omnes recti corde,
Qui per preces martyrum
Nos mundet a sorde.

5. Jam exsultans plebs fidelis
Laudet Dominum de caelis
Pro triumpho martyrum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificantes Dominum
Hodie collaetemur
Et martyrum suffragium
Devote deprecemur,
Ut eorum auxilio
Non pro culpis damnemur,
Sed in caelesti solio
Cum superis laetemur.

Brev. ms. Civitatense saec. 15. Cod. Marcian. L I 84. — In 1. Vesp. ad Magn. Prosa. — In 2. Noct. R 2, 7 animis. — In 3. Noct. R 1 prosaisch. — In Laud. ad Bened. A prosaisch. — Hiezu der Hymnus: Laetare, felix Civitas (Anal. XXII, 89).

69. De sancto Donato.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Extollatur
in laudum culmine
Locus dictus
a sancti nomine,
Quem Donati
sacravit sanctitas,
Cujus praesens
adest sollemnitas.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum vitae donatorem
Veneremur juxta morem,
Qui Donatum confessorem
Caeli vexit ad decorem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Aurelianensis
urbis de civibus
Donatus ortus est
piis parentibus,
Quorum praesidiis
et diligentia
Sacra nutritus est
in pueritia.

2. Attendentes
parentes pueri,
Ipsum Deo
devotum fieri,
Literarum
tradunt doctoribus
Imbuendum
sacris apicibus.

3. Instructus igitur
artium studiis
Carnem continuit
a carnis vitiis,
Et dum Domino se
totum exhibuit,
Ad cleri titulum
provehi meruit.

Responsoria.

1. Orthodoxae
Donatus fidei
Normam servans
meruit provehi
Sublimatus
ad sacerdotium,
In spe fovens
operae pretium,
V. Satiandus
de mensa fertili
Mundum spernit
cum flore sterili.

2. Limes artus
et collis arduus
Et draconis
terror praecipuus
Nequit sancti
mentem retrahere,
Ad manendum
mentem retrahere;
V. Draco jussus
fugit a patria,
Fugam cujus
novit Durentia.

3. In novellae
vitis propagine
Botrus praegnans
miro genimine
Vinum fudit
in abundantia,
Ut clarescant
Dei magnalia;
V. Recens potus
fecundi calicis
Causam praebet
credendi rusticis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Qualis in opere,
qualis in precibus
Praevius exstitit,
sumptis ordinibus
Quales fuerint
singultus intimi,
Succincto carmine
non valet exprimi.

2. In diaconii
mox arce positus,
Carnem ad opera
convertit spiritus,
Exercens animo,
quod ad rem pertinet,
Quem non ad levia
vagari sustinet.

3. Crescit aetas,
crescit religio,
Consecratur
in sacerdotio,
Confecturus
secundum ordinem
Dominicum
corpus et sanguinem.

Responsoria.

1. Uvarum decipit
agrestem species
Et vexat avidum
ventris ingluvies,
Sed botri miserum
gustus exasperat,
Donec vir Domini
clamantem liberat;
V. Non valuit devium
vomere aut deglutire racemum.

2. Egregio
ditatus socio
Florentini
gaudet solatio,
Quem divina
perfecit gratia
Literali
doctum scientia;
V. O felicis
virum memoriae,
Quem spiritus
replet scientiae.

3. Refragata
lucta Leviathae
Montis iter
mirando schemate

Daemon planat,
quod erat nimium,
Confessoris
agens imperium;
V. Hostis nequam
dum saxa bajulat,
Laborando
gemit et ululat.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virum Dei
fama prosequitur
Et per vulgi
voces attollitur,
Cujus ne levitas
possit officere,
Natale cogitur
solum relinquere.

2. Ne laedatur
rumoris famine,
Sanctus abit
conscio nemine
Et latenter
relicta Francia
Sancti petit
Martini moenia.

3. Ibi noctis
agens vigilias
Sancti sumit
datas reliquias,
Quo profectus
laetatus comite
Complet iter
accepto tramite.

Responsoria.

1. Importunus
furator oleris
Fascem fecit
non parvi ponderis,
Sed nec illinc
exire potuit
Nec ponendi
fascem fas habuit;
V. Solvitur exire,
sinitur correptus abire.

2. Vir invictae
misericordiae
Senatoris
medetur filiae,
Scriptum tenens
illud memoriae:
Fili, ne sis
memor injuriae.
V. In adstantis
conspectu populi
Caeli lumen
resumunt oculi.

3. Saevae matris
dira crudelitas
Nato negat
res cunis debitas,
Sed infanti
sufficientia
Cerva dedit
lactis edulia;
V. Praetermissa
naturae regula
Mater negat,
dat cerva pabula.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Proficiscens
vir de Turonica
Luras adit
ora Sisterica,
Inter rupes
sub alis montium
Sanctus parat
sibi tugurium.

2. Fit ab ipso
pauper ecclesia
Rebus quidem,
sed dives gratia,
In qua sacras
condit reliquias,
Viae suae
duces et praevias.

3. Dum vitae semina
spargeret accolis,

Et illi crederent
relictis idolis,
Ad Celsum judicem
paganum trahitur
Et duro verbere
Donatus teritur.

4. Nil formidans
carnis injurias
Ictus perfert
et contumelias,
Tandem redit
sanctus ad propria
Benedicens
Dei magnalia.

5. Judex persequitur,
Donatus latitat
Et in Anorelae
latebris habitat,
Hic usque permanens
ad mortis terminum
Laudat in canticis
de caelis Dominum.

Ad Benedictus.

A. Eductus igitur
carnis ergastulo
Donatus clauditur
ibidem tumulo,
Cujus exsequias
insignis Marius
Complevit lacrimis
orans propensius.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O donator, in Donato
Nobis culpas condonato
Et, ut tibi placeamus,
Pacem dona, quam rogamus.

Brev. ms. S. Laurentii Ulciensis saec. 15. Cod. Taurinen. Reg. 11. — Ad Matut. Invit. 4 vexit et decorem. — In 1. Noct. **A** 1, 4 ex piis. — **R** 2, 8 Dies mit 2, 6 gleichlautende mentem retrahere ist in der Hs. spätere Korrektur über einem ausradierten Texte. — In 2. Noct. **A** 2, 2 arte positus. — **R** 2, 7 ad fehlt. — **R** 2, 2 dictatus. — **R** 3, 2 levitate. — In 3. Noct. **A** 2, 6 sq. Martini petit. — **A** 3, 3 sumi. — **A** 3, 5 praefectus. — **R** 1, 3 Facem. — **R** 2, 1 in vite. — **R** 2, 4 videtur. — In Laud. ad Ben. **A**, 7 Complet.

70. De sancto Donato.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Splendor stellae, clarae lucis
Rutilat serenitas,
Cum Donati, nostri ducis,
Agitur sollemnitas.

2. Fulgens vitae sanctitate
Claret et natalibus,
Lucens vera castitate
Nitet mirabilibus.

3. Hunc baptismi chrismate
Consecrat Pigmenius,
Legis quoque dogmate
Docet ipsum plenius.

4. Quaerens justum Julianus
Compulit Aretium,
Tenens hunc Hilarianus,
Suscipit martyrium.

5. Martyr inclite Donate,
Miseris refugium,
Nobis dona tibi datae
Gratiae solatia.

Ad Magnificat.

A. Fonte aquae tabidum,
Labe mortis sordidum
Sanatarus vadit,
Draco mox egreditur,
Et asellus nectitur,
Eum et invadit,
Crucis tamen opere
Et flagelli verbere
Caesus morte cadit.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum regem adoremus
Psalmis jubilantes
Et Donatum honoremus
Laudibus laetantes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Peccatorum cathedra
Sanctus hic non sedit,
Tollitur ad aethera
Mundo dum recedit.

2. Fremuerunt populi
Convenerunt gentes,
Convertuntur aemuli,
Collustrantur mentes.

3. Cum precatur, exaudisti
Servum tuum, Domine,
A timore protexisti
Caesum tuo nomine.

Responsoria.

1. Nobili prosapia
Dei dono gratus
Urbe Nicomedia
Oritur Donatus,
Moritur in Tuscia
Caelo coronatus;
V. Pellitur parentibus
Haerens Christi legibus
Deo consecratus.

2. Luce carens corporali
Sed et lumine mentali
Idolis intendens,
Dum Seranno credidit,
Idola mox prodidit
Monitis attendens;
V. Sacro fonte baptizatur,
Luce claro perlustratur
Christo regi credens.

3. Juvenis Asterius
Dum vexatur acrius
Daemone maligno,
Cogit Christi nomine
Almae crucis lumine
Coruscante signo;
V. Statim daemon pellitur,
Aeger dum contingitur
Digito benigno.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem exaudivit
Sanctum et mirificavit,
Furens populus adivit,
Christo dum sacrificavit.

2. Verba sancti percipe,
Christe, supplicantis,
Integrari praecipe
Fractum os orantis.

3. Nomen tuum, Domine,
Cunctis est mirabile,
Fertur bene cardine
Calicis notabile.

Responsoria.

1. Ignis ardor cruciat,
Qui de cruce radiat,
Daemonem furentem,
Dum puellam liberat
Sanctus, unde venerat
Cogit renitentem;
V. Interventum protulit,
Dum exire compulit
Transitum petentem.

2. Crucis Christi clarum signum
Per Donatum laude dignum
Ornat urbis moenia,
Imae plebis et primatum
Sacri fontis candidatum
Sumunt plura milia;
V. Imperator, imperatrix,
Horum plebes imitatrix
Stupent mirabilia.

3. Adorare numina,
Ponere libamina
Sanctus dedignatur,

Tunditur lapidibus
Impiorum manibus,
Carcere locatur;
V. Sacro caeso vertice
Coram Christo judice
Caelo collocatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic in Domino confidit,
Gentes dum insaniunt,
Doli fraudes dum elidit
Deo se subjiciunt.
2. Habitabit, Domine,
In monte sancto tuo
Puritatis lumine
Nitens Deo suo.
3. In virtute tua, Christe,
Sanctum coronasti,
Dum glorificat te iste,
Ipsum sublimasti.

Responsoria.

1. Clara turba testium
Pro Christo certantium
Cum Donato sternitur,
Quidam caeso capite,
Fixi plures stipite,
Hic truncatus caeditur;
V. Sancti oratorium
Horum coemeterium
Fossa petra cernitur.
2. Odor fragrat incensorum,
Fit concursus populorum,
Sanctus dum transfertur,
Promuntur oracula,
Sequuntur miracula,
Canticis defertur;
V. Gloriosae virginis
Matris Dei germinis
Atriis infertur.
3. Divinum mysterium
Conficit Donatus,
Vitae participium
Didicit beatus,
Calicis excidium
Cernit anxiatus;
V. Precis sumens instrumenta
Jungit calicis fragmenta
Cunctis honoratus.
4. Turbata provincia,
Absumpta pecunia
Consocia moritur,
Dum viro supplicia
Parantur immania,
Donatus consulitur;
V. Procedit ad tumulum,
Per vocis oraculum
Thesaurus ostenditur.
5. Sequitur Antidia,
Pii regis filia,
Sanctum Christi famulum,
Aulam spernens regiam,
Sequens pudicitiam
Vitae servat speculum;
V. Sanctis facta socia
Ornant mirabilia
Ejus clarum tumulum.
6. Quasi stellae lucidae
Gemmae quoque fulgidae
Martyris sacrati
Ad honoris cumulum
Ornant sancti tumulum
Undique locati;
V. Tenent caput splendidum
Super pectus nitidum
Brachia beati.
7. Ante sancti tumulum
Clarum lucis vasculum
Solo dum colliditur,
Lampas luce fulgida
Oleoque turgida
Integra colligitur;
V. Lumen Dei caelicum
Vas collustrans sphaericum
Saepius adspicitur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Christus Dominus regnavit
Nitens fortitudine

Et Donatum coronavit
Roborans certamine.

2. Fide vacuos parentes,
Quos Donatus instruit,
Christi laude persistentes
Julianus obruit.

3. Pars dum quaedam calicis
Daemone furatur,
Nulla tamen laticis
Fusio probatur.

4. Pactum gentes faciunt
Pluviae dilatae,
Copiam mox fugiunt
Aquae postulatae.

5. Fontis poculum sanati
Dum formidant sumere,
Novi potum petra nati
Praecipit accipere.

Ad Benedictus.

A. Reprobatur instrumentum,
Dum vetatur monumentum
Homini exstincto,
Sorte mortis revocatus
Damnat falsum vera fatus
Sermone distincto,
Mandat sanctus obdormire
Et ad requiem transire
Ire jam praecincto.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. De quartana dire tactus
Tumba dum prosternitur,
Stat sacerdos sanus factus,
Festum dum peragitur.

2. Dum matrona nobilis
Genu cruciatur,
Tumbae venerabilis
Tactu mox sanatur.

3. Mulier dum labitur,
Creditur defuncta,
Sana mox erigitur
Grata vice functa.

4. Membra fert arentia,
Tumbam dum complectitur,
Mulier Florentia
Liberata cernitur.

5. O Donate, pastor gregis,
Da vitae solatium
Et videre vultum regis,
Beatorum praemium.

Ad Magnificat.

A. Christi martyr, tu Donatus,
Plebis doctor et beatus
Castitatis lilio;
Sanctitatis implens statum,
Trinum meruit ornatum
In caelesti praemio,
Lacte fluxit pietatis,
Donet ergo claritatis
Nos frui palatio.

Cod. Vallicellan. G. 76. saec. 17. (Abschrift, um das Officium, das natürlich viel älter ist, der Ritencongregation zu unterbreiten.) — In 1. Noct. A 2, 4 Factum vos orantis. — R 2, 6 Sumat. — R 2, 8 Horum piles. — In 3. Noct. R 2, 1 flagrat. — R 4, 1 Turbate. — R 4, 2 Absumit. — 5, 1 Sonst Anthilia; cfr. Acta SS. Apr. III, 775. — R 5, 8 Ornat.

71. In Translatione ss. Eleutherii, Pontiani et Anastasii.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Exsultantes revolvendo
sanctorum magnifica,
Nunc cantemus voce cordis
canticorum cantica,
Ut haec Christo modulata
grata sint organica.

2. Voce pura concrepantes
   martyrum prodigia
   Imitemur, dum hic sumus,
   eorum vestigia,
   Ut post vitae nobis cursum
   caeli dentur praemia.

3. Ad conventum in sanctorum
   properemus laudibus,
   Qui cum Christo sunt in caelo,
   hic florent virtutibus,
   Quorum semper defendamur
   ac regamur precibus.

4. Festum instans celebrantes
   laetemur in Domino,
   Qui praesentes baptizavit
   sanguinis martyrio
   Et clementer liberavit
   mortis a dominio.

5. Clerus psallat, Troja plaudat
   plectro atque cithara,
   Musicorum ars cantorum
   voces levet ad aethera,
   Chorus laetus, miris fretus,
   Deum laudet in saecula.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Invitantes plebem Christi
in sanctorum laudibus
Exsultemus et psallamus
veri cordis vocibus,
Ut superna mereamur
simul horum precibus.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Recolatur mente pia
   sanctorum provectio,
   Ut ab hoste nos defendat
   eorum protectio
   Et excuset ante Deum,
   quos accusat actio.

2. Angelorum rex sanctorum,
   semper tibi gloria,
   Qui nos tanta sublimasti
   annua memoria,
   Da pugnanti cum dracone,
   fungatur victoria.

3. Gaudeamus exsultantes
   cum tota ecclesia,
   Illustrata tantis signis
   gaudeat Apulia
   Et devote corde puro
   celebret haec gaudia.

4. Veri Christi sacerdotes,
   Deum benedicite
   Et ad festa recurrentes
   orando respicite,
   Ut purgetur ab his caro,
   Quae fecit illicite.

5. Laudent Deum in excelsis
   pueri et virgines,
   Laudent senes, laudent omnes
   viduae et virgines,
   Pulsans psallat chorus omnis
   tympanis et cymbalis.

Ad Benedictus.

A. Praesul Christi Eleutheri,
   cum tuis sodalibus
   Oves tibi consignatas
   tuis rege precibus,
   Ne vagantes per mundana
   lupi dentur morsibus,
   Sed exora intercessor
   pro tuis fidelibus.

Brev. ms. Trojanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI E 16. — In 1. Vesp. **A** 5, 1 Coetus psallat. — **A** 5, 4 leves. — Invit. 3 psallemus. — In Laud. **A** 2, 6 fugatur; lies fungatur oder fruatur. — **A** 3, 6 celebrat. — Alle übrigen Teile des Officiums sind prosaisch; den Hymnus siehe Anal. XXII, 90.

72. De sancto Evasio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Angelici
secreti conscius
Romam venit
sanctus Evasius,
Hic assumpto
pastoris baculo
Praesul datur
Astensi populo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus Evasius
aetate tenera
Cordis votum
vexit ad supera,
Disciplina
virtutum celebris
Mundum sprevit
plenum illecebris.

2. Sub modio
lumen non latuit,
Sed lucerna
lucens enituit,
Intonando
tubam propheticam
Multos traxit
ad fidem deicam.

3. Caritatis
spargendo semina
Peccatorum
vellebat germina,
Justitiae
secutus tramitem
Praedicabat
virtutum fomitem.

Responsoria.

1. Cum floreret
sanctus miraculis
Facti fama
crevit in populis,
Nam a septem
virgo daemonibus
Liberatur
ipsius precibus.

V. *Quoniam omnes dii gentium daemonia, Dominus autem caelos fecit.*

2. Eugenius
percussor nomine
Longa jacens
in aegritudine,
Baptizanti
credens dum resipit,
Sanitatem
membrorum recipit.

V. *In nomine patris et filii et spiritus sancti.*

3. Per Romanae
sedis pontificem
Praesulatus
conscendit apicem,
Hunc Astensis
elegit civitas,
In quo vernant
fides, spes, caritas;

V. *Fidelis servus et prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Indefessus
in cura pauperum
Pium lapsis
praebebat humerum,
Apostoli
commendans opera
Aliorum
portabat onera.

2. Jam calcata
caro, qua tegitur,
Spiritui
servire cogitur,
Nil in mundo
mundanum cogitans,
In supernis
mortalis habitans.

3. Sua cunctis
novit tribuere
Cunctos formans
caelesti munere,
Cunctis erat
factus mirabilis,
Parvis magnus
et magnis humilis.

Responsoria.

1. Praesulatus
insignis infula
Per annorum
multa curricula
Ab Ariis
et duce Caunio
Pulsus urbe
datur exsilio.
V. *Si vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam.*

2. Artificis
cujusdam filia,
Morbo diu
languens et anxia,
Idolorum
contempto scelere
Baptizata
curatur prospere.
V. *Salus enim justorum a Domino, et protector eorum est in tempore tribulationis.*

3. Deus summi
largitor praemii,
Terminator
hujus exsilii,
Dignatus est
percussum gladio
Pio pium
ditare gaudio.
V. *Multae tribulationes justorum, et de his omnibus liberavit eos Dominus.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad majora
vocatur caelitus
Angelico
nutu commonitus,
Beneventi
relinquens patriam
Romam petit,
urbem egregiam.

2. Tunc Natalis,
insignis presbyter,
Et Praejectus
levita pariter
Sequuntur tam
vita quam gressibus,
Insistentes
orationibus.

3. Civitatis
Astensis nuntii
Venienti
venerunt obvii,
Eligentes
laeti de munere,
Quem Deus
dignatus est mittere.

Responsoria.

1. Actubali
tyranni feritas
Virum necat,
quem firmat sanctitas,
Sed tyrannus,
dum lumen perdidit,
Resipiscens
in Deum credidit.
V. *Non enim vult Deus mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat.*

2. Malianus,
confessor inclitus,
Et Praejectus,
virtute praeditus,
Consequentes
mercedem bravii
Mortis fiunt
et vitae socii.

V. *Ecce, quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum.*

3. Sacro tellus
educta tumulo
Lumen caeco
restaurat oculo,
Surdus audit,
et mutus loquitur,
Salus redit,
morbus repellitur.

V. *A daemoniis quoque possessi cladem pestiferae laesionis per beatum Evasium evaserunt.*

Aliud Responsorium.

1. Florente ferula
mirandum patuit,
Quod novus Aaron
virgam exercuit,
Virentem repperit
Natalis visio,
Quam casu liquerat
sancti dormitio.

V. *Ecce, non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel.*

2. Ecce, furunt Ariani,
Morti dantur Christiani,
Urbis solum dissipatur,
Pars adversa dominatur.

3. Instinctu Satanae
conantur Arii
Sancti comburere
corpus Evasii,
Sanctum contingere
corpus non poterant,
Quod ut comburerent,
male quaesierant.

4. Rex Luitprandus
metu concutitur,
Sed cunctanti
metus adimitur,
Ut in somnis
dixit Evasius,
Prosternitur
cum suis Caunius.

5. Superatur dux nefandus,
Gratulatur rex Luitprandus,
In excelsis laudans Deum,
Qui victorem fecit eum.

Ad Benedictus.

A. Rex Luitprandus
devicto Caunio
Sancto grates
egit Evasio,
Augens templum,
augens et munera,
Per quem sibi
cessit res prospera.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Arianus
populus pestifer
Et Caunius,
ipsorum signifer,
Civitatem
delere Sedulae
Cum populo
conantur sedule.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Natalis igitur
confessor inclitus
Mundana sarcina
calcata penitus,
Dum vitae pabulum
conferret populo,
Diem novissimum
clausit in saeculo.

Ex mss. libris choralibus ecclesiae Casalensis in Johannis Andreae Irici, patricii Tridinensis libro, cui titulus: De sancto Evasio, Astensium primo episcopo et martyre, Casalensis urbis patrono, dissertatio historico-critica. Mediolani 1748, p. 220 ff. — Das Invitatorium fehlt. — In 1. Noct. A 3, 3 Justi consecutus. — R 2, 2 praecussor. — Hiezu finden sich l. c. zwei Hymnen, der erste ad Vesp. et Noct.: Martyris nostri celebranda gesta, der andere ad Laudes: Dat Sedulensis civitas; beide sind indes jüngere, humanistische Producte.

73. De sancta Firmina.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Firmina virgo,
virtutis speculum,
Transit felix
ad caeli solium,
Cujus prece
coetus fidelium
Summi regis
intret in gaudium.

2. Opus Firmina
fecit mirificum,
Ad lucem de tenebris
revocans impium,
Olympiadem
convertens ad Dominum.

3. Manus, quam levat impius,
Stat immobilis, afflictus
Clamans caelitus
Liberatur virginis precibus
Et sic pro fide moritur.

4. O quam magnum miraculum,
Flatu confringens idolum,
In lutumque convertitur,
Sic errorum fraus vincitur.

5. Post tot magna miracula
Tantaque dira martyria
Crinibus virgo suspenditur,
Rogus adhibitur
Et sic felix caelum ingreditur.

Ad Magnificat.

A. Gaude, Roma,
ditata gloria,
Tot sanctorum
agens sollemnia,
Gaude tota
de rosa rubea,
Qua ditatur
felix Amelia,
Quam tu profers,
vivit in saecula.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum regem gloriae
omnes adoremus,
In honorem virginis
ipsi jubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praefecti genere
rosa progreditur,
Cujus odor
per mundum spargitur.

2. Mundum fugit
spernens illicita,
Deum pulsat
prece mirifica.

3. Haec constanter
tyrannum superat,
Dum ferventer
fidem annuntiat.

Responsoria.

1. Mundum calcat pedibus
Romam derelinquens,
Deserta loca transmeat
Obsequiis insistens,

V. Mentis servans munditiam,
Carnis virginitatem,

Deo servire studuit
Per morum honestatem.
2. Virgo pugil Christi,
virtutum forma fuisti,
Dum pro fide Christi
coronari meruisti,
V. Fulgida stella maris,
nos protege, nos tuearis.
3. Dum Firmina gressum figit,
In Christo stat firmiter,
Fidem tenet nec mollitur
Resistens viriliter,
Judex furit nec timetur,
Dum spernit sublimiter;
V. Haec blandimenta respuens
Judicem despexit,
In Christo sponso glorians,
Quem multum dilexit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum injuste
lacertus tenditur,
Riget statim,
nequaquam flectitur.
2. Orat firma
Firmina dulciter,
Relaxatur
lacertus jugiter.
3. Stupet judex,
statim convertitur,
Fidem tenens
pro fide moritur.

Responsoria.

1. Nobilis est genere
praefectorum alumna,
Gentem devicit perfidam
quae nimis furibundam
Coronam lucrans gloriae
pretiose jucundam;
V. Haec convertit praesidem
Secumque traxit judicem
Ad gloriam caelorum.
2. Virgo flagellatur,
suspenditur et cruciatur,
Christo juvatur
nec flagellis superatur;
V. Stat constanter pugil fortis,
Fidem tenet hora mortis,
Dum pro Christo patitur.
3. Dum orantis
devota carmina
Caeli petunt
alta sublimia,
Mox redduntur
stupida brachia
Jam fideli;
V. Afflictus verbere
Promittit credere,
Redditur sanitas.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum imago devastatur,
Virtus Christi demonstratur
Flatu sanctae virginis.
2. Stupent omnes et mirantur,
Laudes Christo decantantur
Immenso prodigio.
3. Cum Firmina verberatur,
Amor Christi inflammatur,
Nec terretur verbere.

Responsoria.

1. Verbum Christi
dum palam promitur,
Multitudo
magna convertitur,
Judex furit,
minas connectitur
Nec timetur.
V. Vis flagelli
amore vincitur,
Dum in Christo
Firmina figitur.
2. Deos exprobrat,
statua frangitur,

Dum Firminae
flatu contingitur,
Stupent omnes,
fides extollitur,
Sic error vincitur,
V. Dum Firmina
fortis in agmine
Verba profert
virtutis nimiae.
3. O quam magna
virtus ostenditur,
Dum Firmina
carne suspenditur,
Stat invicta,
sic tamen moritur.
V. Virgo sancta,
commenda Domino,
Qui te laudant
devoto cantico.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Qua rosa delicata
Offertur regi gloriae
Deliciis ornata.
2. Haec corona duplici
In caelo coronatur
Et virtute multiplici
In terris comprobatur.
3. Nobilis es genere,
Firmina, virgo Christi,
Non superaris verbere,
Inimicum vicisti.
4. Carnem afflixit jugiter
Jejuniis vacando,
Fidem defendit fortiter
Pro Christo moriendo.
5. Castitatis lilium
Suspenditur per crines,
Glorias eximium
Tendens in sublimes.

Ad Benedictus.

A. Ave, virgo speciosa,
Gemmae jubar, florens rosa,
Stella splendens virtuosa,
Nos conserva jugiter.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O speculum munditiae,
summi vas honoris,
Virginitatis lilium
mirifici candoris,
Translata es cum gloria
in supernis choris.

Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Vatican. 10000. — In 1. Vesp. A 3, 1 levat ipsius. — A 3, 2 Stant. — A 4, 4 fehlt eine Silbe; fraus ergänzt. — In 2. Noct. R 2, 3 A Christo. — In 3. Noct. R 2, 8 Firma; nur dies. — In Laud. A 1, 2 delectabilis. — Die beiden zum Officium gehörigen Hymnen cfr. Anal. XXII, 102 sq.

74. In Translatione ss. Fortunati, Caji et Anthes.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Urbs Salerni gaudeat,
Plaudat plebs devota,
In virtute floreat
Hac in vita tota.
2. Es depositaria
Facta thesaurorum,
Cella pigmentaria
Sacrorum odorum.
3. In te trium martyrum
Gaza triplicata,
Nobile triclinium,
Exstitit translata.
4. Vilis prius tumulus
Corpora tegebat,

Quae nobilis loculus
Praevisus manebat.
5. Ad hoc multiplicia
Cives induxerunt
Martyrum suffragia,
Quare transtulerunt.
R. O stupor et gaudium,
Odor tantus prodiit,
Qui corda fidelium
Intrinsecus feriit
Et corda debilium
Sospitati tribuit,
V. Ut probatica piscina
Factus cunctis medicina
Languentibus adfuit.

Ad Magnificat.

A. O quantus clamor populi,
Quanta cleri laetitia,
Gaudent senes et parvuli,
Ferunt laudum praeconia
Mira de sacro tumuli
Prodeunte fragrantia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt sollemnia
Translationis,
Mens det insignia
Devotionis.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Hi, qui dono gratiae
Nobis illuxerunt,
Sunt, qui pestilentiae
Sede non sederunt.
2. Vere Dei filius
Nos magnificavit,
Hos nobis propitius
Cum mirificavit.
3. Contra viros sanguinum
Hi sunt nobis dati
Et in arma daemonum
Milites probati.

Responsoria.

1. Fulget Salerni civitas
Tribus lustrata radiis,
Quam immortalis pietas
Dignificavit variis
Magnisque prodigiis;
V. Recte non es minima
Inter mundi lumina
Tot circumfulta gaudiis.
2. In odoris
mira fragrantia,
Quam ostendit
Christi clementia,
Dum sepulchri
franguntur tegmina,
Catervatim
ruebant agmina.
V. O mira suavitas,
Datur aegris sanitas
Per haec tria lumina.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
In quo Salerni civibus
Luxit Christus, rex gloriae,
Tribus datis martyribus.
2. Gemma triplex abscondita
Despecto latens loculo,
Jam est Salerni condita
Multiplici miraculo.
3. Sacrorum glebas corporum
Mirus odor monstravit,
Quas praecedentum temporum
Decursus occultavit.
4. Haec superant fragrantiam
Odoris unguentorum
Nec minorem frequentiam
Reddunt prodigiorum.
5. In passione socios
Capit loci unitas,
Quos fide non varios
Junxit Christi caritas.

Ad Benedictus.

A. Praeclara luminaria,
Christi veri pugiles,
Translati Dei gratia
Sitis urbis vigiles,
Sitque vestri praesentia
Cunctos firmans debiles.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gloriosi milites,
Urbem defendatis,
Verae vitis palmites,
Vinum tribuatis,
Quod gustatis divites
Omnibus beatis.

Brev. ms. Salernitanum saec. 15. Cod. Capit. Salernitan. s. n. A. — Propr. Salernitanum imp. Neapoli 1594. B. — In 1. Vesp. A 1, 2 Plebs devota plaudeat B. — A 5, 3 Magnum suffragia A. — R fehlt B. — Ad Magn. A, 5 De mira sacri tumuli A. — R 1, 2 illustrata AB. — R 1, 5 Magnum prodigiis. — R 2, 5 sq. Dum sepultorum frangit AB. — In Laud. A 4, 4 Nec minus AB. — Die Hymnen cfr. Anal. XXII, 105 sq.

75. De sancto Galgano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetetur plebs fidelium,
Ad sanctorum consortium
Galganus scandit inclitus
Omni virtute praeditus.

2. Exortus in provincia
Castro Cluslino Tusciae,
Proavorum prosapia
Spectabilis progenie.

3. In annis puerilibus
Satis effrenis moribus
Instruitur angelica
Visione mirifica.

4. Princeps caelestis patriae,
Michael visu adfuit,
Sumat novae militiae,
Signa Galganum monuit.

Ad Magnificat.

A. Magnificat prae ceteris
Virtutibus innumeris
Galganum sanctum deitas,
Per gratiam praeveniens,
In eadem stabiliens,
Coronans per gloriam;
Per quem nobis veniam
Praestet beata trinitas.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem laudemus aeternum,
Qui sancto Galgano regnum
Dedit in caelis supernum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus evangelicam
Legem meditatur,
Quae per doctrinam caelicam
Sibi demonstratur.

2. Quare mundialia
Vana cuncta sprevit,
Qui sola caelestia
Quaerere decrevit.

3. Cum invocarem Dominum,
Ait sanctus, justitiae,
Vitare turbam hominum
Decet vanae militiae.

4. Verba mea, Domine,
Percipe precantis,
Viam tuo lumine
Dirigens errantis.

5. Domine, mirabilem
Tenens principatum,
Da, vincam terribilem
Daemonis conatum.

6. In Domino fiduciam
Totam hic jactavit,
Qui carnis immunditiam
Vere declinavit.

Responsoria.

1. Aperit matri filius
Secreta visionis,
Quae reseravit nuntius
Caelestis regionis,
Quae mente volvens tacite
Mater respondit concite:
Immensum tibi gaudium
Figurat hoc praesagium.
V. Christus Dei filius
Galganum specialius
Suum vocat per nuntium.

2. Archangelus apparuit
Iteratoque monuit
Galganum, sequatur,
Ad flumen magnum veniunt,
Molendinum conspiciunt,
Quod ibi rotabatur;
V. Decursus praesentium
Mundanorum fragilium
Illo figurabatur.

3. Transacto ponte fluvii
Pratum florum reperiunt
Odoris mirifici,
Ascendunt montem Sepii,
Domum ibi conspiciunt
Coetus apostolici;
V. Erat domus haec rotunda,
Ubi turba stat jucunda
Senatus magnifici.

4. Librum jubetur tollere,
Versiculum hunc legere:
Literas qui ignoravi,
In potentias intravi
Divini memor nominis;
V. Imaginem speciosam,
Quam agnovit gloriosam,
Vidit Dei hominis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, sine macula
Ingreditur possessor
In tua tabernacula
Tuus hic confessor.

2. Domine, laetabitur
In virtute tua
Sanctus, qui servabitur
In puritate sua.

3. Domini est gratia
Regnum praeparatum,
Qui servat innocentia
Cor immaculatum.

4. Exaudi orationem
Meam, Deus, qua deprecor,
Spatae fac sanationem,
Qua confracta tribulor.

5. Te decet hymnus hodie
Galgani vocem audiens,
Rex aeternae gloriae,
Fractum ensem reficiens.

6. Bonum tibi confiteri
Creatori omnium,
Cui semper misereri
Fuit et est proprium.

Responsoria.

1. Dum ad castrum Civitellae
Pergit equus, stans in via
Prope castrum Lugrianum
Contradicit suo velle,
Motus orat voce pia:
Deus, dirige Galganum.
V. Primum Adam qui plasmasti,
Mihi quoque demonstrasti
Spernere hunc mundum
vanum.

2. Prece fletu terminata
Equus motu proprio
Pergit condenso nemore
Sistens monte Sepio,
Ubi manet fixa spata,
Manet omni tempore.

V. Vera crux ense signatur,
Quae per sanctum honoratur,
Mortificato corpore.

3. Herbis famem refocillans,
Aqua sitim, non vacillans
Perseverat fortiter,
Satan saevit acriter
In Galganum exsiliens;
V. Daemon terrere cupiens
Orantem venit jaciens
Trabem ignis, post fugiens.

4. Fama cupiens latere
Sanctis micans virtutibus
Diffunditur in Thuscia,
Mulieres mox venere
De Aretii partibus
Cum maxima fiducia;
V. Manu contractam puellam
Ad ipsius ductam cellam
Sanat Dei gratia.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Beatus solitariae
Vitae Galganus studuit,
Non thesauris pecuniae
Spem suam unquam posuit.

Responsoria.

1. Apostolorum limina,
Qui sunt mundi lumina,
Visit pro indulgentia,
Dum fit absens, aliquorum
Corda fremunt malignorum
Pro pessima invidia;
V. Hos ad locum accedentes,
Ensem fractum relinquentes,
Dei ferit sententia.

2. Cum sic Romae perseverat,
Hoc per visum asserebat
Sibi caelestis nuntius;
Dolens cogitur redire,
Ubi meretur audire:
Ne adeas ulterius.

V. Pars fracta dum reponitur
Spatae fractae reficitur
Ensis, auditque citius.

3. Construxit cellulam
Galganus parvulam
De lignis, humilem,
Rotundam, similem
Ejus, quae nunc cernitur.
V. In montis culmine
Caelesti numine
Talis ostenditur.

4. Sacris dum vacat studiis,
Continuis vigiliis
Luce missa caelitus
Vox clamat divinitus:
Satis est, quod laborasti,
Mete nunc, quod seminasti.
V. Corpus inane linquitur,
Anima caelo rapitur,
Galgano dum sic dicitur.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Laudes reddit sanus factus
Puer parvulus, contractus
Manibus atque pedibus,
Sancti Galgani precibus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus es, Domine,
Qui reparas in homine
Angelicum excidium,
Galganum vana spernere,
Te solum Deum quaerere
Tuorum docens praemium.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Reddens vitae puerum
Demersum in fluvio
Solatur patrem miserum
Suo patrocinio.

Ad Tertiam.

A. Clausus arto carcere
Fugit ab ergastulo,
Sancti Dei munere
Liber a periculo.

Ad Sextam.

A. Religatum in catenis
Visu sanctus eripuit,
Liberum a diris poenis
Suis eum restituit.

Ad Nonam.

A. Quasi omnis gratiae
Dono invocatus
Cuidam custodiam
Reserat beatus.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sancti mirabilia
Canamus multiplicia,
Privatum cunctis sensibus
Suis reddit visibus.

2. Visitans sancti limina
Contracta manu femina
Cum sanitatis gratia
Laeta redit ad propria.

3. Vexatam a daemonio
Mulierem septennio
Latam in oratorio
Suo curat suffragio.

4. Leprosus sui similem
Cerae ferens imaginem
Curatus agit gratias
Sancto Galgano nimias.

Ad Magnificat.

A. Magnificat miraculis
Galganum coram oculis
Dominus cernentium,
Capitis servans decorem
Devotorum ad honorem
Sibi famulantium,
Per ipsum languentibus
Cunctis se petentibus
Dans salutis gaudium.

Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Casanaten. A IV 16 (123). — In 2. Noct. R 4, 1 latere cupiens. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 7 languentium. — Die vier zugehörigen Hymnen Anal. XXII, 109 sq.

76. De sancto Geminiano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, felix Italia,
Christi novis oraculis,
Sacra fulgent solemnia
Geminiani praesulis.

2. Ex Mutinensi gremio
Carnis foedus hunc genuit,
Cujus vitae perfectio
Praesulatum promeruit.

3. Praecinctus continentia
Lumbis mansit in saeculo,
Exempla radiantia
Salutis praebens populo.

4. Sibi talenta credita
Duplicata restituit
Et ratione posita
Scandere caelum meruit.

5. Hujus, o Christe, precibus
Nos duc ad vitae lumina,
Quem hac luce degentibus
Caeli sumpserunt agmina.

Ad Magnificat.

A. O gemma fulgens praesulum,
Fons vivus sanctitatis,
Geminiane, speculum
Divinae caritatis,
Duc te colentem populum
Ad regnum claritatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem caelestis curiae
Collaudent omnes populi,
Qui dat coronam gloriae
Geminiano praesuli.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praesulatus postquam datur
Geminianus nomini,
Jam in lege meditatur
Nocte dieque Domini.
2. Sion monte constitutus
Dei praeceptum praedicat,
Satan fugans ope tutus
Crucisque signis emicat.
3. Mox Augusti Joviani,
Quo sic vexatur filia,
Quibus erat Deus sani
Cordis salus et gloria.

Responsoria.

1. Luce solis occidentis
Oriens splendescit,
Dum in praesulis absentis
Daemon sic expressit:
Omnis actus erit vanus
Ne de sui servire,
V. Ni praesens Geminianus
Me cogat exire.
2. Jovianus regionem
Nominati nesciens,
Per mundum legationem
Quaeri mittit inquiens,
Tandem hujus mansionem,
Quae gaudet reperiens.
V. Sed Augusti laesionem
Natae praesul audiens,
Spondet sequi visionem
Mox iter arripiens.
3. Ululatus et ploratus
Vox in Rama personuit,
Mutinensis plebs immensis
Gemitibus tunc affluit,
Cum ad mare properare
Praesul iter arripuit;
V. Sed deflentes consolatur
Benedicens et hortatur,
Nam redire statuit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum invocaret Dominum
Procellis in discriminum
Daemonio commotis,
Mox mare fit pacificum,
Portum capit salvificum
Classis optatis votis.
2. Suo conspectu Dominus
Direxit viam protinus
Beati confessoris,
Ut mox intrat Bizantium,
Aulae confertur gaudium
Ingens imperatoris.
3. Honore, laude, gloria,
Felici Dei gratia
Hic praesul coronatur,
Puella jam saevissima
Fit mox mansuetissima,
Dum sancto praesentatur.

Responsoria.

1. Ut praesentatur
Beato praesuli
Furens puella,
Daemon fugatur,
Tristis periculi
Cedit procella,
Sic operatur
Crucis signaculi
Salutis stella;
V. Patri sunt gaudia,
Matri solatia,
Plebi tripudia,
Hosti flagella.
2. Coetus currit languentium
Ad patrem pietatis,
Qui dat cunctis solatium
Quaesitae sospitatis,

Ritum exstirpans gentium
Dat fidem trinitatis
Doctrina veritatis;
V. Ad unum sic Bizantium
Ovile ducit ovium
Pastor fidelitatis.

3. Praesul dehinc post discessit
Rediens ad propria,
Maris fluctus mansuescit,
Grata parans invia,
Qui fert sacra, quae porrexit
Augustus, exennia;
V. Mutinensis hilarescit
Jubilisque plebs florescit
De patris praesentia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tandem transit gens Hunnorum
Montes Appannoniae,
Cujus votum labiorum
Non fraudat rex gloriae.

2. Hac quassatur Germanorum
Et Gallorum regio,
Desolatur Italorum
Gens potens in proelio.

3. Mutinam mox invadentes
Cedunt salvis omnibus,
Quo nobiscum omnes gentes
Plaudant Deo manibus.

Responsoria.

1. Harum Attila gentium
Rex videns in excidium
Obsessae civitatis,
Geminiano praesuli
Fatur: flagellum saeculi
Sum nuto deitatis;
Flagellum ne respueris,
Cujus te servum asseris
Sermone veritatis.
V. Mox jussu praesulis
Apertis foribus
Intrat exercitus,
Qui salvis singulis
Rebus ac gentibus
Tendunt ad exitus.

2. Carnis foedus dum jam tendit
Ad ejus primordia,
Vere Christus huic descendit
Voce ferens propria:
Serve meus, et praetendit:
Veni, tolle praemia;
V. Christi praesul sic exspirat
Septus caeli curia,
Cursu vitae non delirat
Scandens ad caelestia.

3. Granum fert dum moritur
Copiam frumenti,
Alabastrum frangitur,
Fragrat vis unguenti,
Sospitas dum traditur
Omni patienti,
Ubi corpus clauditur
Arca monumenti.
Caelestis militia,
Decor firmamenti,
Surgit ad tripudia
Praesuli scandenti,
Laureato gloria
Nunquam decidenti.
Patri laus, clementia
Sit omnipotenti,
Virtus et victoria
Nato resurgenti,
Ab utroque gloria
Flamini procedenti;
V. Praesul Christi dum vocatur
Ad regna caelestia,
Voce melos modulatur
Omnis caeli curia,
Paradisus gloriatur
Vitae reddens praemia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnans filius virginis,
Splendor paterni luminis,
Induit se decorem,

Geminiani praesulis
Ornans diem miraculis
Per laticum liquorem.

2. Quod Deus ipse Dominus
Sit, plebs cognovit protinus,
Dum festo Mutinensis
Exsistens in basilica,
Quam mox invadit latica
Procella tam immensis.

3. Confiteantur populi
Tibi, Deus, dans praesuli
Signorum claritatem,
Dum aquae fluxibilitas
Stat ut muri stabilitas
Non intrans civitatem.

4. Benedicite, flumina,
Deum, caelique numina,
Qui dat vobis virtutem,
Ut non possitis fluere,
Sed quisque vos assumere
Possit ad servitutem.

5. In sanctis ejus Dominum
Coetus laudet fidelium,
Qui prece confessoris
Vertit metum discriminum
Aquarum inundantium
In jubilum amoris.

Ad Benedictus.

A. Stella fulget in nebula,
Dum fugit Ungarorum
Gens furens visa cellula,
Flos in qua confessorum
Geminianus parvula
Lux humatur qui mo1um,
Sic mox illaesa singula
Liquit gens perfidorum.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Huic proli, dux alme poli,
succurre precanti,
Optatum praebere statum
dignare vaganti.

2. Pace frui nos urbe tui
fac Geminiani,
Maeroris stet quaeque foris
discordia vani.

3. Mordaces prosterne faces
omnes vitiorum,
Lustrari virtute pari
da corda virorum.

4. Qui coram te, Christe, moram
trahit, ille beatus,
Praesul, ibi sit cura tibi
nostri famulatus.

5. Felices ut in orbe vices
sine lite sequamur,
Cui grato mox fine dato
super astra feramur.

Ad Magnificat.

A. Ave, sidus, nauta fidus,
Navis, portus laetitiae,
Per hoc magnum saecli stag-
num
A pirata nequitiae
Nos tuere, consors verae,
Geminiane, gloriae,
Postque mortem duc ad sortem
Regni caelestis curiae.

Brev. ms. Mutinense anni 1476. Cod. Capit. Mutinen. O I N 1. — In 1. Vesp. ad Magn. **A**, 4 Divinae calamitatis. — In 1. Noct. **A** 1, 2 Geminiani numini. — **A** 3, 1 Jobiani. — **R** 1, 6 verderbt; lies: Non desinam saevire? — **R** 1, 7 Nisi. — **R** 2, 1 Jobiani. — In 2. Noct. **R** 2, 5 Ritum stirpans. — **R** 1, 5 Facere flagellum. — **R** 3, 16 Sit fehlt. — In 3. Noct. **R** 1, 2 lies nitens in? — In Laud. **A** 1, 1 virginis filius. — Hiezu drei Hymnen; cfr. Anal. XXII, 112 sq.

77. De s. Guidone Aquensi.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Sanctus Guido,
decus Aquensium,
Transit felix
ad caeli solium,
Cujus prece
coetus fidelium
Summi regis
intret in gaudium.

R. Regnum mundi supergressus
Et ejus ornatum,
Regnum caeli jam ingressus
Sibi praeparatum,
Nostros ad se regat gressus
Post hunc incolatum;
V. Peregre Jacob egressus
Patris ad mandatum
Vidit Deum, sic professus
Vitae caelibatum.

Ad Magnificat.

A. Magnificat
gesta clarissima
Sancti Guidonis
divino cultui
Devotum hodie
praesens collegium,
Cujus sancta
conscendit anima
Sub fine felici
regni perpetui
Cum sanctis patriae
sublime solium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem sempiternum pronis
mentibus adoremus,
Qui aeterna sanctum Guidonem
coronavit gloria.

In 2. Nocturno.

Responsoria.

1. Amas Christum, Guido,
Quem colis tota mente,
Mundum istum horrens,
Labe carens, Deo trahente,
Forma gregis, moribus
Et virtutum actibus
Fulges;
Quem honestavit castitas,
Illuminavit veritas
Et inflammavit caritas;
V. Annulo sacro signatus est
Et virtute fidei firmatus est.

2. Sancte Guido pretiose,
praesul beatissime,
Qui virtute caritatis
circumfultus undique,
Proprium ab inimicis
protexisti populum,
Funde preces pro devoto
tibi nunc collegio,
V. Ut tuo propitiatus
interventu Dominus
Nos purgatos a peccatis
jungat caeli civibus.

3. Cum esset in accubitu
Mellifluae dulcedinis,
Arcens potenti spiritu
Pestem carnis et sanguinis,
Bonorum septus ambitu
Sceptrum tenet regiminis;
V. Pastorali functus officio
Singulari fulsit praeconio.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum flore mundum despicis
Cito ruiturum,
Fructum vitae colligis
Semper permansurum.

2. Circa dona caelestia
Occupatus assidue,
Mellifluis saporibus
Est refectus hodie.

3. Post carnis exitia
Ad caeli palatia
Liber a miseria
Transivit cum gloria.

Responsoria.

1. Fulgentes radii
meritorum praesulis almi
Mundum laetificant,
dant gaudia, tristia curant,
Caelica nunc supra
cui plaudant agmina laeta,
V. Felix angelica
dotatur sorte beata.

2. Lux caecorum, vox mutorum,
Salus infirmantium,
Vas virtutum, decus morum,
Defensor humilium,
Per te nobis rex caelorum
Det caeleste praemium,
V. Ut te duce vera luce
Perfruamur saecula,
Coronari et locari
Possimus cum gloria.

3. Templum fecit templi cultor
Honoris eximii,
Quo completo fine laeto
Cursum hujus saeculi
Consummavit et intravit
In gaudia Domini,
V. Verus bonus summi regis
Pastor et patronus gregis
Cum laude multiplici.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praesul almus hodie
Decorem indutus
Caelesti dulcedine
Laetatur imbutus.

2. Omnis terra jubilet,
Laeta laudes intonet
Et nobiscum concrepet
Dicens: Alleluja.

3. Ad te de luce, Dominus,
Guido vigilavit,
Deserta mundi fugiens
te solum amavit.

4. Caelum, terra, maria
Deum venerantes
Benedicunt per saecula
Hosanna clamantes.

5. Plebs laudat angelica
In festo Guidonis
Unum in essentia,
Trinum in personis.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
Qui nos visitavit
Providens hominibus
Pastorem donavit,
Qui lupos ab ovibus
Potenter fugavit,
Nos clamoris vocibus,
Ut cum caeli civibus
Simus in caelestibus,
Sedule vocavit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Inclita sanctissimi
Guidonis sollemnia
Suscipiat alacriter
Pia mater ecclesia;
Ave, decus Aquensium,
Ave, corona praesulum,
Obtine nobis gaudia,
Quae possides in gloria.

Ex Legendario ms. Aquensi saec. 14. J. B. Moriondus, Monumenta Aquensia. Taurini 1790 p. 104 sqq. — Die ganze erste und die halbe zweite Nocturn sind prosaisch abgefafst; mit den Responsorien der letztern kehrt das Officium zum gebundenen Stil zurück. — In 1. Vesp. Sup. Ps. A, 5 preces. — In 3. Noct. A 2, 1 fehlen zwei Silben; dona ergänzt. — Die drei Hymnen des Officiums Anal. XXII, 119 sqq.

78. De sancto Herculano.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

Perusina
laetare civitas,
Diem festum
colens in gaudio,
Quem sacravit
Syra societas
Herculani
sacro martyrio.
Omnis culpae
cesset occasio,
Regnet in te
fides, spes, caritas,
Norma vitae,
morum frugalitas,
Divinorum
pia devotio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo, vero salvatori,
Psallat plausus hujus chori,
Qui per poenas Herculanum
Caeli vexit ad arcanum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum teneret
orbis imperium
Justinianus,
cultor fidelium,
Herculanus
relinquens Syriam
Dei ductu
venit in Tusciam.

2. Fratrum coetus
una cum patruo
Curam dantes
amori mutuo
Praedicabant
in Romae finibus
Christi fidem
turbis gentilibus.

3. Hic attingens
oras Perusii
Spe divini
fultus auxilii
Fortes monens,
ne fides excidat,
Et infirmos
doctrina solidat.

Responsoria.

1. Debacchante
congressu Totilae,
Dum septennis
esset obsidio,
Ruit urbis
munimen debile,
Captivatum
famis naufragio;
Herculanus
regis imperio
Ferro collum
supponit humile;
V. Fit conclusorum
caedes non pauca virorum.

2. Inexpleta
regis malitia
Velli jubet
a tergo trophium,
Herculanus
Christi fit hostia,

Vitae sumens
hac morte bravium,
Cujus caput,
corpus et corium
Lictor extra
projecit moenia.
V. Gaudia mansura
dedit illi passio dura.

3. Venerandas
tollunt reliquias
Quidam sancto
faventes praesuli,
Locis suis
aptant minutias
Festivantes
ad locum tumuli,
Cum quo membra
defuncti parvuli
Collocantes
agunt exsequias;
V. Qui vitium nescit,
tutus post fata quiescit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Herculanus
dum docet populum,
Sacrae fundens
scripturae poculum,
In pastorem
urbis eligitur,
Cunctis placens
cunctis praeficitur.

2. Tanti munus
adeptus apicis
Digne gessit
opus pontificis,
Clerum docens
normam theoricam,
Plebem vocans
ad vitam practicam.

3. Viduarum
consultor utilis,
Pupillorum
tutor laudabilis,
Suas large
dispergens copias
Egenorum
pellit inedias.

Responsoria.

1. Restitutis
in urbe civibus
Summo sanctum
requirunt studio,
Sed non parent
in ejus carnibus
Cicatrices
aut ulla laesio,
Fit membrorum
sana conjunctio,
Puer tantum
scatebat vermibus.
V. Noscitur ex isto
defunctus vivere Christo.

2. Palestini
montis vocabulum
Tenet sacer
locus calvariae,
Hic secundo
sumpserunt tumulum
Tansportatae
sanctae reliquiae,
Hunc divinae
majestas gratiae
Cephae Petro
sacravit loculum;
V. Adfuit hic genti
defensio multa petenti.

3. Rogerius,
antistes nobilis,
Herculanum
ubi restituit,
Aram struens
caementi stabilis,
In qua sacrum
corpus accubuit,
Et super hanc
fundare studuit

Aram Deo
formae laudabilis;
V. Dat bona non parce
martyr, qui praesidet arcae.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Macerata
carne jejuniis
Insistebat
crebris vigiliis
Et multorum
studens profectui
Subigebat
corpus spiritui.

2. Fana frangens
purgat dioecesin,
Detestandam
suggillans haeresin,
Fert in castra
ritus catholicos,
Vanos probans
errores ethnicos.

3. Declaratur
in sancto veritas,
Qua loquente
nitescit falsitas,
Tota passim
laetatur regio
Sancti viri
parens arbitrio.

Responsoria.

1. In mamilla
torquetur femina,
Dolos hostis
experta callidi,
Calet humor,
sed medicamina
Nihil prosunt
fomenti frigidi,
Donec manus
medentis providi
De supernis
confert juvamina;
V. Gratia lenivit,
quod homo lenire nequivit.

2. Aeger quidam
siccatis genibus
Laborabat
nervorum vitio,
Sese ferens
subnixis manibus
Sacrae domus
haesit in ostio;
Ibi pii
patris subsidio
Convalescit
receptis viribus;
V. Exsiliens igitur
laetus virtute potitur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnat cum Domino
martyr eximius,
Virtutum balteo
praecinctus fortius,
Tradens martyrio
corpus passibile,
Jam victor exprobat
lictores Totilae.

2. Optata caelitus
fretus victoria
Datori jubilat
jugi laetitia,
Secure subiens
portas refugii
Cacumen possidet
vitalis gaudii.

3. Vigilanter
currens ad lauream
Ensi molem
supponit carneam,
Felix martyrium
praecedit lacrima,
Per quam pinguedine
repletur anima.

4. Trinus unus
 incommutabilis
Est per saecla
 Deus laudabilis,
Qui probatum
 per patientiam
Herculanum
 traxit ad gloriam.

5. Collaudetur
 internus arbiter
Reddens cuique
 digna fideliter,
Regens, domans
 vinculis ferreis
Et tyrannos
 catenis igneis.

Ad Benedictus.

A. Praedicanda
 Christi benignitas
Justum duxit
 ad regna caelica,
Vices illi
 rependens meritas
Et augmentans
 manu mirifica;
Ubi phalanx
 gaudens angelica,
Ubi pollet
 sanctorum claritas,
Ubi regnat
 perfecta veritas,
Trinus Deus
 majestas unica.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O tuorum
 custos fidelium,
Herculane,
 pastor et domine,
Da virtutem,
 succide vitium,
Serva tuos
 ab omni crimine,
Ut subtracto
 carnis spiramine
Transeamus
 ad vitae gaudium,
Contemplantes
 patrem et filium
Conregnantem
 cum sacro flamine.

Antiph. ms. Perusinum saec. 15. Cod. Capit. Perusini 39. — In 2. Noct. R 3, 8 occubuit. — In Laud. Ad Bened. A, 7 sq. augmentas manus. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 9 fehlt eine Silbe; ut ergänzt. — Hymnen Anal. XXII, 121 sq.

79. De sancto Januario.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Januarius inclitam
Vitam gerens, dum semitam
 Christi regis prosequitur,
Urbis tunc Beneventanae
Sancte multum et humane
 Dignus praesul eligitur.

2. Pollens claris miraculis
Cunctis donabat populis
 Fidem veram servantibus
Debilibus remedia
Infectisque praesidia
 Sibi coram adstantibus.

3. Constanter Christum praedicans
Et ore nunquam denegans
 Portatur coram praeside,
Blande eum adhortatur,
Sed audire dedignatur
 Sectae conjungi perfidae.

4. Praeses contemptus cogitat
Et poenas omnes indagat
 Tandemque almum praesulem

Crudeli ferae subicit
Et sanum stare conspicit
A dira morte exsulem.

5. Laudes mente humili
Agit divino numini
Degens in flamma ignium,
Qua protexit incolumem
Ejusque nomen celebre
Fecit creator omnium.

Ad Magnificat.

A. Exsulta, plebs fidelium,
Pete patris auxilium,
Ut semper magis floreat
Nec casum malum horreat
Urbs Neapolitana,
Sed spiritu proficiat
Et mortis actum nesciat;
Vitet taetrum exsilium
Dei videndo filium
Ecclesia Romana.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regis sanctorum Domini
Adoremus imperium,
In flamma ignis clibani
Servantis Januarium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus martyr Dominum
Corde semper oravit,
Praesens spernendo saeculum
Tyrannum superavit.

2. Quare miser non cogitas,
Thimotheo dicebat,
Ut vites poenas debitas,
Et fidem suadebat.

3. Domine, oro inspice
Hoc durum tormentum,
Animam tu recipe
Et corpus elementum.

Responsoria.

1. Januarius Dominum
Mente constanti confitens
Triumphavit perenniter,
Factorem esse omnium,
Tyrannum nunquam reverens,
Coronatur sollemniter;
V. Mortem subit intrepidus
Confessor Christi providus,
Polum intrat celeriter.

2. Deductus coram praeside
Suis ministris imperat,
Ut fornacem accendant,
Ad ignem gentis perfidae
Mente libenti properat,
Ut sic omnes perpendant,
V. Quod in flamma jam jactato
Angelis in se beato
Pariter Deum commendant.

3. Sanctus feris exponitur,
Ut Christum ore deneget
Coram adspectu populi,
In nullo prorsus laeditur,
Fidem perfecte retinet,
Grates superno praesuli
V. Dignas devote obtulit,
Ob hoc, quod sibi contulit
Bona futuri saeculi.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem, summe Deus,
Exaudisti me clementer,
Factus es protector meus,
Poenas sustuli potenter.

2. Verba protuli dulcoris,
Ut fidelis Christianus,
Sed in poculum doloris
In me vertit vir profanus.

3. Admirandum nomen tuum
In conspectu populorum,
Meum cor servavi purum
Comes factus beatorum.

Responsoria.

1. Vesuvius mons nimium
Igne concrematur,
Timens, ne in devium
Flamma protendatur,
Exorat Januarium,
Ut cito exstinguatur,
V. Plebs vicina civium,
Oppressa mole cinerum
Dira molestatur.

2. Fulgens habitu splendido
Nocte apparuisti,
Florentinum in lectulo
Manu apprehendisti,
Signans, quod in avido
Honore provexisti,
V. Orationi dedito
Inducto nutu caelico
Clemens annuisti.

3. Defunctum natum anxie
Mater deploravit,
In praesulis effigie
Mox ut mensuravit,
Pater misericordiae
Eum suscitavit,
V. Subveniret miseriae
Ejus afflictae viduae,
Dolens exoravit.

Responsoria.

1. Exstinctus erat clericus
Sopori mortis deditus,
Adsistit chorus cleri,
Suscitavit clementius,
Crescens et Innocentius
Testes sunt hujus rei;
V. Adveniens ut medicus
Palpavit Januarius
Virtute summi Dei.

2. Insignis vir Gregorius
Confectus jam doloribus
Praeerat Capuanae
Urbi tribunus, dominus
Sepulchrum cum militibus
Petebat non inane;
V. Sanatum Januarius
Reddit palam in gentibus
Languentem inhumane.

3. Orientales populi
Currentes mente humili
Oppressi praegravantur,
Virtute Januarii
Suo succurri vulneri
Devote precabantur,
V. Sed et caecorum lumini,
Membrorum loco debili
Remedia donantur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Spondens tua bonitate
Viro probo canopaeum,
Sibi dedi indilate
Post abscissum caput meum.

2. Ductus es in altum locum,
Ubi vitam finivisti,
Neque digitum amotum
Deperire permisisti.

3. In virtute exsultabo
Praedicando verbum Dei,
Hymnum laudis post cantabo
Consolamen cordis mei.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Martyr Deo deditus
In fine sui exitus
Fidem nunquam negavit,
Testans, quod in perpetuum
Christus, creator omnium,
Ut dominus regnavit.

2. Sanctos sibi consocios
Velut filios proprios
Amplectens caritate,
Eis pie suadebat:
Hortans etiam docebat:
Deo semper jubilate.

3. In fornace dum jactatur,
Sanctus statim liberatur,
Stupet nimis Thimotheus,
Non oblitus cogitare,
Ore etiam clamare:
Sancte Deus, Deus meus.

4. Verba sancti pontificis
Lingua pravi carnificis
Dicit delira somnia,
Clamat dum non per alium,
Seni dedit orarium:
Benedicite, omnia.

5. Signum fecit Danielis
Praesul magnus et fidelis
Coram adspectu omnium,
Mites ferae cucurrerunt,
Pedes ejus dum linxerunt,
Omnes, laudate Dominum.

Ad Benedictus.

A. Laetare, pastor optime,
Et nos a malo redime
Omnesque actus mentium
Conserva hic sistentium
In caritate nimia,
Ut pace bona gaudeant,
Rancorem pravum odiant
Christoque laudes dicere
Et postea conspicere
Possint superna limina.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Salve, defensor patriae,
Gaudens triumpho gloriae,
Nitens ut gemma praesulum,
Almum concede exitum,
Januari sanctissime,
Ut in supremo culmine
Vero possimus lumine
Nostrum perenne praemium,
Deum auctorem omnium,
Contemplari clarissime.

Brev. ms. S. Clarae Neapolit. saec. 14. Cod. Casanaten. B III 5. add. saec. 15. A. — Offic. ms. S. Januarii saec. 16. Cod. Neapolitan. VI E 18. B. — Propr. Neapolitanum imp. Neapoli 1525. C. — In 1. Noct. **R** 2, 9 commendent C. — In 2. Noct. **A** 2, 3 in fehlt C. — **R** 1, 1 Vesuvii C, Vesubeus B, Wesuveus A. — **R** 2 und 3 sind in BC Reimprosa, wahrscheinlich aus einem älteren Officium entlehnt. Sie stören auch den Faden, da die **RR** der 2. und 3. Nocturn Wunder behandeln. — In 3. Noct. **R** 1 Prosa in BC; beide Hss. haben in dieser Noct. 6 Antiphonen, nämlich noch **R** 2 und 3 der 2. Noct. — **R** 3, 6 Eorum succurri AC, Et eorum B. — In Laud. **A** 1, 6 fehlt eine Silbe; ut ergänzt. — **A** 4, 3 delirans omnia C, deliras omnia B. — Hymnen cfr. Anal. XXII, 135 sq.

80. De sancto Januario.

„Aliud officium".

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. De torrente in via bibit
Caput exaltans proprium,
Dum furens lictor hoc praecidit
Per passionis gladium.

2. Memoriam cum gaudio
Nobis Christus amabilis
Fecit, in Januario
Inventus admirabilis.

3. Potens in terra cernitur,
Sicut ait psalmista,
Pro Christo dum efficitur
Martyr et agonista.

4. Laudate Christum Dominum,
O pueri cum senibus,
Laudate Januarium
In vespertinis laudibus.

5. Laudate regem omnium,
   Omnes gentes et populi,
   Invocantes praesidium
   Athletae Januarii.

Ad Magnificat.

A. Magnifica, Neapolis,
   Christum in Januario,
   Quae corpus tanti praesulis
   Tuo servas armario,
   Coronatur martyrio,
   Novis fulgens miraculis
   Veneratur a populis,
   Caeli translatus gaudio
   Ipse nos Dei filio
   Votis commendet sedulis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Surgentem cum victoria
   Laudemus Dei filium,
Qui cum triumphi gloria
   Coronat Januarium.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Tamquam lignum complantatum
   Secus aquas decurrentes
   Fructum dedit Deo gratum
   Convertendo caecas mentes.
2. Rex et martyr sum a Deo
   Super Sion constitutus,
   A quo in agone meo
   Nunquam fui destitutus.
3. Adversantem sancto tuo
   Caecitate percussisti,
   Ursos a furore suo
   Velut agnos effecisti.

Responsoria.

1. Ante tribunal praesidis
   Nolam deductus pontifex
   Fide nunquam turbatur,
   Mandat ministris perfidis
   Furens vesanus carnifex,
   Quod fornax succendatur;
V. Igne manens ut in rore
   Sacro Christum laudat ore
   Confessor invictissimus.
2. Danieli fit similis,
   Dum pro zelo justitiae
   Pastor ursis exponitur,
   Probatur admirabilis
   Virtus suae constantiae,
   Cum a feris non laeditur;
V. Intrat, adstat intrepidus
   Athleta fide fervidus,
   Scuto protectus fidei.
3. Certamen init ultimum
   Crucem in fronte perferens
   Summi regis vexillifer,
   In Christo firmat animum
   Lictori caput offerens,
   Coronandus perenniter.
V. Carnis spernit interitum,
   Deo commendans spiritum
   Athleta constantissimus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Parata Januario
   Sedes est in excelso,
   Mortem pro Dei filio
   Incunctanter amplexo.
2. Jubilate Deo, populi,
   In exsultationibus,
   Jubilate tanto praesuli
   In matutinis laudibus.
3. Sitivit mens et anima
   Ad Deum vivum jugiter,
   Caro tulit certamina
   Afflicta multipliciter.
4. In fornace laudat Deum
   More trium puerorum,
   Ardor non contingit eum,
   Turbae stupent populorum.
5. Christum Dominum de caelis
   Mente laudemus humili,
   Qui virtutem Danielis
   Dat inter ursos praesuli.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
pater cum filio,
Benedictus
sit sanctus spiritus,
Benedictus
martyr in proelio,
In quo factus
est victor inclitus;
Vicit carnem,
vicit diabolum,
Vicit dura
tormenta praesidis,
Praeses spernens
pro Christo saeculum
Coronatur
gemmis praefulgidis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnam fecit potentiam
Deus in Januario,
Timothei dementiam
Forti disperdens brachio,
Superbientem deicit
Cruciandum in inferis,
Sanctum ad caelos provehit
Coronandum in superis.

Propr. Neapolitanum imp. Neapoli 1525. — Die zugehörigen drei Hymnen Anal. XXII, 137 sq.

81. De sancto Imerio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Psallat hac sincerius
Die plebs fidelis,
Qua pater Imerius
Natus est in caelis.

2. Dum esset in corpore,
Christum est secutus,
In primaevo tempore
Sacris institutus.

3. Quamquam tractus gesserit
Praesulatus curam,
Nunquam tamen deserit
Mentem Deo puram.

4. Mundum a contagio
Mundi se servavit
Et caeli collegio
Sese coaptavit.

5. Carnis clausus carcere
Dissolvi cupivit
Et cum Christo vivere,
Cum quo modo vivit.

Ad Magnificat.

Magnificat Imerium
Lux verae sapientiae,
Decor virtutum omnium,
Thesaurus Christi gratiae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Inclitus Imerius
Parvulus aetate
Vir erat jam validus
Mentis probitate.

2. Natus ex Abruzzia
Fuit hic beatus,
Puritatis gratia
Digne sic vocatus.

3. Christi famulatui
Totus inhaerebat
Et doctrinae cultui
Vigil intendebat.

Responsoria.

1. Superno docta lumine
Cremona dirigatur,
Cordis absque velamine
Christo confiteatur,
Per quem tanto munimine
Protectus roboratur.

V. Almi patris Imerii,
Confessoris egregii,
Dum honore dicatur.

2. Ab aetatis
primae cunabulis
Literarum
imbutus studiis,
Dat se sacris
totum oraculis,
Voluptatis
liber a vitiis,

V. Mundi pompas
vitans attentius
Homo Dei
sanctus Imerius.

3. Beatus vir Imerius,
Serviret ut liberius
Deo majori vita,
Maris in quadam insula
Per annorum curricula
Vixit anachorita,

V. Ubi cordis in gaudio
Angelico tripudio
Proficiebat ita.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Imerius rem nomini,
Quod purus explanatur,
Jungens antistes Domini
Pure conversabatur.

2. Quidquid habere potuit
Humanae facultatis,
Pauperibus distribuit
Amator paupertatis.

3. In praedicandi gratia
Vir sanctus eminebat,
Quem virtus et scientia
Perfectum exhibebat.

Responsoria.

1. Utebatur
agresti pabulo
Vir futurus
pastor in populo,
Crucifixus
impuro saeculo
Cohaereret
ut Christo sedulo.

V. Caelesti curiae
jungi promeruit,
Qui carnis gloriae
florem exaruit.

2. Ingressus urbem Meliam,
Suo pastore viduam,
Dum precibus instatur,
Plebi per Dei gratiam
Dignus ad sacram infulam
Vir sanctus revelatur;

V. Sic in domo deifica,
Cunctis ut sit lucifica
Lucerna, sublimatur.

3. Transit tandem
pastor ad pascua
Carnis morte
caeli conspicua.
Jesu pie,
nos per Imerium
In caeleste
duc refectorium;

V. Te cupivit,
dilexit, docuit,
Prosit nobis,
ut tibi placuit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Condolebat pater
Pressis pauperie
Sicut pia mater
Nati miseriae.

2. Revelatur sancto
Divino spiritu
Hora, qua de mundo
Migravit obitu.

3. Circa congregatis
Pastorem ovibus
Caeli cum beatis
Triumphat civibus.

Responsoria.

1. O rem dignam, quam fecisti
Sacris, Imeri, laudibus,

Dum Cremonae tribuisti
Te protectorem civibus,
Nobis ergo, praesul Christi,
Tuis succurre precibus;
V. Tu qui mundo claruisti
Doctrinis et virtutibus,
Adsis, pater, choro isti,
Totis clamant viribus.

2. Felix Brixia,
Quae natum genuit,
Plus tamen Melia,
Quae patrem habuit,
Ad haec per omnia
Cremona floruit,
Quae sanctum tenuit;
V. Imeri caelice,
Christo nos socia,
Per quem magnifice
Splendet ecclesia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudis Deo sonorius
Plena vox offeratur,
Per quem praesul Imerius
In caelo coronatur.

2. Hic sermone mellifluus
Totum, quod praedicabat,
Primum in se vir strenuus
Exemplo demonstrabat.

3. Almum quisquis hunc adiit
Adversis occupatus,
Ovans adversa rediit
Ad sua consolatus.

4. Divinus per Imerium
Cultus erigebatur,
Et daemonis imperium
Omnino fugabatur.

5. Collaudet omnis spiritus
Hac die sacra Deum,
Qua confessor hic inclitus
Assumptus est ad eum.

Ad Benedictus.

A. Salve, decus
omnis ecclesiae,
Cremonensis
clara lux patriae,
O confessor
Imeri, gratiae
Intercessor
nobis et veniae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pastor egregie,
Lucerna decora,
Speculum munditiae,
Vox Christi sonora,
Verae poenitentiae
Spatium implora,
Roganti familiae
Mortis adstans hora.

Brev. ms. Romano-Augustin. saec. 15. Cod. Oxonien. Miscell. Liturg. 165. -- In 1. Vesp. A 2, 3 Primerio tempore. — In 1. Noct. A 1, 2 Parvus aetate. -- In 3. Noct. R 1, 9 fehlen zwei Silben; pater ergänzt. — In Laud. ad Ben. A, 1 Salva. — Ibid. 8 sis nobis et.

82. De s. Leone Catanensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Completis sacris
discessit praesul ab ara
Atque magum retinens
subito conjecit in ignem.

2. Firmatus fidei
scuto simulacra deorum
Vertit et in minimas
confregit singula partes.

3. Jam magicos ritus
Siculis Leo praesul ab oris

Expulit et Christi
docuit celebrare triumphos.

4. Urbs praeclara suo
Catanensis rite Leoni
Plaudat, ut afflictis
habeat munimina rebus.

5. Clara igitur geminis
nunc urbs fulcitur alumnis,
Inde colens Agathes,
illinc sacra festa Leonis.

Ad Magnificat.

A. Hodie beatus Leo
Post labores et pressuras,
Post mundanae vitae curas
Caelesti sedet solio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Praesulis alma patris
celebremus festa Leonis,
Qui magicas penitus
delevit providus artes.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Laetemur omnes in hac die,
Qua beatus praesul Leo
Contemplatur mentis acie
Junctus trino et uni Deo.

2. Post mundanae vitae curas
Caeli potitur gaudio,
Post labores et pressuras
Veri solis calet radio.

3. Consolator miserorum,
Gregis pastor providus
Levat onere laborum
Cunctos mente fervidus.

4. Migrans ex mundo naufrago
Transivit ad caelestia,
Brevi clausus sarcophago
Reliquit mundi tristia.

5. Nunc in aeternum vivit
Consors caelorum civibus,
Quae nec unquam auris audivit,
Bona tenet cum patribus.

Ad Benedictus.

A. Inclite perpetuis
praesul celebrande triumphis,
Nos miseros precibus
commenda rite tonanti,
Ut tandem aethereas
valeamus scandere sedes.

Brev. Gallicano-Siculum imp. Venetiis 1527. — Die übrigen Teile des Officiums sind prosaisch. — In 1. Vesp. **A** 4, 2 vite. — **A** 5, 3 Inde colun (sic). — Siehe die Hymnen Anal. XXII, 160 sq.

83. De s. Marco de Bivino.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Caelestis nunc ecclesia
Nova sumat tripudia,
Gaudens de Marco filio
In caeli nato gremio.

2. Qui praeclarus ut lucerna
Regna tenet sempiterna,
Sanctis angelis conjunctus
Gratulatur Deo functus.

3. O confessor Christi Marce,
Gaudens decus jam in arce,
Audi preces clericorum
Tibi, pater, devotorum.

4. Adesto tuis famulis,
Quibus mens exstat humilis,
Ipsis acquire praemia
Pro laudibus sublimia.

5. Concurrunt juncti singuli,
Magni simul et parvuli,

Corde devoto supplices,
Suos flexuri poplites,
Tuas prompti reliquias
Honorare sanctissimas.

Ad Magnificat.

A. Gaude, decus confessorum,
Pie pater clericorum,
Cujus merita fulserunt
Mundum decorantia,
Dirige nunc iter morum
Ad fastigia caelorum,
Qui firmati constiterunt
Stabili potentia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Eja, pervigiles
Domino jubilate, fideles,
Laudes pentarcho
devoti solvite Marco.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Ecana civitate
Fuerat Constantius,
Cujus plenus sanctitate
Marcus erat filius.

2. Qui dedicatus studio,
Praemunitus ingenio,
Quidquid aure capiebat,
Corde memor retinebat.

3. Et ut terra fructifera
Centena profert gemina,
Sic hic in patientia
Doctrinae captat praemia.

Responsoria.

1. Hic crescebat in timore
Dei semper et amore,
Fama suae bonitatis
Cunctis erat nota satis,
V. Proferens idoneum
De Marco testimonium.

2. Orbatus patre Constantio
Et Christi fixus servitio
Egenis manu libera
Sua spargebat munera,
V. Usuram sibi
putans pro munere reddi.

3. Cum puellis habitabat
Carnis mundus macula,
Sanctae menti serviebat
Caro sancta famula
Nec rebellis calcitrabat,
Quam jejunans macerat;
V. Territa flagello
non vult subesse duello.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quem antistes asserebat
Aptum vitae praemio,
Hic indignum se dicebat
Tanto presbyterio.

2. Ornatus sacerdotio
Ab aris abstinuit,
Hujus sancti devotio
Dabat, quo pauper eguit.

3. Excitantur contra sanctum
Duo bilingues clerici,
Diffamantes virum tantum
Epistolis maledici.

Responsoria.

1. Vocatus a pontifice
Accessit confidenter,
Auditu laudis caelicae
Tunc claruit patenter
Non foedatus puellarum
Tactu sibi conjunctarum.
V. Hora matutina
Praesensit cantica divina.

2. Dum cum aemulis pergebat
Ad Johannem praesulem,
Sitis arida tenebat
Pravum Aristotelem,
Damula sitim tollebat,
Lac dum ubere fluebat;
V. Bibit Aristoteles,
Vires redduntur fertiles.

Brev. ms. Trojanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI E 16. — Das Weitere ist leider weggerissen; die Hymnen Anal. XXII, 179 sq.

84. De sancto Martiano.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ex quo venit Syracusas
praesul Martianus,
Cessit loco vitiorum
conventus insanus,
Cessit idolorum cultus,
cessit honor vanus,
Signo crucis propulsatur
spiritus profanus.

Ad Magnificat.

A. Gloriosi Martiani
redeunt sollemnia,
Psallat chorus, sonet hymnus,
concrepet melodia,
Ad triumphum tanti patris
confluat ecclesia,
Laudes promat et erumpat
in festiva gaudia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultemus Deo patri
spiritus concordia,
Qui in terris Martianum
praesulari gratia
Et in caelis consecravit
immortali gloria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Urbs laetare Syracusa
laudibus uberrima,
Praesulatu Martiani
facta celeberrima.

2. Plaude manu, psalle voce
Hujus in praeconia,
Verbo cujus te adornant
fidei mysteria.

3. Fonte sacro te permundat,
tabes cedit squalida,
Nam squalorem in decorem
stola mutat candida.

Responsoria.

1. Martianus de patre Deum,
de lumine lumen
Testatur Christum,
detestans futile numen,
V. Pellit lux tenebras,
idola vera fides.

2. Martianus fudit
liquidum de pectore flumen,
Scripturas reserans
evangeliique volumen,
V. Pascit caelesti
nectare pastor oves.

3. Praesulis officio
vigil insudat, simulacra
Vana jecit signis,
confirmat dogmata sacra;
V. Hortari ratio,
cogere signa solent.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Jam erumpit lux accensa
Igne sancti spiritus,
Jam elucet flammae globus
Supra montem positus.

2. Claret cunctis vir caelestis
Soli Deo deditus,
Non lucere nescit dies
nulla nube obsitus.

3. Eroganda quae suscepit,
verbi Dei semina
Late spargit, sparsa rigant
paradisi flumina.

Responsoria.

1. Stabat imago nitens
cultu celeberrima plebi,
Urbis relligio
praesignis, nomine Phoebi,
V. Corruit in praeceps
praesulis illa prece.

2. Monstra, dira lues,
signum letale liquescit,
Hostili casu
victoris gloria crescit,
V. Virtutis carpit
praemia livor edax.

3. Pontifices clamant,
plebs debacchatur inanis,
Ira crudescit
furiis agitata profanis,
V. Immeritum damnat
noxia turba caput.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad usuram dum commissa
traditur pecunia,
Duplicata reportantur
talenti commercia.

2. Miles Christi quibus certat,
arma sunt siderea,
Scutum fides, mucro verbum,
salus est pro galea.

3. Pugnam agit, palmam sperat,
numerat stipendia,
Post laborem quae meretur
fidei victoria.

Responsoria.

1. Stat praesul virtute potens,
sermone modestus,
Excipit incursus
et plebis sustinet aestus,
V. Nescit in adversis
cedere vera fides.

2. Additis poenis
in portum praecipitatur,
Desuper immittunt
ignem, sed retrogradatur,
V. Victorisque vices,
qui redit, ignis agit.

3. Permanet invictus
populum vincendo malignum,
Pro gladio gestans
crucifixi nobile signum,
V. Gestit praeco crucis
pro cruce ferre crucem.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dum aeternae viam vitae
docet vir eximius,
Credunt viri consulares
Leucus et Gordius.

2. Signo crucis curat aegros,
effugat daemonia,
Et imago salvatoris
salutis dat remedia.

3. Friget error, fervet fides,
silet idolatria,
In Dianae formam structa
corruit Artemia.

4. Benedicant patrem rerum
caelum, terrae, maria,
In quo vicit Martianus
aquas et incendia.

5. Laus jucunda salvatori
resonet per saecula,
Per quem florent Martiani
praesulis miracula.

Ad Benedictus.

A. Admiranda Martiani
praefulgens magnalia,
Cujus lingua ros caelestis,
fons conditus gratia,
Cujus pectus vas virtutis,
plenum sapientia;
Tanto patri commendetur
praesens haec familia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Praesul ave Martiane,
praesulare speculum,
Ave, pater, forma morum,
virtutis signaculum,
Confer opem, spem largire,
pietatis oculum
In nos verte, nos conserva,
hunc tuere populum.

Brev. Gallicano-Siculum imp. Ventiis 1527. — In 1. Noct. R 3, 2 pervigil. — In 3. Noct. R 2, 4 retrograditur. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 7 converte.

85. In Translatione s. Matthaei.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Matthaeus voce Domini
Lucrum spernens thelonei,
Indis verbo et opere,
Salerni fulsit corpore.

2. Indis ablatus caelitus,
Lucanis degens finibus,
Quandam monebat vetulam,
Quam gravis sopor presserat:

3. Hortare, mater, filium,
Totis accingi nisibus,
Fragmenta nostri corporis
Tectis requirat loculis.

4. Mercibus ante reus
Christo clamante Matthaeus,
His recubo terris,
spinis contectus et herbis.

5. Verba tunc matris
monachus benigne
Captat et ferrum
manibus retentans
Ad locum pergit
sibi destinatum,
Vellere sentes.

Ad Magnificat.

A. Displicitis Indis,
contemptis inde Britannis,
Nunc rutilat nobis
illorum ductus ab oris.

Ad Processionem.

Antiphona.

Noster in aeternum,
Matthaee, tuere Salernum,
Ac stabuli famulos
protege sede tuos;
Te dederas nobis
variis translatus ab oris,
Semper ut hic habites,
nos tibi fac habiles.

Ad Vigilias.

Antiphonae.

1. Comperto sacro
fragmine corporis
Cunctanti matri
nuntiat impiger,
Tollat nunc, mater,
pectore quod pio
Mandaras nato
quaerere concite.

2. Fama benigne redolens
Salerni complet moenia,
Cives ocius advolant,
Sanctas vehunt reliquias.

3. Vino redundans vasculum
Prius ostensum aridum
Evangelistae merito
Haustum cunctis exhibuit.

Responsoria.

1. Alma dies mundum
bis senis purpurat horis,
Per quas eicitur
noctis caligo profunda,
V. Alma dies Deus est,
fulget Matthaeus in horis.

2. Te geminatus apex
praebet, Matthaee, colendum,
Nobis invicti
per quem patet actio Christi;
V. Egregius tutor,
tua festa colentibus adsis.

Brev. ms. Salernitanum saec. 15. Cod. Capit. Salern. s. n. A. — Brev. Salernitanum imp. Neapoli 1542. B. — Propr. Salernitanum. imp. Neapoli 1594. C. — Vor der Ant. ad processionem: „Oratione finita descendat archiepiscopus cum episcopis et abbatibus et clericis processionaliter in cryptam beati Matthaei cantando hanc Antiphonam.“ A. — Vor der Vigil: „In sero autem cantandae sunt Vigiliae in quibus non est dicendum Invitatorium, sed primo pronuntianda est Antiphona.“ — Zur Matutin wiederholt sich die erste Ant. und beide Resp.; das übrige ist prosaisch. — Verfasser dieses Officiums dürfte wohl Alphanus von Salerno sein, in dessen Zeit die Translation fällt und dessen Schreibart das Officium verrät.

86. De ss. Maximo, Juliano, Felicitate et Innocentio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Alme pater confessorum,
In caterva fultus morum,
Praesul digne Patavorum,
Advocatus tu es quorum,
O beate Maxime.

2. Incliti sunt bellatores
Sancti Dei innocentes,
Stolas suas abluentes
In sanguine sunt sequentes,
Agnum sine macula.

3. Egregie ensis lator,
Christi miles, propagator
Veritatis, conservator
Nostrae pugnae, tu pugnator
Pro nobis, Juliane.

4. Clara velut Felicitas
Solis jubar et claritas,
Beata cujus bonitas,
Nos fovet sua sanctitas,
Pro clero et interpellet.

R. O pia clementia
nostri redemptoris,
Sic nos beatificas
munere decoris,
V. O celsa benignitas,
caritas amoris.

Ad Magnificat.

A. Clara dies laetitiae,
Qua digna fit inventio
Omnium sanctorum,
Eorum prece sedula
Nos duc ad caeli gaudia,
Jesu, laus angelorum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi regnorum
Deo jubilemus,
Qui sanctorum suorum
nos laetificat
inventione sollemni.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hi cum mulieribus
non sunt coinquinati,
Caelo gaudent angelis
Dei sociati.

2. Sociatus sanctis Dei
   Maximus beatus
   Vita fruitur aeterna
   Caelis collocatus.

3. Collocatur Julianus
   atrio sanctorum,
   Spreto mundo digne vivit
   vita beatorum.

4. Beatorum coetu gaudet
   beata Felicitas,
   Cujus placuit aeterno
   sponso digna caritas.

5. Caritate decorati
   Deo plaudunt coronati
   Corona munditiae.

6. Corona justitiae,
   venustate morum
   Adstat regi gloriae
   coetus hic sanctorum.

Responsoria.

1. Dulcis memoria
   Digne recolitur,
   Dum innocentia
   Nobis proponitur
   A patre luminum.
V. Claret praeconium;
   Dum innocentium
   Adest inventio.

2. Forma justitiae,
   Dilecte Domini,
   Pastor egregie
   Gregis dominici,
   Spem dona veniae
V. Nobis supplicibus,
   Te venerantibus,
   Beate Maxime.

3. Veri solis justitiae
   Splendor illuxit hodie,
   Coruscans luce gratiae
   Julianus,
V. Fulget in caelis gloriae,
   Splendet in terrae limite
   Vita clarus.

4. Gemma pudicitiae,
   Gleba cujus hodie
   Mundo revelatur,
   Prece tua protege,
V. Beata Felicitas,
   Quos delicti gravitas
   Gravat nec levatur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Exsultent hodie
   fideles populi,
   Nam fit inventio
   sanctorum Domini.

2. Sanctorum Domini
   refulget gloria,
   Quorum applausibus
   plaudit ecclesia.

3. Plaudit ecclesia
   digno praeconio,
   Dum claret hodie
   felix inventio.

4. Felix inventio
   digne recolitur,
   Dum sanctis Domiui
   laus vera canitur.

5. Laus vera canitur
   in terra hodie,
   Quibus et praemium
   donatur gloriae.

6. Donatur gloriae
   caelestis praemium,
   His sanctis hodie
   pacis in gaudium.

Responsoria.

1. Digna laudatio
   fit innocentium,
   Quorum laus inclita
   laus fuit mentium,
V. Tolle, Jesu, cor morientium
   Pro te, rex gentium.

2. Praesul hic est Maximus
laude celsa dignus,
Pater hujus patriae,
mitis et benignus,
V. Nos per hunc suscipiat
celsi caeli sinus.

3. Sume preces, Juliane,
Civitatis Paduanae
Digne fusas hodie,
V. Gloriose mundi victor,
Preces nostras suscipe.

4. Tu decus es munditiae,
Gloriosa Felicitas,
Per te nostra parvitas
Sit accepta Deo,
V. In aeternum gloriaris,
Sponsa Christi singularis,
In excelso caelo.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. In terra Domini
tenent duplicia
Victis suppliciis
sumpta laetitia.

Responsoria.

1. O sacrum depositum
trium innocentum,
Quorum ad victoriam
fides est parentum,
Horum ferens spiritus
supra firmamentum,
V. Cohaeredes Jesu Christi
fiunt in exemplum.

2. O beata Felicitas,
Cujus sic generositas
Placet regi caelorum,
Decus insigne morum,
V. Cara placensque caritas
Sodalis angelorum.

3. Ave, sidus aureum,
Juliane sancte,
Jubar solis fulgidum,
te patrocinante
Nostra sit societas
cum summo regnante,
V. Mundi spreto tramite
Domino donante.

4. Felix mater ecclesia,
Quam Maximi clementia
Maxime decorat,
Cujus grata devotio,
Caelos scandens oratio
Pro nobis exorat,
V. O praecelsum depositum,
Quod supplex haec ecclesia
Tripudians honorat.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudibus innumeris
veneratur ecclesia
Diem Sanctorum Domini
devota cum laetitia.

2. Luce splendifica
splendent in aethere
Quondam inglorii
divino munere.

3. Sicut aurum approbati
Spretis mundi dapibus
Caelis gaudent collocati
Juncti caeli civibus.

4. Preces effundite,
dilecti Domino,
Pro cuncto supplici
nostro collegio.

5. Beati sancti Domini,
Qui spreto mundi gaudio
Divino plaudunt nomini.

Ad Benedictus.

A. O mira benignitas
Domini caelorum,
Qui nos sic laetificat
gaudiis sanctorum
Et illos glorificat
vita beatorum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O caelum continens
rex potentissime,
Qui terram ponderas,
sanctorum agmine
Tu nobis conferas
te frui munere,
Quod sanctis tribuis
benignus hodie.

Brev. ms. S. Justinae saec. 15. Cod. Univ. Patav. 441. A. — Propr. ms. S. Justinae saec. 15/16. Cod. Univ. Patav. 702. B. — Brev. ms. S. Justinae saec. 15. Cod. Univ. Patav. 704. C. — Brev. ms. S. Justinae saec. 15. Cod. Univ. Patav. 1290. D. — In 1. Vesp. A 3, 3 Meritis conservator B. — A 4, 4 tua sanctitas A. — In 1. Noct. A 1, 1 Hi sunt qui cum B. — R 4, 3 Jam in mundo B. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 7 sanctis contulis B. — Hiezu der Hymnus Aurea luce rutilat (Anal. XXII, 290 sq.).

87. De sancto Octaviano.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O quam magna procul
sequitur te pax fugientem,
Octaviane pater.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Octavianum hodie
Dominum qui ducit in astra,
Venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Senos una ratis
sanctos ad litora vexit.
2. Ex Afris totidem
fulserunt sidera nobis.
3. Cunctantur metuuntque viri
surgente procella.

Responsoria.

1. Venisti patriae
longe de finibus exsul
Naufragus ac pauper
litora nostra petens;
V. Nihil timet qui reicit
Se in eum, qui salvum facit
A tempestate spiritum.

2. O populum felicem
te primum excipientem,
Incolumis nam te
praesule semper erit.
V. Non arma, non equi dabunt
Securitatem gentibus,
Sed recta credentis fides
Piaeque justorum preces.

3. Non tua Diogenis
paupertas ambitiosa,
Octaviane, Deo
vivis, at ille sibi.
V. Quam stultus est contentus is,
Qui laude mundi penditur,
Ait Joannes gentibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Te tandem incolumem
nobis tulit alta potestas.
2. Octaviane, procul
reliquis deserta petisti.
3. Laetus in angusto
Domino comitante latebas.

Responsoria.

1. Avia quod peteres
mundi desertor iniqui,
Jugens te Christi
sollicitavit amor;

V. Quam dulce, conscientiae
Nullis premi jam morsibus,
Felix ubique gentium
Is esse vel miser potest.

2. En, tibi seposito
potiora charismata magnis
Croesi divitiis
caelitus obveniunt;
V. Perfecta cordis gaudia
Non census ullus aut honos
Nec ulla vis humana dat,
Sed sola Christi caritas.

3. Te, pater, in nemore horrenti
spes alta beatum,
Denique jam similem
fecerat usque Deo;
V. Spes una, quae fidelium
Mentes Deum timentium
Facit beatos illico,
Nihil timentes amplius.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nobilis hic cunctos
superas athleta labores;
2. Et famis et somni
ratio te nulla subivit.
3. Sub dio durantem
haud frigus terruit ingens.

Responsoria.

1. Gaude igitur summo
nimium dilecte parenti,
Qui te humilem caeli
sidera ad alta tulit;
V. O quis Deo par alter est,
Qui pauperes humo erigens
In sede celsa collocat
Fastigiumque despicit.

2. Da tua sectari
nobis vestigia sancta,
Qui tua nunc colimus
sacra, verende pater;
V. Hymnis solemus annuis
Laudare sanctos debitis,
Ut nos ab omni liberent
Metu futuri saeculi.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Octaviane, decus
nostrum, pater optime, salve.
2. Quondam Gilimeris
fugis impia facta tyranni.
3. Prae magnis opibus
tristis tibi silva refulsit.
4. Ulmi contentus
tantum recubare sub umbra.
5. Christi nunc mensis
felix conviva recumbis.

Ad Benedictus.

A. Pater benigne, poscimus,
Tuis bonus felixque sis.

Officia Propria imp. s. l. 1519. — In 1. Noct. R 3, 5 Lies vielleicht: et contemtus.

88. In Nativitate s. Patriciae.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Virgo parens Patricia,
Parentum clara gloria
Contrivit supercilium
Aetate vitans scelera
Carnis juventae tenera
Primo dierum omnium.
2. Innuba sponsi saeculi
Jura fugit cubiculi
Exspectans a te praemium,

Quam tibi praeparaveras,
. . . .
Scrutator alme cordium.

3. Spernens parentes, patriam,
Caelestem petens gloriam
Claustra conservat corporis
Intacta sponso judici,
Ut mereatur effici
Domus pudici pectoris.

4. Eja, parens Patricia,
Te precamur prece pia,
Prosternata superbia
Hostis antiqui zabuli
Post pugnam nequam saeculi
Da gaudiorum praemia.

R. Ope subvenit celeri
Supplicanti juvenculae
Medelam ferens vulneri,
Suae dicentis famulae,
Visu docens per somnium,
Quod delibescat oleo
Per vices sibi brachium,
Quod vase pendet vitreo,

V. Quod luminis officio
Dat tumbae ministerium
Cunctisque beneficio
Cedit ad morbi taedium.

Ad Magnificat.

O Virgo prudentissima,
Consurgens ad rus gloriae
De valle mundi pessima
Per desertum miseriae,
Sortem sortita virginum
Scandens tribunal dexterae,
Ut potiamur requie
Vergente mundi vespere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem sponsum virginum,
Qui sursum agnus mittitur,
Venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. O dux, auriga pauperum,
Hospes nostrorum munerum,
Laudes tibi canentibus,
Quae tibi surgunt psallere,
Noctis quieto tempore,
Da dexteram surgentibus.

2. In prophetiae spiritu
Locellus signans ambitu
Virgo repleta gratia
Praeelegit sibi tumulum,
Demonstrat hoc miraculum
Novum genus potentiae.

3. Per anfractus Babilonis
Ne fraudemur caeli donis,
Ne Satan et nos atterat,
Hostis humani generis,
Totius auctor sceleris,
Haec lux serenum conferat.

4. O flos misericordiae,
O plena vena veniae,
Irriga nostrum aridum
Cor rore tuae gloriae,
Ut verax igne gratiae,
Jecurque sana morbidum.

5. In paupertatis spiritu
Sub monialis habitu
Cum lacrimis et fletibus
Parat puram sponso mentem,
Castos actus prosequentem,
Firmans locum caelestibus.

6. Clemens nostra salva mentes,
[Nostri cordis] purga sentes
Nobis parcendo, Domine,
Exorante Patricia
Supplicamus parce pia
Te nunc, Deus piissime.

Responsoria.

1. In agro mundi floruit
De spinis rosa primula,
Novellum sidus claruit
Nostrae doctrinae regula,
Quae claritate generis
Claras sprevit divitias,
Pro spe beati muneris
Carnis trivit delicias;
V. Pro terrenis caelestia
Mundi declinans lurida
Vult Patricia gaudia,
Mercatrix facta provida.

2. Sponsum horrens patricium
Conservat pudicitiam,
Carnis vitat connubium
Abhorrens immunditiam,
Sponso sponsata virginum,
Ut mereatur adici
Choro sanctorum agminum
Haec prece rogat supplici;
V. Ut ad salutis terminum
Ducatur, rogat famula
Regem sanctorum Dominum,
Absque peccati macula.

3. In Parthenope tumulum
Sibi prophetat advena,
Verbo monstrans miraculum,
Quo quiescit indigena,
Nam edocente spiritu
Quod virgo prophetaverat,
Vitae sortitur exitu
In loco, quem signaverat,
V. Signo signans sepulturam
Parietis in angulo,
In qua dixit se futuram,
Locum designans modulo.

4. De sicco cujus corpore
Vir Romanus intrepidus
Dentem traxit cum robore,
Manavit sanguis limpidus,
Quod vidit ut vir nobilis,
Cadit ad terram propere
Ut lapis insensibilis
Suo punitus scelere;
V. Integritati pristinae
Vir semivivus redditur,
Pro contrectata virgine
Dolores mortis patitur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dormitantes in hoc mundo
Vitiorum in profundo,
In hujus salis gurgite
Ne quassemur a ruina
Vitiorum in sentina,
Tu, Christe, somnum discute.

2. Ex illustri prosapia,
Quam decoravit gratia,
Ornavit hanc monilibus
Non solum sponsam Dominus,
Ut manifestum vidimus,
Sed signis et virtutibus.

3. Ne tepescat laus in ore,
Ne fraudetur spes honore,
Nos tuo lactes ubere,
Nam laetaris et ditaris
. . . .
Tu septiformis munere.

4. Placa sponsum sponsa parens,
Nostrae noctis stella clarens,
Ne nobis detur terminus
Damnatorum suppliciis,
Ipsum namque spurcitiis
Nostris malis offendimus.

5. Decertantes in agone
Ne perdamus jus coronae,
Victricem diem colimus,
Hostis quo victo robore
Sancto vestitur podere,
Mentes manusque tollimus.

6. Melos canat in hac die
Nostrae chorus Patriciae
Voce promendo sapida,

Ad quod mundo toto corde
Sine labe, sine sorde
Ut mens resurgat torpida.

Responsoria.

1. Eja, gemma, jubar clarum,
In hujus mundi devio
Sis nostrarum dux viarum
Et in maris naufragio
Portus salutis naufragis,
Ne prosternat nos procella
Summis alterna pelagis,
Placa mare, maris stella;
V. Naufragantes in hoc mundo
Te deprecamur, hagia,
Nos educas de profundo,
O virgo plena gratia.

2. Ad cujus patrocinia
Pulsatae piis precibus
Nequam cedunt daemonia,
Vexatis a spiritibus
Immundis reddens gaudia
Et afflictis parentibus,
De natis dans solatia
Suppliciter orantibus.
V. Haec ad parentum gemitum
Salutis opem contulit,
Exire namque spiritum
Ipsorum natis compulit.

3. Non exsolventes debitum
Maternum . . . . . .
. . . .
Quos mater maledixerat,
Quos ductos poenitentia
Sanat virgo miraculo
Solum sola clementia
Morbo curato tumulo.
V. Qui repetentes propria
Claro depromunt carmine
. . . .
De Patricia virgine.

4. Dum psallit chorus canticum,
Clarum effudit oleum,
Quod, est dictu mirificum,
Durum saxum marmoreum
Eduxit instar rivuli,
Cum clarus liquor funditur
Secus structuram tumuli,
Cum sacer hymnus canitur;
V. Chorus sanctarum virginum
Melos decantat dulciter,
Collaudans Christum Dominum
In Patricia jugiter.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

1. Sidus clarens Patricia,
Nos illustres in hac via
Et da quieta tempora
Terraque plena crimine
Orbata sancto lumine
Illumina nunc pectora.

2. Ergo laudes jam promamus
Et promentes nos dicamus
Laudum Christi magnalia:
De Patricia virgine
Cordis et oris carmine
Sit trinitati gloria.

3. Tu certantes ut athleta
Caeli ducas dux ad laeta
Nos ducendo securius,
Ne perdamur in profundo
Vitiorum in hoc mundo,
Hostem repellas longius.

Responsoria.

1. Muto surdo juvenculo
Virgo pia comparuit
Medelam ferens sedulo,
Supplicanti quam praebuit
Claris fulgens monilibus,
Ut in pictura viderat,
Sic redimita vestibus,
Ad quam preces effuderat;
V. Et quam sponsi servat zelus,
De caelorum virtutibus
Hanc comitatur angelus
Coronam ferens manibus.

2. Lirgaae resolvit vinculum
Auditus dans officium,
Virgo tollens ossiculum
Puero dans remedium
In aure, manu, digitis
Cruore fracto foetido
Velo palato conditis
Dat sanitatem concito.
V. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

3. Hanc tauri reddunt tumulo
Sine ductoris regula,
Et confluente populo
Ad stupenda miracula
Laetitiae mirifica
Promunt canentes famuli
Laudum psallentes cantica
Pro virtute miraculi.
V. Sit tibi, Christe, gloria,
O Jesu, dulcis Domine,
Cujus claret Patricia
. . . .

4. Jam de vita desperatos
Virgo traxit de carcere
Et a vinclis mancipatos
. . . . . misere,
Quorum percusso latere
Relegata miseria
Suo ducatu prospere
Ipsos ducens ad propria.
V. Horrendi claustra carceris
Virgo clemens aperuit
Opem ferendo miseris,
Quibus se ducem statuit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Lux illuxit hodie,
Quae reduxit gloriae
Tuum, parens, praeconium,
De quo laudem subicimus,
De quo hymnos praecinimus,
Tu esto nostrum gaudium.

2. O decus sponse virginum,
Nostrorum rumpas criminum
Vincula desque perfrui
Nostrae patronae gaudiis,
Caelestibus deliciis,
Da supplicanti coetui.

3. Caelos ascendit hodie
Se regi jungens gloriae,
Quo felix haec de corpore
Vultu nitentis sideris
Summa quaesivit aetheris
Anni recurso tempore.

4. En, accedit lux jocosa,
Nox ascendit tenebrosa,
Feramus laudes numini
Et ad instar nostrae ducis
Induamur arma lucis,
Cedant tenebrae lumini.

5. Et psallamus nisu toto
Ore, corde, voce, voto
Jam properante lumine,
Qui vincis in martyribus
Parcendo confessoribus,
Gloria tibi, Domine.

Ad Benedictus.

A. O virgo viri nescia,
Virga virens virtutibus,
Quam decoravit gratia
Nobilibus parentibus,
In caelesti rosario
Tu rosa rubens primula,
Juncta sanctorum gaudio,
Electa Christi famula,
Nos obsequentes protege
Ab omni carnis scelere,

Ne plebs gravata crimine
Vitae sit exsul munere.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat

A. O sidus indeficiens,
O stella clara radiis,
De prudentibus sapiens,
Virgo dives stipendiis
Caelestibus, irradia
Nos tuo claro sidere,
Post mundi hujus devia
Largire clarum vespere.

Offic. ms. S. Patriciae saec. 15. ex. Cod. Neapolitan. VI F 10. — In 1. Vesp. A 1, 4 Carnis vitans. — A 1, 5 Aetate juventutis.. — A 2, 3 Exspectans ante. — A 3, 1 parentes Patriciam. — A 3, 5 mereamur. — A 3, 6 pudici fehlt. — R, 4 Jam dicentis. — Ibid. 6 lies delibuat? — Ibid. 8 vitreo pendet. — Ad Magn. A, 1 O fehlt. — Ibid. 2 ad hos gloriae. — Nach dieser Antiphon ad Magn. folgt in der Hs. das Invit.: Agnum sponsum virginum, venite, adoremus. Dann:

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Te vocantes nos accende,
Nos certantes tu defende,
Nostrorum custos agminum,
Ut mereamur gaudia,
Qui pascis inter lilia
Septus choreis virginum.
2. Jesu dulcis, Jesu bone,
Ne perdamus jus coronae,
Dona nobis, quod poscimus,
Nam te rogat Patricia,
Quod potiamur gloria,
Hinc te precantes quaesumus.
3. Alma parens, nos emenda,
Emendatos tu commenda
Nos Christo tuis precibus
Ne damnemur cum impiis
In aeternis suppliciis,
Laxa malum, quod fecimus.

Responsoria.

1. Virgo pia
et flos placabilis,
Patricia,
mitis, affabilis,
Esto memor nostri,
dulcis, amabilis.
V. Ne damnemur
Inferni morte,
Sed laetemur
In caeli sorte.

2. Multitudo languentium
In Christo confitentium
Veniebat ad tumulum
Beatae Patriciae,
V. Audiendo miraculum,
Contra virtutes daemonum
Quod fiebat.

Hiebei sind folgende Irrtümer der Hs. verbessert worden: A 2, 3 quod possumus. — A 3, 4 damnemur ejus piis. — R 1, 4 und 5 sind umgestellt; dabei ist ein Überschufs von zwei Silben vorhanden; vielleicht könnte dulcis getilgt werden. — R 1, 8 Infirma morte. — Hierauf, beziehungsweise nach der dritten Lectio bricht alles ab und fährt die Hs. weiter mit dem Invit.: Regem sponsum virginum etc. wie oben im Texte des monastischen Officiums. Dafs es sich trotz dieser unerklärlichen Unterbrechung um ein u. z. um ein monastisches Officium handelt, beweist der Umstand, dafs sämtliche Antiphonen des Ganzen in bekannte Hymnenverse auslaufen, sowie der andere, dafs die 1. Vesper mit nur vier Antiphonen monastisch ist. Dagegen ist die vorstehende Nocturn mit nur drei Psalmen und drei Lektionen nicht monastisch. — In 1. Noct. A 3, 2 fraudentur. — A 4, 5 Lies ferax? — A 4, 6 fehlen zwei Silben; sana ergänzt. — A 6, 2 fehlen vier Silben; nostri cordis ergänzt. — R 1, 6 Clares sprevit delicias. — R 1, 10 declinant. — R 3, 6 docentem. — R 3, 7 fehlen zwei Silben; virgo ergänzt. — R 3, 9 signas. — In 2. Noct. A 2, 1 illustris. — A 5, 5 pondere. — A 6, 3 promendos lapida. — A 6, 4 quid. — A 6, 6 Ut fehlt. — R 1, 2 sq. deviosis. — R 1, 3 fehlt eine Silbe; dux ergänzt. — R 1, 4 mari naufragium. —

R 1, 5 Portum. — **R** 1, 8 fehlen zwei Silben; mare ergänzt. — R 3, 10 deprimunt; carmine ergänzt. — **R** 4, 2 fudit. — In 3. Noct. Die drei **AA** ad Cantica jedenfalls ad libitum. — **A** 1, 1 clarens bonitatis Patricia. — **A** 2, 1 fehlt eine Silbe, jam ergänzt. — **A** 2, 2 permentes. — **A** 2, 5 Corde; fehlen drei Silben, et oris ergänzt. — **R** 1, 8 quam fehlt. — **R** 2, 3 ostiunculum. — **R** 3, 1 redunt. — **R** 3, 11 in Patricia. — **R** 4, 3 vinculis. — In Laud. **A** 1, 5 fehlen zwei Silben; de quo ergänzt. — **A** 2, 2 Nostrorum vincula criminum. — **A** 2, 3 Rumpas desque. — **A** 4, 2 Nos ascendit. — **A** 5, 1 psallemus visu. — **A** 5, 3 Jam purpuram et lumine. — Die Hymnen cfr. Anal. XXII, 213 ff.

89. De sancta Paula.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Per Paulae, Christe, merita
Da fidem, doce placita
Nos agere ferventer,
Sacro nos reple flamine,
Quo Paula cum conamine
Te tenuit ardenter,
Ob Paulam mundi tenebras
Peccatorumque latebras
Vitemus confidenter.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Paulae gaudentes gloriae
Spernamus mundi fraudes,
Pro Paula demus hodie
Caelorum regi laudes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mirabilis haec femina
Magnorum stirpe nata,
Mira virtutum semina
Dat saeclis Christo data.

2. Praeclaro Romae filias
Fert Paula juncta viro,
Res, domum et familias
Modo gubernans miro.

3. Innocens Paula manibus
Cibat, vestit egenos,
Infirmos fovet sinibus,
Actus spernit obscenos.

Responsoria.

1. Flagrans in Paula caritas
Fervorem dat immensum,
Defuncto viro vanitas
Nequaquam mutat sensum,
Sed caelibem mox deitas
Hanc facit per assensum.
V. Mundo, carne, diabolo
Calcatis fert Jeronymo
Suum Paula consensum.

2. Jeronymi per monita
Romam relinquens concita
Spernensque prolem, dedita
Plus ad opus dominicum,
Sola cum Eustochio
Fervoris prae incendio
Paula pergit navigio
Vicum Bethlehemiticum.
V. Non amor, transitoria
Delectant, sed pro gloria
Cupit iter salvificum.

3. Per loca sacra gradiens
Dat imbrem lacrimarum,
Miranda Dei sitiens
Mundum putat amarum,
Huic lumen indeficiens
Verum demonstrat clarum;
V. Jesum Paula praesepio
Cum partu puerperio
Videns constringit carum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ornata Dei gratia
   Proles tunc parit Deo,
   Quibus struit coenobia
   Luxu calcato reo.
2. Edoctae per Jeronymum
   Deo vivendi normam,
   Mater et Eustochium
   Sororibus dant formam.
3. Commune volens proprium
   Plus Paula vitat morte
   Sororum vult coenobium
   Maris carere sorte.

Responsoria.

1. Corpus domando tenue
   Reddit spirituale,
   Vitam regendo strenue
   Nil agit criminale,
   Per hanc, Jesu, nos annue
   Despicere mortale;

V. Nos Paulae magna merita
   Gubernent atque placita
   Donent post temporale.

2. Carnes, pisces, legumina,
   Mel, vinum, cuncta sapida
   Devitat velut crimina
   Paula, virtutum speculum,
   Psalmos legens et codices,
   Preces fundens multiplices,
   Sic suas docet complices
   Bellare carne saeculum;

V. Collectis monialibus
   Demonstrat et sodalibus
   Hostis vitare spiculum.

3. Adversa patientiae
   Munita vicit scuto
   Mundique complacentiae
   Laeta contemnit luto,
   Se solum vult laetitiae
   Loco locare tuto,

V. Transcendens sanctimoniam
   Prosternit mundi gloriam
   Stans vanis ore muto.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Paula nitens virginibus
   Dat normam castitatis,
   Orbem replet luminibus
   Jam stella sanctitatis.
2. Vias cunctorum deviis
   Paulae reprendit vita,
   Vias demonstrant inviis
   Paulae miranda dicta.
3. Ad sanctitatem allicit
   Sceleribus deformes,
   Paula sequentes efficit
   In gloria conformes.

Responsoria.

1. Paula post iter nemoris
   Castrum invenit gaudens,
   Post febres hujus temporis
   Salutem tenet plaudens,
   En, habet portum aequoris
   Diem extremum claudens;

V. Evasit nunc pericula
   Dierumque curricula
   Polorum regna scandens.

2. Felix, quam sinus caelicus,
   Ordo canens angelicus,
   Vultus quoque deificus
   Beatam praebent nimium;
   Felix, quae pro victoria
   Contemnens transitoria
   Potitur plena gloria,
   Nec terror inest virium.

V. Obtento nunc denario
   Stat Paula viridario
   Contemplans more civium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Clare chordis et animo
   Noster exsultans chorus
   Ad laudes regi Domino
   Pro Paula sit sonorus.

2. Dat Paula caelo rutilans
   Deificos timores,
 Qua mundus Deo jubilans
   Feratur in amores.

3. Cor nostrum semper sitiat,
   Quo Paula saturatur,
 Mens ire non deficiat,
   Quod certum amplexatur.

4. En, Paula, tibi vocibus
   Hymnos cantamus laetos,
 Ad te tu tandem dotibus
   Nos extrahas perfectos.

5. Fontes, humus et aethera
   Deum laudent et ignis,
 Pro cujus Paula dextera
   Laudanda claret signis.

Ad Benedictus.

A. Ave, Paula,
   norma justitiae,
 Vitae decus,
   sidus prudentiae;
 Salve, Paula,
   lux poenitentiae,
 Serva tuos
   munere gratiae
 Et post dono
   supernae patriae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Tibi laus, Deus, sollennis,
 Nobis quoque lux perennis
 Sit per Paulam in amoenis
   Angelorum coetibus;
 Quibus Paula vita nitet,
 Pia prece malis vitet,
 Amplis donis nos jam ditet
   In supernis sedibus.

Brev. ms. Tarvisiense saec. 15. Cod. Capit. Tarvisien. I 16. A. — Offic. ms. saec. 16. Cod. Marcian. L III 136. B. — In 1. Noct. **A** 1, 4 Dat sedis B. — **R** 2, 1 In Jeronymi B. — **R** 2, 11 Lies Capit? — **R** 3, 2 imber B. — In 2. Noct. **R** 1, 8 Gubernet B. — **R** 1, 9 Donet B. — **R** 3, 4 Lecta contemnit lucto B. — In 3. Noct. **A** 2, 3 invias B. — **A** 3, 1 Ad sanctitatis elicit B. — **R** 1, 6 extremis elaudens B. — In Laud. **A** 2, 3 jubilat B. — **A** 4, 3 doctibus B. — Die Hymnen vgl. Anal. XXII, 217.

90. De s. Petro Coelestino.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Innovetur mens divini
   Cultus ad encenia
 Voce pangens Coelestini
   Votiva solemnia.

2. Specialis Mantuanae
   Polis instat gloria,
 Ornat urbis quam Romanae
   Praesulis memoria.

3. Cardinalis et levitae
   Praeminens officio
 Fulsit verbi, fulsit vitae
   Celebris indicio.

4. Praesul summus visione
   Caelesti ter monitus
 Fidei legatione
   Hunc insignit caelitus.

5. Fide fervens Christiana
   Mittitur Aemiliam,
 Quo faex cedat Arriana
   Corrumpens Italiam.

Ad Magnificat.

A. Ave, decus
   et gemma praesulum,
 Coelestine,
   virtutis speculum,
 Tu caeleste
   jam tabernaculum

Introgressus
solve piaculum
Tui gregis,
qui tibi tinnulum
Solvit, ecce,
melodis titulum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Deum trinum
Cordis, oris latria,
Praesulem qui Coelestinum
Coronat in patria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vacans legi divinorum
Coelestinus jugiter
Sprevit iter impiorum
Et doctrinam pariter.
2. Apprehendens disciplinam
Sacris datam literis
Montem Sion ad doctrinam
Lingua vocat operis.
3. Christum probans susceptorem
Et caput ecclesiae
Arrianae mox errorem
Confutat nequitiae.

Responsoria.

1. Vernans cultu pietatis
Exsultet Aemilia
Doctoremque veritatis
Laudet in ecclesia,
Coelestinum, pravitatis
Exstirpantem lolia;
V. In fervore caritatis
Praedicans utilia
Christianae suavitatis
Jugo vinxit milia.
2. Involuta vitiorum
Sorde dudum Flavia
Flagellaque meritorum
Causa ferens gravia
Seminanti seminorum
Supplex venit obvia,
V. Objurgata populorum
Severis ignavia
Coelestinus promissorum
Verba miscet suavia.
3. Coelestinus dum hortatur
Plebi salutaria,
Gens compuncta se testatur
Labe ream varia,
Prece fusa propulsatur
Pestis inguinaria;
V. Sic, sic poena compensatur
Culpae necessaria,
Dum peccator flagellatur
Clade multifaria.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Coelestinum invocantem
Exaudivit Dominus,
Dum in plebe debacchantem
Iram tulit eminus.
2. Scuto bonae voluntatis
Animando populum
Christianae pietatis
Fore suasit aemulum.
3. Laudet nomen plebs divinum
Celebri memoria,
Honore qui Coelestinum
Coronat et gloria.

Responsoria.

1. Insistenti disciplinae
Plebis vox ab aethere
Sonat dicens: Coelestine,
Commissum fac propere,
Ut grex alter a ruinae
Vocetur itinere.
V. Valedicens a doctrinae
Non cessabat opere
Plebsque plorans hunc divinae
Commendabat dexterae.

2. Proficiscens constipatur
   Agmine plangentium,
   Dumque tristes consolatur,
   Pervenit ad fluvium,
   Quod nunc Senum nuncupatur
   Propter senis lotium;
V. Ibi senex praesentatur
   Curvus per decennium,
   Unda mersus qui curatur
   In conspectu omnium.
3. Augens lucra commissorum
   Sator evangelii
   Coelestinus se convertit
   Ad Forum Cornelii,
   Tabe sordens odiorum
   Atque caede proelii,
V. Unitatem suadens morum
   Pacis et solatii
   Clausit vias peccatorum
   Causasque dissidii.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Spe tendentes ad aeterna
   Serva sine macula,
   Coelestine, qui superna
   Colis tabernacula.
2. Voluntate labiorum
   Fretus verbo gratiae,
   Finem desideriorum
   Cernis regem gloriae.
3. Caritate conclavari
   Fac nos Jesu nomini
   Tu, qui gaudes collocari
   Monte sancto Domini.

Responsoria.

1. Dum caelestis foeneratur
   Plebi dogma seminis,
   Trucidatus apportatur
   A collega socius,
   Cum quo tentus praesentatur
   Auctor tanti criminis;
V. Facti causa ventilatur
   Lege sub examinis,
   Furor plebis excitatur
   Ad vindictam sanguinis.
2. Coelestinus concionem
   Advocans alloquitur:
   Quid lucri per talionem
   Defunctus assequitur?
   Num per rei passionem
   Vivus restituitur?
V. Juxta Christi rationem
   Dimittens dimittitur,
   Et, qui quaerit ultionem,
   Reus constituitur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Perlustrans Mediolanum
   Doctrinis caelestibus
   Pandit iter vitae planum
   Propulsis haeresibus.

2. Eutychetis, Arriani,
   Manichaei varia
   Documenta probat vani
   Cultus seminaria.

3. Reformato cleri statu
   Ac plebis Aemiliae
   Romam redit a bimatu
   Florentis ecclesiae.

4. Verbo, vita, pietate
   Virum agens caelicum
   Invocata trinitate
   Sanat paraliticum.

5. Petri sedes dum orbatur
   Sancto Bonifacio,
   Coelestinus sublimatur
   Summo sacerdotio.

Ad Benedictus.

A. Benedicta sit divini
   Nominis gloria,
   Cujus dono Coelestini
   Floret memoria,

Qui hac die pulsa tristi
Carnis molestia
Evocatus voce Christi
Scandit caelestia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnifica,
Mantua, Dominum,
Largitorem
salutis hominum,
Coelestini
qui glebam funeris
Tibi misit
in signum foederis,
Nam ereptum
raptorum manibus
Tuis dedit
condendum moenibus.

Per Octavam.

Ad Laudes.

A. Alme praesul Coelestine,
Civis caeli curiae,
Vita fruens absque fine
Jam expers miseriae,
Laudis tibi matutinae
Carmen hoc laetitiae
Persolventes fac divinae
Nos consortes gloriae.

In Vesperis.

A. Recensentes Coelestini
Titulos memoriae
Cultus vice vespertini
Melos demus gloriae,
Genti qui Aemilianae
Praedicans censorie
Pravitatis Arrianae
Tulit zyma scoriae.

Antiph. ms. Mantuanum saec. 15. Cod. Capit. Mantuan. J. A. — Brev. ms. Mantuanum saec. 15. Cod. Univ. Patav. 734. B. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 10 tibi cumulum B. — In 2. Noct. A 3, 1 Fugens lucrum B. — R 3, 10 discidii AB. — In 3. Noct. R 3 Reimprosa und de communi: Sancte Coelestine, Christi confessor dignissime, audi rogantes servulos etc. — Per Octavam AA fehlen B. — Die drei zum Officium gehörigen Hymnen cfr. Anal. XXII, 221 sq.

91. De sancta Petronilla.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Duce caelesti numine,
Patre favente principe
In Petronilla virgine
Est virtus patientiae,
Est ista perfectissima,
Propter quod et laetissima
Gloria tibi, Domine.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Nunc Petronillae virginis
Festum laete cantamus,
Cujus sacratis meritis
Et Deo jubilamus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec est principis filia,
Quae est secuta agnum,
Prudentium primaria
Et habet nomen magnum.

2. Nomen sacratae virginis
Petri manus scripserunt,
Quod caeli cum reliquiis
Nobis enarraverunt.

3. A Deo benedicitur
Petronilla beata,
Quae innocenter graditur,
Semper est honorata.

Responsoria.

1. Stantes sancti discipuli
   Actus Petri cernentes
   Pro infirma dum quaeruli
   Sunt atque murmurantes,
   Petrus, cujus sunt oculi
   Cuncta considerantes,
V. Sanavit hanc, discipuli
   Effecti sunt laetissimi,
   Ministrantem mirantes.

2. Petri nata sanctissima,
   Pulchra et gratiosa,
   Jacet oboedentia
   Patris nunquam irosa,
   Ex multa patientia
   Semper est gaudiosa;
V. Post facta perfectissima
   In corpore et anima
   Redolet velut rosa.

3. Odore famae virginis
   Jam cuncti recreantur
   Eamque suis oculis
   Videre delectantur,
   Et laborantes variis
   Languoribus sanantur,
V. Verbis suis sanctissimis
   Et actis sacratissimis
   Omnes plene curantur.

Responsoria.

1. Venit comes ad virginem,
   Eam vult desponsare,
   Sed post matrem mirabilem
   Volens haec ambulare
   Ipsum fallit odibilem
   Et ponit se orare.
V. Interim ineffabilem
   Deum atque amabilem
   Studet ad se vocare.

2. Adjuvata a Domino,
   A quo ipsa amatur,
   A beato presbytero
   Sancto communicatur,
   Angelorum subsidio
   In caelum sublevatur,
V. Ubi intrat cum gaudio
   Et sedet in principio
   Virginum et laetatur.

3. Laetatur caeli domina
   Effecta Petronilla
   Et est prima in gloria,
   Post Felicula illa,
   Quae fuit ejus socia
   In lacrimarum villa;
V. Nunc in aeterna gloria
   Angelorum laetitia
   Exsultat haec et illa.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctae virginis specie
   Deus est delectatus,
   Quia est plenitudine
   Plenus sui ornatus.

2. Adjuvata a Domino
   Petronilla beata
   A comite nefario
   Exstitit liberata.

3. Exsultat sancta filia,
   Quae a Deo amatur,
   Propter ejus judicia,
   In quibus delectatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cantat Domino canticum
   Petronilla beata,
   Cujus nomen magnificum
   Ipsa est venerata.

2. Laetamini in Domino
   Cum sancta Petronilla,
   Qui estis pleni gaudio
   In requie nunc illa.

3. Cantate mirabilia
   Nova, quae Deus fecit,
   Una puella proelia
   Vincens in throno sedit.

Responsoria.

1. Exsultat atque jubilat
 Cum angelis beata,
In omni choro concinat
 Haec a Deo amata,
Non est ultra, quod cupiat
 Ita glorificata;
V. Cum apostolis habitat
Praecipue et rutilat
 Beati Petri nata.

2. Nomen natae sollicite
 Manus Petri scripserunt,
Dilectissimae filiae,
 Sic literae dixerunt,
Haec aureae reliquiae
 Petronillae fuerunt,
V. Ut manus apostolicae
Et terrae motus publice
 Nobis propalaverunt.

3. O sancti Petri filia,
 Petronilla beata,
Oramus, sis in gloria
 Pro nobis advocata,
Quae ibi primiceria
 Sedes glorificata;
V. Tu ibi, o sanctissima,
Magni principis filia,
 A cunctis honorata.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Post matrem Dei floruit
Virgo, quam Deus voluit
 Secumque collocavit,
Ipsa est primiceria
Petronilla in gloria,
 In qua Deus regnavit.

2. Nunc plene laudant Dominum
Puellae in consortium
 Cum Petronilla stantes,
Dei enim sunt populus,
Et ipsorum est Dominus,
 In quo sunt jubilantes.

3. Laetantur in quo audiunt
Et semper festum faciunt
 Petronillam sequentes
Et abundant dulcedine
Semper in Dei facie
 Virgines intendentes.

4. Nisi Deus tribueret
Atque dignos nos faceret
 Meritis Petronillae,
Nunc in fornacis medio
Mundi hujus incendio
 Adurerent favillae.

5. Lauda, devota anima,
Deum cum Petri filia
 In mundo, in quo degis,
Laudate et cum angelis
Et sacratis presbyteris,
 Justi omnes in caelis.

Ad Benedictus.

A. Novum sidus emicuit,
Cum Deus carnem induit,
Qui Petronillam voluit
In sponsam atque docuit
Eamque nobis posuit
In exemplum, ut decuit;
Petrus a petra meruit
Nomen, quo nata claruit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Salve, virgo Petronilla,
 Sponsa regis angelorum,
Tu es pulchra nata illa
 Principis apostolorum,
Quae plus sapis quam Sibylla
 Vincens proelia malorum,
Tu ergo nos duc ad illa,
 Quae sunt pascua sanctorum.

Infra Octavam.

Commemoratio.

A. Virgo prima florida
 Post virginem matrem,
Et quae gaudes gloria,
 Magnum habens patrem.

Brev. ms. Romano-Franciscanum saec. 15. Cod. Neapolitan. I B 23. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 1 caelestis. — In 1. Noct. A 2, 2 manu. — R 1, 3 Pro infirmarum quaeruli. — R 3, 8 Et tactis. — In 3. Noct. A 1, 1 Cantate. — In Laud. A 5, 1 animas. — Ad Bened. A, 3 Quae Petronilla. — Die Hymnen vgl. Anal. XXII, 227 sq.

92. De sancto Petronio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sacrae fidei confessio,
Pulchra et nitens religio,
Dum nocuit nemini,
Sed omnibus profecit,
Nam ut bene meminit,
In conspectu Domini
Petronium magnum fecit.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Christum regem
Sanctorum decus omnium,
Qui dilexit nostrum gregem
Sanctum dando Petronium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir Petronius
In lege voluntarius,
Quam perfecit per opera
Velut arbor fructifera.

2. Sublimis nobilitatis,
Sed majoris sanctitatis,
Hic ante Dominum adstans
Serviebat cum tremore,
Nunc nobis opem ferat.

3. Virgo exsistens corpore
Factus est Petronius
Templum sancti spiritus,
Integer mentis robore,
Praesul praestantissimus
Fit quia divinitus.

Responsoria.

1. Gaude, mater Graecia,
Sic honorificata,
Ovans tanta gratia,
In filio ditata,
Plaudat et Italia
Ab eo visitata,
Praesule Bononia
Laetetur coronata,
V. Cujus sanctimonia
Est late decorata.

2. Nobilis Petronius
Ex genealogia,
Domino devotius
Cum servit in hac via,
Praesul excellentius
In nostra hierarchia,
V. Laudemus ergo largius
Deum in psalmodia.

3. Sororem Petronii
Sub lege conjugii
Sibi copulavit
Sacri rex imperii,
Sociam palatii
Dono decoravit;
V. Hunc terreni gaudii
Spretorem amavit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctum suum Petronium
Christus mirificavit,
Vincentem mundi vitia
Bononia firmavit.

2. Precibus assiduis
Deo supplex adstabat
Et sacratis hostiis
Populo complacebat,

Quem tantis pro instantiis
Aeternis providentiis
Jam Christus coronabat.

3. Ex ore Petronii
Doctrina eloquii
Christus suam laudem
Sic perficiebat,
Dum haeresum fraudem
Verbis evangelii
Hujus odor lilii
Rite destruebat.

Responsoria.

1. Haeresum versutia
His actis inolevit,
Plurima nequitia
In vera nunc desaevit,
Quorum sic fallacia
Regis providentia
Divinitus praevenit,
V. Dum hunc plenum gratia,
Clarum eloquentia,
Reducentem devia
Ob tam dira noxia
Mittere decrevit.

2. Petrus caeli claviger
Apparens Coelestino,
Pastorem oraculo
Admonuit divino,
Ut sanctum Petronium,
Meritis eximium,
Dando pontificium
Bononiam legaret,
V. Ut exstirparet noxia
Tradendoque salubria
Ecclesiam firmaret
Nec aliud temptaret.

3. Dum celebrat concilium
sacrum Coelestinus,
Bononiensis populus
adiit hunc festinus,
Supplicans suppliciter
de patre provideri
Et a diris hostibus
se orphanum tueri,
V. Plorat coram praesule
populus oppressus,
Promens, quam regis rabie
exstitit depressus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic sanctus sine macula
Se servans in justitia
In vera tabernacula
Post hujus vitae tristia
Assumptus est in patria.

2. Terrenorum gloriam
Dum sprevit hic Petronius,
Mentis sanctimoniam
Adeptus excellentius
Gloriae magnae praemia.
Magni decoris dulcia,
Ditatur abundantius.

3. Creatoris benedictio
Beato venit Petronio,
Nam pater erat pauperum,
Largus ut lumen siderum,
Quem magnitudo operum
Civem monstravit superum.

Responsoria.

1. Coelestinus pontifex
Concilio narravit,
Quod sibi apostolus
Petrus revelavit,
Quod audiens consilium
Prorupit in tripudium,
Christum magnificavit.
V. *Confitemini Domino et invocate nomen ejus, narrate omnia mirabilia ejus.*

2. Beatus Petronius
se indignum credens,
Provolutus pedibus
Coelestini gemens:
Ut injuncta valeam
onera portare,
Inquit, pater optime,
meritis praeclare,

Omnium factorem
Pro me deprecare.
V. Fili, surge, opere
Dei voluntatem
Comple, legem Christi,
sinceram caritatem
Effugatis vitiis
plantes et sanctitatem.

3. Sacris sumptis monitis
sanctus consecratur,
Civitas Bononia
gaudio laetatur,
Tanti patris gloria
laeta coronatur,
In collapsis omnibus
plene reparatur;
V. Floribus Hierusalem
Honorificatur,
Justorum patrociniis
Propulsatis noxiis
Sanctitati datur.

4. Te coronat, vir propheta,
Secretorum conscius,
Cleri decus et athleta,
Veritatis nuntius,
Qui ministrat tibi laeta
Munera sublimius,
Tuae sortis clausus meta
Te beat, Petronius.
V. Gratiarum donis freta
Prae tuis consortibus
Te, Bononia, de caelis
Lux lustrat virtutibus.

5. Carnis spicam
contemptus area
Domans sanctus
in virga ferrea,
Ut granum purum
excussa palea,
Sic summi regis
intrat in horrea.
V. Vivo pani morte junctus
Vita vivit vita functus.

6. De sacro ministerio
Petronius hic satiat
Turbam Christi famelicam,
In via ne deficiat,
Iter pandit ad gloriam
Et vitae viam ampliat.
V. Pro spreta mundi tunica
Est indutus gloria,
Cui Christus, spes unica,
Dat ineffabilia
Se et sua gaudia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Beatus Petronius
Pro nobis intercedat,
Quo beato praevio
Vero dato praemio
Omnis pestis cedat.

2. Hic creaturis imperat,
Qui nutui subjecerat
Se totum creatoris,
Quidquid laesit adversitas,
In aegro sanat sanctitas
Hujus pii pastoris.

3. Hic carnis supercilium
Legi subjecit spiritus,
Mundum vicit et vitium
Se victo victor inclitus.

4. Sacerdotes Dei,
Deum benedicite
In collato nobis
glorioso comite,
Cum creaturis omnibus
voce, manu plaudite,
Ei ut jungamini,
jam moribus satagite.

5. Hic divinis laudibus
Ardenter insistebat
Et de collatis omnibus
Gratias agebat,
Verbis atque moribus
Deum benedicebat,
Sacrae vitae passibus
Velut ostensis dapibus
Plebem inducebat.

Ad Benedictus.

A. Beatus Petronius,
Pontifex eximius,
Dum talenta credita
Domino prudenter
duplicavit,
Aureolae et aureae
Coronae ab ipso dona
reportavit.
A vitae miseriis
Hodie eductus
In mansuris gaudiis
Plene est indutus,
Ubi clamat cum electis
Christi gloria refectis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sacerdos Dei, beate Petroni,
Pro nobis in ara caelesti
Christo redemptori,
Cui preces quotidie
Fundis, funde libamina,
Precum ut tuis adjuti
Gloriosis meritis,
Post depositum carnis onus
Denario aeterni praemii
Muneremur tecum.

Offic. ms. Bononiensia saec. 15. Cod. Univ. Bononien. Mezzof. 892. A. — Officium proprium divi Petronii, patroni ac protectoris almae urbis Bononiae . . . ut continetur in bulla concessionis de anno 1514, imp. Bononiae 1563. B. — Ad Matut. Inv. 2 decus fehlt A. — In 1. Noct. A 3, 5 Praesul excellentius A. — R 2, 4 Conservit B. — R 2, 5 Praesul eximius AB. — R 3, 2 Sub fehlt AB. — R 3, 5 Socii B. — In 2. Noct. A 1, 4 In Bononia. — R 1, 2 Bis actis A. — R 1, 7 pervenit AB. — R 2, 3 Apostolicum oraculo A. — In 3. Noct. A 2, 7 Ditantur A. — R 2, 9 Onverum factorem A. — A 3, 7 Et in. — R 6, 5 Intus pandit A. — Die Hymnen des Officiums cfr. Anal. XXII, 228 sqq.

93. De sancto Potito.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. O stella Christi fulgida,
Potite, martyr inclite,
Obscura culpae nubila
A mente nostra discute.

2. Tu clarus inter martyres
Fulges ut inter sidera
Sol, ac ut inter candida
Ligustra candent lilia.

3. Luces ut ardens lampada
Humana lustrans pectora,
Ut sal per orbem spargeris
Humana siccans vulnera.

4. Post clara mortis funera
Illustris inter angelos
Tanto refulges lumine,
Quanto per orbem nomine.

R. Gratae, mi dulcis
puer, aure dextra
Quas tibi laudes
recinunt sacratae
Virgines sanctae ac
modulus pudico
Pectore promptos,
V. Hic tibi pro thure
et olente nardo,
Pro thymi fasce
et calatho rosarum
Donantur, gemmas
et odora, quaeso,
Balsama sume.

Ad Magnificat.

A. O felix pugilis gloria martyris,
Qui caeli proprio sanguine
januam

Effregit per iter mox crucis
asperum
Scandendo super aethera.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, regem regum, adoremus Dominum, qui beatum Potitum martyrii decoravit gloria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Jesu, decora caelitum
Corolla, Iesu, martyrum
Spes, cerne nos, dum militis
Tui canamus proelium.
2. Cur, Antonine, perfuris,
O Caesar, angue dirior,
Leone saevo saevior,
Cur bile turges vitrea?
3. Non sculpta adorat marmora
Nec ligna credit numina,
Aurum Potitus despicit
Nec thura libat Belius.
4. Dura contemnit verbera
Taetrumque spernit carcerem,
Nec voce blanda flectitur
Minas nec horret efferas.
5. Flagella sicut lilia
Sumit et illa dedicat
Deo flagranti pectore
Sicut rosarum flosculos.
6. Olor nec albus gestiens
Aquas subintrat vitreas,
Olivum ut intrans bulliens
Amore Iesu parvulus.

Responsoria.

1. Ut puer primum dubiae dolosum
Attigit vitae bivium, relicta
Mox via lata studuit per artam
Scandere callem.

V. Totus in sacris vigilat, caduci
Nil cupit, divum veneratur aedes,
Percolit summa pietate trinum
Numen et unum.

2. Sic jugo Christi puerile collum
Subdit aestivam aratri . . .
Ut decet sulcat bonitatis arvum
Vomere pacis;

V. Cordis ex agro tribulos revellit,
Semen irrorat lacrimis in alta
Mente jactatum . . . . . .
Tempore fruges.

3. Non minus caelum precibus fatiga-
tur, quam pro cultu lacrimis nigrentem
Abluit noctem, Satanam repellit
Dulcibus odis;

V. Diva scrutatus monumenta vatum
Sacra degustat rudimenta Iesu,
Tum Liam stringens fruitur Rachele
More Jacobi.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Phoenix ut inter cinnama
Exusta fit vivacior,
Sic hic lebete fervido
Mersus resurgit fortior.
2. Potitus instar angeli
Factus fide fortissimus,
Numen Minervae despicit
Jovique thura denegat.
3. Cunctis est aequa regula,
Dulcore firmat debiles,
Virtute fortes roborat
Utrosque amore confovet.
4. O miles, o fortissime
Athleta Iesu, sanguinem
Dum corpus unda profluit,
Ad astra mittis spiritum.

5. Sic torque victor aurea
Collum venustas saucium,
Sic morte vitam laureas
Vita triumphans perpeti.

6. O ter beate parvule,
Qui sufferendo laurea
Donaris, o quam strenue
Mortem triumphas mortuus.

Responsoria.

1. Ut suum nomen peperit, Potitus,
Martyr insignis, potiendo dulce
Caelitum nectar, peritura sprevit
Cuncta sub astris.
V. Sprevit aetatis roseum tenellae
Flosculum, sprevit titulos avorum
Muricem, fasces, galeam, curules,
Praedia, census.

2. Puer ad nudum properare Iesum
Pergit amplexa cruce, sic superne
Praevius ductor patriae fit alti
Praeco tonantis.
V. Grande virtutum jubar, aequa morum
Norma, doctrinae schola christianae,
Mitis exemplar pietatis, almae
Lux bonitatis.

3. Gratus hic mundo puer a tenellis
Unguibus, matris fuerat ab alvo
Gratior caelo, magis est in astris
Gratus utrique.
V. Hic feras passus, rabidos leones
Calcat immanes, dominatur ursis,
Sed prius vincens superat furentem
Frigidus iram.

4. Mortuus mundo, Satanae, parenti
Ac sibi, caelo, superis, tonanti
Vivit illustris Domini Potitus
Martyr in aevum.
V. Ergo si talis tibi vita fulsit
Saeculo, nobis super astra regnans
Impetra puer bona, pacis arrham,
Gaudia caeli.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. O Potite sanctissime,
Agonista fortissime,
O flos jucunde gentium
Et speculum viventium,
Objurgator vanitatum
Et praedicator virtutum,
Ora pro nobis Dominum.

Responsoria.

1. Vernat ut candens rosa rore tacta,
Rore ceu vernat foliis apertum
Lilium, vernat veluti perfusus
Rore hyacinthus.
V. Lux patri factus meliora vivo
Pandit exemplo documenta, quodnam
Egerit primum, sociis agendum
Praecipit actu.

2. Unde pro Christi nece tu cruentam
Eligens mortem, velut agnus ensi
Colla flexisti, o pie martyr, o mi
Dive Potite.
V. O pia, o felix anima, o beate
Spiritus, terrae spolium caducae
Deserens carnis, superas ovando
Scandis in arces.

3. Non pius laedit liquor aut eburna
Membra tam candens oleum nec ignis
Quid pili tangit minimi, pudorem
Flamma veretur.

V. Martyr, a summo, precor, axe gratis
Gratiam per te nobis orbis auctor
Praestet ac sacris faveat puellis
Numine fausto.

4. Centuplum reddant oleae per arva
Semen, in fruges vireat Falernum,
Vineae fundant decuplum precante
Te, pie martyr.

V. Pane nos dulci refove, salubrem
Aerem cura, scelerum reatus
Qua vales purga prece, martyr, ante
Judicis iram.

In Laudibus.

Antiphonae.

Non sic, Potite, cinnama
Attrita spirant, moribus
Ut tu modestis florida
Aetate fragras saeculo.

Ad Benedictus.

A. Pro tuis regnum meritis latinum,
A fame, a bello tueare [nosque]
Quaeso, ut a peste, a tonitru, a corusco
Fulmine serves.

Officium S. Potiti martyris perpulchre ordinatum praesidio Marriae (!) S. Felicis Archiabatissa (!) eisdem (!) Monasterio (!) Neapoli apud Magistrum Matthiam Cancrum anno Dom. 1553. die 9. Aprilis.

In 1. Vesp. **A** 1, 4 discutite. — **A** 4, 1 claram. — **R**, 7 Dantur. — In 1. Noct. **A** 2, 4 Curbile turge. — **R** 2, 7 jactaturum. — **R** 3 prosaisch. — In 2. Noct. **A** 6, 3 o ergänzt. — **R** 1, 1 Ut sit nomen. — **R** 1, 7 Murue fasces galeam corulos. — **R** 3, 1 puer ergänzt. — **R** 4, 2 tonantis. — **R** 4, 7 puer ergänzt. — In 3. Noct. ad Cant. **A**, 5 O objurgator. — **R** 2, 4 Divi Potiti. — **R** 3, 5 sq. per te . . praestet orbis auctor ac sacris. — **R** 4, 5 Parce nos. — In Laud. **AA** 1, 2, 3, 5 sind dieselben wie in der ersten Vesper; nur die vierte ist neu. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** prosaisch.

94. De sancto Proculo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Solvat clerus cum populo
Laudes pio pontifici,
Congratulentur Proculo
Cives laude multiplici,
Toto vitae curriculo
Pudico, justo, simplici,
Qui migravit a saeculo
Ornatus serto triplici.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsit Dei populus
Diem colens istum,
In quo praesul Proculus
Transiit ad Christum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Festo tanti praesulis
quisquis sit laetatus,
Qui fuit ab utero
Christo consecratus.

2. Mandata dominicae
legis adimplebat
Et cultum deicolae
gentis adaugebat.

3. Romanam provinciam
   cum suis vallavit,
   Praedicans miraculis
   plebem illustravit.
4. Interannis Proculus
   pracest vir beatus,
   Sed tandem Bononiae
   martyr consecratus.
5. Fulgebat miraculis
   mortuus et vivus,
   Nulli fuit displicens,
   nemini nocivus.
6. Duxit daemoniacum
   huic Herentianus
   Natum, sancti precibus
   qui statim fuit sanus.

Responsoria.

1. Gratulentur
   senes et populi
   In honore
   beati Proculi,
   Legis Dei
   ferventis aemuli;
V. Festum sacrum
   clerus et populi
   Colant Christi
   felicis famuli
2. Pellit ab insano
   Satan sacer Herentiano,
   Fit prece curatus
   sancti vir primo ligatus,
   Christus honoratur,
   dum Proculus haec operatur;
V. Caeca, quod implorat,
   cernit, dum vir sacer orat.
3. Dum oraret
   in imo carceris,
   Liberator
   venit de superis
   Hunc dissolvens
   cum sanctis ceteris;
V. Nocte venit
   angelus luminis
   Vinctis verba
   dicens solaminis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quaedam ab infantia
   scabris excaecata
   Sancti fusis precibus
   est illuminata.
2. Huic atque ceteris
   angelus illuxit
   Vinctis, quos a carcere
   solvit et eduxit.
3. Morbo paralytico,
   sanctus ut precatur,
   Laborans decennio
   quaedam liberatur.

Responsoria.

1. Hic surdos, mutos,
   hic caecos curat et aegros
   Et super afflictos
   pastor pia viscera gessit,
V. Grandis erat meriti,
   Domini lux inclita legis.
2. Quem accusat
   detractor invidus,
   Prope missus
   excusat angelus,
   Hinc placatur
   motus Eugenius;
V. Mulgens cervam
   potum sodalibus
   Pius pater
   dat sitientibus.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Ore, corde te rogamus,
   Cujus laudes decantamus,
   Opem tuam sentiamus,
   Pie pater Procule,
   Dux et pastor, norma morum,
   Pro collegio tuorum
   Christum, regem saeculorum,
   Interpella sedule.

Responsoria.

1. Justus ab injustis
 dum persequitur, jubet illum
 Apparens Christus:
 tu Bononiam modo vade,
 Cui fidei lumen
 reserans vacuabitur error.
V. Inquit ei Dominus:
 fili dilecte, recede
 Bononiam tendens
 reliquos ducasque fideles.

2. Pollicetur Theodonus
 Se baptizari protinus,
 Si posset sanctus Proculus
 Manum curare filii;
 Mox sanctus ut oraverat,
 Manus curata fuerat,
 Quae prius exaruerat,
 Credit pater et alii.
V. *Cum adductus esset puer manum habens aridam ante virum Dei, oculos ad caelum elevans oravit pro eo.*

3. Dum cadit hic sanctus,
 dolor est, afflictio, planctus,
 Fiunt mira quidem,
 de fluxu sanguinis idem
 Quandam curavit,
 caecum cruor illuminavit,
V. Mortuus allatus
 infantulus est relevatus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Proculus praeconiis
 extollatur dignis,
 Divulgator fidei
 prudens et insignis.

2. Hic lustrans provincias
 verbum vitae sevit,
 Per istum Bononiae
 fides tandem crevit.

3. Huic quanto Totilas
 rex magis minatur,
 Tanto fides publica
 magis solidatur.

4. Dum flagellis caeditur,
 mitius oboedit,
 Nec minis nec verberi,
 sed nec morti cedit.

5. Pie pastor Procule,
 sis memor tuorum,
 Quibus reconcilia
 regem saeculorum.

Ad Benedictus.

A. O qui primo nomen Christi
 Praedicasti Bononiae,
 Et urbem qui convertisti
 Fundens fluenta gratiae,
 Sis cohorti clemens isti
 Et a regis justitiae
 Fac nos dextris prece sisti
 Summaque frui requie.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Pie pater pretiose,
 Praedicator gratiose,
 Virgo martyr gloriose,
 Declarator legis Christi,
 Urbem hanc, quam convertisti,
 Defendas a casu tristi,
 Cui pacem, dux, implora,
 Tu proprius pastor ora,
 Fugans hostem mortis hora.

Brev. ms. Coelestin. Bononien. saec. 15. Cod. Univers. Bonon. 2275. — In 1. Vesp. ad Magn. A 3, Congratulentur populo. — In 1. Noct. A 4, 2 vir ergänzt. — R 1 prosaisch. — R 2, 4 sancti nix. — In 2. Noct. R 1 und 4 prosaisch. — In 3. Noct. ad Cant. A, 5 Duc et pastor. — R 2, 8 Credidit. — R 4 keines. — In Laud. A 3, 3 publicans. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 8 Tu propitius. — Die Hymnen vgl. Anal. XXII, 224 sq.

95. De sancto S. Prosdocimo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Almi laudes confessoris,
   Beati Prosdocimi,
   Resonemus cunctis horis
   Mente Deo proximi.

2. Tanta prole fecundata
   Felix gaude Graecia,
   Quam ad dona Deo data
   Petri trahunt retia.

3. O solamen miserorum,
   Beate Prosdocime,
   Cunctas pelle sordes morum,
   Confessorum optime.

4. Pater sancte, Deo care,
   Cum prece assidua
   Semper Christum deprecare
   Pro dilecta Padua.

5. Obtulisti Christo laudes
   Gerens spem de praemio,
   Unde digne tu congaudes
   Abrahae in gremio.

Ad Magnificat.

A. Gaudet chorus confessorum
   Aucto pro collegio,
   Gratulatur coetus horum
   Nobili praeconio,
   Plaudit omnis angelorum
   Reverenda legio,
   Offerens regi polorum
   Prosdocimum cum gaudio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summo regi jubilemus,
Redemptori optimo,
Corde, ore decantemus
Beato Prosdocimo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Generosum trahens ortum
   Clara de prosapia
   Hujus vitae sprevit portum
   Tendens ad sublimia.

2. Cum optaret sequi Christum,
   Noxae pulsa macula
   Pertransivit mundum istum
   Petri cum navicula.

3. Confidenter vir beatus
   Properat Patavium
   Et a Petro informatus
   Optat vitae bravium.

4. Paduam Prosdocimus
   Petro missus venit
   Et in porta plurimos
   languidos invenit.

5. Cumque rex deposceret
   vitae sanitatem,
   Obtinere meruit
   mentis sospitatem.

6. Postquam rex est illustratus
   Fidei mysterio,
   Consequenter est ditatus
   Castae prolis praemio.

Responsoria.

1. Hic est sacer signis clarus
   Beatus Prosdocimus,
   Qui exsistit Deo carus,
   Ei semper proximus;
   Antiquorum confessorum
   Hic censetur socius,
   In caterva splendet quorum
   Velut solis radius;
   Quo rectore, quo doctore
   Illustratur Marchia,
   Quo congaudes tu pastore,
   O urbs Antenoria.

V. Sidus vere sacerdotum,
   Lucens per Illyricum,
   Illustrasti fere totum
   Populum Italicum.

2. Adest hic Israelita,
Cui Christus fuit vita
Optanti caelestia,
Mentis visum Christo fixit,
Carnem mundo crucifixit
Respuens terrestria;
V. Christum amans cuncta sprevit
Mundi circumstantia,
Semen Dei semper sevit
Cum perseverantia.

3. Dum intraret urbem regis,
Primo portae limite
Turbam vidit sui gregis
Pressam aegritudine,
Quam sanavit lator legis
Jesu Christi nomine;
V. Tunc athleta Christi fretus
Divo medicamine
Tristes urbis tersit fletus
Pio consolamine.

4. Gaude semper et laetare,
Urbs praeclara Padua,
Almum patrem deprecare
Cum prece assidua,
Ut per ipsum merearc
Dona caeli ardua,
V. Cui nihil in hac vita
Gratum certe fuit ita
Quam tua devotio.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbum vitae cognovisti,
Civitas Vincentia,
Nam per istum effugisti
Animae nocentia.

2. Sanctus Dei expurgavit
Regni cuncta idola,
Verbum Dei seminavit
Sapiens agricola.

3. Cultum Dei propagavit
Regni per confinia,
Gregem multum aggregavit
Christi ad ovilia.

4. Cum fecisset signum crucis
Super caecae oculos,
Introducit formam lucis
Respuentem baculos.

5. Mulieris manum rexit
Beatus Prosdocimus,
Ipsam sanam sursum vexit
Praesul devotissimus.

6. Mulier tunc exclamavit:
Unus est altissimus,
Per quem solum me sanavit
Beatus Prosdocimus.

Responsoria.

1. Intuens Prosdocimus,
Turbam infirmorum,
Flectit sancta genua
pro salute horum,
Quem exaudit pietas
Domini polorum,
Diluens contagia
corporum et morum.
V. Christum petit ore, mente
Pro salutis gratia,
Orat ipsum et intente,
Ut repellat vitia.

2. Vir beatus cum intravit
Regium cubiculum,
Sordes cunctas expiavit
Crucis per signaculum;
Rex devotus effugavit
Omne offendiculum
Seque Christo dedicavit
Pium habitaculum.
V. Protinus erigitur
Rex Vitalianus
Ad asdpectum praesulis
Fore Christianus.

3. Rege claro baptizato
Culpas unda sustulit,
Et Jesus ei renato
Sanitatem contulit,
Multitudo admiratur
Regis beneficio,
Meritoque ampliatur
Fidei devotio.

V. Statim regi adfuit
Gratia divina,
Ex qua vere provenit
Omnis medicina.

4. Propagator veritatis,
Rosa fulgens pietatis,
Beate Prosdocime,
Voces, preces tui cleri
Dirigas ad regem caeli,
O pater sanctissime.

V. Pastor clemens, praesul pie,
Ad te spectat Padua,
Ipsa colit in hac die
Festa tua annua.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Audiens Vitalianus
Beatum Prosdocimum,
Elevat ad caelum manus
Invocans altissimum.

Responsoria.

1. Postquam rex est illustratus
Fidei mysterio,
Consequenter est ditatus
Castae prolis praemio,
Quam instruxit vir beatus
Sacro evangelio.

V. Regis natam baptizavit
Jesu Christi nomine,
Quam vir sanctus appellavit
Justinam cognomine.

2. Sanctae praedicationis
Facto ministerio
Vir summae devotionis
Redit a Tarvisio,
Quem repleti sacris donis
Ambiunt cum gaudio.

V. Plebs fidelis collaetatur
Et in Christo jucundatur
De pastoris reditu.

3. Postquam cursum consummavit
Almus Christi villicus,
Portas vitae penetravit
Praesul apostolicus,
Cui laetus obviavit
Cuneus angelicus.

V. Corpus ejus honoravit
Et devote collocavit
Paduanus populus.

4. Caelum petit triumphator
Cum ingenti gloria,
Animarum illustrator
Fulget in memoria,
Quem admittit poli sator
Lucis ad praetoria.

V. Vitae cursu consummato
Pergit ad aetherea,
Hoste vadit triumphato
Ad regna siderea.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Tanta erat in hoc viro
Verbi efficacia,
Ut infectos ritu diro
Illustraret gratia.

2. Pollens mira vir beatus
Animi prudentia,
Digne multis est praelatus
In adulescentia.

3. Stella nitens et praeclara,
Beate Prosdocime,
Taetra pelle, lucem para,
Serve Dei maxime.

4. Christo reddat commendatos
Suis almis precibus,
Quos fecit esse beatos
Disciplinae moribus.

5. In caterva confessorum
Flores velut lilium,
In te sibi rex caelorum
Fecit domicilium.

Ad Benedictus.

A. Claritate lucens morum
Beatus Prosdocimus

Intrat agmen confessorum,
Cultor Christi maximus,
Quem coronat rex sanctorum
Vitae dator optimus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Digna coli adest dies
Pio modulamine,
In quo datur sancto quies
Longo pro certamine;
Hodierna sanctus die
De mundi voragine
Ductus est ad caelum pie
Triumphali carmine;
Unde nobis, te rogamus,
Beate Prosdocime,
Ut sis praesto, exoramus,
Pastor clementissime.

Brev. ms. S. Justinae Patav. saec. 15. Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14838. A. — Brev. ms. S. Justinae saec. 15. Cod. Univers. Patav. 704. B. — Brev. ms. S. Justinae saec. 15. Cod. Univers. Patav. 441. C. — Brev. ms. S. Justinae saec. 15. Cod. Univ. Patav. 1290. D. — Brev. ms. S. Justinae saec. 15|16. Cod. Univ. Patav. 702. E. — Antiph. ms. Patavinum saec. 15. Cod. Capit. Patavien. A 16. F. — Propr. ms. Patavinum saec. 16. Cod. Capit. Patavien. B 57. G. — Die beiden letzten Quellen bieten das Officium in der kürzern, nicht monastischen Form; da aber letztere augenscheinlich die ursprüngliche ist, haben die Kürzungen von FG kein Interesse. — In 1. Vesp. A 4, 3 Semper fehlt A. — In 1. Noct. A 1, 12 Antenorea G. — In 2. Noct. R 1, 10 fehlt A. — Nach R 4, 6 schiebt G ein:
Fulgens in caelestibus, gemma confessorum,
Agnum Dei sequeris cum coetu sanctorum,
Hymnum novum concinis domino polorum.
Nach R 4, 10 folgen in derselben Quelle noch:
Almis tuis precibus veniam implora
Et pro tuis ovibus Dominum exora,
Ut tecum possideant quaeque meliora.
Hymnen: In 1. Vesp.: Lux et decus ecclesiae (Mone III, 487); ad Noct: Errores ad gentilium (Mone III, 487); ad Laudes: Illustrat ejus sanctitas (Anal. IV, 226).

96. De sancta Sabina.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Qui splendoribus in
sanctorum, Christe, refulges,
Sabinae precibus
nostri miserere, rogamus.

2. Omnia fecisti
mandata fidelia Christi,
Fac et agone tuo
nos fortes pectore puro.

3. Gloria, divitiae
tibi sunt, Sabina, perennes,
His quoque nobiscum
tua si valet utere virtus.

4. Quem pueri laudant,
humilem te duxit ad astra,
Nos inopes morum
relevet virtute bonorum.

5. Cum populis, gentes,
Dominum laudate decenter,
Quae cupitis munus
conquirere martyris hujus.

Ad Magnificat.

A. Magnificat Dominum
Sabinae spiritus almus,
Gaudet et exsultat
nec contristabitur ultra;
Hanc humilem Christus
foris ut respexit et intus,

Auxit et ornavit,
caeli super astra locavit.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Aethereo regi
populi jubilate redempti,
Martyris eximiae
subeunt pia festa Sabinae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In labiis diffusa cujus
est gratia Christi,
Propterea benedixit te
semper Deus idem.
2. Sanctificavit eam
Dominus, qui condidit illam,
Laetificat verus
quam fluminis impetus ejus.
3. Rex elegit te,
summi patris unica proles,
Ex Jacob specie,
cujus Deus exstitit haeres.

Responsoria.

1. Ante Dei faciem
mors est pretiosa Sabinae,
Quae moriens mundo
vivit super aethere Christo;
V. Martyris est hodie
festum, gaudete, fideles.
2. Mente satis stabili
tulerat tormenta tyranni,
Ut patriam vitae
caelestis possit adire,
V. Rebus opima nimis
cum mundo cuncta reliquit.
3. Laetitiae summam
per sanguinis excipis undam,
Martyribus semper
fuit haec obnoxia merces;
V. Gaude, digna Deo,
tanto cumulata trophaeo.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mons Sion exsultat,
congaude, filia Judae,
Judicio Christi
quod aethera, martyr, adisti.
2. In te laetatur
tua plebs, rex maxime regum,
Ad te conversis,
qui pacis munera reddis.
3. Porta Sion, dilecta Deo
super atria Jacob,
Voce creatoris
tibi laus confertur amoris.

Responsoria.

1. Quam pia, quam felix,
quam sancta, Sabina videris!
Est tibi concessum,
scelerum dissolvere nexum;
V. Omnibus, ecce, modis
te poscimus, annue nobis.
2. Pulchra tibi species,
ut regis purpura crines,
Lumina praefulgent
ut fontis Esebonis unda,
V. Emicat ex ulnis
collum velut invia turris.
3. Dulcis amica Dei,
luci collata diei,
Dote pii regis
thalamum conscende quietis,
V. Nocte sibi media
cum venerit obvia turba.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Permanet ante Deum
confessio martyris ejus
Atque decor clarus,
nulla qui labe notatur.
2. Lux hodie justis
et rectis corde refulsit,

In qua pro summis
laetare Sabina triumphis.

3. Vocibus et psalmis
sapientes psallite sancti,
Quos Dominus vitae
comites facit esse Sabinae.

Responsoria.

1. Vincla tuis precibus
nostri dissolve reatus,
Ne nos pro culpa
perdat lex judicis ulla,
V. Si poteris, veniam,
poteris bene poscere, cura.

2. Judicium verum
trepidanti corde timemus,
Quando Deus sontes
et justos judicat omnes
V. Nostri fac, petimus,
memores in fine dierum.

3. Pectoribus nostris
spem dona, conditor orbis,
Semper et adde fidem
meritis precibusque Sabinae;
V. Adsit amor verus,
Veneris qui lege jubetur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Induerat te rex
cinctus virtute decorem,
Justitiae pannis
nos indue, maxima martyr.

2. Rite Deo jubilat
laeto jam corde Sabina,
Ejus in adspectu
quae sic intrare meretur.

3. Ante Deum vigilat
felix de luce Sabina,
In quo quam nimium
mens sancta sitiverat ejus.

4. Quanta tribus pueris
ignes tribuere camini,
Tanta tibi miseri
tormenta dedere tyranni.

5. Gloria, vita, decus
sanctis est omnibus ejus,
Cum quibus es semper
vitam sortita perennem.

Ad Benedictus.

A. Ecce, tuum roseis
superaddita lilia sertis
Exornant illustre caput,
timor est tibi nullus
Hostili direpta manu,
nos cerne, precamur,
Semper et a nostris
tutos fore fac inimicis.

Cod. Casinen. 280. saec. 11. — In 1. Vesp. A 2, 4 nos fore. — Verfasser des Officiums, sowie der zugehörigen Hymnen (cfr. Anal. XXII, 224) ist Alfano von Salerno. Er schrieb dasselbe für seinen Freund Pandulphus, Bischof von Marsi, dem er es mit einer Dedikation von 41 Distichen (Cod. Casinen 280 fol. 78 b) übersandte, welche mit den Worten Praesul amande magis beginnen und worin es u. a. heifst:

Vox tua me monuit, pariter monendo rogavit,
Laudes Sabinae martyris ut canerem.

Das Officium steht in der Hs. nicht in der hier eingehaltenen Ordnung; es folgen vielmehr auf das Invitatorium zunächst sämtliche Antiphonen der Nocturnen und der Laudes, dann sämtliche Responsorien und endlich die Antiphonen der Vesper.

97. De sancto Theodoro.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Theodore, nos audi,
Preces nostras exaudi
In hac domo salvatoris
Semper et in cunctis horis,
Qui draconem transvibrasti
Ac in poenis triumphasti.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Jesu Christo supplicemus
Veniteque adoremus,
Qui Theodorum amavit
Militemque coronavit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir in gloria,
Qui transit cum victoria,
Sicut transivit nobilis
Theodorus laudabilis.
2. Quare gentes fremuerunt
Et insimul adstiterunt,
Ut decollarent inclitum
Ducem et caput militum.
3. Multiplicati, Domine,
Sunt plurimi cum crimine,
Ut martyrem caederent
Et a Christo dividerent.

Responsoria.

1. Theodore, bellator
Veritatis et amator,
Propter fidem corruisti
Mortem et non timuisti,
V. Tu terrena conculcasti
Et tormenta superasti.
2. Per Euchaiam pergebat,
Ubi draco perfurebat,
Quem Theodorus occidit
Et dejecit, quando vidit;
V. Signo crucis se protexit,
Ad draconem cum perrexit.
3. Confregit martyr idola
Et vendidit ut frivola
Et pretium, quod habuit,
Pauperibus distribuit;
V. Post ad tyrannum properat
Et dixit hoc, quod fecerat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum Theodorus vocaret
Dominum et obsecraret,
Ipsum statim exaudivit
Et donavit, quod quaesivit.
2. Verba mea tu recipe,
In auribus et percipe,
Christe Deus, intellige
Me semper atque dirige.
3. Domine, tu coronasti
Militem et honorasti,
Ipsum cum constituisti
Super bona, quae fecisti.

Responsoria.

1. Est Theodorus curatus
Et in dorso verberatus,
Et carnifices radebant
Carnes ejus et torquebant.
V. Martyr omnia portabat
Patienter et orabat.
2. Fuit martyr sagittatus
Oculis quoque privatus
Et laudabat in cruore
Dominum corde et ore,
V. Tunc Licinius dolebat
Et Theodorus gaudebat.
3. Martyr est in crucem missus
Et in ipsa crucifixus
Et illic est sagittatus
Et in membro mutilatus;
V. Post de cruce liberavit
Eum Deus et sanavit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Arcum suum tetenderunt
Et sagittas paraverunt
Et coeperunt sagittare
Militemque vulnerare.
2. Quis habitabit, Domine,
In tuo claro lumine,
Qui diligit justitiam
Et despicit malitiam.
3. Super caput posuisti
Martyris, quem dilexisti,
De lapidibus coronam
Propter spem et fidem bonam.

Responsoria.

1. Deus angelum mandavit,
Martyrem qui visitavit;
Dum esset incarceratus,
Est ab angelo cibatus,
V. Sumpsit atque cibum edit
Et post laudem Deo dedit.

2. In ecclesia colamus
Militem et obsecramus
Christi nostri salvatoris
Semper et in cunctis horis,
V. Illic ossa sunt sepulta
Martyris et bene culta.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Deus decorem induit
Theodorum et instruit,
Habere fortitudinem
Cordisque magnitudinem.

2. Jesu Christo jubilate
Et Theodorum laudate,
Idola quia confregit
Et ad nihilum redegit.

3. Miles totum se paravit
Et ad Deum vigilavit,
Multum populum convertit
Et simulacra subvertit.

4. Faculis est flamminatus
Et plumbatis est mactatus,
Ejus vulnera fricata
Sunt et ungulis quassata.

5. In excelsis collaudate
Dominum atque cantate,
Qui Theodorum amavit
Et in regnum collocavit.

Ad Benedictus.

A. *Sacram hujus diei sollemnitatem humili celebremus devotione, qua invictus Christi martyr tyranno devicto insignem victoriae palmam caelo gaudens intulit.*

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. In splendoribus sanctorum
Dixit mihi Dominus:
Gaude, miles Theodore,
Tecum sum in certamine.

2. Fidelia eloquia,
Quae dedit Theodorus,
Quando prompsit oretenus:
Confitebor tibi, Deus.

3. Beatus vir in opere,
Qui timet non impropere,
Sicut fecit Theodorus,
Fidelis Dei famulus.

4. Laudate pueri Dominum,
Qui ad astra duxit Theodorum,
Ubi gaudet perenniter
Cum angelis feliciter.

5. Credidi, propter quod
Locutus sum, quia
Jam dedit mihi Dominus
Suae coronam gloriae.

Ad Magnificat.

A. *Hic est beatissimus martyr Christi Theodorus, qui non est derelictus a Deo in die certaminis sui, et ipse conculcavit caput draconis.*

Officia ms. Brundusina saec. 15. Cod. Oxonien. Miscell. Liturg. 358. — In 1. Noct. A 2, 1 fremuerunt gentes. — R 2, 1 Lies Euchaita. — In 2. Noct. R 2, 3 in cruce. — Die Herkunft der Hs. (einer Augustiner Hs.) beweist die folgende Antiphon in „Translatione S. Theodori": O quanta est hujus basilicae devotio, quae beati Theodori, martyris eximii, gloriosa membra meruit caelitus recipere.

98. De sancto Ubaldo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Adsit gaudens in conventu
Clerus et corde devoto,
Voces sonent in concentu
Populo plaudente toto.

2. Adest nempe vespertina
Hora grati temporis,
Festa nuntians vicina
Gloriosi praesulis.

3. Cras de carne nempe mirum
Beatissimus Ubaldus
Migrans ad caelum empyrum,
Mundo tamen mansit almus.

4. Infinitis clarens signis,
Aegrotantes liberando,
Eugubinam urbem dignis
Meritis clarificando.

5. Ergo laetus et festivus
Nobis, pater, adveni,
Nunc et semper tempestivus
Tibi pronis subveni.

Ad Magnificat.

A. Militans ecclesia
Recolat cum jubilo
Annua sollemnia,
Revoluto circulo
Dies, ecce, laetissimus
Apparente diluculo,
Quo praesul praeclarissimus
Jam superato saeculo
Cum triumpho victoriae
Scandit ad regna gloriae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Deum trinum,
majestatem triumphantem,
Pro Ubaldo confessore
tanta signa demonstrantem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In aetate primitiva
Puer puros annos degens,
Ubaldus sola divina
Suspiravit secum tegens.

2. Quamvis indole praeclarus
Et abundans facultate,
Cuncta sprevit tamquam gnarus
Nota mundi vanitate.

3. Armis fidei accinctus
Impugnantem hostem fregit,
Vota, quae gerebat intus,
Opere valenter egit.

Responsoria.

1. Antequam ex utero
Prodiret in lucem
Ubaldus amabilis,
In sanctis mirabilis,
Deus hunc disposuit
Populorum ducem;
V. Felix tali filio
Genetrix Ubaldi,
Quem ferentem jugiter
Vitiorum crucem.

2. Ortus hortus exstitit
Omnium virtutum,
Florum pulchritudine,
Odorum spiramine,
Fructuum dulcedine
Vasculum imbutum;
V. Christum puer sitiens
Ardenter amabat,
Mundum et quae mundi sunt
Respuens ut lutum.

3. Volens vota vincere
Propriae naturae,
Blandimenta terere
Puer carnis tenerae,
Suspirabat gaudia
Gloriae futurae;

V. Cujus mentis aciem
Gratia levabat
Despectis illecebris
Vitae periturae.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cupiebant conjugari
Illum jam adulescentem,
Sed pudicam conservari
Carnem voluit et mentem.
2. Ne in mundo naufragari
Se contingat per incauta,
Tectus veste regulari
Portum tenet prudens nauta.
3. Velut hortus hic conclusus
Omnium virtutum flores
Sparsit in communes usus
Hominum transcendens mores.

Responsoria.

1. Aetati vicinior
Jam adulescenti,
Quando carnis vitia
Solent per initia
Occultis meatibus
Irreptare menti,
V. Ab amicis intimis
Sollicitabatur,
Ut conformis fieret
Saeculo praesenti.
2. Nobilis ex genere,
Facultate dives,
Ne desit haereditas,
Tua sed posteritas
Vigeat et floreat
Inter claros cives,
V. Duc uxorem nobilem
Et tibi decentem,
Ut tuam progeniem
Longius derives.
3. Sed Ubaldus alio
Jam raptus amore
Hominem exuerat
Et Christum induerat
Despectis, quae mundi sunt,
Ut foenum cum flore.
V. Dominus haereditas
Et illuminatio,
Salus mihi Dominus
Factus in decore.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fructum jam istius plantae
Papa sentiens odorem
In Eugubina vacante
Sede posuit pastorem.
2. Qui dum cautus vigilavit,
Caulam ovium suarum
Diligenter praeservavit
Ab incursu bestiarum.
3. Hic furentem Fredericum
Suam urbem impetentem
Mitem fecit et amicum
Benedicens id poscentem.

Responsoria.

1. Quem tot charismatibus
Christus illustravit,
Dignitatum titulis
Pariter ditavit
Et elegit Dominus
Sacerdotem sibi.
V. Sanctitatis oleo
Ipsum consecravit,
Quot fulsit miraculis,
Non posset describi.
2. Non humano studio
Sed a sancto flamine
Papa doctus caelitus,
Divino spiramine
Ubaldum episcopum
Eugubinum fecit,
V. Qui pro suo populo
Mirando certamine
In Josue clippeo
Hostes pavefecit.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Collaudemus Dominum
Christum redemptorem,
Qui Ubaldum induit
Gloriae decorem.

2. Omnes cum laetitia
Jubilate Deo,
Nam Ubaldus hodie
Colitur in eo.

3. Deus, ad te vigilans
Semper te quaesivit,
Te Ubaldi anima
Jugiter sitivit.

4. Sacerdotes Domini,
Spiritus justorum,
Ubaldum benedicite,
Collegam sanctorum.

5. Homines et angeli,
Dominum laudate,
In excelsis praesulem
Dignum honorate.

Ad Benedictus.

A. Sit in excelsis gloria
Nunc et per cuncta saecula,
Plena functus victoria,
Nulla passus piacula,
Ubaldus carens scoria,
Saecli vincens pericula
Transivit mundi maria
Virtutum in navicula,
Nos de carnis miseria
Sua levet vehicula.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. In splendoribus sanctorum
Sidus fulgens, dux fidelis,
Salva plebem servulorum,
Pater noster, qui es in caelis.

2. In consilio justorum
Stans exaudi votum suum,
Ut ab ore devotorum
Sanctificetur nomen tuum.

3. Omnis vir, qui cupit nimis
Ubaldum patronum suum,
O Deus, tractus ab imis,
Adveniat regnum tuum.

4. A solis ortu ad occasum
Sic fiat voluntas tua,
Ne pavescant mortis casum
Debita donantes sua.

5. Memento, Deus, tuorum,
Qui sunt in hoc vitae salo,
Funes stringunt peccatorum,
Sed libera nos a malo.

Ad Magnificat.

A. Lux solaris orbem lustrans,
Occidendo visum frustrans
Noctem innuit sequentem,
Hostem in nos saevientem;
O Ubalde, te rogamus,
Cujus festo finem damus,
Ut sis nostra lux interna
Corda vehens ad superna,
Et ostendas verum solem,
Lucidam Mariae prolem.

Brev. ms. Minorum Eugubin. saec. 15. Cod. Angelicus T VII 9. — In 1. Vesp. A 3, 3 empyreum. — In 1. Noct. A 1, 4 Suspirat. — In 3. Noct. A 1, 1 jam ergänzt. — Die vier zugehörigen Hymnen vgl. Anal. XXII, 271 sqq.

99. De sancto Victorino.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lux infidelium
In tenebris errantium
Praedicator gratiae,
Doctor veritatis;
Tu et verbi gladio
Et praeclaro martyrio
Aquam sapientiae
Propinasti gratis.
O quantis insigniis,
O quam nimis prodigiis

Merita dant gaudia
Tua, jubar clarum;
Tot bellis expositis,
Pater, succurre miseris,
Miseratus taediis
Ovium tuarum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laudemus in exsilio
Praesentis incolatus
Christum, quem in incendio
Fatetur hic beatus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus lumen deperditum
Dans caeco oculorum,
Turbam traxit gentilium
A cultu idolorum.
2. Per hujus sancti merita
De profundis aquarum
Ad portum navem obrutam
Perducit jubar clarum.
3. Hujus flent fratres pignora,
Qui tulerint, ignari
Corvus . . . perdita
Reponit in altari.

Responsoria.

1. Plaude surgens, Assissium,
In laudem conditoris,
Mentis expone jubilum,
Sit laus cordis et oris,
Concinentis praeconium
Novae legis latoris,
V. Quo pulso cultu daemonum
Devicit vitae nubilum
Superni lux splendoris.
2. Ex illustri prosapia
Progenitorum natus,
Ab ipsa pueritia
Caelestia sectatus,
Manum misit ad fortia
Victorinus beatus,
V. Mundi, carnis fallacia
Vel daemonis versutia
Non est inlaqueatus.
3. Dum Christum lucrifacere
Victorinus intendit,
Et, quam sit dulce tollere
Jugum ejus, attendit,
In Dei fervens opere
Terrena vilipendit;
V. Quem corde, ore, opere
Caelestibus intendere,
Superna lux accendit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Victorinus, vir inclitus,
Vigore fervens spiritus,
Dum cultus idolorum
Persequitur gentilium
Christumque docet omnium
Factorem saeculorum.
2. Coepit sub Dagno praeside
Assisinates visere,
Donet ut terrenorum
Flos seminum labilium
. . . .
In fructus aeternorum.
3. Salve nostra salus,
spes, Victorine, bonorum
Congeries, pater alme, tuis
in fine laborum
Sis via, dux, vector,
statues in parte piorum.

Responsoria.

1. Dum sanctus inter verbera
Constans exsistit perfera
Saevientis lictoris,
Contracta rigans arida
Motu privatur impia
Mox manus percussoris;
V. O quanti Dei dextera
Adstantum terret pectora
Prodigio stuporis!

2. Dum recto laxat famine
Vir sanctus linguam pueri
Speleis h ic in oris,
Uno concurrunt agmine
Gentiles, quibus superi
Lucem praebet splendoris,
V. Dum puro frui lumine
Per hunc dat caeco veteri
Superni virtus roris.

3. Inter procellas obrutam
Navem jam prorsus viduam
Regimine nautarum
Hujus sancti suffragio
Ad portum ducit subito
Jubar refulgens clarum;
V. Nautas clamantes: propera,
Victorine, nos libera
De profundis aquarum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic in errorum nubilo
Nutritos insolenter
Divinae lucis radio
Illuminat clementer.

2. Et Dei primum effera
Gens effugit splendorem,
Quem post excelsi dextera
Pristinum mutat morem.

3. Talentum datum caelitus
Fidelis dispensator
Multiplicavit fervidus,
Divini verbi sator.

Responsoria.

1. Exsurgat plebs fidelium
In martyrum praeconia,
Laetetur cor credentium
Victorini victoria,
Cujus excelsum meritum
Tot depromunt insignia;
V. Hujus, felix Assisium,
Ovans cole sollemnia,
Per quem te jussit nubilum
Supernae lucis gaudia.

2. Carnis luxu
devicto penitus
Intus comptum
fervore spiritus
Ignis aestus
injecti concitus
Victorinum
conservat caelitus;
V. Quem interna lux incendit,
Foris ignis non accendit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Victorinum Dominus
induit decorem,
Per quem nobis fidei
tribuit splendorem.

2. Lauda, Sion, Dominum,
lauda salvatorem,
Quem te tuum docuit
martyr redemptorem.

3. Christe, tuos filios
fac post te venire,
Quem hic solum docuit
martyr nos sitire.

4. Christo benedicite,
omnia creata,
Per quem servat martyrem
fornax inflammata.

5. In hymnis et canticis
Christum collaudate
Ignis in incendio
quem martyr fatetur.

Ad Benedictus.

A. O virtutum insigniis
Coruscans et prodigiis,
Praesul et martyr inclite,
Precantum vota suscipe
De valle lacrimarum;
Clemens succurre miseris,
Quibus erroris veteris
De tenebris nos eruens
Et verum lumen influens
Sidus fulsisti clarum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. De caelis fulgor claruit,
In terris lux apparuit,
Qua vetus error vanuit
Et nova lex praevaluit;
Victorinus, vir inclitus,
Ad nos missus divinitus,
Nostras tenebras funditus
Luit vir apostolicus.

Brev. ms. S. Francisci Assisien. sacc. 14. Cod. Assisien. 426 (6). — In 1. Noct. R 2, 4 septatus. — R 2, 9 Non ergänzt. — In 2. Noct. A 2, 4 seminum ergänzt. — R 2, 2 Vim sanctus. — R 2, 4 concurrunt famine. — R 2, 7 puero. — In 3. Noct. R 1, 8 colet. — R 1, 9 verschrieben. — In Laud. A 2, 3 te ergänzt. — In 2. Vesp. A, 8 martyr apostolicus. — Die drei zum Officium gebräuchlichen Hymnen siehe Anal. XXII, 282 sq.

100. De sancto Zenone.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In lege sui Domini
Zeno meditatur,
Qui a matris utero
beatificatur.
2. In timore Domino
servire studuit,
Veronensem cathedram
regere meruit.
3. Sanctum suum Dominus
tunc mirificavit,
Gallieni filiam
quando liberavit.

Responsoria.

1. Zeno electus pontifex
Fit miserorum opifex,
Ad veritatis semitam
Veronam duxit inclitam;
V. *Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce, alia quinque superlucratus sum.*
2. Coronam sui capitis
Zenoni dat Augustus,
Gemmas et aurum disgregans
Egenis dat vir justus.
V. *Post aurum non abiit nec speravit in pecuniae thesauris.*
3. Transit Zeno ab hoc caeno,
Sepulturae traditur
In sua ecclesia,
Atax crevit, latex saevit,
Nec templum ingreditur,
Jam excrescens ostia.
V. *Hauriri quidem ut aqua poterat, fluere ut aqua non poterat.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Justo Deus benedixit,
Quia Zeno juste vixit,
Scuto bonae voluntatis
Coronatur cum beatis.
2. Honore et gloria
Zeno coronatur,
Dum sibi a rege
corona donatur.
3. Susceptor et gloria
Deus ei fuit,
Dum salvavit hominem,
qui per amnem fluit.

Responsoria.

1. Zeno favet Christo,
sic ipsi cuncta favebant;

Flagrat humus, fugit unda fluens,
avis aere pendet,
Inferus exanimem
dedit ignis, furta recusat.
V. *Magnificavit eum Dominus in conspectu regum et dedit illi coronam gloriae.*

Ad Benedictus.

A. Postquam Deus Israel
mundum visitavit,
Veronensi populo
Zeno praedicavit,
Sedentes in tenebris
sic illuminavit.

Grad. ms. S. Petri Patavini saec. 15. Cod. Capit. Patav. A 20*; add. saec. 15. — Alles Weitere fehlt und ist mir leider dies Officium nirgends wieder, auch in Verona nicht, begegnet.

Inhalts-Übersicht.

I. Real-Index.

II. Verbal-Index.

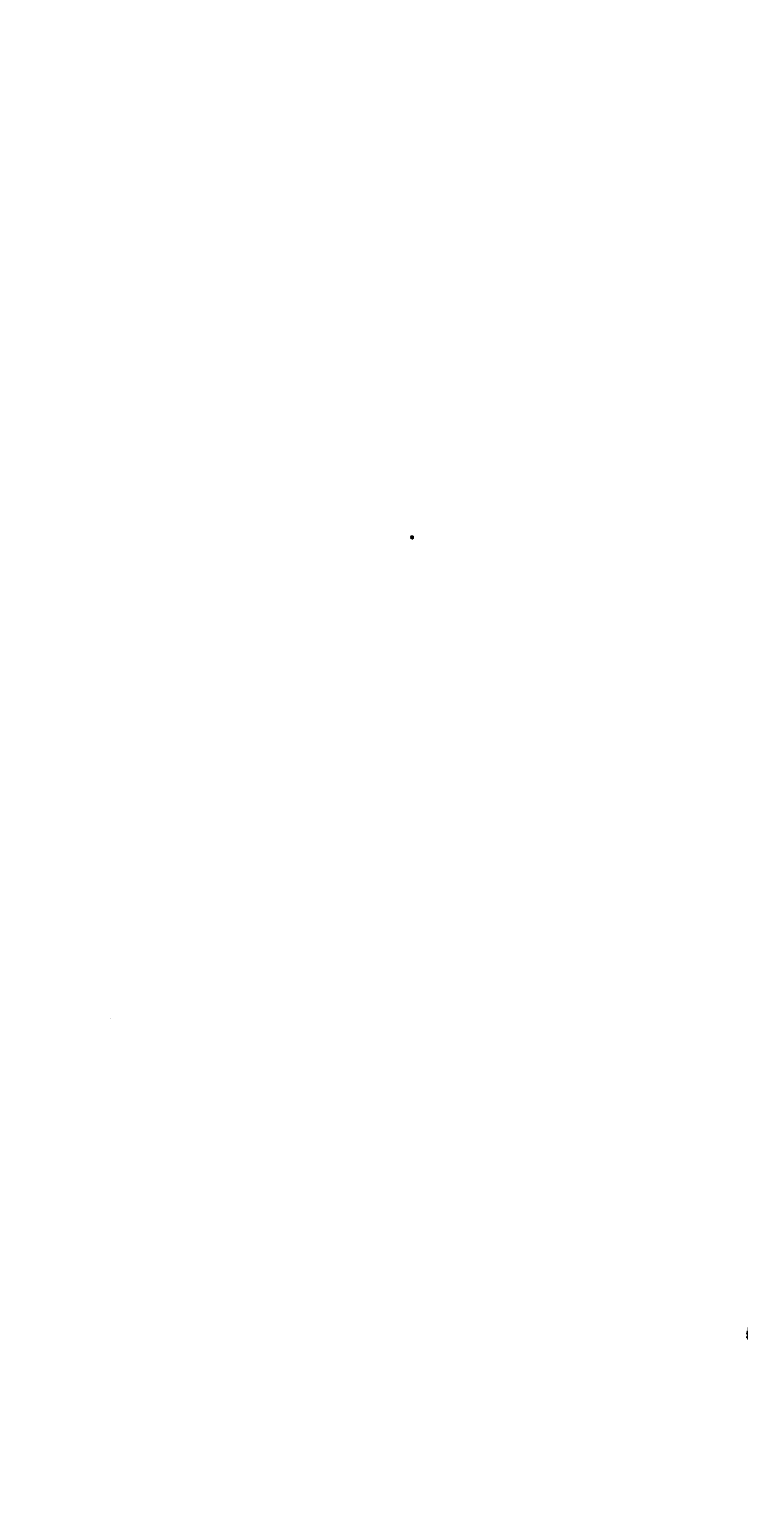
Berichtigungen.

S. 29, Zeile 3 v. o. u. f. lies: Salve, sanguis Christi, stilla — Bona, reducens in illa etc.

S. 34, Zeile 13 v. o. lies sollemnia statt selemnia.

S. 164 ff. Das Officium Nr. 54 Gaude regina nobilis etc. findet sich auch u. z. vollständig, in der Hs. 241 der Kapitelsbibliothek Prefsburg, einem Diurnale des 15. Jahrh.

Pierersche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

Herausgegeben

von

Clemens Blume und **Guido M. Dreves.**

XXV.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Fünfte Folge.

Leipzig.

O. R. Reisland.

1897.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

Liturgische Reimofficien

des

Mittelalters.

Fünfte Folge.

Aus

Handschriften und Wiegendrucken

herausgegeben

von

Clemens Blume,
S. J.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1897.

VORWORT.

Im XXIV. Bande der Analecta sind die Reimofficien auf die Festtage des Herrn und der allerseligsten Jungfrau zusammengestellt worden, soweit diese nicht schon in früheren Heften zum Abdruck gelangten. Hieran schlossen sich in alphabetischer Reihenfolge Historien auf Heiligenfeste, die ausschliefslich italienischen Handschriften entnommen wurden.

Die drei nun folgenden Hefte werden in gleicher Anordnung Reimofficien für Heiligenfeste bringen, die zum gröfseren Teile aus deutschen Handschriften stammen, so indes, dafs die alphabetische Reihe durch alle drei Hefte hindurchlaufen, im vorliegenden von Achatius bis Eskillus reichen wird.

Bezüglich der Verfasser ist zu den bereits gedruckten Reimofficien folgendes nachzutragen:

1. Das Officium auf das Fest Trinitatis, Anal. V, 19 ff., ist, wie XXIII, 5 f. bemerkt wurde, von dem Franziskanerdichter John Peccham, Erzbischof von Canterbury († 1292) verfafst. Zu den dort vorgebrachten Belegen kann noch hinzugefügt werden das Zeugnis des Frater Franciscus Titelmannus: „Inter cetera autem eius [Pechani] monumenta illud ut quantitate minimum ita sententiarum sublimitate atque dictionis maiestate est dignissimum, quod de sacrosancta Trinitate ad suae fidei sempiternam protestationem compositum ex pontificis summi approbatione legitur et canitur ab omnibus ecclesiis, quae Romanae ecclesiae in canonicis horis persolvendis usum tenent.“ [1])

---

1) Liber de sacrosancta et superbenedicta Trinitate. In quo ecclesiasticum officium, quod in illius sollemnitate legit Romana ecclesia, clare lucideque exponitur. Per fratrem Franciscum Titelmannum Hassellensem, sacrarum scripturarum apud Lovanienses praelectorem. Eiusdem oratio de praematura morte bonorum. Antwerpiae apud Michaelem Hillenium Hoochstratanum. An. MDXXX. Mense Ianuario. fol. D 6b. — Dieses Werk enthält fol. D 5 bis D 7: „De Ioanne Pechano huius officii ecclesiastici de sancta Trinitate auctore ex antiquis et fide dignis historiis.“

Zu bemerken ist, daſs Pecchams Officium ursprünglich nur beim Franziskanerorden in Brauch war und bloſs in solche römische Bücher überging, die seit Sixtus IV. von Franziskanern besorgt wurden. Sonst findet sich in den römischen Büchern das ältere Officium, das teils prosaisch ist, teils Doxologieen von verschiedener Art und verschiedenem Metrum als Antiphonen verwendet.

Dieses letztere Officium wurde auf eine, wie es scheint, miſsverstandene Stelle der Gesta episcoporum Leodiensium hin dem Bischof Stephan von Lüttich († 920) zugeschrieben. Es heiſst nämlich in diesen (Monum. Germ. VII, 200 n. 20): „Tricesimum nonum habuimus Stephanum, qui eo quod Metensis ecclesiae fuerit canonicus et protomartyris alumnus, de inventione ipsius quae cantantur responsoria edidisse dicitur. Verum ut de incertis taceamus, idem vitam s. Lamberti simpliciter antiquitus dictatam urbani sermonis expolivit facetiis et responsoria, quae in sollemnitate eius cantamus, composuit, scribens ad domnum Herimannum archiepiscopum, memorati Willeberti successorem. Idem ipse responsoriorum, quae de sancta trinitate cantantur, auctor fuit, quod nos quidem ignorabamus, credentes, quod fama habebat, nescio quem Hubaldum ipsorum fuisse compositorem. Sed infra hoc fere decennium, dum aliquae in armario revolverentur cartulae, insperato una ex his inventa est a successore praedicti venerabilis Stephani nomine Richario edita, cuius exemplar, ut fidem astruamus omnibus, quicumque huius rei veritatem scire volunt, non ab re credimus huic inserere opusculo."

Es folgt hieraus das Dokument, datiert „Actum est hoc Leodii sub die 16. Kal. Dec. anno Dom. 932, indictione 5. regnante Heinrico rege gloriosissimo anno 15." (l. c. n. 21, p. 201). Indessen besagt dasselbe nichts weiter, als: „.... quia venerabilis vir, praecessor videlicet noster Stephanus, in honore s. Trinitatis quaedam responsoria cum antiphonis nocturnalibus sive matutinalibus nec non vespertinalibus totumque ad plene officium dulcissime modulationis *stabilire curavit*" (l. c. p. 200). Das heiſst aber nicht, er habe das Officium, sei es Text oder Musik, gemacht, sondern eher machen lassen.

2. Verfasser des Officiums auf den hl. Trudo (Anal. XIII, 251 ff.) ist Theoderich, Abt von St. Trond (1098—1107). Cod. Leodien. 278. saec. 15. et 16., aus welchem l. c. das Officium mitgeteilt wurde, bietet nämlich fol. 208a—220a einen

„Catalogus abbatum monasterii sanctissimi Trudonis confessoris, compendiumque gestorum eorumdem", und berichtet daselbst fol. 214a: „[Theodericus abbas 1098—1107] sermonem de translatione sanctorum Trudonis et Eucherii, Vitam item divi Trudonis, cuius initium est: *In exaltando*, responsoria insuper, antiphonas, hymnos denique, quae in natali sancti Trudonis cantantur condidit, denique Vitam sanctorum Bavonis et Rumoldi."

Dieses Officium findet sich auch im Cod. Leodien. 12. saec. 12. Derselbe enthält fol. 70a ff.: „Vita [sti Trudonis] auctore Theoderico abbate"; fol. 93b ff.: „Sermo Theoderici abbatis de translatione sanctorum Trudonis et Eucherii"; fol. 96b ff.: „In festivitate S. Trudonis, Officium divinum, neumatibus notatum." Dasselbe ist abgedruckt in den Analecta Bollandiana V, 365 ff.

Ein Vergleich der Officien in den beiden Codices ergibt folgende Nachträge: Cod. 12. hat zum Officium ad 1. Vesperas den Hymnus „Iste confessor Domini sacratus", während Cod. 278. dafür „Eia, fratres, iam plaudite" (Anal. XII, 237) substituiert. Letzteren Hymnus hat Cod. 12. in 2. Vesperis. Ferner steht der Hymnus ad Matutinum „Somni spreta dulcedine", sowie der Hymnus ad Laudes „Ad laudem regis gloriae" (beide Anal. l. c. 238 f.) nur in dem jüngeren Cod. 278. Beachtung verdient aufserdem, dafs die genannten Hymnen den zweisilbigen stumpfen Reim überall mit gröfster Reinheit durchführen, während er in den übrigen Teilen des Officiums wohl vorhanden, aber minder sorgfältig eingehalten ist. Demnach dürfte es zweifelhaft erscheinen, ob trotz der angezogenen Stelle aus Cod. 278. der Abt Theoderich als Verfasser auch der Hymnen zu gelten hat.

Cod. 12. hat in 1. Noct. nur 5 Antiphonen, von denen übrigens die drei ersten bereits als Antiph. 2—4 ad 1. Vesp. verzeichnet sind; dafür in 2. Noct. deren 7. Richtiger ist die gleichmäfsige Verteilung zu je 6 Antiphonen im Cod. 278, der als 6. Antiphon in 1. Noct. jene aufweist, welche im Cod. 12. als 1. Antiphon in 2. Noct. steht. Ferner stehen die 4 Antiph. ad Horas des Cod. 278. im Cod. 12. als Antiph. 2—5 ad Laudes.

Zugleich möge hier der Ausfall einer Zeile in 1. Vesp. ad Magnificat (Anal. XIII, 251) berichtigt werden; statt „Funde preces tuo gregi" ist zu lesen:

Funde preces tuo regi,
Ut succurrat suo gregi.

Cod. 12. bietet schliefslich fol. 100 b f. noch einiges aus einem Officium „In translatione S. Trudonis et Eucherii", welches bis auf 18 Zeilen nur Prosa, bezw. Reimprosa enthält.

3. Das Officium auf den hl. Ludwig „Ludovicus, decus regnantium" (Anal. XIII, 185 ff.) nebst den zugehörigen Hymnen (Anal. XI, Nr. 317 bis 319) hat nach Histoire littéraire de la France XXII, 129 f. Arnaldus de Prato, Prior von Toulouse († 1306), zum Verfasser. Von Interesse ist die l. c. beigefügte Bemerkung: „Cet office . . . fut adopté dans les maisons des frères Prêcheurs et usité en France jusqu' au commencement du XVIIe siècle. Seulement l'édition du bréviaire de Paris, en 1584, a substitué aux anciennes leçons des leçons historiques tirées de Paul Emile et de Clichthové; mais les hymnes ont été conservées."

4. Als Verfasser des Officiums auf den hl. Vincenz Ferreri ist aller Wahrscheinlichkeit nach der Magister generalis des Dominikanerordens, Martialis Auribelli anzusetzen; jedenfalls sind die zu diesem Officium gehörigen Hymnen (Mone III, 555 f.) von ihm verfafst, wie das Akrostichon des ersteren, nämlich „*Martialis*" beweist. In diesem Hymnus „Mente iucunda iubilent fideles" ist Strophe 7, Zeile 1 zu lesen: Lingua quae sancta, nicht: Sancta quae lingua, wie bei Mone l. c., der das Akrostichon übersehen hat.

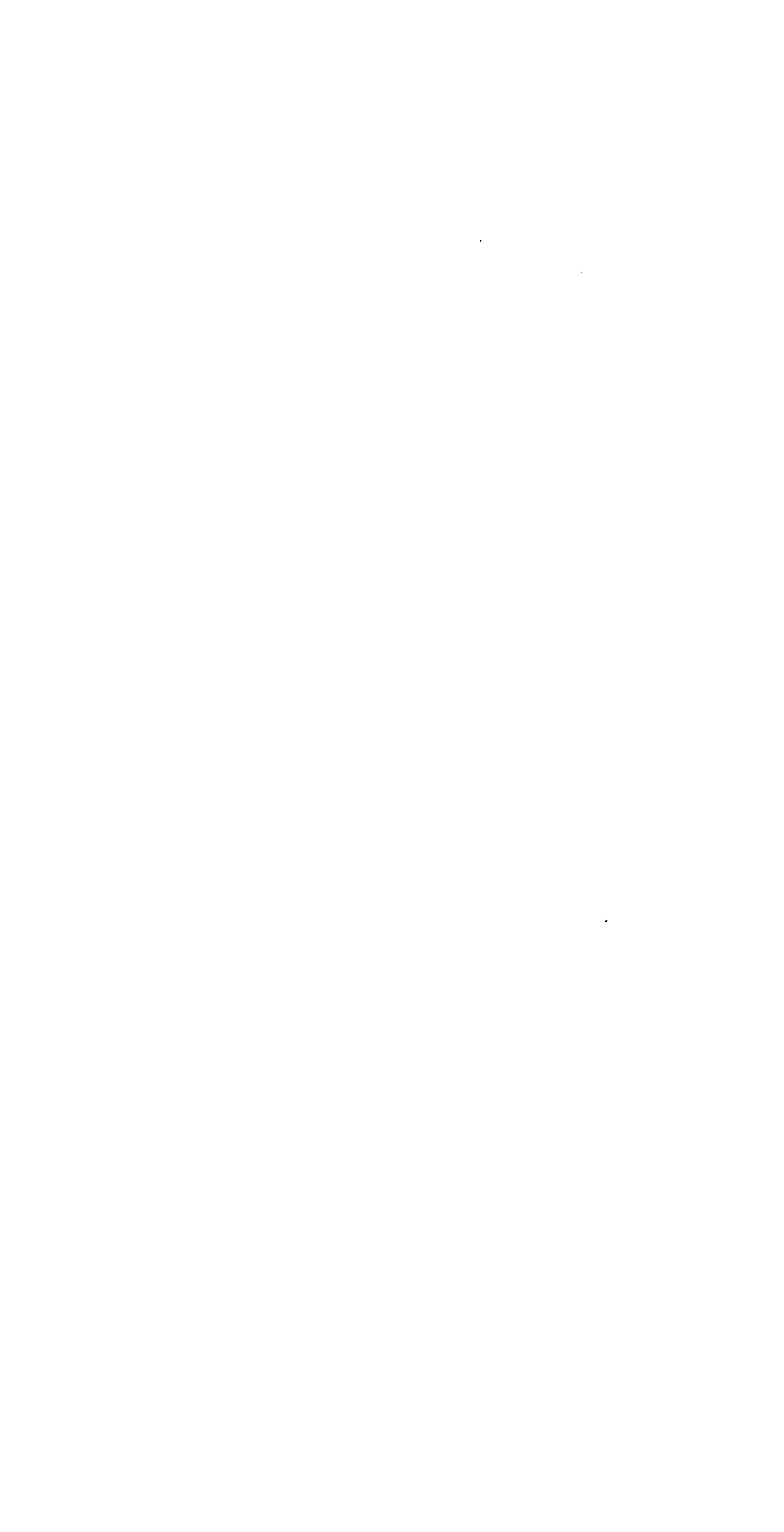
Zum Schlusse sei mir eine Bemerkung gestattet, die mehr oder minder auch für die noch folgenden Bände unserer Analecta ihre Geltung hat. Um mich nicht gar zu sehr mit fremden Federn zu schmücken, schulde ich den Lesern dieser Hefte die Erklärung, dafs mein lieber Freund und Kollege Guido Maria Dreves mir nicht nur sein reiches Material an Abschriften, Collationen und wertvollen Notizen zur freien Benutzung überliefs, sondern auch sonst in jeder Hinsicht mich durch Rat und That unterstützte. Unter solchen Umständen Eigenes und Erborgtes nur annähernd zu trennen und als solches zu bezeichnen, wäre unmöglich; es genüge ein für allemal der Vermerk, dafs der Löwenanteil auf Rechnung meines werten Kollegen kommt. —

Wien, den 13. Oktober 1896.

Clemens Blume.

HISTORIAE RHYTHMICAE.

SERIES QUINTA.

1. De sancto Achatio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Adsunt festa gloriosa
   beatorum martyrum,
   Qui sub Adriano passi
   palmae ferunt bravium.

2. Adrianus, rex profanus,
   adscitis sex regibus
   Turbam sacram subnervare
   suis temptat legibus.

3. Leo frendens, rete tendens,
   diis cervicem flectere
   Iubet sanctos, sed incassum
   litus arat vomere.

4. Hostias laudis litamus,
   inquiunt, altissimo,
   Deos vanos refutamus
   cum ritu nequissimo.

Ad Magnificat.

A. Gaude, virgo mater ecclesia,
   regis iuncta filio,
   Quae tot natos laureatos
   de huius mundi exsilio
   Repraesentas pacifici
   Salomonis celso solio,
   Quorum festum sacrae
   passionis
   colimus cum gaudio
   Defensari cupientes
   horum pio patrocinio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Dominum
   crucifixum vere,
Pro quo dena milia
   crucem subiere.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Viri beatissimi
   pestilentis Caesaris
   Non perstant in semitis
   aut parent consiliis.

2. Frementis insania
   Machinans inania
   Contra Christi martyres
   Sex adscivit proceres.

3. Sacra turba martyrum
   Ferre diis libamina
   Artatur, recalcitrat,
   Iesum Christum invocat.

4. Gloriantur martyres
   in te, Iesu bone,
   Quos coronas dulciter
   missa passione.

5. Iesu Christe, tuum nomen
   laudat admirabile
   Candidatus grex sanctorum
   pro te fuso sanguine.

6. Stupendis magnaliis
   phalangem sanctorum
   Mirificans extulit
   princeps angelorum.

Responsoria.

1. Adspirante rabie
   persecutionis
   Sub diro carnifice
   Adriano calicem
   bibunt passionis

V. Sancta dena milia
   Martyrum sanctorum
   Pro Christi confessione.

2. Applicatur regio
   Tribunali legio
   Sancta Dei,
   Negare compellitur
   Sacramenta fidei,

V. Sed nec terrore concutitur
   Nec blandimento seducitur.

3. Pro salute mundi natus
   Deus est ex virgine
   Et in cruce victimatus,
   Quem ignoras, perfide

V. Caesar, non obtemperamus
   Tibi, sed hunc adoramus.

4. Iussu regis crucifixi
   sunt beati martyres,
   Omnes poenas perferentes,
   quas rex caeli passus est,
   Ipsa hora elementa
   tremuerunt omnia,

V. Caelum, tellus, sol et luna
   et polorum sidera.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec est generatio
   Dominum quaerentium
   Et pro Christi gloria
   sese impendentium.

2. Honor et laudatio
   decet sanctos martyres,
   Laus et exsultatio
   purpuratos milites.

3. Benedicant Dominum
   sancti, qui victoriam
   Contulit per passionem
   et supernam gloriam.

4. Factus est refugium
   in cruce pendentibus
   Sanctis Christus et trames
   caelos ascendentibus.

5. Citharizant dulciter
   harmoniam melicam
   In supernis atriis
   inter turbam caelicam.

6. Sanguis fusus martyrum
   clamat ad te, Domine,
   Qui pro te effusus est
   in arborum stipite.

Responsoria.

1. Vidit ante thronum Dei
   quasi mare vitreum
   Iohannes, supra quod stabat
   ingens turba martyrum
   Cristallinis buccinantes
   tubis agni canticum.

V. Adoraverunt viventem
   in saecula saeculorum
   Mittentes coronas suas
   ante Dei thronum.

2. O quam glorifico
   fulserunt sidere sancti
   Isti, qui Christi
   meruerunt esse ministri,

V. Per diram poenam
   patriam tendunt ad amoenam.

3. Tunsionibus, pressuris
   sacra dena milia
   Velut lapides politi
   per crucis supplicia
   Poli transierunt
   ad aedificia.

V. O caelestes margaritae,
   Per mortem crucis politae,
   Post ruinam passionis
   Dati palmis et coronis.

4. Gaude, caelum, terra, plaude,
Chorus speciali laude
Martyrum purpuratorum
Regem laudet saeculorum
De augmento sociorum
Martyrum pretiosorum,
Quos hodie Christus vocavit
Et in caelis coronavit.

V. O benigna
legio sanctorum,
Nos commenda
regi angelorum.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Laetis canamus mentibus
Tot paradisi rosis,
Plus balsamo fraglantibus,
Plus auro speciosis,
Qui meruerunt vincere
Mundum crucis agone
Christoque mortem reddere
Conformi passione.

Responsoria.

1. Dum libarent calicem
fellis et aceti,
Transfiguntur lanceis
in agone laeti,
Repraesentant animas
aeternae quieti.

V. *Venientes venient cum exsultatione portantes manipulos suos.*

2. Distenduntur in cruce,
dissolvuntur venae,
Cedunt vires vividae,
temporales poenae
Sunt respectu gloriae
perpetis amoenae.

V. *A planta pedis usque ad verticem non est in eis sanitas, vulnus et livor et plagae tumentes.*

3. Illibatas facies
vitiorum luto
Caedunt, velant, inquinant
hostes Dei sputo,
Spinae serto capita
cruentant acuto.

V. *Infirmata est in paupertate virtus eorum, et omnia ossa eorum conturbata sunt.*

4. Avete, flores martyrum,
Phalanx electissima,
Pretiosorum militum
Cohors splendidissima,
Ante thronum trinitatis
Agnum stantes adoratis
Cum palmis victricibus.

V. *Nos tantae vestrae felicitatis facite participes.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dominus rex martyres
induit decorem,
Qui suum pro Domino
fuderunt cruorem.

2. Iubilet altissimo
circulus monarchiae
Tot micanti sidere
perfusus hac die.

3. Adhaeserunt martyres
post te, Iesu bone,
Consummati propter te
crucis passione.

4. Benedicant Domino
omnes creaturae,
Quae compassae fuerunt
martyrum torturae.

5. Laudes canant Domino
regi saeculorum
Cum turbis angelicis
organa sanctorum.

Ad Benedictus.

A. Benedictus es, Domine,
Qui transtulisti hodie
Candidatum exercitum
Ad caeleste palatium

Coronatum mirifice,
Quorum precibus, rex pie,
Nostra dele piacula
Et da lucis gaudia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O benedicti martyres,
Estote nostri memores,
Vestra crux, vestra vulnera
Sint contra nostra scelera
Tutamen ac remedium;
Caeleste beneficium,
Quod impetrastis a Deo,
Procuret homini reo
Solamen, opem, veniam
Et post hoc exsilium
Tranquillitatis patriam.

Brev. ms. Cisterciense Neerland. saec. 14. Cod. Pianoren. M 1. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14926. saec. 15. B. — Brev. ms. saec. 14. Cod. Treviren. 431. C. — In 1. Noct. A 3, 1 Sancta turba B. — In 2. Noct. R 1 O quam glorifico etc. B. — R 2 lautet in B:

Salomonis lectulum
ambiunt fortissimi,
Circumcincti gladiis,
ad bella doctissimi,
V. Ad arcendas daemonum
Virtutes et noctium
Domanda phantasmata.

R 4 Avete flores martyrum etc. B. — In 3. Noct. ad Cant. A in B:

Mare rubrum transierunt per crucis supplicia
Sancti, Domino canentes hymnum cum laetitia.

R 1 in derselben Quelle:

R. Talia praeparaverunt martyres eximii,
Qualia prius sumpserunt in mensa sui Domini,
V. Tradiderunt propter Deum corpora tortoribus,
Unde triumphant in caelis cum supernis civibus.

R 2. Vidit ante thronum Dei etc. B. — R 3 ebenda:

R. De torrente passionis
In via dum bibit,
Turba sacrae legionis
Aureum adivit
Per ascensum purpuratum
Regis Salomonis reclinatorium.
V. Signis clarescit
haec, illic gloria crescit.

In Laud. haben AB nur eine Antiphon, die erste; die andern vier stehen in B ad parvas horas. Es zeigt aber ihre Bezugnahme auf die Psalmen der Laudes, dafs sie ursprünglich für die Laudes bestimmt sind. — A 1 Ista sanctorum pia societas etc. prosaisch C. — Ad Bened. A, 3 Candidatorum B. — Ad Horas hat A folgende AA: ad Primam:

Hi sunt flores venustatis,
Quos spirantis gratiae
Ver et aestas caritatis
Produxerunt hodie.

Ad Tertiam: O caelestis legio, victrix turma martyrum purpuratorum decem milium, etc. — Ad Sextam: Benedicant Domino etc. — Ad Nonam:

Istorum collegio
Caeli vernat regio,
Fulcitur ecclesia,
Paradisus fraglat,
Mundus redimitur.

In 2. Vesp. hat A vier **AA**: Gaudeat ecclesia, quam tot natalitia martyrum fecundant etc., die einem Ursulaofficium (Anal. V, 238) entlehnt sind. — Ad Magn. **A**: O caelestis legio victrix etc., prosaisch B; siehe oben ad Tertiam; O veneranda martyrum gloriosa certamina etc. prosaisch. C. — C, das nicht monastisch ist, hat in den Nocturnen folgende Anordnung: In 1. Noct. **A** 1, 2, 3 und **R** 1, 2, 3 der ersten Nocturn; in 2. Noct: **A** 4, 5, 6 der 1. Noct., **R** 1. Jussu regis crucifixi etc. **R** 2. Talia praeparaverunt etc. **R** 3. Avete flores martyrum. — In 3. Noct. **A** 1, 2, 3 der 2. Noct., **R** 1. Vidit ante thronum Dei etc. **R** 2. De torrente passionis etc. **R** 3. Gaude, caelum, terra, plaude etc. — In 2. Vesp. hat diese Hs. fünf **AA** nämlich 4, 5 und 6 der 2. Nocturn, dann als **A** 4 die zwei ersten Distichen aus **R** 2 der 2. Noct. und als **A** 5 den Vers. des **R** 3 derselben Noct. — Zum Officium hat B den Hymnus: Agni sponsa Hierusalem (Anal. IV, 64) ad Vesp.; Natura creans omnia (Ibid. 65) ad Noct.; Hymnizantes exsultemus (Ibid. 65) ad Complet.

2. De sancto Achatio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, felix Alexandria,
   Quae es stipata floribus,
   Cum Christo in gloria
   Fulcita es martyribus.
2. Martyrum sanguine
   Sanata ab inguine,
   Christi tuta munimine
   Tunc hostes nocent minime.
3. In caelesti gloria
   Achatii memoria
   Semper requiescit,
   Cuius inter homines
   Laus nunquam decrescit.
4. Laudabilis Dominus,
   Cum quo regnat Achatius
   In caelestibus,
   Ubi vox laetitiae
   Sanctis nunquam desinet,
   Et maeror tristitiae
   Ultra non imminet.
5. In caelis meruerunt
   Lumen gloriosum,
   Qui in terris fuderunt
   Sanguinem pretiosum.

Ad Magnificat.

A. O dulcis sanguis martyrum,
O mitis turba militum,
Quae pie propter Dominum
Fudit cruorem nimium.
Pro his oret Achatius
Suis cum consortibus,
Qui eius sollemnia
Celebrant in gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi, qui fecit opera,
Christo confiteantur,
Cuius in sancto vulnera
Achatio renovantur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In consilio impiorum
   Sancti non steterunt,
   Sed in via iustorum
   Vitam invenerunt,
   In qua Achatius
   Vivit vir beatus.
2. Sancti adstiterunt,
   Ad Deum clamaverunt,
   In nos, Christe, dicentes,
   Quare fremuerunt gentes?
3. Vindica sanctorum
   Sanguinem tuorum,

Nam sunt cruciati
Et eorum hostes,
Domine, multiplicati.

Responsoria.

1. Sanctus martyr Achatius
Suis cum sodalibus
Regnum introivit,
In quo cum martyribus
Et cum sanctis omnibus
Semper Deo vivit.
V. Omnibus haec vox dicitur:
Venite, sancti Dei,
Dum cor eorum quatitur,
Ad regnum patris mei.

2. Martyrum ductor respuere
Iussit momentanea mundi,
Dicens: nolite admittere,
Ne nos seducant,
blandimenta saeculi.
V. Ecce adpropinquat
regnum caelorum,
Surgite, adorate.

3. Achati, cum sociis
Implora preces ad Dominum,
Ut nos salvet a morte
Et ad vitam ducat,
Ut tecum gaudere
Possimus in saecula.
V. *Ora pro nobis, beate Achati, ut digni efficiamur gloria Christi.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Thura non offerimus,
Sed Christo sacrificium
Immaculatum,
Qui in sinu patris
Dominus inhabitat.

2. Christus veritatem
Nec non pietatem
Sanctis conservavit,
Malum venumdavit.

3. Tunc sancti martyres
Quasi uno ore
Fundentes preces ad Dominum
Dixerunt omnes pariter:
Omnis creatura
Est Domini et terra.

Responsoria.

1. Venite, revertamur
Ad Dominum, qui nos salvabit,
Percutiet nos martyrio,
Salvabit
Nos misericordia.
V. *Magnus Dominus et laudabilis nimis, qui coronavit martyres sanctos.*

2. *Quare rubrum est indumentum tuum et vestimenta tua sicut calcantium in torculari?*
Torcular calcavi
Cum consortibus.
V. O vos omnes, qui transitis,
Propter Christi tormenta
Oportet tormentis sequi.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In cithara Deo psallite
Et in cymbalis concinite,
Sancti, in Domino et iusti
Exsultate.

2. Iuxta es, Domine,
Tribulatis corde,
Ore et opere
Benedicentur.

3. Gaudete et laetamini,
Quia orationes nostrae
Coram Christo,
rege immortali,
Veraciter exauditae sunt,
Qui est nostrum refugium,
Deus noster.

Responsoria.

1. Christi ad imaginem
Sancti fuderunt sanguinem
Unanimiter,
Quos ad regnum caelorum
Et ad sanctorum chorum
Vexit Dominus hilariter.
V. Hos ensis non terruit
Nec hostis, dum irruit
In eos graviter.

2. Flores apparuerunt,
Dum sancti transierunt
De hoc mundo ad sidera,
Ubi regnant in gloria;
Quibus respondit Dominus,
Dum peteret Achatius:
V. *Quae petistis, dilectissimi mei, scitote vos impetrasse.*

3. Si quaeris miracula,
Mors, error, calamitas,
Daemon, lepra fugiunt,
Aegri surgunt sani,
Cedunt mare, vincula,
Membra resque perditas
Petunt et accipiunt
Juvenes et cani;
V. Pereunt pericula,
Cessat et necessitas,
Narrent hi, qui sentiunt,
Et Alexandria.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctis cum martyribus
Martyr Dei Achatius
Ad regna transmeavit,
In quibus ante saecula
Dominus regnavit.

2. Quorum sanguis innoxius
Cum in contritione
Fusus est alacrius
In exsultatione,
Deum laudant avidius
Cum iubilatione.

3. Ad te sanctorum animae
Sitiunt non minime,
Quorum dux Achatius
Pro te est in cruce passus,
Et te, rex regum, Domine,
Non tacent benedicere.

4. Sancti et electi,
Qui estis transvecti
Ad caeli superna,
Deum benedicite,
Cuius in caeli culmine
Achatius est verna.

5. Deum laudant omnia,
Caelum, terra, maria,
Qui duxit ad caelestia
Sanctos suos in gloria.

Ad Benedictus.

A. O pauperum subsidium,
O exsulum refugium,
Qui mortem crucis subisti
Martyrque factus es Christi,
Ad te tui pauperes
Clamamus et exsules:
Nos stantes in exsilio
Commenda Dei filio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O martyr invictissime,
O princeps insignissime,
Tuis cum consortibus
Illis sis propitius,
Qui te in exsilio
Implorant pro auxilio;
Achati, Deo care,
Pro nobis deprecare.

Brev. ms. Secoviense (?) saec. 14. Cod. Graecen. 471. — Ad Matut. Invit. 1. Regi regum, qui fecit. Dasselbe ist dem Officium impressionis stigmatum s. Francisci entlehnt. — In 1. Noct. A 3, 3 sunt fehlt. — In 2. Noct. R 2 De cetero nemo mihi molestus sit etc. prosaisch aus Gal. 6, 17 sq. — In 3. Noct. A 3, 5 Qui est noster. — R 3 ist dem Officium auf Antonius von Padua entlehnt. — Der A ad Bened. geht eine andere prosaische Antiphon vorher, der ad Mag. in 2. Vesp. folgt eine eben solche.

3. Missa sancti Achatii.

Introitus.

Congaudentes laudent gentes
agmina nobilia,
Militum crucifixorum
sancta dena milia,
Per quos Deus mundo praestat
dona mirabilia.

Graduale.

Qui honorant crucifixos
cum pura instantia,
Dena milia sunt semper
pro illis orantia,
Nunquam sinunt illos mori
sine paenitentia,
Namque Deus donat illis
altum privilegium,
Vincla solvens peccatorum
decenorum milium.
V. Speciales horum servi
cum de mundo transeunt,
Dena milia crucifixi
concurrentes veniunt,
Transeuntes adiuvando
precibus communiunt.
V. Si poenarum loco dentur
et non aeternalium,
Habent martyrum per preces
decenorum milium
Indulgentiam dierum
sic denorum milium.

Alleluja.

Sancta quippe mater tota
praedicat ecclesia,
Quod per merita sanctorum
Deus dat auxilia,
Paenitentibus confessis
donat indulgentiam.

Offertorium.

Cessent ergo malignantes
neque per invidiam
Detrahendo molestare
martyrum potentiam,
Ne in fine sint damnati
per Dei sententiam.

Communio.

Gloria sit crucifixo,
honor, iubilatio,
Qui est rex crucifixorum,
vita, consolatio,
Quos amavit, coronavit
in caeli palatio.

Cod. Vatican. 1205. saec. 15. — Introit. 5 Per quos Dominus. — Grad. 1 Qui ergänzt. — Ibid. 7 Exercitum regnum per omnes Deus donat illis. — Ibid. 9 Vincula. — Ibid. 10 milia. — Ibid. 19 per ergänzt. — Allel. 5 et confexis. — Dies in Rhythmus und Reim gekleidete Mefsformular ist aufs engste den Reimofficien verwandt, weshalb es unter diesen seinen Platz findet.

4. De sancto Adriano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetare, plebs catholica,
Deumque magnifica
Pro pietatis gratia
Adriano praestita.

2. Qui de stirpe nobili
Secundum statum saeculi
Eius traxit originem,
Hunc suum fecit militem.

3. Maximiani tempore
Pugnavit invictissime,

Quod superavit lividam
Quam gesserat, perfidiam.

4. Hic fuit admirabilis
Adspectu delectabilis,
Totus morigeratus.

5. Sed his cunctis praeditus
Sprevit ea penitus
Et mundi principatus.

R. Benedictus Dominus
Sit, qui suam gratiam
Adriano contulit
Miramque efficaciam,
Sortem mundi spernere
Et caelica diligere.

V. Divitesque nobiles,
Per hanc normam discite,
Gestus vestros fragiles
In fortiores vertere.

Ad Magnificat.

A. O beate martyr Christi,
Qui credendo meruisti
Fieri quam plurium
Possessor praemiorum,
Tu pro nobis, pater pie,
Roga regem veniae,
Ut post haec exsilia
Det nobis vera gaudia.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Sancte Adriane,
Martyr Christi pretiose,
Adesto nostris precibus
Pius ac propitius.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem regum veneremur
Nos de corde fragiles,
Ut per actus confortemur
Adriani vigiles.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ab ore nostro suscipe,
Iesu Christe, vota
Ad honorem martyris
Adriani mota,
Digna cuius memoria.

2. Maximiani tempore,
Caesaris iniqui,
Paganorum plurimi
sunt accersiti,
Ut fiat idolatria.

3. Inter quos quidam fuerunt,
Qui fidem catholicam
Sollerter tenuerunt
Timentes supplicia.

Responsoria.

1. Dum ad idolatriam
tendunt pagani,
Renituntur plurimum
quidam Christiani,
Dicentes ignominiam
Sanae mentis pessimam

V. Et verum Deum asserunt
Christum, deos respuunt
Suorumque familiam.

2. His actis Maximianus
Furit hinc et fit insanus,
Iubens, ut hi trucidentur
Ac flagellis verberentur
De nervorum funibus
Inflictis suis cutibus.

V. Gaudet cohors dure caesa,
Fide manens sed illaesa,
Delectat cruciatibus.

3. O mira clementia
Dei salutaris,
De nostra convertentia
Qui semper gloriaris,
Da robur, fer auxilium
Nobis convertendi
Et pro delictis gravibus
Tempus paenitendi,
Ut post vitam civibus
Collaetemur caelitibus,

V. Quibus nunc laus est perennis
Status vitaeque sollennis,
Dulce ministerium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hos affligi quando vidit
Adrianus, inquisivit,
Quae spes foret praemii
Pro tanta vi supplicii.

2. Quorum unus sic respondit:
Deus nobis haec abscondit
Neque pandit homini
Civis honores caelici.

3. His jam dictis se prostravit
Annotarique rogavit
Illis in suppliciis
Pro talibus divitiis.

Responsoria.

1. O quam mira
viri professio,
O quam magna
Dei concessio,
Hic solo verbo credidit,
Quod in discendo docuit;
V. Benedictum nomen Dei,
Qui sic miseretur rei
Et ad fidem imbuit.

2. Hujus pro martyrio
Sis nostra salvatio,
Iesu pie, Christe bone,
Nos consortes fac coronae
Tu vitae perpetuae,
V. Qui convertis peccatores,
Effice nos meliores
Tuae luce gratiae.

3. De cuius conversione
Quando Caesar intellexit,
Ingenti plenus motione
Verbis saevis hunc correxit,
Putans per daemonium
Effectum tam erroneum.
V. Qui resistit Maximiano
Actis et exemplo sano,
Verum Deum adstruit,
Quem Caesar falsum arguit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Adrianus fide plenus,
Vanae spei alienus,
Dicta regis vilipendit
Et in factis reprehendit
Pro cultura numinum,
Quae culpam auget criminum.

2. Unde rex nimis miratur,
Fremit totus et turbatur
Hunc ad Christum sic conversum
Et a suis diis diversum.

3. Et torqueri iubet dire
Cum flagellisque ferire,
Quod eruperunt viscera
Sanguinem fluentia.

Responsoria.

1. Quo perfecto Natalia,
Uxor eius valde pia,
Adit hunc, ut consoletur,
Ne pro poenis separetur
A fidei munimine,
Pro quo dignum confitetur
Christi mori nomine.
V. Cuius gesta nuntiavit
Christicolis in carcere,
Quos constanter roboravit
Pari consolamine,
Ne diffidant, sed iam credant
In Deo, vero lumine.

2. Maceratus Adrianus,
Carceri committitur,
Uxor eius hinc timore
Nimio corripitur,
Timens multum, quia laesus
Cruciatus sperneret
Et sic memor tantum caesus
Votum suum perderet.
V. Cui fatur haec matrona:
Certa certus pro corona
Hac immarcessibili,
Quae confertur tormentatis
In spe iugis praemii.

3. O sancta cohors et praeclara,
Humiliter deposcimus,
Nostrae preces Adriani
Quod sint iunctae precibus,
Et ab hostis tam immani
Protegamur lusibus,
Ne in orbis huius navi
Demergamur fluctibus.

V. Adiuvent nos merita
Vestra perbeata,
Ut quos gravat actio
Nostra scelerata,
Excuset intercessio
Iesu Christo grata,
Quod scelerum remissio
Nobis fiat data.

4. A beato Adriano
res initiatur,
Quod uxoris fieri
interventu datur,
Ne fiat retrogradus,
hoc acceleratur.

5. In conflictu posito
pedes amputantur,
Membra nec non cetera
ipsi detruncantur,
Sola manus illi fuit
non tamen amputata,
Quam abscindi fecerat
uxor praerogata.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Consolatus ab uxore
gaudet mirabiliter,
Alienus a timore
pares monet fortiter,
Ut pro poenis non desperent
infligendis graviter.

2. Colloquentes mutuo
sic congratulantur,
Salvatori libere
laudes personantur
Ob hoc, quod doloribus
tantis cruciantur.

3. Dies adest interim,
quo praeconizatur,
Ut ad poenas redeant,
cito deputatur,
Impotentes deferuntur,
quo nequibant ire,
Ad locum, ubi puniuntur
ultra modum dire.

Ad Benedictus.

A. In agone cruciatus
dum sic laboraret
Et creatori animam
suam commendaret,
Natalia capiti
manum subiecit,
In qua reclinando
vitae finem fecit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Post haec hunc cum paribus
rex cremari jussit,
Protegente Domino
nil eos combussit,
Sed retorta in actores
flamma hos perussit,
Quo turba regia
fuit conturbata,
Corpora ad Constantinopolim
quorum sunt translata
Et a Christi fidelibus
inibi sepulta.

Antiph. ms. S. Mariae Traiecten. saec. 14. Cod. Ultraiectin. 407. A. — Antiph. ms. S. Mariae Traiecten. saec. 13. Cod. Ultraiectin. 406. add. saec. 15. B. — In 1. Noct. A 3, 1 quidam tamen fuerunt AB; 3, 3 solenter AB; R 3, 2 nostri AB. — In 2. Noct. R 1, 3 O fehlt AB. — In 3. Noct. R 2, 11 Hac ergänzt; R 3, 5 quam AB. — Hiezu der Hymnus: Sancte martyr Adriane (Anal. XXIII, 104).

5. De sancto Aegidio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

O quam miranda est
potentia salvatoris
In meritis beati
Aegidii confessoris,
Qui apud Deum et homines
dignus memoria
Cum sanctis iam aeterna
tripudiat in gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

O comites vitae,
Dominum meditando venite,
Aegidii meritis
sic similes eritis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus Aegidius,
Natione Graecus,
Nobilis erat progenie,
Sed nobilior sanctitate.
2. Traditus igitur
Liberalibus studiis
Memoriter coepit viam
Indagare veritatis.
3. Quadam die
Pergens ad ecclesiam
Cuidam aegroto
Tradidit tunicam suam.

Responsoria.

1. Beatus Aegidius
Per divinam potentiam
Sanavit miserum quendam,
Qui a serpente percussus
Mortiferum
In se habuit virus.

V. Misericordia motus
super illum
Sanavit eum ac dimisit.

2. Sanctus vir Aegidius
Magnam fiduciam
Habens in Domino
Liberavit quendam pauperem
Arreptum a daemonio.

V. Daemon clamans
Et multum discerpens
Discessit ab eo.

3. Sanctus Aegidius
Inter alia terrae
Pellens sterilitatem
Infirmo cuidam
Totius corporis
Reddidit sanitatem,

V. Recolens illud, quod dicitur:
Quis infirmatur
Et ego non infirmor?

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Secuta est ergo
pietas pietatem,
Quia dum aeger ille
indutus est tunica,
Totius corporis meruit
recipere sanitatem.
2. Sanctus vir Aegidius
Navim ingressus
Applicuit ad Marsiliam
Et inde ad Arelatem
Ibi Caesarium quaerens,
Caesarium sitiens
Caesarium adivit episcopum.
3. Sicut socrum Petri
Febricitantem
Sanavit Dominus,
Sic ibi cuiusdam
Viduae filiam
A febre liberavit
Aegidius.

Responsoria.

1. O quam praeclara duo
Mundi convenere
Luminaria,

Aegidius et Veredemius,
Signa insimul operantes
Multifaria
V. Et seminaverunt agros
Et plantaverunt vineas.

2. Veredemium ergo
Corpore non mente
Relinquens
Desertum petivit,
Ubi herbis et aqua
Contentus
Solus soli Domino
Servivit.
V. Qui per corvum
Pascebat
Eliam
Ipse Aegidium
Reficiebat
Per cervam.

3. Sanctissime Christi
Confessor Aegidi,
Ora pro nobis
In conspectu Domini,
Ut de praeteritis
Malis veniam
Et de futuris
Semper mereamur
Habere custodiam.
V. Qui arborem virtutum
ascendisti cum Zachaeo,
Pro supplicibus tuis
dignanter supplica Deo.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus Aegidius
Adiunctus est cuidam
Veredemio,
Sanctus sancto,
Ut sanctitas alterius
Cognosceretur.

2. Vir non modicae
In Christo fidei
Ostia Romae
Sibi tradita commisit
Tiberique
Ad monasterium patris
Quasi Petri per mare
Ferebatur vestigiis.

3. Serve Dei vivi,
miserorum pastor, Aegidi,
Nunc pius exaudi,
quod nos canimus tibi laudi.

Responsoria.

1. Iam Dominum laudet,
qui se pie vivere gaudet,
Ut pater hic vixit,
qui mundo se crucifixit;
V. Dives enim
pauper fuerat,
Moriens cotidie
Domino vivebat.

2. Vox clamantis erat
sibi, dum deserta petebat,
Ingrediendo vias
eremi velut alter Elias,
V. Associatus ei,
qui fons pius est requiei.

3. Moribus uniti
vos verae iungite viti,
Ut pater hic suevit,
qui mundi gaudia sprevit,
Fructiferae vitis
odor ut per saecula sitis,
V. Pacis tranquillae
sitientes gaudia mille.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Rex Francorum Karolus
Quoddam perpetravit facinus,
Quod nulli dicere ausus
Sancti Aegidii
commendavit precibus.

2. Beato Aegidio
pro Karolo rege
Inter missam
supplicante Domino

Peccatum regis et venia
peccati per cartulam
Delata est ab angelo.

3. Adiunctum erat
in fine cartulae,
Quod sancti Aegidii
meritis quilibet
Peccator absolvatur
a crimine,
Si ulterius non vult
admittere.

4. Sanctus vir Aegidius
Ad Karolum iens
Daemoniacum sanavit,
A Karolo rediens
Cuiusdam principis filium
A morte resuscitavit.

5. O virum per omnia
laudabilem
Et cunctis se invocantibus
exorabilem,
Qui ex antiquo hoste Deo gratam
De se referens victoriam
Hodierna die perpetuam
Transivit ad gloriam.

Ad Benedictus.

A. Ante thorum regis
sanctorum iuncte choreis,
Associando tibi
superis nos confer, Aegidi,
Simus ut haeredes,
ubi viti palmes inhaeres.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Laus immensa Dei
sunt huius festa diei,
In qua Graecorum
flos scandit ad alta polorum
Inclitus Aegidius,
quia dulcia vota per eius
Vincula rumpuntur,
tempestates reprimuntur,
Sedantur morbi
totique salus datur orbi.

Brev. ms. Wirceburgense saec. 15. Cod. Rossian. VIII 57. A. — Brev. Wircoburgense imp. Venetiis 1507. B. — Cod. S. Petri Salisburgen. a VI 52. saec. 15; in monastischer Form. C. — In 1. Vesp. Super Ps. A Serve Dei vivi etc. A. — Ad Nunc dimittis A Sanctus vir Aegidius ad Karolum iens etc. A. — In 1. Noct. R 1, 1 Sanctus A. — R 3, 7 quod dicit C. — In 2. Noct. A 1, 4 induit se A. — R 1, 1 praeclara dico A. — In 3. Noct. A 3, 3 Nos A. — R 3, 3 Et pater hic servit A. — R 3, 6 ordo ut per A. — R 3, 8 sitiens A. — R 4 in C:

R. Quanta Aegidius fulget gloria
Hoc in mundo caelique curia,
Sanitatum probat frequentia:
V. Lepram mundat, fugat daemonia,
Aegris eius subvenit gratia.

In Laud. A 2, 5 veniam A; A 2, 7 Deleta A. — A 5 lautet in C:

Sit rex invictus, Deus Israel, benedictus,
Gentem Gallorum qui fecit habere patronum
Aegidium, captos qui liberat, erigit aegros;

vielleicht ursprünglich eine Antiphon zum Benedictus. — Ad Bened. A, 3 Associanda sibi A.

6. De sancta Agatha.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Ad beatae virginis
Festum cum fervore
Procedamus martyris
Huius in honore.

2. Gratia, munditia,
Pneumate quod habuit,
Et virtutum copia
Sancta Dei claruit.

3. Agia sidereum
Intuens decorem

Sine terra terreum
Spreverat amorem.
4. Theo servit iugiter,
Consummate loquitur,
Quintianus acriter
Dum instabat, vincitur.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

1. Ordo rei panditur,
Consularis igitur
Rursus praesentatam
Inquirit de genere,
Satagens evincere
Verbis affectatam.
V. Tua quae conditio?
Sermonis auspicio
Dixit ad beatam.
2. His respondet ardua:
Virgo sum ingenua,
Mea stirps testatur,
Sed me servam facio,
Quia Christo servio,
Per quem stemma datur.
V. Summa ingenuitas
Servitutis pietas
Christi comprobatur.
3. Abhinc diis immolare
Iussa, studet profanare
Factum tanti sceleris:
Iovi tuo sis aequalis,
Fiat uxor tua talis,
Qualis dea Veneris;
V. Haec respondet iudici,
Quam praecepit affici
Poena genae verberis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Miror, ait consulari,
Si vir prudens diceris,
Quod nos velis imitari,
Cum deos praefeceris.
2. Nam si bonos arbitraris,
In me quare motus mentis?
Quod si horum exsecraris
Simulacra, mecum sentis.
3. Quintianus subicit:
Cursus verbi sufficit,
Da diis sacrificia
Vel senties supplicia.
4. Ad haec inquit virgo fortis:
Non formido poenam mortis,
Si promittis mihi feras
Christus . . . .

Per Horas.

Ad Tertiam.

A. . . . .
. . . . pias
Angelus monstravit,
Qui ad caput corporis
Visus scriptum marmoris
Tabulam locavit.

Ad Sextam.

A. Anni circulus emensus
Dum post mortem fuerat,
Super urbem mons accensus
Incendium vomuerat.

Ad Nonam.

A. Hoc pagani non ferentes
Tumbae velum capiunt,
Quod ad ignem opponentes
Cessantem effugiunt.

In 2. Vesperis.

R. O mens sancta spontanea,
Vasculum honoris Dei,
Per te salvatur patria,
Memorare, quaeso, mei,
V. Constantiae tu specula
Ac turris firmae fidei.

Antiph. ms. Vallis Florum (?) saec. 14. Cod. Bruxellen. 6426. — Die Handschrift hat einem belgischen Cistercienserinnenstifte gehört, deren Patronin die hl. Agatha war. Bei welcher Abtei letzterer Umstand zutraf, vermochte ich nicht zu ermitteln. Die Hs. ist leider verstümmelt; es fehlt daher in 1. Vesp. die Antiphon ad Magnif., von der nur die erste Zeile noch vorhanden: Alma Christi sponsa mentem. Die Antiphonen der 1. Vesp. bilden also das Akrostich: Agatha. Es fehlen die sechs **AA** der 1. Nocturn, 2 **AA** und 4 **RR** der 2. Nocturn, die ganze dritte Nocturn, die **AA** ad Benedictus und ad Primam. Die **A** ad Magnif. in 2. Vesp. ist prosaisch: O felix et inclita virgo, quae meruit Dominum per laudem fidelis martyrii sanguine clarificare suo etc.

7. In Translatione s. Agathae.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Exoptata nitent
sollemnia, vespere claret,
Arridet, rutilat
famosa diecula, ratum
Carminis obsequium
gens exhibet Christicolarum.

Ad Magnificat.

A. O clemens Agatha,
conscendens gaudia lucis,
Nobis et nostris
adsis, pellatur ut hostis,
Omnes gaudentes
redeant ad patriam gentes.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virginis tota
Mater ecclesia
Agathae nota
Colit sollemnia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Plaude, felix Catania,
Tanta dotata virgine,
Quae spreta nunc Bisantia
Te sua lustrat chlamyde.

2. Tu sacrarum forma virginum,
Vas insignis gratiae,
Iam decorum sponsa thorum
Postulas Cataniae.

3. Suscipit haec felix
post haec Catania dona,
Laeta satis plaudit
tanta venerata patrona.

Responsoria.

1. Felix festum laetabundi
celebremus hodie,
Quando corpus gloriosum
Tantae matris Agathae
Deportatum Dei nutu
Partibus a Graeciae;
V. Ista dies est praecellens
Et plena laetitiae.

2. Magnificae laudis
Agathae nunc sumite festa,
Plausibus hymnorum
precamina laudis honesta,
V. Sit procul a nobis
vitiorum turba molesta.

3. Navigantes vero viri
Comitante martyre
Et per terras et per mare
Dei freti numine
Cataniam devenerunt
Obsistente nemine,
V. Ubi tuti quieverunt
Et sine formidine.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec, si festiva
peragantur laude suorum,
Instruit et nutrit,
defensat culmine morum.

2. Dicant ergo: bona
cuncti mater atque patrona,
Tu fidei verae
custos, famulis miserere.

3. Laudum Deo victimas
omnes iubilemus,
Ut post mundi scopulos
tartara vitemus.

Responsoria.

1. Exsultet Catania
iam te duce, cui venit a te
Lux, honor et vita,
te poscimus, alma, pudica,
Subvenias, Agatha,
miseris tuosque guberna,
V. Civibus ut superis
iungantur in aede superna.

2. Duo viri fide iuncti,
gente, natalitia,
Nocte sacrum rapuerunt
corpus ab ecclesia
Atque secum detulerunt
omni cum laetitia,
V. Ambo quippe tunc in urbe
commanebant regia.

3. Cum ad urbem ferebatur
Agatha Cataniam,
Praesul, clerus populusque
processerunt obviam,
Temperantes suam multum
provide laetitiam,
V. Sicque summae deitati
referebant gloriam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Venit mater ad suos filios,
Ut gubernet et conservet eos,
Graecos quidem relinquens or-
phanos,
Quos a fide invenit devios.

2. Laetare, urbs Catania,
Tantae patronae Agathae,
Huius cole sollemnia,
Nam pro te orat hodie.

3. Ut tua sit nobis
translatio digna salute,
Fac nos, o Sicula,
caelum conscendere tute.

Responsoria.

1. Constantinopolis
tanti fleat anxia solis
Damnum; tu plaude,
lauda, iubila, cane, gaude,
Plebs, animo laeta,
tanto splendore repleta;
V. Gaudens exsulta,
tam sacro pignore fulta,
Laetitia multa,
plebs, plena laude resulta.

2. O quam festiva,
praelucida, clara, iucunda,
Illa dies, divam
qua Christus de maris unda
Traxit tunc Agatham
tanta virtute nitentem,
V. Cuius virtute trahit
haec ad caelestia gentem.

3. Gaude, tota
mater ecclesia,
Gaude, laeta
simul Italia,
Sed tu magis
gaude, Catania,
Tantae matris
agens sollemnia,
Magna cuius
ditaris gloria,
Cuius saepe
sentit auxilia
Mundus gaudens
propinans gaudia,
V. Christi semper
lauda praeconia,
Tumba facta
matris eximia.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Postquam Graecos Agatha
am Tamqu lutum sprevit,

Sibi sponsam hodie
Cataniam induit.

2. Catania iam suscipit
Hanc in devotione,
Quam et ipsa nunc recipit
In iubilatione.

3. Haec in mundo redolens,
Rubens velut rosa,
Terra semper permanens
fuit in aquosa.

4. Profecta, ut promittitur
Et scriptura dicit,
Virgo Graecum deserens
Deum benedicit.

5. Agathae Cataniam
Translatio decorat,
Quae pro suis Dominum
Laudat et implorat.

Ad Benedictus.

A. Adest illustris Agathae
Festum relationis
Graecorum spreto climate,
Scuto defensionis
Transacto mundi tramite
Caelestis mansionis
Nobis beneficium
Impetret et honoris.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaude, tellus
tota Italiae,
Laeta matris
laudibus Agathae,
Et tu turba
plaude Cataniae,
Tantae facta
capax laetitiae,
Cuius mater
inclita hodie
Cataniam est
relata corpore.

Brev. Gallicano-Siculum imp. Venetiis 1527. — In 1. Noct. A 2, 2 Graeciae. — In 2. Noct. A 1, 3 Hos instruit. — A 2, 2 mater et patrona. — R 3, 2 Cataniensem. — In 3. Noct. A 3, 4 conscendere rite. — R 2, 8 haec ergänzt. — In Laud. A 5, 3 dominam. — Ad Bened. 4 Suo defensionis. — Die Hymnen des Officiums vgl. man Anal. XXII, Nr. 12—15.

8. De sancta Agnete.

In 1. Vesperis.

R. Florum fasciculus
Fragrans per saecula,
Inundans rivulus
Pigmenti pocula,
In annis teneris
Ardoris facula,
Ave, prae ceteris
Felix iuvencula,

V. Vernans carbunculus
In regni solio,
Amoris titulus
Lucens in atrio.

Ad Magnificat.

A. Speciosa gemmula,
fide subarrhata,
Inter choros virginum
virgo sublimata,
Nuptiis agni
agna copulata
Oscula sentis
iam desiderata.
Per te laborans filia
fuit consolata,
Quae iam cum matre libera
regnas coronata.
Tolle facinora
per precata,
Per te tranquillitas
sit collata;
O benigna, laude digna,
Quam evexit et provexit
Vis amoris.

Ad Completorium.

Ad Nunc dimittis.

A. Chori caelestes, plaudite,
Concinentes occurrite,
Agni sponsa traducitur
Mira praelucens specie,
Luce lustrata gloriae
Regnum lucis ingreditur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Agnum sponsum collaudemus,
dominorum dominum,
Qui hanc sponsam praeelegit
Agnam, decus virginum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Congaudentes
Caelorum civibus,
Omnes gentes,
Plaudite manibus,
Insistentes
Agnetis laudibus.

2. Sponsi desiderio
Aestuans languore
Migrat Agnes roseo
Perfusa cruore.

3. Per greges sodalium
Sponsi quaerit thorum,
Carnis tollunt pallium
Custodes murorum.

4. Ad Agnetis tumulum
Noctu excubantes,
Hanc in coetu virginum
Cognoscunt parentes.

5. Congaudete laudibus,
Quia Deo grata
Sum cum istis omnibus
In caelo locata.

Ad Benedictus.

A. Sponsa Sion,
adorna thalamum,
Spiret myrtus,
myrrha, thus, balsamum,
Junge carmen
epithalamium;
Instruuntur
regales nuptiae,
Agnes agno
nubit munditiae,
Sponsa sponsi
dotatur specie.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Ab ortu solis
ad terrae cardines
Sponsam agni
collaudent virgines.

Ad Tertiam.

A. Jam amplexibus
castis adstricta sum
Et corpori eius
sociata sum.

Ad Sextam.

A. Auri regis casti gregis
Preces offer hodie,
Quae iam pascis et quiescis
Lucis in meridie.

Ad Nonam.

A. Opem nobis gratiae,
O martyr, implora,
Quos in cultu vineae
Nona gravat hora.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O gemma pudicitiae,
Virginitatis speculum,
O iubar innocentiae,
Puritatis spectaculum,
Duc ad triumphum gloiiae
Nos, Agnes, ad agniculum.

Orat. ms. Dorotheae de Mittelhusen anni 1449. Clm. Monacen. 10930. — In 1. Vesp. R, 1 Florem. — Ibid. 9 carbunculis. — Ibid. 10 solium. — Ad Magn. A, 10 sit. — Ad Matut. Invit. 2 dominam. — In Laud. Nach A 5 steht noch folgende überzählige A:

O admirabilis Christi potentia,
Qua venerabilis Virgo Castantia [!],
Plena vulneribus, Ab elephantia
Agnetis precibus Mundatur saucia.

Ad Bened. A 10 fehlen zwei Silben; nubit ergänzt. — Ad Nonam A 2 o mater. — In 2. Vesp. ad Magn. A 5 O dux ad triumphi. — Ibid. 6 fehlt eine Silbe; Nos ergänzt. — Die zugehörigen Hymnen cfr. Anal. IV, Nr. 112—114.

9. De sancto Alexio.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Fraudis commentum sternitur,
Dum stupor almus cernitur,
Opulentus nobilis,
Mente fixus immobilis,
Hilaris mendicus,
Mundum spernens, Christum cernens,
Cui factus est amicus,
Iubilando collaetemur
Alexio, iucundemur
Alto nato sanguine,
Qui pauperum in agmine
Mendicabat victum.
Pugil dirus, victor mirus,
Te canimus invictum;
Nos mendicos animae
Mortis in examine
Refocilla micis tuae sortis ditis
Summis additari.
O Alexi, quae neglexi,
Fac recuperari.

R. O stupor patientiae,
Alexi, clementiae
Sidus radiosum,
Supplicibus pro tuis ora,
Mortis ne damnemur hora,
Thronum sed gaudiosum
Scandamus ovantes
Post te, cave, ne
Chaos foedet umbrosum.

V. Noxia caduca refutare,
Ad summa nos, Alexi, festinare,
Mundum repudiare
Fac flagitiosum.

Ad Magnificat.

A. Magnificemus omnium,
Caeli terraeque Dominum,
Qui vincendi robur mundum
Indidit mirandum
Alexio, qui furibundum
Hostem stravit nefandum.
Eius per patientiam,
Stupendam egestatem,
Miram cordis clementiam,
Contemptam vanitatem,
Flagitamus precibus,
A nexibus exutos
Nos habe, mundi faecibus
Hic, o Christe, pollutos.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus summo regi,
Resistere qui carnis legi
Fecit athletam fortem,
Alexium, qui mortem
Sprevit, ut angelorum
Se faceret consortem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mens in Dei laude fixa,
Frixa contemnens et elixa,
Mendicando pascitur,
Qui velut princeps nascitur.

2. In amore vixit Christi,
Quae sunt mundi, mente tristi
Pensavit blanditia,
Resecavit vitia.
3. Caput eius exaltavit
Christus, hic dum superavit
Hostis maligni fraudem,
Ad alta fudit laudem.

Responsoria.

1. Ex Romanorum
alto conscendit stipite,
Gladio mundum
ferens ancipite,
Eufemiani
natus pius Alexius,
Quae inquinabant,
pensabat perplexius,
Anhelans ad superna
V. Affectione gradiens interna
Ad ea, quae sursum sunt,
Late lucens lucerna.
2. Pubescente Alexio
Imperiali de solio
Virgo decora
sibi desponsatur,
Quam continenter vivere
Docuit, se visere
Sanctorum velle
loca fabulatur
V. Sponsa clementer annuit,
Quod sponsus pie maluit,
Ei congratulatur.
3. In Edissam urbem pergens
Vestibus abiectis,
Gazas pro Christo cunctas spargens,
Has habens pro infectis,
V. Mendicando victum quaerens,
Limina Mariae terens
Opibus despectis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctum nomen Domini
Digne mirificavit,
Pensans nil mundo vilius
Caelestia captavit.
2. Scuto suae voluntatis
Hunc Deus protexit,
Exemplum dum humilitatis
Iugiter erexit.
3. Christi nomen admirabile
In eius corde non labile
Fortiter sitivit,
Dum parvipendens infima
Tendit ad sublimia,
Ferventer quae concupivit.

Responsoria.

1. Annis decem et septenis
Marcebat in Edissa
Vanis spretis et obscenis
Mendicans veste scissa,
Agnitus demum beatus
Veneratur pie,
Aufugebat Deo gratus,
Huius spernens viae
V. Blandimenta, navim scandens,
Nutu Dei Romam tendens
Ad templum Mariae.
2. Patrem, matrem, sponsam cernens
Incognitus abibat gaudens
Doloris lectum sternens,
Quem lacrimis irrigat;
Peregrinus victum petit
Propter Alexium,
Gemens pater mox recipit
Hunc in eius atrium.
V. Decem et septem annis ibi
Incognitus permansit sibi
Semen serens floridum.
3. Dum laboris exitus instabat,
Vitam in carta manu signabat,
Quam nisi summus pontifex
Extrahere valebat.
V. Qui flendo legens seriem
Cunctorumque maneriem,
Quae littera canebat.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dolum non egit labiis,
Solutis mundi stadiis

Est vectus ad suprema
Supernorum civium,
Divorumque spirituum
Adeptus diadema.

2. A te vitam petiit,
Laetus ad culmen rediit,
Ubi sine fine
Versatur laetitia,
Calcatur maestitia
Afficiunt nec minae.

3. Domini conscendit montem,
Mundum debellans hic sontem
Innocens est manibus
Nec victus inanibus.

Responsoria.

1. Eiulatum flebilem
Dabant haec audientes,
Clamorem insanabilem
Pilos evellentes
Parentes eius iterant
Haud volentes consolari,
Ut insani delirant
Nequeuntes fari.

V. Confluebat infirmorum
Turba copiosa,
Suorum recordantes dolorum
Curam gaudiosa;
Facti stupendum exitum
Coeperunt admirari.

2. Odoris mira fragrantia
De corpore sacrato
vaporavit,
Populi turmatim frequentia
Gressum portantum hoc
praeoccupavit.
Pecuniarum copia,
Quos angebat inopia,
Sparsa non revocavit,

V. Cupientes plus sanari,
Quam gazas locupletari;
Sic Deus hunc mirificavit.

3. Praesul Innocentius,
Arcadius, Honorius,
Imperatores divi,
Sanctum corpus propriis
Portarunt palmis, humeris,
Devotionis rivi
Stillarunt ab oculis
Sequentium defunctum.
Alexi, tuis loculis
Populum adiunge fide functum.

V. Exemplum patientiae
Fac tuae consectari,
Deum, patrem clementiae,
Pro nobis stude, pater, deprecari.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Indutus fortitudinem
Alexius decoris,
Mundi linquens testudinem
Est sociatus supernorum choris.

2. Servivit in laetitia
Summo plasmatori,
Amputando vitia
Volens in Christo mori.

3. Ad fontem vivum
Cor eius sitivit,
Cursum spernens hic declivum
Christum regem adivit.

4. Egenus in induviis
Deum benedixit
Cordis in tripudiis,
Dum sine labe vixit.

5. Dei praecepta mendicus
Minus praeterivit,
Supernorum est amicus
Effectus, quae concupivit.

Ad Benedictus.

A. Sedentem in tenebris
Christus illuminavit,
Qui se carnis illecebris
Parumper implicavit,
Quae sursum sunt, non infima
Mente fixa sectando,

Sinceritatis azyma,
Non fermentum sumendo.
O confessorum sidus clarum,
Exstingui qui non vales, carum
Thesaurum nobis praesta,
Ne mortis taetra testa
Nos obfuscet. Post hoc vae
Ad caelos trahe nos post te,
Dei confer iuvamen,
Pro nobis sis precator. Amen.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virum mirabilem,
Alexium laudabilem
Suis in operibus,
Diva quae fecit virtus,
Cuius per iuvamen
Nostrum pietur famen
Detque sacrum nobis flamen
Nunc et semper Deus. Amen.

Brev. ms. Misnense saec. 15. Cod. Eistetten. 8° 72. A. — Brev. Misnense imp. s. l. 1483. B. — Viaticus Misnensis imp. Lipsiae 1502. C. — Diurn. Misnense imp. Lipsiae 1511. D. — Brev. Misnense imp. Lipsiae (?) 1517. E. — In 1. Vesp. A 1, 1 commenta CE. — In 3. Noct. A 1, 3 vexus CE. — A 3, 2 insontem CE. — R 1, 6 Aut nolentes C; aut fehlt E.

10. De sancto Alexio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Plebs Romana, de patrono
Tuo gaude libere,
Qui iam fulget caeli throno
Ut in lucis sidere.

2. Hic mirandae paupertatis
Gaudet privilegio,
Nam abundans eget satis
Patris in hospitio.

3. Alexius, propagatus
De stirpe nobilium,
Zelat Christum, aspernatus
Nitorem natalium.

4. Corde tendens in supernis
Secundum carnem vivere,
Horret iussis de paternis,
Licet cogatur nubere.

5. Alienam concupivit
Suo David solario,
Suam castam custodivit
In sponsae diversorio.

R. Virtus Dei
provexit Alexium,
Huius vitae
post durum exsilium
Super caeli
conscendit solium,
V. Se per sacrum
exercens studium,
Cunctis fuit
lux et prodigium.

Ad Magnificat.

A. Novum sidus, nova stella
Romanis exoritur,
Dum hic sanctus sua cella
Ex hoc mundo tollitur,
Hic de caelis ostenditur
In domo patris iacere,
Qui iam non potest latere,
De supernis proditur
Populi cum laetitia
Decantantis Alleluia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum regem adoremus
In beato Alexio,
Ut nos iungat imploremus
Huius sancti consortio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tamquam lignum fructiferum
   In caelesti rosario
   Redolet hic in posterum
   Romanorum collegio.

2. Invidebat
   ei patris familia,
   Sed hic propter
   Deum in patientia
   Alapas et
   probra suffert ac vilia,
   Sciens Deum
   suum pati similia.

3. Tu susceptor es, Domine,
   Sancti tui in gloria,
   Granum purum de fragmine
   Excussa primo palea
   Bonus cultor in culmine
   Reponit ut in horrea.

Responsoria.

1. Alexius ex nobili,
   Licet de matre sterili,
   Exstitit oriundus,
   Prosapia et vigili
   Cura vitaque caelibi
   Nutritur informandus;
   V. Ut Samuel postulatur
   Alexius ac donatur
   A Deo matri flebili.

2. Gaudet parens de filio
   Uterque, quem mox studio
   Tradunt liberali,
   Pneumatis sancti gratia
   Datur illi scientia
   Viro plus quam a mortali.
   V. Sic spiritus ubi manat,
   Mox libertas alta planat
   Absque voce magistrali.

3. Hinc provectum dicunt sui
   Tradendum esse nuptui
   Sicut decet suo pari,
   Sed si iungatur nuptiis,
   Carnis tamen officiis
   Se nolebat mancipari,
   V. Sicut nubi nec nubere
   Angelique adsistere
   Suo volunt salutari.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sacrificium iustitiae
   Tibi, Deus, obtulit,
   Quando tamquam pellem hostiae
   Superflua repulit.

2. Ad te orabat, Domine,
   Hic beatus Alexius
   Et in tua dulcedine
   Exauditur uberius.

3. Domine, quam mirabilis
   In sanctis et laudabilis,
   Sed tamen in Alexio,
   Quem praeclarum tot signorum
   Reddis cunctis et decorum,
   Nostra tendit devotio.

Responsoria.

1. Spreto nexu coniugali
   Comitatuque pompali
   Hic ad Edissam Syriae
   Tendit, ut mens eius tota
   Christo daretur remota
   Cameli superficie,
   V. Ab omnibus abstinere
   Se volebat et habere
   Illud bravium gloriae.

2. Aemulator paupertatis
   In habitu vilitatis
   A suis dum requiritur,
   In alterum iam mutatus
   Virum et alienatus
   Penitus non agnoscitur;
   V. Qui sunt eius, Christus novit,
   Mundus autem non agnovit,
   A quo ipse non colitur.

3. Dum vir sanctus vult orare,
Custos non sinit intrare
Limen in ecclesia,
Sed hunc mandat introire
Et custodem praeterire
Virginis iconia;
V. Hic Beniamin in excessu
Mentis, sicut in processu
Iam patet historiae.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic, qui facit iustitiam
Et servat innocentiam,
Ut beatus Alexius,
In tuo tabernaculo
Hoc testante versiculo
Habitabit superius.
2. Alexium praevenisti
In benedictionibus
Et coronam posuisti
De gemmeis lapidibus
In capite eius, unde
Cum sanctis gaudet abunde.
3. Haec est generatio
Quaerentium Dominum,
Quorum postulatio
Prae filiis hominum
Heredem promeruit,
De caelis quem genuit.

Responsoria.

1. Sed ne favor laudis vanae
Pulset eius cor inane
Satanae versutia,
Tarsum tendens vento flante
Adit Romam dispensante
Sic divina clementia,
V. Ne cuiquam sit fastidio,
Disponit manere
Sui patris hospitio
Ibique degere.
2. Apud patrem hospitatur,
Sed filius ignoratur
Sub pauperis effigie,
Hic a servis exprobratur,
Irrisui cunctis datur
Pauper, ubi divitiae.
V. Hic est Paulus iam secundus,
Cui crucifixus est mundus,
Dives in pauperie.

3. Vox de caelo protestatur,
Quod pro Roma deprecatur
Iam assumptus in gloria,
Adhuc vivens chartae tomo
Descripsit in patris domo
Suam vitam per omnia;
V. Ecce, liber involutus
Virtutum signaculis
Aperuit resolutus
Signa magna populis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domum tuam, o Domine,
Inhabitat Alexius
Dierum longitudine
Tamquam heres et filius.

2. Omni hora qui servivit
Tibi, Deus, nunc iubilat
Et atria introivit,
Ubi nox non obnubilat.

3. Hic vigilat ad te, Deus,
Plus relinquens quam Zachaeus,
Nil retinens de propriis,
Propterea nunc repletur
Bonis tuis et meretur
Caelorum frui gaudiis.

4. Benedictus es, Domine,
Qui tamquam lux in lumine
Refulges in Alexio,
Quem uno die tollere
Placet tecum de corpore
Ex quodam privilegio.

5. Sol et luna te mirantur
In caelis sublimatum,

Te virtutes venerantur
In terris propalatum.

Ad Benedictus.

A. Erexit cornu Dominus
Salutis in Alexio,
Nam aegroti sunt protinus
Eius sani praesidio,
Caeci vident et loquuntur
Muti, daemones pelluntur,
Sospes quisquis regreditur,
Nos, qui sumus vitiati,
Morbo munda nunc peccati,
Quod a nobis ingeritur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dum aurora huius vitae
Finem daret Alexio,
Ecce, fluunt Romanitae
Cum papa Innocentio,
Nunc claret in eminenti,
Qui fuerat sub nubilo,
Et abiectus est ingenti
Revelatus cum iubilo,
Candelabrum sub modio
Iam non latet, sed medio
Nostrae fulget ecclesiae
Caelesti fruens requie.

Brev. Maguntinum imp. s. l. et a. (1474). A. — Brev. Maguntinum imp. Lugduni 1507. B. — In 1. Noct. A 3, 6 in borea. — In 3. Noct. A 1, 6 Habitabit supernis B. — A 2, 2 benedictionibus dulcedinis B. — R 2, 8 Qui crucifixus. — In Laud. A 1, 4 haeres te filius. — Hymnen: ad Vesp. et Noct.: Laetare Sion inclita (Morel 195); ad Laudes: Mirus contemptor saeculi, Divisio des vorigen (Morel l. c).

11. De sancto Alexio.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ecclesiam Christi
Refove, Alexi,
Quae festa tua piis
Excolit officiis.

R. Beatus papa cum duobus
Romanorum principibus
Praecedens omnem populum
Portat corpus ad tumulum
Agensque Deo gratias
Celebravit exsequias.

V. *Vox exsultationis et salutis in tabernaculis iustorum.*

Ad Magnificat.

A. Illuxit dies celebris,
Nullis turbanda tenebris,
Qua verae lucis filius
Assumptus est Alexius,
Verum in tuo lumine
Lumen visurus, Domine,
Cuius placatus precibus
Praesta nobis supplicibus,
Ut nos mane et vespere
Tibi velis adsistere
Teque post cum Alexio
Contemplemur in gaudio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Vigilemus animo
Iubilantes altissimo,
Qui elegit egregium
Confessorem Alexium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Generosis parentibus
Romae puer est genitus,
Qui digne gignentium
Salus erat et gaudium.

2. Qui eruditus omnibus
Doctrinis liberalibus

Carnis huius prudentiam
Reputabat stultitiam.

3. Accepit virgo virginem
Ut sororem non coniugem,
Cum brevi moratus est,
Peregre profectus est.

Responsoria.

1. Erat Romae vir nobilis
Et uxor eius sterilis,
Quae Deo dante filium
Enixa est Alexium.

V. *Qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum laetantem.*

2. Puer parentes, patriam
Et omnem mundi gloriam
Ac semet ipsum abnegat,
Ut Christum lucrifaciat.

V. *Ingreditur sine macula et operatur iustitiam.*

3. Apud Edissam Syriae
Prae foro ecclesiae
Sedit exsul Alexius
Deum orans attentius.

V. *Iste pauper clamavit et Dominus exaudivit eum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum esset in exsilio,
Omni die dominico
Sacra Christi mysteria
Fide percepit integra.

2. Hic diebus ac noctibus
Totus erat in precibus,
Cuius scandit oratio
Incensum coram Domino.

3. Ibi tandem angelico
Declaratus oraculo
In atrium receptus est
Alexius . . . .

Responsoria.

1. Advenerunt interea
Legati de Italia
Iussu patris ac civium
Inquirentes Alexium,
Quos agnoscens vir inclitus
Ipse mansit incognitus

V. *Omnibus diebus vitae suae.*

2. Interea Alexius
Patri suo fit obvius,
Quem recognoscens protinus
Adhuc mansit incognitus.

V. *Beatus, qui intelligit super egenum et pauperem.*

3. Manet in domo filius
Quasi servus emptitius,
Ubi a servis varias
Perpessus est iniurias,
Quem nemo novit dominum
Usque ad vitae terminum.

V. *Iustus non conturbabitur, quia Dominus firmat manum eius.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cumque immensis laudibus
Praefertur, apostolicus
Vere favorem populi
Fugit ut petram scandali.

2. Profectus ergo peregre
Tarsum volebat pergere,
Ut nulli notus amplius
Sederet solitarius.

3. Sed . . . .
. . . .
Invitum raptum flatibus
Infert Romanis finibus.

Responsoria.

1. Instante iam articulo,
Quo migraret a saeculo,
Vitam suam Christicola
Brevi scribit epistola,

V. *Ut cognoscat generatio altera.*

2. Adstante omni populo
Audita est vox de caelo,
Quae requirendum nuntiat,
Qui pro Roma intercedat

V. *Intonuit de caelo Dominus et altissimus dedit vocem suam.*
3. Qua die factor omnium
Mortis transiit supplicium,
Mortis futurae praescius
Defunctus est Alexius.
V. *Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Tibi, rex regum, Domine,
Qui mira fortitudine
Praecinxisti Alexium,
Sit laus, honor, imperium.
2. Tibi mater ecclesia
Iubilat in laetitia,
Diem colens eximii
Confessoris Alexii.
3. In qua nobis diluculo
Donetur contemplatio
Cum peccatorum venia
Per ipsius suffragia.
4. Te benedicant omnia,
Qui facis mirabilia
Per beatum Alexium
Iuxta fidem poscentium.
5. Exsultare nos facias
Ad ipsius excubias,
Qui in sanctorum curia
Iam exsultat in gloria.

Ad Benedictus.

A. Ut sciret omnis populus,
Quod verus Dei famulus
Sanctus esset Alexius,
Aegri curantur ocius,
Caecorum vel debilium
Quisque sentit auxilium;
Cuius nos, Christe, precibus,
Absolvas a criminibus,
Ut sciat omnis populus
Quia tu es Deus solus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Electus est ex milibus
Mille colendus laudibus,
Sanat Dei Alexius
Et confessor eximius
Multa sanctorum milia,
Praecellens in gloria,
Qui dignus fuit hodie
Videre regem gloriae,
Quem in decore proprio
Visuri sunt cum gaudio
Soli sanctorum oculi
Post finem huius saeculi;
Unde tuos, rex caelice,
Vultu sereno respice,
Ut mereamur perfrui
Visione vultus Dei.

Brev. ms. Secoviense saec. 15. Cod. Graecen. 1548. — In 2. Noct. A 2, 4 Sicut incensum. — In Laud. A 3, 1 Qua nobis. — Ad Bened. A, 4 acrius. — Ibid. 8 ergänzt. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 6 Praecellis gloria. — Die Hymnen vgl. Anal. IV, 73.

12. De sancto Amato.

In 1. Vesperis.

R. O sardonyx candide
Carnalitatis desertione,
Castitatis amplexione,
Rubicunde proximi
Dilectione,
Nominis peroptimi
Voce gloriaris,
V. Amatus es nominatus
Et a cunctis praelaudatus.

Ad Magnificat.

A. Gaudeat plebs orthodoxa
Sine labe, sine noxa
Iucundetur clerus totus
Et nunc Deo sit devotus;
Amati festalia
Celebret ecclesia,
Concinat cum melodia
Melos clarum, Alleluia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus vigiles,
Fortes, senes, debiles,
Et Amatum praesulem
Laudemus et humilem.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex nobili stirpe natus
Hic noster praesul Amatus
Deo puer est oblatus
A patre, qui voverat.
2. Agaunensis coenobii
Ad honorem Mauritii
Ducis factus est monachus
Sub Benedicti regula.
3. Davidicis et aliis
Libris sacris, vigiliis,
Virtutibus eximiis
Puer sacer imbuitur,
Et plus semper perficitur.

Responsoria.

1. Prima sua iuventute
Pollens Amatus virtute
Eremum concupivit,
Montem solus accersivit
Iohannem imitando,
V. Sprevit mundi consortia
Puer sine malitia.
2. Ab abbate requisitus,
Ut cum grege revertatur,
Armis Dei est munitus
Nec credit blanditiis;
V. Deo servire cupiens
Et iugum leve subiens
Discedere recusavit.
3. Tunc pro victu sibi soli
Ut adquirat viam poli,
Panem cum lympha postulat
In triduo ministrari.
V. Cum his cibis utebatur,
Spiritus iucundabatur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum fatigatum videret
Et quod sudorem praeberet
Nuntius, qui cibum portat,
Compatiendo labori
Atque nuntii sudori
Preces fudit Domino.
2. Ut Moyses sanctus undas
Prece fecit fundi mundas
De petra durissima,
Sic Amati prece pura
De petra percussa dura
Manat aquae copia.
3. Tugurium construitur,
Minor mensura scinditur
Trabs, quae, quando mensuratur,
Prece sancti prolongatur.

Responsoria.

1. Saxum quoddam mobile,
Adspectu terribile,
Iussu sancti fit stabile,
Quod ruere iam coeperat;
V. *A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris.*
2. Quadrageno ieiunio
Quo maior sit afflictio,
Sex nucleis utebatur,
Die quaque contentatur,
V. Ieiunando et orando,
Continue laborando
Corpus suum macerabat.
3. Molam quandam revolvebat,
Sic otium repellebat,

Nudis plantis ambulans,
Crucem corde baiulans
Martyr erat voluntate
Et vivens in puritate
Mundum vicit caritate.
V. *Vincenti dabo edere de ligno vitae.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sedunensis regionis
Vir magnae religionis
Aurum praeses obtulit,
Quod recusavit Amatus
Postea factus praelatus •
Et repertum abiecit.
2. Ab abbate Luxovii
Visitatus coenobii
Consolatur humiliter,
Cum quo pergit Luxovium
Ubi claruit nimium
Huius sancti commercium.
3. Loco sacro Deo deserviens
Et praeceptis legis oboediens
Praesul factus Sedunensis
Sit nostri scutum et ensis.

Responsoria.

1. Theodoricus, Francorum
Rex, suasione malorum
Exsilio deputavit
Innocentem praesulem;
Vir mirae constantiae
Atque magnae prudentiae
Sustinuit viriliter
Iussum factum crudeliter.
V. *Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.*
2. Virtutes et prodigia
Fecit multis utilia
Atque multa miracula,
Quae scripta sunt matricula,
Ne pereat memoria.
V. *Gloriam et honorem imposuisti super eum.*
3. Dum Amatus regi producitur,
Matris Dei templum progreditur,
Et dum per hunc cappa exuitur,
Oratio per ipsum funditur,
Iubar caeli desuper claruit,
Cameracae plus quam sol micuit,
V. Et sic patuit sanctitas
Primitus abscondita,
Sic claruit civitas
Super montem posita.
4. Aurivillae basilica
Sepultus est mirifice,
Laudes sibi cantantibus
Choris atque fundantibus
Ecclesias multiplices,
In quibus psalmos supplices
Sibi cantant cotidie
Cantu magnae melodiae.
V. Erit eius
sepulcrum gloriosum,
Cuius est opus
Domino gratiosum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Amatus hic nominatus,
Eremita Deo datus,
Supra caelos est translatus.
2. Signo crucis est munitus,
Inimici pravus ritus
Per ipsum repellitur.
3. Ab obsessis corporibus,
Dum imperat daemonibus,
Ipsos fugat miraculo.
4. Ab angelis visitatur,
Vivens solus comprobatur
Signis mirabilibus.
5. Tanta erat eius potentia,
Quod voce sua sedula
Nullus daemonum ad hunc accedere
Ausus erat vel ipsum tangere.

Ad Benedictus.

A. O antistes gloriose,
Pastor gregis speciose
Ac in prole generose,
Intercessor esse velis
Pro plebe tibi commissa
Clamante voce emissa.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Arbor decora nobilis
Fructum profert ut utilis,
De quo gaudet Neapolis.

2. Ramus inde protelatur,
In Agauno monachatur,
Flos redolet sociis.

3. Huius floris est Amatus
Granum, Domino donatus,
Monachus, abbas, praelatus
Sedunensis post vocatus.

4. Cuius grani refectio
Fuit doctrinae lectio
Et mira patientia.

5. Aurivillae gaudeat contio,
Huius sancti fruens solatio,
Per quem crevit ibi devotio.

Ad Magnificat.

A. Dum catena ferrea
Cingit lumbos, carnea
Domatur superbia,
Et exemplis suae vitae
Multos docet et perite
Rexit gregem Dominicum
Iuxta verbum propheticum.

Brev. Sedunense imp. s. l. et a. A. — Brev. Sedunense imp. Basileae 1497 B. — In 1. Vesp. **R**, 8 est B. — Ad Magn. **A**, 8 clarus A. — In 1. Noct. **A** 2, 1 Aganensis A, Agunensis B. — In 2. Noct. **R** 2, 2 maior fit AR. — In 3. Noct. **A** 1, 3 Lies praesul? — **A** 3, 4 Lies Fit nostri? — **R** 2, 4 in matricula AB. — **R** 3, 9 claret B; dies **R** fehlt A. — **R** 4, 3 Laudes tibi AB. — In 2. Vesp. **A** 4, 3 mera AB. — Die Hymnen vgl. Anal. XIX Nr. 58—60.

13. De sancto Ambrosio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sol aeternae iustitiae
Ante mundi principium
Sanctae matri ecclesiae
Praevidit utilissimum
Doctorem, fertilissimum
Pontificem Ambrosium.

2. Ambrosi, Christi confessor,
Audi rogantes famulos
Et impetratam caelitus
Tu defer indulgentiam.
O sancte Ambrosi,
Sidus aureum,
Domini gratia
Servorum gemitus suscipe
Solita clementia.

3. Arianae perfidiae
Obnubilatae tenebris
Concessit sublime
Lumen ecclesiae
Ambrosii Deus.

4. Apperuit thesauros
Ambrosius in mundo,
Dignetur pro nobis
Rogare filium Dei.

5. Vox infantis insonuit:
Dignus Ambrosius
Hic erit episcopus,
Ad cuius vocis sonitum
Fremens resultat populus.

Ad Magnificat.

A. Lucerna lucet
in templo Domini
Viam praebendo
oranti populo,

Salus confertur
debili homini,
Dum tam excellens
datur ecclesiae
A superno
doctore pontifex,
Mundum praecellens
subdit inopiae
Carnem magnus
virtutum opifex.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus Domino
Cordis et vocis iubilo,
Qui beatum Ambrosium
Tulit de mundi nubilo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc pretiosum thesaurum
In fornace velut aurum
Probans factor universorum
Ad supernum deduxit chorum.
2. Perfidis Arianorum
Sacra evangeliorum
Dicta dum opposuit,
Mox versutia eorum
Velut gens Genioncorum
Absorpta disparuit.
3. In manu huius corona
Fulsit pulchritudinis,
Vitae dum aeternae dona
Propinabat propriis.

Responsoria.

1. Hic vir magnae
in Christo gratiae
In virtutum
effulgens acie
Eligitur
a cunctis pontifex,
Scripturarum
praeclarus opifex,
V. Cur sol fulsit
in templo Domini.
2. Decoratus
hic pontificio,
Plebis Christi
pastor humilior,
Gravi carnem
tractat supplicio,
Se castigans
doctor nobilior;
V. Hic verus Israelita,
In quo non est dolus.
3. Prudentis huius ex ore
Verba vitae mellis more
Effluebant suavius,
Pontificalis dum curae
Praefectus, sacrae scripturae
Orpheo fudit dulcius
V. Ambrosius, Mediolanus
Electus in pontificem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vir effectus tunc robustus
Sectas rupit perversorum,
Castus, humilis et iustus,
Fortis tutor depressorum.
2. Desiderabiliora
Super mel et favum verba
Propinat hic sine mora,
Vitia fugat acerba.
3. A te, Christe, eruditus
Beatus Ambrosius
Est virtute insignitus
Pontifex eximius.

Responsoria.

1. Hic angelus testamenti,
Misero fulcimen flenti
Ob culpas perfidiae,
Extolli debet iucundo
Psalmorum cantu in mundo
Renatus flos bonariae.
V. *Diligere tua, Iesu Christe, nos docuit Ambrosius verba.*
2. Clamor plebis
ascendit altior,

In pastorem
dum hic eligitur,
In virtute
cunctis praestantior
Fuit pastor,
qui sic praeficitur.
V. *Super salutem et omnem pulchritudinem dilexit sapientiam.*

3. Corda nunc plebis Domini
Replentur ubertate,
Dum ex ore Ambrosii
Plena suavitate
Verba Christi profluunt,
Quae fideles reficiunt.
V. *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, Domine.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Oleo laetitiae
Et exultationis
Effluxit Ambrosius,
Dum operationis
Sanctae mundo munera
Contulit frequenter
Fide salutifera
Lucendo decenter.

2. Exaltavit Dominus
De plebe tunc electum
Pastorem nihilominus,
Dum praeficit dilectum
Ambrosium ecclesiae
Sanctum Mediolani
Per donum divae gratiae
Cordis in fide sani.

3. Myrrham, guttam et cassiam
Omnem quoque fragrantiam
Excellit vita incliti
Pontificis Ambrosii,
Cuius verbo Lombardia
Referta plena gratia
Christo cognito Domino
Cultu caret nequissimo.

Responsoria.

1. Recta docens indirecta
Planat verbo Domini,
Dum Arianorum secta
Cedit prece populi,
Pastoris huius praeclari
Nunc mores placebant cari
Ecclesiae catholicae.
V. *Bonitatem fecisti cum servo tuo, Domine, secundum verbum tuum.*

2. Fregit hic . . . . . .
Hostium pertinaciam,
Dum divinae clementiae
Cunctis effudit gratiam,
Mediolani gratissimus
Pastor, pius Ambrosius.
V. *Se obtulit vivum sacrificium in odorem suavitatis.*

3. O fons immensae pietatis,
O dos divinae caritatis,
Quam magno fulgens opere,
Dum supernae haereditatis
Serto ornas cum beatis
Sanctum locans Ambrosium,
Doctorem praeclarissimum.
V. Te precamur corde toto,
Choro iunge nos devoto
Beatorum omnium
Per sanctum Ambrosium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Thesauros absconditos
Ecclesiae aperuit
Ambrosius, dum subditos
De fide Christi docuit.
2. Doctor praeclarissimus
Ut viola redoluit,
Vineam Dei Sabaoth
Virtute dum excoluit.
3. Augustinum pontificem
Ambrosius redarguit
Virtutumque opificem
Fecit, dum undis abluit.

4. Uterque tunc tripudiat:
   Cantus proferamus
   Christo, qui nos sanctificat,
   Nunc te Deum laudamus.
5. Sic vicissim compositum
   Hoc resonabat canticum,
   Quod nunc mater ecclesia
   Frequentat suavissimum.

Ad Benedictus.

A. Deum nunc benedicite
   Caelum, terrae et mare,
   Hymnumque sibi dicite,
   Quod voluit beare
   Pastorem electissimum
   Carne solutum hodie,
   Michael velocissimum,
   Caeli quem iunxit gloriae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ecclesiae catholicae
   Fautor et apostolicae,
   Ambrosi praeclarissime,
   Sume preces cum carmine
   Nostras, sidus pontificum,
   Speculumque magnificum,
   Per te directo tramite
   Caelorum ut conscendere
   Valeamus sedilia
   Per saeculorum saecula.

Brev. ms. Pedepontanum anni 1398. Cod. Meliten. Pragen. s. n. — In 1. Vesp. **A** 2, 6 Sidus amen. — **A** 3, 2 tenebras. — In 1. Noct. **A** 2, 1 Perfide. — **A** 2, 5 Lies Gerasenorum? — **R** 1, 9 Cor sol; lies Ceu sol? — **R** 2, 7 Sese. — **R** 3, 2 mellis tunc more. — **R** 3, 6 Orphaa. — In 2. Noct. **A** 2, 3 Propina. — **R** 1, 2 fulciens. — **R** 1, 6 flos bonis ardiae. — **R** 2, 7 Sic pastor qui sic. — In 3. Noct. **A** 1, 8 lucende. — **A** 2, 7 donum divinae. — **R** 1, 2 Planant. — **R** 1, 6 placebat; lies: Tunc mores? — In Laud. **A** 2, 3 Unicam Dei. — **A** 4, 2 Arcus perferamus. — Hymnen: In 1. Vesp.: Miraculum laudabile (Mone III, 183); ad Noct.: Vatem pium Liguriae (Anal. XXIII, 112); in Laud.: Quod speculum laudabile (Anal. IV, 74).

14. De sancto Ambrosio.

In 1. Vesperis.

R. Illustrat mundi climata
   Librorum epigrammata
   Ambrosius per diversa,
   Dogma dando plebi sanum
   Omne resecat profanum
   Recolligens diversa,
V. Conscripta sequens
   mente, non corpore tepens
   Et facultatem
   cleri vertit in utilitatem.

Ad Magnificat.

A. Veneremur laetabundi
   Doctorem Ambrosium,
   Qui scripturas per profundi
   Cordis illustrat studium,
   Veteris qui testamenti
   Simul novi rudimenti
   Glossator est praecipuus,
   Caeli scrutator arduus,
   Lucens polo quasi stella
   Radio lucifluus;
   Per huius festa nobis praesta
   Cum coetu credentium,
   Iesu, vere te videre
   In terra viventium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Sono vocis corde vatis
   Hymnis laudemus Dominum,
Qui electum caelo vectum
   Glorificat Ambrosium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mirabilis Ambrosium
   Deus mirificavit,
   Cuius dulce eloquium
   Per apes figuravit.
2. Cum sorori dexteram ludens
   Porrigeret ad osculum,
   Praefiguravit adulescens
   Futurum se episcopum.
3. Conspicuus discipulus
   causarum liberalibus
   Factus orator insignis
   est coram tribunalibus.

Responsoria.

1. Nobili ortus genere
   Ex praefectorum sanguine
   Ambrosius consulatum
   Obtinuit, ut regeret
   Provincias et subigeret
   Praetoris agens statum,

V. Iudicio causas
   rerum pensaret et aequo.

2. Nuperrime defuncto
   Arriano episcopo
   Antistes Mediolani
   A cuncta plebe creatur,
   Sed renitens exaltatur
   Rebellione inani;

V. Ecce, neophytus
   praesul sublimatur invitus.

3. Nactus antistitium
   Resecat omne vitium
   In populo dilatatum,
   Ambrosius verbo rexit,
   Qui et exemplo allexit
   Populum sceleratum,

V. Ostendit infectam
   fidem Christi praeter rectam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum ad Romam remeavit
   Ambrosius trans Tiberim,
   Veste sua tunc curavit
   Aegram passam paralysim.
2. Luxit cohors Arriana
   Puellae mortem peste
   Subita, quae hunc vesana
   Manu traxit sanctum veste.
3. Christus reginae furorem
   Iustinae compescuit,
   Dum praesul invasorem
   Ad exsulandum censuit.

Responsoria.

1. Illustrando disputatur,
   Arrianus impugnatur,
   Resistit Ambrosio,
   Sed cum angelum adstantem
   Cernit ei susurrantem,
   Evanuit rebellio;

V. Beatam fidem
   Christi post coluit idem.

2. Reginae malus satelles,
   Actus exercens imbelles
   Ense, manu obriguit;
   Missus daemon, sed inane,
   Praesuli nec appropinquare
   Audet, nam ignem timuit,

V. Ubi Iesus pastorem
   defendit et eius honorem.

3. Venerandus pater sanctus
   Sic vigiliarum planctus
   Instituit observari
   In ecclesiaque hymnos
   Pius suo Deo dignos
   Praecepit decantari;

V. Eructat hymnista
   laudes Domini cum psalmista.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Imperator Theodosius
   Multotiens excessit,
   Ob hoc eum Ambrosius
   Ab ecclesia repressit.

2. Christi adeunt doctorem
   Persarum sapientes,
Qui solvendo quaestionem
   Lustrabat eorum mentes.

3. Sacra colens Victoriae
   Imperatorisque natus
Pro cultu idolatriae
   A praesule est condemnatus.

Responsoria.

1. Nuncupatur Florentia
Urbs florens in Tuscia,
   Ubi sanavit obsessum,
Qui post cum vitam exhalaret,
Praesul orat, ut suscitaret
   Infantem matris decessum;
V. Ecce, Elisaei
   signum conceditur ei.

2. Catechismi epistolam
Ad Fidegilem reginam
   Misit praesul in patulo,
Mulieri fidem suadet,
Ut et cum rege pacem daret
   Romanorum populo;
V. Romae pax civibus
   fit multis cum Marcomannis.

3. Orationum egregius
Salvatur Theodosius
   Ambrosii precatibus,
Nece sternitur Eugenius,
Ecclesia liberius
   Gaudet immunitatibus,
V. Episcopi prece
   noxii liberantur a nece.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ieiunans orat
   praesul, pro crimine plorat,
Vigilias celebrat,
   sic nocte dieque laborat.

2. Ecclesiae bona
   pauperum convertit in dona
Et miles nudi
   sequitur vestigia Christi.

3. Mortem praedixit
   paschae, quo tempore vixit,
Et de morte viri
   doluit praesul maxime sancti.

4. Dictando psalmum
   quadragesimum tertium almum
Rapuit, operuit
   ingens et hymnos intravit.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Ambrosius
In extremo mortis positus
   Praedixit successorem,
Non erubescens vivere
Nec piguit descendere
   Ob fidei amorem,
Sed laeto vultu,
Humili cultu
   Suscepit hic viaticum
Et cathedratus
Pueris est ratus
   Aut ut sidus eptaticum,
Nam post mortem electorum
Factus civis et angelorum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Post transitum victoris
Vigent in diversis horis
   Virtutum miracula,
In Florentia orare
Visus est iuxta altare
   Obsessorum piacula,
Remanet in patulo,
Terra percussa baculo
   Signat locum victoriae,
Urnam parat detrahenti,
Hic nos de statu flenti
   Ducat ad regem gloriae.

Offic. ms. Augustana saec. 15. Cod. Sangallen. 386. — In 1. Vesp. R, 6 Recalligens. — Ad Matut. Invit 4. Glorificavit. — In 1. Noct. R 1, 5 sed subigeret. — R 2, 5 nitens. — In 2. Noct. A 2, 2 morte pestem. — R 1, 2 Arriantis impugnator. — R 1, 3 Resistat. — R 3, 5 sua. — R 3, 6 decantandi. — In 3. Noct. A 2, 3 solventes. — A 3, 4 Lies: damnatus? — R 3, 4 Neci. — In Laud. A 4, 3 Lies: Rapitur, operitur? — A 4, 4 et inos intravit. — A 5 fehlt. — Ad Bened. A, 12 Lies: extaticum oder heptaticum? — Ibid. 14. Fecit et angelorum. — Zum Officium gehört der Hymnus Agnoscat omne saeculum (Anal. XXIII, 113).

15. De sancto Ambrosio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Vernante veris tempore
Adest festum ecclesiae,
In morte qua Ambrosius
Triumphat vigorosius.

2. Ambrosius est vocatus,
Quia bonus odor Christi
Fuit et in caelis sisti
Meruit beatus.

3. Doctrinae suaviloquium,
Eius magnum ingenium
Examen apum designavit,
Dum in altum evolavit.

4. Ex quattuor praecipuis
Doctoribus ecclesiae
Hic prior fulsit tempore
Dogmatibus proficuis.

5. Romae studens strenue
Scripturas ruminavit,
Oppressorum splendide
Causas praeornavit.

Ad Magnificat.

A. Magnificat Dominum
Esuriens iustitiam
Ambrosius, dum hominum
Erudit imperitiam,
Esurientes replet bonis
Scriptis, dictis, moribus,
Cum paradisi floribus
Caeli potitur donis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Collaudemus Christum regem
Cordis cum tripudio,
Qui declarat vitae legem
Doctorum vero studio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ambrosius hic iugiter
Legem Dei meditatur,
Veritatem contemplatur
In caelo copiosius.

2. In timore filiali
Domino servivit
Et inventa doli mali
Daemonis contrivit.

3. Devotione praeditus
Salutem, quam optavit,
Orationi deditus
Ipsam impetravit.

Responsoria.

1. Summo sacerdotio
Se dignum destinatum
Ambrosius praevidit,
Cum osculi officio
Puerulus aetate
Sorori manum porrigit;

V. *Beatus, quem elegisti et assumpsisti, inhabitabit in atriis tuis, Domine.*

2. Imperator hunc transmisit
Liguriae Aemiliae,

Ut defensor sit, commisit
Curam rei publicae:
Vade, inquit, non ut iudex,
Sed age ut pontifex.

V. *Apud Dominum gressus hominum dirigentur, et viam eius volet.*

3. Mediolanum cum venisset,
Et praesul ibi decessisset,
Convenit coetus populi
Quaeriturus, quis recturus
Esset gregem Domini;
Ubi infans Ambrosium
Praedicavit episcopum;

V. Ex ore infantium
Perfecisti laudem,
Dum sanctum Ambrosium
Fecisti praesulem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dominus mirificavit
Sanctum suum Ambrosium,
Quem invictum pugilem
Ecclesiae deputavit.

2. Exsultent sanctae animae
In te sperantes, Domine,
Quia iusto benedicis
Et diligentes diligis.

3. Gloria et honore
In caelis coronasti
Et in terra sublimasti
Ambrosium decore.

Responsoria.

1. Arrianis dum profanis
Pugil fortis resistit,
Impudica, inimica
Virgo inquit
Violentas et cruentas
Manus, quam mors destruit.

V. *Nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari.*

2. Cum Iustina Arrianos
Contra Dei famulum
Plerosque concitasset,
Et quidem vehiculum,
Ut per hoc in exsilium
Deportaretur, parasset,
Nutu Dei periculum
Paratum contra proximum
In se recepit noxium.

V. *Lacum aperuit et effodit eum et incidit in foveam, quam fecit.*

3. Quidam haereticus
Disputator acerrimus
Ambrosio praedicante
Vidit angelum adstare
Et auri eius verba,
Quae praedicabat, suggerere.

V. *Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic fecit iustitiam,
Odivit malitiam,
Ingressus sine macula
Est Dei tabernacula.

2. In terris est redimitus
Multigena virtute
Et in caelo insignitus
Pretioso lapide.

3. Mundus corde, verax ore
Cum turba innocentium
Delectatur caeli rore
In terra viventium.

Responsoria.

1. Ingrediente Mediolanum
Misit arreptitium
Daemon, sed evasit,
Ambrosii faciei,
Ut castrorum aciei,
Sic cedunt daemonia.

V. *Egrediebatur diabolus ante pedes eius, stetit et mensus est terram.*

2. Auditis confitentium peccatis
Plorabat amarissime
Et ad luctum provocabat
Paenitentes saepissime,
Sic caritate stimulans
Flebat cum flentibus.

V. *Propitius esto peccatis nostris, Domine, propter nomen sanctum tuum.*

3. Cum malorum omnium
Radicem, avaritiam,
Videret invalescere,
Medullitus ingemuit,
Deprecabatur Dominum,
Ut ab aerumnis saeculi
Liberari mereatur,
Et gaudens hoc obtinuit.
Futurum narrat fratribus,
Quod in pascha Domini
Dormiret cum patribus.

V. *Beati, qui habitant in domo tua, Domine, in saecula saeculorum laudabunt te.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Beatus Ambrosius
Cantus et officium
In Dei servitium
Statuit ornatius.

2. Deo servit rite
Cordis cum munditia,
Carnis calcans vitia
Portas intrat vitae.

3. Nil veretur durum,
Repugnans Caesaribus
Pro divinis laribus
Posuit se murum.

4. In conspectu hominum
Vitam non erubuit
Nec mori pertimuit
Confidens in Dominum.

5. Spiritum armavit
Vigiliis et ieiuniis
Et devotis lacrimis
Hostes propulsavit.

Ad Benedictus.

A. Benedictus es, Domine,
Qui filiis ecclesiae
Pium patrem et patronum
Sanctum das Ambrosium,
Ut doctrinis luceat
Et exemplo fulgeat.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Spiritus fidelium
  Exsultet in Domino
Propter magnum bravium
  Collatum Ambrosio;
In modico fidelis,
  Multa bona percipit
Constitutus in caelis,
  Ubi Christum conspicit,
A quo nobis veniam
Impetret et gratiam.

Brev. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Doneschingen. 315. — In 1. Vesp. A 3, 1 Doctrinae suae inloquium. — A 4, 3 Hoc prior. — In 1. Noct. R 2, 4 fehlen zwei Silben; curam ergänzt. — In 2. Noct. A 1, 1 Dominus sanctum suum. — A 1, 2 Mirificavit Ambrosium. — A 1, 3 Qui invictum. — A 2, 4 fehlen drei Silben; diligis ergänzt. — R 1, 4 fehlen drei Silben? — R 1, 6 per quam. — R 3, 6 suggere. — In 3. Noct. R 1, 3 Daemon sed ingrediente daemo invasit. — R 1, 4 Ambrosio. — R 3, 3 Videret et invalesceret. — In Laud. A 2, 4 Et portas.

16. De sancto Ambrosio.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

2. Elegit Ambrosium
Tunc ad pontificium
Parvi vox infantis,
Voces plebis consonant,
Praesulem hunc nominant
Prius discordantis;
V. Stupidus Ambrosius
Turbae fugit anxius
Voces acclamantis.

3. Imperatrix pessima,
perfida Justina,
Arrianae haeresis
fautrix et sentina,
Praesuli Ambrosio
odium portabat
Mortem et exsilium
illi propinabat.
V. Sed de eius furia
modicum curabat,
Qui ut turris valida
constans firmus erat.

In 2. Nocturno.

Responsorium.

3. Iste [praesul] nobilis,
Largus, pius, humilis,
Doctor, pastor dignus,
Constans. fortis, providus
Fuit et benignus,
V. Fervens, orans, sedulus,
Abstinens et pavidus,
Timet hunc malignus.

In 3. Nocturno.

Responsorium.

1. Beatus vir occubuit,
Caeleste regnum adiit
In tempore paschali,
Quem baptizati parvuli
Cernunt per vim miraculi
In sede tribunali.
V. Viderunt stellam alteri
Super adstantem corpori
Fulgore perlustrari.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ambrosius tempore
Quadragesimali
Languens migrat vespere
Sabbato paschali.

2. Psalmum cum notario
Decubans dictabat,
Quando vultu igneo
Totus rutilabat.

3. Scutum ignis primitus
Caput eius texit,
Cuius os divinitus
Intrans se ingessit.

4. Valuit nil amplius
Sanctus vir dictare,
Gravibus languoribus
Coepit laborare.

5. Praesul constituitur
Clam Simplicianus,
Sanctus absens loquitur:
Bonus est, sed canus.

Ad Benedictus.

A. Ambrosi, lumen fulgidum,
Arrianorum horridum
Errorem qui fugasti,
Expelle mentis tenebras
Et corporis illecebras,
Ut simus semper casti.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sancte Ambrosi.
bone pastor ovium,
Dux, spes et honor
tuorum concivium,
Lucerna vitae
cunctis lumen praevium,
Viam mereri
fac ad caeli bravium.

Brev. Romanum imp. Venetiis 1522. — Die hier fehlenden Teile prosaisch. — In 3. Noct. R 1, 2 Caelesteque. — In Laud. A 1, 1 in tempore. — A 5, 2 Felicianus. — Ad Bened. 5 fehlt eine Silbe; et ergänzt. — In 2. Vesp. ad Magn. 8 fac nos ad caeleste bravium.

17. De sanctis Angelis.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. In conspectu angelorum
Psallam tibi, Deus meus,
Et in pravitate morum
Confitebor tibi reus.

Ad Magnificat.

A. Angelica societas
Nobiscum verset vespere,
Caecata stet impietas,
Ne possit nos opprimere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Trinum Deum et unicum
Vobiscum veneramur,
Dulce decus angelicum,
Ut ipso confruamur.

In Nocturno.

Super Psalmos.

A. Quos in terra minorasti
Paulo minus ab angelis,
Hos in caelo sublimasti
Coaequatos archangelis.

Responsoria.

1. Hic est princeps angelorum,
Michael, victoria
Cuius magna populorum
Praestat beneficia
Et ad regna beatorum
Provehunt suffragia.

V. Te laudamus, fac, precamur,
Recto virtutum tramite.

2. Angelus ad virginem
Gabriel Mariam
Missus fert originem
Salvatoris piam:
Ave, plena gratia,
Dominus est tecum,
Mater es et filia,
Ergo plus quam mecum.

V. Dabit ei Dominus
Sedem patris eius
David, neque terminus
Erit regni eius.

3. Raphael, fer gaudium,
Duc nos, hostes elimina
Et felle paenitentium
Mente caecos illumina,
Semper adsint caelestium
Virtutum nobis agmina.

V. Sancte sanctorum omnium,
Te laudet omnis spiritus
Tibi damus imperium,
Te nobis da medullitus.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Te cum angelis laudare,
Fac nos in caelis, Domine,
Et hic digne ministrare
Tibi de tuo lumine.

Ad Benedictus.

A. Angeli, archangeli,
Principatus, potestates,
Virtutes, dominationes,
Throni sancti et Cherubim
Et ardentes Seraphim,
A peccatis nos mundate
Vestro ministerio,
Cuius ope colligate
Nos vestro consortio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Omnes Deum adorate,
Vos virtutes angelicae,
Quo audito stent laetatae
Nostrae mentes magnifice.

Orat. ms. Gallicum saec. 15. Cod. Musaei Ferdinandei Oenipont. s. n. — In 1. Vesp. ad Magn. 2. Nobiscum cernet. — In Noct. R 2, 1 Angelus Gabriel ad. — R 2, 6 Dominus tecum. — R 3, 4 Mentem caelos.

18. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Anna sancta, de qua nata
   fuit mater Domini,
   Infecunda fuit, nupta
   iusto viro Ioachim.
2. Apud Deum hominesque
   horum vita claruit,
   Quae nequaquam iuste unquam
   reprehendi potuit.
3. Substantia nempe sua
   divisa trifarie
   Partem unam impendebant
   templo vel ecclesiae,
4. Peregrinis et egenis
   erogabant aliam,
   Clientelae quoque suae
   sive sibi tertiam.
5. Sic per annos bis decenos
   caelibe coniugium
   Peragentes actitabant
   Domini servitium.

R. Inclita stirps Iesse
   virgam produxit amoenam,
   De qua processit
   flos miro plenus odore,
V. Est haec virga Dei
   mater, flos ortus ab illa.

Ad Magnificat.

A. Caeleste beneficium
   introivit in Annam,
   De qua nata est nobis
   pia virgo Maria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In honore
   beatissimae Annae
Iubilemus
   et cantemus Domino.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ea quidem tempestate
   Praesul erat Isachar,
   Qui Ioachim infecundi
   refutabat munera.
2. Exprobrabat et dicebat
   hunc valde praesumere,
   Qui fecundis infecundus
   se captabat sistere.
3. Infecundos cum fecundis
   mos non erat sistere,
   Nisi prius Deus daret
   masculinum gignere.

Responsoria.

1. Nazarenus pater huius,
   vitae vir egregiae,
   Mater autem de Bethlehem
   regali fulsit semine,

V. Dignum enim erat talem
   hoc oriri ordine.

2. Quadam die soli stanti
   angelus apparuit,
   Dicens illi: flere noli,
   te Deus exaudivit,

V. Sic dolorem eius gravem
   confortans compescuit.

3. Si ratio verbis meis
   non dat tibi credere,
   Rogo, crede vel exemplis
   congruis memoriae,

V. Et memorata Maria
   erit tua filia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hoc Ioachim conturbatur
   confusus opprobrio,
   Quem pontifex templi prorsus
   notavit elogio.

2. Contribules et concives,
qui tunc illi aderant,
Nequivere contraire
legi, quam didicerant.
3. Ex hoc autem opprobrio
Ioachim pulsus nimio
Una cum suis bestiis
Mox secessit in pascuis.

Responsoria.

1. Firma fide fidens crede
nec sis ultra dubius,
Cum praesertim Annae anus
iam tumescat uterus,
V. Quia Deus vestros pius
exaudivit gemitus.
2. Vobis quoque nascituram
nunc praesago filiam
Dei matrem fore gratam,
specie pulcherrimam,
V. Vocabitis hanc Mariam,
gratia mirificam.
3. Promiserunt et voverunt,
si det eis Deus prolem,
Servitio eius sancto
sine fine permansuram,
V. Et mancipaturos illam
sollicite conservandam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec ad casam exhinc suam
repedare noluit,
Nam dedecus magis et plus
augmentari timuit.
2. Quadam die soli stanti
angelus apparuit
Dicens ei: flere noli,
te Deus exaudivit.
3. Preces tuae sunt acceptae
in conspectu Domini,
Non dolebis, sed gaudebis
immunis opprobrii.

Responsoria.

1. Exprobrabat et dicebat
hunc valde praesumere,
Qui fecundis infecundum
se captabat iungere
V. Et sacratum legis ritum
contendebat solvere.
2. Preces tuae sunt acceptae
in conspectu Domini,
Non dolebis, sed gaudebis
immunis opprobrii;
V. Uxor tua Deo grata
concipiet et pariet.
3. Prima vestrae gentis mater,
Sara dicta nomine,
Ad octogesimum annum
vixit sine sobole,
V. Et Isaac tamen illam
fecundavit semine.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cum ad portam perveneris,
quam dicimus auream,
Sponsam tuam mox habebis
ingressuram obviam.
2. Non naturae, sed peccati
ultor exstat Dominus,
Sic uterum cum interdum
obstruit alicuius,
Ad hoc facit, ut denuo
reparetur melius.
3. Anna Ioachim viro iuncta,
Matris Dei mater facta,
Cara Deo est et grata.
4. Virgo semper haec Maria,
stirpe nata regia,
David regis venerandi
processit prosapia.
5. A Nazareth oriunda
versatur Ierosolyma
Et in templo illic sancto
nutritur iuvencula.

Ad Benedictus.

A. De mutua visione
Et promissa simul prole
Domum suam sunt regressi
Facti laeti et iucundi.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Felix Anna
quaedam matrona
Legitima
beato Ioachim
Promeruit generare
Felicem filiam
Nomine Mariam.

Brev. ms. Diessense saec. 15. Clm. Monacen. 5546. A. — Brev. ms. Iotrense saec. 13. Cod. Parisin. 750. B. — Brev. ms. Blesense? saec. 13. Cod. Rossian. s. n. C. — Brev. ms. Albense saec. 15. Cod. Lambacen. LXXXIX. D. — Brev. ms. S. Georgii Pragen. saec. 15. Cod. Pragen. XIII C 1. E. — Brev. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Palat. Vindobonen. 1481. F. — Brev. ms. Claustroneoburgense 972. saec. 15. G. — Brev. ms. Lubicense saec. 15. Cod. Lubicen. s. n. H. — Brev. Parisiense saec. 15. Cod. Parisin. 476. I. — Brev. ms. Turonense saec. 15. Cod. Parisin. 1032. K. — Brev. Toletanum imp. Venetiis 1492 L. — Brev. Lausannense imp. Gebennis 1509 M. — Brev. Montis Virginis imp. Venetiis 1555 N.

Das Officium findet sich des weitern aufser zahllosen andern in folgenden Quellen: Brev. ms. Cluniacense saec. 15. Cod. Sangenovefen. BBl 8° 15. — Brev. ms. Augustanum anni 1397. Cod. Chigian. DV 65. — Brev. ms. Waradinense anni 1460. Cod. Vatican. 8247. — Brev. ms. Lemovicense saec. 15. Cod. Pianoren. M 21. — Brev. ms. Laudunense saec. 15. Cod. Pianoren. M 91. — Brev. ms. Claraevallense saec. 14. Cod. Trecen. 1160. add. saec. 15. — Brev. ms. Nemacense saec. 15. Cod. Roman. 1189 (Sessor. 138). — Brev. ms. Praedicat. Meten. saec. 15. Cod. Univ. Bononien. 2865. — Brev. ms. Lingonense saec. 15. Cod. Parmen. HH IV 15. — Brev. ms. Lugdunense saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 107. — Brev. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 208. — Brev. ms. S. Sepulchri saec. 14. Cod. Parmen. Palat. 186. — Brev. ms. Romanum saec. 14. Cod. Taurinen. K VI 38. — Brev. ms. Constantiense anni 1470. Cod. Eremiten. 82. — Brev. ms. Monasticum saec. 15. Cod. Eremiten. 84. — Brev. ms. Wettingense saec. 13. Cod. Araugien. W. 79 add. saec. 14. — Brev. ms. Interlacense saec. 15. Cod. Bernen. B 524. — Brev. ms. Illerdense saec. 14. Cod. Capit. Illerden. 12. — Brev. ms. Illerdense anni 1451. Cod. Capit. Illerden. s. n. — Brev. ms. Gerundense saec. 14/15. Cod. Capit. Gerunden. 3. — Brev. ms. Dertusense saec. 14/15. Cod. Capit. Dertusen. s. n. — Brev. ms. Dertusense saec. 15. Cod. Capit. Dertusen. s. n. — Brev. ms. Tirasonense saec. 14/15. Cod. Capit. Tirasonen. s. n. — Brev. ms. Vicense saec. 14. Cod. Capit. Vicen. CVI. — Brev. ms. Toletanum saec. 14. Cod. Matriten. Ef. 147. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1908. saec. 15. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1988. saec. 15. — Brev. ms. Redonense saec. 15. Cod. Vatican. Ottobon. 543. —

Brev. Sedunense imp. Basilae 1497. — Brev. Urgellense imp. Venetiis 1487. — Brev. Cordubense imp. Cordubae 1557. — Brev. Cordubense imp. Hispali 1524. — Brev. Dertusense imp. Lugduni 1547. — Brev. Oscense et Iaccense imp. Caesaraugustae 1505. — Brev. Burgense imp. s. l. et a. — Brev. Tarraconense imp. Barcinonae 1484. — Brev. Abulense imp. Salmanticae 1501. — Brev. Celsonense imp. Caesaraugustae 1514. — Brev. Ord. S. Mariae de Mercede imp. Barcinonae 1560. — Brev. Tirasonense imp. Venetiis 1497. — Brev. Sigenense imp. Caesaraugustae 1547. — Brev. Granatense imp. Granatae. 1506. — Brev. Ratisbonense imp. Augustae 1488. — Brev. Ord. S. Johannis Hierosol. imp Lugduni 1517. — Brev. Bracarense imp. Salmanticae 1511. — Brev. Virdunense imp. Parisiis 1525. — Brev. Plocense imp. 15**. — Brev. Gienense imp. 15**. — Brev. Matisconense imp. Lugduni 1521. — Brev. Rutenense imp. Lugduni 1543. — Brev. Massiliense imp. Lugduni 1530. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1512.

Dies Officium gehört zu den verbreitetsten und weist daher eine geradezu unabsehbare Menge von Varianten auf, die einzeln anzuführen unmöglich ist. Das Officium scheint ursprünglich in trochäischen Tetrametern mit

Endassonanz geschrieben zu sein; ein fortschreitender Faden der Erzählung verband Antiphonen und Responsorien. Diese an der Hand des Fadens zu ordnen, war mir unmöglich; es blieb daher in dem Wirrwarr nichts übrig, als eine der Quellen zu Grunde zu legen; hiezu habe ich A gewählt, nicht B oder C, welche zwar die ältesten der benutzten Quellen sind, aber monastische Ordnung des Officiums haben, ohne dafs sich diese als die ursprüngliche erkennen liefse. Es ist deshalb der grofsen Mehrzahl der Quellen durch Beibehaltung der kurzen Form Rechnung getragen; die Anordnung von B und C wird hier angefügt werden.

In 1. Vesp. Die Mehrzahl der Quellen beginnt in 1. Vesp. entweder mit dem R Inclita stirps Iesse (BCN) oder mit der A Caeleste beneficium, u. zw. steht diese bald als einzige A super Psalmos (z. B. DF), bald als A ad Magnificat (z. B. E). Die obigen fünf AA haben übereinstimmend AG; dieselben AA haben IK, nur tritt an Stelle der ersten Inclita stirps Iesse etc. Fünf AA hat auch H in folgender Ordnung: 1. Caeleste beneficium etc.; 2. Haec Ioachim viro iuncta (cfr. in Laud. A 3); 3. Apud Deum et homines etc.; 4. Substantia namque sua etc.; 5. Peregrinis et egenis. — Ad. Magn. A in D:

Ave, gemma claritatis ad instar carbunculi,
Ave, rosa paradisi, more fragrans balsami,
Anna, mater matris Christi, gloriosa meritis,
Assistentes tuis laudibus [sic] caeli iunge gaudiis.

Eine andere Antiphon setzt H:

Anna felix et inclita,
Regali stirpe genita,
Iam vitae tenens bravium
Et meritis insignis,
Tuam laeti memoriam
Ob prolis reverentiam
Recolimus, quam omnium
In gaudium progignis.
Haec te petente miseris,
Quia non solum superis,
Sed ipsi Deo imperat,
Nobis auxilietur,
Ut nec mundi prosperitas
Nobis atque adversitas
Confusionem ingerat,
Nec hostis dominetur.

Eine weitere: Matrem fecundae virginis, matris Dei et hominis etc. bietet M; eine andere N:

Orta ex stirpe regia
Matrisque Dei baiula,
Audi nostra precamina,
Ut tuis [sanctis] precibus
Iungamur caeli civibus.

Wieder anders L:

O prima porta veniae, Anna mater Mariae,
O quam digna [tu] fuisti Partu sancto matris Christi,
Tuum esse quam necesse Lapsus pomo sentit homo!
Ergo, sancta mater Anna, Cui cantabimus Hosanna,
Tu cum nata tam beata Omni hora Deum ora,
Ut omnis cesset tempestas, Quam gignit bruma vel aestas,
Et qui colunt festum tui, Dono Dei possint frui.

Sehr verschieden ist auch die Fassung des Invitatoriums. Die des Textes giebt B; sonst lautet dasselbe: In honore beatissimae (beatae C) Annae, matris Mariae, iubilemus Domino (AFG) oder: In honore beatae Annae, piae

matris Mariae, iubilemus et cantemus Domino (CI). Ein anderes Invitatorium haben u. a. MN:

Surgite, cantate, famuli Christi, iubilate,
Laudibus egregiae matris iubilate Mariae.

In 1. Noct. Ordnung der **AA** in B: 1. Apud Deum et homines; 2. Substantia nempe sua; 3. Peregrinis et egenis; 4. Sic per annos bis decenos; 5. Ea quidem tempestate; 6. Exprobrabat et dicebat. Ordnung in C: 1. Inclita stirps Iesse; 2. Apud Deum et homines; 3. Substantia nempe sua; 4. Peregrinis et egenis; 5. Sic per annos bis decenos; 6. Ea quidem tempestate. Ordnung in D: 1. Apud Deum et homines; 2. Substantia nempe sua; 3. Peregrinis et egenis. — Ordnung der **RR** in BC: 1. Nazarenus pater huius; 2. Quadam die soli stanti; 3. Firma fide fidens crede; 4. Si ratio verbis meis; statt dieser eine prosaische C. Ordnung in D: 1. Nazarenus pater huius; 2. Quadam die soli Annae (sic); 3. Firma fide fidens crede. — Ordnung in H:

R. 1. Annae festa colentibus,
Tuae, Christe rex, aviae,
Da nobis peccatoribus
Spiritum sapientiae,
V. Quo replente cordis femur
Pia laude delectemur.

2. Nazarenus pater huius; 3. Promiserunt et voverunt. — **R** 1, 2 egregius D. — In 2. Noct. Ordnung der **AA** in B: 1. Non naturae sed peccati; 2. Cum ad portam perveneris; 3. Infecundos cum fecundis; 4. Hoc Ioachim conturbatur; 5. Contribules et concives; 6. Quadam die soli stanti. Ordnung in C: 1. Exprobrabat et dicebat; 2. Non naturae sed peccati; 3. Cum ad portam perveneris; 4. Infecundos cum fecundis; 5. Hoc Ioachim conturbatur; 6. Contribules et concives. Ordnung in D: 1. Ea quidem tempestate; 2. Exprobrabat et dicebat; 3. Non naturae sed peccati; F stellt die beiden letzteren um; Ordnung in H: 1. Hinc (!) Ioachim conturbatur; 2. Hinc (!) ad aulam exhinc suam; 3. Ex hoc autem opprobrio. — Ordnung der **RR** in B: 1. Vobis quoque nascituram; 2. Exprobrabat et dicebat;

3. Erant autem circa templum iuxta psalmos graduum
Gradus quidam altiores dantes iter arduum;
Hos Maria scandit sola, non quaerens suffragium,
V. Quae et quanta sit futura, bonum dans indicium.

4. Promiserunt et voverunt. Ordnung in C: 1. Si ratio verbis meis; 2. Vobis quoque nascituram; 3. Exprobrabat et dicebat; 4. prosaisch. Ordnung in D: 1. Vobis namque nascituram; 2. Exprobrabat et dicebat; 3. Erant autem circa templum. — Ordnung in H: 1. Quadam die soli stanti;

2. Prima [sic] fide fidens crede nec sis ultra dubius,
Cum praesertim Annae anus iam tumescat uterus,
Quia Deus vestros pius exaudivit gemitus.
V. Si ratio verbis meis non dat tibi credere,
[Rogo] crede vel exemplis congruis memoriae.

R 3 fehlt mit der ganzen 3. Noctum H. — **R** 3 lautet in G:

Anna et Esmaria Sunt sorores, ex una
Elisabeth, ex altera Prodiit Maria.

In 3. Noct. Ad Cantica **A**: De mutua visione etc. B, Preces tuae sunt acceptae C. — Ordnung der **AA** in D: 1. Infecundos cum fecundis; 2. Hoc Ioachim conturbatur; 3. Contribules et concives. — **A** 1, 3 sq. Quem pontifex templi prorsus obvectavit elogio D; Quem pontifex prorsus ob hoc notavit elegio E; Quem pontifex prorsus obvocavit eulogio. — Ordnung der **RR** in B: 1. Inclita stirps Iesse;

2. Forinsecus non manebit,
Sed in templo semper erit,
Ne de illa quidquam mali
Vel sinistrum possit dici,
V. De qua Iesus debet nasci,
Universi salus mundi.

3. Preces tuae sunt acceptae; 4. Prima nostrae (!) gentis mater. Ordnung in C: 1. Erant autem circa templum; 2. Promiserunt et voverunt; 3. Prima vestrae gentis mater; 4. prosaisch. Ordnung in D: 1. Inclita stirps Iesse; 2. Forinsecus non manebit, wobei indes die vorstehenden sechs Zeilen zum R gehören, während als V. hinzugefügt sind:

V. Haec est virga Dei mater,
Quae divinum gignit florem
Et fert fructum contra morem.

3. Preces tuae sunt acceptae. Ordnung in G: 1. Promiserunt et voverunt; 2. Prima tuae (!) gentis mater; 3. Ex tribus viris tres filias Anna beata genuit: Prima profert salutem mundi, parit tetrarchos altera, fert tertia duo orbi candelabra. V. Funiculus triplex ex more rumpitur difficile, et in templo splendent luminaria. — In Laudibus. Ordnung der AA in BCDIK: 1. Virgo semper haec Maria; 2. A Nazareth oriunda; 3. Haec Ioachim viro iuncta; dies ist der richtige Anfang der A, A mufste aber Anna statt haec setzen, weil nach seiner Anordnung im vorhergehenden nicht von Anna die Rede ist. 4. Haec ad casam (causam B, gazam D) exhinc suam remeare (repedare E) noluit; 5. Ex hoc autem opprobrio. Ordnung in H: 1. Inclita stirps Iesse; 2. Virgo semper haec Maria; 3. Nazarenus (!) oriunda;

4. Sine intermissione benedixit Dominum,
Huic nec turbae nec matronae aequipollent virginum.

5. In Dei quoque laudibus
Perfectior haec omnibus,
Ut cuncti mirarentur;
Anna laetare sterilis,
Nunc tanta prole fertilis,
Quam omnes venerentur.

Auch ad Benedictus hat H eine eigene A:

O caelorum artificis,
Quem nube carnis . . . ,
Maria, mater Christi,
Matrem tuam cum canticis
Recolentes organicis,
In orbem qua prodisti,
Ab hostis fraude provicis (!),
Non tenere quos conspicis
Potari mundo tristi.

In 2. Vesp. ad Magn. A lautet in H:

Laetare, mater nobilis,
Prolis magnis et inclitis (!)
. . . .
Quam felix peperisti,
Cuius inaestimabilis
Amoris delicatio (!)
Compellit et devotio
Tuis festis insisti.

Nos digne tantae virgini,
Tuae dilectae filiae,
Fac iugis reverentiae
Honorem exhibere,
Dei mater intermini
Quae facta est divinitus,
Advenientes gemitus
Mundi prorsus delere.

Zu diesem Officium finden sich in der Regel die Hymnen: Clara diei gaudia (Mone III, 190), Lucis huius festa (Mone III, 189), Orbis exsultans celebret hoc festum (Mone III, 192), aber mit sehr verschiedener Verteilung auf die Horen. Eigene Hymnen hat u. a. B, vgl. Anal. XII, No. 135—137; ebenso das Brevier von Macon (Lyon 1521), vgl. Anal. XIX, No. 77—79, das von Marseille (Lyon 1530), vgl. Anal. XIX, No. 81 u. f.

19. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaudete, Sion filiae,
Laudantes regem gloriae,
Matris Annae sollemnia
Nos invitant ad gaudia.

2. Annam vita
vitans piacula,
Larga manus,
mens carens macula
Dignam reddunt
laude per saecula.

3. Annae tres sunt filiae
Caelitus collatae,
Cuius sunt trifarie
Opes erogatae.

4. Templo servientibus
De rebus donavit,
Partem dans pauperibus,
Parte domum pavit.

5. Anna mater cum filia,
Matre Dei Maria,
Regnat metens in patria,
Quod sevit hic in via.

Ad Magnificat.

A. O rosa vernalis,
virtutum consita malis,
Virginis eximiae
radix sincera Mariae,
Plaudis in aethereis,
o felix Anna, choreis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Diem festum sanctae Annae
celebrans in gloria
Militans cum triumphante
iubilet ecclesia.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

1. Anna florens
clara prosapia,
Iuxta nomen
abundans gratia,
Generavit
reginam virginum,
Quae cunctorum
portavit Dominum.
V. Digna quidem
caelesti titulo,
Stellam maris
produxit saeculo.

2. Stirps Aaron sancta
cum stirpe David dedit
Annam,
Quam genus et mores
commendant claraque proles;
V. Prodiit ex Anna
vas portans nobile manna.

3. Te, felix domina,
sublimat filia trina,
Prima Deum caeli
genuit credens Gabrieli,
V. Sex aliae natos
genuerunt hosque beatos.

In 2. Nocturno.

Responsoria.

1. Anna nupta Joachim
Deo servivit sedulo,
Quae produxit stellam maris
naufraganti saeculo.
V. Stirpe nobilis,
Virtute spectabilis,
Larga egenis,
Omni grata populo.

2. Oriunda ex Bethlehem
Claram Anna
duxit originem
Ex alto regum sanguine
Et summorum sacerdotum
sacro genere

V. Tam clarum genus
magnis virtutibus
Venustavit et
sanctis operibus.

3. Anna floret ut lilium
In summi regis curia,
Thronum adepta regium
Cum immortali gloria,
Inter matronas rutilans,
Ut sol mundum illuminans;
V. Iam cum sanctis
gaudet in patria
Summi boni
fruens praesentia.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Felix Anna,
cuius tres filiae
Sic praeventae
sunt dono gratiae,
Ut felices
prae cunctis ceteris
Sint iam in liberis.
V. Prima gignit regem gloriae
Sex sanctos praecipuos aliae.

2. O mater Anna nobilis,
Oliva pulchra, fertilis,
Alta, fructu fecunda,
Beata cuius ubera
Suxit virgo puerpera
Ab omni labe munda;
V. Anna, mater egregia,
Conserva Dei gratia
A morte nos secunda.

3. Trinitati laus aeterna,
Anna die hodierna
Tendit ad superna
Gaudia,
Regnat et exsultat
Cum beatis
Cuius sacratissimi ventris
Fructus amabilis
Factus est reclinatorium
Aureum trinitatis.
V. *Speciosa facta es et suavis in deliciis tuis.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Anna Christi thalamum
Intrans cum honore,
Cinamomum, balsamum
Superat odore.

2. Pulso mentis nubilo,
Deterso maerore
Conspicit in iubilo
Regem in decore.

3. Vigilans et sitiens
Haec quaesivit Deum,
Larga dona largiens,
Sic invenit eum.

4. Benedicant omnia
Deum, qui donavit
Annae talem filiam,
Quae Iesum lactavit.

5. Aulam caeli curiae
Anna iam ingressa
Laudat regem gloriae
Voce indefessa.

Ad Benedictus.

A. Benedictus, qui invisit
Nos sua clementia
Et ad caelos iam transmisit
Annam cum laetitia,
Cuius sacris det precibus
Pacem nostris temporibus.

Ad Magnificat.

A. O radix viva,
mirae pietatis oliva,
Ex qua cunctorum
processit origo bonorum,
Tu nos, Anna, pia
benedic cum prole Maria.

Brev. ms. Altenhohenavien. saec. 15. Clm. Monacen. 2905. A. — Brev. ms. Cameli Abensbergen. anni 1482. Clm. Monacen. 2502. B. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Clm. Monacen. 23155. C. — Brev. Ord. S. Iohannis Hierosolymit. imp. Spirae 1495. add. ms. Bibl. Meliten. Pragen. a IV L 271 D. — Diurn. ms. Pedepontanum saec. 15. Cod. Meliten. Pragen. a IV L 270. E. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Constantien. 1393. F. — Brev. ms. Cameracense saec. 15. Cod. Laudunen. 255. G. — Brev. ms. Capit. Dusseldorpini saec. 15. Cod. Dusseldorpin. C. 64. H. — Brev. Monasteriense imp. 1489. add. ms. (Semin. Monasterien. K 8. 174). I. — Antiph. ms. S. Annae Lubicen. anni 1520. Cod. Lubicen. 1500. K. — Brev. Augustanum imp. Basileae 1521. L. — Brev. Cameracense imp. Parisiis 1497. M. — Brev. S. Donati Brugen. imp. Parisiis 1520. N.

In 1. Vesperis. Nur 1. A super Ps., die erste HI. — A 5 lautet in G:

Anna parit tres Marias,
Quarum primam Isaias
  Praedixit divinitus
Virgam florem producturam
Virginemque parituram
  Dono sancti spiritus.

Fünf völlig verschiedene AA super Ps. enthält K:

1. Festo die recolitur,
Quod laeta caelo fruitur
Iam mater matris gratiae,
Anna congaudens filiae.

2. Ex Abrahae progenie
Pontificumque genere,
Ex clara David linea
Prodit haec sancta femina.

3. Vere beata femina,
Quae singulari gratia
Cunctarum praeit merita
Matrum excepta filia.

4. Anna, felix puerpera,
Fecunda tali filia,
Tu magnae nimis gratiae
Testaris ipso nomine.

5. Gaude, beata genetrix,
Quae donum tantum accipis,
Ut matres omnes alias
Prolis honore praecas.

In derselben Quelle geht der A ad Magnificat das folgende Responsorium vorher:

R. O nimium felix et laude canenda perenni,
  Anna, decus matrum, luxque serena poli,
Pignora quae nostrae peperisti prima salutis
  Et nunquam frustra, quando vocaris, ades,
V. Affer opem nobis mundoque medere iacenti
  Afflictosque omnes respice, cara parens.

Ein anderes Responsorium an gleicher Stelle bietet B:

R. Regnum caeli
  et vitae coronam
Possidet iam
  Anna fruens dulcorem
Domini nostri Iesu Christi,
Quem videt in decore,
Cuius pascitur amore.

Ad Magn. A lautet in K wieder abweichend·

O caeli lampas radians, o florida vitis,
  Tu nostrae placidae nuntia certa spei,
Te sterili matre divino numine nata
  Filia, qua mulier plus nihil ulla tulit.
Quae summum superis declivem sedibus in se
  Traxit ad horrendae vincula dura crucis.
Iure potens igitur, natae Christoque propinqua,
  Pro nostra semper funde salute preces.

In 1. Noct. Die AA sind in dieser und den folgenden Noct. prosaisch. — R 1, 2 clara fehlt D. — R 2 Te felix domina etc. G; in I:

R. O pia matrona, caelesti digna corona,
Femina virtutis, pete nobis dona salutis,
V. Salve, cara Dei, rutilans plus luce diei.

R 3. Anna nupta Ioachim etc. G. — In 2. Noct. R 1, 2 serviebat B. — R 1, 5 Stirps D. — R 1 Oriunda ex Bethlehem etc. G; O mater Anna nobilis etc. HI. — R 2 Anna floret ut lilium etc. GHI. — R 3 Stirps Aaron sanctam etc. HI; Felix Anna cuius tres filiae etc. G. — In 3. Noct. R 1 O pia matrona etc. G; Haec est sancta parens Anna etc. prosaisch D. — R 2 prosaisch G; in HI:

R. Ave, vitis fertilis,
Vitae dans odorem,
Palmes cuius nobilis
Sacrum tulit florem,
Cuius sol, fons luminis,
Miratur decorem;
V. Mater reginae virginum,
Ora pro nobis Dominum.

R 3 prosaisch GHIK. — In Laud. ad Bened. A, 1 Benedictus Deus, qui L. — In 2. Vesp. Ad Magn. A setzt K ad Nonam; statt dessen hier DK: Felix locus, felix ecclesia etc., aus dem Officium Thomae Cantuar. entlehnt und verderbt. — Hymnen: In 1. Vesp. Lucis huius festa B (Mone III, 189); Salve sancta parens H (Mone III, 189); ad Noct.: Clara diei gaudia B (Mone III, 190); Plaudat chorus fidelium A (Anal. IV, 79); Iesu redemptor saeculi K (Mone III, 193); ad Laud.: Omnis sanctorum concio B (Anal. IV, 81).

20. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, mater insignita
Donis gratiarum,
Via, per quam venit vita,
Doctrix animarum,
Parens mundo requisita,
Decus feminarum,
Per te nobis sit largita
Venia culparum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Exsultemus Christo regi
psallentes victoriam,
Qui matris suae genetricem
transvexit ad gloriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Anna, nupta Ioachim
foedere regali,
Servivit altissimo
cultu speciali.
2. Distulit sterilitas
fructum geniturae,
Sed supplevit gratia
defectum naturae.
3. Exspectans fideliter
venturum Messiam,
Gradu distans unico
peperit Mariam.

Responsoria.

1. Ad ortum gratiae,
promissae caelitus,
Aurora rutilat
in vase spiritus,

Dum praeeligitur
Anna divinitus;
V. Summorum civium
gaudet exercitus,
Quod sit hominibus
ad vitam reditus.

2. Nutrita Bethlehem
parentum studio,
Transit in Nazareth
data coniugio,
Christum praenuntians
certo mysterio,
V. Cuius nativitas
atque conceptio
Loca dant eadem
sub privilegio.

3. Stirpis Davidicae
clara progenies,
Virtutum probitas,
gestorum series
Ostendit, ubi sit
sanctorum requies;
V. Matris et filiae
coniuncta species
Legis et gratiae
fit unus paries.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Anna gerit filiam
forma speciosam,
Sed quod pluris laudis est,
summe gratiosam.

2. Conceptus non derogat
matris honestati,
Nam proles eximitur
a labe peccati.

3. Gloriosa civitas
Nazareth electa,
Cuius civis exstitit
Anna praeelecta.

Responsoria.

1. Turbantur steriles
legis opprobrio,
Superna pietas
adest remedio,
Duos laetificat
una promissio
De fructu fertili,
peccati nescio.
V. Probat citissime
pia devotio,
Quod nil timendum est
Deo propitio.

2. Mons domus Domini
conscendit verticem,
Virtutem praeferens
et vitam simplicem,
Annae fecunditas
tendit ad apicem,
Uteri sterilis
non timens obicem.
V. Dum legis litera
monet pontificem,
Adpellat sanctitas
ad summum iudicem.

3. Mater mirabilis,
digna memoria,
Mundum laetificat
post damna tristia,
Cuius fecunditas
in prolis gratia
Terrena reparat
atque caelestia.
V. Anna, perpetuae
salutis nuntia,
Mariam pariens
innovat omnia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Anna fructu gravida,
sed nil portans grave,
Manna verum continens
omnibus suave.

2. Stupens ex miraculo
concepit puellam,

Quid est mirabilius?
terra parit stellam.

3. Universi praedicant
te matrem felicem,
Per quam nos suscepimus
Christi genetricem.

Responsoria.

1. Fugantur tenebrae
primae tristitiae,
Nova lux oritur
verae laetitiae;
Nullam particulam
sonat iniuriae,
Quod Anna dicitur
inventrix gratiae,
V. Ex qua dum nascitur
flos innocentiae,
Salus ostenditur
et arrha gloriae.

2. Candescit Libanus,
cedrus extollitur,
Caelesti lumine
terra perfunditur,
O quantis gaudiis
Anna reficitur,
Divino munere
cum benedicitur!
V. Haec mater merito
cunctis praeponitur,
Quarum integritas
natura solvitur.

3. Regalis semita
strata virtutibus,
Aeterni principis
parata gressibus,
Finem constituit
suis limitibus,
Dum Anna colligit
rosam ex floribus;
V. Sic benedictio
promissa patribus
Annam dignificat
in multis matribus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Fructus Annae nobilis
induit decorem,
Administrans saeculis
gratiae splendorem.

2. Per Annam reducitur
annus iubilaeus,
De cuius propagine
venit homo Deus.

3. Columba revertitur
ramum dans olivae,
Dum ex Anna nascitur
flos virtutis vivae.

4. Lignum vitae fert medelam
labentis naturae,
Cuius fructum benedicunt
omnes creaturae.

5. Laus et honor Iesu Christo,
nato Dei patris,
Cum quo regnat in excelsis
mater suae matris.

Ad Benedictus.

A. O parens magnifica,
nobilis persona,
Cuius proles praeminet
caelesti corona,
Famulorum precibus
fave, mater bona,
Cunctisque temporibus
pacem nobis dona.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Anna, sancta mulier,
toto desiderio
Te beatam praedicat
omnis generatio,
Mariam conspiciens
in regali solio,
Tu amore filiae
sis nobis praesidio,
Ne nos Christus veniens
damnet in iudicio.

Brev. ms. Carmelit. Hibern. anni 1489. Cod. Collegii SS. Trinitatis Dublinen. B. 3. 16.

21. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Felix orbis, felix hora,
Dum stat inter filias
Anna velut lux decora
Morum dans primitias.

2. Genetrici suae digne
Praeparat palatium,
Annae corpus dum insigne
Creat factor omnium.

3. Quam praeclarum et iucundum
Est Annae corpusculum,
In quo Deus matri mundum
Praestat habitaculum.

4. Ager Annae rosam florum
Protulit et lilium,
Rosa florens, en, decorum
Profert Dei filium.

5. Mediante nobis Anna
Mediatrix nascitur,
Cuius ventre dulce manna
Mundum sanans oritur.

Ad Magnificat.

A. Quam felici, quam beata
Sorte carni copulata
Virginis est anima!
Nam per eam in materna
Membra Deus dat superna
Gaudia permaxima.
Neque verbis explicata
Sciri iam tunc Annae data
Summa consolatio;
Ut pax Dei nobis detur,
Hoc sublimis operetur
Annae deprecatio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Mariam, Annam venerantes
Venite iubilemus,
Sanctarum festa celebrantes
Summum sanctum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Annae matrimonium
Vera castitate
Prae cunctis mortalium
Praecessit beatae.

2. Florens sanctimonia
Iam gravis aetate,
Plena magna gratia
Ardet caritate.

3. Anna plorat et implorat
Dona sancti spiritus,
Caelum rorat et irrorat
Gratiam divinitus.

Responsoria.

1. Iuste vivens et perfecte
Arsit Annae cor directe
Divinis adfectibus,
Ex hoc fuit praeelecta,
Deo placens et dilecta
Prae cunctis coniugibus.

V. *Facta est quasi navis institoris de longe portans panem suum.*

2. Civis missus est supernus,
Annam implet sempiternus
Fructus sapientiae,
Ventris portat in secreto
Dei patris ex decreto
Thesaurum clementiae.

V. *Praeposui illum regnis et sedibus et divitias nihil esse duxi in comparatione illius.*

3. O Maria, maris stella,
Serva, carnis ne procella
Nos mergat in vitiis,
Tuae matris interventu
Angelorum ex concentu
Laetemur et praemiis.

V. *Tu es mater pulchrae dilectionis et agnitionis et sanctae spei.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Felix Anna gustans manna
   Divinae dulcedinis
   Illustratam parit natam
   Summae pulchritudinis.
2. Quam sit cara, quam praeclara
   Casta generatio,
   Nos informat, mundum ornat
   Annae parturitio.
3. Anna prudens et maritus
   In omni iustitia
   Legis suae servant ritus
   Lucentes in gratia.

Responsoria.

1. Hoc honestum atque rectum,
   Hoc devotum ac perfectum
   Est in matrimoniis,
   Castum quod servent amorem,
   Quod se iungant in honorem
   Divinis servitiis.

V. Castus amor quaerit prolem,
   Non carnis lasciviam.

2. Nubentes se iuste tenent,
   Si de mundi se refraenent
   Caute desideriis,
   Ne superba mens prorumpat
   Vel acerba pacem rumpat
   In suis malitiis.

V. *Beatus, qui tenebit et allidet parvulos suos ad petram.*

3. Apud caeli cives erunt
   Grati, si non sibi quaerunt,
   Sed factori gloriam,
   Ut per omnes honoretur,
   Qui hoc semper promeretur
   Per suam clementiam.

V. *Benedicite Deum caeli et coram omnibus confitemini illi.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ante Deum Anna patet
   Collaudando iugiter,
   Hostis timet, miser latet
   Ipsa stante fortiter.
2. Offert foris et in templo
   Precum sacrificia,
   Verbo trahit et exemplo
   Ad Dei servitia.
3. Dei ducit ad honores
   Plurimos ex populis,
   Ut acceptent dignos mores
   Pro aeternis saeculis.

Responsoria.

1. Omnes noscens creaturas,
   Tam praesentes quam futuras,
   Dei praescientia
   Non invenit ita gratum
   Nec virtutum comprobatum
   Par inter coniugia.

V. *Non est inventus similis illis, qui conservaret legem excelsi.*

2. Illos Deus, quos praescivit,
   Quos dotavit et vestivit
   Tanta praecellentia,
   Dignos inter omnes gentes
   Praeelegit in parentes
   Et matris obsequia.

V. *Elegit eos ex omni carne et dedit illis cor ad praecepta et legem vitae.*

3. O laus grandis Annae matris,
   Nam praeclarum Dei patris
   Est gazophylacium,
   In quo clausit summum aurum
   Deitatis et thesaurum,
   Thesaurorum optimum.

V. *Candor est enim lucis aeternae et imago bonitatis illius.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Anna, virens radix Iesse,
   Pullulat utiliter,
   Nos virtutum replens messe
   Per Mariam dulciter.

2. Annam nuptae reverenter
   Extollant praeconiis,
   Eas iuvet ut decenter
   In suis coniugiis.
3. Annae preces dum exundant
   Pro nuptarum venia,
   Matres ditant et fecundant
   Nutriendi gratia.
4. Annam clerus veneretur
   Postulans suffragia,
   Ut Mariae per hoc detur
   Magna reverentia.
5. Anna, Maria precibus
   Clerum et ecclesiam
   Confortent, ut in omnibus
   Servent continentiam.

Ad Benedictus.

A. Nobis erat hoc necesse,
   Quod virendo radix Iesse
   Virgam introduceret,
   De qua virga flos prodiret,
   Qui nudatos revestiret
   Et aegros reficeret,
   Devictoque mortis felle
   Deitatis sacro melle
   Nos sursum erigeret;
   Hoc, Maria, flos decorus,
   Iesus dulcis et saporus
   Tua prece conferet.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Mundi carnis et daemonis
   Astuta ne malitia
   Nos conterat in vitiis
   Et trahat ad supplicia,
   Anna nobis et filia,
   Plenae virtutum gratia,
   Salvantes a miseria
   Grata ferant suffragia.

Brev. Nidrosiense imp. Parisiis 1519. — Invit. 1 Mariam et Annam. — In 2. Noct. R 1, 4 Castumque servent. — R 3, 5 semper meretur. — In Laud. Ad Ben. 2 Quod vivendo. — Zu dem Officium gehören die Hymnen: Salve parens Anna, Arbor est altae gloriae und Anna matrona maxima; vgl. Klemming III, 12, 14 und 19. Ebendort ist dieses Officium mitgeteilt aus Brev. Lincopense imp. Norimbergae 1493 mit der Angabe „Nicolaus Hermanni, episc. Lincopen."

22. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O felix Anna,
   o sancta, o benedicta,
   Quae meruisti
   mater esse matris Christi,
   Pia Deum exora
   Pro nobis et implora,
   Ut, qui tua celebrant sollemnia,
   Perducantur ad caelestia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus
   natum summi patris
In honore Annae,
   matris suae matris.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Reditus namque suos
   in partes dividebant,
   Quarum primam
   templo offerebant.
2. Peregrinis et egenis
   erogabant aliam,
   Sibi et familiae
   reservabant tertiam.
3. Cum sic annum pervenissent
   Usque ad vicesimum
   Et prolem nondum habuissent,
   Erant in opprobrium.

4. Die quadam encaeniorum
Intravit Ioachim sancta sanctorum,
Deo ut daret munera
Secundum legis foedera.

5. Isachar dixit ad Ioachim:
Non offeres Deo, etenim
Non fecisti semen in Israel,
Te maledixit Emanuel.

Responsoria.

1. Nazarenus, Annae pater,
Vitae vir egregiae
Fuit, ex Bethlehem mater
Regali progenie.

V. Oportebat illam
digno nasci semine,
Ex qua mundo nasci munda
debebat a crimine.

2. Dum oraret cum singultu
Felix Anna, plena luctu,
Dixit ei angelus:
Noli flere amplius,

V. Nam exaudita es,
Concipies et paries
Pulchram sanctam filiam,
Vocabis eam Mariam.

3. Preces tuae sunt acceptae
in conspectu Domini,
Non dolebis, sed gaudebis
immunis opprobrii.

V. Cara Deo, Anna
Mundo pium nobis
dabis manna.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Infecundos cum fecundis
mos non erat sistere,
Nisi Deus daret illis
prius prolem gignere.

2. Hoc Ioachim conturbatur
confusus opprobrio,
Quem pontifex protestatur
indignum elogio.

3. Exprobrabat et dicebat
hunc valde praesumere,
Qui fecundis infecundum
sperabat coniungere.

4. Non naturae, sed peccati
ultor exstat Dominus,
Sed uterum cum interdum
obstruit alicuius,
Ad hoc facit, ut per ipsum
reparet in melius.

5. Dilatos diu conceptus
et steriles partus
Dicit doctor vere
meliores esse solere.

6. Ad hoc claudit Dominus
Uterum alicuius,
Ut denuo aperiat
Mirabilius,
Et id, quod datur,
Non esse libidinis,
Sed divini muneris
Cognoscatur.

Responsoria.

1. Ex hoc autem opprobrio
Ioachim pulsus nimio,
Statim intravit eremum,
Ibi ut oraret Dominum;

V. Pudore suffusus
a templo recessit
Et ad eremum
subito concessit.

2. Cumque fleret in deserto,
Dixit ei angelus:
Ioachim, habe pro certo,
Audivit te Dominus,

V. Ecce, namque uxor tua
Concipiet
Et pariet filiam.

3. Vobis quoque nascituram
Nunc praesago filiam
Dei matrem fore gratam,
Specie pulcherrimam,

V. Vocabitis hanc Mariam,
Gratia mirificam.

4. O regina caelorum,
Mater regis supernorum,
Veni, pia, et adesto
Tuae sanctae matris festo,
Cui hodie
Coetus ecclesiae
Decantat praeconia laudum.
V. In honore tuae matris
Placa iram summi patris,
O manna
Ortum ab Anna.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Cum Anna audisset,
Quod Ioachim recessisset
Opprobrii obiectu,
Toto mentis affectu
Orando, plorando dixit:
O Domine,
Rex sine fine,
Quae dixi, quid feci,
Ut dicar maledicta?
Fac, ut sim benedicta.
Cui dixit protinus,
Noli flere, angelus,
Nam exaudita es,
Concipies et paries
Dei matrem et filiam,
Vocabis eam Mariam.

Responsoria.

R. Inclita stirps Iesse
virgam produxit ex se,
De qua flos vernat novo more
miro perfusus odore;
V. Haec virga dans manna
est, quae processit ab Anna,
Maria, mellis stilla,
flos est ortus ab illa.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In laudibus Annae
studeat natus et pater,
Nam Dei matris
meruit esse mater.

2. Homo, qui in Deo gaudes,
Hanc si tantum collaudes,
Deo eris gratus
Et in fine beatus.

3. Habet privilegium
Mater matris Dei,
Ut det privilegium
Adstantibus ei.

4. In hac enim construitur
Templum sacri spiraminis,
Cella numinis,
Per quam hostis devincitur.

5. Haec est paradisus,
In quo hortus conclusus
Excolitur,
In quo fons signatus,
Maria, fons hortorum,
Recipitur.

Ad Benedictus.

A. O felix Anna,
Quae angelico affatu
Digna fuisti
Et mater matris Domini
Esse meruisti,
Placa regem gloriae,
Natum tuae filiae,
Quam tu pie lactasti.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Anna,
Bonorum radix omnium,
O Manna
Dans mundo verum gaudium,
Caeli admiratorium,
Dei reclinatorium,
Tu es electa civitas,
In qua Dei palatium,
Horti clausi tugurium,

Sola ut intret deitas;
Quanta sit tibi dignitas,
Nemo posset exprimere,
Nam te possum asserere
Matrem esse matris Dei;
Ergo fac nos gratos ei
Tua prece assidua
Et trahe nos ad ardua.

Brev. ms. Griesense saec. 15. Cod. Griesen. 44. — In 1. Noct. **A** 6 fehlt. — **R** 4 prosaisch. — In 2. Noct. **R** 3, 2 Tunc. — In 3. Noct. **R** 1—3 prosaisch; **R** 4 verderbt. — In Laud. **A** 3, 4 fehlen zwei Silben; ei ergänzt.

23. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

R. De spina Hebraica,
De stirpe Davidica
Recens surgit rosa,
Mundo dans primordium,
Salutis exordium,
Anna generosa;
V. Mariam haec genuit,
Miserorum scutum,
Quia semper viruit
In donis virtutum.

Ad Magnificat.

A. Magnificent vigiles
Exaltantem humiles
Deum omnes gentes,
Ut Annae precatibus
A cunctis reatibus
Nostras mundet mentes.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In tam sacro sollemnio
Matris matris Dei
Adoremus in gaudio
Deum iubilaei.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex ore infantium
Deus laudem perficit,
Per Annae coniugium
Satanam cum deicit.

2. Hoc in sole posuit
Suum tabernaculum,
Dum salvare voluit
Deus suum populum.

3. Prae suis consortibus
Oleo laetitiae
Hanc iunctam caelestibus
Deus unxit hodie.

4. Suum tabernaculum
Dominus sanctificat,
Annae cor dum lectulum
Sibi soli dedicat.

5. Magni regis civitas,
Anna laetabunda,
Omnibus sterilitas
Tua est fecunda.

6. O beata Christi ava,
Sordes nostras prece lava,
Tuae natae interventu
Ut locemur in conventu
Beatorum omnium.

Responsoria.

1. Nova lux mundo oritur,
Fulgore grato rutilans,
In gaudium plebs tollitur
Novellas laudes iubilans;
V. Ad Annae natalitia
Nova fulgent sollemnia.

2. Felici origine
Sacra de propagine
Anna sumpsit ortum,
Vita huius inclita
Nobis praestet merita
Et salutis portum;
V. O felix nativitas,
Qua paratur, qua speratur
Aeterna felicitas.

3. Annos Anna pubertatis
   Dignis currens cursibus,
   Viro paris honestatis
   Legis nubit ritibus,
V. Ioachim est desponsata,
   Purpurata et ditata
   Floret aequis moribus.
4. Actus vitantes obscenos
   Caelibe coniugium
   Annos simul per bis denos
   Pio vivunt studio,
V. Ambo denique nobiles,
   Sed ventris fructu steriles.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Divina iustitia
   De caelo prospexit,
   Sorte multifaria
   Quae Annam protexit.
2. Sanctis sunt in montibus
   Annae fundamenta,
   Quae semper virtutibus
   Virebat intenta.
3. Extendit ad fortia
   Felix illa manum,
   Sic in innocentia
   Mundum vicit vanum.
4. Praeceptis legalibus
   Tota intendebat
   Nec ullis erratibus
   Ab his recedebat.
5. Viro iuncta socia
   Nexu coniugali,
   Boni tamen conscia
   Morbo carens mali.
6. Gaudeat ecclesia
   Annae de natali,
   Habentis exordia
   De stirpe regali.

Responsoria.

1. Iesu Christe, nepos cuius
   Tu es, ob amorem huius
   Molem tergens peccatorum
   Regno transfer nos polorum,
V. Fecundatos inclitis
   Castitatis meritis.
2. Ex Nazareth Ioachim
   Originem produxerat,
   Annam hanc in Bethlehem
   Clara stirps genuerat,
V. Ambos aeque nobiles,
   Devotos et dapsiles.
3. Rei suae substantiam
   Devota consuetudine
   Dant partitam trifariam
   Vivi Dei pro nomine,
V. Partem dant egentibus,
   Partem sacerdotibus,
   Partem suis usibus.
4. Horum vita fuit grata
   Deo in caelestibus,
   In virtute solidata
   Placens et hominibus,
V. Non indigne, sed tam digne
   Rosa iuncta lilio.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Mundi decus, orbita,
   Gratulans laetare
   Celebrando inclita
   Festa Annae clarae.

Responsoria.

1. Angelus hos consolatur,
   Eisdem dum nuntiatur
   Nascituram filiam,
   Mundo dantem gratiam,
   Angelis laetitiam,
   Trinitati gloriam.
V. Spargit ut sol radium,
   Pariet haec filium,
   Vitae dantem bravium.
2. Anna tandem filiam
   Peperit eximiam,
   Maeror terminatur,

Fugatur opprobrium,
Cumulatur gaudium
Risus frequentatur.
V. O grata sterilitas,
Quam fecundat et secundat
Tantae prolis dignitas.

3. Vovent ipsi, si daretur
Nuptiarum praemium,
Ipsum quidem offerretur
In Dei servitium.
V. Hoc tribus sollemniis
Quaerunt sacrificiis
Et piis officiis.

4. O felix commercium,
O caelebs coniugium
Ioachim et Annae,
Qui de stirpe regia
Natam plenam gratia
Gignunt, arcam mannae;
V. Felices hi gemini
Deo cari, mundo clari,
Nulli dati crimini.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Annam sacram induit
Dominus decore,
Semper enim viruit
In eius amore.

Ad Benedictus.

A. In domo ecclesiae
Sol refulsit gratiae
Luce radiosa,
Anna gratiosa,
Iesu, cuius inclitis
Precibus et meritis
Nos ex alto visita,
Cuncta delens debita.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Obstruxit Deus omnium
Os Ioachim dicentium
Maledicto
legis obnoxium.

Ad Tertiam.

A. Israeli convenit
Deo benedicere,
Qui de ipso voluit
Matrem sibi sumere.

Ad Sextam.

A. Vobis, Sion filiae,
Magnae sunt laetitiae
Dei pro hospitio
Praeparato filio.

Ad Nonam.

A. Miserendi patribus
Tempus adventabat,
Mariam cum angelus
Venturam monstrabat,
Quae cum matre postulet,
Ut nos pie visitet
Oriens ex alto.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Abraham in semine
Pepigisti, Domine,
Nos omnes salvare;
Annue ergo precibus,
Ut iurasti patribus,
Nostri miserere.

Brev. ms. Campoliliense saec. 15. Cod. Campolilien. 4. A. — Diurn. ms. Cisterciense saec. 15. Cod. Ducumburgen. 80. B. — In 1. Noct. **A** 2, 2 Tabernaculum suum A. — **A** 2, 4 populum suum A. — **A** 6, 1 O beata Anna A. — **R** 1, 1 mundo fehlt A. — **R** 2, 5 merita praestent A. — **R** 2, 6 Et salutis fehlen A. — **R** 3, 3 Virgo paris A. — **R** 3, 4 Legis ymbit ritibus A. — **R** 3, 5 Ioachim haec est A. — **R** 4, 6 Sed ventris fructus sui steriles A. — In 2. Noct. **A** 3, 1 Extendet A. — **A** 4, 4 Ad se cedebat A. — **A** 5, 1

Virgo iuncta A. — **A** 5, 4 Morbo carens omnis mali A. — **A** 6, 1 Gaudet A. — **R** 2, 3 Anna haec A. — **R** 2, 4 Ambos eius nobiles A. — **R** 4, 1 sq. vita fuit Deo grata in A. — **R** 4, 4 et fehlt. A. — In 3. Noct. **R** 1, 2 Eis dum A. — **R** 3, 4 In Dei sacrificium A. — **R** 4, 8 Deoque cari A. — In 2. Vesp. super Ps. hat B 4 **AA**, nämlich **A** 1, 2 und 3 der 1. Noct.; vor der letzteren aber die folgende:

3. Deus super omnia
Qui terram fundavit,
Gratiam pro gratia
Annae cumulavit.

Stand vielleicht diese **A** ursprünglich auch in der 1. Noct.? Dann würde **A** 6 fortfallen, die abweichenden Bau hat. — Hiezu der Hymnus: Nova Annae sollemnia (Anal. IV Nr. 138).

24. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Quasi stella matutina,
Aurorae praenuntia,
Et sicut rosa in spina
Fulsit Anna eximia,
Quae nobis divina
Det cum prole pia.

R. Celebremus devotissime
Memoriam Annae sanctissimae,
A qua nostra salus est inchoata
Et pax a Deo patre nobis data.
V. Laudemus Dominum,
Salvatorem omnium,
In honore sanctae Annae.

Ad Magnificat.

A. Magnificet Dominum,
Almae virginis filium,
Mundum cor et vox omnium
In devote recolenda
Sanctae Annae memoria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Devoto corde
Christo iubilemus et ore,
Annam qui sanctam
caeli transvexit ad aulam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Admirabilem Dominum,
Salvatorem omnium,
Collaudemus animo et corde
In memoria sancta Annae.

2. Cuius proles benedictus
Est Dei patris filius,
Pro nobis nasci exsultavit
Et pro nobis ad mortem properavit.

3. Sancta Anna est benedicta
In semine Abrahae a Deo,
Quia haec est felix generatio,
Quae salutem attulit
Universo mundo.

Responsoria.

1. Fulget beatissima Anna,
Fructu salutis fecundata,
Quae ex sacerdotali inclita
Est prosapia progenita.
V. Hanc in semine Abrahae
Benedixit rex gloriae.

2. Praeclara mater Anna,
Ex stirpe Aaron orta,
Veneranda cunctis emicuit,
Quae matrem Domini genuit
V. Et ut sidus fulgidum
Decoravit saeculum.

3. Tu es, Anna, laudabilis,
Quae precibus atque votis
Prolem a Deo postulatam
Genuisti magnificatam,
V. Per quam mors fugata cedit,
Per quam salus nostra redit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Audi, filia, et vide
Dolorem nostrae angustiae
Et inclina aures tuas,
Domina, ad preces nostras.
2. In utero
sanctae Annae
Sanxit thronum
suum rex gloriae.
3. Gloriosa de te dicta
Sunt, mater eximia,
Quae sola digna fuisti
Gignere matrem Christi.

Responsoria.

1. Tu es Sara fecunda,
Quae risum et gaudia
Mundo flebili intulisti,
Dum Mariam peperisti,
Stellam maris, matrem Christi,
V. Cuius quippe partus gaudio
Mundum replet et iubilo.
2. O laudandam feminam,
Quae Iudith benedictam
Et decoram specie
Et plenam clementiae,
Salvantem a periculis,
Progenuit populis,
V. Quae casta
Holofernem prostravit
Et Dei
populum liberavit.
3. O beata et gloriosa
Anna, quae divinitus
Per electionem
Lucernam Christo praeparasti,
Dei filio,
Tu propitia
Ipsi nos continua
Prece recommenda,
V. Ut eius propitiatio
Electorum suorum
Nos annumeret consortio.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Exsultet omnis terra,
Quoniam beata Anna
Mariam nobis genuit,
Ex qua Deus natus
Nos salvare venit.
2. Cum Domino
Anna exsultabit,
Et cum eo
sine fine regnabit.
3. Corde et animo pio
Cantemus gloriam Deo,
Qui fecit mirabilia
In Annae matris filia.

Responsoria.

1. Sidus Anna tres lucernas
Erranti mundo intulit,
Dum fecunda mater ternas
Filias claras protulit,
Quarum virgo
Maria dignior
Ut sol stellis
refulget clarior;
V. Haec mater regis gloriae
Et plena omnis gratiae.
2. Anna conregnat gloriosa,
Inter filias
Ierusalem speciosa,
Quam filiae Sion viderunt
Et beatissimam praedicaverunt,
V. Et reginae eius faciem
Laudaverunt desiderabilem.
3. Decus mundi, felix Anna,
Tu gloria et honore
Coronata es in patria,

Exora assiduis precibus
Tuam memoriam agentibus;
V. Gaudes namque cum Christo
Et cum benedicta prole
In vestitu deaurato,
Circumdata varietate.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dominus sanctae Annae
Praeparavit sedem gloriae,
Quam obtinet digna laude
In dierum longitudine.
2. Haec introducta caelestibus
Portis cum hymnis et laudibus
Iuncta est sanctorum coetibus.
3. Labia omnium
Collaudent Dominum,
Quia omnibus gentibus
Sancta Anna,
Terra benedicta,
Dedit fructum suum.
4. Benedicamus Iesum,
Salvatorem omnium,
Ex prole Annae genitum.
5. Anna, Sion filia,
In rege suo exsultavit,
Quam secum in gloria
Super caelos exaltavit.

Ad Benedictus.

A. O lampas mundi, lumen caeli,
Felix Anna, laude digna,
Tu benedicta femina,
Cuius proles omnibus
Nobis Christum genuit,
Qui nos a nostris sordibus
Unda cruoris abluit
Et a cunctis hostibus
Sua morte eruit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsulta, Anna, in Iesu pio,
Deique prolis tuae filio,
Cum qua prole magnifica
Pro nobis Christo supplica,
Ut nos purget a sordibus
Et iungat sanctorum coetibus.

Viaticus Iohannis Noviforensis saec. 14. Cod. Mus. Bohemici s. n. A. — Brev. ms. Pragense saec. 14. Cod. Pragen. VII A 12. B. — Brev. ms. Pragense saec. 14. Cod. Pragen. VI E 4a. C. — Brev. ms. saec. 15. Cod. Palat. Vindobonen. 13847. D. — In 1. Vesp. Super Ps. hat D fünf **AA**, welche dem Officium Anal. V. Nr. 37 entlehnt sind; BC beginnen mit dem **R**. — In 1. Noct. **A** 1, 4 memoriam D. — **A** 2, 1 Eius D; benedicta AD gegen den Reim. — **A** 3, 1 Beata Anna es D. — **R** 3 fehlt D. — In 2. Noct. **A** 1, 2 Clamorem nostrae CD. — **A** 2, 1 In fehlt A. — **A** 2, 3 thorum D. — **A** 3, 1 Gloriosa dicta sunt A, sunt dicta B. — **A** 3, 2 De te mater eximia B; mater fehlt A. — **A** 3, 3 fuisti digna A. — **R** 1, 1 Tu es sacra BD. — **R** 1, 2 gaudium B. — **R** 1, 5 fehlt B. — **R** 1, 6 Tuus quippe D; Cuius quidem B. — **R** 1, 7 implet in iubilo BC. — **R** 2, 2 Quae fehlt C; statt des Ganzen ein prosaisches **R** D. — **R** 3 in D:

R. Eia, vena, vitae principium,
Confer lapsis precis auxilium,
Ut ad verae vitae solstitium
Attrahamur per natae filium.
V. Ad te tristes exsules
Evae clamant filii,
Quos decertent daemones
Et labores exsilii.

In 3. Noct. **A** 2 und 3 umgestellt D. — **A** 3, 4 In almae matris C. — **R** 3, 1 O felix Anna decus mundi A; O decus mundi felix Anna BC. — **R** 3, 6 Gaudens namque regnas cum BC, regnans D. — In Laud. **A** 3, 2 collaudent BC. — **A** 3, 5 benedicta fehlt A. — **A** 4, 3 Ex fehlt A. — Ad Bened. **A**, 4 sq.

nobis omnibus A. — Ibid. 7 Unda cruore B. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 1 Exsultas A. — Hymnen: In 1. Vesp. De stella sol oriturus (Mone III, 188); ad Noct.: Praeclari patris Abrahae (Anal. IV, 78); in Laud: Sancta Anna exaltata (Ibid. in der Note).

25. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Adest iam festum celebre,
Quo mater matris innubae
Percepit vitae gaudia
Et regnat iam cum filia;
Eam laudare condecet,
Ut precibus nos adiuvet.

Ad Magnificat.

A. Felix terra, pariens
caelum trinitatis,
In quo corporaliter
fons divinitatis
Habitare voluit,
reos a peccatis
Solvens duc ad patriam
summae claritatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad iubilandum Domino
Toto conemur animo,
Qui nostrae matrem dominae
Caeli locavit culmine.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus auctor saeculi
Mundo dignatus compati
Stirpem elegit inclitam
Sumpturus carnis trabeam.

2. O quam felix prosapia,
Quam Deus ante saecula
Praedestinavit operi
Tam sacro, tam mirabili.

3. Beata generatio,
Dei condigna filio,
Tam nobilis progenies
Est praedicanda milies.

Responsoria.

1. Mariae reverentia
Monet devota pectora
Eius matri dulcisonos
Congeminare iubilos,
V. Piae conentur animae
Parenti beatissimae.

2. Laetare, mater inclita,
Fecunda tali filia,
Tu magnae munus gratiae
Testaris ipso nomine.
V. *Diffusa est gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus.*

3. O quam caris et praeclaris
Arca lignis haec insignis
Est compacta caelitus,
Urnam veram quae gestavit,
In qua partus se locavit
Vitae, Dei filius.
V. O proles pulcherrima,
cella paradisi,
Fructum vitae poscimus
peccatis illisi.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Serviamus Deo nostro
cordis cum laetitia,
Dulcis Annae recolentes
festiva sollemnia,
Cuius prece nobis detur
vita, pax et gloria.

2. Quis ergo nunc de venia
Fiducia carebit,
Cum tam mater quam filia
Rem nominis implebit?

3. O Anna felix, annue,
Ut festa recolentes
Tuae dulcis memoriae
Te videant gaudentes.

Responsoria.

1. O quam iustum atque pium,
Ut per sollemne studium
In omnibus ecclesiis
Mater canatur virginis.

V. *Potens in terra erit semen eius, generatio illius benedicetur.*

2. O nomen honorabile
Huius beatae feminae,
Quod evidenter innuit,
Quare Christus advenerit,

V. *Quando verbum caro factum est et habitavit in nobis.*

3. Funde vinum desolatis,
Phiala laetitiae,
De qua novae desperatis
Rivus fluit gratiae,
Ut de regno claritatis
Detur spes fiduciae.

V. Liberalis liberali
Preces funde sedulas,
Qui paratus est largiri
Satis, plus quam postulas.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex Abrahae progenie
Pontificumque genere,
Ex clara David linea
Prodit haec sacra femina.

2. Haec parit nobis filiam,
Quam replet adhuc positam
Inter materna viscera
Spiritualis gratia.

3. O felix Anna, ditavit
Te Deus dote bona,
Beatam te dicent mulieres,
Quinimmo quique fideles.

Responsoria.

1. O quantis nitet laudibus,
Quae huius mundi fluctibus
Marinum sidus ingerit,
Quo nauta portum invenit;

V. Hoc sidere naufragium
Devitat omne saeculum.

2. O matris summae genetrix,
Quae tantis fulges meritis
Coram summo Domino,
Pro nobis intercedito,

V. Ut post peccati veniam
Nos transferat ad gloriam.

3. Vere beata femina,
Quae singulari gratia
Cunctarum praeit merita
Matrum excepta filia.

V. *Gloria Libani data est ei, decor Carmeli et Saron.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adiunge tibi, domina,
Piae natae suffragia,
Nam ipsis comitantibus
Nihil negabit Dominus.

2. Est Anna venerabilis,
Quae maris stellam parturit,
Cuius foventur lumine
In saeculi caligine.

3. Ut gratiam pro gratia
Obtineat ecclesia,
Cum praepollente filia,
Felix o mater, impetra.

4. Magnifici tu germinis
Mater, implora famulis,
Ut gloriam possideant,
Quam tibi datam iubilant.

5. Partus tui cunabula
Credendum est angelica

Servasse ministeria
Pro summi regis gloria.

Ad Benedictus.

A. Gaude, beata genetrix,
Quae tantum donum accipis,
Ut matres omnes alias
Prolis honore praeeas.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Anna, beatae sobolis
Tantique parens germinis,
Quae sublimaris hodie
Regno perennis gloriae,
Sacratis tuis precibus
Caeli nos iunge civibus.

Brev. ms. Montis s. Mariae (?) saec. 13. Cod. Guelfenbyteran. 559. 1 (Helm. 512). A. — Brev. ms. Montis s. Mariae saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. 170 (Helm. 145. 2). B. — Brev. ms. Montis s. Mariae saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. 546 (Helm. 506). C. — Brev. Goslariense imp. Halberstadii 1522. D.

In 1. Noct. **R** 1: Dicamus et Annae, quod dicimus Mariae etc. prosaisch. D. — **R** 2: Dicamus et Annae ABC. — **R** 3: Laetare mater inclita ABC. — In 2. Noct. ABC prosaische **AA**, statt deren aber in BC die obigen am Schlusse nachgetragen sind. — **A** 1: Ex Abrahae progenie etc. D. — **A** 2: Haec nobis parit filiam etc. D. — **R** 1 in D:

R. Est tam benignae filiae
Honor gratus quam maxime,
Parenti quem impendimus,
Uti mandavit Dominus.
V. *Honorem habebis matris tuae*
cunctis diebus vitae tuae.

In 3. Noct. **AA** 1—3 lauten in D:

1. Tu cisterna de Bethlehem,
Cuius aquam sitivit
Rex David in Ierusalem,
Qui de torrente bibit.
2. Tu gloria Ierusalem,
Quae peperisti virginem,
Quae Deum dedit hominem
Naturae praeter ordinem.
3. Annam, vocatam gratiam,
Gratanter invocemus,
Ut datam sibi gloriam
Post gratiam speremus.

R 1: O matris summae genetrix etc. D. — **R** 2: Vere beata femina etc. D. — **R** 3[2], 3 sq. Cunctis excepta feminis D. — **R** 3 lautet in D:

R. In aeterno speculo
Praevisa, sed saeculo
Data senescenti,
Dulcis Anna, sedulo,
Subvenire populo
Prompta sis egenti.
V. Tu gloria Ierusalem,
In gloria locata,
Gentes in miseria
Sustolle manu data.

In Laud. **AA** sind in D mit Ausnahme von **A** 2 verschieden:

1. Gaude, mater praeoptata, Cui sedes in gloria
Ab aeterno est parata Felici memoria.
3. Benedictam benedicat omnis creatura,
Super omnes mulieres cuius genitura
Benedicta Deum prodit in nostra natura.
4. Ad Annam cuncti transeant, Impleri qui desiderant
De generationibus, Quae virgo fuit (!) et filius.

5. O Anna, mater nobilis, Ex te desiderabilis
Est orta Dei genetrix; Esto nobis apud Christum
Pia interventrix.

In 2. Vesp. ad Magn. A fehlt C; O felix Anna ditavit etc. D.

26. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Summa laus sit genitori,
Proli quoque redemptori,
Nobis flamen sit solamen,
Chorus dicat Amen, Amen.

Ad Magnificat.

A. Dulcem Christo melodiam
Digne decantemus
Et suavem symphoniam
Ipsi resonemus
Eiusque benignam
Honorificemus
Genealogiam,
Sed prae cunctis laude dignam
Sublevemus
Annam piam,
Quae nobis formosam,
Generosam, pretiosam
Verni paradisi rosam
Genuit Mariam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi Christo iubilemus
Et devoti exsultemus
Ei, qui hodie suam
Piam coronavit avam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Admiretur orbis terrarum
Nomen tuum, Domine,
Cum de profundo tenebrarum
Lux surgit Annae nomine.

2. Caeli enarrant gloriam Dei
Et in fines orbis terrae
Personent ei,
Cum de Iuda exoritur
Anna, mater sanctae spei.

3. Haec consurgit
De generatione rectorum
Et nomen eius
In aeternum vivit,
Nec in morte de sorte
Delebitur electorum.

4. Calamus scribae
Velociter scribentis
Exornet huius [gesta], cuius
Gressus pulcherrimi
Quasi filiae principis
In calceamentis.

5. Tabernaculum Dei
Fluminis impetus laetificat,
Dum Anna legi obnoxia
Prole multa fructificat.

6. Magnus noster Dominus
Magnam magnificavit
Et coram cunctis regibus
Eam mirificavit.

Responsoria.

1. Decantemus hac in die
Deo laudes harmoniae,
Cum exsurgit de Iudaea
Norma vitae et idea,
Anna beatissima;
V. Sume vota, Iesu Christe,
Quae depromit chorus iste
Mente devotissima.

1. Egreditur rosa de spina
De campis Ierichontis,
Cuius odor est ruina
Et pavor Acherontis,
Nos per eam, Christe, salva
Ab igne Phlegetontis;

V. Iudex ferus dum redibit
Cum caeli senatoribus,
Et hic Iudas interibit
Cum suis fautoribus.

3. Spirans Auster hunc perflavit
Hortum, quem Dei rigavit
Christus sapientia,
Pater dedit incrementum,
Pavent terra, firmamentum,
Et caelorum entia.

V. Florum hortus germinavit
Rosam nec non lilium,
Rosa quoque generavit
Christum Dei filium.

4. Stirpis Davidicae
Tu nobilissima
Proles,
Tres mundo generas
Soles,
O fecundissima
Mater, te pater
Aeternus omnisque
Caeli concentus
Honorat.

V. Terrigenarum
Te conventus
In valle lacrimarum
Detentus
Implorat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Benedixisti, Domine,
Terram hanc benedictam,
Quam de legis opprobrio
Eximis maledictam.

2. Fundata est in montibus
Haec mater generosa,
De Iesu bibens fontibus
Haurit tam gratiosa.

3. Exsultabunt Dei filio
Simul cuncta creata,
Cum de mundi exsilio
Transit haec beata.

4. Exsultet terra
Et insulae laetentur,
Cum haec levatur de pulvere
Ad culmen gloriae,
Hinc angeli Dei iucundentur.

5. Deus in se mirabilis,
Magnus et ineffabilis,
In Abrahae hac filia
Perfecit mirabilia.

6. Felix haec mater
Domini praecepta
Custodiebat et diligebat
Propterea apud eum
Gloriam est adepta.

Responsoria.

1. Anna, gratia vocaris
Iure, quia talem paris,
Quae solem iustitiae
De se caste generavit,
Vere plenum gratiae,
Qui nos reparavit.

V. Beata, quia gratiarum
Ex te fons emanat,
Hic puteus aquarum,
Saucios qui sanat.

2. Anna dicitur donata,
Cui et donavit
Deus dona grata,
Cum eam dotavit
Vere dote bona,
Ut hic eam gratia
Et in futuro protegat
Gloriae corona.

V. Haec est mater sanctae spei,
Quae pro virtute fidei
Accepit bona de manu Dei.

3. Anna, tu veri Samuelis
Castra regens Israelis
Et excludens Ismaelis
Fallentis astutias,
Fundis preces apud Deum
Et extricas Asmodeum
Et eius versutias.

V. Tu Tobiae pie, pia
Ava, praesto sis in via,

Ut a nobis inimicum
Procul pellas impudicum.

4. Vox ab ore, laus de corde
Resultet et exsultet
Omnis homo fidelis,
Cum ab Israelis
Domo homo
Surgit sanctitatis,
Anna, mater honestatis,
Cuius flores in decore
Puritatis, suavitatis,
Fructus in honore.

V. O mater pulchrae dilectionis,
Ex te fons sanctificationis
Prodit, virgo filia,
Quam exora et implora.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Florete, flores, quasi lilium
Et fructificate,
Date
Odorem ac Dei filium
Immensis laudibus collaudate,
Qui Annae matris spiritum
In electorum requiem
Et inter vernantes
Paradisi flores hodie
Feliciter transplantavit.

Responsoria.

1. Arca tu novi testamenti,
Fulgens instar firmamenti,
Omni parte auro tecta,
In te regni virga recta
Manet, o virtutum Anna,
Urnam plenam habens manna
Cum tabulis scientiae.

V. Te perfecit architectus,
Dei natus et dilectus
Manu sapientiae.

2. Clare lucens in procella
Iam de Iacob surgit stella,
Cuius iubar mundo clarum
Lumen fundit, hinc rosarum
Flos pulcherrimus procedit,
Cui spiritus insedit
Vere septiformis.

V. Specular es munditiae,
Cui sol iustitiae
Radios impressit
Imago deiformis.

3. Salve, nobilis virga Iesse,
De qua ortum est praecandens
Lilium convallium,
Quod generavit
Dei filium,
Qui donavit
Omnibus esse,

V. Odor cuius fragrat
Super unguenta pretiosa,
Favum cum melle distillat
Lingua eius gratiosa.

4. Ego quasi terebinthus,
Habens gloriam ab intus,
Ramos meos dilatavi,
Cum Marias generavi,
Trinos flores honestatis.
Eia, mater castitatis,
Ora primam ex te natam,
Gratam cunctis et praelatam,
Utque gratum ex se natum
Oret, ut regnum beatum
Nobis praestet et conspectum
Summae deitatis;

V. Ora patrem, ut per ducem,
Qui redemit nos per crucem,
Nobis orbis reddat lucem.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Induta es a Deo
fortitudine
Et praecincta
pulchritudine
Morum,
Unde tibi praeparata
Est sedes gloriae
In requie
Sanctorum.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
Qui in domo Davidis
Cornu erexit,
Quod in salutem languidis
Et in virtutem pavidis
Ecclesiae direxit,
Cum hanc vere humilem
Misericordiae
Oculis respexit
Ac cum stola gloriae
Palmaque victoriae
Hodie caelis invexit.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Haec cor suum dilatavit
Et ambulavit
In lege Dei.
Ideo ascendit dealbata,
Acsi columba
Esset immaculata.

Ad Tertiam.

A. Multae filiae
congregaverunt
Divitias et delicias
congesserunt,
Tu vero universas
has es supergressa,
Cum hodie regis
cubiculum es ingressa.

Ad Sextam.

A. Super solis
haec radios candidior
Et super stellarum
ordinem lucidior.
Fugatrix tenebrarum.

Ad Nonam.

A. De labore manuum
felix ista manducavit
Et de sua penuria
pauperes ditavit,
Ideo cum angelis
regnum hereditavit.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Adest dies novae lucis,
Quo Annae sanctissimae
Spiritum caelis introducis,
Aeterne rex altissime.
2. Aeterni regis aviam
Cuncti veneremur piam,
Quae nobis speciosam
Paradisi rosam
Genuit Mariam.
3. Mulieris huius fortitudinem
quis investigavit,
Quae furentis Holofernis
caput detruncavit
Et gentis suae populum
ab hoste liberavit.
4. Manum suam pauperibus
sapiens porrexit,
Cuius ab alto munera
altissimus respexit,
Nunc vere bene meritam
ad gloriam provexit.

Ad Magnificat.

A. O oliva corde mitis,
O odorifera vitis,
O ditis
Fons et cisterna viva
Bethlemitis,
Exstingue in nobis
Pestifera
Malae sitis.
O caeli manna, Anna
Fructifera
Et insignis, quae gignis
Visceribus dignis
Fructum benedictum,
Omni bono meliorem,
Natam piam,
Omni rosa rosulentiorem,
Praedulcem Mariam.

Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Oenipontan. 542. add. saec. 15. A. — Brev. ms. Cellae Principum saec. 14. Clm. Monacen. 7213. add. saec. 15. B. — Diurn. ms. Cisterciense saec. 15. Cod. Hamburgen. 1571. C. — In 1. Vesp. Super Ps. **A** fehlt AC. — Ad Magn. **A**, 4 Christi resonemus A. — Ad Matut. Invit. 3 suam hodie AB. — Ibid. 4 aviam B. — In 1. Noct. **A** 4, 3 gesta fehlt A B. — **A** 4, 4 pulchri rivi A. — **A** 4, 5 filia B. — **A** 6, 1 Dominus noster A; statt dessen B:

De radice Iesse graditur
Virga, dum gignitur
Ex Anna virgo Maria.

R 1, 1 in hac die B. — **R** 1, 3 Iuda. — **R** 4, 8 omnis quoque B. — In 2. Noct. **A** 1, 4 Exemis A; statt dessen B:

Israeli convenit
Deo benedicere,
Qui de Anna voluit
sibi matrem sumere.

A 3, 1 Lies: Exsultent? — **A** 5 fehlt B; statt dessen:

Deus, super maria
Qui terram fundavit,
Gratiam pro gratia
Annae cumulavit.

A 6, 2 Domini fehlt B. — **R** 2, 3 dona bona B. — In 3. Noct. Ad Cant. **A**, 8 sq. fehlen B. — Ibid. 10 feliciter fehlt B. — **R** 2, 1 Clara A, lucet B. — **R** 4, 11 et beatum conspectum A. — Ad Primam **A**, 6 fehlt B. — Hiezu der Hymnus: Honos Deo dulce melos, Anal. IV, 78.

27. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Tu virtutum
es viridarium,
Gratiarum
sacrum sacrarium,
Forma vitae,
morum florarium,
Aula solis,
mannae cellarium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt sanctissimae
Annae natalia,
Coetus laetissime
Pangunt sollemnia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tu rogus es aromatum,
Quo surgit fumi virgula,
Septeno mundi climatum
Odoris vitae baiula.

2. Dei summi filio
Sponsam peperisti,
In cuius conubio
Regnum acquisisti.

3. Te factoris aviam
An matrem dicamus?
Sed utramque gloriam
Digne tibi damus.

Responsoria.

1. Flos candoris,
gemma munditiae,
Carbo lucis,
virtus fragrantiae,
Mater matris
factoris filiae,
Reginae gloriae,
V. Nepotem mitiga
Nostris defectibus,
Proli nos colliga
Cordis affectibus.

2. Matutini
 claustrum es sideris,
 Nubes solis,
 praeventrix muneris,
 Excitatrix
 torpentis aeris,
 Industrix aetheris;
V. Stella maris
 ex te resplenduit,
 Quae ducatum
 marinis tribuit.

3. Iubar offers
 mundi caligini,
 Caliganti
 lucem das homini,
 Das reginam
 caelorum agmini,
 Amictum lumini;
V. In te veri
 lanterna luminis
 In ducatum
 defertur hominis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tu es rosae plantatio
 In Ihericho campestribus,
 De qua rosae floritio
 Nostris vernat aspectibus.

2. Mater matris
 solis iustitiae,
 Nobis lucis,
 hosti tristitiae,
 Caelo dedit
 diem laetitiae.

3. O felix, cuius uterum
 Tam felix fructus imbuit,
 Per quem fructum mortiferum
 Homo gustatum exspuit.

Responsoria.

1. Tu aurora
 diei gratiae
 Cum Diana
 beati luminis
 Praevenisti
 solem iustitiae,
 Solem lucis
 fax gratitudinis;
V. In te dies
 nostrae laetitiae
 Unit suae
 vim pulchritudinis.

2. Tu vallis, ex qua lilium
 Iucunditatis germinat,
 Quod omnis pestis vitium
 Odoris vi disterminat;
V. Germinasti
 sacris visceribus
 Dei matrem,
 solem hominibus.

3. Annae pressae maeroribus
 Caelestis ait nuntius:
 Tuis sacris visceribus
 Stirpem promitto praescius,
 Ex ipsa lumen gentibus
 Dei nascetur filius;
V. Felix, ex qua
 mundi lux oritur,
 In qua Dei
 thronus exsculpitur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fons amoenitatis,
 Anna, et dulcedinis,
 Solem claritatis
 Fide paris luminis.

2. Parit flos munditiae
 Fructum castitatis,
 Rivus castimoniae
 Flumen pietatis.

3. Tu Sion, qua ponitur
 Templum conditoris,
 Quo reis suspenditur
 Lex mortis, timoris.

Responsoria.

1. De te sumit
 Dei progenies,

Mundi virtus,
patris effigies,
Candor lucis,
aeterna species,
Solaris facies,
V. Matrem nostro fastigio,
Sponsam caeli palatio.

2. Tu es lucis
novae diluculum,
In te mortis
umbra confringitur,
Dei matris
dulce cenaculum,
In te vertex
sanctorum alitur;
V. Tu aurora,
quam sol subsequitur,
Sol, quo sponsus
Deus ingreditur.

3. Ros, flos, gemma,
Stella, sol gratiae,
Orbis vita,
sphaera stellifera,
Tu stellarum
virtutum serie
Caelos ornas,
illustras aethera,
V. Gratiarum
immensa specie
Omnis levas
maeroris vulnera.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. O beata sterilitas,
De qua dolor concipitur,
Ex quo prolis fecunditas
Orbato mundo panditur.

2. In sacris visceribus
Sidus concepisti,
Cuius in splendoribus
Nobis illuxisti.

3. Salomonis solium
Es totum auratum,
Per beatum filium
Matri praeparatum.

4. Per te duplex gloria
Nobis est exorta,
Filius et filia,
Lux et lucis porta.

5. Diu tellus languit
Nube cumulata,
Flore divo floruit
Nube dissipata.

Ad Benedictus.

A. Tu es flumen
fiscellam deferens,
Quae latorem
legis circumferens,
Defensorem
oppressis afferens,
Hosti celat,
propinquis offerens.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

Sara pulchritudinis,
Anna pietatis,
Rebecca dulcedinis,
Rachel venustatis
Transfers vi propaginis
Ius sterilitatis,
Paris domum numinis,
Templum maiestatis.

Brev. ms. Mantuanum saec. 15. Cod. Univ. Patav. 734. A. — Offic. ms. Barcinonen. saec. 16. in. Cod. Barcinonen. 1 IV 7. B. — Brev. Barcinonense imp. Barcinonae 1540. C. — In 1. Vesp. fünf **AA** super Ps. (die der Laudes) C; nur eine **A** super Ps. O beata sterilitas B. — C hat in der 1. Vesper noch folgendes **R**:

R. Anna, maris stellae mater, tu crimina pelle,
Quae Iesu Christi thalamum mundo peperisti,
Principium vitae, quo vivunt Israelitae,
V. Ex te namque pia processit virgo Maria.

Ad Magn. **A**, 4 sacrum fehlt B. — Ibid. 8 magni cellarium. — Ad Mat. Invit. lautet in BC:

Actoris gloriae
 Laudemus aviam,
Factoris aviae
 Cantemus gloriam.

In 1. Noct. **A** 3, 2 matris A. — C hat in dieser Noct. drei dem vorhergehenden Officium entlehnte **AA**. — **R** 1, 1 Filios candoris A. — **R** 1, 4 tu virtus flagrantiae A. — **R** 2, 4 praeventris A. — **R** 3, 5 fehlt B. — **R** 3, 6 caelorum animi B. — **R** 3, 9 lucerna luminis B. — C hat drei dem vorigen Officium entlehnte **RR**. — In 2. Noct. **A** 1, 1 plantationis A. — **A** 1, 2 In fehlt A. — **A** 1, 3 floritionis A. — **A** 2, 6 divinae laetitiae A. — **A** 3, 1 O felix uterum cuius A. — **A**. 3, 4 exparuit B. — Statt der vorstehenden hat C wieder drei **AA** aus dem vorhergehenden Officium. — **R**. 1, 3 sq. fehlen C. — **R** 1, 9 Inter dies B. — **R** 1, 11 Hivit suae B, Ivit C. — **R** 2, 4 Maeroris vitis terminat A, Odoris indisterminat B, Odoris vidi sterminat C. — **R** 3, 6 fehlt B. — **R** 3, 10 tonitus exsculpitur A. — Statt des 3. **R** steht in C: Inclita stirps Iesse etc. — In 3. Noct. **A** 1, 2 Annae dulcedinis A. — **A** 1, 4 Fati paris B. — **A** 2, 3 Rivus fehlt A, Ritis B; lies Vitis? — Statt dieser **AA** hat C wieder drei dem vorigen Officium entlehnte. — **R** 2, 7 sq. mentus sanctorum alicui A. — **R** 2, 10 consequitur A. — **R** 3 lautet in BC:

O spem miram, quam dedisti
 Iustis et peccatoribus,
Dum Mariam protulisti
 Deo, caelo, hominibus,
Imple, mater, quod coepisti,
 Nos tuis iuvans precibus.
V. Anna, vere claruisti
 Sanctorum in splendoribus,
Omnes opem ferant Christi,
 Parce nobis supplicibus.

In Laud. **A** 1, 1 sterilis C. — **A** 2, 3 in fehlt C. — **A** 3, 1 Salomonis solus est B. — **A** 3, 2 fehlt B. — **A** 4, 3 filio B. — **A** 5, 1 Diu tellus clanguit A, Vintellus clanguit B. — **A** 5, 2 tumulata BC. — **A** 5, 3 Flore devio A. — Diese **AA** stehen in C in 1. Vesp., während ad Laudes fünf dem vorigen Officium entlehnte eingeschoben sind. — Ad Bened. **A**, 7 zelat A. — In 2. Vesp. ad Magn. **A**, 1 Sacra pulchritudinis A. — Ibid. 2 Annae B. — Ibid. 5 Transferens propagis A, Transfers in propaginis B. — Ibid. 6 In sterilitatis B. — Ibid. 7 Panis domum A. — Statt dieser **A** hat C: Virgo semper haec Maria etc. — Hierzu die Hymmen: In 1. Vesp.: Plaudat caelestis curia; in Noct.: Immensae diem gloriae; in Laud: Almi festi periodus. Vgl. Anal. XXII Nr. 46–48.

28. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Prima nostrae
 salutis gaudia
Sacrosancta
 recolat ecclesia,
Sanctae Annae
 venerans sollemnia,
Cuius votis
 largitur omnia
Christus [Iesus]
 cum eius filia,
Sacrosancta
 virgine Maria.

R. Anna trino
 mundum matrimonio
Dei nutu
 ornans ministerio
Trinae prolis
 praesentem ecclesiam
Illustravit
 et supernam curiam.

V. Sidus Anna
clarum, mirabile,
Sidus pandens
solem iustitiae.

Ad Magnificat.

A. O felix, vere pariens
Caelum trinitatis,
In quo corporaliter
Fons divinitatis
Habitare voluit,
Anna sacratissima,
Nos reos a peccatis
Solvens duc ad patriam
Summae claritatis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

In Christo mirifico
Rege gloriemur,
In Annae vivifico
Fructu iucundemur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elevatam super caelos,
sollemnem in gloria,
Annam, vocatam gratiam,
invocemus pro gratia.
2. Caeli Dei gloriam
narrant laetabundam,
Signis dum sanctam Annam
praedicant fecundam.
3. Innocentem manibus
Annae mundo corde
Dat Mariam Dominus,
ut mundet nos a sorde.

Responsoria.

1. Ave, radix
Iesse gratissima,
Anna, Mariae
mater sanctissima,
Nos vivifica,
Nam de te nascitur,
De qua vita oritur.

V. Da terris solatium,
Quae caelis das gaudium
Per Mariam et Iesum,
Eius filium.

2. Felix terra,
quae caelum genuit,
Cui se tota
trinitas incubuit,
In quo Deus
hominem induit,
Dum pati voluit.

V. Ex hoc caelo
micat spes virtutis,
Dona fluunt gratiae
et verae salutis.

3. Arca surgit,
quae urnam suscipit,
In qua verum
manna se condidit,
Quod se nobis
ex ea praebuit,
Vitam restituit;

V. Pia mater,
cum pia filia
Isto manna
nos dignos praepara.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Speciosum prae filiis,
Iesum Dei filium,
Natum Mariae virginis,
Annae scimus nepotulum.
2. Laetificat
impetus fluminis
Civitatem
superni luminis
Gloriosis
Annae ex meritis.
3. Anna vocata gratia,
Vas plenum gignens gratia,
Per cuius abundantiam
Caeli fruamur gloria.

Responsoria.

1. Caritatis
confer insignia
Nobis, Anna,
quae digna gratia
Nuncuparis,
da reis veniam,
Rectis corde
praesta laetitiam.

V. Culpae terram
purgasti scoria,
Mira caelos
ornasti gloria.

2. Funde vinum desolatis
Phiala laetitiae,
Ut de regno claritatis
Detur spes fiduciae;

V. Funde preces
pro nobis sedulas
Iesu, qui plus
largitur, quam postulas.

3. Iudith portas Bethuliae
Ingressa cum laetitia,
Fronte trita superbiae
Nos certos de victoria
Sub typo matris gratiae
Reddit et vera gloria;

V. Haec Ierusalem laetitia
Et sanctorum honorificentia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Novum canamus
canticum laetitiae,
Per quam deletum est
chirographum tristitiae.

2. Sedentibus in tenebris
lux est iustis orta,
Per Annae nepotulum
clausa mortis porta.

3. Viderunt omnes termini
Dei salutare,
Quod per Annae filiam
venit nos salvare.

Responsoria.

1. Paradisi fons
manans e medio,
Se diffundens
grato diluvio,
Annam signat,
terrae solatium
Et caeli gaudium.

V. Fructus vitae colligimus
Ex his paradisi fluminibus.

2. Largitatis
divinae radiis
Insignitos
tantisque suffragiis,
Iesu bone,
Mariae (et Annae) precibus
Semper nos (pie) protege;

V. Accedamus
ad thronos gratiae
Dulcis matris
et piae filiae.

3. Anna trino
mundum matrimonio
Dei nutu
ornans ministerio
Trinae prolis
praesentem ecclesiam
Illustravit
et supernam curiam.

V. Sidus Anna
clarum, mirabile,
Sidus pandens
solem clementiae.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest festum laetitiae,
quo rex aeternae gloriae
Sanctae Annae meritis
reis dat dona veniae.

2. Anna Deum sitiens
caelum parturivit,
Quo Deus induit hominem,
qui nos ad caelos adcivit.

3. Ad Annam cuncti transeant,
Impleri qui desiderant
De generationibus,
Quae virgo sunt et filius.

4. Stella sole radiat
omnibus in luce,
Mariam Anna dum genuit
orbis in salute.

5. Templum misericordiae
Patens veneremur,
Annam, ut eius gloriae
Semper collaetemur.

Ad Benedictus.

A. Splendor lucis
vitae perpetuae,
Iesu Christe,
summae rex gloriae,
Sanctae Annae
nos salvans precibus
Caeli lactantes
coniunge civibus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virgula tam florida,
protulisti fructum,
Rosam pudicitiae
conterentem luctum,
Aquam saporis gratiae
propinasti gratis,
Iesum ora nepotulum,
ut nos iungat beatis.

Brev. ms. Praedicatt. Cremonen. anni 1467. Cod. Casanaten. B VI 5 (1182). — In 1. Vesp. R, 7 Illustrat. — Ad. Magn. A, 1 Lies O felix terra pariens? — In 1. Noct. A 1, 4 per gratiam. — A 3, 2 Anna. — R 3, 6 Ex eam. - In 2. Noct. R 2, 8 Lies donat quam? — In 3. Noct. R 1, 3 sq. Grato se diffundens. — R 3, 4 mysterio. — R 3, 7 Illustrat. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 7 ora fehlt. — Das Versmaſs erscheint an mehr als einer Stelle entweder ursprünglich vernachlässigt oder später verdorben.

29. De sancta Anna.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Alma mater Anna, gaude,
Tibi multa digna laude
Inerant ex filia,
Namque dum fit mater Dei,
Te monstrat, quia sis ei,
O felix prosapia,
Cuius germen virga Iesse,
Qua suscepit matre esse
Dei sapientia.

In Nocturno.

Super Psalmos.

A. O quam pulchra propagine
Praefulsit Annae filia,
Deus dum carnis tegmine
Homo fulsit ex Maria.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. O quam dulcis divinitas
Se in Christo exhibuit,
Fecunda dum virginitas
Huic servi formam induit.

Ad Benedictus.

A. O quam felici gaudio,
Anna, gaudes cum filia,
Eius dum dulci filio
Iam frueris in gloria.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultet in gaudio
Spiritus Mariae
Dulci natalitio
Matris Annae piae;
Felix Anna tali prole,
De qua orto Christus sole
Fit nostra redemptio.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Olomucen. I VIII 4. add. saec. 15. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 4 matrem. — In Noct. A, 4 Homo dum fulsit. — In Laud. Ad Bened. A, 4 Tam fruens in. — In 2. Vesp. Ad Magn. A, 6 orta Christus; sole fehlt. — Das Officium hat nur eine Nocturn; in Nocturn und Laudes alle Psalmen sub una; das Fehlende de communi virginum. Hiezu die Hymnen: Gaude mater ecclesia (Anal. IV, 77) und: O quam festa felicia (Anal. XXIII, 123).

30. De sancta Anna.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adsunt Annae
grata sollemnia,
Laude dulcisona
plaudat ecclesia.

In 1. Nocturno.

Responsoria.

2. Cordis ac vocis iubilo
Pangamus laudes Domino,
Annae festum cum gaudio
Praesens celebret contio.
V. Suscipe devotae
praeconia, Christe, catervae.
3. Clausit vas Anna,
clausit quod fertile manna,
Vas Ioachim gignit,
quod caelicus ignis inignit,
V. Vas Ioachim finxit,
Domini quod dextera pinxit.

In 2 Nocturno.

Responsoria.

2. Gignit humus spinam
stirps Iudae germinat Annam,
Spina parit florem,
sic parturit Anna Mariam,
V. Ut geminata reis
sint patrocinia nobis.
3. Fulget lux celebris,
qua transit Anna sacrata,
Deliciis crebris
fruitur quae pace beata,
Natam quam tenere
laetari matris honore
V. Qui dubitat temere,
cesset laus eius ab ore.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

2. Auster dat imbrem,
ventum repulit glacialem,
Coniugis opprobrium
Ioachim delevit in aevum,
V. Contra spem sobolis
dum gignit aroma pudoris.
3. Plebs sitit Hebraea,
populo dat pocula petra,
Bis Moysi virga
confestim paruit icta,
Languidus orbis eget
nec quis medicamina praebet,
V. Donec ventre piam
sterilis parit Anna Mariam,
De qua fons crevit,
quo genus omne bibit.

Brev. Sleswicense imp. Sleswici 1512. — Alles Fehlende prosaisch; in jeder Nocturn das erste R prosaisch.

31. De sancto Ansgario.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ludovicus imperator
Dirigit Ansgarium,
Ut sit Sueis legislator
Docens evangelium;
Caeli spargit ex thesauro
Veritatis gratiam,
Ex doctrinae profert auro
Fidei constantiam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Summo regi supernorum
  Iubilemus pariter,
Eius laudes et sanctorum
  Psallentes sollemniter.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In aetate iuventutis
  Crevit cum Ansgario
Decus morum, lux virtutis,
  Dei benedictio.
2. Factus frater monachorum
  Per virtutes floruit,
Ad conventum supernorum
  Se totum disposuit.
3. Primo Danis, tandem Sueis
  Fidem Christi praedicat,
Nec formidat, quod haec saevis
  Gens se factis implicat.

Responsoria.

1. Ludovico preces ferunt
  Legati de Suecia
Et doctores sibi quaerunt
  Praedicandi gratia,
V. Doctor mitis, Dei vitis,
  Adfertur Ansgarius.
2. Profert verbum vox divina
  Radiando caelitus,
Quod procedat in doctrina
  Et virtute spiritus;
V. *Praevenisti eum, Domine, in benedictionibus dulcedinis.*
3. Tribulatus ex labore
  Bircham tandem attigit,
Quem rex Bero cum honore
  Reverenter colligit.
V. *Deduxisti eum, Domine, in via tua et ingressus est in veritate tua, Domine.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pro paganis convertendis
  Fervida oratio
Cor accendit et extendit
  In doctrinae studio.
2. Monstrat sursum inspirando
  Dei revelatio,
Quod procedet germinando
  Sua praedicatio.
3. Stans in Bircha per doctrinam
  Fideles multiplicat,
Offert pravis medicinam
  Et Christum magnificat.

Responsoria.

1. Praefectus regis inclitus,
Fidelis Erigarius,
Totus in fide floruit
Miraculisque claruit;
V. Domum suam magnificat
Et templum Deo dedicat.
2. Benigne Bircham respicit
  Dans Simonem pontificem,
Qui lapsos fide reficit
  Scandens virtutum apicem,
V. Verbis, factis et moribus
Dat fidem infidelibus.
3. Hunc Simonem vi repulit
  Pravorum persecutio,
Nitardum morte sustulit
  In fidei martyrio;
V. Vitam duxit feliciter
Hic Nitardus presbyter.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Danis in Sleswik fabricat
  Ansgarius ecclesiam,
Fidem Christi fortificat
  Rex mitis per potentiam.
2. Illic diversi confluunt
  Nationum populi
Et in fide proficiunt,
  Deo servire seduli.

3. Hinc sanctus Ripam eligit
Ecclesiamque construit,
Illic fideles colligit
Presbyterosque statuit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Missam sibi prophetiam
Audit vir angelicus,
Quod det Sueis caeli viam,
Dux fit apostolicus.

2. Ad Sueones iterato
Missis sacerdotibus
Voto semper astat grato
Pro Dei cultoribus.

3. Tam aetate quam labore
Consumptus Ansgarius
Gravi coepit ex languore
Infirmari fortius.

4. Tandem pellis sola restat
Cum nervis et ossibus,
Totus tamen fervens exstat
In divinis laudibus.

5. Ad augendam fidem Christi
Fratres omnes excitat,
Intra fidem gentes sisti
Deo plorans supplicat.

Ad Benedictus.

A. Languidorum multitudo
Suis sanctis precibus
Surgit sana, fortitudo
Daturque debilibus;
Infirmantes adportantur
Ex diversis partibus,
Omnes Christum confitentur
Restitutis viribus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. In extremo terrae sita
Est Sueonum regio,
In pagana sorde trita
Traditur Ansgario,
Per doctrinam quod polita
Fiat habitatio
Christo, qui est lux et vita
Summaque perfectio.

Brev. Upsalense imp. Holmiae 1496. — Die fehlenden Teile prosaisch. In 3. Noct. R 1 fängt poetisch an, verläuft aber prosaisch in einen Vulgatatext: In excelso sedens throno sic ait Ansgario: Audite, insulae, et attendite populi de longe, Dominus ab utero vocavit me. V. De ventre matris meae recordatus est nominis mei. — RR 2 und 3 sind ganz prosaisch. Zum Officium gehören die Hymnen: In 1. Vesp.: Ansgari pater optime (Klemming I, 1); ad Laudes: Vidit puer Ansgarius (Klemming I, 6).

32. De sancto Antonio.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Nunc Aegyptus parens gaudeat
Suae prolis dans beneficia,
Et desertum decore floreat
Antonio praebens obsequia,
Sed Lesatum virtute polleat
Tanti patris fultum praesentia.

R. Virgo, fruens meritis
doctrinae, caelica vitis,
Regula virtutis,
fons, quo fluit unda salutis,
Abba, pater, gaude,
summa dignissime laude,
V. Et memor esto gregis
poscens consortia regis.

Ad Magnificat.

A. Migrat gaudens
pater Antonius,
Mundum linquens
peccati nescius,
Et qui sancte
vixit diutius,
Vivit sanctus
sanctorum socius.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Omnes fratres, convenite,
Festum patris agite,
Nunc exsultemus, venite,
Novo cantu pangite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Antonius, vir inclitus,
Auditor evangelii,
Studet implere penitus
Sacri normam consilii.
2. Se committens Domino
Contemptis terrenis,
Non curans de crastino
Cuncta dat egenis.
3. Fugiens Antonius
cunctorum conspectum
Asperum et arduum
sumpsit institutum.

Responsoria.

1. Mente prona
studet Antonius
Oboedire
sacris eloquiis,
Cuncta vendit,
dispergit citius
Datque pauperibus;
V. Audit evangelium,
Quod relictis omnibus
Debet sequi filium
Vir perfectus moribus.
2. Expeditus
currit celerius,
Fugit mundum
et quaerit anxius,
Ubi Deo
vacet devotius
Atque iucundius;
V. Ad remota
loca confugiens
Vitat notos
secretum cupiens.
3. Dum virtuti
se totum dederat,
Perfectorum
mores considerat,
Filiorum
dictis obtemperat,
Quos doctos noverat;
V. Servum gratis
se cunctis fecerat,
Audit omnes,
inter quos aderat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctorum, quos noverat,
Fungitur consortiis,
Quos instructos sciverat
Divinis eloquiis.
2. Fit in brevi tempore
Sanctitatis vasculum
Fitque degens corpore
Virtutum vehiculum.
3 Hostis videns
fremit et eiulat,
Nunc adversis,
quae menti baiulat,
Mente pungit,
promissis stimulat.

Responsoria.

1. Sanctitatis
ascendens culmina
Virtutumque
decore floridus
Perfectorum
decorat agmina,
Vita castus,
exemplo fulgidus,
V. Veritatis
ostensor lucidus,
Exstirpator
errorum rigidus.
2. Hostis motus invidia
Virum ad alta scandere
Sua studet versutia
Sanctum ad ima trahere,

Mollit, terret per varia,
Volens sic iustum vincere;
V. Importunus
obstat Antonio,
Ut vel gratis
vincat vel taedio.

3. Christus, custos Antonii,
Cum venit ad spectaculum,
Quo fervent hostes impii
Et eius caedunt famulum,
Tunc divini subsidii
Lux effugat crepusculum,
Illustrat habitaculum;
V. Gaudet Christus
cernens Antonium,
Gloriosum
victorem hostium.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Antra petit eremi
functus victoria,
Ubi tela daemonum
confregit omnia.

2. Tunc desertum floruit
Floribus virtutis,
In deserto patuit
Doctrina salutis.

3. Post haec carne solvitur
Culpis absolutus
Et Christum consequitur,
Quem fuit secutus.

Responsoria.

1. Felix pugna,
felix victoria,
. . . .
felix constantia,
Qua felici
potitur gloria
Antonii
perseverantia,
V. felix virtus
et felix gratia,
Quae tot sanctis
praebent auxilia.

2. Signis valet
et verbis proficit,
Iugo Christi
quam plures allicit,
Morbos pellit
et hostes eicit
Et procul abicit;
V. Iustum sic Christus perficit,
Prorsus in nullo deficit.

3. Post labores eximios
Et quam plura certamina,
Post triumphos egregios
Transit ad caeli lumina,
Post se relinquens filios
Caelestis vitae germina;
V. Migrat decus munditiae,
Exemplum paenitentiae,
Divina cernens lumina,
Stola dotandus gemina.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest dies celebrandus,
Quo beatus Antonius
Caelum migrat laureandus,
Dux monachorum praevius.

2. Non instructus literis
Vincit sapientes,
Huius mundi miseris
Moribus haerentes.

3. O quam digne disputat
Veritatem firmans
Et errores amputat
Simplices confirmans.

4. Multa futura sentiens
Plura nuntiavit,
Tandem ad finem veniens
Caelum subintravit.

5. Pauper in divitiis,
Sed dives in gratia,
Copiosus praemiis
Conregnat in gloria.

Ad Benedictus.

A. O Antoni,
rerum abiectio,

Fratrum amor,
carnis afflictio,
Mens devota,
morum religio
Te confirmant
in regni solio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Antoni,
fulgens munditia,
Consulator
sacri consilii
Et verborum
pollens facundia,
Ad te tui
suspirant filii,
Quorum memor
nunc sis in patria,
Ut sint tui
in Christo socii.

Brev. Paulinorum imp. Venetiis 1540. A. — Diurn. ms. Paulinorum saec. 15. Cod. Gottwicen. 439. B. — In 1. Vesp. Super psalm. R, 5 Alba pater B. — In 1. Noct. A 3, 1 u. 2 umgestellt. — In 2. Noct. A 1, 2 consortio. — Hiezu die Hymnen: In 1. Vesp.: Nova procul et vetera (Anal. IV, 86); ad Noct.: Laudes promat Antonio (Anal. XXIII, 125); ad Laudes: Corda iungant astantium (Anal. XXIII, 125).

33. In Inventione s. Antonii.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gaudeat ex toto,
pari se celebret seu voto
Orbis terrarum
tantum claruisse thesaurum,
Per quem languentes
ad eum palam venientes,
Cum sint devoti,
liberantur pondere loti.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus creatorem,
Antonii qui splendorem
Hodie splendidiorem
Claruit Theophilo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Exsultemus
omnes in Domino,
Quia praesul
vere Theophilus
A Caesare
missus divinitus
Antonium,
Aegypti nobilem,
Hodie sollemniter
Meruit invenire.

2. Daemones in Sophia,
Constantini filia,
Testabant dicentes,
Quatenus Antonium,
Cultorem egregium,
Sentirent dolentes.

3. Inventionis modernae
Laetetur ecclesia,
Praestet nobis hinc aeternae
Christus vitae gaudia.

Responsoria.

1. Gabriel angelus
Locutus est Caesari
Dicens: In Aegyptum
Mitte Theophylum,
Inquit, pontificem
Cum Fratrum cuneo
Bis sex peritorum,
Ut inquirentes
Locum experiant,
Gloriosus in quo
Pater Antonius
Eremiticam
Duxerit eius vitam;

V. Vult namque Dei filius,
Quaerendus sit Antonius
Ad fugandum daemonia
Septem, quae sunt in Sophia.

2. Cum Aegyptum visitassent
Misso Theophilo
Viri fratres tantique
Thesauri super negotio
Totis laborassent
Viribus innitendo,

V. Tandem cum lacrimis
Orando Dominum
Simul ad eremum
Iter per asperum
Viam arripiunt,
Sicut erat futurum.

3. Sincerus cum eremita
Silvis latitasset ita
Fundans habitaculum,
Plures in quo residentes
Fratres Deo servientes
Evitassent saeculum,
Quorum ex eremi more
Nullo excepto priore
Loquitur vocabulum,
Pontifex cum introisset,
Disciplinam hanc vidisset,
Benedixit Dominum.

V. Viri secum literati
A priore salutati
Sequuntur Theophilum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum binae tumulum ferae
Sancti sine crimine
Foderent, terra replere
Praesul vidit, lumine
Angelos autem gaudere
Super corpus nobile.

2. Adferentes corpus sacrum
Pontifex cum fratribus,
Mirifice decoratum
Angelorum vocibus,
Ad eremum assignatum
Redeunt cum laudibus.

3. Praesul eremi contentus
Suis cum notitia
Tam prioris quam conventus
Claustri sub silentia
Thesauro cum pretioso
Festinant a patria.

Responsoria.

1. O Christicola venerabilis,
Antoni, stirpe nobilis,
Quantam tibi Deus
Contulit gratiam,
Nam ad nominis gloriam
Sacrum et immaculatum
Corpus tuum
Episcopo Theophilo
Signis cum fulgentibus
Hodierna die
Largitus est invenisse.

V. Ecce signa, quae monstrantur
A thesauro nobili:
Mortui resuscitantur
A morte terribili,
Et daemones effugantur
Ad salutem populi.

2. In Aegypti praesul regno
Beatorum corpore
Signum dans more paterno
Campis vel itinere
Sedet a castro remote
Quondam, a quo populus
Daemonum audita voce
Tam servus quam dominus
Exeunt arma gerentes
Ad terrorem hostium;

V. Daniel male tractatus
Fremens a daemonio,
Sanctum invocans, curatus
Plebis est in medio.

3. Inde castri coram clero
Nuntiat familia,
Lupi quatenus pro vero
Nuper animalia,

Vitulos, capras et oves,
Pueros et omnia
Devorant simul et boves
Intra villae moenia.
V. Sancto tamen imperante
Lupis prosternentibus,
Domino cooperante
Vitam reddit omnibus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Antonium exclamabant
Voce magna daemones,
In saeculum qui vexabant
Tam fortes quam debiles,
Dicentes: o eremita
Valde venerabilis,
Quare nos comburis ita?
Parce nobis miseris.
2. Via, qua pertransierunt
Ferentes Antonium,
Mortuos tres invenerunt
Devoratos nimium,
Super quos deposuerunt
Sanctum corpus proprium,
Unde sani revixerunt
Eius per auxilium.
3. Daniel arte ligatus
Daemonum in carcere
Audiens haec. quod beatus
Potens fertur opere,
Currit nimis anxiatus
Sanitatem poscere,
Obviando liberatus
Fit ab omni pondere.

Responsoria.

1. Puer quidam habens patrem,
Effron cuius nomen est,
Infra regni civitatem
Suspendi damnatus est,
Cum autem foras exiret
Ductus ad patibulum,
Invocavit, ne periret,
Sanctum Dei famulum,
V. Cumque iam suspenderetur,
Sancti patris meritis
Puer vivus obtinetur
Cum capillis capitis.
2. Ierusalem cum intrassent
Praesul et discipuli
Navem nec non procurassent
Thesauro tam nobili,
Super mare collocati
Recta navigant via,
Licet forent occupati
Multa per contraria.
V. Gratia tandem divina,
Meritis Antonii,
Ad urbem lapsa ruina
Remigant Constantii.
3. Glorioso patre viso
Constantino praegaviso
De puella, sequitur,
Quod, cum catenis ligata
Membra tangeret beata,
Soluta relinquitur,
V. A malignis liberata
Locumque perosculata
Sapienter loquitur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ante trinitatis thronum
Pastorem eremi bonum
Christus hunc instituit,
Cuius sacrum corpus lotum,
A tumulo nunc amotum
Theophilo claruit.
2. Constantinopoliae
Tuae Caesar profuit,
Gaude, cuius filiae
Salutis lux floruit.
3. Modernam inventionem
Sancti patris ad honorem
Sollemniter celebremus,
Ut pro nobis apud Christum
Intercedat regem istum,
Quem frequenter adoremus.

4. O quam decorus et pius
Est beatus Antonius,
Ex odore cuius sacro
Terra fragrans fit in agro.

5. Hic cultor inventus est,
Hymnis honoratus est,
Cum angelis visus est
Hodie, laetemur.

Ad Benedictus.

A. Summi patris in gloria
Iubilemus Antonio,
In hac cuius ecclesia
Celebratur inventio;
Laetetur ergo patria
Multiplici prae gaudio,
Cunctis ut vitae venia
Sit eius ex officio.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Tanti pastoris,
eremitae cordis et oris
Mundus laetetur,
inventio celebretur,
Sed nimio zelo
veneretur corde sereno,
Ut consolamen
praestet Deus populo. Amen.

Brev. ms. Minorum saec. 15. Cod. Dolen. 34. — In 1. Vesp. ad Magn. A 5 quem fehlt. — In 1. Noct. A 3, 3 nobis in aeternae. — In 2. Noct. A 1, 3 terraque. — A 1, 5 Angelus. — In 3. Noct. A 3, 3 quid beatus. — R 3, 1 patre iulo. — R 3, 8 Locum praeosculata. — In Laud. A 2, 2 Tuae Caesar filiae. — Hiezu die Hymnen: Anal. IV Nr. 153 und 154. — Der Text ist an manchen Stellen so verderbt, dafs jede Heilung unmöglich schien; so namentlich A 2 in der 1. Vesper. — Verbreiteter ist ein anderes prosaisches Officium dieses Heiligen, das aber eine poetische Antiphon ad Magn. und ein ebensolches Invitatorium hat (vgl. z. B. Brev. ms. S. Crucis in Austria 320. saec. 14. und Clm. Monacen. 366. saec. 15.):

A. Dies ista celebris,
Nostris orta tenebris
Post mundanae vitae curas,
Post labores et pressuras
Inclitum Antonium
Caeli super solium
Ad vitam parturiit.

Invitatorium.

Iubilemus voto pari
Deo nostro salutari,
Qui cum angelis laetari
Contulit Antonio.

34. De sancta Apollonia.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificavit animam
Virginis cantantis
Christus, suum dominum
Digne collaudantis,
Per quam fidem ecclesiae
Servet militantis,
Laetatur et exercitus
Chori triumphantis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem caelestis curiae,
Vexillum Apolloniae,
Quam summae duxit gloriae,
Venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. O martyr Apollonia
   Cum magnificentia
   In caelis es elevata.
2. Sancti soror Laurentii,
   virgo gloriosa,
   In sole fixit tabernaculum
   martyr gratiosa.
3. Innocens manibus
   Virgo, Deo grata,
   Ignis in caloribus
   Fuit cruciata.

Responsoria.

1. Creatrix et deica
   lux et increata,
   Relativo radio
   characterizata,
   Martyr Apollonia
   quam fide formata
   Recognovit iugiter
   poenis lacerata,

V. Nobis iam fidelibus
   sit praeconizata,
   Cunctis in articulo
   mortisque clamata.

2. Cyrillus Christi virginem
   affectans violare,
   Quam precibus et pretio
   promisit se dare,
   Sed velut polus arcticus
   immobilis constare
   Se fixit Apollonia
   pro Deoque certare,

V. In quo tyrannus nequiter
   decrevit conspirare,
   Corpus eius praecipiens
   Gaio laniare.

3. Felix et ingenua
   virgo flagellata,
   Carceris ergastulo
   diu mancipata
   Ac ibidem poenae
   famis deputata,
   Diem post trigesimum
   est liberata;

V. Haec refecta caelitus
   sicque confortata,
   Ut nil appareret,
   quin sit sanata.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eructavit cor devotum
   Verbum bonum, non remotum
   A Dei iustitia,
   Huius gemma pretiosa
   Sponso suo gratiosa
   Fidei constantia.
2. Deus noster, refugium,
   Virtus et adiutorium
   In tribulatione,
   Deduxit Apolloniam
   Ad fidei constantiam
   In concrematione.
3. Fundamenta montium
   Deum contemplantium
   Sanctis deputata,
   Nunc regnat in aethera
   Ibique elevata.

Responsoria.

1. In Babylon de Iudaea
   Per capillum capitis
   Danieli ferebatur
   Habacuc,
   Ex meritis Apollonia
   Per capillos suspensa
   Cerniturque illaesa,
   Sic evasit poenas
   Baal militis.

V. Diem festum celebrantes,
   qui Deum diligitis,
   In honore sanctae,
   sicque salvi eritis.

2. O quam probat sanctam Dei
   labiorum sectio,
   Sospitati dat et aegros
   dentium excussio,

Immanis perfidorum
atque malleatio,
Dum ab ea fit confessa
fidei religio;
V. Virgo Christi sic cucurrit
in praesenti stadio,
Ut nunc sanctis societur
triumphali bravio.

3. Igni virgo deputata,
Sed in nullo concremata
Fit Messiae gratia,
Quam dilectam tunc vocavit
Et cum sanctis coronavit
In caelesti patria,
Ignis ictu excaecata
Gens exspirat et prostrata
Cyrilli potentia;
V. Cuius pater hoc edicto
Deo nostro derelicto
Ductus est dementia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cantate cuncti noviter
In terra habitantes
Hoc festum Apolloniae
Devote celebrantes.

2. Laetentur terrae et insulae
Cum Deo regnante,
Triumphum Apolloniae
Condigne praemiante.

3. Cantate novum canticum
Miranda facienti,
Qui nefas malleantium
Destruxit vi potenti.

Responsoria.

1. Corpus sanctae virginis
manens inhumatum
Lupis est et canibus
statim deputatum,
Noctis in silentio
sed fuit furatum,
Per matronam cautius
in cista collocatum,
V. Quod metu disposuit
Lugduni translatum,
Ut ibidem merito
foret tumulatum.

2. Refulsit sol in clipeos
aureos colore,
Quo fortitudo gentium
sternitur timore,
Sic sol in Apolloniae
iustitiae decore
Fulsit inardenter
ducta Dei amore,
V. Ac mens principatuum
concutitur pavore,
Dum in eis obviam
habet in maerore.

3. Turbae pavent gentilium,
Dum vernat sicut lilium
Laus virginis beatae,
Quae passa fuit hodie
Pro fide regis gloriae
Monte Thabor translata;
V. Sit deprecatrix veniae
Flos rubens Alexandriae
Pro nobis indilate.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Deus regnans, Dominus,
indutus decorem
Nobis huius tribuat
virginis amorem.

2. Iubilate, terrae
omnes inquilini,
In honore sponsae
foederis divini.

3. Deus, qui me lotam
post lucem vigilantem
Ac pro tua pietate
salvasti fluctuantem,
Salva plebem
hoc festum celebrantem.

4. Benedicant opera
Dei creatorem,

Qui dat Apolloniae
sanare languorem
Dentium, fidei
fit hoc ad decorem.

5. Laudent Deum fluctuantes,
In procellis naufragantes
Ex terroris pulsibus
Et ad litus remeantes,
Corpus huius deportantes
Sanctis suis precibus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Israelis
Deus adoretur,
Corpus Apolloniae
qui Thabor tuetur
Illicque cotidie
Languidos medetur,
Sibi laus et gloria
sine fine fundetur.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat anima
mea iam salvatorem,
Sic cuilibet catholico
qui robur et vigorem
Porrexit Apolloniae
per fidei fervorem,
Dum hac die martyrii
adepta sit virorem.

Brev. ms. Carmeli Bambergen. anni 1467. Cod. Bambergen. Ed VII 25. — In 1. Vesp. ad Magn. 3 Istius suum dominum. — Ibid. 4 fehlen zwei Silben; digne ergänzt. — In 1. Noct. R 1, 1 Creatrix et desia. — R 1, 9 Nobilis iam. — R 2, 12 Gayo. — In 2. Noct. A 1, 4 gemme. — R 2, 2 Et virtus et. — R 1, 5 Apolloniam. — R 1, 6 suspensam. — R 1, 7 Cernitusque illaesam. — R 2, 3 Hospitari dat et. — R 2, 6 atque ergänzt. — R 2, 11 sociatur. — In 3. Noct. A 1, 1 cuncti ergänzt. — A 2, 4 praemiantem. — R 3, 2 vernavit. — R 3, 6 Thabo. — In Laud. A 2, 3 tantae sponsae. — A 5, 3 Exterioribus pulsibus. — A 5, 6 tuis. — Ad Bened. 4 Thabo.

35. De sancta Apollonia.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultat ecclesia,
Plaudat caelestis curia,
Quod hortus deliciarum,
Liliorum et rosarum
Ornatus est decenter,
Et sponsus sponsam floribus,
Balsami odoribus
Perfragrat reverenter,
Dum castitatis lilio,
Passionis martyrio
Apollonia ornatur,
Cuius per suffragium
. . . .
Prorsus evacuatur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem, virginum Dominum,
Venite adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Admirabile nomen Domini,
Quod sacratae virgini
Apolloniae cum angelis
Coronam praebet in caelis.
2. In sole tabernaculum
Suum aedificavit
Haec virgo, dum cor thalamum
Christo praeparavit.

3. Innocens virgo manibus
   Respuit malitiam,
   Verbis non inanibus
   Suadens pudicitiam.
4. Speciosus prae filiis
   Deus hanc amavit,
   Qui rosis et liliis
   Virginem stipavit.
5. Deus de eius medio
   Cordis non movebatur,
   Nec virgo fracta taedio
   Mori subtrahebatur.
6. Fundamenta in montibus
   Posuit, quam dilexit,
   Sion Deus virtutibus
   Laetanter hanc invexit.

Responsoria.

1. Imperatoris Decii
   Tyrannide vigente,
   Per diversa supplicii
   Genera irruente
   In vulgus Alexandriae,
   In sanctos acerrime,
V. Sancti mactantur,
   calamis oculi terebrantur.
2. A ministris diaboli
   Beata Apollonia
   Ad tribunal domini
   Ducitur inviolata,
   Parvipendens verbera
   Et probra irrogata;
V. Ut mitis agna
   pertulit supplicia magna.
3. Iudex hanc castam virginem
   Blandis verbis hortatur,
   Adoret ut imaginem
   Iovis, poenam minatur,
   Sed haec virgo Christiana
   Idola despexit vana.
V. Daemoniis plena
   haec sunt, ait virgo serena.
3. Fit tumultus populorum
   In virginem clamantium,
   Quod vasa daemoniorum
   Esse inhabitantium
   Idola protestatur,
   Quod orbem tormentatur;
V. Morte condemnatur
   nec virgo sic superatur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Annuntiate, gentes,
   Gloriam Apolloniae,
   Quarum sanavit mentes
   Pio medicamine.
2. Viderunt omnes populi
   Patrata mirabilia,
   Quae Deus, auctor saeculi,
   Gessit in Sion filia.
3. In conspectu Domini
   Iubilet sanctorum
   Contio, quod virgini
   Lux orta est iustorum.

Responsoria.

1. Praeses iubet, ut furentes
   Paganorum populi
   Apolloniae tunc dentes
   Excutiant sic singuli,
   Sed Christi virgo nobilis,
   Fide stat immobilis,
V. Mente Deo tota
   reddens Christo sua vota.
2. Rubens os virgineum
   Forcipibus gravatur,
   Mandibula dentium
   . . . annullatur,
   Abhorrent gentium mentes
   Gingiaas cruore fluentes;
V. Haec pro te pia
   virgo fert Apollonia.
3. Horrent hanc videre gentes,
   Quod sanguinis profluxio,
   Nec ob hoc protrahunt mentes
   Ab erroris invio,
   Ut collaudent nomen Christi,
   Vincere qui dedisti,
V. Sed magis insania
   fremuit gens mente profana.

4. Sedatur nec sic iudicis
Procacitas . . . .
Nequam iracundia
Facit edictum sceleris,
V. Sanctaque Apollonia
Incendiis tradatur
Et viva comburatur.

In 3. Nocturno.

Responsoria.

1. Minantur incendia,
Se vivam concremari,
Nisi cum malis impia
Verba velit profari,
Paulo virgo deliberans
E manibus prorupit
Et ad ignem adcelerans
Mori pro Christo cupit.
V. Mortua pro Christo
regno praemiatur in isto,
Ubi non sunt minae,
sed quies et pax sine fine.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In altis habitans,
terram Deus, aethera firmans,
Firmat Apolloniam,
facie radiante decora.
2. In hymnis iubila,
plebs sancta, cum Apollonia,
Dulcisona quae suo
pangit nova cantica sponso.
3. De luce vigilans,
Deus, ad te, ludibria calcans,
Virgo serpentem
iudicem vicitque furentem.

4. Dentibus excussis
et membris omnibus ustis
Astra Dei veri
petit Apollonia caeli.
5. Ignis nec aestus
dentium frangorque molestus
Non variant mentem
pro Christo sic patientem.

Ad Benedictus.

A. Benedictus sit Dominus,
Qui Apolloniam
De inimicis tribus
Ferre fecit victoriam,
Corpus conservans pudicum
Virtutibus ornabat
Veteremque inimicum
Et idola calcabat,
Mundi fastum et decorem
Sprevit et iudicis furorem
Dentium excussione
Rogumque intravit,
Christo hostiam litavit
In ardoris passione.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Apollonia beata,
Quae per dentium tormenta
Et per ignis supplicium
Transis ad aeternam vitam,
Stolam sumens redimitam,
Choros sanctarum virginum;
Tu cuncta mala gentium
Propitia exclude,
Aufer dolorem dentium,
Nos, apud Deum stude,
Ut post vitae miseriam
Intremus caeli curiam.

Brev. ms. Murense saec. 15/16. Cod. Araugien. M 9 fol. — In 1. Noct. **A** 2, 3 Haec virginum dum. — **A** 3, 4 Sordens pudicitiam. — **A** 4, 1 Prae filiis hominum. — **A** 5, 3 facta. — **R** 1, 3 suppliciorum — **R** 1, 5 Vulgo Alexandriae. — **R** 1, 8 oculi tenebantur. — **R** 2, 5 verba. — **R** 2, 7 sq. agnus pertulit supplicia crudelia atque magna. — **R** 3, 2 virgine. — **R** 3, 7 contemnatur. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Annuntiante. — **R** 1 auch in der 1. Vesper. —

R 2, 7 virgo pia. — R 3, 3 Nec ab hoc. — R 3, 4 Ab erroris in divino. — R 3, 8 gens a mente. — Diesen RR gehen drei andere prosaische vorauf. — In 3. Noct. Ad Cant. A prosaisch. — R 1, 7 Et fehlt. — In Laud. A 1, 4 radiente. — A 3, 4 vicitque iudicem furentem. — A 4, 3 fehlen zwei Silben; veri ergänzt. — Ad Bened. A, 11 excussionem. — Ibid. 13 Christi.

36. De sancta Apollonia.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Regia ex prosapia
Refulgens Apollonia
Ovans rerum inopia
Caelica fert stipendia,
Quam gignit Alexandria.

2. Quae rorem sugens pneumatis
Subtraxit cultum idolis,
Affirmat pacis foedera
In Deo experienda.

3. Stupore nullo terretur
Nec blandimentis laeditur
Fides inchoata,
Crucifixum praedicat
Et opibus renuntiat.

4. Rutilabat facie
Nimium decora,
Largitorem gratiae
Flagitat sonora
Prece, ut intrepida
Vincat criminosa.

5. Mortis gustat calicem
Virgo generosa,
Ad caeli migrat apicem
Martyr animosa,
Praepolitis moribus
Castis iuncta amplexibus.

R. Surge, Apollonia,
Oppressorum onera
Supplici oramine
Alacriter alleva.
Nostra te suspiria
Pulsant adiutricem,
Fuga quaeque noxia
Et Stygis merge picem;

V. Gaudet tua praesentia
Tota caeli curia,
Et tua sublimatio
Est nobis gratulatio.

Ad Magnificat.

A. Ave, pietatis oliva
Ave, castitatis
amatrix sedula,
Ave, martyr triumphalis,
Venustatis mirificae,
Lucerna ad instar carbunculi
Mundi per climata
Coruscans, gemma pretiosa.
Ave, rosa puritatis,
Sancta Apollonia,
Nostrum statum pravitatis
Dissipa
Per tua suffragia,
Ut huius vitae
In procella
Contraria
Salutis bella
Vincere cum gloria
Valeamus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum, solem iustitiae,
Cum Apollonia intuentes,
Ut noctem maestitiae
Pertranseuntes
Auroram gratiae
Vigilantes praestolemur,
Iubilantes laudibus
Deum adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nomen tuum admirabile
Ore virgineo praedicatur,

Domine, dum Apollonia
Vero exercitio
Floret in urbe Alexandria.

2. In omnem terram provehitur
Felix eius memoria,
Clara orta prosapia
Deum fatetur idola
Spernendo vaga.

3. Quis iste rex est gloriae,
Palmam qui victoriae
Contulit Apolloniae?
Quae carnis iura domitans
Montem conscendit Domini,
Anhelans ad caelestia.

Responsoria.

1. Nobilis Apollonia,
Egregia
Orta ex progenie,
Flagrat Dei amore,
Balsamato pneumatis
Perfusa rore.

V. Insignis virtutibus
Mundi opibus
Renuntians vana
Et gaudia spernit.

2. Idolatriae
Tradita cultui
Inclusa virgo beata,
Sed idolo dissipato
Aurum miseris
Distribuit catervis.

V. Sunt, inquit, haec daemonia,
Pater, tua idola,
Unum crede Deum
Colendum.

3. Turbato spiritu
Virginis admiratur
Pater industriam,
Quam audiens in cruce
Domini gloriari
Iussit eam acriter
Virgis verberari;

V. Quae caedis invicta flagellis
Praedicat ferventius
Christum adorandum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dilexisti iustitiam,
Virgo beata,
Odistique malitiam
Christo dedicata,
Ab intus regis purpura
Gaudes decorata.

2. Venite et videte
Martyris athletae
Victoriam mirandam,
Quae sibi refugium
Ponit Dei filium,
Pneumatis industria
Redolens ab infantia.

3. Solis ardore
Inflammata caelitus
Fundamentum
Radicat montibus
In altissimis,
Quo pace
abundans habitat,
Mundi ritu
spreto saevissimi.

Responsoria.

1. Ad certamen accersitur
Virgo generosa,
Sapientum philosophia
Inani non perturbata,
Solvit obiecta
Spiritus munimine,
Quos fidei professores
Martyrii sub serto
Dirigit ad caelos.

V. Ad quorum fidei consensum
pater inflatur,
Pudet scientiae succumbere
exercitum
Quosque furibundus
tradidit iugulo.

2. Bis sex virginibus
nititur applicatis
Hanc pater ad cultum
trahere vanitatis,

Quibus tandem baptizatis
Pari voto quaeritant
Veritatis limina;
V. Clamant omnes pariter
Christum venerandum.

3. Matrona quaedam Burgundiae
Dentium dolore
Multo tempore
Erga partum dissipata,
Supplici rogatu
Flagitans Apolloniam,
Ut sanitatis remedium
Recuperet per eam,
V. Mox adest consolatio,
Nam dentium reparatio
Petentem replet gaudio.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nil territa supplicio
Nec cutitur flagitio,
Sed fatur constans animo
Deos esse daemonia.
Sunt, inquit, haec immunia
A gratiarum munere,
Dat, qui creavit omnia,
Languentibus antidota.

2. Rectis corde
laetitia oritur,
Abundans noctis
decrescit maestitia,
Dum virgo Apollonia
Praedicat salubria.

3. Iubilate
Deo, omnis terra,
Hymnizate
laudis cantica,
Psalterium
iucundum cum cithara
Frequentate
voce altisona
In Apolloniae memoria.

Responsoria.

1. Convivis discumbentibus,
Quos dulcis memoria
Fovit Apolloniae,
Puritatis irritator
Sub pietatis specie
Intrans domum hospitae,
Dolo latenter subnixus,
Infantulum quendam misere
Tradidit ustioni,
Cuius fraudis inscia,
Cura peregrinos sollicita,
Singula egentibus
Mater dolore
tacta intrinsecus
Gaudens ministrabat.
V. Tandem facti veritas,
Dei providentia
Ossibus pueruli
Repertis, lacrimose
Promulgatur singulis.

2. Quo audito
dolor inaestimabilis
Cor maternum concutit
Et membris infantis
Stricta fascia colligatis
Cucurrit sitibunda
In basilicam virginis
Apolloniae,
Petens lacrimarum imbre
Defunctum sibi restitui.
V. Audita est deprecatio
Mulieris sedula,
Usa Dei solatio,
Revixit puer ut antea.

3. O ferventis caritatis vernula,
Sancta Apollonia,
Castitatis cellula,
Virtutum floribus stipata,
Suscipe cum iubilo
Supplicum precamina,
Dele facinora,
Quae aethereo tripudio
Coruscas amicta.

V. Tuo obtine precatu,
Ut lentis donetur
Sanitas mentalis,
Liberemur a malis,
Calor et amor
Crescat in nobis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudemus salvatorem omnium,
Qui vineam suam sanctorum
Per prodigia
Fructificavit varia.

2. Beata Apollonia
Hostis versutias,
Mundi spurcitias,
Caelibatus flore dotata,
Sprevit ut sordida.

3. Amoris brachiis
Christum amplectitur,
Renuit consolari
Mundi in deliciis,
Quas plenas fatur vitiis.

4. Praebet solatia
Matri desolatae,
Grata dum convivia
Aguntur delicate,
Suscitat infantulum
Temere ablatum.

5. Agnum sine macula
Morte pretiosa
Comitatur tenera
Virgo speciosa,
Propter Christum decollatur,
Ipsa a quo laureatur.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rerum omnium
Conditor magnifice,
Qui sexui femineo
Palmam victoriae contulisti,
Ut sancta in Apollonia
Dedisti cernere,
Quae mortem perdens,
Vitam reperiens
Migrat ad caelestia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pater misericordiae,
Cuius gratia
omnia subsistunt,
Fons immensae pietatis,
Cuius liquor terram
fructificat aridam,
Miserere peccatorum
oneribus gravatis,
Tibi enim soli peccavimus
Et mala coram te fecimus,
Largire supplicibus tuis
Lumen visitationis tuae,
Ut iter ducens ad vitam
attingamus,
Suffulti beatae Apolloniae,
Martyris tuae suffragio,
Plena corporis et animae
Sanitate concessa
Gaudia siderea
possideamus.

Brev. ms. Onolsbacense saec. 15. Cod. Wirceburgen. Meh. o 3. A. — Brev. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Doneschingen. 315. B. — B hat nur die **A A** und das **R** der 1. Vesp. und eine **A** ad Magnif. Alles übrige de Communi. — In 1. Vesp. **A** 1, 5 Quam carne gignit AB. — **A** 2, 3 foedera fehlt B. — **A** 4, 1 Rutilabat fame B. — **A** 4, 2 decore B. — **A** 4, 4 Flagrat B. — **A** 4, 5 ut fehlt B. — **R**, 9 Gaudet tua de AB. — Ibid. 12 Est nobis tua B. — Ad Magn. **A** lautet in B.:

Christi virgo egregia
Pro nobis, Apollonia,
Funde preces ad Dominum,
Ne pro reatu criminum
Vexemur morbo dentium.

37. De sancta Apollonia.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Fulget dies laetitiae,
Qua virgo Apollonia
Olympum scandit gloriae,
Nova crepant praeconia.
2. Aether gaudens citharizat,
Promit odas dulcedinis,
Cosmus plaudit, tympanizat
Ad decus huius virginis.
3. Haec est enim, quae nescivit
Thorum in delicti sorde,
Carnis luem, en, sopivit
Insons mente, casta corde.
4. Oleum quippe caritatis
Sua lampade gessit satis,
Quod ubertim effudit gratis
In iuvamen proximatis.
5. Tua nobis patrocinia
Adsint, clemens Apollonia,
Ne hostium victi fraudibus
A tuis cessemus laudibus.

R. Christum laudemus
immensi bravii,
Qui electam
sponsam Apolloniam
Per trophaeum
vectavit martyrii
In sanctorum
triumphantem curiam;
V. Margaritis vernantibus
Et coronis stellantibus
Ornavit eam mirifice.

Ad Magnificat.

A. O castitatis lilium,
Rosa vernans caritatis,
O virtutis solsequium,
Oliva suavitatis,
Pro tuis funde famulis
Preces supplex verbigenae,
Ut hostis ruptis vinculis
Tibi serviant serene.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Iucundare, Apollonia,
Signorum clara virtutibus,
Agonista Christi praevia,
Tortorum non cedens ictibus.
2. Vicisti mundum hunc malignum,
Vicisti daemonem temptantem,
Cor gerens castum, Deo dignum,
Vicisti carnem petulantem.
3. Nos tua protegant merita
Ab hoste, carne et saeculo,
Culparum deplanent debita,
Omni succurrant periculo.
4. Digna laude, martyr grata,
Alma virgo, expers doli,
Per te via certa, rata
Panditur in arcem poli.
5. Tua prece nos confortare
Dignare, Christi pugil fortis,
Et in virtute roborare,
Ne ruamus agone mortis,
Te iuvante evadamus,
Lapsi per te resurgamus.

R. Gaude, quae in terris posita
Deum in throno maiestatis
Vidisti, puella inclita,
Caelo aperto claritatis;
Gaude, quia tua passio
Victoriosa, grata
Angelo caelesti nuntio
Tibi exstat praenuntiata;
V. Annulo suo te
Christus subarrhavit,
Et sponsam praecaram
sibi sociavit.

Ad Magnificat.

A. O virgo, germine nobilis
Et morum virtute clara,
Exemplis facta es humilis
Christi ancillula cara,

Te serto immarcessibili
Digne Deus sublimavit
Et mercede infinibili
Electam remuneravit,
Nos tuarum virtute precum
Trahe super sidera tecum.

Alia Antiphona.

Virgo Christi egregia
Pro nobis, Apollonia,
Funde preces ad Dominum,
Ne pro reatu criminum
Vexemur morbo dentium.

Antiph. ms. Franciscanum saec. 16. Cod. Bruxellen. 6434.

38. De sancto Arnoldo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetare, mater ecclesia,
Nova promens cantica
In beati Arnoldi memoria.
2. Fulsit clarus e Graecia,
Sanctus in Germania,
Gaudet in caeli gloria.
3. Gloriam laudis
Christi devotus extulit
Et labentis florem mundi
Deo gratus obtulit.
4. Paradisi sitientem
Christus indeficientem
Ad fontem vocat hodie.
5. Iam caeli scandit agmina
Citharoedus ad gaudia
Laudum canens praeconia.

Ad Magnificat.

A. Magnificat sanctus Arnoldus
mente pia Dominum
Laetum in Deo salutari (suo)
semper gerens spiritum,
Quem supernorum
Iunxit turmis civium
Christus, salus omnium,
Qui sit suorum
Semper dux fidelium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Voce, voto, corde toto
iubilemus Domino,
Qui sanctorum sociavit
Arnoldum consortio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir, qui meditatur
Legem Dei et plantatur
Velut lignum fructificans
In tempore.
2. Sanctitatis semitas
laetus apprehendit,
Hereditatem postulans
caeli gaudia conscendit.
3. Ardenti desiderio
clamavit ad Dominum,
Qui de monte sancto suum
exaudivit famulum.

Responsoria.

1. Imperator dum praeclarus
Monarchiam dignitatis
Carolus moderatur,
Vir clarus
E Graecia, citharoedus
In aula collaetatur,

V. Virtute pollens mira
Christi nutu beatus
Arnoldus.

2. Cum in citharoedum
Ad regii fastum decoris
Reciperetur Arnoldus,
Velut David
In citharis variis
Musicorum artibus
Aures regis demulcebat.

V. Prudens ac laetus Christi
Syphoniam dulci
Modulabat sono
In citharis suis.

3. Considerabat mundi verus
Christicola vanitatem,
Sacra sequens dogmata
Amplecti studuit pietatem.

V. *Hic accipiet benedictionem et misericordiam a Domino in aeternum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Exquisivit pura mente
Sanctus Arnoldus Dominum
Et dedit illi gustum
Christus suavissimum.

2. Protexit sanctum suum Dominus
A coetu malignantium,
Ideo laetatur iustus
In terra iubilantium.

3. Beatus, quem elegisti, Domine,
Ut habitet in atriis tuis
Et decantet hymnum gloriae.

Responsoria.

1. In pauperum pauperiem
Direxit oculorum aciem
Vir Dei suavissimus
Et quod arte conquirebat,
Large sparsit omnibus.

V. *Manum suam aperuit inopi deditque quod datum est illi.*

2. In clangente mentis chorda
Sanctus ille citharoedus
Iubilabat Domino,
Dulce melos dulci sono
Decantans in tripudio.

V. *Exsultavit cor eius in iubilo et in ore eius Christi collaudatio.*

3. Sanctus athleta Domini,
Arnoldus, dum peregre
Sancti proficiscens
Iacobi visitare
Limina decrevisset,
Gerundae stans in litore
Preces fudit ad Dominum,
Ubi per miraculum
Mortis sanctitatisque suae
Accepit indicium.

V. *Innocens manibus et mundo corde misericorditer deprecatur.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Introivit in atria Dei
Vir mitis et sanctissimus,
Ubi semper iucundatur
Cum caelorum civibus.

2. Exsultent Sion filiae
Te laudantes, Domine,
Qui tuo confers hodie
Sancto coronam gloriae.

3. Notum facis, Domine,
Salutare tuum,
Dum sancto tuo tribuis
Caelorum habitaculum.

Responsoria.

1. Accessit ad Carolum,
Regem serenissimum,
Vir Dei, plenus spiritu
Pietatis,
Prece sua incolarum
Relevans inopiam
Paupertatis
Et lignorum obtinet
Dono copiam
Largitatis,

V. Regis procumbens pedibus
Sacris profusis imbribus
Humiliter deprecatur.

2. Optavit sanctus Domini
requiem post laborem,
Incensus efferbuit
spiritus per ardorem
Et caelestis appetit
curiae decorem.

V. Respexit considerationis
oculis in creatorem
Et in maiestatis
suae splendorem.

3. O virtutum ineffabilis
Cultor Dei pretiose,
Civis caelestis patriae,
Arnolde, tamquam cedrus
Libani crescens in altum,
Caeli culmina transcendis
Protege beneficiis
Tuos, quos gratiarum
Meritis incendis.
V. Ora pro populo tuo
Et universis gentibus
Invocantibus
Nomen tuum in veritate.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Induit decorem Dominus
Et praecinxit sanctum suum
Arnoldum virtutibus.
2. Laudavit
Nomen Christi assidue
Et magnificavit
Illud in confessione.
3. Effudit in lacrimis
Animam in nocte
Et labiis exsultationis
Glorificavit Deum.
4. Benedixit illi
Dominus in aeternum
Et testamentum pacis
Posuit super eum.

5. In citharis benesonantibus
Sanctus laudat citharoedus
Dominum.

Ad Benedictus.

A. O caelorum oriens,
Christe, rex omnipotens,
O sanctorum gloria,
Mundi salus et victoria,
Lux et decus firmamenti
Qui dedisti populo degenti
Beatum Arnoldum
Sanctitatis merito
Colendum,
Illius iuvamine
Gressus nostros
In viam pacis dirige.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultet sancti Arnoldi
Spiritus in Domino,
Quem in caeli
Beavit Christus atrio,
Ubi semper erit
Laus et iubilatio;
O patrone,
Dux et custos bone,
Sancte Arnolde,
Tuos iuva famulos
Semper prece sedula
In saeculorum saecula.

Offic. ms. S. Arnoldi, Apographum Stockheimense saec. 18. — Dieser Abschrift liegt eine alte, 1832 noch vorhandene, jetzt verschwundene Pergamenthandschrift von Arnoldsweiler zu Grunde. Vgl. A. Steffens, Der heilige Arnoldus von Arnoldsweiler, Aachen 1887. S. 16. —

39. De beato Arnulpho Villariensi.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Celebretur hodie
Arnulphi sollemnitas,
Quem suscepit sempiterna
Caelorum amoenitas.

2. Hic fertur fuisse natus
Christi sanctus famulus
In Bruxella ac probatus,
Dum esset iuvenculus.
3. Cumque foret vernans flore
Hic adulescentiae
Suae, perfusus est rore
Dei sapientiae.

4. Hic Arnulphus, vir beatus,
Relictis parentibus
Suis recessit, ornatus
Decenter virtutibus
Et Villari conversatus
Est in bonis actibus.

Ad Magnificat.

A. Magnificat nunc anima
Mea Deum pro gloria
Arnulphi, qui caelestia
Penetravit gaudia,
In quo Iesum cum Maria,
Virgine et matre sua
Contemplatur cum gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus et plaudamus
Domino in harmonia,
Qui Arnulphum exaltavit
hodie in gloria.

In Laudibus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus sit Dominus,
Deus pater et filius
Atque sanctus paraclitus,
Qui regnat in caelestibus,
Per quem hodie Arnulphus
Est iunctus caeli civibus,
In quo pro suis precibus
Nos salvet Dei filius.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificat altissimum
Anima mea Dominum,
Creaturarum omnium
Creatorem potissimum,
Qui nos per suum filium,
Redemptorem dulcissimum,
Redemit et paraclitum,
Consolatorem optimum,
Misit, ut nostrum gaudium
Esset atque solatium,
Qui etiam hunc famulum
Suum suscepit Arnulphum
De hoc mundo in gaudium
Hodie regni caelorum.

Offic. ms. Vilariensia saec. 13. Cod. Bruxellen. s. n. — Nur dies in Versen, der Rest Prosa. Verfasser des Officiums ist der Lebensbeschreiber des sel. Arnulph, Goswin de Bossut, der Cantor in der Abtei Villers oder Villiers bei Brüssel war. Vgl. Hist. Littér. de la France. Tom XVIII. p. 68 sq. Cisterciensium Annales ad annum 1229. c. 6 n. 1—9. Arnulph starb 1228. Über dem Officium: In solemnitate famuli Dei Arnulphi, conversi Villariensis, welcher Ausdruck sowohl wie die Schrift die Abfassung des Officiums als bald nach dem Tode des Seligen erfolgt erscheinen läfst.

40. De sancto Aurelio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O felix consortium:
Beatum Aurelium,
Nataliam gratiosam,
Levitam Georgium,
Cum Felice Liliosam
Perduxit martyrium
Ad requiem gloriosam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regem regum omnium
Laudet plebs fidelis,
Iam Christus Aurelium
Coronat in caelis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum fidem nequit
   in lucem ponere,
   Sanctis se recommendat,
   Ut palmae, quam
   non cessat quaerere,
   Bravium comprehendat.
2. Nataliam Aurelio
   Sponsam Deus coniunxit,
   Quos specialis unctio
   Feliciter perunxit.
3. Hic sanctitatem intimat
   Sponsae sacrae secretam,
   Vehementius hoc animat
   Christi novum athletam.

Responsoria.

1. Adulescens Aurelius,
   Dum speciales nuptias
   Cogitur celebrare,
   Fide succrescens amplius
   Speciales divitias
   Nititur observare.

V. Natalia perfectius
   Opitulatur gratias
   Sponsa multiplicare.

2. Iohannis supplicio
   Pneumatis incendio
   Totus inflammatus,
   Fervens pro martyrio
   Se fortem in proelio
   Fore perhortatur;

V. Sub petrae praesidio
   Facto domicilio
   Poenas aspernatur.

3. O quanta discretio
   Piaque devotio,
   Lectus adornatus
   Splendet in propatulo,
   Haesit in periculo
   Latens caelibatus.

V. In laterum lectulo
   Christus adest clanculo
   Visere dignatus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Precibus, ieiuniis
   Carnem reprimentes
   Divinis eloquiis
   Pias pascunt mentes.
2. Sanctorum ecclesias
   Saepe visitabant,
   Pauperum inedias
   Pie relevabant.
3. Morte et sacram filiam
   Sponsa vidit migrantem,
   Post palmae suae nuntiam
   Vidit Deo regnantem.

Responsoria.

1. Mire sponsi fructificat
   Vita proficientis,
   Se suaque communicat
   In carcere detentis,
   Cum quibus se mortificat
   Compassione mentis;

V. Hunc sibi fructum vendicat
   Fervor sponsae prudentis.

2. Concupit Natalia
   Caeli hierarchiam,
   Concernit in gloria
   Floram et Mariam,
   Docentes ad gloriam
   Martyrii viam.

V. Servans Rachel lilia
   Sequitur Natalia,
   Fructuosa Liam.

3. Spreta mundi specie
   Pro thesauro gloriae
   Cuncta sua vendunt,
   Laeti de pauperie
   Pro caelesti requie,
   Quod habent, impendunt.

V. Coram Christi facie
   Per portam angustiae
   Venire contendunt.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Quorum vita moribus
Sacris enitebat,
His Deus splendoribus
Novis adparebat.

2. Illustrati caelitus
Sic mente fervebant,
Quod maerore spiritus
In carne vivebant.

3. Tot pleni virtutibus
Existentes tuti,
Carebant a fraudibus
Daemonis versuti.

Responsoria.

1. Passionis socius
Futurus, Georgius,
Sanctus coenobita,
Venit ad Aurelium,
Congaudet hospitium
In sancto levita.
V. Ut praedixit visio
De sancto Georgio,
Completum est ita.

2. Statim viso Georgio
Sancta clamat Natalia:
Consors est hic coronae,
Quam nobis absque dubio
Divina providentia
Paravit in agone.
V. Iam spiritus iudicia
Cognovit haec, quae praevia
Viderat visione.

3. O digne memoria,
Glorians in patria
Praedulcis Aureli,
Cum pia Natalia
Te fecit par gratia
Coheredem caeli.
V. Praesentem familiam
Post mundi miseriam
Iungas Israeli.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Caritatis fervidae
Robore muniti
Profitentur lucide
Fidem requisiti.

2. Domum seu convivium
Mortem reputantes
Currunt ad iudicium
Pro Christo laetantes.

3. In iudicis praesentia,
Quidquid floret profanum,
Pro fidei constantia
Id dicunt esse vanum.

4. Quinque dierum spatio
Passionem dilatabant,
Seram putabant gaudio
Gloriae, quam sperabant.

5. Scalam caelos attingere,
Vidit alter illorum,
Qua debebant ascendere
Super alta caelorum.

Ad Benedictus.

A. Aureli, vir egregie,
Qui cum sancta Natalia
Georgium victoriae
Felicemque cum socia
Consortem habuisti,
Roga patrem clementiae,
Quatenus data venia
Glorificata facie
Perfruamur in patria
Domini Iesu Christi.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sacer Aureli, vas aureum,
Fac, quod emisti sanguine,
Commune nobis aurum,
Quo comparemus . . . .
Viventes sine crimine
Sempiternum thesaurum.

Brev. ms. Voraviense 157. saec. 14. — In 1. Vesp. Ad Magn. **A**, 5 Cum Felicam. — In Laud. **A** 3, 4 Ita dicent esse. — Ad Bened. **A**, 9 in fehlt.

41. De sancto Athanasio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sacerdotis
 aeterni bonitas
 Matris votum
 in Athanasio
 Sic acceptat,
 ut morum claritas
 Dignum promat
 hunc sacerdotio.
2. Dum captis ab hostibus
 Dat redemptionem,
 Reparat in civibus
 Congregationem.
3. Dispersit hic pauperibus
 Construens xenodochium,
 Cuius alantur fructibus,
 Ipsisque sit hospitium.
4. Sedens cum principibus
 Solium honoris
 Tenet et in civibus
 Vinculum amoris.
5. Omnes gentes,
 laudate Dominum,
 Qui coronam
 dat Athanasio,
 Digne gaudet
 hic coetus hominum,
 Pastor fruitur
 caelesti gaudio.

Ad Magnificat.

A. Magnificavit humilem
 Christus dignis prodigiis,
 Dum odorem mirabilem
 Eius dat ex reliquiis
 Cunctisque venerabilem
 Exhibet beneficiis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Caelestis collegii
 Regem adoremus
 Et in Athanasii
 Festo iubilemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Lignum virens, irriguum
 Fluente doctrinarum,
 Fructum vere proficuum
 Ex se produxit clarum.
2. Princeps iugum abiciens
 Frustra persequebatur,
 Cui de sursum prospiciens
 Virtus committebatur.
3. Milia persequentium
 Percussit rex caelorum,
 Hunc adiunxit perspicuum
 Collegio sanctorum.

Responsoria.

1. Vas insigne,
 vas auri solidum,
 Vas gemmarum
 ornatu fulgidum,
 Cunctis fudit
 dulcorem sapidum,
 Cunctis spirat
 odorem placidum;

V. Vita, virtus,
 doctrina, ratio
 Mire fragrant
 in Athanasio.

2. Ut parentum
 voto promittitur,
 Scholis puer
 et clero iungitur,
 Sacerdoti
 summo committitur,
 Cuius sacros
 mores amplectitur;

V. Votum Christo
 gratum sic patuit,
 Nam oblatum
 ad summa statuit.

3. Levitatus
 agens officium
 Arcem capit
 virtutum omnium,

Mitis, prudens,
castus ad solium
Praesulatus
scandit concivium;
V. Urbs cum clero
repletur gaudio
Tanti patris
fulta solatio.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Scitote nunc, populi,
Quantum mirificatur,
Cuius ad tactum oculi
Caecus illuminatur.
2. Iustus benedicitur,
Sanctus coronatur,
Hic scuto protegitur,
Sursum honoratur.
3. Hic super ecclesiam
Praesul constitutus.
Honorem et gloriam
Simul est indutus.

Responsoria.

1. Praesulatus
suscepto pondere
Sponsam pressam
bardorum scelere
Sic instaurat
divino munere,
Ut in cunctos
posset effundere;
V. Aedes sacras,
clerum, coenobia
Nova struxit
et xenodochia.
2. Mentis custos
carnem ieiuniis
Ac flagellis
passim afficiens,
Nocte vacans
iuge vigiliis
Orat Christum
sursum aspiciens,
Sic altaris
sacris mysteriis
Mundus instat
mentem reficiens;
V. Plebis causam
dignis officiis
Praesul agit
in se suscipiens.
3. Ducis nequam protervia
Pulsus invictus perstitit,
Lacessitus iniuria
Bona pro malis praestitit,
Dum in hostem sententia
Quod solveretur institit;
V. Nam dum hostis
spirat nequitiam,
Sanctus illi
impetrat gratiam.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ingressus tabernaculum
Praesul immaculatus,
Quietis habitaculum
Tenet glorificatus.
2. Pretiosi Iaspidis
Serto coronatur,
Dum probati lapidis
Fide roboratur.
3. Accepit dominicam
Benedictionem,
Ducens hic angelicam
Conversationem.

Responsoria.

1. Dum a sede
summa revertitur,
Nexu carnis
sanctus absolvitur,
Terrae tradens,
quod inde sumitur,
Caelo reddit,
quod Christo iungitur;
V. Odor carnis
post lustrum nimius

Monstrat, sanctus
quam sit eximius.
2. Caecis visus,
surdis auditio,
Claudis gressus,
mutis locutio,
Daemonicis
hostis expulsio
Conferuntur
sancti praesidio;
V. In salutem
languores transeunt,
Morientes
in vitam redeunt.
3. O quam claris
splendet miraculis
Praesul sanctus,
gaude Neapolis,
His protecta
tu propugnaculis
Non timebis
ab hostis iaculis;
V. Super nivem
a cunctis maculis
Candidaris
atque piaculis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ex eius sacris artubus
Odor exhalavit,
Cuius semper in actibus
Dominus regnavit.
2. Iubilate nunc cognito
Praesulis beneficio,
Deo dicate reddito
Demptae vocis officio.
3. Ad te de luce populi
Vigiles elevantur,
Virtute cuius oculi
Caeci illuminantur.
4. Benedicamus Dominum,
Cuius virtute datur
Sanctis, ut membris hominum
Daemon abiciatur.
5. Laudate devotius
Dominum de caelis,
Cui nunc Athanasius
Corregnat fidelis.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
redemptor omnium,
Qui festivum
dat nobis gaudium,
Dum ad caeli
sublime bravium
Sanctum vocat
post cursus stadium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O pontifex egregie,
O sacerdotum gloria,
Athanasi, vas gratiae,
Tua per patrocinia
Obtine nobis hodie
Dei beneficia
Et post huius miseriae
Cursum aeterna gaudia.

Propr. ms. Neapolitanum imp. Neapoli 1525. — In 1. Vesp. A 1, 3 Martyris votum. — A 3, 2 Constituens. — In 1. Noct. A 1, 2 Fluens. — In 2. Noct. A 1, 3 oculis. — In 3. Noct. R 2, 2 auditus. — R 2, 5 Daemoniacis. — R 3, 6 tu fehlt. — Die zum Officium gehörigen Hymnen vgl. Anal. XXIII, Nr. 70 und 71.

42. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gratulemur regi digna
Psallentes praeconia,
Qui ditavit sic per signa
Barbaram insignia.
2. Haec praeclara stirpe clara
Decus mundi respuit,

Gaudens gnara Christi cara
Paupertatem coluit.

3. Nondum apta viri voto
Mentem caelo reddidit
Et sic totam corde toto
Sese Deo subdidit.

4. Sic exculta multo flore
Sponsa Sion floruit
Et praeceptis miro more
Se divinis tribuit.

5. Quanto plus electa Dei
Malis mundi premitur,
Tanto magis summae spei
Gaudiis invehitur.

R. Laus perennis gloriae
Regi saeculorum,
Qui invexit hodie
Coetibus polorum
Parvulam eximio
Regni ornans solio;
V. Haec attente, virgines,
Cordibus signate,
Cunctis istam coruscare
Signis fecit Dominus.

Ad Magnificat.

A. Adest dies gratialis,
In qua martyr triumphalis
Fastus stravit verticem,
Minas hostis evellendo,
Torques eius conterendo
Caeli scandit apicem.
Eia, sponsa Salomonis
Veri, sidus lucens thronis,
Te poscentes assumus,
Quia respexit humilem
Rex a thronis famulam,
Te beatam dicimus,
Sis pro nobis, quaesumus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi sponso iucundemur
Psallantesque veneremur
Barbaram cum gloria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Subiecisti sub pedibus
Eius idolatriam,
Tu, qui regnas caelos ornans
Huius mundi latriam.

2. Hanc auro solis vestiens*
Novo figuras calamo,
Tamquam sponsus gaudens
Sponsam conducis thalamo.

3. Haec innocens manibus
Voto, signis claruit
Et cultibus inanibus
Resistens Deo paruit.

Responsoria.

1. Dum in granum nondum recens
Barbara maturuit,
Mittens manum virgo decens
Vana templi destruit,
Huius vitae semper rite
Fata spernens vilia,
V. Sic virtutum sumpsit scutum
Debellando vitia.

2. Ordinatam in structuris
Turrim fecit construi
Et quadratam in figuris,
Cui iubet imbui
Generosam pater rosam,
Plebem dolens perfrui
V. Eius forma venustatis,
Sed decenter potestatis
Tenet in custodia.

3. Hanc invitam maritali
Iungi petit copula,
Sed renitens voto tali
Stat constanter parvula,
Iussa patris exsecrando
Et futuris inhiando
Detestatur singula.
V. Rore caeli fecundata
Contra vanos excitata
Se obumbrat clipeo.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Femur cingit gladio,
Dum decurrit stadio
Mundi pellens vitium,
Sic exspectat bravium.
2. Arcum fregit et subegit
Ignibus perfidiae,
Arma, scuta, quibus tuta
Lues erat nequitiae.
3. Portas Sion patefecit,
Fundamenta dum perfecit,
Scandens super sidera.

Responsoria.

1. Peregrinos sumens vultus
Pater pergit peregre
Ad profanos tendens cultus,
Dum puella cernere
It cancellos, vidit binos
Turris in cacumine,
V. Sic invitis iubet addi
Tertium structoribus.
2. Pater dum revertitur,
Mox de causa quaeritur
Trium cancellorum;
Stant structores exclamantes
Et puellam incusantes
Simul commissorum,
V. Quam commotus pater totus
Dioscorus aggreditur.
3. Dum perquirit rei causam,
Nullam trahit virgo pausam,
Sed constanter loquitur:
Tres sunt mundum illustrantes
Et stellarum regulantes
Cursum et, quod tegitur
V. Firmamenti tam decenti
Sub stellato cardine.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dii gentium sophistici
et omnes daemoniaci,
Est, qui trinus regnat unus
rector orbis caelici.
2. Confundantur, qui laetantur
Laudibus sculptilium,
Vivit pater, cui sacer
Servit grex fidelium.
3. In tubis ductilibus
buccinet exercitus,
Caelo quia Barbaram
coronavit Dominus.

Responsoria.

1. Hoc mirandum cernite,
Quanto sapientiae
Parva dono floruit,
Dum sigillum trinitatis
Cordi formam imbuit;
V. Hanc dat pater flagellari
Et angusto mancipari
Montis in tugurio.
2. Hinc adflicta praesentatur
Praesidis aspectui,
Sed libare dedignatur
Idolorum cultui,
Huius carnem lacerari
Et in arta vinculari
Rursum iubet clausula,
V. Deum orat et irrorat
Lux de caelo, cuius velo
Sanatur paupercula.
3. Praeses videns hanc sanatam
Diis adscribit gloriam,
Virgo Dei hinc nudatur
Et per vicos trahitur,
Orat et per angelum
Suscipit induvium;
V. Sic tyranno redditur
Et in monte plectitur
Virgo gloriosa.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praecinxit ingenuam
Dominus splendore,
Dum firmavit thronum eius
aureo fulgore.
2. Sternit in laetitia
cervicem agnella,

Sic plectentis suscipit
gladii flagella.

3. Haec palmae victoriam
fortiter adivit,
Dum tortorum stimulos
ferventer sitivit.

4. Vidit Deus opera,
Quae faciebat tenera,
Propterea benedixit
Eam in saecula.

5. Triumphavit hodie
Barbara fidelis,
Iuvenes et virgines,
laudate Dominum de caelis.

Ad Benedictus.

A. Salutem ecclesiae
Deus instillavit,
Cornu, quod erexerat,
Goliae dum prostravit,
Et de Babyloniae
Castris triumphare
Suam fecit hodie
Famulam, regnare
Sine metu nos cum coetu
Sinat angelorum.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Cum esset clausa carcere
Virgo martyrque Barbara
Dilacerata corpore
Propter acerba verbera,
Venit hanc Iesus visere
Luce splendens siderea,
Qui tactu carnis tenerae
Sanavit eius vulnera.

Ad Tertiam.

A. Virtus tua, Iesu Christe,
rex aeternae gloriae,
Mihi praestet idolatras
me vexantes vincere,
Tu scis enim, quod sim nupta
tibi casto corpore
Et conservo tibi fidem
corde, ore, opere.

Ad Sextam.

A. Corpus sequuntur aquilae
Pulli lambentes sanguinem,
Currunt postes conspergendo,
Se cruore perfundendo
Libant agni dulcedinem;
Sic regina condemnatur
Et in agro victimatur
Martyr Christi, Barbara.

Ad Nonam.

A. Per desertum Babylonis
Rosa florens aquilonis
Praeservata in acie,
In vireto visionis
Iam triumphat Salomonis
Informata gratiae;
Virgo martyr, solio
Sita, uncta oleo,
Nulla spirans inopia
Lascivit messis copia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Rex in cena virginali
Sedens vocat Barbaram:
Laude plena triumphali
Sponsa, veni, lauream
Flore rosae sanguinatam
Et candore dealbatam
Stolam primam accipe,
Adornatam te caelorum
Incessanter angelorum
Concentus magnificat.

Brev. ms. S. Floriani XI 429. saec. 15. A. — Cod. S. Floriani XI 234. saec. 15. B. — Brev. ms. Trebonense saec. 15. Cod. Pragen. VI F 20. C. — Brev. Aarhusiense imp. Aarhusiae 1519. D. — Brev. Naumburgense imp. Lipsiae 1510. E. — Brev. Lubucense imp. s. l. et a. F. — Brev. Scarense imp. Norimbergae 1498. G.

Ferner: Antiph. ms. Lubicense saec. 15. Cod. Lubicen. s. n. — Brev. ms. Lamprechtense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 18306. — Brev. ms. S. Mariae Gedanen. saec. 15. Cod. Bibl. OO. SS. Fol. 218. — Antiph. ms. S. Vincentii Bernen. saec. 15. Cod. Staviacen. s. n. — Antiph. ms. Beronense saec. 16. in. Cod. Eremiten. 728. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1908. saec. 15. — Brev. ms. Misnense saec. 15. Cod. Eistetten. 8° 72. — Brev. ms. Embricense (?) saec. 15. Cod. Sigmaringen. 28. — Brev. ms. Lamprechtense saec. 15. Cod. Donesclingen. 313. — Antiph. ms. Calcariense saec. 16. Cod. Arch. Calcarien. A 14. — Brev. ms. Nissense saec. 14. Cod. Wratislavien. I Q. 247. — Brev. ms. Frideslariense saec. 15. Cod. Casselan. Fol. 145. — Brev. ms. Waradinense anni 1460. Cod. Vatican. 8247. — Brev. Sedunense imp. Basileae 1497. — Brev. Brixinense imp. Venetiis 1516. — Brev. Nurembergense imp. Lipsiae 1510. — Viaticus Misnensis imp. Lipsiae 1502.

In 1. Vesp. **AA.** Barbara, virgo Dei, virtute probata etc. cum reliquis D. — **A** 2, 1 Haec beata stirpe CG. — **A** 2, 3 Gaudens grata Christo CEG. — **R**, 6 coronans A. — **R** lautet in CG:

R. Barbara, virgo Dei veneranda, locum requiei,
Quem possedisti moriens pro nomine Christi,
Obtineas genti te puro corde colenti.
V. *Quae oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit.*

In D steht an dieser Stelle das folgende:

R. O Barbara, martyr sancta conspectuque beata,
Cum prece devota famulantum suscipe vota,
V. Iam Christo iuncta sponsoque tuo sociata.

Die **A** zum Magnificat beginnt in CEFG erst mit Eia sponsa etc. — Ibid. 8 fulgens thronis C. — Ad Nunc dimittis (Complet) hat E als **A**: Adest dies gratialis etc. bis Eia sponsa; vgl. die **A** ad Magn. — Das Invitatorium ist in E prosaisch; in CG lautet es:

Laudes Deo assidue
Iubilemus laetitiae,
Qui perennis gloriae
Coronam reddit (dedit G) Barbarae.

Ein anderes Invitatorium hat D:

Adoremus regem regum devotissime,
Qui Barbaram martyrem invitavit ad gloriam.

In 1. Noct. **A** 1, 1 sub fehlt CEG. — **A** 1, 3 Tu fehlt AB; Tu qui regnas super caelos G. — **A** 1, 4 mundi machinam G gegen den sonst beobachteten Reim, also Korrektur. — **A** 2, 3 lies egrediens? — **A** 2 korrigieren DG:

Solis tabernaculo
Christus decoratam
Tamquam sponsus de thalamo
Produxit hanc ornatam.

R 1, 2 maturivit A; refloruit G. — **R** 2, 1 Ornatam A. — **R** 2, 6 Plebe A. — **R** 2, 7 formam G. — **R** 2, 8 Sub decentis G. — **R** 3, 1 Hanc innitens A. — **R** 3, 6 Sic futuris A; Et figuris G. — **R** 3, 9 Et profanos exsecrata G. — In dieser Noct. stellt D **R** 3 an Stelle von **R** 1, an Stelle von **R** 3 das 1. **R** der folgenden Noct. — In 2. Noct. **A** 2, 4 Contrivit nequitiae DG. — **R** 1, 1 Peregrini D; statt dieses **R** steht aber hoc loco: Dum in granum etc. D. — **R** 1, 2 vergit proprie A. — **R** 2, 8 Didascorus A. — **R** 3, 1 Cum perquirit G. — **R** 3, 4 illuminantes A. — In 3. Noct. **A** 1, 2 Et fehlt ABG. — **A** 2. 4 Victor orbis ABCE. — **A** 2, 3 qui sacer A. — **A** 3, 3 sq. Caeli G; DEG verbessern:

Caelo quia Barbara
Coronatur gloria.

R 1. 7 angustum G. — **R** 1, 8 tugurium G. — **R** 2, 1 Haec afflicta G. — **R** 2, 7 clausula fehlt G. — **R** 2, 9 Lux de fehlen G. — **R** 3 Laus perennis etc. wie oben in 1. Vesp. CEG. — **R** 3, 4 vicos civitatis trahitur AB. — In Laud. **A** 1, 4 In aureo G. — **A** 2, 1 Stravit in ABG. — **A** 4, 3 sq. verbessert D:

Et eam propterea
Benedixit in saecula;

der Dichter reimt aber entweder besser oder gar nicht. — **A** 5, 3 Laudant omnes virgines G. — **A** 5, 4 Laudate fehlt G. — Ad Bened. **A** 5 Et Babylonis A. — Ibid. 9 sq. fehlen G. — Die **AA** per Horas fehlen in den meisten Quellen. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** Eia sponsa Salomonis etc. E.

43. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Consona vox menti
   sit plausu cuncta regenti,
   Caeli praeclaris
   cui Barbara iungitur aris.

2. Haec celebris palma,
   virgo, se fortior, alma
   Vim carnis, fastum
   terit orbis, daemonis astum.

3. Virgo, fide plena,
   pro Christo, mente serena,
   Eius amatore,
   patitur, stimulatur amore.

4. Constans multarum
   non asperitate minarum
   Aut blandimentis
   seducitur illa parentis.

5. Virgo coronata,
   caeli super astra locata,
   Pro nobis grata
   Domino da vota parata.

R. Surge, virgo, propera,
Amica Dei, Barbara,
Induta auri cyclade
Sponso tuo te perficias,
Secum ut intres nuptias
Aptato oleo lampade.

V. Funde Domino precatus,
In ruinam noster status
Vergit labe sorditatus.

Ad Magnificat.

A. O pulchra Sion filia,
Dilectus inter milia
De mundi valle misera
Vocat te sponsam, Barbara.
Tua palma, laude plena,
Te sortitur in amoena
Arce caeli siderea
Iungi cum decoris laurea;
Nostri cui cum sis grata,
Memor prece sis oblata.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi Christo convenite
Regnanti sine compare,
Plausu iubilando rite
In festo sanctae Barbarae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tua magnificentia,
   Domine Deus caeli,
   Laudatur sapientia
   A Barbara fideli.

2. Caeli Dei iudicia
   Custodivit consulta,
   Quibus ferens supplicia,
   Fit retributio multa.

3. Innocens haec manibus,
   Procul ab omni sorde
   Declinat ab inanibus
   Serviens mundo corde.

Responsoria.

1. Erat quidam satrapa,
Dioscorus idolatra,
Cui Barbara nomine
Nata prudens nascitur,
Cuius ubique pascitur
Fama de pulchritudine.
V. Stola prima clam induta
Fidem Christi est secuta.
2. Frustra parens motus curis
Struit turrim saxis duris
In hanc locando virginem,
Ut ab altis pateat,
Formosa vultu lateat
Praetereuntem neminem;
V. Non ut cupit mens humana,
Sinit Deus fieri vana.
3. Pater turri natam locat,
Absente quo structores vocat,
Prece pulsans hos instantei:
In laudem sanctae trinitatis
Tres fenestras disponatis
Mihi fieri festinanter,
V. Cuius providentia
Vivunt, subsistunt entia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. De thoro pater narrans ei,
Eructavit verbum bonum:
Mihi Christum cordis mei
Elegi sponsum et patronum.
2. Dominus refugium
Fit martyris agone,
Adiutor est auxilium
Dans de tribulatione.
3. In montibus supernis
Locat haec fundamenta,
Dum monitis paternis
Obstat Deo praeventa.

Responsoria.

1. Fenestrarum causam rei,
Dum venit, quaerit, dicunt ei:
Sic tua nata voluit
Uni-trino ad honorem;
Pater motus in furorem
Vehementer doluit,
V. Cultum diis maeret natam
Liquisse Christo desponsatam.
2. Carceris dum in obscuris
Collocatur et laesuris
Diversis est offensa,
Adparet luce comminus
Quam consolatur Dominus
Amoris vice repensa;
V. Ait: Sponsa, ne timeas,
Tecum sum, ne pereas.
3. Christus veritas ut inquit,
Mundum atque patrem linquit,
Ut eius sit discipula
Ipso digna, caeli cena
Ut fruatur, gaudet poena
Fidelis Dei copula.
V. Crucem tollit et sectatur
Sponsa sponsum, per quem vocatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cantate Deo carmine,
Qui fecit mirabilia,
Quam assumpsit, in virgine,
Intra caeli sedilia.
2. Afferte Deo gloriam,
Misericordiarum
Ob virginis memoriam
Recordatus est suarum.
3. Adorate angeli Deum,
Cuius haec regnat bonitate,
Laetata est Sion, quae tropaeum
Audivit Barbarae beatae.

Responsoria.

1. De eius sperans amatore
Fugit, ne patre saeviore
Spatha ruat insecuta,
Quam abscondit petra visa,
Cedit, velut sit abscisa,
Huic nutu Dei praestituta.

V. Sic a Deo custoditur
Virgo, quae a patre oditur.

2. Circa pastores quaeritur,
Christus, dum res sic geritur,
Sanctam probat indicio:
In locustas proditoris
Commutatae sunt pastoris
Oves Dei iudicio.

V. In sanctis Dominus collaudatur,
Cum quibus mira operatur.

3. Pugna peracta stadio
Orat martyr sub gladio
Pro his, a quibus veneratur
Palma sui martyrii,
Christus die iudicii
Horum culpae ne memoretur.

V. Spondet vox: Israelita
Vera, veni, sint petita
Tuis vernis exaudita.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domiuus sedem decoris
Barbarae praeparavit,
Cui bravium laboris
In caelestibus erogavit.

2. Servivit cum laetitia
Christo, per quem velatur,
Dum praesidis saevitia,
Iussa trahi, nudatur.

3. Quem sitivit, apprehendit
Passa pro eius nomine,
Pater perit, cum descendit
De monte, caeli fulmine.

4. Benedicite, opera
Dei, et exsultate,
Flagris illata verbera
Sanat Barbarae beatae.

5. Laudet omnis spiritus
Palmam, qua martyr properat
Ad Christum, quam interitus
Carnis ab eo non separat.

Ad Benedictus.

A. Agonista pugnatura
Mente virum induit,
Propter Christum pati dura
Amore nihil metuit.
Haec est Iudith animosa,
Per quam morti dux addictus,
Regi placens Hesther formosa;
Sit Dominus benedictus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dei claret clementia
In virginali sexu,
Sibi quem in praesentia
Iunxit amoris nexu;
Haec plebs viraginum alma
Caeli post dominatorem
Canit cum passionis palma
Ferens virginitatis florem.
Cui, felix mente Barbara,
Cum prae ceteris sit respectus,
Ipsum precatu supera,
Tibi nil negat dilectus,
Ut mortis hora praedecora
Tua vox est exaudita,
Sine mora solvat lora
Culparum, caeli margarita.

Antiph. ms. Voraviense 29. saec. 14. A. — Cod. Wernigeroden. Zn. 22 m. saec. 15. B. — In 1. Vesp. **R**, 4 tuo te preficias AB. — Ibid. 5 ad nuptias B. — Ibid. 9 Mergit B. — Ad Magn. **A**, 3 miseria A. — Ibid. 7 Arce sibi siderea B. — Ibid. 9 Nostra B. — In 1. Noct. **A** 1, 1 Tuam magnificentiam A — **A** 1, 2 Domine dominus caeli B. — **A** 1, 4 Et Barbarae fideli B. — **A** 2, 2 Custodit A, custodiit B. — **A** 2, 3 Quibus feretis A. — **R** 2, 4 peteat B. — **R** 2, 6 Praetereunte nemine A. — **R** 3, 1 Pater turri natam B. — In 2. Noct. **A** 1, 3 Mihi sponsum cordis B. — **A** 1, 4 Elegi Christum et B. — **R** 2, 3 Est offensa diversis A. — **R** 2, 6 fehlt A; vite B. — **R** 3, 1 Crucis ferit ut inquit B. — **R** 3, 4 Ipsa B. — **R** 3, 7 tollit ut sequatur B. — In 3. Noct. Ordnung der drei **AA** in B: 2, 3, 1. —

A 1, 1 Vacate Deo carmine B. — **A** 1, 3 In hac beata virgine B. — **A** 1, 4 Assumpta intra caeli sedilia B; die Lesart von A ist richtig, B auf Kosten des Metrums zu Gunsten des Sinnes korrigiert; zu konstruieren: Qui fecit mirabilia in virgine, quam assumpsit intra caeli sedilia. — **A** 2, 1 Aufferte Deo B. — **A** 2, 3 Ob virginis victoriam B. — **R** 1, 2 pater B. — **R** 1, 3 ruat secuta A. — **R**, 1, 4 abscondat B. — **R** 2, 3 prodat A. — **R** 3, 5 iudicio B. — **R** 3, 8 veni fehlt A; sunt B. — In Laud. **A** 4, 2 exaltate B. — **A** 4, 4 sonat B. — **A** 5, 3 Ad sponsum quam B. — Ad Bened. **A**, 6 placemus A. — Ibid. 8 Dominus Deus AB. — In 2. Vesp. ad Magn. **A**, 1 claret potentia B. — Ibid. 4 Vixit amoris B. — Ibid. 5 virginum A. — Die Kollation von B besorgte gütigst Herr Ed. Jacobs, Direktor des fürstl. Archivs zu Wernigerode.

44. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. O festiva dies,
 orbi venerabilis omni,
 Sanguine quam fuso
 Barbara virgo sacrat.

2. In qua, laeta sui
 sponsi dum scandit ad aulam,
 Omnis ei coetus
 coniubilat superum.

3. A dextris Christi,
 quo iam variis stat amicta,
 Nostris, oramus,
 ut faveat precibus.

4. Gaudeat ecclesia
 de tanti sideris ortu,
 Quo iucundatur
 terra decusque poli.

Responsoria.

R. O speculum morum,
 consolatrix miserorum,
 Barbara praeclarum
 duc nos iter et tibi carum
 Cernere da tecum
 sponsum gaudereque secum,

V. *In quem desiderant et angeli prospicere.*

Ad Magnificat.

A. Plausibus ecclesiae
 laus est adiecta novella,
 Dum caelos hodie
 vestis, carrissima stella;
 Barbara, virgo Dei,
 nostri, petimus, miserere
 Et plebem fidei
 prece praesidioque tuere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Virgineae prolis
 ad laudes evigilemus
 Et veri solis
 ortum iubilis resonemus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virgo super caelos
 regi iam proxima magno
 Dulce novumque melos
 cum virginibus canit agno.

2. Hanc per naturam
 tibi, spurce Dioscore, natam
 Lex Domini puram
 servavit et immaculatam.

3. Muris inclusa
 gaudet prope fontis amoena,
 Quo fuit infusa
 baptismate virgo serena.

4. Multis fecunda
 virtutibus haec fuit unda,
 Claruit et signis
 sacra crux in marmore dignis.

5. Tertia post binas
   petit ut sit in aede fenestra,
   Sic tres divinas
   sapit eius prima palaestra.
6. Cordibus electis
   micat admirabile lumen,
   Quod radiis rectis
   fidei confirmat acumen.

Responsoria.

1. Barbara Tuscorum
   claro de germine nata
   Ut rosa, flos florum,
   specie virtuteque grata,

V. *Quasi lilia, quae sunt in transitu aquarum.*

2. Errorem patris
   dum declinat tenebrosum,
   Nubibus ex atris
   iubar exsurgit speciosum;

V. *Est enim haec speciosior sole et super omnem dispositionem stellarum.*

3. Idola deridet
   vanamque superstitionem,
   Quae nihil esse videt
   exactam per rationem;

V. *Scimus, quia nihil est idolum in mundo et quod nullus Deus nisi unus.*

4. Hanc fidei verae
   circumdat nobile munus,
   A qua sincere
   trinus colitur Deus unus;

V. *Pater, verbum et spiritus sanctus, hi tres unum sunt.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum maris ista thorum
   vitat patremque minantem,
   Quidam pastorum
   prodit tremule latitantem.
2. Vertitur in graciles
   ovium grex ille locustas
   Per motus faciles,
   quos non habet ulla vetustas.
3. O signum verum
   naturae lege subacta,
   Quo celer haec rerum
   fuit immutatio facta.
4. Nata pilis vecta
   patrem rediens comitatur,
   Ad loca proiecta
   tenebrosa fame cruciatur.
5. Carcere, verberibus
   iterantur ei nova bella,
   Lampade, vulneribus
   torquetur clara puella.
6. Nervis taurinis
   ut ovis mansueta ligatur
   Et cilicinis
   setis per membra cavatur.

Responsoria.

1. Membris detectis
   nudatur et exagitatur,
   Uberibus sectis
   contunditur et laceratur;

V. *Conclusit me Deus apud iniquum et in manibus impiorum me tradidit.*

2. Angelico cultu
   Christi vestitur amica,
   Sic laeto vultu
   procedit virgo pudica;

V. *Indui te subtilibus et ornavi te ornamento.*

3. Carcere conclusam
   salvator visitat atque
   Sanguine perfusam
   adivit laetificatque;

V. *Qui post tempestatem tranquillitatem facis et post lamentationem et fletum exsultationem infundis.*

4. O sidus fidei,
   divini callis amoris,
   Instrue, norma spei,
   tribus his nos omnibus horis;

V. *Ecce, descripsi tibi eam tripliciter in cogitationibus et scientia.*

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. O rosa, quae rivis
fecundaris redivivis,
Tegmine virtutis
splendoreque fulta salutis,
Absterso luctu
divino nos ale fructu.

Responsoria.

1. Praesidis insano
fastu crebre cruciata,
Tandem truncata
caput est a patre profano,

V. *Gloriosam mortem magis quam odibilem vitam amplectens.*

2. Flosculus ut rore
perfusus virgo cruore
Rorida mundorum
viret instar liliorum;

V. *Erit quasi ros Israel, germinabit quasi lilium.*

3. Fulminis interiit
ictu genitor sceleratus
Et mox disperiit
quasi pulvis in aera latus;

V. *Sic pereant omnes inimici tui, Domine.*

4. Oscula dulcoris
aeterni sponsus amoris
Iucundo more
iam de sponsae sugit ore,
Qua nos irrora
dulcedine, virgo decora;

V. *Favus distillans labia tua, sponsa, mel et lac sub lingua tua.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Haec virgo prudens,
fidei praecincta decore,
Omni laude domum
sanctificat Domini.

2. Atria laetitiae
virgo iubilando subivit,
De cellis claris
clara trophaea ferens.

3. Hanc tua dextra, Deus,
te spem vitae sitientem
Atque tui memorem
suscipit ad speciem.

4. Clarior emicuit
virgo spectabilis auro,
Quod de fornace
purius egreditur.

5. Corpore virgineo
dignanter sarcophagato
Spiritus aethereum
laetus adit thalamum.

Ad Benedictus.

A. O vivae pacis
lux orta plagis subopacis,
Barbara, dignare
virtutibus irradiare,
Nos nostrosque pedes
ad amoena dirige sedes.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Aspirante die
tibi, clara virgo sacrata,
Floribus es hodie
caeli confasciculata.

Ad Tertiam.

A. Tu Christi consors
per amoris foedera facta,
Hoc ad opus concors
miti nos ubere lacta.

Ad Sextam.

A. Quae tibi de sursum
stola praemonstratur ab arce,
Post hunc decursum
te vestit nescia Parcae.

Ad Nonam.

A. Ad te dilectam
sponsam dum, Christe, vocasti,
Caelis invectam
tibi iugiter associasti.

In 2. Vesperis.

R. O margarita,
quam mors pretiosa polivit,
Moribus et vita
te fons vitae redimivit;

V. *Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel, tu honorificentia populi nostri.*

Ad Magnificat.

A. De vespertina
pia, virgo, canentia castra
Ad matutina
transfer cum laudibus astra,
Fac huius stadii
nos sic intendere cellis,
Ut mundi radii
iungamur in aethere stellis.

Brev. ms. Altenbergense saec. 15. Cod. Dusseldorpin. C 63 A. — Brev. ms. Voraviense saec. 14. Cod. Voravien. 122. add. saec. 14. B. — Brev. ms. Hospitalense anni 1477. Cod. Paulan. Hosp. memb. 106. C. — Brev. ms. saec. 15. Clm. Monacen. 26681. D.

Nur A hat monastische Form, welche jedenfalls diesem Officium ursprünglich ist. — In 1. Vesp. **A** 5 Ad te dilectam etc. BCD. (vgl. ad Nonam). In 1. Noct. **A** 5, 1 Terna post binas BC. — **R** 1, 1 Barbara iustorum BC. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Cum maris ista BC. — **AA** 4—6 fehlen BCD. — **A** 4, 2 rediens imitatur A. — In Laudibus **A** 1, 2 fide prae cuncta B; fidei detincta D. — A hat als Cistercienserhandschrift nur eine **A** super Ps. in den Laudes; die andern sind per parvas Horas verteilt; da dieselben aber inhaltlich unverkennbar auf die Laudespsalmen anspielen, so sind sie nach BCD dieser Hore belassen. — Ad Bened. **A** lautet in D: Rex in cena virginali etc. Vgl. das Offic. Gratulemur regi digna in 2. Vesp. ad Magn. Die **AA** per Horas fehlen mit einer Ausnahme (siehe oben) in BCD; in A stehen dieselben in 2. Vesp. super Ps. Sie nehmen aber unverkennbar auf die kleinen Horen Bezug, z. B. Aspirante die etc., was in der Vesper schlechterdings unmöglich ist. A setzt sie in die Vesper, weil es die kleinen Horen schon mit den eigentlichen Laudes-Antiphonen besetzt hatte. C hat für die kleinen Horen dieselben **AA** wie das Officium Gratulemur regi digna, nur dafs die **A** ad Sextam der Non zugeteilt ist, wofür der Sext die folgende **A** zugewiesen wird:

Nota fecit Dominus
Divina mysteria
In conspectu gentium,
Cum simplex agricola
Regnum infidelium
Superavit, praedia
Per sanctum paraclitum
Operantem talia.

In 2. Vesp. ad Magn. setzt D die Antiphon:

Corpore virgineo
Dignantur (!) sarcophago
Spiritus aethereum
Laetus adit thalamum.

45. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. O martyr sancta,
 nunc prece, Deo sociata,
 Sis memor hic nostri,
 devotos quos tibi nosti.

2. Virginis constantia
 dum non superari
 Nec a fide Iesu Christi
 potest separari,
 Iudex hanc sententia
 iubet decollari.

3. Dum beatam Barbaram
 pater decollasset,
 Et frendens ut Cerberus
 montem descendisset,
 Ignis venit caelitus,
 Ipsum cremans penitus,
 ne quid superesset.

4. Summo regi gloriae
 Modulamur hodie
 Laudes et praeconia.

Ad Magnificat.

A. Rex in cena virginali
 Sedens vocat Barbaram:
 Laude plena triumphali
 Sponsa, veni, lauream
 Flore rosae sanguinatam
 Et candore dealbatam
 Stolam primam accipe;
 Advocatam te caelorum
 Incessanter angelorum
 Concentus magnificat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Venite, adoremus regem regum,
Qui beatae Barbarae
Coronam dedit gloriae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virginis eximiae
 Barbarae, martyris almae,
 Festa celebrare
 da nobis, rex pie Christe.

2. Haec mundum spernens
 et mundi florida ducens
 Pro nihilo, veram
 studuit cognoscere vitam.

3. Coepit amare Deum
 totumque relinquere mundum,
 Caelica mente petens
 et Christo semper adhaerens.

4. Hanc pius in propriam
 Christus sibi sumere sponsam
 Dignatus, caeli
 provexit ad aethera summi.

5. Non cedens verbis
 mactatur verbere mitis,
 Carcere damnatur
 nec virgo sic superatur.

6. Praeses ut invictam
 penitus vidit Christi sponsam,
 Ut leo crudelis
 iubet hanc discerpere poenis.

Responsoria.

1. Erat quidam satrapas
 Nomine Dioscorus,
 Cui erat filia
 Nomine Barbara;
V. Pulchra facie,
 Sed pulchrior fide
 Erat Barbara
 Christi filia.

2. Pater dixit filiae:
 Quidam locuti sunt de te,
 Ut acciperent te
 In coniugio;
 Ad haec respondit virgo:

V. *Regnum mundi et omnem ornatum saeculi contempsi propter amorem Domini mei Iesu Christi.*

3. Dum beata Barbara
annos pertransisset
Pueriles et ad tempus
nubile venisset,
Pater summo studio
maritum precatur,
Cui matrimonio
Barbara iungatur;

V. Primitus blanditiis
eam consolatur,
Nubere si renuit,
dire comminatur.

4. Dixit beata Barbara
artificibus patris:
Tres mihi fenestras facite
in nomine trinitatis;

V. *Quoniam rex omnis terrae Deus, psallite sapienter.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sponsa Christi celebris
Sponso visitatur,
Posita in tenebris
Mire collustratur.

2. Blande Christus: filia,
Pone metum, inquit,
Sisque constans, gratia
Te non derelinquit.

3. Iustae lux orta est gratiae
Late spargens radium,
Rectis corde studium
Ingerit laetitiae.

4. Sponsa Christi
A praeside nudatur
Et per vicos agitatur,
Sed precata Deum
mox candida stola velatur.

5. Martyr, dum oravit,
gladium subit, aethera scandit,
Sponsus honorque datur,
cum Christo deliciatur.

6. Dum in sancta Barbara,
Iesu Christe, coleris,
Memor esto muneris,
Quod oranti contulisti,
Spes humani generis

Responsoria.

1. Surge, virgo, et nostras
sponso preces aperi,
Tua vox est dulcis
in aure Domini,
Quae pausas
sub umbra dilecti;

V. Pulchre, Sion filia,
Pro mortali tunica
Agni tecta vellere
Et corona gloriae.

2. Pater repletus scelere
Filiam vult occidere,
Sed videt illam evanescere,
Vident hanc pastores fugere,
Alter illam non vult prodere,
Alter ostendit temere;

V. A Domino fit signum mirabile,
Oves proditoris fiunt locustae.

3. Christus sanctam tenebroso
Reclusam ergastulo
Miro satis atque blando
Confortat eloquio;

V. Salve, virgo benedicta,
Quam Christi praesentia
Miro satis atque blando
Confortat eloquio.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Quanto sese deprimebat
Humilis nobilitas,
Tanto magis elucebat
Nobilis humilitas.

Responsoria.

1. Praecepto praesidis
Christi virgo nudatur,

Nudata rursum flagellatur,
Nuda per provinciam
Ab impiis viris agitatur,
Petit a Domino, quod tegatur,
Et, ecce, ab eo
stola candida velatur.

V. Mira Dei clementia,
Quae largitur,
Quod petitur
Abiecta diffidentia.

2. Virgo sancta Barbara
A patre suo decollatur,
Pater eius iudicio
Dei concrematur,
Illa caelo coronatur,
Hic inferno cruciatur;

V. *Exsultent filiae Sion propter iudicia tua, Domine.*

3. O admirandam virginis
Huius fortitudinem,
Qua in se vitae veteris
Sic occidit hominem
Et potestates aeris
Vertit in formidinem;

V. Haec pugnatura stadio
Mente virum induit
Femur cingens gladio.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Pater Deo barbarus
et iudex iniquus
Torquet eam, cuius Christus
est sponsus et amicus.

Ad Benedictus.

A. Prudens et vigilans virgo,
Qualis es cum sponso illo,
Qui te elegit mundam,
Quam pulchra, quam mirabilis,
Quanta luce spectabilis
Inter Sion iuvenculas
Et Ierusalem filias,
Thalamo gaudens regio
Coniuncta Dei filio.

Per Horas.

Ad Primam.

A. In optata cellula
recludi iubetur,
Quali morte pereat,
donec percunctetur.

Ad Tertiam.

Latera lampadibus
Virginis cremantur,
Vulnera vulneribus
Dire cumulantur.

Ad Sextam.

A. Iudex dirus Barbarae
praecipit mamillas
Virginis amputari (devotae),
Deo libat illas.

Ad Nonam.

A. Circumduci cogitur
virgo denudata,
Sed a Deo candida
veste fit ornata.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, gemma pretiosa,
Margarita fulgida,
Sponsa Christi gloriosa,
Paradisi viola,
Virgo Dei, Barbara,
Clemens et benigna,
Quae a patre truncata
In aula regnas caelica;
Ora pro nobis
Apud regem gloriae,
Cuius fulget claritas
Ut sol in meridie.

Brev. ms. Langhemense anni 1500. Cod. Bambergen. Ed. VI 8. — In 1. Vesp. **A** 3, 3 Et fehlt; Cerbarus. — In 2. Noct. **A** 4, 5 stola candida. — **A** 6, 5 Spe. — **R** 4 ist prosaisch. — In 3. Noct. **R** 1, 12 dividentia. — **R** 3, 6 Vertit in fortitudinem. — **R** 4 prosaisch. — Ad Nonam **A**, 1 Circumcidi.

46. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Exaltemus in suavi
Cor et mentem cithara,
Ut gustemus mellis favi
Torrentem cum Barbara.

2. Quae carne [quidem] sterilis,
Sed mente fecunda,
Virgo et mater fertilis
Laetatur iucunda.

3. Dum in turri habitavit
Arte custodita,
Virtus pacis abundavit
In mente munita.

4. Domum dum aedificat
Pater eius vanam,
Fenestram multiplicat
Ob fidem Christianam.

5. O nive candidior,
Crystallo nobilior,
Agni lana tu vestiris,
Aquae fluxu tu fulciris,
Dum flat Auster verior.

Ad Magnificat.

A. Adest dies magnae laudis,
In qua virgo expers fraudis
Magnificat Dominum,
Dum exultantem spiritum
Potenti cum victoria
Christo reddit Barbara.
Eia, pia, da gustare
Christi cibum miseris
Hic in via et ditare
Paupertatem inopis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo regi exsultantes
iubilemus iugiter,
Sponsae Dei famulemur,
ut regnemus perenniter.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Paulo minus ab angelis
Sponsus sponsam minuit,
Dum caelebs haec celebris
Carnis iura diluit.

2. A summo caelo deitatis
Ut columba graditur,
Ramum portans castitatis
In ipsum revertitur.

3. Speculare Sion montem,
Uberem deliciis,
Manum scandit per insontem
Et cordis munditiis.

Responsoria.

1. Sublimi in solario
Virgo residens Barbara
Cum virtutum vario,
In mente virginea
Ut caelesti sacrario
Capit divina contubernia.

V. Viri thorum despicit
Virgo, quae chorum conspicit
Mente angelorum.

2. Aquae vivae rivulum,
Charismatum diluvium
Se hic expressit,
Vim salubrem languidis
Dum fonti baptismatis
Sui impressit.

V. Fons signatus permanens,
Hortus clausus, proferens
Paradisi fructum.

3. O fenestra trini Dei,
Quam pertransit lux diei,
En, ipse per te prospicit
In ternarum structura,
Trinitatis cuius vestigium
Quaevis gerit creatura,

V. Sed tu signaculum Dei
Es similitudinis,
Plenum decore luminis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Oblita patris proprii
   Ob Christi regis amorem
   Ad poenas supplicii
   Se offert promptiorem.
2. Ad Dei virtutem
   spe plena refugit,
   Tyranni dum rabies
   ut leaena rugit.
3. Eam Deus in aeternum
   Sic fundavit, quod supernum
   Verbum visu prospicit,
   Quod ex auditu credidit.

Responsoria.

1. Eia, virgo mirabilis,
   Paries tibi labilis
   Dat iter manens stabilis.
   Vere splendor es solaris,
   Ut in vitris iens claris,
   Dum scissuram nullam paris.

V. Sic ex parte active
   Egisti,
   Quod in partu passive
   Gessit mater Christi.

2. Haec est stella matutina
   Clausa sub signaculo,
   Quam illustrat lux divina
   In carceris ergastulo,

V. Hoc exorto lucifero
   Caelum, terra plaudit gaudio.

3. Septemplici radio
   Ut sol coruscavit,
   Haec luna pugnans stadio
   Dum laeta toleravit
   Carceris angustias,
   Flagella et ungulas,
   Lampades et malleum,
   Abscissionem uberum,

V. Ferientem
   caput gladium,
   Ut argentum
   purgatum septuplum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Afferte Deo gloriam,
   Qui gentium sculptilia
   Muta esse daemonia
   Docuit hanc familiam.
2. Exsulta, Sion inclita,
   Deum adorant angeli,
   Dum haec Iudae filia
   Dat odorem balsami.
3. Novum agno canticum
   Et iubilum laetitiae
   Chorus canit virginum
   Ob titulum sanctimoniae.

Responsoria.

1. Ab intus per aureum
   Vestitum haec protecta,
   Gemmas gerens virtutum
   In mente electa,
   Terram circuit in derisum
   Nuda carne, mundo corde
   Attingens paradisum.

V. Sed tegens caelum nubibus
   Hanc vestivit
   angelorum manibus.

2. Nequaquam exterminium
   Inferi hunc ferit,
   Qui pium patrocinium
   Barbarae hic quaerit
   Et promptum cordis scrinium
   Ad laudes eius gerit;

V. Hoc a Christo impetravit,
   Pro quo mori non expavit.

3. O Dea Saturnea
   Manna pluens caelicum,
   Apis tu es mellea
   Cibum ferens angelicum,
   Famulis tui nominis
   Ferculis frui corporis
   Salvatoris
   Da, virgo decoris.

V. Tu mons regalis culminis
   Ros vitalis veniae,

Flos vernalis germinis,
Dos dotalis gratiae.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Nimis admirabilis
In altis Christus Iesus,
Quem in imis tam fragilis
Sexus colit caesus.
2. Oves Christi pascuae
Laude sunt venustae,
Nam ad nutum Barbarae
Oves sunt locustae.
3. Fame, siti cruciata
In vili domicilio
Christo fuit satiata
Ex caeli edulio.
4. In igne sancti flaminis
Benedicamus Dominum,
Igne caeli fulminis
Qui consumpsit Dioscorum.
5. Iuvenes et virgines
Laudes dent et gloriam,
Qui ad caeli cardines
Christo vehit Barbaram.

Ad Benedictus.

A. Benedictus sit pater luminum,
Qui Barbaram, dum petivit
Pro salute omnium
Sibi famulantium
Exaudivit,
Per quam delicti venia
Pax atque iustitia,
Fax lucis in tenebris
Oritur de superis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dei esse digitus
Barbara probatur,
Per quam crucis titulus
In petra formatur,
Nam impressit per digitum
In marmoris duritie
Crucis signum inclitum
Manens usque hodie.

Brev. ms. Caminense saec. 15. Cod. Stetiuen. (Gesellsch. f. pommerische Gesch. u. Altertumskunde) s. n. A. — Orat. ms. Dorotheae de Mittelhusen anni 1449. Clm. Monacen. 10930 B. — Diurn. Caminense imp. Lipsiae 1519. C. — Feruer: Antiph. ms. Veteris cellae saec. 15. Cod. Lipsien. 772. — In 1. Vesp. B hat Super Ps. nur eine A, die erste. — A 1, 1 Exsultemus ABC. — A 1, 2 mente C. — A 4, 3 Fenestram ternam A, trinam C. — Ad Magn. A, 6 reddidit B. — Invit. 1 iubilantes B. — Ibid. 2 Exsultemus B. — In 1. Noct. A 1, 4 Carnis vita A. — A 3, 1 Speculationem Sion A. — R 1, 4 mentem B. — R 1, 9 Mente fehlt B. — R 2, 3 Se esse expressit A. — R 2, 8 conclusus B. — In 2. Noct. A 3, 1 Eam Deus fehlt. B. — A 3, 3 Verum visi prospicit. B. — A 3, 4 Quod fehlt A; ex pio auditu A, ex pro auditu B. — R 1, 6 Dum fehlt B; sciens nullam B. — R 1, 9 in parte B. — R 2, 5 Haec ex ortu. — R 3, 3 luna fehlt B. — In 3. Noct. A , 3 Et unica esse B. — A 1, 4 famulam. — A 2, 3 Et haec inde filia B. — R 2, 2 huc B. — In Laud. A 1, 1 Rivus admirabilis A. — A 2, 2 Oves sunt B. — A 3, 4 Caeli ex edulio A. — A 4, 2 Benedicimus B. — A 4, 4 Didascorum A. — In 2. Vesp. ad Magn. A 1 Dei esse dignus B. — Ibid. 4 firmatur B.

47. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. O virgo beata,
Dioscori nata,
Nobis tuis aemulis,
Caritate famulis,
Peccatorum veniam
Impetra per gratiam
Sponsi tui Christi,

Quem tu coluisti,
Pro quo inivisti
Poenas leto tristi.

Ad Magnificat.

A. Vitae salus valida,
Ne nos palus squalida
Peccati demergat,
Hic nos sic transvergat,
Ut in vitae solio
Regnemus cum gaudio;
Impetret hoc Barbara,
Ne nos gens [tam] barbara
Diri ducis, taetri, trucis,
Hostis crucis atque lucis
Seducat vitiis
Nos dans suppliciis,
Sed eius per passionem
Transeamus per agonem
Dei sorte bona morte
Ad vitam aeternam.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Lingua cordi consonet,
Melos pium personet
Ad honorem virginis
Laudans natum hominis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Audi, hortor, quid hic tortor
Praetendebat, cum fundebat
Filialem sanguinem.
2. Sua nata Deo grata,
Hoc doluit, quod coluit
Christum Deum hominem,
3. Immolatum, cruciatum
Dei natum, verbo natum
Per intactam virginem.

Responsoria.

1. Dioscorus, vir stultus,
Atrocitate multus
Fidos contra Christianos,
Deos venerans profanos
Suam natam custodivit
In turri ingente,
Ne a procaci gente
Cerneretur; Barbara,
Fide, castitate clara,
Conubia odivit,
V. Iesum sponsum quaerens,
Soli huic adhaerens
Caelica quaesivit.
2. O miranda pietas
Et laudanda caritas
Nostri salvatoris,
Qui certanti graviter,
Triumphanti suaviter
Adest cunctis horis;
V. Astitit ut virgini,
Sic et iusto homini,
Hoc est sui moris.
3. Fenestrarum pater bina
Strui iussit solia,
In thermarum loca trina
Fieri dat filia
A paternis famulis
Crucis cum signaculis,
V. Ut laus deitatis,
Summae trinitatis,
Innotescat populis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pater cum cognosceret,
Haec quod Christum coleret
Atque sancte viveret
Fide Christiana,
2. Quaerit hanc perimere
Et spatha transfigere,
Sic neci subicere
Mente malesana.
3. Lapis eam celavit,
Quod Christus donavit,
Sic quod tunc cessavit
Ultio profana.

Responsoria.

1. Deus praemirabilis,
Astans suis stabilis,
Omni laude dignum
Mirum fecit signum
Consolationis
Ob rem proditionis:
V. Virgo cum oravit,
In locustas mutavit
Oves opilionis.

2. Per pastorem prodita
Virgo, patri reddita,
Est a patre laesa
Ac praedire caesa
Utque saevo vindici
Tradita est iudici,
V. Ipsa quod adhaeserat
Christoque serviverat
Salvatori supplici.

3. Praeses, litis ut immitis
Praeavidus,
Christianos fide sanos
Impavidus
Torquere severe,
Puellulam, ancillulam
Iesu Christi, esu tristi
Poenae amarae tormentare
Sat nititur, haec patitur
Fidem docens populo;
V. Squalido cum poenis
Torta inamoenis
Data est ergastulo.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hanc reclusam carcere
Dignabatur pascere
Christi clementia
Sua praesentia.

2. Confortando, consolando
Hic sanavit, sauciavit
Quod praesidis impietas
Et poenarum gravitas.

3. Hinc elatam, sic sanatam
Admiratus, est hortatus
Praeses, diis quod offerat,
Virgo quod respuerat.

Responsoria.

1. Usta lampadarum focis
In eius costarum locis
Est mamilla depraedata
Ungulisque lacerata
Diro cum supplicio;
V. Caput eius tunditur,
Cruore perfunditur
Et teritur cilicio.

2. Quando praeses impudicus,
Castitatis inimicus,
Virginem nudaverat,
Quam sponsus non desiverat,
V. Ipsam veste pulla,
Tincta nota nulla,
Angelus vestiverat.

3. Virgo Christi sancta,
Tantis poenis aucta,
Ne nobis negetur,
Impetra, corona
Post hanc vitam bona,
Sed pax praeparetur;
V. In morte nos conserva,
Ne Plutonis caterva
Nobis dominetur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dum praeses nil proficeret,
Ut a fide perverteret
Virginem sic stabilem,
Sponso suo habilem,
Pater hanc recepit,
Iratus concepit
Ipsam magis laedere.

2. Ecce, quantum hic erravit,
Hanc, quam de se generavit,
Natam capite truncavit
Gladiali verbere.

3. Ensem virgo cum subivit,
Dignas preces tunc petivit
Pro gentibus agentibus
Poenarum suarum memoriam,

4. Ut hac consequantur prece
In sua finali nece
Peccatorum suorum veniam.

5. Sancta prece hac finita
Est vox dicens mox audita:
Quod rogasti, impetrasti,
Veni, sponsa mea.

Ad Benedictus.

A. Pyr de caelo in hoc zelo
Recedentem ante gentem
Patrem, virum criminis,
Flante ictu fulminis
Deglutivit et contrivit,
Quod nil certum est repertum
Pulveris vel sanguinis.
Corpus digne huius . .
Conquisivit, sepelivit
Valentinus virginis,
Voto pii culminis
Quae nos dignos, non praevignos,
Sed heredes ad mercedes
Ipsius certaminis
Reddat et precaminis.

Brev. Monasteriense imp. s. l. et a. (1489). A. — Matutinale Monasteriense imp. s. l. et a. B; letzteres natürlich nur die Nocturnen. — Laud. A 4, 1 Ut hanc consequantur A. — In 2. Vesp. Super Psalm. A: Hanc reclusam carcere; Ad Magnif. Pyr de caelo etc.

48. De sancta Barbara.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Barbarae sollemnia festivis suscipe votis,
Inclita ecclesia, libans conatibus totis
Christo precamina, ut post aestus iungat te notis.

2. Teneris in annis haec sprevit idola vana,
Vilibus sub pannis suprema quaeritur bona.

3. Virgineo flore martyrii cumque rigore
Satagit placere regi aethereo mere.

4. Hanc sibi allexit unicam altissimus sponsam,
Quam caelis invexit pro fide pluries tonsam.

5. Rapuit consortem beatorum coetus iucundi,
Quam gaudent per mortem vicisse spolia mundi.

Cod. Ducumburgen. 211. auf dem Einbande, einem fragm. Antiph. saec. 15. Antiphonen eines Reimofficiums, wahrscheinlich in 1. Vesp., wie das auf die 5. Antiphon folgende R vermuten läfst.

49. De sancto Barnaba.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Consolator animae,
Iesu, pastor optime,
Meritis Barnabae,
Filii consolationis,
Perfunde nos antidoto
Supernae unctionis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Consolemur animis
adorantes Dominum,
Qui supernis sociat
Barnabam apostolum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Barnabas apostolus
ex tribu Levi prodiit,
Cuius praedicatio
in omnem terram exiit.
2. Ioseph a parentibus
primo nominatus,
Post haec ab apostolis
Barnabas vocatus.
3. Cyprus erat genere,
agrum suum vendidit,
Pretium apostolis
fideliter tradidit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Redeunt Ierusalem
fratres visitare,
Iubet sanctus spiritus
istos segregare.
2. In opus ministerii
hi duo electi,
Paphnum et Seleuciam
statim sunt profecti.
3. Lystris et Iconium
Cyprumque pergentes
Convertunt ad Dominum
verbo vitae gentes.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificemus Dominum,
Qui consolationis filium,
Barnabam apostolum
Dignatus est hodie
Caelesti consolatione
Consolari,
Cuius et nos precibus
Dono sancti spiritus
Mereamur recreari.

Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. 760. — Alle im vorstehenden nicht aufgeführten Teile des Officiums prosaisch.

50. De sancto Bartholomaeo.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Hic athleta Dei
donatus laude trophaei,
Quem docet orbe coli,
laudat in arce poli.

Ad Magnificat.

A. Orbis, ovans evigila,
Sanctis insiste plausibus,
Exsulta, gaude, iubila
Totus in Christi laudibus,
Bartholomaei precibus
Hostem antiquum ventila,
Ut omni fraude mutila
Laeteris in caelestibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Verum lumen de lumine
Pari colamus numine,
In quo praefulgent inclita
Bartholomaei merita.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Miserante
Christi clementia
Fidem rectam
suscepit India
Et culturam
detestans idoli
Confirmatur
verbis apostoli.

2. Haec magorum
capta praestigiis
Tenebatur
subiecta vitiis,
Sed errorum
relicto tramite
Sacrae legis
fovetur fomite.

3. Non est ausus
coram apostolo
Quidquam loqui
daemon ab idolo,
Licet sese
multi conciderent
Et incassum
votis insisterent.

4. Spes aegrorum
frustratur penitus,
Daemon silet
ligatus caelitus,
Stat totius
plebis consilium
Implorare
Berith auxilium.

5. Templum Berith
intrantes nuntii
Causam quaerunt
huius dispendii,
Se passurum
verens similia
Maestis dedit
responsa tristia.

6. Deus vester
miser obmutuit
Et ligatus
catenis iacuit,
Ex quo miles
caelestis regiae
Fines visit
huius provinciae.

Responsoria.

1. Taetro quidam
plenus daemonio,
Suum voce
fassus incendium,
Viri Dei
iussus imperio
Male sonans
suppressit labium;
Mox ab ipso
fugit daemonium
Nec est ultra
secuta laesio;

V. Hoc operata Dei
manus est per Bartholomaei.

2. Energiae
vexata rabie
Regis nata
vinclis adstringitur,
Provisurus
eius miseriae
Patienti
sanctus compatitur,
Quo mandante
puella solvitur;

V. Sic vitium mentis
pepulit censura medentis.

3. Rex ignarus
boni gratuiti
Gemmis, auro
camelos onerat,

Ut per doni
vices exhibiti
Christi servo
re grates referat,
Ergo tanti
devote properat
Compensare
mercedem meriti;
V. Transgreditur legis
metas intentio regis.

4. Non invento
viro Polymius
Suis aera
gazis restituit,
Cui vir idem
iam dudum conscius
In secreto
domus apparuit
Et in fide
prudenter imbuit,
Vitae verbum
spargens diffusius;
V. Rex memori clausit
in mente, quod auribus
hausit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum describi
cultores idoli
Sibi poscunt
vultum apostoli,
Mox addiscunt
et annos temporis
Et eiusdem
mensuram corporis.

2. Niger crinis, alba caro,
Barba longa, cano raro,
Aequae nares et directae,
Aures crine suo tectae.

3. Est aequalis in statura,
Mediocris in mensura,
Vestis eius sordem nescit
Nec per tempus veterescit.

4. Frequentata
genuum flexio
Iugi Christum
pulsat suffragio,
Nam per noctes
et dies singulos
Suos ei
commendat famulos.

5. Angelorum
sancta societas
Veri Dei
conservat semitas,
Per quos tutus
ubique redditur,
Sic nec sitim
nec famem patitur.

6. Cuncta novit,
cuncta considerat,
Universis
donis exuberat,
Omnes habens
linguas in habitu
Ipsum sancto
replente spiritu.

Responsoria.

1. Compellente
Christi discipulo
Duros daemon
mugitus edidit,
Coram rege
cunctoque populo
Suae fraudis
commenta prodidit
Dicens: vivus
in mortem incidit,
Quisquis nostro
credit oraculo,
V. Tendit ad infernum
perdens diadema supernum.

2. Resipisce,
cruenta civitas,
Iam tenere
foedus cum idolo,
Sed a Christi
discas discipulo,

Quid sit fides,
quid spes, quid caritas,
Ut te servet
superna veritas,
Ne damneris
cum hoste subdolo;
V. Sit tibi sincera
mens, sit confessio vera.

3. Doctor verus ait turbae:
Deum verum cognoscite,
Si salvi esse cupitis,
Simulacra conteratis;
V. *Quoniam omnes dii gentium daemonia, Dominus autem caelos fecit.*

4. Indignata
sermone belluae
Plebs adclamans
in eam irruit,
Vincla nectit
ad collum statuae,
Tractu pronus
Astaroth corruit,
Idem daemon
ipsum comminuit
Potestate
vocis mellifluae;
V. Quam male possedit,
bene pulsus ab aede recedit.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Revertentes,
qui missi fuerant,
Singulorum
vultus considerant,
Duum tamen
dierum circulo
Dato sibi
carent oraculo.

Responsoria.

1. Multitudo
magna iacentium,
Hostis laesa
furore rabidi,
Sanitatis
sumpsit remedium
Interventu
pastoris providi,
Mox astantes
pro visis stupidi
Laeti laudant
factorem omnium;
V. Effectus morbis
curavit conditor orbis.

2. De supernis
legatus veniens
Miro lenit
splendore populos,
Qui volatu
fanum circuiens
Signum crucis
sculpsit per angulos
Consecrando
recessus singulos
Et deorum
larvas eiciens;
V. Omnibus est visus,
quem misit eis paradisus.

3. Sancte Bartholomaee,
Christi apostole,
Indorum doctor egregie,
Nostris aurem
clamoribus appone,
Ut tuo ad Dominum
sustentati iuvamine,
Tui concives
mereamur et adesse;
V. Intercede pro nobis
ad Dominum, gloriose
Dei amice,
ut ipsius gratia largiente
Tui concives
mereamur et adesse.

4. O militis praedicanda
Fides virtus et gloria,
Qui vivens decoriatus
Et capite tandem caesus

Iam victima munda factus
Caelos scandit laureatus,
V. Cuius, Christe, per merita
Ab occultis nos emunda.

In Laudibus.

Antiphonae.

A. Rex regnare
volens perenniter
Virum Dei
poscit humiliter,
Ut ablutus
aqua baptismatis
Imbuatur
dono charismatis.

Ad Benedictus.

A. Sub Astrige
coronam meruit
Venerandus
Christi discipulus,
Primo fustes
et post exhibuit
Ensem collo
percussor aemulus;
Quem defunctum
fidelis populus
In sepulcro
psallens deposuit,
Ubi templum
fundare studuit,
Quod illustris
perornat tumulus.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Regis proles
et uxor regia
Iubilantes
cordis laetitia,
Candidatae
baptismi vestibus,
Fidem servant
inpressam cordibus.

Ad Tertiam.

A. Vigilantes
in lucis opere
Deum verum
sequunter libere,
Et quo magis
optata sitiunt,
Hac plenius
ea suscipiunt.

Ad Sextam.

A. Benedictus
largitor gratiae,
Qui de nervis
huius miseriae
Et de dolo
furentis idoli
Traxit Indos
verbis apostoli.

Ad Nonam.

A. Rex Indorum,
plebes et principes,
Sacrae legis
facti participes,
Exsultantes
percepta gratia
Christo mentes
parant cubilia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virtutis
lux apostolicae,
Solis iubar,
caeleste speculum,
Omnes clemens
astantes respice,
Clerum rege,
conserva populum,
Ut post huius
mortis articulum
Resurgentes
in stola duplice
Repromissum
cenae dominicae
Convivantes
sumamus epulum.

Brev. ms. Trebnicense saec. 15. Cod. Wratislavien. I O 94. — In 1. Vesp. Von den 4 AA super Ps. sind drei prosaisch. Ad Magn. A, 4 Totis. — Ibid. 7 fraude vincula. — In 1. Noct. R 2, 4 vinculis. — In 2. Noct. A 1, 1 discribi. — R 2, 14 confessio pura. — In 3. Noct. R 2, 3 levit. — Die AA per Horas gehören ursprünglich in die Laudes; überhaupt scheint die monastische Form dem Officium nicht ursprünglich, da nach Entfernung der Teile mit abweichendem Versbau gerade das Material zu einem Officium formae brevioris erübrigt.

51. De sancto Basilio.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Celsum votis eximiis
Antistitem Basilium
Colamus, qui prece miti
Daemoni eripiens,
Quem mox involvit hamus,
Obtinens chirographum
Denegata Christi fide,
Scriptum reddi per dolivagum
Eiulantem, se fore devictum;
Annotatum facinus
Delens defunctus
Praesul benedictus,
Iudaeus catechizatus
Mire per ipsum
Caelis est addictus;
Precamur ergo cernui
Sordes tuis praesidiis deleri,
Sacer o Basili, Christum
Exora nostri misereri.

R. Ephraem iusto sanctus
In visu claruit
Ut columna candens
Caelum attingendo,
Quod stupens mente
Revolvendo
Tacuit facti veritatem
Experiendo;
V. Linguam eius
cernens ut ignitam,
Angelicam in eo
perpendens vitam
Fit certus in credendo.

Ad Magnificat.

A. Patris beati
Spiritus Basilii
Deum votis iugibus
Magnificavit,
Qui abdicans se
Blandimentis saeculi,
Ad superna verbis, factis
Laetus aspiravit.
Preces effunde
Tuis pro supplicibus,
Ut partem, quam elegeras,
Sectentur, resecatis
Huius mundi duplicibus
In aevum tecum
Feliciter laetentur.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ad celsa sollemnia
Basilii venite,
Qui gubernavit omnia
Hic in terris rite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In cathedra
non sedit pestilentiae,
Qui pollebat
fervore clementiae,
In Dei lege
mens eius stabilita,
Precibus, ieiuniis,
doctrinis vita
Fuit eius polita.

2. Non fremuit nec coluit
Inania,
Resecans, quae docuit
Vesania,
Domino servivit
in timore,
Caeli sedem adeptus
in honore.

3. Christus caput
eius exaltavit,
Dum in excelsis
cellam fabricavit,
Renuntians hic saeculo
Addictus est
trinitatis speculo.

Responsoria.

1. Ab Arrianis
Vir Dei captam ecclesiam
Pastoralis contactu baculi
Recuperavit,
Christianis,
Reddens hanc basilicam
Ad laudem Dei, quam
Multiplicavit

V. Hymnorum concentibus,
Fidelis piis mentibus
Plebs hanc frequentavit.

2. Captum hamo daemonis
Fidem Christianam
Abiurantem
Verbis sacri canonis
Eripuit ad summa
Propalantem;

V. Cum eiulatu
daemon chartam reddidit,
Quam liberato
praesul pius exhibuit
Noxia patrata continentem.

3. Domino fidelis
gratias plebs reddidit,
Videns almi praesulis
virtutum sanctitatem,
Quas in conventu omnium
mire Deus ostendit,
Ob quod eius adoraverunt
proni bonitatem.

V. Uxori laetus
redditur maritus,
A matrimonio
qui iudicatus quitus
Fuit propter iniquitatem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sacrificavit sacrificium
Iustitiae, terrestrium
Spem adaequans maestitiae.
In pace requiescit,
Cui mundus vilescit.

2. Clamorem eius
Christus intellexit,
Dum ab imis
ipsum sursum vexit,
Ubi nulla maestitia
Sed in aevum
cernitur laetitia.

3. Minuisti
Paulo minus ab angelis
Basilium, dum vestisti
Sandaliis,
In tuo dum amore
Vixit hic sine torpore.

Responsoria.

1. Confiteri facinus,
Quod os et cor erubuit,
Scriptum pater almus
Iam defunctus abolevit,
Mens peccatricis
Visa charta gaudiis intumuit,
In spe dilectionis
Dulciter requievit,

V. Deo grates referens
iucunda,
Quod prius contrectabat
furibunda,
Spurcitiis
pro viribus plus cedit.

2. Felicis hora dum transitus
adpropinquaret,

In foribus mortem esse
Iosephque indicaret,
In spiritu
Basilius medici
Cognoscens iudicium
Ad eum inquit:
Non tam cito
imminet exitium;
V. Hodie sol cum sole occidet,
Iudaeus Ioseph fatur;
Praesul pius dixit: Non,
sed tempus prorogatur.
3. Ad medicum
Blando sermone
Praesul beatus
Ait Basilius:
Ad horam si vixero
Cras nonae, quid erit
Dic mihi concitius?
Quod hortaris faciam,
Hoc si contingat, pater;
Invenisti gratiam,
Basilius respondit,
care frater.
V. Praesul vixit, ut narravit,
Iosephque catechizavit,
Sic lucri Deo medicum
Fecit et angelicum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctus in tabernaculo
Tuo, Deus,
laetus requiescit
Mundique piaculo
Resistens
inquinamenta nescit.
2. Eius desiderium
Animae
sibi tribuisti,
Terrenum dum imperium
Vincendi
robur ei contulisti.
3. Memor eius, Deus, fuisti,
Hunc ad te dum allexisti
Mira pietate
Contempta vanitate.

Responsoria.

1. Fallentem mundum vincere
Supplices
fac tuos, pater pie,
Quae sursum sunt, elicere,
Non, quae inquinant, sectari
huius blandimenta viae.
V. Labe respersos exue,
Ad te reflexos indue
Salutis vestimento,
Fidei fulcimento.

2. Te colentes pio corde
Nos conserva sine sorde,
Ut sinceris monitis,
Non mentibus attonitis,
Te sequi mereamur,
Licitis utamur.
V. Doctrinae tuae favum mellis
Nos gustare, fac, ne fellis
Acerbitas inficiat
In Christi laude,
sed mens nostra proficiat.

3. O confessorum
lampas lucens clare,
Basili, doctor
praecelse, care,
Nostris in angustiis
Tuum praesta levamen,
Caeli nos iunge nuptiis,
Almum ubi propinatur
flamen.
V. Basili pater,
pontifex egregie,
Post mortem
applica nos regiae,
Quae ducit ad empyreum
Regni caelestis solium.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Domum tuam, Domine,
   Praesul talis decebat,
   Qui in tuo nomine
   Fidem rectam augebat.
2. Portas eius introivit
   In confessione,
   Caelum quapropter adivit
   In exsultatione.
3. Labiis laetitiae
   Deum exaltavit,
   Mundum maestitiae
   Praesentem adaequavit.
4. Ore, corde praesul Deum
   Almus benedixit,
   Mundum spernens, hostem saevum,
   Quibus maledixit.
5. Sanctorum in ecclesiis
   Deo laudes novas canebat,
   Dum egentium inediis
   Basilius ut pater succurrebat.

Ad Benedictus.

A. Suae plebis Dominus
   Redemptionem pie visitavit,
   Dum ad regendum comminus
   Eum praesulem adoptavit,
   Qui sedentem in tenebris
   Doctrinae pastu populum refecit,
   Sit dies eius celebris,
   Qui tam mira miranda perfecit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O laudabilem per omnia
   Basilium per saecula,
   Ob cuius praecelsa merita
   Nostra pientur famina
   Ducamurque ad gaudia
   Sanctorum perennia.

Brev. Misnense imp. Lipsiae (?) 1517. A. — Diurn. Misnense imp. Lipsiae 1511. B. — In 2. Noct. 2, 12 Ioseph factus A.

52. De sancto Benedicto.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Praeclarum late
   tibi, vir sine fine beate,
   Nomen non fictae
   fidei manet, o Benedicte.
2. Membra specu claudis,
   quo factus es hostia laudis
   Carnem districte
   dum frenas, o Benedicte.
3. Hic probris actus
   tumidisque peripsima factus
   Iam noys invictae
   palmam geris, o Benedicte.
4. Instar tu Christi
   patiens ad cuncta fuisti,
   Pacis et indictae
   cultor pius, o Benedicte.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

Magna semper et praeclara
   Deum decent praeconia,
Cuius igne spernens mundum
   Fulges in turba caelitum,
O confessor Benedicte,
   Vota servorum suscipe.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ut Christo celebri
   iubilemus laude, venite,
Qui dedit aeternae
   Benedicto gaudia vitae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Benedictus tam nomine
Quam gratiarum munere
E Nursia progenitus
Claris fulsit parentibus.
2. Hic ergo Romae traditus
Disciplinis scholaribus,
Nil scire duxit commodum,
Nisi crucis mysterium.
3. Mundum suis cum floribus
Scienter sprevit nescius
Iesuque ferens stigmata
Speluncae petit abdita.
4. Sanctum Romanus habitum
Dat illi, fert subsidium,
Sed magister invidiae
Saevit in illum lapide.
5. In specu, sub quo latitat,
Dei miles se cruciat,
Sed rex mundi, cui militat,
Hunc sacerdote visitat.
6. Athleta Dei gravibus
Poenis urens exterius
Hostis in mente iacula
Igne exstinxit ignea.

Responsoria.

1. Florem mundi periturum
Despexit tamquam aridum,
Ut floreat in aeternum
Benedictus ante Deum,
V. Pennas sumens ut columbae
Recessit gaudens requie.
2. Puer fletum subsecutae
Consolatus nutriculae,
Vas, ubi prece solidat,
Fugit, ne laude pereat,
V. Elongatus a nutrice
Mansit in solitudine.
3. Agnosce, Dei famule,
Surrexit Christus hac die,
Adsunt, quas misit, epulae,
Cuius amore percipe;
V. Haec dies, quam fecit Deus,
In qua, iubet, exsultemus.
4. Electo grex mortiferum
Patri ferebat poculum,
Sed vir Dei signo vitae
Vas rupit tamquam lapide;
V. Intenderunt arcum suum,
Ut perderent innoxium.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iam latius innotuit,
Quasi lampas emicuit,
Sic Benedictus celebris
Frequentatur a populis.
2. Eius ergo sub tramite
Multi dum certant vivere,
Locis florent duodenis,
Fulget ipse miraculis.
3. Hic non impar Elisaeo
Ciet ferrum de profundo,
Sensus et corda perspicit,
Praesens absentes arguit.
4. Maurus verbo currens patris
Petri fertur vestigiis
Super liquens elementum
Mersumque trahit Placidum.
5. Favent cuncta Benedicto:
Vas sponte manat oleo,
Fugit vita, spernit terra
Eius privatum gratia.
6. O quanta plenus gratia
Respectu rumpit vincula,
Sedens curvat imperia
Benedictus per saecula.

Responsoria.

1. Servus Dei Benedictus
Stetit misertus illius,
Qui clamitabat: o meum,
O redde, redde filium!
V. Orans iacentem suscitat,
Reddit patri, qui clamitat.
2. Benedictus quam devotas
Deo solvebat gratias,

Ire videns ut columbam
Caelo sororis animam;
V. Uterque duxit gaudia,
Soror caelo, hic in cella.

3. O Israelita verus,
Cor in Deum dilatatus,
Qui infra se angustatam
Vidit omnem creaturam,
V. Caelo quoque ferri sanctam
Germani cernens animam.

4. Alme pater, qui praescius
Tui sacrati transitus
Hunc praenotasti fratribus,
Tuere nostros exitus,
V. Per te ducem clarissimum
Ut transeamus ad Deum.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Benedictum propheticis
Condecoremus canticis,
Qui tam fulsit prophetia
Quam et doctrinae gratia.

Responsoria.

1. Grandi pater fiducia
Morte stetit pretiosa,
Qui elevatis manibus
Caelos scandit in precibus.
V. Fecit, Christe, quod iussisti,
Te secutus spe praemii.

2. Fratribus illuxit
Benedictum quae via duxit
Usque caelum surgens
et multa lampade fulgens,
V. Virque super candens
micuit, quae sit via, pandens.

3. Ecce, iam cari noscite,
Quam claro scandit tramite
Benedictus ad sidera,
Qui hic reliquit omnia;
V. Accepit ergo centuplum
Et vitam in perpetuum.

4. Gloria, Christe, tuo
tibi personet in Benedicto,
Quem faciens tecum
sanctis regnantibus aequum
V. Iam, quibus aequasti,
gaudentibus associasti.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Armis praecinctus
verae fidei Benedictus,
Idola dum stravit,
sedem tibi, Christe, paravit.

2. Huic iubilate, quo pater iste
Par fit Eliae, par quoque Moysi,
Dum lapis illi flumina fundit,
Corvus obaudit.

3. Quemquam non laesit,
post te, dominator, adhaesit,
Utque David doluit,
hostis ut occubuit.

4. Laus puerilis hunc benedicit,
Qui puerorum per Benedictum
Corpora vitae trinus et unus
Trina reformat.

5. Tympana laeta chori
mens consona concinet ori
Ac Dominum laudet,
quo servus in aethere gaudet.

Ad Benedictus.

A. Benedictus es, Domine,
Qui, Benedicti animae
Dum caeli confers gaudia,
Glorificas terris membra,
Dum et specu, quo latuit,
Per te virtus emicuit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O caelestis norma vitae,
Doctor et dux Benedicte,
Cuius cum Christo spiritus
Exsultat in caelestibus,
Gregem, pastor alme, serva,
Sancta prece corrobora,
Via caelos clarescente
Fac te duce penetrare.

Brev. ms. Admontense anni 1180. Cod. Admonten. 18. A. — Brev. ms. S. Maximini Treviren. (?) saec. 12. Cod. Londinen. Add. 18496. B. — Brev. ms. Lunaelacense (?) saec. 12. Cod. Palat. Vindobonen. 1890. C. — Brev. ms. Engelbergense saec. 12. Cod. Engelbergen. 42. D. — Brev. ms. Engelbergense saec. 12. Cod. Engelbergen. 103. E. — Brev. ms. Mellicense saec. 13. Cod. Mellicen. 1677. F. — Brev. ms. Murbacense saec. 13. Cod. Colmarien. 36. G. — Antiph. ms. Augiense saec. 12. Cod. Carolsruhan. Aug. 60. add. saec. 13. H. — Brev. ms. Gengenbacense saec. 13. Cod. Carolsruhan. Geo. 22. I. — Brev. ms. Schwarzbacense saec. 13. Cod. Carolsruhan. Schw. 2. K. — Antiph. ms. saec. 13. Cod. Guelfenbyteran. Helm. 982. L. — Brev. ms. Cisterciense saec. 13. Cod. Stuttgartien. 1b 89. M. — Brev. ms. Vedastinum saec. 13/14. Cod. Atrebaten. 676. N. — Brev. ms. Epternacense saec. 14. Cod. Luciliburgen. 12. O. — Antiph. ms. Salemitanum anni 1318. Cod. Heidelbergen. X. 6. P. — Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Pianoren. M 1. Q. — Brev. ms. Farense saec. 14. Cod. Mazarin. 349 (761). R. — Brev. ms. Cellae Principum saec. 14. Clm. Monacen. 7213. S. — Antiph. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Pragen. XII C 7. T. — Brev. ms. Langhemense saec. 14. Cod. Bambergen. Ed VII 11. U. — Brev. ms. S. Magni in Faucibus saec. 14. Cod. Maihingen. II 1. 4° 7. V. — Brev. ms. Murbacense saec. 14. Cod. Colmarien. 430. W. — Brev. ms. Augiense saec. 14. Cod. Carolsruhan. Aug. 206. X. — Brev. ms. S. Georgii Villingen. saec. 14. Cod. Carolsruhan. Geo. 6. Y. — Noct. ms. Benedictinum saec. 14. Cod. Doneschingen. 321. Z. — Brev. ms. Murense saec. 14. Cod. Araugien. M 7 q. Aa. — Brev. ms. Ebracense saec. 14. Cod. Wirceburgen Mp. th. p. 42. Bb. — Antiph. ms. Eremitense saec. 14. Cod. Eremiten. 612. Cc. — Brev. ms. Ebracense saec. 12. Cod. Wirceburgen. Mp. th. f. 110. add. saec. 14. Dd. — Noct. ms. Altovadense saec. 15. Cod. Altovaden. 29. Ee. — Brev. ms. Sitanstettense anni 1496. Cod. Sitanstetten. CXXVIII. Ff. — Brev. ms. S. Georgii Pragen. saec. 15. Cod. Pragen. VIII B 9. Gg. — Brev. ms. Heilbrunnense saec. 13. Cod. Erlangen. 454. add. saec. 15. Hh. — Brev. ms. Velehradense (?) saec. 15. Cod. Olomucen. II V 6. Ii. — Brev. ms. Griesense saec. 15. Cod. Griesen. 43. Kk. — Antiph. ms. Epternacense saec. 15. Cod. Luciliburgen. 105. Ll. — Brev. ms. S. Bonifatii Fulden. saec. 15. Cod. Fulden. Aa 81. Mm. — Brev. ms. Benedictoburanum saec. 15. Cod. Augustan. s. n. Nn. — Brev. ms. SS. Udalrici et Afrae saec. 15. Cod. Augustan. Fol. 99. Oo. — Brev. ms. Zwiefaltense saec. 15. Cod. Stuttgartien. 1b 106. Pp. — Brev. ms. Blauburanum saec. 15. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 111. Qq. — Brev. ms. Murense saec. 15/16. Cod. Araugien. M 9 f. Rr. — Antiph. ms. Fischingense saec. 15. Cod. Frauenfelden. Y 36. Ss. — Brev. ms. Rhenoviense saec. 15. Cod. Turicen. Rhen. 60. Tt. — Antiph. ms. Rhenoviense saec. 15/16. Cod. Turicen. Rhen. 3. Uu. — Brev. ms. Monasticum saec. 15. Cod. Eremiten. 84. Vv. — Brev. ms. Langhemense anni 1500. Cod. Bambergen. Ed. VI 8 Ww. — Brev. ms. Langhemense saec. 14. Cod. Bambergen. Ed. VI 10 add. saec. 15. Xx. — Brev ms. Heilsbrunnense saec. 15. Cod. Erlangen. 704. Yy. — Brev. ms. Langhemense anni 1465. Cod. Bambergen. Ed. VI 6. Zz. — Brev. ms. S. Magni in Faucibus saec. 15. Cod. Maihingen. II 1. 8° 9. Aaa. — Brev. ms. Kirchhemense saec. 15. Cod. Maihingen. II 1. 8° 15. Bbb. — Brev. ms. Augiense saec. 15. Cod. Carolsruhan. Aug. 262. Ccc. — Brev. ms. Lamprechtense saec. 15. Cod. Doneschingen. 313. Ddd. — Diurn. ms. Altovadense saec. 15. Cod. Altovaden. 7. Eee. — Brev. ms. Ruperti de Montreal anni 1506. Cod. Epternacen. s. n. Fff. — Brev. ms. S. Crucis in Werdea saec. 15. Cod. Maihingen. II 2. 4° 30. Ggg. — Brev. Frisingense anni 1479. Cod. Esten. X H 1. Hhh. — Brev. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Stuttgartien. HB I Asc. 109. Iii. — Brev. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Doneschingen. 315. Kkk. — Brev. ms. Opatovicense saec. 15. Cod. Palat. Vindobonen. 1962. Lll. u. a. m.

Die unter Hhh Iii und Kkk genannten Quellen haben das Officium in der kürzeren nichtmonastischen Form, die bei diesem Officium natürlich

nicht in Betracht zu ziehen ist. Bei der grofsen Anzahl der Quellen ist es unmöglich, bei der guten Überlieferung des Textes unnötig, die Varianten zu verzeichnen, die lediglich Nachlässigkeiten der Abschreiber darstellen würden. Von Belang ist nur, dafs das Officium bald zum Hauptfeste des Heiligen, bald zu dessen Translation, bisweilen „in Commemoratione s. Benedicti" steht, sowie, dafs die **AA** der ersten Vesper bald in dieser, bald in der zweiten Vesper ihren Platz haben, bald auf die kleinen Horen verteilt erscheinen. Die 1. Vesper beginnt dann entweder mit der **A**: Magna semper et praeclara oder mit nur einer **A** super Ps.: Exsultent omnium corda fidelium pro gloria almi patris Benedicti etc. Einige Hss. u. a. F setzen zur Vesper folgendes **R**:

R. Beatus Dei famulus
Magnum fecit miraculum,
V. Primum in partes divisum
Reiunxit capisterium.

In der 2. Vesper findet sich in denselben Quellen das **R**:

R. Aquam de montis vertice
Ferrum de profundo gurgite
V. Et Placidum de flumine
Traxit per pensilem.

In einigen Hss. wird das Officium als „historia nova" bezeichnet; so HR: „De sancto Benedicto novae historiae cantum quaere in principio"; „Novam historiam de sancto Benedicto quaere post cantica in fine libri" Xx. Diese Neuheit ist relativ zum älteren Benedictusofficium zu verstehen. Auf dasselbe Schema wie dies Officium ist das des hl. Colomannus (Anal. XIII, Nr. 34) gearbeitet. Bei der grofsen Verbreitung der historia ist auffallend und bedauerlich, dafs der Verfasser nicht bekannt zu sein scheint.

53. De sancto Benedicto.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

1. Fuit re et gratia
Homo benedictus,
Vir, qui nunc in patria
Sanctus est et iustus.

2. Nursiae provincia
Dedit hunc alumnum,
Vicit puer vitia,
Zabulum et mundum.

3. Quem Romanus suscipit
Sub Adeodato,
Aqua, pane reficit
Signo resti dato.

4. Ille nequam spiritus
In calculis iactatis
Fregit signum invidus
Huius caritatis.

5. Sed Romanus destitit
Nusquam ab incepto,
Nec sacerdos defuit
Die Paschae festo.

Ad Magnificat.

A. O decus ecclesiae
Et honoris vasculum,
O pater clementiae,
Tu dux, tu lux, speculum
Regularis vitae;
Exemplum munditiae,
Veritatis calculum,
Aratrum iustitiae,
Contempsisti saeculum,
Sancte Benedicte.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Collaetetur ecclesia,
Benedicto congaudeat
Et dicat:

Suscipe nos in gloria,
Christo regi complaceat,
Ut fiat.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In viam non abiit
Iste peccatorum,
Meditari voluit
Legem mandatorum.

2. Insensati impii
Quare fremuerunt?
Potum mortis filii
Patri tribuerunt.

3. Vitrum fregit famulus,
Domini est salus,
Fuso viro monachus
Hebetatur malus.

Responsoria.

1. Quando pater filiis
Per natum dat pacem,
Orbis actis circulis
Quadringentis decem,
Satanas cum vitiis
Se parat ad necem;
V. Benedictus mittitur,
Novis armis utitur,
Novum portat ensem.

2. Fides firma clipeus,
Caritas lorica,
Lancea spes, balteus
Pietas amica,
Aqua fluit rivulus
Paupertas cupita;
V. Vilem vestit paenulam,
Sacram scripsit regulam
Verba dat mellita.

3. Multitudo militum
Sequitur hunc ducem,
Christum regem agnitum
Atque veram lucem
Profitentur, deditum
Morti super crucem;
V. Horum vita saeculum
Lucet, mundo poculum
Propinat felicem.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sanctum suum Dominus
Hunc mirificavit,
Quem in caelo plenius
Cum glorificavit

2. Scuto Dei genitus
Bonae voluntatis
Suae, quo sum agnitus,
Induit me gratis.

3. Ex ore lactantium
Perfecisti laudem,
Ut mos est infantium,
Hic non fecit labem.

Responsoria.

1. Ales, dictus merula,
Dum vacaret gratia
Contemplationis,
Nigra volat garrula,
Sed carnalis nuntia
Est temptationis;
V. Mens perhorret vitia,
Hanc fugat propitia
Virtus passionis.

2. Placidum discipulum
Hinc per Maurum sedulum
Traxit de procella,
In patrem et filium
Propter hoc miraculum
Pia surgunt bella;
V. Per patris oraculum
Tollitur piaculum,
Dum orat in cella.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vir sine macula
Vixit Deo suo,
Manet nunc in gloria
Monte sancto tuo.

2. Benedictionibus
Tuis praevenisti
Sanctum, quem in omnibus
Tu benedixisti.

3. Innocens hic manibus
Atque mundo corde
Nusquam vanitatibus
Se dedit aut sorde.

Responsoria.

1. Pater hic apostoli
Perficit officium
Et prophetae nomen,
Inquire vas olei,
Defensoris filium
Et qui fert flasconem,
V. Feminas ex nobili
Genere, sed clericum
Et regis tironem.

2. Eius pater exitum
Nuntiavit filiis,
Mox correptus febribus
Vitae panem sumit,
Post haec flavit spiritum,
Caeli iunctus liliis
Et supernis civibus
Vitae vitam unit.
V. Post ipsius obitum
Viam stratam palliis,
Nitentem lampadibus
Binus frater cernit.

3. Sanctus hic descenderat
Videre Scholasticam,
Cum abire voluit,
Illa supplex rogat;
Iam caput levaverat,
Sentit pater pluviam,
Quae tantum invaluit,
Quod manere cogat;
V. Post tres dies penetrat
Caelos soror caelica,
Istud sancto patuit,
Quando Deum orat.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Benedictus petere
Desertum decreverat
Nullo sese noto,
Quem nutrix deserere
Profecto non poterat
Mundo spreto toto.

2. Petit capisterium
Pro purgando tritico
Nutrix a vicina,
Quod incaute positum
Fractum sanat illico
Virtute divina.

3. Hic nutrice inscia
Fugit et incognitus
Mansit annis tribus,
Quem divina gratia
Pavit atque modicus
Hic Iohannis cibus.

4. Sed Christus presbytero
Paranti convivio
In paschali festo
Ait: meo puero
Confecto ieiunio
Cibum istum ferto.

5. Surgit hic sollicite,
Virum fine reperit
Cum difficultate:
Surge, mande, non nunc te
Ieiunare convenit
Hac sollemnitate.

Ad Benedictus.

A. Gaude, felix anima
Benedicti, quoniam
Fusam lucem desuper
Cunctas noctis tenebras
Fugasse vidisti,
Et Germani animam
Ferri ad caelestia
Sororisque, radio
Ante tuos oculos
Mundum conspexisti.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sanctus hic miraculis
Atque vitae radio
Mundo dat splendorem,
Patuit in filiis
Patris gloriatio,
Inde dat honorem
Christo, sed in aliis
In Iesu servitio
Excitat ardorem;
Benedicte, famulis
Tuis fac in odio
Saeculi amorem,
Dona, quod cum caelicis
Omnibus perpetuo
Cernamus factorem.

Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Rossian. s. n. — In 2. Noct. R 2, 2 Hunc per Maurum. — R 2, 7 An patris oraculum. — R 3 ist durch Beschädigung verloren; nur der V. ist noch vorhanden:

V. Non huius hic inscius
Corvo mandat ocius,
Longe tollat eum.

In 3. Noct. A 1, 2 Vixit de suo. — R 2, 6 vinctus liliis. — In Laud. A 3, 6 His Iohannis. — Das Officium folgt dem Schema des Antonius-Officiums Anal. V, Nr. 42. Zu demselben gehört der Hymnus: Christe verum lumen patris, Anal. IV, 106.

54. De sancto Bernhardino.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Senarum civis inclitus,
Superna luce praeditus,
Bernhardinus prudenter
Semper amare studuit
Christum Iesum, quem docuit
Revereri decenter.

2. Vivens in innocentia
Sanctus hic ab infantia
Se Deo consecravit,
Tandem donis caelestibus
Eius bonis operibus
Hunc Deus praedotavit.

3. Hic prudens mundi speciem
Perpendens velut glaciem
Labiliter dissolvi,
Confestim hanc deseruit,
Se sibi nec inseruit
Nolens a Deo solvi.

4. Francisci cinctus cordula
Contectusque tunicula
Pompam mundi reiecit
Eiusque vitans prospera
Regnum Dei per aspera
Promerendum coniecit.

5. Dignitatum insignia
Recusat et fastigia
Bernhardinus honorum,
Nam, Christo ut se praebuit,
Se minimum exhibuit
In ordine minorum.

Ad Magnificat.

A. O doctor egregie,
O praedicator gratiae,
Tu vas electionis
Fore meruisti,
Salvatoris praedicans
Eiusque cunctis indicans
Summae dilectionis
Nomen Iesu Christi;
Ex te salus populi,
Per te labentis saeculi
Remittuntur criminum
Sordes praedicando,
Pater o Bernhardine,
Horum sis memor in fine,
Qui te poscunt, Dominum
Pro his deprecando.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iesus, salvator divinus,
Veneretur decenter,
Quem beatus Bernhardinus
Praedicavit ferventer.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Datur in lucem gentium
Bernhardinus a Deo,
Illustratorque mentium
Requievit in eo.
2. Adflatus sancto spiritu
Vivendo formam dedit,
Praecavens ab interitu
Culpae, quae mentem laedit.
3. Virtutum multiplicitas
Probitas atque morum
Commendat hunc, ac veritas
Sanctum refert signorum.

Responsoria.

1. Devotus Christi confessor,
Bernhardinus Senensis,
Fidei sacrae professor
Eiusque firmus ensis,
Apud Deum intercessor
Sit pro nostris offensis,
V. Doctrinae Pauli successor
Menteque Iesu professor
Nunc precibus impensis.
2. Sanctus hic a principio
Datur literaturae,
Qui iugi vacans studio
Sensum capit scripturae,
Sic lucis huius radio
Se confert vitae purae,
V. Mundum hunc habens taedio
Minores replet gaudio
Se suae subdens curae.
3. Huius sacris influxibus
Plebs devota creatur,
Virtuosisque moribus
Eius mens illustratur,
Et languidis corporibus
Medela mox praestatur;
V. Cunctis ad sanctum precibus
Devote fusis tristibus
Solamen statim datur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cor mundum sanctus habuit
Ab aetate primaeva
Nec obliquari debuit
Cum huius mundi laeva.
2. Hic carnis supercilium
Legi mentis subiecit,
Se ipsum domicilium
Spiritus sancti fecit.
3. Zelator vitae pauperis
Christi Iesu sacratae
Contemptis mundi prosperis
Adhaesit sibi grate.

Responsoria.

1. Dum minoratur habitu,
Minoratur humilius
Bernhardinus et mente,
Quae continentur ambitu
Sacri status, ut filius
Eius complens attente,
V. Verborum sine strepitu
Promissa plus quam alius
Servavit, sed non lente.
2. Senarum urbis renuit
Urbinique, Ferrariae
Culmen pontificatus,
Sic eius votum tenuit
Statum habens memoriae,
Ad quod fuit vocatus;
V. Hoc facto digne meruit,
Quod nunc in regno gloriae
Cum sanctis sit locatus.
3. Soror migrans a corpore
Matris huius, dum praedicat
Humanae geniturae,
Simul eodem tempore
Adparens sanctus applicat
Eiusdem sepulturae.

V. Vivo sopito tempore
Decessum hunc plebs iudicat
Intentum moriturae.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Francisci carus filius
Nunquam degeneravit
Ab eo, sed in melius
Vitam eius servavit.
2. Pacis cultor amabilis
Pacem praebet divisis,
Sic pace commendabilis
A cunctis fit his visis.
3. Adflictis et pauperibus
Condolens iuxta nosse,
Hos dictis et operibus
Fovebat toto posse.

Responsoria.

1. Stella fulgens
claret in aere,
Quam multa gens
meruit cernere
Super caput
sancti descendere
Duodena
frontis Christiferae.
V. Mirum fuit signum vere,
Quod patuit sic clarere.
2. Alphonsus, rex clarissimus,
Ascribi sanctum monuit
Catalogo sanctorum,
Cui pater sanctissimus
Consensum papa praebuit
Virtute meritorum,
V. Coetus Senarum optimus,
Aquilae cui non defuit
Sed nec ordo minorum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ob sacrae vitae meritum
Et gloriosum exitum
Beati Bernhardini
Personemus alacriter,
Per Christum ut finaliter
Reddamur sancto fini.
2. In caelis sanctus iubilat,
In terris quoque rutilat
Mirandus iste signis,
Sic ei plebs afficitur,
Quae digna mox efficitur
Donis eiusdem dignis.
3. Cunctis praestans auxilium
Mentem movet fidelium
Vir tantus ad orandum,
Iam pergunt per itinera
Secum ferentes munera
Ad eum honorandum.
4. Orbis terrae per climata
Fragrant ut thymiamata
Merita sancti viri,
Suaque sacra dogmata
Mundi pellunt phantasmata
Insani ac deliri.
5. Laudandus est per omnia
Iesum laudans praeconia
Sanctus hic salvatoris,
Cur eius ob sollemnia
Laus sibi cum harmonia
Detur cordis et oris.

Ad Benedictus.

A. O sacer Dei famule,
Bernhardine tu consule,
Quid agendum veraciter,
Ut queamus salubriter
Gratiam mereri,
Qui errantes per devia
Peccatorum direxisti
Quosque salutis in via
Deduxistique gratia,
Quae debet hic quaeri,
Tuis, pater, supplicibus,
Ut ceteris tu fecisti,
Tempus impetra precibus,
Quo possint paenitentia
Peccata deleri.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virum sanctissimum,
In dictis et operibus
Adflictis et pauperibus
Solamen praestantem,
Defunctis vitam tribuit
Infirmisque praebuit
Virtutem sanantem.
O vere iustissimum,
Qui sé tot bonis implicat
Dulcemque plebi praedicat
Iesum voce clara,
Bernhardine, fac inclitis
Tuis privare meritis
Morte nos amara.

Per Octavam.

Ad Benedictus.

A. Sacer Christi Bernhardine,
Nostra cordis suspiria,
Pater, clementer aspice
Nec despice nos in fine,
Legis amator divinae,
Sed a malis nos praeserva
Nostraque desideria
Semper in bonis conserva.

Ad Magnificat.

A. Salve, Iesu fator
et amator normaque morum,
Fervens praedicator
et zelator vani cunctorum,
O Bernhardine,
duc nos ad regna polorum.

Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. 1049. A. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. 1314. B. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. 13244. C. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. (Arsen.) 101. D. — Noct. ms. Franciscanum saec. 15. ex. Cod. Lugdunen. 476. E. — Brev. ms. FF. Minorum de Brageriaco saec. 15. Cod. Burdigalen. 88. F. — Antiph. ms. Franciscan. Hibern. saec. 15. ex. Cod. Coll. SS. Trinitatis Dublinen. B 1. 2. G. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Mus. Luciliburgen. s. n. H. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1522. I.

In 1. Vesp. **A** 4 fehlt B. — **A** 4, 2 Contentusque AI. — **A** 4, 5 fehlt A. — Ad Magn. **A**, 11 Remittuntur terminum A. — Ibid. 14 in fine fehlt A. — In 2. Noct. **A** 1, 3 Nec liquari B. — **A** 2, 3 In sese I. — **R** 2, 2 Orbinique A, orbemque C. — **R** 2, 4 fehlt A. — **R** 3, 1 Quod soror B; Neptis migrans A. — **R** 3, 2 Mirans huius B, eius C. — **R** 3, 4 Sic eodem A. — **R** 3, 7 Vino sopito tympore A; Bino sopito timpore BI; Sermo sopitus tempore C. — **R** 3, 8 Defensum hunc plebs A; Defessum plebs hunc BI. — In 3. Noct. **A** 2, 3 Sic pacem B, Sic pare A. — **A** 2, 4 sit BC. — **R** 1, 1 clare fulgens C. — **R** 1, 6 sancti desidere AI, decidere C. — **R** 1, 7 Duodeno AI. — **R** 1, 8 fontis Christiferae A, fantis I, faucis B, sanctis C. — **R** 1, 10 Quod potuit B. — **R** 2, 7 Cectus ternarum A; Secus Senarum. Dies **R** fehlt CD, die dafür das folgende einstellen:

R. De sancti patris hodie
Bernhardini virtutibus
Fari libet, quam varie
Diversis in climatibus
Opem praestant cotidie
Defunctis et viventibus;
V. Non cessant nocteque die
Suffragare maerentibus,
Dum sanctum deposcunt pie
Sanari a languoribus.

In I ist dies **R** das zweite der Nocturn, das dritte: Alphonsus rex clarissimus etc. D hat noch ein drittes **R** Romanus quintus antistes Nicolaus etc. prosaisch. — In Laud. **A** 2, 4 plebs efficiat B. — **A** 2, 5 mox efficiat. — Ad Bened. **A**, 10 debuit. — Ibid. 12 tu fuisti C. — Vgl. die zugehörigen Hymnen Anal. XIX No. 135—138 und 139—141.

55. De sancto Bernhardino.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Bernhardinus, vir catholicus,
Et praeco evangelicus
Ecclesiae Romanae
Subiecit se obsequio,
Gens Senae plaudat gaudio
Et urbis Aquilanae.

2. Sub Martino pontifice
Tunc sedis apostolicae
Vexillum triumphantis
Regis ferventer tenuit,
Per illud nomen patuit
Quod Iesu radiantis.

3. Senarum civis panditur,
Hinc agro rosa oritur
Virtute decorata,
Stella praefulget saeculo
Dans iter vitae populo
Mirifice lustrata.

4. Francisci patris regulam
Secutus evangelicam
Professus non transgressus,
Caelorum scandit culmina
Relicta carnis sarcina
Perenniter ingressus.

5. Praedivitis inopiae
Decore pudicitiae
Sublimis observator,
Iussis parere voluit
Sanctumque verbum protulit
Sollemnis praedicator.

Ad Magnificat.

A. O confessor eximie,
Divinae haustor gratiae,
Qui caeli fastigium
Nequam relinquens saeculum
Psallentibus
Tunc ascendisti fratribus:
Pater, manifestavi
Nomen tuum hominibus.
Nos mundi viatores
Ora sectari bonos mores,
Ut liberati
De tenebris miseriae
Iesum quaeramus Dominum,
Qui est vera salus
Et redemptio omnium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi, qui venit caelitus,
Laus, honor sit decenter,
Cui Bernhardinus inclitus
Servivit obsequenter.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vir in puerilibus
Est annis sapienter
Nutritus bonis moribus
Et usus est frequenter.

2. Tenellus puer satagit
Ad indolem virtutis,
Quem pie Deus dirigit
Ad tramitem salutis.

3. Intemeratae virgini
Devotus supplicatur,
Ut gratia spiritui
Divina largiatur.

Responsoria.

1. Sine parente soboles
Nutrici datur curae
Puer, cui bona indoles
Laudatur vero iure
Et inter mores nobiles
Laudabilis naturae,

V. Aetate coepit tenera
Dare virtutum opera
Pro vitae spe futurae.

2. Humanis plenus legibus
Odit mundi scelera,
Cum virgo nata regibus
Exit matris viscera,
A fratribus minoribus
Tegitur tunicula,

V. Tamquam devotus virginis
Francisci patris humilis
Conditur sub regula.

3. Bernhardinus, hic saeculi
Vir nobilis electus,
Mariae matris Domini
Est gratiam adeptus,
Antequam Seraphici
Fit regulae subiectus,

V. Fit propter innocentiam
Et carnis pudicitiam
Valde Deo dilectus.

V. Annunciante virgini
Corde ductus humili
Devote recolatur.

3. In Dei labore fervidus
Convertit reos penitus
De via pravitatis,
Dans meretrices nuptui
Subactas illas fidei
Sub foedus honestatis,

V. Iudaeos veste candida
Ornatque, tegit crimina
Sub fide trinitatis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Magistri normae subditur
Literis imbuendus
Nullisque gestis utitur
Ad noxam pertrahendus.

2. Divino verbo pascitur
Ex ore praedicantis
Zelatorque efficitur
Cuncta Dei creantis.

3. Hic pauperis inopiae
Pie auxiliatur,
A largitore gratiae
Haec virtus illi datur.

Responsoria.

1. Dum puer corde sedulo
Dei auditu patulo,
Verbum audiebat,
De se fit vates publicus,
Dum pueris tam fervidus
Id surgens proponebat;

V. Nam praedilectam habeo,
Amore cuius langueo,
De virgine dicebat.

2. Senarum pia civitas
Saevae pestis iaculis
Letaliter plagatur,
Huius almi pietas
Aegrorum obsequiis
Hilariter moratur,

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Amore Dei flagitans
Dat opes temporales,
Mereri se certificans
Post gazas aeternales.

2. Francisci patris habitu
Humillime laetatur
Ac toto vitae transitu
Hoc votum observatur.

3. Perennis vitae gloriam
Ei pastor pollicetur,
Qui trini voti hostiam
Observans profitetur.

Responsoria.

1. O Bernhardine, vitae probitas
Doctrinaeque te laudat veritas,
Teque ornat virtutum nobilitas
Teque prodigiorum claritas;

V. Sacros libros condidisti,
Iesu nomen ostendisti.

2. Dum mundi spretor inclitum
Franciscum imitatur,
In omne opus optimum
Ferventer inflammatur,
Ut sidus mundo fulgidum
Ab omnibus credatur;

V. Propter gratiam sermonum
Observantiamque morum
Hic nomen illi datur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adsunt nobis sollemnia,
Prodigiis eximia,
In Aquilana urbe
Nutu Dei fulgentia,
Psalle cum reverentia
Fidelis chorus turbae.

2. Christi fides fulgida
Per cuncta orbis climata
A paucis colebatur,
Quam Bernhardinus inclitus
Emissus praeco caelitus
Eandem amplexatur.

3. Hic Christum nocte meditans,
Super salutem vigilans
Suam et viatorum,
Castigat carnis vasculum,
Suae salutis aemulum,
Pro lapsu somniorum.

4. Deum benedic, Italia,
Feraria cum Tuscia,
Quae tenes decoratum,
Tu fratrum minorum proles,
Quae emittis tales flores,
Dic verbum Deo gratum.

5. Laudet rerum opificem,
Qui creatis dat ordinem
Languoribus oppressis,
Quem laudat omnis natio,
Fidelis generatio
Peccatorum conversis.

Ad Benedictus.

A. Gaude, felix Aquila,
Iam intra cuius moenia
Est Bernhardini inclitum
Beati corpus conditum
Fragrans redolenter;
Tu tuae morti proximans
Nutu Dei praevio
Urbem intrasti gratulans,
Multorum caedem civium
Sedans tu clementer,
Virtutibus exuberans,
Innoxiis mentibus
Sis nos, pater, liberans,
Orans pro lapsu criminum,
Nostri memor semper.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O sidus Italiae,
Praeclara proles Tusciae,
Propago gratiosa,
De Christo vite prodiens,
In hac vita aerumnosa
Fuisti lumen oriens,
Super quem praedicantem
Visa est stella
mirae claritatis,
Perduc gregem deviantem
Ad Christum pastorem
summae bonitatis,
O confessor inclite,
Ne pereat interitu,
Heu, saevae mortis amne.

Brev. ms. Franciscanum anni 1492. Clm. Monacen. 23 152. A. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Parisin. 1046. B. — Brev. ms. Franciscanum (?) saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 2864. C. — Brev. ms. Franciscanum anni 1463. Cod. Oxonien. Miscell. Liturg. 206. D. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI. F 36. E. — Brev. ms. Franciscanum saec. 13/14. Cod. Casanaten. B VI 26 (250) add. saec. 15. F. — Brev. Romanum imp. s. l. et a. G.

In 1. Vesp. A 2, 2 Nunc sedis A. — A 3, 2 Hinc fehlt A; rosa panditur AB. — Ad Magn. A, 16 fehlt G. — Ibid. 2 actor gratiae. Ibid. 4 delinquens AG. — Ibid. 5 sq. Psallentibus nunc ascendisti fratribus C; Salentibus tunc ascendisti fratribus BG; Psallentibus fratribus tunc ascendisti A. — In 1. Noct. R 1, 2 sq. datur cupuere cui A. — R 1, 3 boni indoles A. — R 1, 8 Dare fehlt A. — R 3, 1 hunc saeculi A. — R 3 steht an erster Stelle B. — In 2. Noct. A 3, 1 Hic fehlt A. — A 3, 2 Pie fehlt B. — A 3, 3 A languore gratiae et gloriae A. — A 3, 4 Haec fehlt A; Virtutis B. —

R 1, 1 Cum puer BC. — **R** 1, 2 Patuloque mente A. — **R** 1, 3 Verbum Dei audiebat A; Quod verbum BCD. — **R** 1, 4 Ecce de se fit vates C. — **R** 1 steht an zweiter Stelle C. — **R** 3, 1 dolore A. — **R** 3, 2 et eos penitus A. — **R** 3, 5 Subarrhatas illas ABC. — **R** 3, 8 Ornatique A, Ornat qui B. — In 3. Noct. **A** 2, 2 Humili A. — **A** 2, 4 Hoc fehlt A; Hoc totum B. — **R** 2, 1 spreto A. — **R** 2, 4 Fit ferventer inflammatum A. — **R** 2, 6 Tunc ab omnibus A. — **R** 2, 9 folgt noch Qui dilexit summum bonum A. — In Laud. **A** 5, 2 Qui tantis dat A. — **A** 5, 6 Peccatorumque AB. — Ad Bened. **A**, 2 huius A. — Ibid. 4 Beati fehlt A. — Ibid. 10 Tu sedas tu clementer A; Sedas tu exuberans C. — Ibid. 11 exuberans fehlt A. — Ibid. 12 fehlt A. — In 2. Vesp. ad Magn. **A**, 3 O propago D. — Ibid. 5 Ut hac vita B; vita fehlt D. — Ibid. 10 Ad ipsum pastorem A. — Ibid. 14 Heu suae mortis a me A; mortis animae CD. — Diese **A** steht in A ebenfalls ad Magnificat; in 2. Vesp. findet sich die folgende **A**:

Splendor pudicitiae,
Zelator paupertatis,
Amator innocentiae,
Cultor virginitatis,
Lustrator sapientiae,
Protector veritatis,
Ante thronum fulgidum
Para nobis aditum
Aeternae maiestatis.

Zu dem Officium gehören noch einige Responsorien, die in verschiedenen Quellen an verschiedenen Orten eingestellt sind, in B nach der 9., in E nach der 8. Lection. Sie lauten:

R. Perusi, urbe inclita,
Vigebat bellum horridum,
Quod multos substernebat;
Hic praeco voce valida
Damnat certamen stolidum,
Quod fides arguebat,
V. Saxis ruebant homines,
Fiebant Satan martyres,
Qui cunctos deludebat.

R. Apud summum pontificem,
Almae urbis praesulem,
Criminatus est insonter,
Sed almae sedis gratia
De praedicando copia
Ei datur eleganter;
V. Confutantur aemuli,
Ad eum fideles populi
Currunt adfluenter.

R. Viterbii dum veritas
Et mystica moralitas
Per eum nuntiatur,
Nefariorum pravitas,
Invidiae voracitas
Nocenter inflammatur,
V. Verum divina bonitas
Et mentis [suae] aequitas
Ei auxiliantur.

Zu diesem Officium gehören die Hymnen: In 1. Vesp.: Auctor (Doctor) orbis, victor morbis (mortis), Anal. XIX, 93; ad Noct.: Innovatur plebs fidelis, Anal. IV. 112; in Laud: Laudet Deum diluculo. Anal. XIX, 93.

56. In Translatione s. Birgittae.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Benedicta sis, trinitas
Gloriosa, quae semitas,
Illustrasti sanctorum,
Nam suscitas de pulvere
Brigidam et conscendere
Das matrem filiorum.

2. Haec orta stirpe nobili
Nobilitatem generis
Virtutibus ornavit,

Cum corde Iesum humili
Christum ab annis teneris
Quaesivit et amavit.

3. Ut Raguelis filia
Non cum carnis lascivia,
Sed pro prolis amore
Nupsit puella nobilis
Viro, dum esset nubilis,
Cum Domini timore.

4. Prophetissa de Suecia
Surgit potens in gratia
Dante Deo deorum,
Qui Israelem sociat
Dispersum, ut resarciat
Ruinam angelorum.

5. Laudemus Deum gloriae,
Qui verbum paenitentiae
Per sponsam destinavit,
Currit sermo velociter,
Frigus fugit, et largiter
Imber mentis rigavit.

Ad Magnificat.

A. O tuba sancti flaminis,
Canale caeli fluminis,
Sponsa regis caelorum,
Brigida, clara genere,
Esto cum precum munere
Advocata reorum.
Quam dulcis es, o trinitas,
In tuis sanctis donis,
Qui fines lustrans visitas
Longinquae nationis
Et prophetissam suscitas
Ad latus Aquilonis,
O miserere miseris,
Nos purgans sorde sceleris,
Qui caeli praees thronis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laudetur Dei gratia
Pro sponsa, quam amavit,
Cui sua mysteria
Secreta revelavit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex ore sponsae simplicis
Laudem, Deus, fecisti,
Quam verbis vitae mysticis
Scribendis instruxisti.

2. Cives narrant angelici
Sponsae magna mysteria,
Conscripti libri caelici
Sonant per orbis spatia.

3. Ascendit mentis ardua,
Bibit fontis irrigua
Per contemplationem,
Per hanc canalem dulcia
Verba fluunt donantia
Valli irrigationem.

Responsoria.

1. Rex regum suum hortulum
Ad aquilonis angulum
In Suecia plantavit,
Dum spinae replent hortulum,
Rex inde tulit surculum
Et Romam transportavit;
V. In vitem magnam surculus
Crevit ex vi donorum,
Nunc bibit terrae populus
Vinum eloquiorum.

2. O Iesu, rex aetheree,
Restaura sepes vineae,
Custodes da murorum,
Brigida, proles Sueciae,
Romanae planta ecclesiae,
Ora regem caelorum,
V. Ut vineam reaedificet
Et vino nos laetificet
Verborum divinorum.

3. Maria, pone vigiles,
Qui fortes sint et pugiles
Ad excolendos hortulos,
Tollendo spinas, tribulos;
Salve, virgo, flos virginum,
Ora pro nobis Dominum,

V. Ut suam sanctam plantulam,
Brigidam, tuam famulam,
Augmentet mille milibus
In floribus et fructibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum sponsae placet thalamus
Thronusque castitatis,
Fit eius lingua calamus
Scriptricis veritatis.

2. Adoremus adiutorem
Nostrum propter prodigia,
Nam fit doctis in stuporem
Sponsa loquens mysteria.

3. Rex summus sponsam dedicat
In suum tabernaculum,
Per quam servos laetificat
Propinans vitae poculum.

Responsoria.

1. Mariti post exsequias
Ad iterandas nuptias
Nolebat inquinari,
In vestibus humilibus
Non horret a nobilibus
Despecta reputari;
V. Conversans adhuc saeculo
Sic vixit, quasi vinculo
Subiecta regulari.

2. Relictis suis omnibus,
Domo, possessionibus,
Amicis et cognatis
Ut Abraham oboediens
Romam venit, cor iaciens
In manu deitatis;
V. Loca sanctorum circuit
Gaudenterque sustinuit
Caminum paupertatis.

3. Romana fit ecclesia
Sponsae Christi nutricia
Amantis castitatem,
Dum sub magistri ferula
Degit simplex discipula
Tenetque paupertatem,
V. Servat oboedientiam
Subiectam suam propriam
Relinquens voluntatem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rex Iesu, docet gloriam
Servatque sanctimoniam
Purae confessionis,
Annuntiat iudicia,
Quae dantur propter vitia
Perversae nationis.

2. Fit tuba Dei ductilis
Sponsa Christi amabilis,
Dum malleatur ictibus,
Ieiuniis, laboribus.

3. Cantate Deo canticum
Pro dono pietatis,
Qui spiritum propheticum
Sponsae donavit gratis.

Responsoria.

1. Visiones mirabiles,
Amabiles, terribiles
Romae sedens conscribit,
Mariae per suffragia
Oblata sibi dulcia
Divina vina bibit;
V. Dum visitat reliquias
Et limina sanctorum,
Comportat indulgentias
Opesque meritorum.

2. Virtutibus proficiens
Gressum movet progrediens
Ultra peregrinari,
Ad Ierusalem properat,
Ubi Deus permiserat
Se nudum immolari;
V. Dum sepulcrum velocius
Et loca passionis
Percurrit, cumulatius
Augetur Dei donis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ex dono tuo, Domine,
Brigida fortitudine
Lumbos suos adcinxit,
Ieiuniis, laboribus,
Atrocibus frigoribus
Motus carnis exstinxit.

2. Sponsa gaudet et iubilat,
Dum ordo sibi rutilat
Iesu nativitatis,
Mariae puerperium
Et parvuli praesepium
Monstratur ei gratis.

3. Amara Christi passio
Et suae fatigatio
Mortis penuriosae
Revelantur ex serie,
Dum ad montem Calvariae
Oraret lacrimosa.

4. Iesu passo compatiens,
Ab Ierusalem rediens
Ad Romam remeavit,
Ubi post Deum sitiens,
Feliciter obdormiens
Ad Dominum migravit.

5. Tua, Deus, oracula
Confirma per miracula,
Quae sponsae tribuisti,
Fracta carnis laguncula
Lampas lucet, qua facula
Hostes perterruisti.

Ad Benedictus.

A. Quasi stella matutina
Sic refulsit vi divina
Brigida, lucis filia,
Luce Deus hanc instruxit,
Qua errantes multos duxit
Ad verae lucis gaudia.
O benedicta trinitas,
Quae gyro caelum circuis
Et prophetissam statuis
Ad latus aquilonis,
Nos duc in pacis semitas,
Dimitte poenas debitas,
Ut detur nobis claritas
Tuae fruitionis.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Brigida, sublimata
Praecelsis privilegiis,
Tu a Deo visitata,
Revelata mysteriis,
Tu virtutibus ornata,
Agni coniuncta nuptiis,
Digne gaudes laureata,
Ora pro tuis filiis;
Deus, qui te glorificat,
Sed et signis mirificat,
Donet nobis salvari,
Ut coram agni facie
In angelorum acie
Possimus coronari.

Brev. ms. Paradisiacum saec. 15. Cod. Laurent. Conv. sup. 459.

57. De sancta Birgitta.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Rosa rorans bonitatem,
Stella stillans claritatem,
Birgitta, vas gratiae,
Rora caeli pietatem,
Stilla vitae puritatem
In vallem miseriae.

2. Christus ductor, dulcis doctor,
Te dilexit, te direxit
In aetate tenera,
Tuque mitis, virens vitis,
Profecisti et crevisti
Florens super sidera.

3. Mentem mundans, fidem fundans

Amor cinxit et revinxit
In sancto proposito,
Tota decens, tota recens
Christum amas, Christum clamas
Toto vitae stadio.

4. Mundi fruens opibus,
Orta de nobilibus
Mundum contempsisti,
Vivens in coniugio
Pio morum studio
Pergis viam Christi.

5. Viro tecum continente
Sursum scandis tota mente
Et carnem mortificas,
Virum doces iter rectum
Et inducens ad perfectum
Deo gaudens dedicas.

Ad Magnificat.

A. Ministrans pauperibus,
Nudis et debilibus
Christum induisti,
Quem timendo iugiter
Et amando dulciter
Sponsa concupisti,
Iam sinu sponsi frueris,
Opem deposce miseris,
Dulcis sponsa Christi.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Deum patrem veneremur
Pro Birgittae gloria,
Ut cum Christo coronemur
Per eius suffragia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Docetur velut filia
Per Christum perque virginem,
Cum qua vitae decentia
Sponsae gerat imaginem.

2. In virginali thalamo
Qui se carne praecinxit,
In huius sponsae calamo
Mysteria depinxit.

3. Dei suavis spiritus
Dum caelitus inundat,
Ex ore sponsae veritas
Et bonitas redundat.

Responsoria.

1. Haec sursum rapta spiritu
Videt mentis intuitu
Iesum cum sanctis stantem,
Qui mundi scelus aperit
Et se contemptum asserit
De suis exsulantem;

V. *Lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem.*

2. Astans Dei iudiciis
Videt, quantis suppliciis
Impii mactantur,
Quam gravis est purgatio,
Quam horrens est damnatio,
Tormenta testantur;

V. *Cum exarserit in brevi ira eius, beati omnes, qui confidunt in eo.*

3. Ardenti desiderio
Pro populi suffragio
Peccantis dum anhelat,
Quam gravia sunt vitia,
Quam grata dat remedia,
Christus ei revelat;

V. *Loquitur pacem in plebem suam et in eos, qui convertuntur ad cor.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Maria sponsae reserat,
Quod in matre perfecta
Sine peccato fuerat
Originis concepta.

2. Pandit, quae delectatio
 Matrem Annam replebat,
Suae felix infusio
 Dum animae fiebat.

3. Nunquam sensit contagium
 Maria, sed sublimium
Virtutum gessit lilium
 Prae ceteris mortalium.

Responsoria.

1. Maria, virgo parvula,
 Christum nasci de virgine
 Per prophetas instructa,
 Tota mentis dulcedine
Eius optatur famula
 Quod fieret innupta;

V. *Desiderium animae eius tribuisti ei, Domine, in benedictionibus dulcedinis.*

2. Ancillae ministerium
 Grato fervore spiritus
 Dum humilis affectat,
 Illuxit ei caelitus
Et Dei patris filium
 In utero receptat;

V. *Cibavit eam Dominus pane vitae et intellectus.*

3. In excessivo gaudio
Iam nato dulci filio
 Virgo mater exsultat,
Dum videt membra tenera,
Per quae transibunt vulnera,
 Dolor cordi resultat;

V. *Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ut doctrix evangelii
 De novo mater Dei
Suam totamque filii
 Vitam demonstrat ei.

2. Ad finem a principio
 Christi poenas expressit,
Et consummato proelio
 Quam flebilis decessit.

3. Quam forti vehementia
 Dolor eam transfixit,
Dum mortem et opprobria
 Christi vidit, edixit.

Responsoria.

1. Vicissim sanctis loquitur
Et colloquens assequitur
 Mellifluam doctrinam,
Perversos mores arguunt
Et christianis consulunt
 Virtutum medicamen,

V. *Ne quando irascatur Dominus, et pereant de via iusta.*

2. Pro dogmate fidelium
 Tam frequens revelatio
Est mentibus legentium
 Stupor et admiratio,
Sponsae decus eximium
 Famaeque divulgatio;

V. *Immortalis est enim memoria illius, quia apud Deum nota est et apud homines.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Post mortem viri penitus
 Sponsa Christo subiecta,
Haec Romam iuxta spiritus
 Praeceptum est profecta.

2. Illic suae sublimiter
 Vitae virtus ascendit,
Odorque famae dulciter
 Se populis extendit.

3. Loca sanctorum adiit
 Quam plurima, dum vixit,
Totum iter, quod transiit,
 Christus ei praedixit.

4. Fervens amore fortiter
 Aetati non pepercit,
Ierusalem hilariter
 Et Bethlehem perrexit.

5. Mariae partus seriem,
Cum Bethlehem venisset,
Sponsa vidit per ordinem,
Tunc velut peperisset.

Super Benedictus.

A. In sanctae vitae studio
Mundi decurso stadio
Languens sponsum desiderat,
Sponsus iucundus properat
Blando placans sermone:
Veni, praedulcis filia,
Grata virtutum lilia
Portans, in sponsi gremium,
Gustabis dulce praemium
Perpetuae coronae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Deum ineffabilem,
Qui sponsae vitam humilem
Arrhis ditavit optimis
Et nunc in caelo maximis
Honoribus delectat,
Ipsam magnis miraculis
Exaltans hic in populis,
De mundi nos turbinibus
Ereptos caeli civibus
Eius prece connectat.

Infra Octavam.

Ad Benedictus.

A. O Birgitta, murrae gutta,
Exemplar continentiae,
Confecisti plebi Christi
Emplastrum paenitentiae,
Dum scripsisti verba Christi,
Tu nova lux ecclesiae,
Esto tutrix, esto nutrix
Tibi pronae familiae.

Ad Magnificat.

A. Sponsa regis, doctrix legis,
Exemplar sequens fortium,
O Birgitta, rubra vitta,
Tuum ligasti labium,
Dum loquendo vel tacendo
Amasti Dei filium,
Ora regem, ut nos gregem
Ducat ad caeli gaudium.

Ad Benedictus.

A. Sancta Birgitta, Dominum
Exora clementissimum,
Ut post mundi exsilium,
Det nobis caeli gaudium.

Ad Magnificat.

A. Birgitta, Christi vernula,
Caelestis regni saecula
Indignis nobis patula
Stent tua prece sedula.

Ad Benedictus.

A. Pro prece Birgittae,
Deus, omnia prospera mitte,
Nobis dimitte
probra singula, poscimus id te.

Ad Magnificat.

A. O Deus aeterne,
nos dirige, protege, cerne,
Proque tuae vernae
prece scandala, crimina
sterne.

Ad Benedictus.

A. Esto, Christi sponsa pia,
Nobis semper in hac via
Procuratrix veniae,
Post hanc vitam summe sitam
Angelorum infinitam
Posce sedem gloriae.

Ad Magnificat.

A. Caeli Deum fideliter,
Sponsa dulcis, ora,
Ut nos ad se feliciter
Ducat in mortis hora.

Ad Benedictus.

A. Christe, propter tuam necem
Atque tuae sponsae precem
Da carere vitiis,

Sicque nobis post hanc mortem
Angelorum confer sortem
In aeternis gaudiis.

Ad Magnificat.

A. Christe, Birgittam petimus,
Tuam sponsam et natam,
Ut nobis poscat omnibus
Sedem caeli paratam.

Ad Benedictus.

A. Birgitta, sponsa Christi
Nostraque patrona,
Quae felix meruisti
Summa caeli dona,
Fer nos de mundo tristi
Tua prece prona
Et fac in caelo sisti
Ornatos corona.

Brev. ms. Paradisiacum saec. 15. Cod. Laurentian. Conv. sup. 459. A. — Psalt. ms. S. Mariae ad Arborem saec. 15. Cod. Sancten. Reg. XVI. 2. B — In 1. Noct. A 1 fehlt B; dafür als A 3 Specie tua et pulchritudine tua etc. — In 3. Noct. R 1, 4 arguit B. — R 1, 5 consuluit B. — R 2, 4 Stupor fehlt B. — R 3 prosaisch AB. — Die AA per Octavam hat nur A. Die zum Officium gehörigen Hymnen cfr. Anal. XXIII, 150 sq. — Den Namen der Heiligen schreibt A stets Brigida.

58. De sancta Birgitta.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Birgittae, matris inclitae
Festa iucunda suscipe
Gaudens, mater ecclesia,
Quam decoravit hodie
Summae Deus clementiae
Suprema caeli gloria.

2. Invita nos ad nuptias
Agni, dulces delicias
Gustans sponsa placabilis,
Pauperibus primitias
Frugum, caeli divitias
Da, domina laudabilis.

3. Tu populi laetitia,
Iudith sequens vestigia,
Tu consolatrix patriae,
Per te, nostra fiducia,
Reis donetur venia
De largitore veniae.

4. Haec est sensata mulier,
Stella splendens ut lucifer,
Lucerna pulchritudinis,
Quam poscimus fideliter,
Ut nobis fundat iugiter
Suae stillas dulcedinis.

5. Piis devicta precibus
Ministra viatoribus
Potum, Rebecca sapiens,
Tuis orationibus
De supernis canalibus
Aquas salutis hauriens.

Ad Magnificat.

A. Birgitta, Christi famula
Fidelis in officio,
Tu felix Anna vidua
Templi vacans servitio,
Rachel amore fervida,
Iacob placens consortio,
Salus aegrotis placida,
Devotis consolatio,
Splendens iustorum semita,
Maestorum recreatio,
Fiat per tua merita
Grata nostra devotio,
Quae reseras abscondita,
Nos offer lucis radio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo regi cum iubilo
Psallentes exsultemus,
Quem pro sponsae praeconio
Laetantes adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elevatur in populis
   Hesther pia magnifice,
   Assueri regis oculis
   Quae placuit mirifice.

2. Enarrent caeli gloriam
   Dei laudantes opera,
   Qui talem sibi filiam
   Praevidit ante tempora.

3. Portas vestras adtollite,
   Coetus omnes angelici,
   Et laeti recolligite
   Civem, concives caelici.

Responsoria.

1. Virtutis Dei dexterae,
   Trinam regenti machinam,
   Trino ditata munere
   Birgitta dedit gloriam,
   Captiva mundi carcere
   Mundam conservans animam,
V. Soluta carnis onere
   Sponsoque iuncta foedere
   Partem elegit optimam.

2. Herba surgit in stipitem
   Altis fixum radicibus,
   Stipes fert ramum fertilem
   Pulchris fulcitum floribus,
   Flos fructum profert utilem
   Ad sanitatem gentibus,
V. Dum parens parit nobilem
   Birgittam, sibi similem,
   Miris claram virtutibus.

3. Qui maris fluctus mitigans
   Ionam duxit ad aridam,
   Matrem Christus allevians
   Omnem tollit tristitiam,
   Partum felicem nuntians
   Matri duplat laetitiam;
V. Sponsam nube clarificans,
   Linguam melle dulcificans
   Loquendi dat audaciam.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec speciosum filium
   Superni regis diligit,
   Amicam velut lilium
   Pulchram sibi rex eligit.

2. Deus nostrum refugium
   Sponsae tuae precatibus
   Fer nobis adiutorium
   In tribulationibus.

3. Portas Sion ingrediens
   In sanctis gaudet montibus,
   Mentem plene reficiens
   Ex aquae vivae fontibus.

Responsoria.

1. Virginitas promeruit
   Nulli subiecta crimini,
   Quod semet ipsum praebuit
   Passum devotae virgini,
   Qui crucem sponte subiit
   Nos suo reddens lumini.
V. Puellae parvae consuluit
   Auxiliumque tribuit
   Maria, mater Domini.

2. Occulta conscientiae
   Pura mundat confessio,
   Magnae signum clementiae
   Fusa monstrat oratio,
   Quam matris omnis gratiae
   Meretur supplicatio;
V. In hac valle tristitiae
   Tristi succurrit filiae
   Divina miseratio.

3. More gallinae clamitat
   Pullos sub ala colligens,
   Adversus milvum dimicat
   Verbo vitae custodiens,
   Maritum beatificat
   Hunc Christo lucrifaciens;
V. Mundum, carnem subpeditat,
   Se, sua Deo dedicat
   Votum sponte perficiens.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Gaude, Birgitta, canticum
   Tibi debetur gloriae,
   Deduc in refrigerium
   De lacu nos miseriae.

2. Lux orta iusto nuntiat
   Rectis corde laetitiam,
   Cuius splendor illuminat
   Solum paternum, Sueciam.

3. Exsulta, Sion filia,
   Psallens tubis ductilibus
   Chorizas inter lilia
   Choris iuncta caelestibus.

Responsoria.

1. O canale mundissimum,
   Per quod de caeli cardine
   Fluit ut ros eloquium
   Ignitum sancto flamine,
   Mentes inflammans hominum
   Interiore lumine;
V. Ora, Birgitta, Dominum,
   Ut nos post vitae terminum
   Caelorum locet agmine.

2. Devotas odit lacrimas
   Hostis, corruptor saeculi,
   Novas parat astutias
   Planctum dissuadens parvuli,
   Fugit tendens insidias
   Aquis perfusus oculi;
V. Illic fregit potentias
   De caelo dans victorias
   Divini vox oraculi.

3. O facies Mosaica,
   Solis coruscans radiis,
   Sanctitate magnifica,
   Magnis clarens prodigiis,
   In requie pacifica
   Sponsi fruens encaeniis;
V. O femina mirifica,
   Continuis laetifica
   Servos tuos praesidiis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Patrem collaudat luminum
   Sponsa, post cuius obitum
   Tot fiunt mirabilia,
   Per sanctae vitae studium
   Famaeque testimonium
   Iam facta credibilia.

2. Relicta terra propria
   Roma, communis patria,
   Matrem collegit iubilans,
   In hymnis intrat atria,
   Vota reddit salubria
   Sanctos decenter visitans.

3. Ad te de luce vigilat,
   Deus, sponsa quem praedicat,
   Tuam laudans potentiam
   Facta carnis mortificat,
   Fructus bonos multiplicat
   Agendo paenitentiam.

4. Noctes et dies Domino
   Impendit haec altissimo
   Aestus arcens frigoribus,
   Membra domat cilicio
   Cum lacrimarum fluvio
   Mundi calcatis opibus.

5. Excelsis digna laudibus
   Birgitta nationibus
   Vindictam clamat, scelera
   Magna revelat regibus,
   Unde cum sanctis omnibus
   Exsultat super sidera.

Ad Benedictus.

A. Corona sponsa praedita,
   Praesentata per virginem,
   Plebem devotam visita,
   Tuam rege progeniem;
   Umbram mortis illumina
   Noctis aufer caliginem,
   Pedes nostros iustifica
   In pacis pulchritudinem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Vale, suavis musica,
Demulcens aures principum,
Tu Gedeonis buccina,
Castra deterrens hostium,
Tu dulcis tympanistria,
Corda monens fidelium,
Converte, mater inclita,
Luctum nostrum in gaudia.

Brev. ms. Paradisiacum saec. 15. Cod. Laurentian. Conv. sup. 459. A. — Psalt. ms. S. Mariae ad Arborem saec. 15. Cod. Sancten. Reg. XVI. 2. B. — Brev. ms. S. Mariae Gedanen. saec. 15. Cod. Bibl. OO. SS. Fol. 218. C. — Brev. ms. Pragense (?) saec. 14. Cod. Altovaden. LXIII. D. — Cod. Sitanstetten. CCXXXII. saec. 15. E. — Cod. Palat. Vindobon. 1316 saec. 15. F. —

In 1. Vesp. A 2, 4 sqq.: Procura nobis epulas Caelestes et divitias, O domina laudabilis E. — A 4, 4 sqq. Ex dono dato desuper Canalis dicta dulciter Stillas fundens dulcedinis E. — Ad Magn. A, 7 Salus Aegyptiis placida D. — Ibid. 10 Maestorum resurrectio D. — Ibid. 13 sq. Deo, qui nos post taedia Suo iungat solatio E. — In 1. Noct. A 1, 2 Esther iam magnifica D. — A 3, 3 colligite DE. — R 1, 8 Tres tenens dotes animae E. — R 2, 1 Herba crescit in arborem E. — R 2, 2 fixa BD. — R 3, 3 Matrem de mari liberans E. — R 3, 8 Christus et linguam reserans E. — In 2. Noct. R 1, 7 sqq. Puellam parvam instruit, Opus tam rarum perficit Virgo materque Domini E. — R 3, 1 gallinae congregat E. — R 3, 4 Verbum vitae E. — R 3, 5 Martyrium beatificat E. — R 3, 7 sqq. Mundum, carnem repudiat, Votum vovet, quod adprobat, Casta pudica permanens. — In 3. Noct. A 1, 3 sq. Tuum defendas populum, De lacu duc miseriae E. — A 3, 2 Caritas E. — R 2. 7 Ibi fregit F. — R 3 fehlt D. — R 3, 9 tuos fehlt B. — In Laud. A 1, 4 sqq. fehlen E. — A 3, 2 sq. Deum, quem corde baiulat, Servando patientiam E. — A 4 lautet in E:

Noctes et dies Domino
Dedicavit altissimo
Corpus domans frigoribus,
Mariae patrocinio
Se recommendat sedulo
Sacris vacans operibus.

Ad Bened. A, 5 sqq. Noctis umbras illumina, Mortis aufer caliginem, Affectus nostros eleva (?), Pacis confer dulcedinem E. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 1 Vale, suavis fistula E. — Ibid. 5, sq. Tu triumphalis cithara Tangens corda fidelium E. — Sämtliche Varianten erscheinen als Verbesserungsversuche von E. — Zum Officium gehören die Hymnen: In 1. Vesp.: Hora consurgit aurea (Mone III, 242); ad Noct.: Caeli perornat gaudia (Klemming I, 13); ad Laudes: Dies salutis agitur (Anal. IV, 116) Verfasser des Officiums und der Hymnen ist Erzbischof Birger von Upsala: „Incipit historia de sancta Birgitta, edita per venerabilem dominum Birgerum, archiepiscopum Upsalensem, in festivitatibus eiusdem decantanda," F fol. 61 a. Vgl. Acta SS. Oct. IV. 371. Birger ist dann auch vielleicht Verfasser der drei Sequenzen, welche in den in F unmittelbar dem Officium folgenden Mefsformularen sich finden: Insistentes cantilenae (Kehrein 787, Klemming I, 30); Alleluia iucundum resonat praesens ecclesia (ined.); Surgit mundi vergente vespere (Klemming I, 47). Sehr wahrscheinlich ist dies rücksichtlich der erstgenannten Sequenz, da diese im Missale von Upsala vorkam. Dagegen läfst sich aus F kaum ein Schlufs herleiten, dafs Birger auch als Verfasser der sieben Teile umfassenden Oratio: Salve decus feminarum anzusehen sei; die Hs. schreibt ihm diese keineswegs zu, wie Mone III, 243 irrig behauptet; ein anderer Anhaltspunkt fehlt aber völlig.

59. De sancto Bonaventura.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

1. Bona, Iesu, cum ventura
Illustra corda obscura
Seraphico doctore,
Ecclesiam quam compserat
Crucemque tuam prompserat
Virgineo ductore.
2. Regi Iesu conclavatur,
Fructus crucis proclamatur,
Floret sub Gregorio,
Quem Sixtus, vir Cherubicus,
Hic decoravit caelitus
Coetus consistorio.
3. Arbor crucis fructifera
Hunc Iesum et puerpera
Attraxit in languorem,
Dum gustat eius corticem
Seraphicumque verticem,
Sentit vitae dulcorem.
4. Necis faucibus subreptus,
Francisci voto ereptus
Puerili in flore
Scandit sua vestigia,
Crucis Iesu fastigia,
Pullulat in decore.
5. Bone Iesu ac venture,
Hora mortis tibi curae
Sit tui sancti prece,
Nostra delicta abluas
Ac errorem ut abimas,
Soluti truci nece.

Ad Magnificat.

A. O lumen siderum,
Cardines poli,
Fervideque Seraph!
Solium celsi
Scandis, ab alto
Conditor latens
Cum te retrahis;
Specie culta
Miro portento
Reficis, ob id
Maestos solare
Corda praecinctos,
Vitia tunde,
Ac nefas desit
Gloriae inanis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo, aeterno filio,
Confiteamur ore,
Qui praecandidum lilio
Bonaventuram madet rore.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Trina eminet solio
Corona laureatus,
Luce, ture et pallio
Libat Christum beatus.
2. Divitis Christi pauperes
Imbuit more gentes,
Ne luxu sint degeneres,
Effrenas terens mentes.
3. Christum amictus culmine
Alte rexit elisos
Quosque caelico numine
Mitis pavit submersos.

Responsoria.

1. Lugdunum lucis splendore
Perlustrans mundi oras,
Redolens mellico flore
Aridos fetu roras,
Seraphico in doctore
Spineta tundens foras;
V. In horto frondis decore,
Exuberanti liquore
Delectemur per horas.
2. Sertis spirat virentibus
Crucis saeptis stipite
Frondibus subcrescentibus,
Viridi de caespite
Condit salvam torpentibus
Falce cum ancipite;

V. Suggerit ob id mentibus
Stiparique merentibus
Malo praecipite.

3. Miranda luce praeventus,
Cruce Iesu perculsus
Dulcesque promit concentus,
Voce gracili pulsus,
Sex Seraph alis intentus
Contemplatur avulsus,
V. Hic deliciarum contentus
In horto stillat mulsus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc Parisius insignis
Alto elevat throno,
Quem Iesus ardore ignis
Caelesti ditat dono.

2. Divi Francisci ordinem
Ter quinis tribus rexit,
Natos per mundi cardinem
Ad ardua provexit.

3. Ut flos eius eloquium
Fraglanti flat odore,
Nemo eius fastigium
Lingua scandit nec ore.

Responsoria.

1. Principe mundi sublato
Coetus procerum rimari
Coepit, quem caelitus grato
Culmine sublimari,
Id sancti velit spectato
Praesagio protestari,
Quem eligat preces nato
Fundat mitra ornari,
V. Qui virtute adornato
Gregorio dat lustrato
Fidem et infulari.

2. Felicem hi per saecula
Quem genuere parentes,
Talem et laude dignum
Natum orbis pericula
Arcentem, quem sacrae mentes
Efferunt et benignum,
V. Pandit dulcia pocula
Reficiens hic egentes,
Crucis ostendens signum.

3. Regio nectaris unda
Quae fluxit pura de monte
Claris patuit rivulis,
Tartarorum gentes munda
Balneat ubere fonte
Foedatas sordis vinculis;
V. O Iesu, morte fecunda
Nos lava gutta in fonte,
Quos emisti iaculis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Immensa Christi bonitas
Hunc effecit mirabilem,
Cuius virtus divinitas
Cunctis dat amabilem.

2. Mutos, caecos, morbidos,
Claudos, languentes solo,
Defunctos vitae, aridos
Et obsessos reddit polo.

3. Tristis parens cum clamore
Abortum plorat natum,
Cui sanctus in maerore
Vivum reddit sanatum.

Responsoria.

1. Doctrina clarescit hierarchia,
Iesu duce cruce monarchia,
Seraphica, pura, cherubica
Mente secutus est monastica;
V. Bonaventura, futura
Pelle obscura et dura.

2. Invictae fama virtutis
Aures subrigit et ora,
Sanant ac vires salutis,
Diffundit decora,
Contagione pollutis
Fert medelam absque mora;
V. Versa in cinerem cutis,
Lingua, rubens ut aurora,
Viva manens opem mutis
Dat in Lugdunorum ora.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sancti Francisci ordinem,
Eius sacram originem
Splendore collustratus
Ostendit Dei digito
Ac zelo natus licito
Gaudet cruce prostratus.

2. Doctor plebis angelicus,
Fama, vita mirificus,
Laeto corde iubilat,
Iesu amplexans strenua
Pedes flectitat genua
Et fervore rutilat.

3. Urentem sitim depulit,
Dum fontem siti protulit
Sitientis in cruce,
Lacrimanti innititur,
Refocillatus rapitur
In vera Iesu luce.

4. Hominum hic terrestrium
Ad instar a se caelestium
Factas docet naturas
Semper habere fervidas
Mentes, puras et candidas
Iesu propter fixuras.

5. Lauda, lege et aperi
Librum, quem laudant superi,
Iesum esse confixum,
Sermone dulci explicat,
Laudem laudare replicat
Per virginem enixum.

Ad Benedictus.

A. Aurea mundo
Luce respersa,
Balneum felix
Regium, o quam
Nascitur magnus
Ex te Olympo
Doctor edoctus
Nubila pellens,
Tenebris obstans,
Bonaventura,
Sceleris sicque
Duce te nostros
Irritae manent
Semitae pedes
Dirige tute
Viam in pacis,
Pie precamur.

Brev. ms. Franciscanum anni 1492. Clm. Monacen. 23152. A. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1506. B. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1512. C. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1519. D. — Brev. Romanum imp. Venetiis 1522. E. — In 1. Vesp. A 5, 5 ut abnuas C. — Ad Magn. A, 3 Fervidaque ABE. — Invit. 2 aeterni BE. — In 1. Noct. A 2, 1 Diviti C. — A 3, 3 quousque F. — R 2, 5 temporibus CD. — R 2, 9 praecipites ABC; praecipitis E. — In 2. Noct. A 3, 1 Ut ros E. — R 1, 2 Scelus E. — R 1, 8 mira ornari D. — R 2, 6 afferunt B. — R 2, 9 signaculum E. — R 3, 3 pavit E. — In Laud. A 1, 4 Densit Dei digito ABCDE. — Ad Bened. A, 3 Balneo ABCDE. — A 4, 1 Homini AB. — Bei der A ad Benedictus die Bemerkung „sub propria nota" DE, was auch von der ad Magn. gilt, die sich in der 2. Vesper wiederholt; das übrige ist nämlich „sub nota" des Franciscus-Officiums Franciscus vir catholicus. Der verschrobene Stil des Versificators liefs nicht unterscheiden, ob manche dunkle Stelle letzterem oder der Überlieferung zur Last fällt. Die zugehörigen Hymnen vgl. Anal. XXIII, Nr. 243 - 246.

60. De sancto Bonaventura.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Rutilat vir Seraphicus
Et totus scientificus,
Parisius rimari
Sacra dogmata meruit,
Is Deum semper monuit,
Prae cunctis adamari.

2. Coepit hic a principio
Morum vacare studio,
Mundo fit gloriosus,

Intendens divis opibus
Crevit devotionibus
Doctrinisque famosus.

3. Hunc papa praeelegerat
In fratrem, quando praeerat
Minorumque decori,
Hunc spiritu mirifico
Dignum ecclesiastico
Providerat honori.

4. Franciscus hunc ut filium
Gignens per evangelium
Traxit de mundi rota,
Huic nil fuit suavius
Iugo Christi, nil levius,
Freto mente devota.

5. Hic carni non obtemperat,
Qui crucem suam tulerat
In viam salvatoris,
Quidquid spiritus suggerit
Boni operis, regerit
In gloriam factoris.

Ad Magnificat.

A. O doctor Seraphice,
O pontifex mirifice,
Tu nostrae militiae
Pastor et claritas,
Divinis ardoribus
Transformatus es actibus,
Christi passi specie
Vexit te caritas,
In te signis radians,
In te miranda amplians
Requievit spiritus,
In te devotorum
Tuis asta posteris,
Pater, provide miseris,
Nam increscunt gemitus
Servorum tuorum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi, quem docet scriptura,
Christo laudes reddantur,
Cuius in Bonaventura
Imitanda demonstrantur.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hic vir in veritatibus
Instructus sapienter
Divinisque dogmatibus
Imbutus est prudenter.

2. Excelsi regis amator
Mirifice effectus,
Divinae legis zelator
Corde semper erectus.

3. Instruitur sancta iuventus
Imprimis per doctores,
Captis literis attentus
Satagit bonos mores.

Responsoria.

1. Francisci hic discipulus
Optat mox meditari,
In Christum passum sedulus
Secedit sublevari,
Doctrinae Pauli aemulus
Vult inde gloriari,
V. Inspiratus puerulus
Ut devotus infantulus
Crucem vult contemplari.

2. Tenetur magno languore,
Factus puer vix se movit,
Sed mater cordis ardore
Francisco eum vovit,
Qui gravi liber maerore
Sospitem se agnovit,
V. Cum miraculi rumore
Stigmatus pio amore
Praenocentem removit.

3. Dum frater minor ponitur,
Votum vult adimplere
Laetanter tunc recipitur,
Qui promittit tenere,
Quae sunt regulae, cernitur
In integro complere.
V. Casto corde imbuitur,
Oboediens vir nititur
Ut pauper se habere.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hunc Parisius insignis
   Alto elevat throno,
   Quem Iesus ardore ignis
   Caelesti ditat dono.

2. Divi Francisci ordinem
   Ter quinis tribus rexit,
   Natos per mundi cardinem
   Ad ardua provexit.

3. Ut flos eius eloquium
   Fragranti flat odore,
   Nemo eius fastigium
   Lingua scandit et ore.

Responsoria.

1. Dum deditus est studio
   Cum sanctitatis apice
   Amator novae legis,
   Accenditur devotio,
   Refulget sic magnifice
   Amicus magni regis,
V. Ex meritis mirifice
   Provectus honorifice
   Fit dignus pastor gregis.

2. Albanum regit populum
   Pastor potens praesidio,
   Quem benigne direxit,
   Exemplis reddens sedulum,
   Doctrinis fit instructio
   His, quos multum dilexit;
V. Prospera atque saeculum
   Magno cum desiderio
   Voluptates despexit.

3. Audit ex evangelio,
   Quae Christus cruce patitur
   Ad redimendum missus,
   Fervet prae desiderio,
   Laetanter his immittitur,
   Deo vere commissus;
V. Sentiens in Iesu pio
   Vulnera corde stringitur,
   Passioni submissus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Os verbis legis gratiae
   Sapienter adponit,
   Verbum sacrae scientiae
   Condecenter proponit.

2. Sacram doctrinam scriptitat
   In spiritus virtute
   Veraeque viae sociat
   Devios a salute.

3. Post huius sancti dogmata
   Instruuntur doctrinis,
   Quibus sparguntur climata
   Eloquiis divinis.

Responsoria.

1. Carnis refraenata malitia
   Bonaventura spernens terrea
   Magna vendicat beneficia,
   Caeli felix intrat in amoena,
V. Vivens et mundo mortuus
   Vivit vita mellifluus.

2. De scripturarum horreo
   Bonaventura satiat,
   Comitivam scholasticam,
   Veritas ne caecutiat,
   Congregat ad scientiam,
   Doctrinae viam ampliat;
V. Pro meritorum copia
   Gaudet magnus in patria,
   Non tam verbis erudiens,
   Quam hic vitae munditia.

3. A sacra communione
   Pater humilis abstinet,
   Missa dum celebratur,
   Fit Dei provisione
   Pars hostiae, en, eminet,
   Qua is communicatur;
V. Hic omnibus praeeminet,
   Meditans de passione
   Christi, quem contemplatur.

4. Miranda luce vallatus
   Bonaventura videtur
   Parisius, dum orat,

A terraque elevatus
Vir devotus intuetur,
Quem donum Dei rorat,
V. Rex Franciae admiratus
Testis huius perhibetur,
Id stupendum perorat.

5. Naufragium dum patitur
Navigans iste in mari
Fratrum minister factus,
Suffragium, quo petitur
A Francisco sublevari,
Capit undis subactus,
V. Nunc ipse praesto noscitur
Adflictis opitulari
Sanctorum coetum nactus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Bonaventura praeviis
Theologorum studiis
Sublimiter instructus,
Non solum eas metere,
Sed scriptis cunctis spargere
Vult Dei zelo ductus.

2. Doctor plebis angelicus,
Fama, vita mirificus
Fit cunctis in dulcorem,
Supra se saepe rapitur,
Tantum nostra prosequitur
Militia ductorem.

3. Tres ordines hic habuit,
Primus generalis fuit
Minorum, praesulisque
Fit animarum medius,
Cardinalatus tertius,
Humillimus ubique.

4. Doctus divina gratia,
Doctus prae diligentia,
Quae sunt devotionis,
Haec fratres docet omnia
Tam factis quam facundia
Melliflui sermonis.

5. Laudans laudare gaudeat,
In laude semper prodeat
Seraphici doctoris,
Non cesset nostra parvitas,
Quam tanta ditet sanctitas
A laude conditoris.

Ad Benedictus.

A. O mira contemplatio,
O sancta meditatio,
Bonaventura, levaris
In Iesum, quem meditaris,
Prout studuisti;
Tu contuens cum maerore
Illum in cruce positum,
Ferventer corde et ore
Operibus dulcedinem
Fers plagarum Christi;
Tu nobis, pater, provide,
Qui per hunc imum transitum
Dulcis Christi et vivide
Passique altitudinem
Semper praetendisti.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O virum spectabilem
Doctrinis et scientiis,
Languores beneficiis
Quoslibet pellentem,
Dat verbis cunctis divinum
Spargens semen seminum
Pascens intendentem;
O vita laudabilem,
Qua Christum sic mirificat,
Sed et doctos magnificat
Etiam defunctus,
Faciat nos in terminum
Videre patrem luminum,
Cui est coniunctus.

Noctum. ms. Franciscan. saec. 15. ex. Cod. Lugdunen. 476. A. — Antiph. ms. Franciscan. Hibern. saec. 15. ex. Cod. Collegii SS. Trinitatis Dublinen. B 1. 2. B. — In 1. Noct. R 2, 2 Lies Natus puer? — In 2. Noct. A 3, 2 fiat odore A. — In 3. Noct. A 3, 1 Post haec A. — R 1, 1 refraenans L. — Die RR 4 und 5, wohl auch 3, sind extravagantia.

61. In Ordinatione s. Bonifatii.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Sion sancta, gratulare,
Plebs fidelis, collaetare
Sancto Bonifatio,
Psalmos Deo personare
Debet illis et vacare
Mentis exsultatio;
Luctus cordis refugetur
Et decenter augmentetur
Laudis enarratio,
Vox ad cantus animetur,
Ut condigne celebretur
Eius ordinatio.

Ad Magnificat.

A. O caelestis coetus, gaude,
Mundi decus et applaude
Praesuli magnifico,
Romae qui dum ordinatur,
In amore solidatur
Domini vivifico,
Bonis factis insignitus,
Unde nomen est sortitus
Iure Bonifatius,
Quod aptatur digne factis,
Ut ex eius sacris actis
Claret efficacius;
Sancte pater et patrone,
Nos degentes in agone
Huius vitae miserae,
Tua prece cum beatis
Almae vultum deitatis
Fac in aevum visere.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus mente tota
Regem regum et devota
Nostra sit laudatio,
Qui coronam sempiternae
Vitae dedit suo vernae,
Sancto Bonifatio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vir beatus aspernatur
Impium consilium,
Legem Dei meditatur
Sequens eius filium.
2. Hic adhaesit in timore
Domini servitiis,
Parvipensis cum livore
Saeculi deliciis.
3. Quem de suo sancto monte
Deus exaudiverat,
Perfruentem aevae fonte
Vitae, quam cupierat.

Responsoria.

1. Ex Anglorum stirpe natus
Hic praeclara vir beatus
Et Wintfridus nomen nactus,
Mox in fide solidatur
Et doctrinis mancipatur
Verus cultor Dei factus,
V. Mundum despexit,
cor ad caelestia vexit.
2. Hunc allexit ad amorem
Mundi pater, successorem
Quem bonorum affectabat,
Felix puer sed mundanis
Rebus spretis tamquam vanis
Sempiternis inhiabat;
V. Sic Christum quaerens
et verbis eius adhaerens.
3. Agens annos iuventutis
Ob aeternae spem salutis
Statu gaudet regulari,
Temptamentis carnis cedit,
Docet, orat et oboedit,
Vita fultus salutari;

V. Hinc dilatatur
sua laus, sic undique gratus,
Quod sublimatur
ad honorem presbyteratus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christus sanctum suum rite
Hunc mirificavit,
Cuius preces sunt auditae,
Ad se dum clamavit.
2. Introibat in timore
Hic vir sanctus domum Dei,
Corde puro nec non ore
Sacras preces fundens ei.
3. Hunc honore coronavit
Deus et cum gloria,
Inter iustos quem beavit
Perpeti memoria.

Responsoria.

1. Multis locis hinc lustratis
Et in fide confortatis
Papae chartis evocatus
Romam petit, quam ingressus
Sacris locis fit accessus,
Quae frequentat hic beatus;
V. Urbs, rex, papa pio
tali gaudent peregrino.
2. Cuius fidem atque vitam
Sacris factis sic politam
Papa plene dum probavit,
Archipraesul Maguntinus
Ordinatur, haec divinus
Velut nutus inspiravit;
V. Nomen mutatur,
Bonifatius inde vocatur.
3. Praesul ergo consecratus
Bonis multis est ditatus,
Ad gentiles destinatur,
Quibus Christum praedicare
Et in fide roborare,
Ne tepescat, incitatur;

V. Qui sibi mandatis
iniunctis pronus oboedit,
Nam diis ablatis
per eum gens plurima credit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Servus prudens et beatus
Sancta Dei tabernacula
Iusta semper operatus
Est ingressus sine macula.
2. Super Dei salutare
Vehementer exsultavit,
Quem decrevit coronare
Nec spe cordis defraudavit.
3. Deum quaerens sine sorde
Iusta generatio
Collaetetur mundo corde
Sancto Bonifatio.

Responsoria.

1. Exstirpavit deos vanos
Sanctus praesul, dum Germanos
Christi fidem induebat,
Ab errore resilire
Atque viam comperire
Vitae iugis his suadebat;
V. Talibus ad Christum
monitis populum trahit istum.
2. Demum gestis cunctis rite
Hic coronam aevae vitae
Firmiter cupivit,
Hanc ut ferret ad priorem
Statum, lapsam in errorem
Frisiam adivit;
V. Quo male tractatur
et cum sociis trucidatur.
3. O lux pontificum,
venerande pater Bonifati,
Sidus clarificum
congaudens nunc deitati,

Criminis a faecibus
tu nos ut purificati,
Posce tuis precibus,
simus sanctis sociati;
V. Tu via iustitiae,
virtutum gemma, pudoris
Cellula, munditiae
vas, divi lumen amoris.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Deus regnans, qui decoris
Se praecinxit fortitudine,
Sedem dedit huic honoris
In caelesti claritudine.

2. Iste Deo cum laetitia
Iubilando deservierat,
Aspernatus cuncta vitia
Regnum eius introierat.

3. Hic ad Deum vigilavit,
In se cuius anima sitivit,
Ad quem manus elevavit
Et ex totis viribus quaesivit.

4. Universum opus Domini
Hymnis cum decentibus
Benedicat eius nomini
Festis in praesentibus.

5. Famuli fidelis
Propter huius facta pura
Dominum de caelis
Laudet omnis creatura.

Ad Benedictus.

A. Benedictus sit caelestis
Rex, qui suos visitavit,
In praeclaris huius gestis
Servi boni, quem amavit,
Per doctrinam eius piam
Qui fideles illustravit
Ad aeternae pacis viam
Et errantes revocavit.

In 2. Vesperis.

R. Laudibus immensis
exsulta, plebs Hamelensis,
Hunc tibi patronum
caelestem namque colonum
Christus donavit,
qui templum nempe sacravit
Hoc dotans rite,
nanciscens praemia vitae;
V. Ablue peccati
maculam, sacer o Bonifati,
Atque tuae laudi
nos instantes, pater, audi.

Ad Magnificat.

A. Pastor bone summi regis,
Bonifati, tui gregis
Luporum ab insultibus
Qui catervam tuebaris,
Quina lucri salutaris
Dans talenta cultibus,
Ob quod factus beatorum
Es coheres gaudiorum
Supernorum civium;
Te devoti deprecamur,
Ut te duce transferamur
Horum ad convivium.

Per Octavam.

A. Archipraesul o beate,
Bonifati, Deo grate,
Tua iungat nos oratio,
Digne quibus est laudanda
Et laetanter celebranda
Tua ordinatio.

Brev. ms. Hamelense saec. 15. Cod. Hannoveran. I 101 b. A. — Antiph. ms. Hamelense saec. 15. Cod. Hannoveran. I 101 c. B. — Hiezu der Hymnus: Hymnizet omnis natio (Anal. XXIII, 149). — Der Name des Heiligen wird in den ss. durchweg Bonifacius geschrieben.

62. De sancto Botuido.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Triumphantis militiae
Regem laudemus hodie,
Laudabilem in saecula,
Qui filiis ecclesiae
Militantis in acie
Nova confert solatia.

2. Regnum collaudat Sueciae
Patrem misericordiae,
Nam post plura miracula
Sancti viri reliquiae
Mirae dantur memoriae
Divina providentia.

3. Sanctus Botuidus erigit
Elisos, iustos diligit,
Iure custodit advenas,
Pupillos pie suscipit
Et compeditos eripit,
Amor fovet indigenas.

4. Visu caecos illuminat,
Dispersos multos glutinat
Unitati catholicae,
Incredulos humiliat,
Contritos corde solidat
Vigore patientiae.

5. Lauda Christum, plebs Suecica,
Collegit aula caelica
Patronum tuum inclitum,
Cui confidenter supplica,
Quod tibi sors angelica
Detur post mortis exitum.

Ad Magnificat.

A. Botuide, tiro nobilis,
Victor scandens de proelio,
In morte rosae similis,
Vita candenti lilio,
Nos huius viae labilis
Latentes in exsilio
Coniunge, martyr humilis,
Sanctorum domicilio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi canamus dulciter
In psalmis, hymnis, canticis,
Qui martyres perenniter
Coronis ornat caelicis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fructum suavem protulit
Lignum pulchrum in tempore,
Quod verbo patris obtulit
Semet fideli pectore.

2. Hic in timore Domini
Se disciplinae subicit,
Novo conformis homini
Vetustum iugum proicit.

3. Voce clamat ad Dominum,
Dum surgit tribulatio,
Tumorem sedat fluminum
Superna consolatio.

Responsoria.

1. Rosa rubens egreditur
De spinarum acumine,
Gemma terrae subtrahitur
Praecellens pulchritudine,
Botuidus cum producitur
Ex paganorum semine,
V. Aurum splendens efficitur,
Argentum purum redditur
Purgatum a rubigine.

2. Propheta spernit patriam
Sperans honorem gloriae,
Athleta terram propriam
Fruendae spe victoriae,
Botuidus sequens aquilam
Solem quaerit iustitiae;
V. Sanctam servat modestiam,
Dat creatori latriam
Contemptor idolatriae.

3. Sicut gravatus senio
Cervus flumen desiderat,
Ad aquas pro remedio
Tracto veneno properat,
Botuidus sic diluvio
Baptismi se regenerat;
V. Syrus Iordanis fluvio
Lotus repletur gaudio
Reversus, unde venerat.

3. Iusto Dei iudicio
Percutitur inedia,
Pravae linguae detractio,
Plena semper invidia,
Succedit pro convicio
Prona misericordia;
V. Quem tenuit defectio,
Duplex cibat refectio
Paterna dans remedia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Virtus Dei mirabilis
Sanctum suum mirificat,
Qui status commendabilis
Exemplis se sacrificat.

2. Scuto salutis tegitur
Divinae se subiciens
Voluntati, qua regitur
Omne bonum perficiens.

3. O nomen admirabile
Botuidi, bonis moribus
Ornatum, quod fit simile
Rebus nobilioribus.

Responsoria.

1. De Sodoma Loth exiens
In monte servat animam,
David salvatur fugiens,
Ioseph evadit dominam,
Iustus currit pertransiens
Ad urbem munitissimam;
V. Pauperibus compatiens
In caelo parat sapiens
Mansionem tutissimam.

2. Lampas ardens virtutibus
De facili contemnitur,
Quia dignus honoribus
A stultis non diligitur;
Veris adoratoribus
In tenebris lux oritur,
V. Dum proximi laboribus
Et inopum gemitibus
Facto, dicto succurritur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sicut passer nidificat
In tecto solitarius,
Quietem sibi fabricat
Excellens operarius.

2. Decore pudicitiae
Martyr almus emicuit,
Flore nitens munditiae
Deum videre meruit.

3. Completo desiderio
Coronam tenens auream
Meretur pro martyrio
Digne Botuidus alteram.

Responsoria.

1. Draco serpentem suscitat
Dormientem in gremio,
Sciens, quod nullus vigilat,
Hostis peior domestico,
Hinc Sisaram dum latitat,
Iahel necat sub pallio.
V. Behemot umbram visitat,
Servum dolosum agitat,
Intentum homicidio.

2. Dei lucens imagine
Auri dragma dum perditur,
Opus exstat indagine,
Tota domus evertitur,
Sapientis examine
Tantus thesaurus quaeritur.
V. Ut nubes duxit lumine,
Sic avis tristes carmine
Vocat, quo martyr moritur.

3. O nardus odorifera,
Aegris sana corporibus,
Apis fructu mellifera,
Corda mulcens dulcoribus,
Precatus offer munera
Christo pro peccatoribus,
V. O vinea fructifera,
Translata super aethera,
Nunquam marcescens floribus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sedes parata militi
Certanti pro iustitia
Monstrat, quanti sint meriti
Eius pia suffragia.
2. Turba languens, quae flagitat
Huius sancti praesidia,
Curata Deo iubilat
Tanta laudans magnalia.
3. Gentes in terra dirigit
Per vias rectas gradiens,
Manum cadenti porrigit
Plures aversos corrigens.
4. Fontes novi scaturiunt
Sancto dantes obsequium,
Pisces aquae conveniunt
Ad martyris imperium.
5. Laus eius in ecclesia
Post mortem iuste colitur,
Qui diligens humilia
Vento laudis non frangitur.

Ad Benedictus.

A. O turris fortitudinis,
Candens nocte carbunculus,
Corona pulchritudinis,
Purae murrae fasciculus,
Columna rectitudinis,
Caecis et claudis baculus,
Noster ad sedem luminis
Promotor esto sedulus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Vale, robur debilium,
Monstratus ab avicula,
Consolator flebilium,
Puritatis ovicula,
Te pugilem mirificum
Tua laudat plebicula,
Numen petit salvificum
Sua deflens pericula,
Quam per tuum auxilium
Vitae subacta nebula
Tractu ducat ad filium
Pater vivens in saecula.

Brev. Strengnense imp. Holmiae 1495. — Zu diesem Officium gehören die Hymnen: In 1. Vesp.: Gaude, caelestis civitas (Klemming I, 50); ad Noct.: Haec est dies, quam Dominus (Klemming I, 52); in Laud: Botuidi laudes colere (Klemming I, 58). Verfasser derselben wie des Officiums ist nach Klemming l. c. 59 Birgerus Gregorii, Erzbischof von Upsala (1366—1383). Dann ist derselbe auch Dichter der Sequenz: Caeli chorus esto gaudens. Woher Klemming seine Angabe genommen, verschweigt er leider. Dieselbe ist aber, ganz abgesehen von der Autorität dessen, der sie macht, sehr glaubwürdig; denn wir fanden Birger bereits als Dichter eines Reimofficiums auf Birgitta. Dies Officium Botuidi folgt überdies mit einziger Ausnahme der Laudes-Antiphonen völlig dem Schema der Historia s. Birgittae. In dem Breviarium Strengnense steht natürlich eine Autorangabe, wie ich eigens hervorhebe, nicht.

63. De sancta Breowa.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad caelos vexit
pia magnificentia regis
Imbutum spiritum
Breowae dulcedine legis.
2. Enarrant caeli
Domini magnalia celsi,

In cuius thalamo
requie fruitur sua virgo.

3. Qui mare fundavit,
caelum terramque paravit,
Ipse suam Breowam
in sancto monte locavit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Complacuit Breowae
species et pulchritudove
Regi caelorum,
quod erat sibi gratia morum.

2. Adiuvit Breowam
Dominus vultu decoratam,
Unde nec ipsa Deum
submovit mente supremum.

3. Montibus in sanctis
manet inter Breowa puellas,
Civis enim Domini
portas invenit apertas.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cantabat Domino
virgo nova cantica laudis,
Cuius opem sensit,
dum terserat organa fraudis.

2. Regnat cum Domino
mater Breowa in paradiso,
Illuxere sibi
quia divi fulgura verbi.

3. Dextera salvantis,
quae mirabilia fecit,
Insignem signis
Breowam decorando peregit.

Cod. Londinen. Titus D XXIV. (ol. S. Mariae de Ruford) saec. 12. Diese Antiphonen stehen in der Handschrift wie ein fortlaufendes Gedicht geschrieben, was sie nach Ausweis des Inhalts nicht sind. Man vgl. die Psalmen des Commune virginum.

64. De sancto Brinolpho.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Brinolphi patris merita
Laudando prosequamur,
De vita cuius inclita
Sectanda gratulamur.

2. Ab universis populis
Rex regum collaudetur,
Quem grex praeclari praesulis
Devote confitetur.

3. Ortus praeclaro germine
Iam scholis applicatur,
Scripturae sacrae flumine
Potatus incrassatur.

4. Hic puer, purus animo,
Virtutibus perfectus,
Coepit servire Domino
Pudicus, simplex, rectus.

5. Gaude, felix Vesgotia
Laudando salvatorem,
Qui talem sua gratia
Tibi dedit pastorem.

Ad Magnificat.

A. O praesul eximie,
nihil omisisti,
Quod ad laudem cederet
matris Iesu Christi;
Tu scripturae veteris
mella collegisti,
Texturae mirabilis
modum invenisti,
Prosae carmen aureum
dum intexuisti.
Ad tribunal iudicis
nos securos sisti
Fac, rogamus supplices,
sis dux, ut fuisti.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Concinentes adoremus
Confessorum Dominum,
Et constanter invocemus
Brinolphi suffragium.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Legem Dei vir beatus
Meditando iugiter
Secus rivulum plantatus
Fructum fecit dulciter.
2. In virtutum montem scandens
Velut tuba sonuit,
Legem Dei plebi pandens
Iniquos compescuit.
3. Verbo vitae gregem pavit
Praesidens salubriter,
Lupos arcet tamquam David
Dimicans viriliter.

Responsoria.

1. Gemmae iubar pretiosae
Vita vicit praesulis,
Qui doctrinae radiosae
Lucem dedit saeculis,
Viam vitae fructuosae
Demonstrans discipulis.

V. *Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion, et clama in fortitudine.*

2. Ut Samuel pro populo
Preces fudit ad Dominum
Devotas incessanter,
Sic gregi sibi credito
Deum facit propitium
Pastor orans instanter;

V. *Multum enim valet deprecatio iusti assidua.*

3. Ut Iosiae memoria,
Dum in exemplum trahitur,
Fragrat ut sucus florum,
Sic huius viri gloria
Suaviter diffunditur
Ut odor pigmentorum.

V. *Iustus germinabit sicut lilium et florebit in aeternum ante Dominum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Invocantem exaudivit
Deus suum famulum,
Linguam eius erudivit
Ad docendum populum.
2. Cinctus zona castitatis
Sanctam vitam praedicat,
Transgressores honestatis
Iusta poena vindicat.
3. Aqua sibi ter oblata
Ter in vinum vertitur,
Sic est eum consolata
Mater Christi, dum colitur.

Responsoria.

1. Dum stomachi doloribus,
Lentis quidem, sed iugibus,
Vir iustus cruciatur,
In multa patientia
Virtutis exercitia
Portando gratulatur.

V. *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.*

2. Dum rex ipsum persequitur,
Fugam capit vir Dei,
Constanter post revertitur,
Occurrit stagnum ei,
Ventorum vi repellitur,
Clamat ad fontem spei.

V. *Cum invocarem, exaudivit me Deus iustitiae meae, in tribulatione dilatasti mihi.*

3. Spes sanctae fortitudinis,
Christus ei placatur,
Ventus cessavit turbinis
Et aura grata datur,

Virtute sacri flaminis
Cor regis mitigatur.

V. *Nolite tangere Christos meos et in prophetis meis nolite malignari.*

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Saeva cedit discordia,
Rex sanctum veneratur,
Pax redit et concordia
Sic regnum solidatur.

2. Helenam sanctam viduam,
Quam praesul invocavit,
Historiam per congruam
Decenter honoravit.

3. Divinum per suffragium
Caecum illuminavit
Petentesque divortium
Sagaciter pacavit.

Responsoria.

1. Tanti patris praesulatum
Lauda, felix Suecia,
Sacrum germen a te natum
Comitare gratia,
Fac, ut illum advocatum
Habeas in patria,
Ne post huius vitae statum
Caeli desint gaudia.

V. *Domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae.*

2. O Dei miseratio,
Vir sanctus precum studio
Defunctos suscitavit,
Hos confitentes scelera
Compunctos solvit dextera,
Quos Deo commendavit.

V. *Qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos, qui exasperant, qui habitant in sepulcris.*

3. Fortis gigas in acie,
Loricam fers iustitiae,
Brinolphe, pastor pie,
Corroborans ad proelium
Pias mentes fidelium,
Elide robur hostium
Post cursum huius viae.

V. Posce nobis, sancte pater,
Gratiarum munera,
Tua prece Iesu mater
Nos ducat ad aethera.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Servus prudens et fidelis
Mole carnis posita
Supra multa fit in caelis
Constitutus abdita.

2. Nos ad fontem gratiarum
Suis ducat meritis,
Ubi salus animarum
Gustatur ex intimis.

3. Vigilavit diligenter
Ad Deum diluculo,
Vita, verbo sapienter
Lucem dedit saeculo.

4. Magnificemus Dominum
In suo confessore,
Nobis illum propitium
Reddat pro suo more.

5. Sub nube stella tegitur
Et tenebris velatur,
Sed populo lux oritur,
Dum mente serenatur.

Ad Benedictus.

A. Matutina stella luxit,
Dum errantem hic instruxit
Et per viam vitae duxit
Sanctus praesul populum;
Pastor pie, roga regem,
Cuius tu zelasti legem,
Ut nos pascat, suum gregem,
Donans vitae poculum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Vale, tu praesidium
et spes Vesgothorum,
Tolle tuis precibus
quod est indecorum,
Dentes tunde baculo
rapaces luporum,
Ne grex ipse pereat
defectu pastorum,
Ante summum iudicem
causas correorum
Constanter defendito
iure meritorum,
Si desperes vincere,
non declina forum,
Immo nobis advoca
reginam caelorum.

Brev. Scarense imp. Holmiae 1495. — Hymnen: In 1. Vesp.: Tu parens nato debita (Klemming I, 62); ad Noct.: Noctis iam cedat otium (Ibid. 64); in Laud: Aurora lucis rutilat (Ibid. 59).

65. De sancto Cannico.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. O pastor pie Cannice,
Gregem benigne respice,
Turmae concivis caelicae,
Christo nos caros effice.

2. Tu excelsus
in verbo gloriae
Illustrasti
partes Hiberniae,
Quibus monstras
viam iustitiae,
Hos commenda
divinae gratiae.

3. Rogum in Italia
Ardentem vicisti,
A quo Dei gratia
Illaesus existi,
Gehennae nos libera
Ab ardore tristi.

4. Tuam nobis
pande clementiam,
Qui sedasti
maris saevitiam,
Ut compescas
omnem malitiam,
In hoc mundo
nobis contrariam.

5. Ex quo Dei munere
Caelos ascendisti,
Digne Deo vivere
Fac nos servos Christi,
Qui defunctis reddere
Vitam potuisti,
In terris dum vixisti.

Ad Magnificat.

A. Ad sancti Cannici
Laeta sollemnia,
Viri mirifici
Per signa varia,
Laude multiplici
Plaudat ecclesia,
Quo possit effici
Consors in gloria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus unicum
Rerum conditorem,
Collaudantes Cannicum,
Christi confessorem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vivens sine macula
Iuste sanctus iste

Intrat tabernacula
Tecum tua, Christe.

2. Praeventus a gratia
Benedictionis
Laetatur in gloria
Exsultationis.

3. Manibus innocuum,
Puro corde mundum
Christus levat Cannicum
In montem iucundum.

Responsoria.

1. Sermo multis populum
Lacrimis rigavit,
Quem Deus per angelum
Sancto revelavit,
Grande per miraculum
Bis mare sedavit;
V. Ignis habitaculum
Sancti concremavit,
Apertus periculum
Liber ignoravit.

2. Cannice, currens
viam compendii,
Iam triumphans
in meta stadii,
Satiatus
de fonte gaudii,
Ad te, pater,
suspirant filii;
V. Caro, mundus,
daemon vi proelii
Nostri cursum
turbant exsilii.

3. Facto sero vineae
Cultor muneratur,
Clarum tenens vespere
Carne separatur,
De lacu miseriae
Spiritus levatur,
Carnis liber tegmine
Caelo collocatur;
V. Cuius sacer exitus
Per Christum divinitus
Signis illustratur.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Decantemus Cannici
Laudes ad honorem,
Qui iam regni caelici
Induit decorem.

2. Laetanter magnalia
Sancti praedicate
Et in eius gloria
Deo iubilate.

3. In noctis vigiliis
Deum sitiebat,
Pietatis studiis
Dies impendebat.

4. Benedicant Dominum
Chrisi confessores,
Qui caelestes Cannicum
Vexit ad honores.

5. Laudent regem gloriae
Cuncta, quae creavit,
Qui ad caelos hodie
Cannicum levavit.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus,
Qui nos visitavit,
Per quem sanctus Cannicus
Languidos sanavit,
Sua prece mortuos
Plures suscitavit,
Dirigendo devios
Viam pacis stravit

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Dulcescat filiis
Patris memoria,
Cuius prodigiis
Viget Ossoria,
Sacris praesidiis
Floret Kilkenia,
Eius suffragiis
Donentur gaudia
Nobis in patria.

Per Octavam.

super Benedictus.

A. Ave, o flos Hiberniae,
Dux et patrone Scotiae,
Miles regis iustitiae,
Confessorum eximie,
Sancte pater,
Cannice iuste,
Pro iniustis
Deum deposce,

A. Ave, pater pretiose,
Laus gentis Hiberniae,
Miles Christi gratiose,
Virtutum vas, Cannice,
Qui sedato virtuose
Motu carnis lubricae
Nactus es victoriose
Sedis locum caelicae,
Nunc, confessor gloriose,
Vultu, voto supplici
Tibi tam affectuose
Assistentes respice.

A. Ave, confessor nobilis,
Pie pastor laudabilis,
Flos abbatum, o Cannice,
Tuas oves serva sane,
Arce lupos, ne taedium
Gregi vis ferat hostium.

Antiph. ms. Clondalkinense saec. 15. Cod. Coll. SS. Trinitatis Dublinen. B 1. 3. — Leider ist gerade an der Stelle dieses Officiums ein Blatt der Hs. ausgerissen, auf welchem sich die erste und zweite Noctum befand. Es ist nur noch der Anfang der ersten A der 1. Noct. vorhanden:
Sanctus abbas Cannicus
Christo complantatur,
Verbo, vita . . .
Hiezu die beiden Hymnen Anal. XI Nr. 159 und 160.

66. De s. Carolo Magno.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Regali natus
de stirpe Deoque probatus,
Carolus illicitae
sprevit contagia vitae.

2. Angelici cultus
dulcedine miles adultus
Dum sublimatur,
caelesti pane cibatur.

3. Sacros effectus
virtutis Caesar adeptus,
Humani fastus
populares respuit astus.

4. Iustitiae parma
fidei munitus ad arma
Mentibus infestum
superavit criminis aestum.

5. Nec mundi terror
nec avarus muneris error
Fregerunt mentem
Christi mandata sequentem.

R. Te secutus miles iste
Et acceptus tibi, Christe,
Comparatur Elisaeo,
Opus egit dignum Deo,
V. Qui dum orat, languor cedit,
Mors fugatur, vita redit.

Ad Magnificat.

A. O spes adflictis,
timor hostibus, hostia victis,
Regula virtutis,
iuris via, forma salutis,
Carole, servorum
pia suscipe vota tuorum.

In Completorio.

Ad Nunc dimittis.

A. Rex confessor iustitiae,
Pelle noctem perfidiae,
Tuis fulti suffragiis
Eruamur ab impiis,

Ne daemonis illusio
Sit soporis abusio.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Supplex exora
Deum, devotio pura,
Qui, quem dilexit,
Carolum super aethera vexit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Iuxta sanctarum
rivos plantatus aquarum,
Carolus in florem
vernum produxit odorem.

2. Visio monstrata
regi de rege beata
Consonat emeritae
Christo sine crimine vitae.

3. Qui Constantino
veniens habitu peregrino
Reddidit utrumque
regimen gentisque suumque.

Responsoria.

1. Francorum gemma, Carolus,
Puer gerens cor senile,
Sortis humanae sciolus
Gessit nihil puerile,
Mundum spernit, opes cavit
Sequens Christum, quem amavit.

V. Divinae legis
amplectens iustitiam
Litavit Deo
se placentem hostiam.

2. Tota poscente Francia
Et applaudente curia
Sceptro regni decoratur
Et prae cunctis exaltatur,
Quem Deus regia
Dignatur gloria;

V. Vitiorum triumphator
In agone
Consecratur imperator
A Leone.

3. Saecularis potentiae
Caesar fretus gladio,
Sic legis iustitiae
Cucurrit in stadio,
Ut salutis et gloriae
Potiretur bravio;

V. Agonizans viriliter
Cuncta gessit fideliter.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Martyrii signum
renovatur in arbore lignum
Usibus aptatum
belli ferroque dicatum.

2. Quam bonus et fortis,
quam sanctus in aggere mortis
Hic fuit, hastatum
nemus indicat inde creatum.

3. Quos Christus donat
merito, quos poena coronat,
Effigie pulchra
perhibent inventa sepulcra.

Responsoria.

1. Fusa prece mentis bonae
Muri ruunt Pampilonae,
Spreto cultu infelici
Victor, victi sunt amici;

V. Leone fortior,
Sed agno mitior,
Hostes Christo
Regenerat baptismo.

2. De petrarum duritie
Siccisque elementis
Aquarum fluenta viris
Produxit et iumentis
Imperator
Mitissimus
Et fidei propugnator
Sanctissimus.

V. Qui Moysi oraculo
Templum non urentem
Vidit ignem in tabernaculo
Caelos tangentem.

3. Divino clipei
super urbem sole rubentes
Absterrent hostes
conversa caede furentes,
V. Et totidem iuvenes
arcent a moenibus ignes.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Aethereum rorem
lignum suscepit, odorem
Dans contra morem
produxit laurea florem.

2. Cuius odor late,
longe diffusus et alte
Aegris divinae
tulit auxilium medicinae.

3. Dum praesul plorat,
plebs psallit, clerus adorat,
Ad sacra rex tendit,
chirotheca relicta pependit.

Responsoria.

1. O quam felicis
imperatorem memoriae,
O virum virtutis
et plenum gratiae,
Quem ales in solitudine
Solatur humano famine,
Qui sanctam urbem recensuit
Et patriarcham restituit;
V. Inter multa
Constantini donaria
Divinae mortis
elegit supplicia.

2. Laetare, pia mater,
Aquensis ecclesia,
Exsulta, tam pii principis
habere suffragia,
Qui sua regali
munificentia
Te ditavit et beavit
in gloria,
V. Cuius labore, impensa
et opere
Meruisti universas
praecellere.

2. Gloriose
Christi confessor, Carole,
Iuris rector
et protector iustitiae,
Ad te clamantium exaudi
preces et vota tuorum,
V. Ut post huius
vitae dispendia
Tecum semper
fruamur gloria.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Praecinctus fortitudine
Et potitus victoria
Donatur sanctitudine
Rex Carolus in gloria.

2. Iubilemus altissimo
In athleta sanctissimo,
Cui missa per spiritum
Cerva duxit exercitum.

3. In deserto dum devias
Et exponis excubias,
Tibi Deus adparuit,
Ales viam exhibuit.

4. Passionis dominicae
Veneratus miracula,
Regem virtutis caelicae
Benedixit in saecula.

5. Passionis dominicae
Laudes dicamus Domino,
Qui culpae misit regiae
Chartam latorem veniae.

Ad Benedictus.

Sol defectu, luna tenebris
Fuscato mundi lumine,

Terra motu, caelum latebris,
Aer horrendo turbine,
Pandunt luctus casus funebris
Confuso rerum ordine.

V. Ut nos a palea
Et latere
Aegyptii torrentis
Eruamur virtute dexterae
Potentis.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Dissolutus in corpore
Gaudet cum Christo unice,
Christi confessor Carolus,
Cuius caeli consortio
Nos commendet oratio.

R. Confessor obsequio,
Caesar Carole,
Martyr affectu, gladio
Apostole,
Ad tuorum suspiria
Convertere,

Ad Magnificat.

A. O Dei sacer athleta, Carole,
O saxeae gentis apostole,
O vere confessor obsequio,
Virgo votis martyrque studio,
Qui, quem virtute potentis
Dexterae praedicasti,
Mentibus sacrilegis
Paraclitum inspirasti,
Mediante sancto Aegidio
Sanctionis dominicae mysterio,
Caelitus per angelum collatam
Implora nobis peccatorum
veniam.

Antiph. ms. Aquisgranense saec. 13. Cod. Capit. Aquisgranen. s. n. A. — Brev. ms. Aquisgranense saec. 15. Cod. Florentin. Magliabec. XXXVI 7a. B. — Brev. ms. Aquisgranense saec. 15. Cod. Florentin. Magliabec. XXXVI 7b. C. — Brev. ms. Coloniense saec. 14. Cod. Sigmaringen. 14. D. — Brev. ms. Garstense (?) saec. 14. Cod. Lincen. Γβ 19. E. — Antiph. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Pragen. XIII A 5b, F. — Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Fiechten. 247. G. — Brev. ms. Gerundense saec. 14/15. Cod. Gerunden. 3. H. — Brev. ms. Gerundense saec. 15. Cod. Parisin. 1309. I. — Brev. ms. S. Iacobi Brunen. 34 saec. 15. K. — Brev. ms. Ebersbergense saec. 15. Clm. Monacen. 5972. L. — Brev. ms. Emmeramense saec. 15. Clm. Monacen. 14790. M. — Brev. ms. S. Nicolai Patavien. saec. 15. Clm. Monacen. 16140. N. — Brev. ms. Lubicense saec. 15. Cod. Lubicen. ol. 62. O. — Brev. ms. Monasteriense saec. 15. Cod. Monasterien. 201(204) P. — Cod. Berolinen. Theol. lat. Fol. 486. saec. 15. Q. — Brev. ms. Philippi Boni saec 15. Cod. Bruxellen. 9511. R. — Brev. ms. Parisinum saec. 15. Cod. Carlopolitan. 146. S. — Brev. ms. Monasteriense saec. 15. Cod. Darmstadien. 950. T. — Brev. ms. S. Bartholomaei Francofurten. saec. 15. Cod. Francofurten. Barth. 114. U. — Brev. ms. S. Bartholomaei saec. 15. Cod. Francofurten. Barth. 65. V. — Brev. ms. Sedunense saec. 15. Cod. Valerian. s. n. W. — Brev. ms. Montis Iovis saec. 15. Cod. Valerian. s. n. X. — Brev. ms. Turicense anni 1462. Cod. Eremiten. 81. Y. — Brev. Mindense imp. s. l. anno 1515: Z. — Brev. S. Servatii Traiecten. imp. Coloniae 1503. a. — Brev. Hallense imp. Lipsiae 1534. b. — Brev. Sedunense imp. s. l. et a. c. — Brev. Sedunense imp. Basileae. 1497. d. — Brev. Pragense imp. Nurembergae 1502. e.

In 1. Vesp. **A** 3, 4 respuit actus E. — Ad Magn. **A** O Dei sacer athleta etc. E; vgl. in 2. Vesp. — Die fünf **AA** stehen in 2. Vesp. cd. — Invit. 1. Duplex exora E. — In 1. Noct. **A** 3, 3 Reddit Y. — **A** 3, 4 regnum Y. — In dieser Nocturn lauten in F:

A. 2. In virtute tua, Christe,
Sanctus nunc laetatur iste,
Quem corona gloriae
Decorasti hodie.

A. 6. O athleta Christi care,
Nostri semper recordare
Coram Deo, summo rege,
Cuius militasti lege.

R 2, 4 Gloria et prae F. — In 2. Noct. **A** 1, 3 aptatur E. — **A** 1, 4 dicatur E. — **A** 2 und 3 umgestellt E. — **A** 3, 2 quos poena fehlt Y. — **A** 3, 3 Effigie sacra E, scite Y. — **R** 1, 2 ruunt papilione Y. — **R** 2, 11 sq. Lies: Vidit in tabernaculo Ignem caelos tangentem? — In 3. Noct. **A** 1, 1 Aeternum rorem F. — **A** 1, 4 laureare florem E. — **R** 2, 1 Laetare pio festo EY. — **R** 2, 2 Birgensis ecclesia E, Thuregensis ecclesia Y. — **R** 2, 3 Exsultata sancti E, tam sancti FY. — **R** 3, 1 Gloriose rex confessor F. — In Laud. **A** 5, 4 lacertam veniae F. — Ad Bened. **A**, 1 Solis defectus E. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** O spes adflictis etc. E; vgl. in 1. Vesp.

Übergangen sind jene Abweichungen und Umstellungen, welche nur dem Umstande zuzuschreiben, dafs einige Quellen monastische Form des Officiums haben, da diese hier nicht in Betracht kommt. • Zum Officium gehört der Hymnus: O rex orbis triumphator (Daniel I, 305); E hat statt dessen: Hic est verus Christicola (Dan. I, 303). Die reiche Zahl der Quellen, die leicht zu vermehren wäre, bekundet die weite Verbreitung der Verehrung Karls d. Gr. Zu vgl. ist rücksichtlich der Einführung des Festes in Zürich die interessante Notiz bei Morel 249.

67. De sancto Castulo.

In 1. Vesperis.

R. Nomen eius sic est dictum,
Nefas tergat et delictum,
Victum donet et amictum
Et post vitam prosperam,
Quae non ducit perperam.
V. Castulus hic sanctus,
quem non sequitur modo planctus,
Astet filio caeli
pro nobis corde fideli.

Ad Magnificat.

A. Sanctus iste Castulus,
Martyr ut apostolus,
Quem honoret populus,
Ut sit nobis loculus
In caeli secretis;
Illi laudem detis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus omnes Christum,
Castulum qui sanctum istum
Voce evangelica
Transduxit ad caelica.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hos, quos Deus praeelegit
Castulus et quos collegit
Romae in palatio,
2. Ieiunabant et plorabant
Fletusque lugubres dabant
Hi sine solatio.
3. Gaio quos papae duxit,
In quo verum lumen luxit,
Scripti probat ratio.

Responsoria.

1. Lex per Diocletianum
Est lata sanctis in vanum
Et descripta taliter,
Omnes ut sacrificarent
Diis eosque adorarent
Diversi aequaliter,
Quia non suspicio
Suo sit palatio,
V. Ad quod currebant
iusti secumque manebant.
2. Erant autem hi praefati
Omnes simul congregati
Sub tormento vario
Cordis ex ergastulo
Gaius cum Castulo
Ratione zetario,

V. Orantes Christum,
ut metum tergeret istum.

3. Commanebant secum sane
Christiani, Christianae
Se celabant pariter,
Ascendebant domum eius,
Palam ut vitarent peius,
Rapuerunt sic iter,
Quos sumit cum gaudio
Aulae in palatio;

V. Hos confortabat
et christicolas adiuvabat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Multa per hunc mira dedit,
Cordi suo qui praesedit,
Christus, forma omnium
Et plasmator hominum.

2. Luctus convertit in risum,
Claudis gressum, caecis visum
Dei patientia
Dedit atque gratia.

4. Aegris confert sanitatem
Per divinam pietatem,
Medelam languentibus
Spe Christum quaerentibus.

Responsoria.

1. Fidus nam discipulus,
Cultor Dei Castulus
Audit querimonias,
Qui tamquam ramusculus,
Paradisi flosculus
Servans caerimonias
Fraude diabolicos
Sprevit et maleficos,

V. Diversis factis
et in omnibus ipsius actis.

2. Inde papae Gaio
Duxit pro oblagio
Quosdam latitantes,
Qui ut in obstagio
Et cordis homagio
Iacebant clamantes:
Venerande plus quam quatter,
Sumas id, quod Christus pater
Per me suum servum dedit,
A quo mens mea non cedit.

V. Ad papae sedem
cunctos collegit et aedem.

3. Omnes erant baptizati
Sacro lavacro renati
Et sanctorum numero
Certius sunt aggregati,
Divino rore perflati
Culmine florigero
Et ad patris aethera
Transierunt revera.

V. Perficiendo fidem
non manserunt quasi pridem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Multos hic ad fidem duxit,
Qui ut splendor mundi luxit
Dictis et operibus
Divinis muneribus.

2. Virtutesque tot signorum
Tantorum prodigiorum
Per hunc fecit Dominus
Eminus et comminus.

3. Scripta ac perpetuata
Sunt sigillo sigillata
Dei patris Domini,
Sit laus suo nomini.

Responsoria.

1. Nostris posteris in dignum
Et memoriale signum
Enarrandum duximus,
Pentecostes festo quodam,
Velut his in scriptis prodam,
Inundabat Isera
Sic, quod multi tunc pergentes
Plaustris et iter agentes
Desperabant spe mera;

V. Pons quod erat scissus,
in Iseram populus missus.

2. Tandem Christus per athletam
Suum sanctumque prophetam
Populum eripuit,
Unus remo navigando,
Alter manibus natando
Ad siccum prosiliit
Castuli clementia
Ac Dei ex gratia;
V. Sic sunt erepti,
fluvii de clade redempti.

3. Inter quos erat femella
Casta, simplex ut agnella,
Vestis prae gravedine
Corruit itidem in flumen,
Sed ei divinum numen
Subvenit summopere,
Quae tribus in Isera
Fuit diebus misera,
V. Mortem passiva
fuit in Mospurg rediviva.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Illud quando resciretur,
Mira quod operaretur
Tanta sanctus Castulus,
Fidei ramusculus,

2. Caesar incepit saevire
Propter factum laudis mirae,
Quod fecit in palatio,
Scripti probat ratio.

3. Misit mox pro Fabiano,
Romae tunc praefecto vano,
Arto loco ponitur
Castulus, ut legitur.

4. Non bene potest narrari
Nec ad plenum explicari,
Quanta est supplicia
Passus et convicia.

5. Inde ad tribunal ductus
Non timoris gerens luctus,
Praeses dixit propere
Malo stans in opere:

Ad Benedictus.

A. Si non deos adorabis
Meos et his sacrificabis,
Tormentorum genera
Sumes, haec considera;
Cui vir sic sanctus dixit,
Qui in Christo spem defixit,
Corde sine trepido:
Modicum te timeo.

Brev. ms. Pedepontanum anni 1398. Cod. Meliten. Pragen. 8. — In 1. Vesp. R, 8 lies Deo caeli? — In 1. Noct. R 1, 2 Est illata. — R 1, 10 omnes iusti secumque; entweder omnes oder iusti zu tilgen. — In 3. Noct. A 1, 4 Ex divinis. — A 3, 3 Domini fehlt. — R 1, 1 in fehlt. — R 1, 6 Ysera. — R 1, 11 Yezeram. — Das Officium stammt jedenfalls aus Mosburg, wo Castulus Patron war. — „Cetera omnia, hymni, capitula, responsoria, missa de uno martyre; in 2. Vesp. omnia de uno martyre tempore quadragesimali."

68. De sancta Christina.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Adest dies celebris,
In quo virgo nobilis
Christina vicit tartara,
Quae nunc fulget in gloria.

R. O martyr Christi,
sacra virgo, quae meruisti
Vincere tormenta,
congaudens nunc super aethra,
Pro nobis ora
rogando Deum necis hora,

V. Cum sis aurora
caelestis, virgo decora.

Ad Magnificat.

A. O benigna Christi cella,
Labe carens, et puella
Functa Dei nomine,
Martyr sacra sine spina,
Super caelos es, Christina,
Sine viri vomere,
Nos ad te clamantes audi,
Assistentes tuae laudi
Christo reconcilia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus Deo caeli,
Qui beatam suae sedi
Christinam iunxit gloriae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec beata martyr, Christe,
nomen tuum praedicabat
Et in universo mundo
admirabile laudabat.
2. Haec est, quam caeli enarrant,
Et opera eius decantant,
Intime dilexit Christum
Et oratione flexit istum.
3. Super caelos hanc locavit
Caelorum rex altissimus,
Et corona adornavit
Illam clemens Dominus.

Responsoria.

1. In diebus illis
Erat quaedam puella
Ex genere nobili
Orta, quam Deus amavit
Et in caelis adornavit,
Nomine Christina,

V. Quam sic dilexit
et ab omni sorde reflexit.

2. Quam locavit pater amens
in sublimi solio,
Volens illam adunare
idolorum atrio,
Sed reflexa per baptisma
iuncta Dei filio,

V. Sic dominum caeli
conspexit mente fideli.

3. Haec in turrim sublevata,
Cum pedissequa locata,
Idolatra spernens vana
Et abiecit mente sana,

V. Inde fremens pater et
statuens hanc ante tribunal.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec iustitiam dilexit
Nec ad minas
tortorum respexit,
Sed ad Christi gloriam.
2. Deus, salus et refugium,
Hanc suscepisti post exitium,
Ut regnaret
tecum in perpetuum.
3. Fundata super montem sanctum.
Flebilem devincens planctum
Propter regni meritum.

Responsoria.

1. Ad tribunal iubet sisti
Pater eius vultu tristi:
Mihi dic, o filia,
Cur me tantum illusisti,
Deos meos respuisti
Et eorum culmina,
Flecte mentem iam dementem,
Ut mecum sis in gloria.

V. Martyr ad haec: Verba
tua sunt mihi mentis acerba.

2. Tyrannus tandem intellexit,
Quod beata hunc despexit
Et eius supplicia,

Ad tribunal iussit stare,
Deos falsos adorare,
Sed invicta portas mortis
Transit agonista fortis,
V. Sensibus et cana
deridens idola vana.

3. Post dirum martyrium
Reginae athletae
Pater in exitium
Datur inquiete,
Alter substituitur
Velut leo ferus,
Volens illam perdere
Tortor ut severus,
V. Sed manet invicta
Christi testis benedicta.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Annuntiate et psallite
De dilecta filia,
Quam dilexit Dominus
Et pascit inter lilia.

2. Lux orta est gratiae
In beata martyre,
Quae vivit iam cum gloria
Igitur nunc in aethere.

3. Iubilate Deo cum gloria
In sanctae martyris victoria,
Quae vicit in martyrio,
Regnat cum Dei filio.

Responsoria.

1. Iusserunt tandem tyranni
Quod capite abraso
Per devia duceretur,
Quo ad idola pertingeret,
Protinus idolum in terram
Et in pulverem redegit,
V. Hinc populus tremuit,
quod sic Apollo ruit.

2. Improbus alter Iulianus
Ignem fortem praeparavit
Et in illam beatam locavit,
Ut citius consummaretur;
Angelus Domini astitit
Et flammam discussit,
V. Sic confortata
martyr super aethra vocata.

3. Ferox tyrannus
Iussit abscindi protinus
Mamillas Christi martyris,
Quae dabant lac
pro fluxu sanguinis,
Circumvecta sic et consumpta
Migrans ad caeli consortia,
Ubi manet perpetua;
V. In testimonium
fuit hoc mirabile signum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Induta stola fulgida
Christina sacratissima,
Triste relinquens saeculum,
Migrans ad patrem luminum.

2. Iubilate Deo caeli
In laude iam fideli,
Qui beatam suam famulam
Ad aeternam duxit patriam.

3. Haec est virgo carens carie,
Quae vigilavit catholice,
Deum timens mente tota,
Dans Deo caelesti vota.

4. Hymnum decantemus Deo
in martyris victoria,
Quae iam pausat et gaudet
in caelesti gloria.

5. Laude Deo plena
iubilate voce serena,
Qui dedit aeternae
Christinae gaudia vitae.

Ad Benedictus.

A. Benedictus Dominus
In suis mirabilibus,
Qui beatam in caelesti

Collocavit eminus
Martyrem Christinam
Cum electis omnibus,
Eius interventu
Sit nobis propitius.

Ad Primam.

A. O Christina, sponsa Christi,
Tres tyrannos quae vicisti,
Nos ut ipsos superemus,
Tibi quoque corregnemus,
Tua prece tu dignare
Clemens nobis impetrare.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O quam digna martyr Christi,
Iam, Christina, tu vicisti
Tormentorum genera,
Nos consortes tuae sortis
Post mundi transitoria
Fac gaudere simul et stare
In aeterna gloria.

Brev. ms. Ebersbergense saec. 15. Clm. Monacen. 5972. A. — Brev. ms. S. Nicolai Patavien. saec. 15. Clm. Monacen. 16140. B. — In 1. Vesp. Super Ps. A, 3 Christina fehlt AB. — In 1. Noct. A 1, 4 laudavit A. — A 2, 1 Haec est quae AB. — R 3, 2 pedissequis B. — In 2. Noct. R 1, 10 Lies mihi nimis? — R 3, 3 in fehlt AB. — In 3. Noct. A 1, 4 pascit illam inter AB. — A 2, 3 vicit A. — R 1, 1 Iussit ... tyranni AB. — R 2, 4 Lies consumeretur? — In Laud. A 4, 4 In coeli gloria AB. — A 5, 2 Iubilans voce AB. — Die Hymnen de communi.

69. De s. Christino cum fratribus.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Illis horis et momentis,
Dum polleret sacrae mentis
Deo gratus imperator,
Henricus, Christi zelator,
Quini exstiterunt fratres,
Exemplares pii patres.

2. Nullum dolum sentientes
Inter mundi diras sentes
De partibus Poloniae
Nobis transmittis, Domine.

3. Barnabas hic erat senus,
Qui devotione plenus,
Licet poenas non sit passus,
Tamen Christum semper fassus.

4. Isti sancti martyres
Lucernae sunt et lampades
Virginum sapientium
In sponsa Christi degentium.

5. De supernis illis cura,
Se libabant mente pura
Christo suo munda tura.

R. Gratuletur Bohemia,
De pia Polonia
Hos viros sanctos advexit,
Regnum praesens hos allexit,
Laetetur tota vicinia,
Gaudeat Boleslavia
Fovens haec sacra corpora.
V. Per fratrum suffragia
Consequamur regna aetherea.

Ad Magnificat.

A. Adest dies venerabilis
Cunctis et laudabilis
In filiis Salomonis,
Qui munus benedictionis
A Christo perceperunt
Pro poenis, quas sustinuerunt
Ab impiis latronibus,
Hos sic magnificat Dominus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adest enim sollemnitas
fratrum beatorum,

Gaudium et exsultatio
irrorent nostrum chorum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Coetus iste monachorum
Non stetit in consilio impiorum,
Sed nulli cedens turbini
Mansit in lege Domini.

2. More canum fremuerunt
Fratres persequendo,
Sed ad caelos perduxerunt
Hos nesciendo.

3. Isti filii hominum
Gravi erant corde,
Dum praesentes martyres
Privant omni sorde.

Responsoria.

1. Hirta vestis non est pestis
In vere humilibus,
Rex caelestis verax testis
Exemplum dat martyribus;
V. Veste cum abiecta
penetrabis caelestia tecta.

2. Isti muti sunt locuti
Praesente tantum hospite,
Et sic tuti sunt secuti
Christum iusto tramite;
V. Hi de multis tacuerunt
Et se stultos aestimaverunt.

3. O laudabilis et rara
Vita, acceptabilis atque cara,
Dum carne domant spiritum!
Fulgent ergo fide clara,
Ut fecunda fecit Sara
Generando gaudium;
V. Vitam si quaeris,
fixam sursum mediteris.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Clamorem tu intellige,
Rex regum, pie Domine,
Et vocem orationis,
Ut iungamur caeli thronis.

2. O quanta vis dulcedinis
Iure tui nominis,
Qui per universas terras
Sedas cunctas mortis guerras.

3. In tuo tabernaculo
Habitabunt sedulo
Animae iustorum,
Ereptae de caede impiorum.

Responsoria.

1. Religio Christiana
Cum universa gente sana
Istos fratres contempletur,
Ut exemplum cunctis detur,
Per quod Christus glorificetur.
V. Exemplo fratrum
tergat Deus omnem reatum.

2. Ad honorem et decorem
Ierusalem caelestis
Laus sonora et decora
Incitetur maestis,
Ut sic grati adiuvati
Nostris adsint festis;
V. Civitas Ierusalem
Tunc aedificatur,
Cum in virtutibus
Hic firmiter statur.

3. Magno digni sunt honore,
Qui sanctorum pio more
Vitam mundi contempserunt,
Stolas suas hi laverunt
In cruore regis magni,
Ut iungantur cenae agni.
V. Ecce, veri Israelitae,
Iuncti Christo, verae vitae,
Ubi locum tenent rite.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Crumena nostra
non indiges, Domine,
Sed conserva
nos sperantes in te

Eripiens nos
a mortis tempore.

2. Haec pia generatio,
Iuncta caeli palatio,
In quo mortis privatio
Cunctorum est salvatio.

3. Multum verber latronum
Hos transvexit ad regna polorum,
Eorum sanctis precibus
Nos salvet sanctus Dominus.

Responsoria.

1. Audiens haec pius dux
Mezko, quod fidei lux
Polleret in his fratribus,
Piis congaudent actibus,
Solvi cupivit a reatibus,
Se iungens his sanctis patribus.
V. Crumenam his praesentabat
Et se totum commendabat.

2. Morte licet moriantur
Hi devoti martyres,
Non a Christo separantur,
Sed ad Christi proceres
Adiunguntur coronati,
Gaudent semper laureati
Inter caelicos cives;
V. Visi sunt oculis
stultorum decedere,
Sed nunc ovantes rutilant
stellato sidere.

3. Prima noctis vigilia
Adfuit manus inimica,
More canum saeviebat,
Censum ducis repetebat,
V. Quem Barnabas deportabat,
Qui facta fratrum attrectabat.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. O Deus omnipotens,
Qui excedis omne ens,
Qui solus tantum es potens,
Per te salvetur nostra gens!
2. O sapientiae
Magnum genus et prudentiae
Solum deum adorare,
In adventum eius stare!
3. O Adonai Domine,
Qui istis sanctis hodie
Victoriam contulisti
Et ad caelos transvexisti!
4. O benedicta gloria,
In fratrum hic memoria
Dum cantant Benedicite,
Mundi regnum abicite.
5. Omnes virtutes caelorum
Lustrent semper nostrum chorum,
Ut terrenis mitigatis
Paradisi iungamur pratis.

Ad Benedictus.

A. More canum tunc stridebant
Impii carnifices,
Dum hos fratres repetebant
In portum crucifices,
Exemplum hic martyribus
Dat benedictus Dominus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Beatorum martyrum
Celebrantes sollemnia
Perduc, rex caelorum,
Ad gaudia perennia,
Et quos pro tua
veneramur gloria,
Nobis horum apud te non desit,
quaesumus, memoria.

Viaticus ms. Olomucensis saec. 15. Cod. Capit. Olomucen, 299. A. — Brev. ms. Olomucense saec. 15. Cod. Capit. Olomucen. 288. B. — Brev. ms. S. Iacobi Brunen. 25. saec. 15. C. — Brev. ms. S. Iacobi Brunen. 30. saec. 14/15. D. —

In 1. Vesp. **A** 3, 1 erat fehlt C. — **A** 5, 1 supernis erat illis cura A, illis erat B, illis tantum cura C. — **A** 5, 2 libant ACD. — **R**, 4 Regnum patris hos A. — Ibid. 5 vicina A. — Invit. 4 Ut rorent nostrum A. — In 2. Noct. **A** 1, 1 Clamorem nostrum ABCD. — **A** 1, 3 voci A. — **R** 3, 6 Iungaverunt A. — In 3. Noct. **A** 3, 4 sanctus sanctorum Dominus ABCD. — In Laud. **A** 2, 2 et potentiae A. — **A** 4, 2 hac memoria B, haec memoria C. — Die Hymnen de communi.

70. De sancto Christophoro.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Excelsum nomen Domini
Laudent pueri cum viris,
Qui caeli iunxit agmini
Christophorum factis miris,
Ut sic prodesset homini
Solvendo a poenis diris.

R. O martyr invictissime,
Dei fultus auxilio,
Christophore sanctissime,
Quique pro Dei filio,
Quem per mare transtulisti,
Tot et tanta sustinuisti,
Martyrii privilegio
Obtine nos gaudentes
Et tua festa colentes
Iunge sanctorum collegio.
V. Christophori festo,
Deus, clementer adesto,
Ut tribuas famulis
aeterna gaudia tuis.

Ad Magnificat.

A. Gaude, sponsa nobilis,
Virgo mater ecclesia,
Fecunda tantae sobolis
Harmonia,
In festo gigantei
Christophori Chananaei
Corporis mole ponderosa,
Ortus ut de spina rosa,
Qui processit ut lilium,
Per mare Dei filium
Qui humeris portavit
Fidemque Christi dilatavit
Constans martyr in agone,
Huius intercessione
Consortes simus coronae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi sanctorum,
quem canit grex angelorum,
In festo Christophori
psallant pia cantica cleri.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Secus magnarum
decursus [plantatus] aquarum
Christophorus gentes
transfert pro Christo petentes.
2. In virga ferens
hic Christum corpore tremens,
Cepit baptismum
maris timens cataclismum.
3. Voce praedicantis,
signo virgae floridantis
Milia septena
Deo credunt mente serena.

Responsoria.

1. Christophorus giganteus
Enormis magnitudinis,
Ex genere Chananeus
Exstans et altitudinis
Mirae vultuque terribili,
Supremo fide stabili
Recensuit omnino
Soli servire Domino;

V. Imperatorem
accessit nobiliorem,
Bellicis in rebus
serviens noctibusque diebus.

2. Regem cum attonitum
Christophorus conspiceret,
Et ad nomen diabolicum
Signum crucis conficeret,
Praesumpsit rege daemonem
Maiorem mundi principem,
Daemonis se satellitem
Optans fore et militem;

V. Ad eremum pergit,
daemonum turbam ubi cernit,
Se cui compegit,
daemoni servire subegit.

3. Daemon fugatur signaculo
Erectae crucis in strata
Quasi confossus iaculo,
Quem mente angustata
Christophorus sequitur,
Et daemonem alloquitur:
Cur invia et indirecta
Discurris et non via recta?

V. Est passus in ligno,
ait, Christus, qui sanguine suo
Me terret, horrescit
mea mens, videre pavescit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum invocaret
sanctus Deum, ut sibi daret
Linguagium rite
Lyciae, datur sibi cito.

2. Viri loquentes
falsum, sanguinem sitientes
Ducunt Christophorum
Dagno vinclis mancipatum.

3. O Deus admirabilis,
Angelis conspicabilis,
Per meritum Christopheri
Fac nos te contueri.

Responsoria.

1. Christophorus postquam malignum
Spiritum derelinquebat,
Christum regem inclitum
Per orbem quaerebat,
Tandem ad eremitam
Christicolam declinavit,
Qui ei mores et vitam
Fidelium intimavit,

V. Dicens: obsequiis
Dominum placare piis,
Christum adores,
solitos relinque furores.

2. Vir Dei, cum conspiceret
Haec Christophorum negare,
Ut egentes traiceret,
Misit ob Christum ad mare,
Confoederabis Dominum,
Dicens, per hoc obsequium,
Ne multitudo hominum
Mergatur per diluvium.

V. Christophorus citius
transvadens flumen ad litus,
Transtulit egentes
pro Christi laude petentes.

3. Quadam die dormitante
Beato in aedicula,
Voce ter sibi clamante
Ad fluminis pericula:
Christophore! veniens
Frequenter repedavit
Et pusillum reperiens
Puerum transportavit;

V. Christophori mundans
scapulas rex pressit ad undas,
Christus baptismum
donans simul et catechismum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Domino confidens,
Dagni crudelia ridens,
Carcere artatur
ferroque cippo probatur.

2. Sic milites isti
bis ducenti, quia Christi
Nomen non deserunt,
pro te supplicia ferunt.

3. Per te virtutem
sunt et secutae salutem
Per bravia bina
Nicaea cum Aquilina.

Responsoria.

1. Christophorus etiam plurimum
Coeperat admirari,
Per puerum tam minimum
Se nimis praegravari,
Cui puer in humeris
Respondens ait isti:
Mundi Deum et aetheris
Super te habuisti;

V. Dans inter signum:
terrae baculi fige lignum;
Cum fructibus flores
mox crescunt uberiores.

2. Christophorus in Cilicia
Samonque civitate
Deo fudit supplicia
Vota credulitate
Pro intellegentia
Et effabilitate
Linguae, quam providentia
Dei sapit benigne.

V. Voce praedicantis,
signo virgae floridantis
Milia septena
vota dant Christo mente serena.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Christophorus vinctus
et ferro carcere cinctus,
Virus ut austerum
luxum sprevit mulierum.

2. Dagni..clientes
virgis sanctum ferientes
Deficiunt lassi,
magis cruciamina passi.

3. Ex ferreis massis
infertur ignea cassis
Christophoro, vere
cui vis nequit ulla nocere.

4. Scamno ligatus,
ferreo piceque flammatus
Mansit et illaesus,
respuens ardoris ambesus.

5. Stipite constrictus
sagittarum pertulit ictus
Et stetit intactus
victor in certamine factus.

Ad Benedictus.

A. Rex Dagnus elatus,
sagitta monoculatus,
Sanguine sanatur,
cumChristophorus decollatur,
Accipiens fidem
Christi, quam praedicat idem,
Exsequias sancti
coluit cum populo tanti
Benedicendo
Dominum gratias et agendo.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, sancte egregie
Christi martyr Christophore,
Ave, nunc caelestis aulae
miles invicte,
Quem Chananaeorum
urbs genuit,
Berona nostra
patronum promeruit,
Ora pro populo salutem,
Cunctis et pacem
Et vitam poscens sempiternam.

Antiph. ms. Beronense saec. 16. Cod. Eremiten. 729. — In 1. Vesp. Super Ps. A, 6 poenis atris. — R, 6 Et tot et tanta. — Invit. 4 psallat. — In 1. Noct. R 3, 12 et mea. — In 2. Noct. A 2, 3 sq. Perducunt Dagno Christophorum. — R 1, 11 Christum ad ergänzt. — R 2, 3 traiceret egentes. — In 3. Noct. A 1, 4 cyppo; lies cippoque? — A 2, 3 deseruerunt. — A 2, 4 per te.

71. De sancto Christophoro.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Nitet inter agmina
   Virtutum caelorum
   Martyr post examina
   Mundi et laborum.
2. Copulat aeterno
   se martyr foedere Christo,
   Et cupit ex isto
   regi servire superno.
3. Laus Deo mirabili,
   Qui caelum pictura
   Pinxerat spectabili
   Stellarum cultura.
4. Clausit viam sceleri
   Omni maledicto,
   Non dabatur martyri
   Thorus in delicto.
5. Sensit hic deicola,
   Caro dum excessit,
   Carnis, mundi subdola
   Fomenta repressit.

Ad Magnificat.

A. Martyr stellifera
   sublimis regnat in arce,
   Spernens mortifera,
   dum coepit vivere parce,
   Eius erat fortis
   animosae gloria mortis.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christophoro varias
   modulemur carmine laudes
Et maneat nostro
   semper memorabilis aevo.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Suis in temporibus
   Christophori vita
   Mirandis virtutibus
   Fuit insignita.
2. Certanti ligitime
   Corona debetur,
   Ergo martyr intime
   In caelo gratuletur.
3. Servavit munditiam
   Corporis et mentis,
   Plantavit ecclesiam
   Suis in tormentis.

Responsoria.

1. Martyr Christopherus
   Bonus et fidelis,
   Mitis, fructiferus
   Suis in loquelis
   Linguaque melliferus
   Gaudet nunc in caelis;
V. Vixit paciferus
   hic felix absque querelis.
2. Bonis spiritalibus
   Qui vult abundare,
   Discat et virtutibus
   Se ipum ornare
   Sanctis et operibus
   Actus reformare,
V. Christophorus paribus
   studuit meritis radiare.
3. Christophorus ceperat
   Dum statum paupertatis,
   Christus eum nutriat
   Copiose satis,
   Qui [ut] non deficiat
   Viris timoratis,
V. Solem dimidiat
   perversis atque beatis.

In 2. Nocturnis.

Antiphonae.

1. Christophori mira
   prece nobis iudicis ira
   Effera mansuescit,
   et perdita gratia crescit.

2. Festina nobis,
martyr, succurrere lapsis,
Propitius lacrimis
effusis flectere nostris.
3. Sedibus optatis
iam martyr regnat in astris,
Non spem dat castris
horrenda faece locatis.

Responsoria.

1. Christophorus meruit
Christum portare per undas
Et sic deseruit
mundi res ipse iucundas,
V. Servivit Christo
post haec et vixit in isto.
2. Martyris indigne
lacerarunt viscera palmae,
Ante tuum, Christe,
conspectum corruit iste,
V. Eripitur magni
quando caput ense tyranni.
3. Munera grata Dei
concessa tuae faciei,
Nunc miseris pande
nobis, martyr venerande,
V. Sic te patronum
dicimus esse bonum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dum Christum coluit,
vitae memor est periturae,
Mortem non timuit,
nec vita fuit sibi curae.
2. Sagittarum furia
Statim reflectetur,
Et patens iniuria
Recte punietur.
3. Mortis in articulo
Caelos penetravit
Martyr, qui naufragio
Carnis non erravit.

Responsoria.

1. Caelum suspiciens
de corpore spiritus exit,
Quem pie suscipiens
Christus super astra revexit,
V. Praemia iustorum
modo percipit hic meritorum.
2. Vivida Christophori
radiat sub pectore virtus,
Dum dedit ingrato
gladio venerabile collum,
V. Congrua mors vitae
non fuit illa suae.
3. Angeli sollemniter
Non cessant clamare
Unum peraequaliter
Trinum et laudare
Certant et feliciter
Sanctus triplicare;
V. Christophorus pariter
assuescit eis resonare.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Aegros mundavit
generosi sanguinis unda,
Et quos salvavit,
sunt horum corpora munda.
2. Mundi abs nequitia
Castum cor servavit,
Totum in munditia
Corpus decoravit.
3. Pretiosa sidera,
Martyr, adamasti,
Foeda carnis scelera
Quando superasti.
4. Est personalis
quamvis distinctio talis,
Ecce, tamen prona
reddetur laus tribus una.
5. Sua martyr saecula
Digne consummavit

Cordis pudicitia,
Facto quod monstravit.

Ad Benedictus.

A. Corpore grandis erat,
venerandi fronte pudoris,
Pro Christo modicus
contempsit culmen honoris,
Nunc in caelorum
gaudet et ipse choris.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Christus, rex altissimus,
Firma spes bonorum,
Consolator optimus
Et sanctus sanctorum,
Qui cum Christophoro
dat nobis regna polorum,
Est ubi cunctorum
requies veneranda laborum.

Brev. Aarhusiense imp. Aarhusiae 1519. A. — Brev. Lundense imp. Parisiis 1517. B. — In 1. Vesp. Super Ps. AA fehlen B. — In 1. Noct. R 3, 5 fehlt eine Silbe AB. — In 3. Noct. A 1, 1 Cum Christum B. — In Laud. A 2, 1 Mundum A. — A hat hiezu die Hymnen: Martyr invictus (Vesp. et Laud. Anal. XXIII, 154) und: Haec dies iusto (Noct. Anal. XXIII, 155).

72. De sancto Christophoro.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Nova Christophorus mente
Magno cupiens servire,
Mundiali spreta gente
Ad maiora quaerens ire,
Illustratus est repente
Christum reges anteire.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Patrem nos Christophorum
Merito laudemus,
Inde Dei filium,
Venite, adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Meditando legem Christi
Vir Christophorus beatus,
Invenire datur isti,
Quo docetur informatus.
2. Super Sion sanctum montem
Verbo, vita praedicavit,
Supernorum bibens fontem
Signis crebris coruscavit.
3. Deo semper susceptori
Se dedit ex intimis,
Cui Christus vita, mori
Lucrum in altissimis.
4. Mirificatur hodie
Sanctus hic beatus,
Haerens Deo gloriae
Caelo sublimatus.
5. Postquam coram Domino
Viam hic direxit,
Obsequendo parvulo
Flumine transvexit.
6. Honor atque gloria
Merito cantantur,
Digna cuius merita
Sancti comprobantur.

Responsoria.

1. Gaudiosa
praesens sollemnitas,
Recensetur
qua vitae sanctitas,
Patris [huius]
refertur dignitas,
Nobis donet
vitae delicias;
V. Servi regis
aeterni sedulum

Collaudemus
sanctum Christophorum.

2. Dum fluente
transportat iugiter,
Inter flumen
transit viriliter,
Evocatur
quam mirabiliter:

V. Surge, veni,
vocat te Dominus,
Factus puer
rex magnus parvulus.

3. Assecutus
linguarum genera,
Exhortatur
in vitae foedera,
Christi servos
firmat ad vulnera,
Profert cunctis
beata munera;

V. Quos tortoris
manus dilacerat,
Sanctus iste
confortans roborat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Confisus in robore
Domini virtutum,
Summa sumit scandere
Carpens iter tutum.

2. Habitat in coetibus
Glorificatorum,
Quiescit in montibus
Civium sanctorum

3. In virtute iubilat,
Exsultat vehementer,
Quidquid desiderat
Tenens excellenter.

4. Praevenit Christophorum
Gratia superna
Et extendit meritum
Caritas interna.

5. Victor vincit inimicum
Totus Deo deditus,
Mundum spernit impudicum,
Christum fert Christophorus.

6. O miranda merita
Nominis beati,
Quae dant cordis intima
Summae maiestati.

Responsoria.

1. Ad tribunal cum citatur
Ducenteno milite,
Orans terret, duplicatur
Miles frustratorie,
Omnes orant, sed ligatur
Ipse voluntarie;

V. Cadit rex incredulus,
Stupet omnis populus
Sancti visa facie.

2. Formosarum puellarum
In agone positus,
Ut intraret fraus earum
Mente ligans nexibus,
Fundit preces, virtus quarum
Has convertit citius;

V. Sic proclamant: Intuere,
Serve Dei, miserere
Nostri pie, quaesumus.

3. Dira sanctum virga caedit,
Cassis premit ignea,
Nulli poena victus cedit,
Vincit virtus omnia,
Caelos petit, cum discedit
Caelo mutans terrea;

V. Felix transmutatio,
Vilis deperditio,
Decoratur laurea.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Christophorus hodie
Dum caelum conscendit,
Congaudere patriae
Viantes accendit.

Responsoria.

1. O beatum
certamen fidei,

Quo vir tantus
meretur provehi!
In triumpho
sancti Christophori
Miretur saeculum;
V. Ignes, vincla,
sagittas, gladium
Nullum pavet
[sanctus] supplicium.

2. Sanguis iusti
non iuste funditur,
Dum pro Christo
sanctus occiditur,
Mortem perdit,
vivit, dum moritur,
Transfertur gloriae;
V. Transit martyr
de poenis hodie
Ad supremae
loca laetitiae.

3. Vitae decus,
virtutis speculum,
Mundum iubar,
morum spectaculum,
Per tua merita
reatus criminum
Purga, Christophere,
V. Ne poena nostro
premat ex opere,
Tuae virtutis
[ad]iuva munere.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Decorem hunc induit,
Sedes praeparatur,
Deus, per quem pertulit,
Sanctum muneratur.

2. In conspectu Domini
Caelos introivit,
Sic coniunctus numini
Gustat, quod sitivit.

3. Luce vigil protinus
Filius hic lucis,
Fruitur amplexibus
Miles summi ducis.

4. Benedicat Domino
Cuncta creatura,
Sanctus absque termino
Caeli tenet iura.

5. Christum laudat populus
In sanctis de caelis,
Cuius est Christophorus
Testis tam fidelis.

Ad Benedictus.

A. Martyr alme Christophore,
Verbo, vita sanctissime,
Tu claritate praedite,
Tu victor invictissime,
In huius vitae tramite
Deducas nos, piissime.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Condigna merita
sancti Christophori
Nobis per devia
praesentis saeculi
Repellant noxia
carnis et animi,
Ducant ad gaudia
futuri praemii.

Brev. ms. Vallis Umbrosae saec. 15. Cod. Laurentian. Conv. sup. 457. — In 1. Vesp. Super Ps. fünf prosaische **AA**. — In 1. Noct. **A** 4, 1 Mirificatur homine. — **A** 5, 3 Obsequuntur. — **R** 1, 5 fehlen zwei Silben. — Ibid. 9 Servuli. — **R** 3, 5 servulos. — In 2. Noct. **A**, 2 1 Habitabit. — **A** 3, 3 fehlt eine Silbe; lies Quidquid hic desiderat oder Quodcunque desiderat? — **R** 1, 4 Milites. — **R** 2, 3 Ut intrare fraus irarum. — **R** 3, 9 Decollatur. — In 3. Noct. **R** 1, 11 fehlen zwei Silben. — In jeder der drei Nocturnen ist das 4. Resp. prosaisch. — In Laud. **A** 3, 1 Lucem. — **A** 4, 4 tenent. — In 2. Vesp. Super Ps. fünf prosaische **AA**. — Hiezu die Hymnen: Anal. XXII, Nr. 116–118.

73. De ss. Chrysanto et Daria.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Chrysantus,
Illustris viri filius,
Artibus liberalibus
Plene fuit eruditus.
2. Ardentis ingenii
Et tenacis memoriae,
Quod cito didicit,
Diu tenuit.
3. In credendis vir Dei instruitur
Et post septem dies
A suscepto baptismate
Praedicator constituitur.
4. Doctus a Domino
Docet alios,
Et quod hausit feliciter,
Effudit fideliter.
5. Istis proficit
Virtutum passibus,
Quam patris et filii
Inflammat spiritus.

Ad Magnificat.

A. Chrysante et Daria,
Deo pro nobis
Fundite precamina,
Deo frui meruistis
Christum imitando,
Deum nobis placate
Nos adiuvando.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laudemus regem martyrum,
Cuius aspirante gratia
Per Chrysantum
Conversa est Daria.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tenebroso in loco
Filius a patre clauditur,
Artatus cibo modico
Ignescit ardore caelico.
2. Duris succedunt mollia,
Ut, qui viriliter
Restitit tormentis,
Enerviter
Succumbat blandimentis.
3. Intrant puellae,
Ut iuvenem decipiant,
Ingressas ligat sopor,
Ne, quod volunt, efficiant.

Responsoria.

1. In Chrysanto et Daria,
Vasis praedestinatis,
Aestum exstinguit carnis
Ardor caritatis.
V. *A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris.*
2. Chrysanti et Dariae
Dulcescit memoria,
Quorum mentes pietate
Condivit divina misericordia,
V. Transcendunt fines meritorum,
Quae in patria servantur
Praemia sanctorum.
3. Casta conversatio
Iuvenis cum virgine
Non naturae opus est,
Sed divinae gratiae;
V. Iuveni virgo sociatur,
Et flos virgineus
Non periclitatur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mira Dei potentia
Foris somnus amovetur,
Manet intus,
Ne vir Dei inquinetur.
2. Virgo Daria
Auro et gemmis radians
Ad iuvenem ingreditur,

Sed victa feliciter
Per iuvenem convertitur.

3. Ambos inflammat
Ardor caritatis,
In ambobus permanet
Decor castitatis.

Responsoria.

1. Felix societas
Caste se amantium,
In quibus castitatis lilio
Accessit martyrium.
V. Tua sunt haec, Christe, opera,
Qui vere mirabilis
Es in sanctis tuis.

2. Sudant in agone
Gloriosi martyres,
Et ut magis rutilet martyrium,
Ambo manent virgines;
V. Chrysantus et Daria
Patientis passi
Sequuntur vestigia.

3. Pede utroque
Christum sequuntur,
Qui caste vivendo fructum
Centesimum censentur;
V. Integritatis et martyrii
Gloriosa insignia
Nostrorum martyrum
Efferunt praeconia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ad fidem veniunt
Per Chrysantum iuvenes,
Per Dariam feminae
Innumerabiles.

2. Miles Christi
Crudis nervis stringitur,
Hi rumpuntur
Sed his non laeditur.

3. Aqua putens,
Qua vir Dei perfunditur,
In odorem
Nectareum convertitur.

Responsoria.

1. Praedixit per Isaiam Dominus:
Habitabit iuvenis cum virgine,
Nostris in martyribus
Elucet veritas huius prophetiae;
V. Sicut Ioseph sancte
Et caste cum Maria,
Sic habitavit
Chrysantus cum Daria.

2. O veneranda dexterae
Excelsi mutatio,
Qua datur, ut sic incitatrix
Idolatriae
Propinatrix
Efficitur spiritualis gratiae.
V. Collato Dariae divinitus
Irriguo, quod est inferius,
Accessit et superius.

3. Haec est vera glorifica
Misericordiae
Christi potentia,
Quae sic nequitiae
Antiqui hostis obviat,
Ut aliquando Leviathan,
Quos iam cepit, amittat;
V. Per Chrysantum et Dariam
Ostenditur mirifice
Armilla divinae potentiae.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. In luteam custodiam
Chrysantus vinctus mittitur,
In meretricum contubernio
Daria publice ponitur.

2. Lux et odoramenta
Praestantur iuveni,
In robur protectionis
Leo mittitur virgini.

3. Laborabat multitudo
Leonem capere,
Sed capta a leone
Ponitur ad pedes Dariae.

4. Vinctus Chrysantus
In eculeo suspenditur,
Sed ruptis vinculis
Tormento non laeditur,
5. Qui ad Dariam
Extulerunt manus,
Prae dolore gemebant
Nervis stupentibus.

Ad Benedictus.

A. Post multa tormentorum genera
Terra et lapidibus
Sancti obruuntur,
Et qui sancte convixerant,
Feliciter consepeliuntur.

Brev. ms. Monasteriense saec. 15. Cod. Monasterien. 201 (204). A. — Brev. ms. Monasteriense saec. 15. Cod. Darmstadien. 950. B. — Brev. Monasteriense imp. s. l. 1489. C. — Antiph. Monasteriense imp. s. l. et a. D. — In 1. Vesp. A 1, 2 Illustri A. — In 1. Noct. R 2, 4 Adiuvit divina. — In 2. Noct. A 1, 3 Intus manet B. — R 1, 4 Successit B. — In 3. Noct. A 3, 1 puteus C. — A 3, 2 Qua fehlt A. — R 2, 3 Quae datur B.

74. In Translatione s. Clarae.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Clara, luce clarior
Ac sole serenior,
Virtute sublimior.
2. Laude nostra dignior,
Favo mellis dulcior
Et sponso intimior.
3. Adest dies gaudii,
Pharao imperii
Victus cedit impii.
4. Ramus olivae medii
In arca cordis proelii
Aufert causam et taedii.
5. Ave, virgo praeferens
Liam operantem
Nec Rachelem deserens
Deum contemplantem.

Ad Magnificat.

A. Iam vides Deum oculis,
Iam ore fruens poculis
Dulcedinis divinae,
Iam auribus angelica
Melodis audis cantica,
Laetaris sine fine,
Dilectum tenens manibus
Post illum curris pedibus,
Ab ipso amplexaris;
Consortes redde gaudii
Nos Christique convivii,
Quo mater tu ditaris.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iesum, Clarae virginis
Sponsum, voce carminis,
Venite, adoremus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tu paradisus voluptatis,
Quam rigat fons divinitatis.
2. Lignum vitae te cibavit
Ac in bono confortavit,
Post hanc vitam coronavit.
3. Clara sancta, deprecare
Pro nobis, nec dicas quare.

Responsoria.

1. Mundo splendor oritur,
Dum haec virgo nascitur,
Christo chordis iungitur,
Gratia illabitur,
Ad bonum inflectitur,
Vanum omne tollitur,
Solum Iesum sequitur;

V. Odor virtutum spargitur,
Mundus sentit, adtrahitur.

2. Clara, Francisci filia,
Agnem sororem praevia,
Vicit parentum taedia,
Hanc trahens ad caelestia,
Declinans mundi devia,
Petens aeterna praemia.

V. Candensve velut lilium
Formosa,
Oculis omnium
Rubens rosa.

3. Virgo pia, Clara,
Mente consternata
Hostium formidine,
Iuncta sponso Iesu
Christo, lacrimata,
Precum fortitudine

V. Digna Iesu vocis
consolamine
Robur sentit mira
cum dulcedine.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Tu, signifera,
Sanas vulnera
Signo vitae
Dato a te.

2. Voce puella caruit,
Signo dato rehabuit.

3. Valentinus morbo cadit,
Ad sepulcrum Clarae vadit,
Nocte trina iacuit,
Die terna valuit.

Responsoria.

1. Humilitatis praebuit
Exemplum secuturis,
Dum ministrare studuit
Infirmis magnis curis
Ac pedes servientium
Manibus lavat puris;

V. Obsequio se subdidit
Et cunctis se exercuit
Laborum in pressuris.

2. Holofernem Iudith stravit,
Hostis caput asportavit,
Israelem iucundavit,
Hymnum Deo decantavit;
Hesther pro Vasti regnavit,
Quam Assuerus coronavit
Ac prae cunctis adamavit;

V. Quidvis, ait, iube, datur,
Genti suae mox precatur.
Pacem, fiat, rex effatur.

3. In paupertatis copia
Quaerit gloriari,
Huius mundi inopia
Desiderat ditari,
Nudi Christi consocia
Vult illi conformari;

V. Pro paupertatis gloria
Paupertatis foedera
Petens intitulari.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. O adulescentula,
Mardochaei plantula,
Digna regis chartula.

2. Sunamitis speciosa,
Regem fove operosa,
Nobis esto gratiosa.

3. Sentis regem indignantem,
Placa iram, fac donantem.

Responsoria.

1. O paupertas liberalis,
Quae pro Deo toleraris!
Eruis a famae malis,
Nomen laudis induaris,
Vere dives praedicaris,
Mox abundat; quid miraris?

V. Dum oleum deesse fatur,
Pia mater Clara orat,
Restauratur.

2. Per Aegyptum Nilus vadit,
Claram in desertum tradit,
Igne, nube tegitur,
Caeli manna fruitur,

Verus Iosue deducit,
In promissam terram ducit;
V. Terram lac et mel manantem
Habes, audi te precantem.

3. Clara, multarum praevia,
De tenebris ad lucem
Per huius [mundi] devia
Trahens ad Christi crucem,
Virginum collegia
Sequuntur quarum ducem,
V. Vita vivens angelica
Inter sororum agmina
Monstrans virtutum lucem.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Veni in hortum meum,
Dulcis filia,
Tuum agnoscens Deum
Carpe lilia.

2. Ascendisti ac fecisti
Cor paratum tibi datum,
Te dilectum audio,
Sine mora venio.

3. Uno pane copia
Pascit Christi filia
Multos bina prandia.

4. Paupertatis praediis
Dives privilegiis,
Laeta fit inediis.

5. Laudat Deum omnium,
Dum praestat solatium,
Ostendens praesaepium.

Ad Benedictus.

A. O fervens desiderio,
Praeclaro clara studio,
Quem legis sponsum lectulo,
Christum crucis in pendulo
Quaerens tenuisti,
Francisci felix aemula,
Salomon mirifica,
Manum mittens ad fortia
Procul de summis praemia
Quae promeruisti,
Nostrorum apud Dominum
Posce veniam criminum,
Quae surdis vices aurium,
Caecis acumen luminum
Mundo reddidisti.

Alia Antiphona.

Ave, virgo felix Clara,
Mater pia, mater cara
Dominarum pauperum,
Sinu pio tu nos fove,
Cuncta mala tu amove,
Placa datorem munerum;
Quod mater nostra sis, ostende,
Ab omni malo nos defende,
Confer perenne gaudium.

Alia Antiphona.

O virgo mirabilis
Insignis et prodigiis,
Languores daemoniacis
Plurimis mederis,
Das gressum fractis tibiis,
Curam epilepticis
Precibus sinceris;
O vita laudabilis,
Quae fidem sic magnificas,
Sed et multos vivificas
Mortuos defuncta,
Praeclara nos caelestium
Fac consortes civium,
Quibus es coniuncta.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O Clara,
Multarum mater gentium,
Exaudi preces flentium,
Adflictos consolare,
Allatrix sis laetitiae,
Per viamque tristitiae
Nobiscum comitare
Et fac nos semper tecum
Gratulare.

Alia Antiphona.

O decus et gaudium,
O virginale lilium,
Tu iubar ecclesiae,
Gemma claritatis,
Floridum fers virginibus
Speculum prudentibus
Specialis sanctitatis,
Vitae signis radians
In te piae dilectionis
Requievit spiritus,
Dulcis, pia mater,
Clara nobilis,
Iunge nos beatis.

Antiph. ms. Franciscanum saec. 15. Clm. Monacen. 23291. — In 3. Noct. R 2, 6 terram ducit eos. — R 3, 3 fehlen zwei Silben. — Ad Bened. A, 10 Quae fehlt.

75. De sancto Claudio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, Sion, ornata tympano,
Decor tuus coniunctus galbano,
Lauda illum chordis et organo,
Sponsa cuius venit de Libano.

2. Gaude, sedes Bisuntina,
Iure frequentans gaudia,
In te fuit episcopus
Claudius, vir sanctissimus.

3. Hic est ille praesul verus,
Cuius corde plebs et clerus
Debet festum celebrare
Et iuvamen implorare.

4. Gloriose praesul Christi,
O Claudi sanctissime,
Duc nos tecum, quo ivisti
Post Christum, piissime
Intercessor, ne labamur,
A te semper protegamur.

5. O Claudi, praesul Christi,
Tua prece fac nos sisti
Summi regis ante thronum,
Ex quo prodit omne bonum.

R. Vallem mundi tam profundi
Munda transit orbita
Pes Claudii, ne confundi
Possit virtus inclita,
Nil immundi cordis mundi
Reperitur semita.

V. Cum olivae ramo redit
Ad arcam in vespere,
Non invenit, unde venit,
Quo possit quiescere.

Ad Magnificat.

A. Magnificat
anima Dominum,
Quam sigillo
signavit luminum,
Quam propriam
cruore proprio
Sibi fecit
crucis ludibrio,
Quam viventem
ornavit gloria,
Quae post mortem
vivit in patria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus regem regum
Implorantes gratiam,
Qui transvexit supra mundum
Claudium in gloriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir impiis
se non sociavit,
Quem, quia cum stantibus
stare recusavit,

Pestis pestilentiae
non incathedravit.

2. Quare fremunt
hostes in ostium,
A quo pendent
tot arma fortium,
Quod non timet
impulsus hostium.

3. Exaudi nos, Domine,
protector eorum,
Qui te colunt, praedicant,
cor et corpus quorum
Confitentur opere
te Deum deorum.

Responsoria.

1. Primus iaspis lapidum
in Claudii fabrica
Fabricae subponitur,
ut fides catholica
Per augmentum operis
regna tangat caelica;
V. Designatur
fides in iaspide,
Prior omni
ponendus lapide.

2. Secundus in fabrica
saphyrus erigitur,
Coloris aerei,
per quem spes innuitur,
Per quam a terrigeno
caelum adipiscitur,
V. Claudii spes elevatur
Ad habendum, quod speratur.

3. Opus sancti fabricatum
consummat carbunculus,
Qui est virtus caritatis,
qua sic Christi famulus
Ardens lucet, quod hanc lucem
omnis stupet oculus;
V. In ardore caritatis
Ut iubar aethereum
Pluit verbum veritatis
Populo vas aureum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Cum invocat, exauditur
Claudius a Domino,
Cuius voces exaudire
non differt in crastino,
Qui fideli Deo fidem
servat sine termino.

2. Verba supplicantium
auribus percipias,
Qui linguas infantium
ad laudandum expias,
Ora te laudantium
ad laudes aperias.

3. Domine rex,
quam admirabilis,
Cuncta moves
manens immobilis,
In nos labens
in te non labilis.

Responsoria.

1. In tribus catholicis
virtus circulatur,
Quattuor politicis
circulus quadratur,
Ut a septenario
nunquam moveatur,
V. Sic septem virtutibus
Claudius ornatur,
Sic ornatus spiritu
septeno firmatur.

2. Latere non poterat
Virtutum lucerna,
Quae succensa fuerat
A luce superna,
Clamat gestus hominis,
Quod sub ala numinis
Lateant interna;
V. Ne cum Dina corrumpantur
Sichimorum macula,
Sensus omnes castigantur
Disciplinae ferula.

3. Cor Claudii purpuratur,
Dum cruoris memoratur
Christi morientis,

Candet byssus castitatis,
Rubet coccus caritatis
Aaron vestimentis;
V. Iacynthus intexitur
tamquam verus testis,
Quod Claudius civis sit
patriae caelestis.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, qui in tuo
vivunt tabernaculo,
Eis es in requie,
eis in umbraculo,
Tu eos inebrias
voluptatis poculo.
2. Domine, in virtute
tua vir laetatur,
Qui, dum adhuc viveret,
in te laetabatur,
Cui mundi laetitia
nihil videbatur.
3. Domini sunt omnia
caelum, terra, mare,
Qui cuncta de nihilo
potuit creare,
Qui dissona consonis
voluit ligare.

Responsoria.

1. Plebis pondus sustinet
super humerali,
Iuste iudex iudicat
vi rationali,
Talum tangit poderis
opere finali;
V. Ornant frontem lamina
signum puritatis,
Sonant tintinabula
verbum veritatis.
2. Non est nostrae paupertatis
Nec humanae facultatis
Referre miracula,
Quibus virtus deitatis,
Testis sancti sanctitatis,
Illustravit saecula;
V. Mors et morbus admirantur,
Quod sic signa dominantur.
3. Ad te, locum gratiarum,
Gratae mentis non ignarum,
Iesu bone, lacrimarum
Revertuntur flumina,
Quibus tibi supplicamus,
Ut viventes sic vivamus,
Quod post vitam teneamus
Tecum caeli culmina;
V. Tu Claudii precibus
A tuorum mentibus
Sua tergas crimina.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Christi iugum
Claudius teneris
Adulescens
portavit humeris,
Virtutibus
se iungens superis,
Minorat se
tamen prae ceteris.
2. A convalle lacrimarum
ad caeli fastigium
Ponit gradus, gratiarum
implorans auxilium,
Huius vitae ne viarum
declinet in invium.
3. Iste pastor
dignus memoria,
Virga cuius
fugatur bestia,
Vita cuius
occidit vitia,
Finis cuius
finit in gloria.
4. Quanti sanctus sit nominis,
Mortui testantur,
Qui utriusque hominis
Morte tenebantur,
Nam Claudii meritis
Multi suscitantur.

5. Ad laudandum caeli regem
Cohortemur nostrum gregem,
Clament cordis gemitus,
Te bonorum creatorem,
Te donorum largitorem
Laudet omnis spiritus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus oriens
Dator verae lucis,
Qui pro nobis moriens
Cruciatu crucis
Caecis lumen attulit,
Baculum caducis.
O rex regni gloriae,
Qui Claudium hodie
Ad regnum reducis,
Fac nos eius precibus
Tam votis, quam vocibus
Sic tibi placere,
Ut datum pauperibus
Regnum in caelestibus
Possimus habere.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Suum suscepit puerum
Memor misericordiae
Pater post verba verberum,
Sicut ad patres patriae
Praedixerat, sic hodie
Transfert ad thronum gloriae
Suorum patrem pauperum,
Quem sicut venam veniae
Rogamus, ut in posterum
Simus ei memoriae.

Brev. ms. S. Nicolai Divionen. saec. 15. Cod. Parisin. Nouv. acq. 402. A. — Cod. Parisin. 915. saec. 15. [„Iste liber est confratriae beatissimi Claudii Bisuntinensis archiepiscopi, Parisius in ecclesia sancti Iacobi de Hospitali fundatae seu ordinatae."] B. — Brev. ms. S. Adeodati saec. 16. Clm. Monacen. 10909. C. — Brev. ms. Lugdunense saec. 14. Cod. Gratianopolitan. 135. D. — Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Bisuntin. 69. E. — Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Bibl. Archiep. Remen. s. n. F. — Brev. Audomarense imp. Parisiis 1518. G. — Brev. S. Bernardi in Romanis imp. in Romanis 1518. H. — Brev. Ambianense imp. Parisiis 1530. I. — Brev. Gebennense imp. Gebennae 1487. K. — Brev. Gebennense imp. Lugduni 1525. L.

In 1. Vesp. Super Ps. nur eine A, die erste C; B hat folgende AA:

1. Gaude Sion ornata tympano etc.

2. Caeci vident, currunt claudi,
et valent paralytici,
Daemon cedit, salus redit,
surgunt epilentici,
Salvat sanos, aegros sanant
summi manus medici.

3. Qui prece, qui merito
Tot auxiliaris,
Caritatis debito
Nobis tenearis,
Ut nos more solito
Tuos tuearis.

4. Hic est ille praesul verus etc.; 5. O Claudi, praesul Christi etc. — D beginnt mit der A ad Magn. — R Cor Claudii purpuratur etc. B; dann folgt in derselben Quelle auf das Schema Sospitati dedit aegros:

Prosa.

Chorus hymnum plaudat Christo Claudii sollemnio,
Cuius virga profugatur somnifera bellua,
Vita cuius exstirpantur foeda mundi scelera,
Cuius finis in aeterna coronatur gloria,
Quam sigillo praesignavit summus pater luminum,
Quam propriam orbi natus et cruore proprio
Agnus sibi fecit crucis crudeli ludibrio.

Ergo, pastor o benigne, plebi prece subveni,
Ut vivamus vita functi cum beatis civibus,
Det felices nos futuros Christus, qui gaudebimus
Super pacem tuam.

Ad Magn. **A**, 2 anima mea C. — Ibid. 9 Quam virtutis C. — KL beginnen das Officium mit der **A** ad Magn.: Gaude, sedes Bisuntina etc.

Beide Hss. haben nur eine Noctum, deren **AA** de communi unius confessoris, deren **RR** die der dritten Noctum sind. — In 1. Noct. **A** 3 fehlt D; Cum invocat exauditur etc. A; Gloriose praesul Christi tu Claudi sanctissime etc. B. — **R** 3, 5 corpore C. — **R** 2, 3 Coloris activi C. — **R** 2, 5 terrigenis C. — **R** 2, 8 optatur C. — **R** 3 In tribus catholicis etc. C. — In 2. Noct. **A** 1 Exaudi nos Domine etc. A. — **A** 2, 1 Verbum C. — **R** 1 Opus sancti fabricatum etc. C. Latere non potuit etc. B. — **R** 2 Sublimatus in pastorem etc. B. — **R** 2, 1 potuit C. — **R** 2, 7 lateant aeterna A. — **R** 2, 9 Synchomorum A, Sichomorum machina C. — **R** 2, 11 facula BC. — **R** 3 lautet in C:

R. Sub nodis cilicii
Corpus expers vitii
Domat vir beatus,
Viget in vigiliis,
Pinguescit ieiuniis
Iugis cruciatus,
V. Se sui carnificem
Ante summum iudicem
Offert maceratus.

R 3, 2 Dum cruor A. — **R** 3, 5 Rubet totius caritatis D. — **R** 3, 6 fehlt D. — R 3, 8 Tamquam vetus vestis A. — In 3. Noct. **A** 1, 3 Die es in C. — **A** 1, 4 Die in umbraculo C. — **A** 1, 5 Tu fehlt C. — **A** 2, 2 laetabatur vir C. — **R** 1 Ad te locum gratiarum etc. B; in C:

R. Sublimatus in pastorem
Urbis Bisuntinae,
Onus gerens, non honorem,
Ut Cherubim gloriae
Plus ignescit in saporem
Gustus sapientiae;
V. Maior factus ex minore
Minor manet in maiore.

R 2, 5 sancti fehlt C. — **R** 3 Plebis pondus sustinet etc. B; Cor Claudii purpuratur etc. D. — In Laud. **A** 3, 7 Vita cuius C. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** O desolatorum consolator etc. prosaisch. B. — In Complet. Ad Nunc dimittis **A** in C:

O Claudi, praesul Christi,
Tua prece fac nos sisti
Summi regis ante thronum,
Ex quo prodit omne bonum,

welche **A** in KL ad Magn. steht.

Zu diesem Officium gehören nach B die Hymnen: In 1. Vesp.: Iam Christus dator munerum (Anal. IV, 121); ad Noct.: Christum laudemus dominantem astris (Anal. XI, 98); ad Laud.: Iesu largitor veniae (Anal. XI, 99); in 2. Vesp.: Impleta sancto spiritu, Divisio von: Iam Christus dator munerum (Anal. IV, 121). Mit diesem Officium ist das gleichen Anfangs auf Edmund zu vergleichen, dem Vorstehendes mit Ausnahme der **AA** 2, 3 u. 4 in 1. Vesp. vollständig entlehnt ist. Vgl. u. a. in 1. Vesp. **R**, 3.

76. De sancto Constantio.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Martyr Constanti,
populo te concelebranti
Praesenti festo
suffragator pius esto,
Christum placando
nobis veniamque rogando,
Ut, quam speramus,
post hanc vitam capiamus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Ut collaetemur
sanctis, laudes modulemur
Auctori vitae
psalmum cantando, venite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Actu subtili
Constantius a puerili
Flore Deo gratus
dignoscitur esse beatus.
2. Indolis iste bonae
munda sub religione,
Mansuetus crevit
et carnis ludicra sprevit.
3. Praesul enim factus,
divina lege coactus,
Quam bene delegit,
sibi noxia cautus abegit.

Responsoria.

1. *Egregii martyris Constantii transitum recolentes tuam, Domine, laudamus potentiam,*
V. Caelos implentem
pelagus terramque regentem.
2. *Sacris hic itaque scripturis intentus, utiliter ipsas tenaci commendabat memoriae,*
V. Quae fecere viam
sibi firmius ad theoriam.
3. *Agonista Dei Constantius voluptuosis repugnavit affectibus crucemque suam tollens Dominum est secutus,*
V. Postposito patre
cum fratre sororeque matre.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Illicitos motus
frangendo per omnia totus
Christo servire
studuit mundoque perire.
2. Hunc Deus orantem
votivaque munia dantem
Latius audivit
merito, nam iusta petivit.
3. Se penitus, Christe,
sanctus tibi subdidit iste,
Regna petens lucis,
quo dilectos tibi ducis.

Responsoria.

1. *Iste sanctus, vitae merito laudabilis, orans, quod credidit, in vinea Domini cultor fidelis exstitit,*
V. Uvam conservans,
igni fruticem coacervans.
2. *Carnales in se luxus reprimendo lumbos praecinxit et manibus suis lucernas ardentes tenuit,*
V. Respergens late
plures morum probitate.
3. *Beatus Constantius, dum gereret officium mandritae solliciti, corda plurimorum imbuit sacramentis fidei,*
V. Nempe revertenti
Domino dans lucra talenti.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dogmata pravorum
   detestans facta bonorum
   Traxit in exemplum,
   Domino cupiens fore templum.
2. Ambiguae sortis
   victor miles quasi fortis,
   Qui maculam nescit,
   in monte Sion requiescit.
3. Ornatu magno
   fulget comes additus agno,
   Crimina qui lavit
   orbi mortemque fugavit.

Responsoria.

1. *De praesulatus dignitate collata caelitus vero sacerdoti obligatior, humilem se ministrum exhibuit,*

V. Grande sciens donum
   summamque timens rationum.

2. *Legitimum electus Deo certamen exsecutus lota in agni sanguine stola sua palmam obtinet perennis gloriae,*

V. Astans divinae
   maiestati sine fine.

3. *Gloriosus Dei athleta Constantius, fervens amore sancti spiritus, minas et terrores iudicum non timuit saecularium,*

V. Arripiens scutum
   fidei tegimen sibi tutum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Curia caelestis,
   sollemnibus inclita festis,
   Balsamico more
   praedulci fraglat odore.
2. Intermixta rosis
   rubet et gemmis pretiosis
   Candens in gyro
   collucet lumine miro.
3. Nactus, Constanti,
   splendoris gaudia tanti
   Securus degis,
   Christi sacer accola regis.
4. Hoc est insigne
   tibi, sanctorum quia digne
   Ad sua te coetus
   misit consortia laetus.
5. Eia, coronatus
   in caelis perpetuatus,
   Ipsum collaudes,
   cui te convivere gaudes.

Ad Benedictus.

A. Nocturnis horis
   concentu cordis et oris
   Plebs tibi devota,
   quae debet, agens pia vota,
   Martyris huius, passio cuius
   sancta notatur,
   Da prece prospera, pelle sed aspera,
   Christe, precatur.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Mente colens pura
   Dominum risit ruitura,
   Felix conflictus,
   cuius finis benedictus.

Ad Tertiam.

A. Quem calcare facis,
   sunt, Deus, atria pacis,
   Admirandus erit,
   sibi qui loca talia quaerit.

Ad Sextam.

A. Palmis aequatus,
   ut cedrus multiplicatus

Semper florebit
adversaque nulla timebit.

Ad Nonam.

A. Institit humori
vir sanctus, ut uberiori
Polleret quaestu,
nullo perterritus aestu.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Post maris alta rubri
Constantius arte salubri
Litore consedit,
cui quaeque molestia cedit,
Tendens vela citus
placitis ventisque potitus.

Antiph. ms. Sangallense 388. add. saec. 14. A. — Brev. ms. Sangallense 404. saec. 14. B. — Der Heilige war Patron in St. Gallen; vgl. die Bemerkung Branders bei Morel Nr. 383 in d. Note. Da das Officium indes nicht monastische Form hat, kann es so nicht für das Kloster, sondern nur für die Geistlichen des Stiftsgebietes gedient haben. Hiezu der Hymnus: Chorus hymnizans caelitum, Anal. IV, 122.

77. De sancto Constantio.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gratia larga Dei
praesentis festa diei,
Quo subplendo chorum
Constantius angelicorum
Spirituum vita
fruitur te dante cupita,
Quaesumus, intende
laudisque tibi referendae
A nobis iure
devotio sit tibi curae.

Ad Magnificat.

A. Constanti constantissime,
O martyr invictissime,
Districtum apud iudicem
Precem effunde supplicem,
Ut ultimam sententiam
Convertat ad clementiam,
Reddens nobis post obitum
Felix vitae depositum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Surgite nunc alacres
Dominoque venite, fideles,
Solvere devoti
vestra praeconia voti.

In 1. Nocturno.

Antiphona.

Beatus vir Constantius,
Divinae legis strenuus
Praedicator et sectator,
Constitutus gaudet tutus
Non formidans milia.

Responsoria.

1. Vir totius honestatis
Iam triginta tres aetatis
Annos agens Constantius,
Summae cultor trinitatis
Perusinae civitatis
Effectus est episcopus,
V. Magnus in aspectu,
clarus probitatis in actu.

2. Praesul ergo Deo digne
Conversatus ob insigne
Felicis vitae meritum
A Deo refert praemium,
V. Dignus corporei
donatus laude trophaei.

3. Cum decretis Antonini
Feritate belluini
Plebs pagana servos Christi
Usquequaque morte tristi
Afficeret attrociter,
Praeclarus Christi signifer
Constantius hilariter

Percurrens poenas corporis
Tripudiat cum ceteris,
V. Praemia nanciscens
nec pressurae reminiscens
Carnis pro laetis
partae sine fine quietis.

In 2. Nocturno.

Antiphona.

Hunc sanctum tui, Domine,
Signitum vultus lumine,
Domum tuam introductum
Degustare vitae fructum
Praestas ei per gratiam,
Honorem dans et gloriam.

Responsoria.

1. Plagis multis cruentatus
A paganis vir beatus
Non tristatur, sed exsultat
Eorundem et insultat
Flebili vesaniae,
V. Caelitus hortatus
constans fit et insuperatus.

2. Post ab ipsis Sisinnatem
Introductus civitatem,
Ob despectum cultum vanum
Vinctum illic Pontianum
Videns et Concordium,
V. Pro virtute pari
se gaudet eis sociari.

3. Inde vinctus dum Spoletum
Duceretur ferre letum,
Ipsa longe non ab urbe
Improviso motu turbae
Furentum caesus gladio
Relinquitur in trivio;
V. Ob vitae merita
fruiturus perpete vita
Tali mactatur
nece praesul et tumulatur.

In 3. Nocturno.

Antiphona.

In Domino fidens
illataque verbera ridens
Atque ferens sponte
sacro requiescere monte,
Nactus perpetuam
meruit sacer iste coronam.

Responsoria.

1. Nec est passus insepultum
Christus esse, propter cultum
Cuius erat neci datus,
Hoc disponens, ut relatus
Praesul idem ad propriam
Sepeliretur cathedram;
V. Gratia divina
concessit, ut urbs Perusina
Praesule gauderet
proprio nec patre careret.

2. Ut admovit Levianus
Ad ferendum sanctum manus
Deportans eum humeris,
Nil fere sensit ponderis,
V. Nam virtus Christi
merito fidei dedit isti,
Pondus ut hoc oneri
non esset ei sed honori.

3. Inclite Constanti,
prece concilando tonanti
Nos patrocinio
contueare pio,
Effice, quo gratus
sit noster ei famulatus,
Ut merito veniae
det reditum patriae;
V. Exsulibus miseris
interveniendo preceris
Nobis propitium
iugiter esse Deum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Levianus sancti gestans
Corpus id odorem praestans
Sensit aromaticum.

2. Quo refectus est in tantum,
Ut non onus sibi sanctum,
Sed levamen aestimet.

3. Hinc occurrentes
gemini sibi luce carentes
Forte viri tactu
sancti virtuteque visu
Corporis et fidei
subito sunt exhilarati.

4. Unde Deo grates
sanctoque Dei referentes
Uno cum dicto
gestant eum Leviano.

5. A tribus his igitur
deportatus sepelitur
Ipsius cathedram
vir sanctus apud Perusinam.

Ad Benedictus.

A. Pretiose martyr Christi,
Qui te ipsum contulisti
Vivam Deo hostiam,
Nos peccati purgans faece
Tua nobis placa prece
Divinam clementiam.
Petens indulgentiam.

In 2. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Laetentur cuncti
divino munere functi,
Choro psallentes
festumque diem recolentes,
Quo meruit caeli
Constantius arce beari.

Antiph. ms. Havelbergense saec 14. Cod. Berolinen. Fol. 319. A. — Brev. Havelbergense imp. Lipsiae 1518. B. — In 1. Vesp. ad Magn. A, 1 O Constanti AB. — In 1. Noct. R 2, 1 Praeses ergo B. — In 3. Noct. R 2, 7 ut fehlt. B. — In Laud. A 5, 1 sq. igitur his deportatus B. — In 2. Vesp. ad Magn. A prosaisch AB.

78. De sancto Corbiniano.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Adest beatissimi
Corbiniani diei
Electa festivitas
Gratulantes hodie
Iubilent catholici
Laetabundi
Memor nostri
Ora, pater,
Quatenus relictis
Terrenis sordibus
Uniamur Christo
Hymnologis zeumatibus
Adhaerentes ei in aeternum.

R. O sacer Corbiniane,
Doctor plebis Christianae,
Fide fulgens mentis sanae
Mundum subegisti,
Nos a malis cunctis sana
Et viarum calles plana,
Ut calcantes mundi vana
Pro amore Christi,
Ipsum tecum assequamur,
Et sequentes mereamur,
Quod promeruisti,
V. Te ducente duce bono,
Praesule, patre, patrono.

Ad Magnificat.

A. Hymnizando laetabunda
Gaudeat ecclesia,

Tam festiva, tam iucunda
Celebrans sollemnia
Corbiniani patris almi,
Cuius ad praeconia
Concrepant hinc inde psalmi,
Eius per suffragia
Emundemur a peccatis
Gavisuri cum beatis
Post haec transitoria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus Deo beatorum
Praesulum regi glorioso,
Qui aeternae gloriae
Coronam beato dedit
Pontifici Corbiniano.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Corbinianus, vir beatus,
Tamquam lignum transplantatus
Secus fluctuum fluenta
Inconvulso robore
Viva fructuum crementa
Suo dedit tempore.
2. Super montem constitutus
Praedicans praeceptum Dei,
Verbum opere secutus
In timore servit ei.
3. Susceptorem suum Deum
Voce clamans invocavit,
Et de monte sancto eum
Exauditum laureavit.

Responsoria.

1. Felix Waltegiso patre
Et Corbiniana matre
Est defuncto patre natus
Patris nomine vocatus,
Sed fausto post omine
Matris grato nomine
Dictus est Corbinianus,
Deo plenus, fide sanus;
V. Lux oritur castris
Melitonica purior astris.
2. Praeclarae puer indolis
Et mentibus almivolis
Christo securus astitit,
Sed blandimentis subdolis
Mundique pompis frivolis
Ea licturus abstitit,
V. Nam scripturarum
studet indagare sacrarum
Mystica divorum
cum psalmis eulogiorum.
3. Amator castimoniae,
Servator parsimoniae,
Ieiuniis, vigiliis,
Orationum studiis
Creber insistebat,
Declinans transitoriam
Vanamque mundi gloriam,
Vitam solitariam,
Saeculi penuriam
Prae cunctis eligebat;
V. Esuriens et sitiens iustitiam
Cordis, oris et operis
Contemperat officia,
Sic pauper Christi pauperis
Assequitur vestigia,
Quem totus sitiebat.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Mirificatum, consignatum
Vultus tui lumine
Laetificasti, satiasti,
Multiplicasti, Domine.
2. Mane astans cum beatis
Te videbit in idipsum,
Scuto bonae voluntatis
Tu coronasti ipsum.
3. Elevato super caelos
Subiecisti omnia,

Hinc aeternum cantat melos
Pro honoris gloria.

Responsoria.

1. Crescente fama viri Dei
Adventantis plebis ei
Concursus increbuit,
Quod vir sanctus horruit;
Romam igitur petebat
Adiens Gregorium,
Cui cordis exponebat,
Intus quidquid habuit,
Deposcensque clanculum
Anguli latibulum
Apud oratorium
Sancti Petri, manibus
Qua pro suis victibus
Operari cupiebat
Degens, nec obtinuit;
V. Nam in modum papa mirum
Stupens sanctitatis virum
Clam inito consilio
Invitum sacerdotio
Promovit dato pallio
Praedicare monuit,
Sic voti impos
Redibat tristis.

2. Fulminant miracula,
Signis tonant saecula,
Fur mulae reducitur,
Latro vitae redditur,
Piscem defert aquila,
Ursus iussu sternitur,
Saginam fert ut domitus,
Lumine perfunditur
Et odore caelitus,
Fons aquae conceditur,
Horam praescit obitus.
V. Zymae post novationem,
Corporis ablutionem,
Missae celebrationem
Celer caelo meritum
Digne reddit spiritum.

3. Bagatha contrahitur,
Sancto dum obloquitur,
Hic defuncti naribus
Calidus sanguis febribus
Dominicus curatur,
Labitur nec laeditur
Puer praecipitio,
Arreptus a daemonio
Fugato liberatur,
V. Cuiusdam manus arida
Sub feretro fit vigida,
Quo sanctus deportatur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex viri Dei
Enophoro
Mustum fervens
Spinam excussit,
Integer tamen
Liquor remansit.

2. Quidam latro eius mulam
surripuit
Et ex hac descendere
nequivit,
Donec sancto praesuli
sese praesentavit.

3. Triduo suspensus
Latro tanti viri
Benedictione
De supplicio
Vivus deponitur.

Responsoria.

1. Beati Corbiniani
saginarium
E vicina silva
ursus arripuit,
Quem incauto
custode prostravit
Membratimque
dilaceravit,
V. Cui sanctus saginam imposuit,
Quam Romam usque perduxit
In loco caballi.

2. Sanctus Dei plenus virtute
Cum pisce, quem administrante

Aquila divinitus exhibuit
Cunctos secum euntes refecit;
V. Ut quondam corvi
Heliam pavere ministri
Sic avis aquila cum pisce.

3. *Pontificis Romanae ecclesiae pedibus Gregorii provolutus, cui flebili voce multa narravit et qualiter huius saeculi fluctibus et honoribus esset compressus;*
V. *Narravit, quod nec muri claustri tranquillitatem praestare potuissent, et quantum divitias mundi formidaret.*

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Beatus Corbinianus
Hanc sibi sedem elegit
Et primus eandem
Episcopus administravit.

2. Crevit decus et honor viri,
Dilectus est ab omnibus
Imperii principibus.

3. Sanctus Dei famulus
Impetrato caelitus
Medicamine multorum
Debilitatos viribus
Adauxit prioribus.

4. Benedictus rerum
Omnium Dominus,
Qui nobis sanctissimum
Praedestinavit tutorem
Corbinianum.

5. Precibus intentis
Humiliter hunc imploremus,
Ut contra cunctos
Inimicorum incursus
Nobis sit custos tutissimus.

Ad Benedictus.

A. Beatissime
Praesul Corbiniane,
Meritis et virtutibus
Apostolis comparatus,
Nobis peccatoribus
Absolutionem culparum
Impetrato propitius.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beatum et gloriosum
Antistitem Corbinianum,
Qui flore meriti
Et documento fidei
Sanctam
Illustravit ecclesiam,
Precamur,
Ut suis precibus
Liberemur
A nostris criminibus.

Brev. ms. Plagense anni 1499. Cod. Plagen. s. n. A. — Brev. ms. Secoviense saec. 15. Cod. Graecen. 1548. B. — Brev. ms. Ebersbergense saec. 15. Clm. Monacen. 5972. C. — Brev. ms. Diessense saec. 15. Clm. Monacen. 5677. D. — Brev. ms. Frisingense saec. 15. Clm. Monacen. 19283. E. — Brev. Frisingense imp. Augustae 1491. F. — Brev. Frisingense imp. Venetiis 1516. G. — Brev. Pataviense imp. Venetiis 1508. H. — In 1. Vesp. ad Magn. **A**, 6 ad fehlt AH. — In 1. Noct. **A** 1, 1 Supra montem B. — **A** 2, 4 serviet A. — **R** 1, 1 Walthechizo B. — **R** 2, 9 divinorum H. — In 2. Noct. **R** 2, 3 mula BH. — **R** 2, 9 Ex odore BH. — **R** 3, 1 Gagatha B. — Hiezu die Hymnen: Ad Vesp.: Ave, pastor bone (Anal. IV, 123); ad Noct. Hora matutina, Divisio des vorigen (Anal. IV l. c.).

79. De sancta Cordula.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ave, virgo speciosa,
clarior sideribus,
Cuius vultum et decorem
concupivit Dominus,
Funde preces creatori
pro tuis supplicibus.

R. O martyr laureata,
mundo fer munera grata,
Iam potens virtutibus
lucis tu filia clara,
Posce dona miseris,
indignis sis tu benigna,
Piis tuis precibus
Placa regem supplicibus,
Reorum facta patrona.

V. O quam feliciter
inhaeres caelestibus,
Regnas cum angelis
laetabunda.

Ad Magnificat.

A. Adest namque sacratissima
dies Cordulae,
Quam gloriosus martyrum
sanguis exornat,
Dum ad mortem, quam fugerat,
ultimo se offerrebat,
Quae animam moribus castis
intulit astris,
Quam sacer angelicus
deduxit ad aethera coetus,
Cuius pio adiuti suffragio
Aeterno perfruamur gaudio.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Haec (est) virgo celebris
merito fidei specialis
Ut iubar in tenebris
(mundo) refulsit actibus
claris.

2. Haec dominum caeli
complectens mente fideli
Respuit errorem
et mundi labentis amorem.

3. Saeviunt tyranni iacula
Virginem trucidando,
Gaudet caeli curia
Ipsam praestolando.

4. Sponsa Christi generosa,
Caritate vulnerata,
Tendens ad caelestia,
Gaudet inter verbera,
Nulla terrent hanc supplicia,
Benedicit Deum in saecula.

5. Laudate Dominum de caelis,
Cuius gratia virgo illustris
Post triumphatum saeculum
Sortem subiit beatorum,
Pulchra canens cantica
Angelorum iam socia.

Ad Benedictus.

A. O Cordula beata,
Dum telo trucidata
Ab Attila fuisti,
Cum virginali grege
Aeternam pari lege
Coronam meruisti,
Fer opem iam tristibus
Patrocinio tuo derelictis
Et post huius vitae tristia
Impende suffragia grata.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Virgo caesa gaudet laesa
Pro te, Domine,
Stat invicta, quando assata
Cruciamine,
Iam de valle miseriae
Cum palma victoriae
Adivit regnum laetitiae,
Cuius pia intercessio
Nos servet a supplicio.

Brev. ms. S. Iacobi Brunen. 30. saec. 14/15. A. — Brev. ms. Raigradense D/K I b 1. saec. 15. B. — In 1. Vesp. R, 1 O mater A. — Ibid. 2 Deo dilecta Cordula B. — Ibid. 4. Miranda praeconia B. — Ibid. 6 tu fehlt A; sis fehlt B. — Ibid. 7—9 fehlen B. — Ibid. 12 Regnans B. — Nach der Oration steht in B noch folgende A:

Angelorum tu regina
Laude freta divina,
Sponsae dilectae canticum
Iubilat virgineum,
Laureatae gemmis, rosis,
Margaritis pretiosis
Et coronis aureis.

Ad Noct. alles de Communi. — In Laud. A 1, 2 fidei insignis A. — A 3, 1 Gemunt tyranni iaculo B. — A 4, 6 Dominum B. — A 5, 2 insignis. B. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 3 Stat invicta quassata B; lies quando icta? — Ibid. 5 Iam fehlt B. — Ibid. 9 Nos salvet B.

80. De ss. Cosma et Damiano.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Haec ad laudem summi regis
   exsultet ecclesia
   Cosmae atque Damiani
   colendo sollemnia.
2. Exorti sunt uno die
   illustri progenie,
   Uno quoque sunt renati
   sacrato baptismate.
3. Sese namque mancipantes
   in praeceptis Domini
   Toto nisu respuerunt
   blandimenta saeculi.
4. Adflictique per diversa
   tormentorum genera
   Meruerunt gloriosi
   vehi super aethera.
5. Terrea linquentes
   excelsaque regna petentes
   Vivunt in Christo
   superna luce fruendo.

Ad Magnificat.

A. Cosmam atque Damianum
   veneremur martyres,
   Qui virtute meritorum
   micuerunt celebres
   Et praesentis vitae pompas
   respuendo noxias
   Gloriantur et exsultant
   in caelesti patria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus venerantes
   regem regum Dominum,
In quo refulget corona
   gloriosa martyrum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In Aegea civitate
   orti prole nobiles
   Cosmas atque Damianus
   exstiterunt proceres.
2. Hos uno ortu geminos
   felix mater edidit,
   Adultos quos studiis
   literarum tradidit.
3. Docti vero dominicis
   exemplis et apice
   Ad arcem summae virtutis
   meruerunt scandere.

Responsoria.

1. Gloriosa celebrantes
   martyrum sollemnia
   Cosmae atque Damiani
   recolamus merita,
   Quibus carne resoluti
   petierunt aethera,
V. Angelica quoque saepti
   turma lucidissima.

2. Hi medicinalis artis
   periti industria
   Hominibus iumentisque
   dabant refrigeria,
V. Imitantes quidem regis
   aeterni vestigia.

3. Cumque sancti memorati
   pollerent virtutibus,
   Toto corde praeoptabant
   coniungi martyribus,
V. Ut cum Christo fruerentur
   gaudiis caelestibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vigebat quidem in illis
   virtus parsimoniae,
   Quamvis adhuc fruerentur
   annis pueritiae.

2. Transcendentes servi Dei
   iura puerilia
   Toto corde sequebantur
   sanctitatis opera.

3. Erant namque castitatis
   pollentes virtutibus
   Veracesque in sermone,
   bonis compti moribus.

Responsoria.

1. Sanctos Dei cohortando
   Lysias sacrilegus
   Iubet, ut vanis parerent
   idolorum cultibus
V. Relictisque summi regis
   sacris visionibus.

2. Contemnentes sancti fratres
   praesidis imperium,
   Firma petra solidati
   superant eculeum,
V. Inde grates Deo caeli
   pura mente referunt.

3. Exsuperant ignes
   sancti flammasque voraces,
   Praeside prostrato
   pia dant iubilamina Christo,
V. Sic quoque falsorum
   spernunt simulacra deorum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sistentes ergo devoti
   divinis officiis
   Sancti fratres se intimis
   domabant ieiuniis.

2. Gaudii vitae praesentis
   calcata lascivia
   Gestabant super adflictos
   pietatis viscera.

3. Supernae largitionis
   iam repleti gratia
   Distribuebant infirmis
   multa beneficia.

Responsoria.

1. In mare merguntur
   Cosmas sacer et Damianus,
   Angelicis manibus
   gaudentes inde trahuntur,
V. Hinc referunt laudes
   regi Christo iubilantes.

2. Athletae Domini
   crucis, en, suspendia passi
   Et lapidum noxas
   contemnunt atque sagittas,
V. Vincunt carnifices
   prosternunt atque lictores
   Et reddunt animas
   Iesu Christo pretiosas.

3. O medici fortes,
   caelesti luce fruentes,

Mentibus infirmis
medicamen fundite nostris,
V. Ut per vos mundi,
per vos quoque viribus aucti
Constanter vitam
mereamur adire supernam.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gloria sublimis
sit Christo lausque perennis,
In quo vir sanctus
Cosmas nitet et Damianus,
2. Hi Domino teneris
gemini placuere sub annis
Fulgentes rutilis
meritis velut orbita solis.
3. Sanant aegrotos,
pellunt medicamine morbos,
Lumen dant caecis,
succurrunt daemone fessis.
4. Illorum meritis
homo, quem deceperat anguis,
Fit mox incolumis,
gaudet plebs inde fidelis.
5. Laudes sanctorum
pangamus, Christe, tuorum,
Pro quorum precibus
surrexit de nece functus.

Ad Benedictus.

A. Inclite Cosma, vale,
salveque, sacer Damiane,
In quibus enituit
laurea martyrii,
Sumite nostrarum,
petimus, iubilamina laudum
Et nobis medicam
ferte salutis opem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Iam sacer aetherea
Cosmas refulget in aula
Exsultans Domino
cum fratre suo Damiano,
Hinc quoque dulcimodas
illorum psallimus odas,
De quorum meritis
terrae congaudeat orbis.

Brev. ms. Gebennense saec. 15. Cod. Parisin. 1318. A. — Brev. ms. SS. Cosmae et Damiani prope Turones saec. 15. Cod. Turonen. 152. B. — Brev. Sistaricense imp. Sistarici 1513. C. — In 1. Vesp. Super Ps. AA stehen in 2. Vesp. A. — A 2, 4 in sacro A. — A 5, 1 Terram A. — A 5, 4 suprema C. — Ad Magn. A, 4 meruerunt A. — Ibid. 7 Gloriamur A. — Invit. 1. Adoremus salvatorem A, veneranter C. — Ibid. 2 venerantes regem regum A. — In 1. Noct. A 1, 4 praecives A, praesules C. — R 1, 7 Angelica quos laetetur A. — R 1, 8 via lucidissima A. — In 2. Noct. A 3, 1 Erant nempe C. — R 1, 1 artando C. — In 3. Noct. A 1, 1 ergo officiis A. — A 1, 2 divinis devoti A. — R 2, 2 en fehlt A. — B hat drei eigene Hymnen zu diesem Officium; vgl. Anal. XI, Nr. 169—171.

81. De ss. Cosma et Damiano.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

1. Laeta salutaris
impetret turba medelas,
Quae te, Cosma, refert
te, Damiane, sonat.
2. Sola sonans reliquos
nunc lingua redimat artus,
Et populus fratres
noscat adesse pios.
3. Blanda triumphali
citharizent guttura laude,

Debitus his sanctis
nec sileatur honor.

4. O medici, nostris
infundite pharmaca plagis,
Et manui cedant
vulnera nostra sacrae.

5. Cosma pater, nostris
clemens clamoribus assis
Teque doce terris
non habuisse parem.

Ad Magnificat.

A. Multis sanctorum
speciales vincere morbos
Dat Deus, ast nobis
vincere, quidquid obest.
Particulas alii,
vos totum corpus habetis
Pellere trans morbos
seu rapuisse neci.

In Completorio.

Ad Nunc dimittis.

A. Sublimes facti
vos carnis morte cadendo,
Clara triumphali
premitis qui sidera gressu,
Sacros in terras
oculos deflectite, vestra
Ut qui festa colunt,
iam laudis lucra reportent.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Nunc adoremus,
quo Cosmas quo Damianus
Aegris salvificas
imposuere manus.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nunc pia sanctorum
resonent sollemnia fratrum,
Quorum corporeus
vincitur angor ope.

2. Ne sua sacrilego
frustrarent pectora nummo,
Dant gratis, gratis
quod genus artis habent.

3. Iam sua divitibus
nil prosunt munera, pauper
Languidus absque stipis
munere sanus abit.

Responsoria.

1. Theodora, felix
et splendida pariter mater,
[Hymnos] ad altisonos
assis cum prole beata,

V. Tu tibi cum natis
communes suscipe laudes.

2. Per te corporeo
surgit medicina dolori,
Vincit Arabs Cosmas
aegrum Damianus et orbem;

V. Vanescunt pulchro
victi certamine morbi.

3. Hi doctore Deo
fulgescunt arte medendi,
Cur et philosophos
et terrea dogmata vincunt,

V. Pravos ingenti
mores virtute retrudunt.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hos natura colit
querulo subiecta dolore,
Humanumque sonet
anxia vota genus.

2. Quisquis eris, morbos
qui suffers, organa laxans
Sacris harmonicum
fratribus ede melos.

3. Fessa malis curant
non tantum corpora, verum
Labentes animas
cana sub ima stygis.

Responsoria.

1. Palladiam curans
 morbi gravitate iacentem,
 Fers prece devictus
 [munus], Damiane, pusillum,
V. Tunc renuit Cosmas
 tecum dormire sepulcro.
2. Impatiens Lysias
 sanctorum excrescere famam
 Vult, referant aris
 falsorum tura deorum,
V. Idola contemnunt,
 furit acrior angue tyrannus.
3. Cumque pii fratres,
 diro in certamine fortes,
 Artati vinclis
 cum carcere vincula rident,
V. Iniecti in pelagus
 pervincunt aequoris ima.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Qui de ventre viri
 trahis amplum, Cosma, colubrum,
 Fac, ne nos Stygius
 toxicet ore draco.
2. Qui vitas dederant,
 gladio cecidere cruento,
 Sic male respondent
 facta scelesta piis.
3. Supplicis, o fratres,
 animas et corpora plebis
 Desuper in vestra
 semper habete manu.

Responsoria.

1. Divini Lysiam
 blasphemi nominis ultro
 In faciem caedunt
 Satanae mortisque ministri,
V. Orat opem praeses,
 quam tu non, Cosma, negasti.
2. O quicunque simul
 ferro cecidistis eodem,
 Ardua iam summo
 venistis ad astra triumpho,
V. Victores eadem
 vos mors et gloria iungit.
3. Qui mare vicistis,
 vastum vicistis et ignem
 Nec non dira crucis
 Vobis tormenta parata;
V. Ingentes poenas
 superat patientia fratrum.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Ad nova tu nostrum
 laedentia vulnera pectus
 Cum Cosma antidotum
 des, Damiane, novum.
2. Tu duplicem servis
 impetres, Cosma, salutem
 Corporis atque animae,
 sic miserere, pater.
3. Iam pereant plagae
 pereant et vulnera, languor
 A facie fratrum
 cunctus in orbe ruat.
4. Non satis est linguis
 fratres laudare beatos,
 Auxiliis quorum
 cetera membra valent.
5. Pessima per facies
 sanetur laesio, fratres,
 Pectoris introrsus
 scilicet atque foris.

Ad Benedictus.

A. Caelica terrenis
 infundite pharmaca plagis,
 Nunc caeli medici, et
 terris donate relictis,
 Quam nunc orat opem
 sceleris gens saucia telo,
 Ut sibi speratas
 valeant cognoscere vires.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Tartarei teli
   qui vulnera saeva mederis,
   Huc ades et plebis
   suscipe, Cosma, preces.
2. O spes languentum,
   Cosma et Damiane, virorum,
   Mittite de sursum,
   quam rogitamus, opem.
3. Cito potens medica
   de fratribus unus et alter
   Sordida sperantum
   tergere membra potest.
4. Praemia tam dignis
   non possumus aequa referre
   Hospitibus caeli,
   spem quibus orbis habet.
5. Innumeris iustum est
   medicos iam flectere fratres
   Laudibus, ex quorum
   munere turba valet.

Ad Magnificat.

A. Impositi caelo
   fratres iam morte decori,
   Pro terrae populis
   adcumuletis opes,
   Per quas morborum
   longe vanescat et absit
   Impetus et mentis
   turbida noxa ruat.

In Completorio.

Ad Nunc dimittis.

A. Humanas audire preces
   clementia vestra
   Artis opisque simul
   iam relevare velit.

Brev. ms. S. Adeodati saec. 16. Clm. Monacen. 10 909. — Den zum Officium gehörigen Hymnus siehe Mone III, 259.

82. De sancto Cyrillo.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Gloriosum lumen,
   Temporibus defluxis velatum,
   Nunc clare rutilasti,
   Cum annoso stillati
   Vaticinii inchoantem
   Adepto fine desiccasti,
   Sancte pater Cyrille, Carmelita,
   Festivitas tua in hac vita,
   Per quam prophetasti,
   Devote nos promat ita,
   Ut mens nostra virtute polita,
   Velut tu radiasti.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Laeta voce, corde toto
Laudemus Dominum
Et pro Cyrillo hoc devoto
Gloriemur in Domino.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus
   iste vir Cyrillus,
   Consilio
   praelatorum consignatus,
   Humilis
   quamvis et tantillus,
   Virginis
   Dei fuit advocatus.
2. Doctores quidam fremuerunt
   Inania meditantes,
   De Dei genetrice contulerunt
   Puritati suae derogantes.
3. Sanctus pater Carmelita
   Multos sensit adversantes,
   Quos confudit ita,
   Ut Deum exstent collaudantes.

Responsoria.

1. In festivitate hac novella
Cordis intimo reseretur cella,
Laudes laetas compromamus
Cyrillo sancto, quem amamus,
Et meritis eius gloriemur,
Ut in caelis praemiemur.

V. Dominus Deus praeamandus
Ducat nos per vias rectas,
Quas Cyrillus venerandus
A vitiis gressus est perfectas.

2. Vir miro vigens ingenio,
Laureatus signo doctorali,
Fratrum vitam pro suo modulo
Contemplatus oculo mentali,
Fraternitati eorum petiit adunari,

V. Habitum salutiferum
sincerius cupiebat,
A prophetis traditum
devotus induebat.

3. In Carmeli monticulo
Penes Eliae rivulum
Vir magnae sanctitatis
Fratrum vixit consortio
Tenue tenens edulium
Temporalibus abdicatis,

V. In monte fructifero
Roratae ubertatis,
In loco florigero
Clarae amoenitatis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pater sanctus invocavit
Deum in oratorio
Et, quidquid voluit, impetravit
In sui cordis oraculo.

2. Mane in missa Deus astabat
Sancto Cyrillo peroranti,
Malignum spiritum effugabat
Annulo bono radianti.

3. O quam admirabile
Opus Deus demonstravit,
Futurum inevitabile
Ecclesiae revelavit.

Responsoria.

1. Cyrillus, vir religiosus,
A mundo resiliens
Ac Deo religatus,
Totus exstat virtuosus,
Ad montana prosiliens,
Carmelita professatus;

V. Paupertatis documenta
Ut perfecte teneamus
Et huius mundi blandimenta,
Oret, ut vitamus.

2. In Carmeli montis alveario
Mel sugit apis caelica,
Dum in sui cordis armario
Sonant cantus angelici
Corporali in effigie evocati,

V. Ob meritum patris tanti
Mentem nostram dulcorent
Et pro gratia spiritus sancti
Nobis implorent.

3. Digne Deus designavit
Locum prophetarum,
Quem Cyrillo destinavit,
Amico suo caro,
Ut prophetam adfirmaret,
Qui nutum Dei praedicaret,

V. Per manus angelicas
Eum visitavit,
Et tabulas argenteas
Scriptas praesentavit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vitam ducens innocentem
Carmeli montem habitavit,
Spiritum Deo oboedientem
Ad caeli culmen translegavit.

2. Coronam pretiosam presbyterii
In capite eius posuisti,
Dum sacrum ministerii
Confessorem eum elegisti.

3. Doctrina eius salutifera
Domini terra exstat plena,
Dum verba eius et opera
Aedificant corda serena.

Responsoria.

1. Is stella praeradians
   In ordinem paupertatis,
   Orbem episcopatu illustrans
   Moribus conformatis,
   Signis et miraculis
   Veridice coruscavit,
   Ut fide dignorum oraculis
   Romana sedes adprobavit;
V. Aegra corpora recreavit
   Spiritus Dei dono,
   Infecta corda emundavit
   Decoratus . . . .
2. Vergente mundi vespere
   Deus vatem praesentavit,
   Cui in missarum opere
   Sua secreta revelavit,
   Quorum plurima prospere
   Ecclesiam designavit,
V. In praesenti saeculo
   Mala quae nos premunt,
   Sancti Cyrilli oraculo
   Praedicta sunt et erunt.
3. Pater sancte Cyrille,
   Presbyter Carmeli,
   Nos pluries quam mille
   Duc ad aram caeli,
   Per tua sancta merita
   Dele nostra debita
   Et ordinis nostri catervam
   Dei perfice gratia.
V. Nobis assit decor Carmeli,
   Matris non desit gloria caeli.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Decorem Carmeli
   Sanctus Cyrillus induit,
   Dum fortitudine Dei caeli
   Amictus claruit.
2. Servitute laeta
   Domino servivit
   Cyrillus, dum propheta
   Solum Deum concupivit.
3. Sanctus pater diluculo
   Ad Deum festinavit
   Et sui cordis oculo
   Devote rogavit.
4. In opere deifico
   Deus benedicitur,
   Quod Cyrillo presbytero
   Angelice describitur.
5. Spiritus spirtualiter
   Spiritum revelavit.
   Cyrillus Dei Domini
   Dum futura prophetavit.

Ad Benedictus.

A. Decor detur huic Carmeli
   Cyrillo sancto et fideli,
   Qui deiferam gloriosam
   Abimata macula
   Praeclare defensavit,
   Ex effectu cordis zeli
   Et favore puri veli
   Sui ordinis in patronam
   A sede apostolica
   Prae cunctis impetravit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Cyrille, eremita,
   Arachmicola [sic!]
   Tua sancta docet vita,
   Te heredem fore caeli,
   Nam terris delectaris
   Angelicis colloquiis,
   Es a Deo sociatus
   Divinis eloquiis.

Brev. ms. Carmeli Bambergen. anni 1467. Cod. Bambergen. Ed. VII 25. In 1. Noct. A 3, 4 exstat. — R 3, 6 abdicatum. — In 2. Noct. A 3, 3 Inevitabile futurum. — R 2, 4 sq. Nach angelici (angelica?) ist wohl ein Vers ausgefallen. — R 3, 4 Lies carum? — In 3. Noct. R 1, 3 episcopatum. — In 2 Vesp. Ad Magn. A, 5 Lies Nam in terris delectatus?

83. De sancto David.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ardens verbo, martyr voto,
Claustri nutritus moribus,
Purus virgo, corde toto
Intentus Dei laudibus,
David, piae melodiae
Es vere dignus vocibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christo cantet ecclesia,
Qui ipsam sic ditavit,
Extollendo praeconia
Praeclari patris David.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. David simplex oculis
Vixit columbinis,
Iugis in fluentulis
Residens divinis.
2. Custos toto studio
Animae decoris
Nil curat de pallio
Vanitatis foris.
3. Formulat praecordiis
Puros cogitatus
Nec promit eloquiis
Steriles tractatus.

Responsoria.

1. Piorum pius filius
Parentum, David inclitus,
Ut stellae micans radius
Mores sectatur penitus,
V. Nunc sua dans hilarius,
Nunc sacris votis deditus.
2. Fit comes multum providus
Sanctae vitae claustralibus,
Qui mundo fuit splendidus
Auro, servis et opibus,
V. Perfectionis avidus
Dispersit haec pauperibus.
3. Ori obponens ostia
In frivolis obmutuit,
Aspectus et eloquia
Mulierum timuit,
V. Loquentes inutilia
Gravissime redarguit.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Munda David praecordia
Virtutum clarent speculis,
Ut sint exemplaria
Magnis atque parvulis.
2. Est virtutum fundamentum
Et decor humilitas,
Ipsam sibi fulcimentum
David fixit sanctitas.
3. Dolet, flagrat, lacrimatur,
Suspirans ad martyrium,
Quando sibi nuntiatur
Sanctorum excidium.

Responsoria.

1. Amans cordis munditiam
Praerumpit cogitatus,
Adponit diligentiam
Per preces et ploratus,
V. Sic servat innocentiam
Christo confoederatus.
2. Sanctus David humilis,
Non timet opprobria,
Antiquo David similis
Hic eius est in patria,
V. Christum ducens in iubilis
Ad sui cordis atria.
3. Leo furit, ursus lingit,
Et Golias grandem fingit
Sibi fortitudinem,
Christi armis se praecingit
Sanctus David et confringit
Hanc tantam multitudinem.

V. In labore quidquid stringit,
Huius sancti non exstinguit
Amoris magnitudinem.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Verbum serit, mortem quaerit
Clamans infidelibus,
Ut quiescant, resipiscant
Ab idolorum cultibus.
2. Solus orat nocte, rorat
Genas multis lacrimis
Pro novorum conversorum
Confortandis animis.
3. Elevatur, transformatur
In globum lucis splendidum,
Vere rarum tam praeclarum
Sancti privilegium!

Responsoria.

1. Affectans per martyrium
Suum augere meritum
Plagas, minas, auxilium
Non timet nec interitum;
V. Amoris stillicidium
Sic inebriat spiritum.
2. Invenit modos varios
Pacis et amicitiae,
Per quos multos nefarios
Lucrabatur ecclesiae,
V. Sic fortes operarios
Auxit Christo cotidie.
3. Pater David, stirpe clarus,
Vita iustus, arte gnarus,
Digna proles Angliae,
Cur venisti de remotis
In indoctis Suenis, Gotis
Viam vitae quaerere?
Vidi claras margaritas,
Licet luto delinitas,
Iacentes in pulvere,
V. Derelictis regno, patre,
Rebus caris atque matre
Has volebam emere.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctum David decoravit
Larga Dei dextera
In tot signis fide dignis
Per virtutum opera.
2. Iucundetur, gratuletur
Tota terra Sueciae,
Sonant pie hierarchiae
Nunc caelestis curiae.
3. In praeclara caeli ara,
Deus, tecum vigilat
David, laetus et quietus
Te fruendo rutilat.
4. Astra, mundus, terrae fundus
Benedicant Dominum,
Qui tam bonum dat patronum
In salutem hominum.
5. Sit decora, sit sonora
Suenum laudatio
In insigni tam benigni
Sancti natalitio.

Ad Benedictus.

A. Ora, psalle, pater David,
Coram arca foederis,
Nos excusans, quos prostravit
Premens unda sceleris,
Ut salvati tibi demus
Laudum decem milia
Et viventes enarremus
Larga Christi magnalia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Christi templo comportavit
Aurum, aes et ebora,
Quae Sigfridus copulavit
Firma nectens ancora;
Illius templi lapides
Aeterna Christi caritas
Nos iungat et vera fides
Ac almi David sanctitas.

Brev. Arosiense imp. Basileae 1513. — In 1. Vesp. Hymnus: Gaude, devota Suecia (Klemming I, 78); ad Noct: Tener ligni vermiculus (ibid. 79); ad Laudes: Exsultet caelum laudibus (ibid. 86).

84. De ss. Desiderio et Reginfrido.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Ad sanctorum sollemnia
Currat plebs devota
Deo regenti omnia
Solvens pia vota.

R. Assunt festa iam cunctis grata
Sancti Desiderii
Eius fidique consortis,
Reginfridi, viri fortis,
Quorum mors est pretiosa
In conspectu Domini;
V. Quorum pio interventu
Exoramus et obtentu
Vota nostra praesentari
Et devote commendari.

Ad Magnificat.

A. Christe, praesta desiderata
Sacramenta mysterii
Non diffidi hora mortis
Nec succidi vitae portis,
Ne mors nostra odiosa
Fiat tuo nomini.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Surgite sollicite
cupientes gaudia vitae,
Martyribus solite
psalmum iubilando venite.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus Desiderius
Intus et exterius
Armis cinctus fidei
Caritatis et spei.

2. Ex illustri et famoso
Sanguine descendit,
Mundi cultum cum pomposo
Fastu vilipendit.

3. Mentem fixit ad optatum,
Ad virtutum principatum.

4. Generis nobilitatem
Morum venustate
Vicit mundi vilitatem
Vitae puritate.

5. Puer Desiderius
Vere desiderabilis,
Intus et exterius
Deo peramabilis.

6. Decursis annis pubertatis
Vernantis pueritiae
Ad decorem castitatis
Scandit et munditiae.

Responsoria.

1. In aetate iuvenili
Hausit corde sitibundo,
Quod post tempore senili
Fudit ore mundo,
V. Quidquid boni legerat
Simul et audierat
Cordis de profundo.

2. Incremento disciplinae
Est magnificatus,
Quod mox legis est divinae
Didascalus vocatus,
V. Literarum studio
Mentis cum tripudio
Sic est sublimatus.

3. Per virtutum ornamenta
Qui sic fuit ornatus,
Est per gradus incrementa
Electus et vocatus

V. Ad gradum episcopatus,
In quo fulsit Deo gratus
Et a cunctis peramatus.

4. O quam mitis et benignus
Fulsit praesul Deo dignus
Cura pastorali
Circa plebem, quam regebat
Et benigne refovebat
Affectu spiritali,

V. Curam gerens infirmorum,
Viduarum, pupillorum
Et desolatorum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Assumpto secum Reginfrido,
Dulci ac prudenti viro,
Coepit terras peragrare
Et verbum vitae seminare.

2. Postquam Romae intraverunt
Terris multis peragratis,
Sacra loca lustraverunt
Fervore caritatis.

3. Ubi diu dum mansissent
Atque vota excoluissent,
Dominum benedicebant
Atque grates referebant.

4. Postquam Romam sunt egressi
Viri fortes indefessi,
Faciem verterunt
Ad viam, qua venerunt.

5. Statim quidam infirmari
Inter eos coeperunt
Et tantum debilitari,
Quod mortui fuerunt.

6. Quos vir Dei sepultura
Digna tumulabat
Animasque Deo pura
Prece commendabat

Responsoria.

1. Hic perfusi caritate
Et sincera bonitate
Corpora vigiliis
Mactabant et ieiuniis,

V. Noctes ducentes insomnes
In divinis laudibus
Sanctos imitabant omnes
Cum orationibus.

2. Dum itineris consortes
Quosdam sepelisset
Atque quosdam adhuc fortes
Mente persensisset,
Christo reddit pia vota,
Quod sinceritate tota
Dies elegisset,

V. Luctu plene mitigato
Et dolore commutato.

3. Hic vir sanctus, ut audivit
Schisma praedicari,
Mox ad locum tunc adivit
Volens sciscitari
Huius rei veritatem
Et erroris falsitatem
Totam exstirpare;

V. Veritatem astruebat
Et morose satagebat
Plebem informare.

4. De fide dum ambigitur,
Aequa lex dum praefigitur,
Ignis ut paretur
Et quisquis suum baculum
Cunctis ad spectaculum
Inicere conetur,
Mira res peragitur,
Ignis mox incenditur,
Baculi iactantur;

V. Fidei sinceritatem
Atque rei veritatem
Cuncti praestolantur.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

Laudat omnis plebs matura
Sanctam trinitatem,
Quod ex tali coniectura
Noscit veritatem.

Responsoria.

1. Astant ad spectaculum
Cuncti praestolantes,

Horum cuius baculum
Flammae sint vorantes;
Mox Dei iudicio
Unus incineratur,
Alter sine vitio
Illaesus asportatur;
V. Stat pontifex schismaticus
Confusus et elinguis,
Hoc baculus probaticus
Eius [fecit] et ignis.

2. Dum devota femina
Verbi Dei semina
Devote suscepisset,
Divinaque mysteria
Per sancta desideria
Vir Dei complevisset,
Potum petit sibi dari,
Quo volens refocillari,
Illa cum dedisset,
V. Vas non sentit detrimentum
In liquore nec contentum,
Ille cum bibisset.

3. Praesulatu sublimatus
Vir sanctus Desiderius,
Deo multum peramatus,
Plebem suam uberius
Praedicando confortavit
Et in fide roboravit
Intus et exterius,
V. Verbo mentem recreando,
Corpus cibo reformando.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Cum ad locum passionis
Sancti pervenerunt,
In modum orationis
Sese prostraverunt,

2. Vir devotus sibi dura
Sciens eventura,
Suos monuit orare
Nec a fide deviare.

3. Prior morti est addictus
Sanctus Reginfridus,
Semivivus est relictus
Post haec servus fidus.

4. Dum iacerent sic prostrati
Deum exorantes,
Assunt viri scelerati
Praedam affectantes.

5. Dum iaceret sic prostratus
Sanctus Desiderius,
Hostis ense perforatus
Exstitit celerius.

Ad Benedictus.

A. Vir devotus dum perspexit,
Servus caput quod erexit,
Sentiens hunc vivere
Rogat illum regyrare
Et factum renuntiare
Ac mortuos reducere.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Statim caput dispertitum
Vepre colligavit
Et per cursum semicitum
Factum nuntiavit.

Ad Tertiam.

A. Laudat omnis plebs matura
Sanctam trinitatem,
Quod ex tali coniectura
Noscit veritatem.

Ad Sextam.

A. Statim mulier devota
Cum turba vicinorum
Sublimavit in birota
Corpora sanctorum
Et ad sua deportavit
Et devote tumulavit
More defunctorum.

Ad Nonam.

A. Dum cum praeda sic per rura
Hostes oberrarent
Atque se per verba dura
Nimis satiarent,
Accidit Dei vindicta,
Ut se praeda derelicta
Mutuo necarent.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O devota beatorum
Martyrum victoria,
Quorum vota meritorum
Comprobat memoria,
Dum in terris finiuntur,
Christum vere consequuntur
In caelesti gloria.

Brev. ms. Monasticum anni 1481. Cod. Eremiten. 759. — Invit., 3 sollicite. — In 1. Noct. A 3, 1 Mentis. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 7 caelestia gloria.

85. De sancto Dominico.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Gaude, felix
parens Hispania,
Novae prolis
dans mundo gaudia,
Sed tu magis
plaude, Bononia,
Tanti patris
dotata gloria,
Lauda, tota
mater ecclesia,
Novae laudis
agens sollemnia.

Ad Magnificat.

A. Transit pauper
ad regni solium,
Dux ad sceptrum,
victor ad praemium,
Mors in vitam,
labor in otium,
Praesens cedit
luctus in gaudium.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Assunt Dominici
Laeta sollemnia,
Laude multiplici
Plaudat ecclesia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Praeco novus et caelicus
Missus in fine saeculi,
Pauper fulsit Dominicus,
Forma praevisus catuli.

2. Florem pudicitiae
Servans illibatum,
Attigit eximiae
Vitae caelibatum.

3. Documentis artium
Eruditus satis
Transiit ad studium
Summae veritatis.

Responsoria.

1. Mundum vocans
ad agni nuptias
Hora cenae
pater familias
Servum mittit
promittens varias
Vitae delicias;
V. Ad hoc convivium
Tam permagnificum
Eligit nuntium
Sanctum Dominicum.

2. Datum mundo
pro mundi gloria
Mira Christi
praesignat gratia,
Cuius ortum
praecurrunt nuntia
Veri praesagia;
V. Stella micans
in fronte parvuli
Novum iubar
praemonstrat saeculi.

3. Verbum vitae
dum palam promitur,

Surgunt hostes,
liber conscribitur,
Favent omnes,
sic error vincitur,
Fides extollitur;
V. Ter in flammas
libellus traditus,
Ter exivit
illaesus penitus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sub Augustini regula
Mente profecit sedula,
Tandem virum canonicum
Auget in apostolicum.
2. Agonizans
pro Christi nomine
Mundum replet
divino semine
Paupertatis
degens sub tegmine.
3. Pernox cum Christo proprium
Non possidebat lectulum,
Post lacrimarum fluvium
Vix humi dans corpusculum.

Responsoria.

1. Paupertatis
ascendens culmina
Clamat mundi
detestans crimina,
Frangit hostes
et fugat agmina,
Nulla sanctum
frangunt discrimina;
V. Nocte caeli
perlustrans limina
Die terris
dat verbi semina.
2. Panis oblatus caelitus
Fratrum supplet inopiam,
Vitaeque natus redditus
Matris pellit tristitiam;
V. Signo crucis
oboedit pluvia,
Lingua verba
transformat varia.
3. Granum excussum palea,
Nexu solutum luteo
De paupertatis area
Caeli locatur horreo,
Cum mercede virginea
Doctorum fulgens cuneo,
V. Flos in florum
virens areola
Bina gaudet
sortis aureola.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Sitiebat servus
Christi martyrium,
Sicut sitit cervus
Ad aquae fluvium.
2. Migrans pater filiis
Vitae firmamentum
Paupertatis humilis
Condit testamentum.
3. Liber carnis vinculo
Caelum introivit,
Ubi pleno poculo
Gustat, quod sitivit.

Responsoria.

1. Felix vitis,
de cuius surculo
Tantum germen
redundat saeculo
Caeli vinum
propinans populo
Vitali poculo;
V. Ex ubertate palmitum
Mundi iam cinxit ambitum.
2. Ascendenti
de valle lubrici
Mundi chori
plaudunt angelici;
Iesu bone,
prece Dominici
Tibi praesta
nos gratos effici,

V. Per quem multos
a morte suscitas,
Poenas nobis
relaxa debitas.

3. O spem miram, quam dedisti
Mortis hora te flentibus,
Dum post mortem promisisti
Te profuturum fratribus,
Imple, pater, quod dixisti,
Nos tuis iuvans precibus;

V. Qui tot signis claruisti
In aegrorum corporibus,
Nobis opem ferens Christi
Aegris medere moribus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Adest dies laetitiae,
Quo beatus Dominicus
Aulam caelestis curiae
Civis instrat magnificus.

2. Pauper in peculio,
Dives vita pura,
Paupertatis pretio
Caeli tenet iura.

3. Scala caelo prominens
Fratri revelatur,
Per quam pater transiens
Sursum ferebatur.

4. Linguae, manus studio
Scalam hanc erexit,
Quam virgo cum filio
Mater sursum vexit.

5. Fulget in choro virginum
Doctor veritatis,
Sertum honoris geminum
Gerens cum beatis.

Ad Benedictus.

A. Carnis vigor,
mentis martyrium,
Mundum replens
vocis praeconium,
Pauper Christi,
post cursus stadium
Vitae tibi
mercantur praemium.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O lumen ecclesiae,
Doctor veritatis,
Rosa patientiae,
Ebur castitatis,
Aquam sapientiae
Propinasti gratis,
Praedicator gratiae,
Nos iunge beatis.

Infra Octavam.

Ad Benedictus.

A. Benedictus
redemptor omnium,
Qui saluti
providens hominum
Mundo dedit
sanctum Dominicum.

Ad Magnificat.

A. Magne pater,
sancte Dominice,
Mortis hora
nos tecum suscipe
Et hic semper
nos pie respice.

Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Olomucen. I VIII 4. A. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Rossian. s. n. B. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Constantien. 1393. C. — Brev. ms. S. Ludovici Pisciacen. saec. 14. ex. Cod. Parisin. (Arsen.) 603. D. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Vatican. 7237. E. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Hagen. V 27. F. — Diurn. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Dresden. A 314. G. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Donceschingen. 312. H. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. in. Cod. Tolosan. 77. I. — Brev. ms. Praedicatorum saec 15. Cod. Bambergen. Ed. VII 3. K. — Brev. ms. Wisensteigense saec. 15. Cod. Maihingen. II 1. Fol. 178. L. —

Brev. ms. Unterlindense saec. 14. Cod. Colmarien. 308. M. — Antiph. ms. Praedicatorum Stetten. saec. 15. Cod. Sigmaringen. 32. N. — Brev. ms. Augustanum anni 1397. Cod. Chigian. D V 65. O. — Brev. ms. Waradinense anni 1460. Cod. Vatican. 8247. P. — Brev. ms. S. Sepulchri Bambergen. saec. 15 Cod. Maihingen. II 1. 4° 39. Q. — Brev. ms. Albense saec. 15. Cod. Lambacen. LXXXIX. R. — Brev. Praedicatorum imp. Venetiis 1507. S. — Brev. Aversanum imp. s. l. 1499. T.

In 1. Vesp. ad Magn. A Magne pater, sancte Dominice etc. R. — Hymnen: in 1. Vesp.: Gaude mater ecclesia (Mone III, 270); ad Noct.: Novus athleta Domini (Mone III, 270); in Laud.: Hymnum novae laetitiae (Mone III, 269).

86. In translatione s. Dominici.

In 1. Vesperis.

Super Psalmos.

A. Adest dies laetitiae,
Quo beatum Dominicum
Exaltavit rex gloriae
Per odorem mirificum.

Ad Magnificat.

A. Magnificat Dominicum
Christus novo miraculo,
Dum odorem mirificum
Eius profert ex tumulo.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Assunt Dominici
Laeta sollemnia,
Laude multiplici
Plaudat ecclesia.

Ad Nocturnum.

Antiphonae.

1. Praeco novus et caelicus,
Missus in fine saeculi,
Pauper fulsit Dominicus,
Forma praevisus catuli.
2. Florem pudicitiae
Servans illibatum,
Attigit eximiae
Vitae caelibatum.
3. Documentis artium
Eruditus satis
Transiit ad studium
Summae veritatis.

Responsoria.

1. Fulget decus ecclesiae
Novo clarum prodigio,
Lucerna splendet hodie
Diu latens sub modio,
Quam odore rex gloriae
Revelavit eximio.

V. O mira suavitas
Inauditae fragrantiae,
Per quam patris dignitas
Declaratur ecclesiae.

2. Virgo, pugil Christi,
virtutum forma fuisti,
Verbo fulsisti,
dum transferri meruisti,
Fragrat odor, dulces
cantant caeli agmina laudes;

V. Regna tuis pande
caeli, doctor venerande.

3. In odoris
mira fragrantia
Populorum
currit frequentia,
Ubi passim
Christi clementia
Sana reddit
membra languentia;
Sidus quondam
oppressum nebula
Veri solis
pandunt miracula.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Gemma sub terra latuit
Despecto iacens loculo,
Cuius virtus apparuit
Multiplici miraculo.

2. Corpus sacrum, quod fuerat
Apotheca charismatum,
Universam exsuperat
Fragrantiam aromatum.

3. Glebam sacri corporis
Odor propalavit,
Quam neglecti temporis
Cursus occultavit.

4. Tumba mira fragrantia
Profundens vim odoris,
Corda reddit ardentia
In laudem salvatoris.

5. Superans fragrantiam
Odor pigmentorum
Cumulum et gloriam
Monstrat praemiorum.

Ad Benedictus.

A. O quantus stupor populi,
Quanta fratium laetitia,
Dum loco sacri tumuli
Mira prodit fragrantia,
Currunt senes et parvuli
Ad sancti beneficia.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O speculum munditiae,
Carnis carens spurcitia,
Tuae colentes hodie
Translationis gaudia
Transfer ad regnum gloriae
Post huius vitae stadia.

Brev. ms. Praedicatorum Vindobonen. s. n. saec. 15. A. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14/15. Cod. bibl. publ. Olomucen. I VIII 4. B. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. bibl. Rossianae s. n. C. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Constantien. 1393. D. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Bambergen. Ed. VII 3. E. — Brev. ms. Praedicatorum in Phorczen anni 1407. Cod. Stuttgartien. 1 b 46. F. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Carolsruhan. Pm. 38. G. — Brev. Praedicatorum imp. Venetiis 1514. H. — Die Hymnen sind dieselben wie zum vorhergehenden Officium.

87. De sancta Dympna.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Sacro felix germine
Laetetur Hibernia,
Cuius floret sanguine
Iubilans Antwerpia.

2. Regis nata laudibus
Efferatur dignis,
In his nationibus
Potens et insignis.

3. Velut inter nebulas
Stella matutina
Christianae splenduit
Legis disciplina.

4. Patris ob insaniam
Et amorem Dei
Veniens Antwerpiam
Se placentem hostiam
Mundam libat ei.

5. Ne nos premat Aegyptius,
Qui mergi mares imperat,
Reduc, martyr, in melius,
Quod te laudantes onerat.

Ad Magnificat.

A. Beata, quae metuit
Metu filiali

Christum, dum praeposuit
Regno temporali
Nec consensu mali
Regis voto paruit,
Ideo nunc adfluit
Gloria spiritali.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus hodie
Salvatoris nomini,
Qui palmam victoriae
Dympnae dedit virgini.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. In magnificentia
Dei super caelos
Dympna regis filia
Laudum profert melos.

2. Aspernendo saeculum
Cum insigni prole
Suum tabernaculum
Posuit in sole.

3. Mente pura, munda corde
Innocens et manibus
Inquinari stupri sorde
Totis obstat viribus.

Responsoria.

1. Ortus in Hibernia
Floret in Antwerpia
Puritatis flosculus,
Cuius vigil oculus;

V. In honore conditam
Avis huius semitam
Ignoravit regulus.

2. A beato Gereberno
Baptizatur iam materno
Privata solamine
Virgo Dympna nomine,

V. Idolorum vanos ritus
Detestatur penitus
Sancto fervens flamine.

3. Suo phoenix tempôre
Portavit in corpore
Iesu Christi stigmata
Spernens ortus stemmata,

V. Frequens mente memori
Recondebat pectori
Sacrae legis dogmata.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Omnis decor filiae
Regis est ab intus,
Ramos extendens gratiae
Quasi terebinthus.

2. Haec regio saepta munimine
Nullo potest vinci tentamine,
Cuius pater in fortitudine
Turbatus est amaritudine.

3. Mundum, carnem, daemonium
Quia vicit in stadio,
Ecce, sicut laetantium
Est omnium
Illius habitatio.

Responsoria.

1. Quasi stellis
luna lucidior,
Verbo potens
et actu fortior,
Contemptu fit
mundi nobilior,

V. Forma decens
aspectu pulchrior.

2. Tanto captus a decore
Delectatur in amore
Visae pulchritudinis
Incentor libidinis,

V. Promittens divitias
Aspirat ad nuptias
Venerandae virginis.

3. Virgo metu
nec dono frangitur,
Non oboedit
et non obsequitur

Nisi Christo,
cui committitur,
V. Corde credit
et ore loquitur,
Nullo cedit,
a nullo vincitur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dympnae sanctimonia
Fuit pulchritudo,
Quam ditat in gloria
Vitae longitudo.

2. Eius in circuitu
Nubes nec caligo,
Sed in sancto spiritu
Tripudium,
Pax, dulcedo cordium
Lucis et origo.

3. Ad honorem nominis
Eius recensemus
Triumphum certaminis
Mirificum,
Novum laudis canticum
Domino cantemus.

Responsoria.

1. Vigor huius virginis
Nil distat ab hominis
Ausu iam admisso,
Quam nequit inflectere
Furor gentis miserae
Metu vel promisso;
V. Bona coniugatio,
Rosa nubet lilio
Purpuraque bysso.

2. Tandem regnum
pro domo terrea
Passione
commutans rosea,
Genitoris
occumbit framea,
V. Rubens foris
et intus nivea.

3. Admiratur ratio
Martyris sub modio
Corpus vivens mortuum,
Cuius usum sensuum
Digitosque manuum
Restaurat oratio;
V. Nobis in perpetuum
Per hanc sit excessuum
Nostrorum remissio.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Sanctam Dympnam Dominus
Induit decore,
Pro quo mundum respuit
Cum honorum flore.

2. Cordis cum laetitia
Domino servivit,
Cuius ad iustitiae
Portas introivit.

3. Tota mente fugiens
Carnis incentivum
Exquisivit sitiens
Deum, fontem vivum.

4. Vernans signis
et ope sedula,
Quem in terris
exaltant, singula,
Benedicit
eum in saecula.

5. Omnes terrae termini
Cum hac sancta Dei
Laudent nomen Domini
Iubilantes ei.

Ad Benedictus.

A. Festina, ne tardaveris
Nobisque, mater, miseris
Infunde rorem gratiae,
Ut carnis nostrae vitiis
Submersis cum Aegyptiis
Tecum fruamur requie.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultans in filiis
Laudum cum obsequiis
Cordis ex laetitia
Alleluia
Consonet ecclesia;
Dies est victoriae
Martyris eximiae,
Celebris memoria,
Alleluia
Consonet ecclesia;
Lapsus ergo criminum
Huius apud Dominum
Excusent suffragia,
Alleluia
Consonet ecclesia.

Antiph. ms. Gelense saec. 15. Cod. S. Dympnae Gelen. s. n. — In 1. Vesp. A 1, 4 Iubilans Gela, Korrektur. — In 1. Noct. R 1, 2 Floret in Gela, Korrektur. — (Die beiden zu diesem Officium gehörigen Hymnen vgl. Anal. XXIII, 162.)

88. De sancto Edmundo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, Sion,
ornata tympano,
Decor tuus
coniunctus galbano,
Lauda illum
chordis et organo,
Cuius sponsa
venit a Libano.

2. Christi iugum
Edmundus teneris
Adulescens
portavit humeris,
Virtutibus
se iungens superis
Minorat se
tamen prae ceteris.

3. A convalle lacrimarum
Ad caeli fastigium
Ponit gradus gratiarum
Implorans auxilium,
Huius vitae ne viarum
Declinet in invium.

4. Iste pastor
dignus memoria,
Virga cuius
fugatur bestia,
Vita cuius
occidit vitia,
Finis cuius
finit in gloria.

R. Vallem mundi tam profundi
Munda transit orbita
Pes Edmundi, ne confundi
Possit virtus inclita,
Nil immundi cordis mundi
Reperitur semita;
V. Cum olivae ramo redit
Ad arcam in vespere,
Non invenit, unde venit,
Quo possit quiescere.

Ad Magnificat.

A. Magnificat
anima Dominum,
Qam sigillo
signavit luminum,
Quam propriam
cruore proprio
Sibi fecit
crucis ludibrio,
Quam viventem
ornavit gratia,
Quae post mortem
vivit in patria.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus regem regum
Implorantes gratiam,
Qui transvexit supra mundum
Edmundum in gloriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Beatus vir impiis
se non sociavit,
Quem, quia cum stantibus
stare recusavit,
Pestis pestilentiae
non incathedravit.
2. Quare fremunt
hostes in ostium,
A quo pendent
tot arma fortium,
Quod non timet
impulsus hostium?
3. Cum invocat, exauditur
Edmundus a Domino,
Cuius voces exaudire
non differt in crastino,
Qui fideli Deo fidem
servat sine termino.
4. Verba supplicantium
Auribus percipias,
Qui linguas infantium
Ad laudandum expias,
Ora te laudantium
Ad laudes aperias.
5. Domine rex,
quam admirabilis,
Cuncta moves
manens immobilis,
In nos labens
in te non labilis.
6. In Domino dominorum
Confisus est, non honorum
Edmundus in onere,
Nam honores, hostes morum,
Sine mora sycomorum
Succidunt in vespere.

Responsoria.

1. Primus iaspis lapidum
in Edmundi fabrica
Fabricae subponitur,
ut fides catholica
Per augmentum operis
regna tangat caelica;

V. Designatur
fides in iaspide,
Prior omni
ponendus lapide.

2. Secundus in fabrica
saphyrus erigitur
Coloris aerei,
per quem spes innuitur,
Per quam a terrigeno
caelum adipiscitur;

V. Edmundi spes elevatur
Ad habendum, quod speratur.

3. Opus sancti fabricatum
Consummat carbunculus,
Qui est virtus caritatis,
Qua sic Christi famulus
Ardens lucet, quod ad lucem
Omnis stupet oculus;

V. In ardore caritatis
Ut iubar aethereum
Pluit verbum veritatis
Populo vas aureum.

4. In tribus catholicis
virtus circulatur,
Quattuor politicis
circulus quadratur,
Ut a septenario
nunquam moveatur;

V. Sic septem virtutibus
Edmundus ornatur,
Sic ornatus spiritu
septeno firmatur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, qui in tuo
vivunt tabernaculo,

Eis es in requie,
eis in umbraculo,
Tu eos inebrias
voluptatis poculo.

2. Domine, in virtute
tua vir laetatur,
Qui dum adhuc viveret,
in te laetabatur,
Cui mundi laetitia
nihil videbatur.

3. Domini sunt omnia,
caelum, terra, mare,
Qui cuncta de nihilo
potuit creare,
Qui dissona consonis
voluit ligare.

4. Exaudi nos, Domine,
protector eorum,
Qui te colunt, praedicant,
cor et corpus quorum
Confitentur opere
te Deum deorum.

5. Te decet laus
honor et gloria,
Cui iure
debentur omnia,
Cuius nutu
vivunt mortalia.

6. Bonum est fideliter
tibi confiteri,
Cui lex est parcere,
ius est misereri,
Nescis malum hodie,
quod factum est heri.

Responsoria.

1. Latere non poterat
Virtutum lucerna,
Quae succensa fuerat
A luce superna,
Clamat gestus hominis,
Quod sub ala numinis
Lateant interna;
V. Ne cum Dina corrumpantur
Sichimorum macula,
Sensus omnes castigantur
Disciplinae ferula.

2. Sub nodis cilicii
Corpus expers vitii
Domat vir beatus,
Viget in vigiliis,
Pinguescit ieiuniis
Iugis cruciatus,
V. Se sui carnificem
Ante summum iudicem
Offert maceratus.

3. Sublimatus in pastorem
Urbis Cantuariae
Onus gerit, non honorem,
Ut Cherubim gloriae
Plus ignescit in saporem
Gustus sapientiae,
V. Maior factus de minore,
Minor manet in maiore.

4. Cor Edmundi purpuratur,
Dum cruoris memoratur
Christi morientis,
Candet byssus castitatis,
Rubet coccus caritatis
Aaron vestimentis;
V. Iacinthus intexitur
tamquam verus testis,
Quod Edmundus civis sit
patriae caelestis.

In 3. Nocturno.

Ad Cantica.

A. Cantica laetitiae
Caeli cum principibus
Sic psallamus hodie
Coniuncti psallentibus,
Ut voces concordiae
Concordent caelestibus.

Responsoria.

1. Plebis pondus sustinet
super humerali,
Iuste iudex iudicat
in rationali,

Talum tangit poderis
opere finali;
V. Ornant frontem lamina,
signum puritatis,
Sonant tintinabula
verbum veritatis.

2. Exsulat ab Anglia
Praesul pro iustitia,
Regnum intrat Galliae
Verbi plenus gratiae,
Mortis solvit debitum,
Commendatum spiritum
Reddit regi gloriae;
V. Reportatur Domino
Cum lucro talentum,
Talento pro quolibet
reportantur centum.

3. Non est nostrae paupertatis
Nec humanae facultatis
Referre miracula,
Quibus virtus deitatis,
Testis sancti sanctitatis,
Illustravit saecula,
V. Mors et morbus admirantur,
Quod sic signa dominantur.

4. Ad te, locum gratiarum,
Gratae mentis non ignarum,
Iesu bone, lacrimarum
Revertuntur flumina,
Quibus tibi supplicamus,
Ut viventes sic vivamus,
Quod post vitam teneamus
Tecum caeli culmina;
V. Tu Edmundi precibus
A tuorum mentibus
Sua tergas crimina.

In Laudibus.

Super Psalmos.

A. Ad laudandum caeli regem
Cohortemur nostrum gregem,
Clament cordis gemitus,
Te bonorum creatorem,
Te donorum largitorem
Laudet omnis spiritus.

Ad Benedictus.

A. Benedictus oriens
Dator verae lucis,
Qui pro nobis moriens
Cruciatu crucis
Caecis lumen attulit,
Baculum caducis;
O rex regni gloriae,
Qui Edmundum hodie
Ad regnum reducis,
Fac nos eius precibus
Tam votis quam vocibus
Sic tibi placere,
Ut datum pauperibus
Regnum in caelestibus
Possimus habere.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Primae lucis
orto iam sidere
Supplicemus
affectu celeri,
Ut sic velit
nos die conteri,
Ne conterant
nos umbrae vesperi.

Ad Tertiam.

A. Tertia nos repleat
spiritus in hora,
Quo Edmundi claruit
aetatis aurora,
Qui loqui discipulis
in voce sonora
Linguis novis docuit
brevi motus mora.

Ad Sextam.

A. Sexta novus Abraham
diei fervore,
Divino divinitus
succensus amore,
Tres visos detriplicat
uno sub honore,
Honorem credentium
purgans ab errore.

Ad Nonam.

A. Nonae sanctus memor horae,
Qua Messias moritur,
Intra missam suo more
Messiae commoritur,
Sacro sacra sumens ore
Sic sumit et sumitur,
Quod amborum in amore
Cor unum efficitur.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Quanti sanctus sit nominis,
Mortui testantur,
Qui utriusque hominis
Morte tenebantur,
Nam Edmundi meritis
Multi suscitantur.

2. Cum leprosa delepratur
Sub Edmundi pallio,
Audit surdus, mutus fatur
Praesulis praesidio,
Christi fides dilatatur,
Laetatur religio.

3. Caeci vident, currunt claudi,
Valent paralytici,
Daemon cedit, salus redit,
Surgunt epilentici,
Salvat sanos, aegros sanat
Summi manus medici.

4. Qui prece, qui merito
Tot auxiliaris,
Caritatis debito
Nobis tenearis,
Ut nos more solito
Tuos tuearis.

Ad Magnificat.

A. Suum suscepit puerum
Memor misericordiae
Pater post verba verberum,
Sicut ad patres patriae
Praedixerat, sic hodie
Transfert ad thronum gloriae
Suorum patrem pauperum,
Quem sicut venam veniae
Rogamus, ut in posterum
Simus ei memoriae.

Brev. ms. Parisense (Pairis) saec. 13. Cod. Colmarien. 315. add. saec. 14. A. — Brev. ms. Wettingense saec. 13. Cod. Araugien. W 7 q. B. — Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Vallicellan. C. 106. C. — Brev. ms. Cisterciense saec. 14. Cod. Parisien. 8882. D. — Antiph. ms. Hilariense V anni 1632. E. — D beginnt mit R, 3 der 1. Noct.; das vorhergehende ausgerissen; E hat nur die Teile des Diurnale. — In 1. Noct. R 3, 9 verbum caritatis C. — In 3. Noct R 1, 5 ponderis C. — R 2, 3 Galliam C. — In Laud. ad Bened. A, 15 Possitum C. — Ad Prim. A, 7 Non conterant C. — Hymnen cfr. Anal. IV, Nr. 230—233

89. De sancto Eligio.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Dum contendit in agone,
Spe mercedis et coronae
Suspirat Eligius.

2. Gregem suum consolatur
Dicens, quod non terreatur,
Licet absit corpore.

3. Flentes dicunt: miserere,
Nobis absit hoc videre,
Noli nos deserere.

4. Febrem sentit in se volvi,
Putans per hanc iam resolvi
Deprecatur Dominum.

5. Christe, memor esto mei
Pacis, lucis, requiei
Locum mihi tribue.

Ad Magnificat.

A. O mirandum et laudandum
Caeleste mysterium,
Quod praetendit et ostendit
Electi praeconium,
Qui per avem designatur,
Sicut matri revelatur,
Volantem sublimius,
Qua signaris Christo caris
Te comparari dignius.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Personemus tibi, Christe,
Laudes in Eligio,
Cuius novo locus iste
Gaudet beneficio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eligius a re nomen
Est sortitus, cuius omen
Iustus a iustitia
Deus dedit et gratia.
2. Eligio dante vota
Deo flagrat domus tota,
Cuius secreta thalami
Perfudit odor balsami.
3. Eligii dum fabrile
Surgit opus tum exile
Luminibus obicem
Semper habet codicem.

Responsoria.

1. Decantemus salvatori
Laudes in Eligio,
Cuius prece nequit mori
Quidam in suspendio,
V. Quem fovet Eligius
ad pia vota pius.
2. Dum oraret sanctus Deum,
Ut securum reddat eum
Certa per indicia,
Utrum sibi sit accepta
Beneplacens et perfecta
Sua paenitentia,
Ecce, quidam astitisse
Sibi visus et dixisse
Grandi cum fiducia:
V. Eligi, gaude,
tua sancta precatio laude
Digna caret laude
. . quod petis, illud habere.
3. Iste verus faber auri,
Namque ipso sunt thesauri
Vere sapientiae,
Qui probatur verum aurum,
Non hanc hiems urit laurum
Virentem tota die;
V. Surdos audire
faciens claudosque salire.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eligius trecentarum
Pater fuit puellarum
Fundans his coenobium.
2. Sanctus autem pro filia
Libros et necessaria
Ponit in caelestia.
3. Eligius, plenus bonis,
Tam puellis quam matronis
Dat vitae subsidium.

Responsoria.

1. Gravidata nova fetu
Cum esset Terrigia,
Consternata fuit metu
Propter nova somnia
Stratum . . . .
Quandam vidit aquilam
Forma sui praefulgentem
Et pennis in nubilam;
V. Sanctus erit de te,
ait sibi voce prophetae.
2. Crevit infans Deo carus
Subtili ingenio,

Quem Francorum rex praeclarus
Doctum artificio
Laudat, fovet ut probatum
Auri dato pondere,
Quod mirando duplicatum
Est in eius opere.
V. Reddita sella duplex
. . . .

3. Dum benigne contrectari
Nec in manu se portari
Vellet emissarius,
Hunc cessante feritate
Pia pius pietate
Sanavit Eligius;
V. Nam femur obstrictum
sancti virtute refictum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Eligius ad decorem
Dei domus et honorem
Auget ministerium.
2. Sancti providentia
Subministrat omnia,
Ne sit neglegentia.
3. Sancti viri gratia,
Quam habet in curia,
Malis est inopia.

Responsoria.

1. Iste forma speciosus
Et decore roseo
Stola sua gloriosus
Cinguloque aureo,
Regi supra serina,
Christo subtus cilicina
Veste placens nimis
mortalia quaeque negabat,
V. Omnia captivis
pauperibusque dabat.
2. Sicut apis sagax florem
. . . sugit et decorem
Fert ad alvearia,
Sic virtutum possessorem
Vitae sanctae per odorem
Sancti probat gratia,
V. Nam vas dante merum
non deficit sibi merum.

3. Lux, Eligi, qui multorum
Refulsisti monachorum,
Sic praesentem rege chorum,
Quod post huius vitae forum
Luce beatorum
ponatur in aede polorum;
V. Qui pietate cluis,
auxiliare tuis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Eligius, Dei templum,
Bonis in se per exemplum
Magis vult proficere.

2. Dari sibi petit villam,
Bonum possit ut per illam,
Quod intendit, facere.

3. Rex audita voluntate
Sancti sui largitate
Donat ei praedium.

4. In quo coetu monachorum
Congregato beatorum
Fundat monasterium.

5 Fratres sancti mente tota
Deo reddunt sua vota
Iubilantes cordibus.

Ad Benedictus.

A. O dilecte praesul, audi
Nos vacantes tuae laudi,
Quosque tenet navis Petri
Fluctuantes hos a taetri
Syrte salva putei
Portusque siderei
Pace dona perfrui.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Sancto sanctum emittente
Spiritum de corpore
Sphaera ignis est repente
Visa caelum tangere,
Quae praetendens signum crucis
Hunc ad domum verae lucis
Signavit conscendere.

Brev. Gebennense imp. Gebennae 1479. — In 1. Vesp. A 1, 1 Dum tendit in. — A 4, 1 in se revolvi. — Ad Magn. A, 2 ministerium. — Ibid. 4 O electi; lies Eligii? — Ibid. 7 Siclantem sublimi. — Ibid. 8 sq. Qua dignaris cum Christo tuo caro simul te comparari dignius. - In 1. Noct. A 3, 1 dum fabrice. — A 3, 2 Surgit opus dum exiles. — A 3, 3 Liminibus ob rem. — R 2, 2 Ut obscurus reddat. — A 2, 3 Circa per iudicia. — A 2, 8 Sibi iustus et. — R 2, 9 confiducia. — R 2, 10 Eligi grande. — R 2, 13 Quo petis illud. — R 3, 6 Urentem tota. — R 3, 8 faciensque psallire. — In 2. Noct. A 2, 2 Sanctus autem filiam. — R 1, 9 erit de te mater. — R 2, 4 Docturus. — R 2, 10 prio data pondere. — R 3, 1 Dudum benigne. — R 3, 2 Nec in manu se ferri. — R 3, 5 piis. — R 3, 7 femur obstractum. — R 3, 8 virtute reparatum. Oder lies: Nam femur est fractum sancti virtute repactum? — In 3. Noct. R 1, 4 Angeloque aureo. — R 1, 5 supra ferrina. — R 2, 1 sq. Lies: florum sugit mel atque decorum? — R 2, 3 Ferens ad alas varias. — R 3, 5 aede fehlt. — In Laud. A 2, 1 petit multa. — A 2, 2 poscit. — Ad Bened. A, 2 vocantes. — Ibid. 4 Et fluctuantes hos a cetu. — Ibid. 5 Sixte salva putei. — Ibid. 6 Portumque. — In 2. Vesp. ad Magn. A, 1 emittentem. — Ibid. 7 Est visa luce conscendere. — Am Texte dieses Officiums mufste mehr, als sonst in den Anal. mit Recht der Brauch ist, geändert werden, da derselbe gar zu schlecht überliefert ist; in den Genfer Brevieren von 1487 (Genf) und 1525 (Lyon) ist leider dies Officium (vielleicht seiner Fehlerhaftigkeit wegen?) bereits ausgemerzt; zu demselben gehören die Hymnen: in 1. Vesp.: Pium patrem Eligium (Anal. XI, 117); in Noct.: De fabri ministerio (Ibid. 115); in Laud.: Quis similis Eligio (Ibid. 117).

90. De sancta Elisabeth.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laetare, Germania,
Claro felix germine
Nascentis Elisabeth
Ex regali semine.

2. Quae nexu coniugii
Data viro socia,
Suave iugum Domini
Tulit ab infantia.

3. Apta tandem viri votis
Sicut crevit viribus,
Ita prius sic devotis
Excrevit virtutibus.

4. Sic fulgebat in aspectu
Exculta decentius,
Paupertatem in affectu
Colebat attentius.

5. Quanto sese deprimebat
Humilis nobilitas,
Tanto magis elucebat
Nobilis humilitas.

R. Benedictus sit Dominus,
Deus omnis gratiae,
Qui coronavit ad portam
Paradisi hodie
Pauperculam, sed exortam
Regum de progenie.

V. Mulieres opulentae,
Audite et facite
Secundum hanc, ex divite
Factam voluntarie.

Ad Magnificat.

A. Gaude, caelum, terra, plaude,
Dies adest digna laude,
Plena dies gloria,
Qua Elisabeth antiquum
Castitatis inimicum
Elisit victoria;
Pia mater et matrona,
Tuis sanctis precibus
Interventrix et patrona
Sis pro nobis omnibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Regi Deo iubilantes
Laudum per insignia
Exsultemus venerantes
Elisabeth sollemnia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex ore lactentium
Laudem Deo perficit,
Infantes egentium
Dum quasi nutrix reficit.

2. A calore caritatis
Calefacti pauperes,
Iuxta prunas nuditatis
Laetantur immemores.

3. Inquinari manus sorde
Reputans delicias
Infirmorum mundo corde
Tractat immunditias.

Responsoria.

1. De paupertatis palea
Dum quasi granum germinat
Elisabeth insignis,
Haereses ab area
Fidei disterminat
Meritis et signis;
V. Aures surdis reserat,
Claudis gressum reparat
Et caecis incessum.

2. Ista regis filia
Haec contemptibilia
Mundi non elegit,
Sed se ipsa fortior
Seseque sublimior
Se sibi subegit,
V. Spiritum ieiunio,
Carnem sub cilicio
Iugiter castigans.

3. O mirandam mulieris
Huius fortitudinem,
Qua in se vitae veteris
Sic occidit hominem,
Et potestates aeris
Vertit in formidinem;
V. Hoc pugnatura stadio
Mente virum induit
Femur cingens gladio.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ab intus regis filiae
Omnis decor gloriae,
Nihil foris appetit
Laudis et honoris.

2. Omnium refugio
Fortiter adhaeret,
Dum viri solatio
Vidua careret.

3. Habens caelo fundamentum
Aurum super et argentum
Prudenter aedificat,
Dum pauperes laetificat.

Responsoria.

1. Aspernata saeculum
Generosi sanguinis
Parvipendet titulum,
Apprehendens enim fusum
Manuum consilio
Victus quaerit usum,
V. In gazophylacium
Vidua cum vidua
Totum mittens pretium.

2. Egens egenis largiens
   Sibi nil retinuit,
Caeleste regnum ambiens
   Haec praesens omne respuit;
V. Fide grandis, spe secura
Manum mittit ad futura.

3. Caeco nato, cui nec sedes
   Erant oculorum,
Instrumenta lucis dedit,
Et naturae decus redit
   Per momenta temporum,
V. Novum hoc spectaculum
   Idem isti vetus Christi
Renovat miraculum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Deo decantent omnia,
Qui vitam reddit mortuis
Elisabeth suffragiis
Effugat daemonia.

2. Iustae lux orta gratiae
Late spargens radium
Rectis corde studium
Ingerit laetitiae.

3. Deus palam omnibus
   Revelans iustitiam
Salutarem gentibus
   Per hanc infudit gratiam.

Responsoria.

1. Famulis se famulam
   fecit haec beata,
Coquinae squaloribus
   gaudens deturpata
Et cor gerens indefessum
   Debiles debilior
Portat ad secessum,
V. Sic sedula paupercula
Lavit istos, illis stravit.

2. Aman in patibulo
   cum Esther appendit,
Holofernis dexteram
   in caput extendit
Et suum periculo
   populum defendit;
V. Manum mittens ad fortia
Sic vincit innocentia.

3. O lampas ecclesiae
   Rivos fundens olei,
Medicina gratiae,
   Nutrimentum fidei,
Tutelam praesta pavidis,
Calorem minus fervidis
   Languidis medelam.
V. Tu Dei saturitas,
   Oliva fructifera,
Cuius lucet puritas
   Et resplendent opera.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dominus Elisabeth
   induit decore
Cuius iam parata est
   sedes in honore.

2. Deo cum laetitia
   serviens puella
Sub magistri manibus
   sustinet flagella.

3. Haec ad Deum sitiens
   Et currens in siti
Carnis desideriis
   didicit reniti.

4. Domo, rebus dum ablatis
   Mendicat hospitium,
In camino paupertatis
   Benedicit Dominum.

5. In tantis virtutibus
   Famulae fidelis
Laudet omnis spiritus
   Dominum de caelis.

Ad Benedictus.

A. Cornu salutis hodie
In turribus ecclesiae
   Dominus erexit,
Quo de manu Philistaei
Castra protexit fidei
Ac in viam gratiae
   Plurimos direxit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Exsultet vox ecclesiae,
Nam caput superbiae
Elisabeth contrivit,
Quae non exaudivit
Vocem exactoris,
Cuius intercessio
Revertentes societ
Angelorum choris.

Brev. ms. Ord. Teutonici anni 1461. Cod. Arch. Ord. Teut. 185. A. — Brev. ms. Rumoldi de Sickingen, episcopi Wormatien. Cod. Parisin. 1310. B. — Cod. S. Floriani XI, 616 add. saec. 13. C. — Cod. S. Floriani XI, 245. saec. 14. D. — Brev. ms. Teplense anni 1353. Cod. Prag. VII F 23. E. — Brev. ms. Kremsense saec. 12. Cod. Capit. Olomucen. 258. add. saec. 13. F. — Brev. ms. Cistercien. Gallic. saec. 13. Cod. Casanaten. A IV 47 (1465). add. saec. 14. G. — Brev. ms. Franciscan. Italic. saec. 13/14. Cod. Matriten. C 69. H.

Brev. ms. Trevirense saec. 14. Cod. Treviren. 366. — Brev. ms. Praemonstratense (?) anni 1281. Cod. Capit. Treviren. 177. — Brev. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Cusanus 71. — Brev. ms. S. Mariae Gedanen. saec. 15. Cod. bibl. OO. SS. Fol. 218. — Brev. ms. Monasteriense saec. 15. Cod. Darmstadien. 950. — Brev. ms. Tremoniense saec. 15. Cod. Darmstadien. 869. — Brev ms. Coloniense saec. 13. Cod. Darmstadien. 940. — Antiph. ms. Rasdorfense saec. 15. Cod. Fulden. Aa 55. — Brev. ms. Wingartense saec. 15. Cod. Fulden. Aa 122. — Brev. ms. S. Bonifatii Fulden. saec. 15. Cod. Fulden. Aa 81. — Antiph. ms. S. Bartholomaei Francofurten. saec. 15. Cod. Francofurten. Barth. 94. — Brev. ms. S. Bartholomaei saec. 15. Cod. Francofurten. Barth. 83. — Brev. ms Maguntinum saec. 15. in. Cod. Francofurten. Barth. 150. — Brev. ms. Wormatiense anni 1460. Cod. Semin. Magunt. 2157. — Brev. ms. S. Florini ad Confluentes saec. 15. Cod. Semin. Magunt. s. n. — Brev. ms. Spirense saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 514. — Brev. ms. Augustanum saec. 15. Cod. Vatican. Palat. 523. — Brev. ms. Coloniense saec. 15. Cod. Vatican. Burgh. B. 2. 93. — Brev. ms. Augustanum anni 1397. Cod. Chigian. D V 65. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Casinen. 193. — Brev. ms. Troianum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI E 16. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Angelic. C V 14. — Brev. ms. Veteris Capellae Ratisbonen. 1908. saec. 15. — Brev. ms. Eistettense saec. 15. Cod. Eistetten. Fol. 122. — Brev. ms. Cisterciense Neerland. saec. 14. Cod. Pianoren. M 1. — Brev. ms. Aquisgranense saec. 15. Cod. Florentin. Magliabech. XXXVI 7 a. — Brev. ms. Praedicat. Meten. saec. 15. Cod. Univ. Bononien. 2865. — Brev. ms. Argentinense saec. 15. Cod. Parmen. HH IV 18. — Brev. ms. Frisingense anni 1479. Cod. Mutinen. X H 1. — Brev. ms. Constantiense anni 1470. Cod. Eremiten. 82. — Brev. ms. Monasticum saec. 15. Cod. Eremiten. 84. — Brev. ms. Monasticum saec. 15. Cod. Eremiten. 758. — Antiph. ms. Beronense saec. 16. in. Cod. Eremiten. 729. — Brev. ms. Constantiense saec. 13. Cod. Civit. Turicen. C 174. — Brev. ms. Oculense saec. 15. Cod. Matriten. A 174. — Brev. ms. Romanum saec. 15. Cod. Scorialen. a III 6. — Brev. ms. Langhemense saec. 14. Cod. Bambergen. Ed. VI. 10. add. saec. 15. — Brev. ms. Langhemense saec. 14. Cod. Bambergen. Ed VII 7. add. saec. 15. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Bambergen. Ed. VII 3. — Brev. ms. Heilsbronnense saec. 15. Cod. Erlangen. 704. — Brev. ms. S. Mauritii August. saec. 15. Cod. Augustan. Fol. 99. — Antiph. ms. Traiectense saec. 13. Cod. Musaei German. 4984. — Brev. ms. Herbipolense saec. 15. Cod. Herbipolen. Mp. th. o 2. — Brev. ms. S. Magni in Faucibus saec. 13. Cod. Maihingen. II 1. 8° 13. — Brev. ms. S. Magni in Faucibus saec. 15. Cod. Maihingen. I 2. 8° 13. — Brev. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Capit. Mediolanen. 10. — Brev. ms. Embricense (?) saec. 15. Cod. Sigmaringen. 28. — Antiph. ms. Augiense saec. 12. Cod. Carolsruhan. Aug. 60. add. 13. — Brev. ms. Waradinense anni 1460. Cod. Vatican. 8247. —

Brev. ms. Zwiefaltense saec. 15. Cod. Stuttgartien. I b 105. — Brev. ms. Praedicatorum saec. 14. Cod. Hagen. V 27. add. saec. 13. — Brev. ms. Ultraiectinum saec. 15. Cod. Hagen. AA 123. — Antiph. ms. Calcariense saec. 16. Cod. Arch. Calcarien. A 14. — Antiph. ms. S. Mariae Traiecten. saec. 14. Cod. Ultraiectin. 411. — Brev. ms. Nissense saec. 15. Cod. Wratislavien. I Q 246. — Brev. ms. Camencense saec. 14. Cod. Wratislavien. I Q 243. — Brev. ms. Nissense saec. 14. Cod. Wratislavien. I Q 247. — Brev. ms. Saganense saec. 15. Cod. Wratislavien. I Q 249. — Brev. ms. Henrichoviense saec. 15. Cod. Wratislavien. I O 78. — Brev. ms. Maguntinum saec. 15. Cod. Casselan. Fol. 143. — Brev. ms. Frideslariense saec. 15. Cod. Casselan. IV° 30. — Brev. ms. S. Alexandri Embecen. saec. 15. Cod. Gotingen. 238. — Brev. ms. Quedlinburgense saec. 15. Cod. Quedlinburgen. 132. — Brev. ms. S. Wiperti saec. 15. Cod. Quedlinburgen. 189. — Antiph. ms. Halberstadiense saec. 15. Cod. Wernigeroden. Za 67 m. — Brev. ms. Halberstadiense saec. 15. Cod. Wernigeroden. Za 42. — Cod. Cremifanen. 309. add. saec. 13. — Cod. Lambacen. CLXXVII. saec. 14. — Brev. ms. saec. 15. Cod. Lincen. Γ p. 24.

Viaticus Wratislaviensis imp. Venetiis 1499. — Brev. Wratislaviense imp. s. l. et a. — Brev. sec. usum Domus Hospitalis Hierosolymitani s. Iohannis imp. s. l. 1495. — Brev. Frisingense imp. Augustae 1491. — Brev. Maguntinum imp. Lugduni 1507. — Brev. Paderbornense imp. Lipsiae 1513. — Brev. Traiectense imp. in Schonhoven 1495. — Brev. Hallense imp. Lipsiae 1534. — Brev. Zagrabiense imp. Venetiis 1505. — Brev. Eistettense imp. s. l. et a. (Hieron. Höltzel 1525). — Brev. Eistettense imp. Eistadii 1484. — Brev. Verdense imp. s. l. et a. — Brev. Pragense imp. Norembergae 1502. — Brev. Pataviense imp. Venetiis 1508. — Viaticus Wratislaviensis imp. Venetiis 1501. — Brev. Sigenense imp. Caesaraugustae 1547. etc. etc.

In 1. Vesp. **A** 2, 3 Domino D. — **A** 5, 2 Nobilis humilitas D. — **A** 5, 4 Nobilis virginitas. D. — **R**, 1 sit fehlt C. — In 1. Noct. **A** 1, 1 lactantium D. — **R** 1, 2 germinans D. — **R** 1, 5 disterminans D. — **R** 2, 2 Hic D. — **R** 2, 4 ipsam D. — **R** 2, 9 castigat D. — In 2. Noct. **R** 1, 7 gazophylacio D. — **R** 2, 4 Hic praesens C. — In 3. Noct. **A** 2, 2 Rectis cordis C. — **A** 3, 4 infundit C. — **R** 1, 6 Debiles debiliter C. — **R** 1, 7 decessum C. — **R** 1, 9 Lavit istos illustravit D. — **R** 2, 6 vincens populum D. — In Laud. **A** 2, 2 sapiens puellae C. — **A** 3, 3 desiderio D. — F hat in 2. Vesp. noch folgende **A**:

O beata sponsa Christi,
Elisabeth, quae meruisti
Apud regem angelorum
Suscitatrix mortuorum
  Fieri quam plurium,
Felix tui depressio
Superbis fit repressio
  Et robur humilium;
Tu pro nobis, mater pia,
  Roga regem omnium,
  Ut post hoc exsilium
Nobis det vera gaudia.

Zu dem Officium gehören ursprünglich die Hymnen bei Mone III, 286 und 287; vereinzelt kommen andere vor. So hat z. B. G die Hymnen: Exsultet in ecclesia (Anal. XII, 112) ad Vesp.; ad Noct.: Laeta stupet Thuringia (Anal. XII, 112); so hat H: Gaude, felix Hungaria (Anal. IV, 130) und Laeta stupet Thuringia. Das Officium ist mit den zugehörigen Chorälen veröffentlicht von E. Ranke, Chorgesänge zum Preise der hl. Elisabeth,

Leipzig 1883; der Text bei Klemming III, 64 ff. aus Brev. Lincopense imp. Norimbergae 1493, und bei Dankó, Vetus Hymnarium ecclesiasticum Hungariae, 276 ff. aus Antiph. ms. Posoniense n. 5 vom Jahre 1484.

91. De sancta Elisabeth.

In 1. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Ave, mater pietatis,
Forma patientiae,
Exemplar humilitatis,
Roga regem gloriae,
Ut nos solvat a peccatis
Te colentes hodie
In hac valle castitatis
Lumen mittens gratiae.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoretur rex gloriae,
Sponsus matris ecclesiae,
Qui Elisabeth gaudia
Dat hodie caelestia.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex regali stirpe nata
Mulier haec tam beata
Velut sol inter nebulas
Sic fulsit inter alias.

2. Mundo namque senescente
Et ad finem iam tendente
Tamquam stella clarissima
Hora lucet matutina.

3. Haec sancta ab infantia
Manus misit ad fortia
Inter mundi divitias
Continens ac delicias.

Responsoria.

1. Elisabeth, quae dicitur
Dei sui saturitas,
Nomen opere complebat,
Dum pauperes satiabat,
V. Christum enim tantopere
Satiabat in paupere.

2. Elisabeth ieiuniis
Se mactans et vigiliis,
Offerrebat cotidie
Hostiam regi gloriae
V. Non ex pectore alieno
Sed ex corpore proprio.

3. Haec matrona nobilis
Post decessum coniugis
Totum, quidquid habuit,
Egenis distribuit;
V. Nam de dote propria
Dispersit pauperibus
Marcarum duo milia
Diversis temporibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Christum valde sitiebat
Inter portas infantiae,
Dum basia porrigebat
Liminibus ecclesiae.

2. Sicut apis mellificans
Ex floribus mel colligens
Congregabat cotidie
Caelestis fructum patriae.

3. Caritate vulnerata,
Malis virtutum stipata
Mactabat carnem propriam
Christo placentem hostiam.

Responsoria.

1. Tandem mitis et patiens
Et contemptu sui gaudens
Eicitur de propriis,
Afficitur opprobriis,
V. De suis nil requirebat,
Quam caritas possidebat.

2. Postremo regis filia
Assumpta vili tunica,
Caris abiectis vestibus
Servit pauper pauperibus,
V. Sequi Christum sic voluit,
Christo namque sic placuit.

3. Elisabeth dum oraret
Et oculis fixis staret,
In altaris sacra mensa
Resplenduit lux immensa,
V. Ibi ostensa sunt ei
Miranda secreta Dei.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Haec mariti post obitum
Castitatis tenens votum
Viri sprevit consortia
Ac magnatum conubia

2. Haec est Lia plena prole,
Quae iam sine carnis mole
Vero Iacob coniungitur
Et ab eo diligitur.

3. Haec ad modum iam Rachelis
Deum videt nunc in caelis,
Qui eius est solatium
Sempiternumque gaudium.

Responsoria.

1. Elisabeth contemplatur
Iesum, a quo visitatur,
Flet et ridet prae gaudio
Fruens eius consortio
Ac praedulci colloquio,
V. Sicut, inquit, esse mecum,
Volo ego esse tecum.

2. Orat matrona nobilis,
Totus ignescit iuvenis,
Pro quo rogat, incenditur
Ac repente convertitur,
V. Pro quo fundit preces pias,
Dolet eius lascivias.

3. Vere matronam felicem,
Vere Dei dilectricem,
Quae meruit prece pia
Dulcis Iesu praesentia
In hac vita visitari
Ac frequenter consolari;
V. O quanta Dei gratia
Refulget haec mater pia!

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Christo regnanti
laus detur honorque potenti,
Per quem regnat in gloria
Elisabeth mater pia.

2. Deo laeti iubilemus
Matrem sanctam collaudemus,
Quae Iesu Christi gratia
Caeli gaudet in curia.

3. Deus, ad te vigilavit
Elisabeth te cupiens
Ac praeter te nil amavit
Te, Christe, semper sitiens.

4. Benedicant creaturae
Creatorem suum iure,
Qui Elisabeth gaudia
In caeli confert curia.

5. Laudes Deo persolvamus
Matrem sanctam venerantes,
Corda, voces adtollamus
Nos ad laudem concitantes.

Ad Benedictus.

A. Salve, rosa pietatis,
Salve, flos Hungariae,
Salve, fulgens margarita.
In caelesti sede sita,
Roga regem maiestatis
Ut nos salvet hodie,
Lumen mittens caritatis
Ac caelestis gratiae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Audi, mater o beata,
Audi preces, audi vota,
Huius parvi collegii
In hac valle exsilii,
Offer ea sponso tuo,
Cuius gaudes consortio
In caelesti iam gaudio.

Brev. ms. S. Vitoni saec. 14. Cod. Virdunen. 116 A. — Brev. ms. S. Vitoni saec. 15. Cod. Virdunen. 117. B. — Brev. Virdunense imp. Parisiis 1525. C. — AB monastisch; in der Anordnung ist C zu folgen, da AB, um die längere Form auszufüllen, teils prosaische, teils dem vorhergehenden Officium entlehnte Teile einzufügen genötigt sind. — In 1. Vesp. R Elisabeth contemplatur etc. AB. — In 1. Noct. AA 1—6 die AA der 1. und 2. Noct. AB. — A 3, 4 ad delicias B. — R 1, 4 satiebat B. — R 2, 5 Lies: Non pectore? — R 3 prosaisch AB. — R 3 (= 4 AB), 2 coniugis sui B. — In 2. Noct. AA 1—3 die AA der 3. Noct. AB; AA 4—6 lauten daselbst:

4. Ibi Martha non queritur,
Ubi Maria fruitur
Dulci Jesu colloquio
In sanctorum consortio.

5. Elisabeth, sponsa Christi,
Quae per Deum meruisti,
In caelesti claritate
Eius frui bonitate.

6. Ora cum sanctis omnibus
Ut nos a pravis actibus
Emundet Deus gratia,
Qui tibi dedit gaudia.

R 1 Postremo regis filia etc. AB. — R 2 Orat (Erat B) matrona nobilis etc. AB. — R 3, 6 Mira secreta ABC. — R 4 Vere matronam felicem etc. AB. — In 3. Noct. Ad Cant. A Salve rosa pietatis etc. AB. — A 3, 1 Hic ad modum B. — R 1 Benedictus sit Dominus Deus etc. prosaisch AB. — R 1, 2 Christum B. — R 1, 5 Ac sua in colligio A. — R 2 O mirandam mulieris etc. AB, aus dem vorhergehenden Officium entlehnt. — R 2, 6 Delet eius A. — R 3 Egens egenis largiens etc. AB, aus dem vorhergehenden Officium. — R 4 Caeco nato cui nec sedes AB, ebendaher entlehnt. — Ad Bened. A O beata sponsa Christi etc. vgl. das vorhergehende Officium in den Noten. — AB entlehnen des weitern 4 AA ad parvas horas, die A ad Bened., 4 AA super Ps. in 2. Vesp. demselben Officium. — Hymnen: Ad Vesp. et Laud.: Novum sidus emicuit (Mone III, 286); ad Noct.: O Deus alme, nostris fave votis (Anal. XII, 109).

92. De sancta Elisabeth.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaudeat Hungaria,
Iubilet Thuringia,
Quae dederunt hodie
Pacis et laetitiae
Pignus in ecclesia.

2. Iam nova progenies,
Iam decus regium,
Cuius pulchra facies,
Genus egregium
Terris moritur,
Caelis oritur.

3. Ab adulescentia
Virgo victrix hodie
Cavens dolum subdoli
Offert se Christo die
Iohannis apostoli
Amoris gratia.

4. Quidquid ei petitur
In Iohannis nomine,
Petens felix omne consequitur
Nec repulsam patitur.

5. Ut ipsius et Domini
Augmentetur tribus,
Servit Deo et homini
Cum ancillis tribus.

R. Nata regis, nupta ducis,
Forma Christi crucis,
Regum sprevit schemata,

Dum in suo corpore
In praesenti tempore
Iesu portat stigmata,
Per quam septem neumata
Mundi replent climata;
V. Regnum obliviscitur,
Dum aeternum sequitur
Regem, regis filia
Manens inter vilia
Languidorum schemata.

Ad Magnificat.

A. Sicut virgo virginum
Ad altare Dominum
Offerendum indicat,
Sic suorum puerorum
Singulos purificat,
Quorum in muneribus
Corde, voce, moribus
Dominum magnificat.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Corde psallamus supplici
Trino Deo et simplici,
Qui dilectam suam donat
Elisabeth et coronat
In caelis hodie
Corona gloriae.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elisabeth
insignis genere,
In croceis
nutrita tenere,
Plus gratia
quam ortu celebris,
Ut Lucifer
micat in tenebris.
2. Sui lusus opera,
Signa pueritiae,
Pia misericordiae
Praetendunt opera
In puerpera
Tamquam gratiae
Primitiae.
3. Iam adulta nuptui
Virgo tradita
Est divino cultui
Magis dedita,
Quam sacra nutui
Viri subdita.

Responsoria.

1. Super regum schemata
Vernans ortu claret nata
Regis Hungarorum
Nobilis Elisabeth,
Nupta viro virum habet
Ducem Thuringorum;
V. Se conformat varie
Pauperum miseriae
Mater miserorum.
2. Sub Conrado, Dei viro,
Quem timebat metu miro,
Vovens castimoniam,
Acquisiti male cibi
Cum ancillis parca sibi
Horret alimoniam;
V. Exsecrat illicitum,
Solum quaerit licitum
Propter continentiam.
3. Lac fluentis, mel manantis,
Vitae fructus terrae dantis
Tendit ad promissum,
Dum ab alto gloriae
Particeps miseriae
Penetrat abyssum;
V. Sic laborem Dominus
In praecepto fingit,
Sic in ipsa geminus
Amor coccum tingit,
Sic retorquet byssum.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Defuncto Lantgravio
Pro caelesti bravio
Vidua deiecta,

Per timoris spiritum
Vilem sumit habitum
Pauper et abiecta.

2. Hospitale construxit
In Marpurgo oppido,
In quo lassis oppido
Quietis exstruxit
Remedia
Caritate media.

3. Pia gestans viscera
Pie cruciatur
Leprosorum ulcera
Pie osculatur.

Responsoria.

1. Dum apertum caelum videt,
Consolantem, ad quem ridet,
Iesum coepit adfari,
Tu vis, inquit, esse mecum,
Sic et ego semper tecum
Nec volo separari,

V. Se promittit Christus ei,
Cum coeperunt mira Dei
Secreta revelari.

2. Ante dies exitus
Eius collo caelitus
Avis modulatur,
A qua voce modula
Dulce cum avicula
Melos decantatur;

V. Iam vicino transitu
Prophetali spiritu
Elisabeth donatur.

3. Cui nec apex neque iota
Mandatorum deperit,
Ut amica pulchra tota
Mortis horam comperit,
Cui mox Christus aperit;

V. Ecce, inquit, instat hora,
In qua vigor deperit,
Meliorem sine mora
Migrans vitam reperit.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Admirandae saeculis
Fiunt ab aviculis
Funeris exsequiae,
Cuius sunt reliquiae
In iucunda requie.

2. Mira nostri temporis
Clara sacri corporis
A partibus dispersis
Sanitates comparant
Et salutem reparant
Aegris universis.

3. Foris mirabiliter
Caecis, mutis, claudis,
Intus sensibiliter
Cum clamore laudis
Subvenit assidue
Sanctae virtus viduae.

Responsoria.

1. Quibus virtus aberat,
Virtute liberat
A iugo carcerali,
Post tumores pelagi
Redduntur naufragi
Saluti temporali.

V. Matrum graves salvat partus
Et informes reddit artus
Decori naturali.

2. Ab insanis exeunt,
A caducis prodeunt
Hae virtutes duae,
Quod mundati sordium
Corporum et cordium
Sunt ab omni lue,

V. Sentiunt hydropici,
Sciunt paralytici,
Clamant et phrenetici
Vim virtutis suae.

3. Tantae signa gloriae
Venerentur hodie
Te creata cuncta,
Cuius vita recitat,
Quod octonos suscitat
Mortuos defuncta;

V. Post laborem operum
Ad quietem superum
Transit mater pauperum
Marthae vice functa.

Prosa.

De convalle paupertatis
Ad aeternae
quietem gloriae
Transit gemma pietatis,
Elisabeth,
gemma Hungariae.

Cuius membris unctionis
Liquor manat
sub roris specie,
Quo diversae laesionis
Dolor omnis
sanatur varie.

O miranda vis virtutis
Huius sanctae
regalis viduae,
Quae salutem caecis, mutis,
Surdis, claudis
confert assidue
Defuncta.

Ad Laudes.

Antiphonae.

1. Tua testimonia,
Christe, credibilia
Nuptis sunt et viduis,
Quas decore induis
Et virtutum gloria.

2. Omnis terra Domino
Iubilet et serviat
Cum hac sancta Dei,
Cuius sine termino
Dulce melos obviat
Et adhaeret ei.

3. Super vitas melior
Est misericordia,
Quam laudant labia
Militantium
Et laus dulcior
Triumphantium.

4. Benedicta vidua,
Cuius laus assidua
Laudi confert hominum,
Benedicit Dominum.

5. Cordis, oris, operis
Tripudio
Cum adiuncta superis
In gaudio
Lauda, plebs fidelis,
Dominum de caelis.

Ad Benedictus.

A. Odor aromaticus,
Refocillans spiritus
Exit a migrante,
Circa corpus sedulus
Flet devotus populus
Christo visitante,
Christi redemptus sanguine
Et insignitus nomine
Post ingemit et ante.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Filiae Ierusalem,
Consolamini,
Vestram imitamini
Matrem spiritalem,
Ad hanc elevamini
Pietate Domini,
Qui columbae similes
Et serpenti respicit,
Et superbos despicit
Et exaltat humiles.

Brev. ms. Bisuntinum saec. 15. Cod. Parisin. 10487. A. — Brev. ms. S. Waldetrudis Monten. saec. 15. Cod. Duacen. 164. B. — Brev. ms. Franciscanum anni 1412 (Privatbesitz). C. —
In 1. Vesp. A 2, 1 In nova C. — A 4, 3 felix homine B, felix omnino C; lies: Petens felix consequitur? — In 1. Noct. hat B andere Responsorien, nämlich:

1. Pulchra, prudens et nobilis
Regis quondam filia,
Dulcis, mitis et humilis
Mundi sprevit gaudia,

Elisabeth, per omnia
Sequens Christi vestigia,
Prout novit melius;
Quam elegit et amavit,
Concupivit, sublimavit
Summi regis filius.
V. Haec defunctis reddit vitam
Sanitatem concupitam,
Aegris confert omnibus
Ipsam implorantibus.
2. Elisabeth obumbravit
Suis Deus scapulis
Et insignem insignavit (!)
Signis et miraculis,
Qui scapula subiugata
Peccati piaculis
Manare sacrum oleum
Facit suis famulis.
V. Onus leve, iugum suave (Christus)
Suis imponit famulis (!).

3. Gratuletur Hungaria,
Elisabeth genitrix,
Congaudeatque Thusia (!),
Tantae matris alitrix,
Per quam vigent miracula
Dono sancti spiritus,
[Liquor], quem sudat scapula
Morbos sanans penitus;
V. Digne decet hanc laudare
Et ad huius anhelare
Sancta patrocinia.

In 2. Noct. **A** 2, 2 In Marpurch C. — **RR** 1—3 die der ersten Nocturn. B. — In 3. Noct. **RR** 1—3 die der zweiten Nocturn B. — **R** 3 fehlt C. — **Prosa** fehlt C. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** Ab adulescentia etc. AB, cfr. **A** 3 in 1. Vesp. — Hymnen ad Vesp. et Noct.: Pange lingua gloriosae (Anal. XII, 111); ad Laudes: Lantgravia Thuringiae (Anal. XII, 111).

93. De sancta Elisabeth.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Elisabeth de rege
Ungarorum stirpe nata,
Vultu decora,
fert iam vidua Deo grata.

2. Iuventutis florem
timore [Domini] texit,
Viduitatis laude
gratiae vixit sine fraude.

3. Regis haec in aula
licet pie [foret] nutrita,
[vias] sui Domini
tenens vera Israelita.

4. Sericis induta
vixit sub magistrae rigore
Pia documenta
amans pro Christi laude.

5. Ungarorum stirpis
progenie hic generata,
Fac post exsilium,
nostra ut sis advocata.

R. De paupertatis
palea haec grana collegit,
Membra dum carnis
propria spiritu subegit,
Ut nil puerile
in opere gerendo
Sedem nil inopis
praebuit et opem dando.
V. Debilis, debilior
erat, quae pauperes sanat.

Ad Magnificat.

A. Plaude, filia Sion,
Christo regi Domino,
Qui Elisabeth sic dilexit,
Odor quam adtraxit
Et Dei sapor et puritas
Ut verum sidus praeclarum,
A sole quod differt parum
Et luna lucidius
Praedicatur,
Christus dum sponsus
In regno adoratur,
Cui cum coniungitur,
Ut nostri memor sit,
Rogemus, in perpetuum.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Dominum
regemque viduarum,
Qui ex Ungaria protulit
pretiosum thesaurum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Ex infantium ore
lactentiumque amore
Laudem perfecisti,
hanc dum caelis invexisti.

2. Gloriam caeli
enarrant et opera Dei,
Dum in firmamento
sponsa [con]iungitur Christo.

3. Plenitudo terrae,
maris et omnium rerum
Domini dicitur,
haec vidua dum vocatur.

Responsoria.

1. Elisabeth regina
Ungarorum stirpe suprema
Pauperes amando,
pauperum lues lavando,
Caput et pedes,
cum Christo ut esset heres;
V. Beata, quae texit,
pauperum membra dilexit.

2. Elisabeth [sancta],
miserorum via recta,
Leprosos mundas,
precamur, ut oleum fundas
De pectore sacro,
Christo ut iungas sponso,
Quos et Leviathan
depressit cum malo Dathan,
V. Et vinxit luto,
mundo texit scuto.

3. Elisabeth pia,
ut filium planxit Maria,
Maritum carum
plorat ad regem regum,
Obsequio suorum
clericorum ac laicorum
Exsequias parat,
virum ut carum deploret,
V. Milite facto
signoque crucis signato.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vestitu deaurato
stetit. Christo a dextris,
Virtutum flore
adornata cum iustis.

2. Suum tabernaculum
Deus sanctificabat,
Elisabeth reginam
ex Ungaris dum vocabat.

3. Fundamentum pauperum,
caecorum et miserorum,
Haec (bene) erexit montem,
Sion cum dilexit fundamenta.

Responsoria.

1. Elisabeth, tu rosa
inter spinas formosa,
Caecorum lumen
mortuorumque solamen,
Leprosos mundas
et labe tactos ut undas
Puros facis,
oscularis quos osculo pacis,
Et saniem radis,
ulcera dum pauperis lavas,
V. Ad te cuncti clamant,
Christum qui pure amant.

2. Elisabeth signis,
miraculis fide dignis
Reginas praecellit,
cunctorum morbos pellit,
Pauperem Christum
opere bono secuta,
Debiles sanando,
debilia membra curando,

V. Lumen tu caeco
membra reddis misere nato.

3. Elisabeth, vernalis
flos, tu dicere talis,
[Pauperum] catervas
Christo iungis ut lucernas,
A scabie mundatos,
ut rosas illuminatos

V. Ad sponsi hortum
Christique ducis [ad] portum.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Hostia haec tulit
atria regis intrando,
Dominum adorat
sponsum suum vocando.

2. Insulae, terrae,
maris in hisque degentes
De caligine nubis
trahit et umbra mortis.

3. Dominus recordatur
misericordiae et veritatis
Domui Israel,
pauperum misere natis.

Responsoria.

1. Elisabeth speciosa,
inter spinas rubens rosa,
Humillima stella,
pauperis misera cella,
Nos a procella
mundi salva et hostis tela,
Ut iubilemus,
tecum Dominum collaudemus

V. Cithara et choro,
cordis et organi sono.

2. Elisabeth praeclara
regem Salomonem ut Saba
Quaeris in decore,
viduarum iuncta honore,
Fructu cumulata
regi supremo sociata,
Cum filiis plaudis,
tecum quos sedere gaudes,

V. Ut altera Sara
laetaris progenie cara.

3. Elisabeth Aman
in patibulo suspendit,
Caput Holoferni
de collo laeta extendit,
Sic liberavit
Israel et pauperes pavit
In patris regno
suos secum collocando,

V. De carcere mortis
duc tuos et malae cohortis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Induit decore
Deus Elisabeth honore,
Cum Christo regnat,
qui regna caelica donat.

2. Voces aquarum,
fluctus et undae, viduarum,
Haec sic sanavit,
Christum dum sponsum vocavit.

3. Adipis pinguedo,
favus et mellis dulcedo
Animas replevit,
dolores pauperum delevit.

4. Terra Ungarorum,
fontes et flumina morum
Deum benedicebant
in caelis, qui cuncta gubernat.

5. Dominum de caelis
collaudet omnis fidelis
In tubae sono,
tympano, chordis et organo.

Ad Benedictus.

A. Elisabeth fidelis,
ora pro nobis in caelis
Christum, regem [regum]
sponsum vultuque decorum,
Qui te hic elegit,
ex milibus dum coegit,

Carnis [domans] iura
tui magistri sub virga,
Pro nobis ora,
Elisabeth noctis aurora,
Ut solem iustitiae
videamus et tuam prolem.

Ad Horas.

Ad Primam.

A. Elisabeth rigando
hortum pulchrum plantavit,
Pupillos pascendo,
quos crudelis hostis stravit.

Ad Tertiam.

A. Dormientes excitat
Elisabeth illuminando,
Fide errantes
ad Deum ore clamantes.

Ad Sextam.

A. Consilio manuum
lanam et linum quaerendo,
Sic ivit pauperes
de stercore vocando.

Ad Nonam.

A. Agrum . . .
emit pro pauperum cura,
Miseris et leprosis
vera sepultura.

In 2. Vesperis.

Antiphonae.

1. Aedificat fidem,
Elisabeth cum Dominus beavit
Manuum labore
et hanc reperit sine sorde.

2. Haec vitis abundans
in latere domus suae,
Filios informans,
olivarum ut essent novelli.

3. Saepe expugnabat
iuventus [eam], quam domabat,
Ne peccatores
fabricarent dorsum eius.

4. De fundo clamabant
pauperes, qui eam vocabant,
Pie exaudiendo,
ad sponsum secum ducendo.

5. Non exaltatum
cor eius nec elevatum,
Humiliter sentiebat
Christumque pie colebat.

Ad Magnificat.

A. Elisabeth decora
fulges in caelis aurora,
Vestem pauperum
consuisti et miserorum,
Pietatis signis
prodigiis et portentis,
Ad te clamant,
Christum qui pie amant,
Quos de profundo
maris elevasti fundo,
Nunc tecum loca,
Christum [sponsum] tuum voca.

Officia ms. saec. 15. Cod. Sangallen. 415. — In 1. Vesp. A 2, 3 et laude viduitatis. — A 2, 4 in gratiae rexit. — A 5, 2 sq. progenie stirps haec. — R, 3 propria carnis. — Ad Magn. A, 1 Gaude filia. — In 1. Noct. A 1, 4 Elisabeth dum. — A 2, 1 Gloriam tibi. — R 2, 10 fehlen Silben. — In 2. Noct. A 2, 1 Tuum tabernaculum. — R 1, 5 Leprosas. — R 1, 7 Lies Puros hos facis oder Purosque facis? — In 3. Noct. R 2, 2 regem solamen ut Saba. — R 3, 1 sq. in patibulo Aman. — R 3, 8 secum locando. — In Laud. A 1, 4 coelica regna. — A 2, 4 dum fehlt. — A 5, 2 laudet omnis. — Ad Bened. A, 5 Quem hic elegit. — Ibid. 8 sua magistri. — Ibid 12 Lies suam prolem? — Ad Sextam A, 2 et linum plectendo; vgl. Prov. 31, 13. In 2. Vesp. ad Magn. A, 2 fulget. — Ibid. 4 consuit. — Zu diesem Officium finden sich in

derselben Quelle drei Hymnen: In 1. Vesp.: Plaude, mater ecclesia, Nova frequentans gaudia; ad Noct.: Lucis creator optime, Qui Elisabeth progenie; ad Laud.: Elisabeth regina, pauperum, Omnium salutis vena. Ist das Officium (sein sollende Hexameter?) in schrecklichem Zustande, so die Hymnen in noch viel schrecklicherem.

94. De sancto Elisaeo.

In 1. Vesperis.

R. O quam felix religio,
Auctore freta gemino!
Helias prior praesidet,
Post Helisaeus residet,
Ex utriusque carmine
Patrona gaudet virgine,
V. Hanc prophetatam primitus
Prosequitur iam comminus
Carmelitarum cuneus.

Ad Magnificat.

A. Terrae sulcos
dum rimans aperit,
Hunc pallium
vocantis operit,
Tunc aratrum
cum bobus abicit
Et homines
arare didicit,
Ut Petrus post
piscare meruit,
Quando navem
cum reti renuit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Dominus admirabilis
In sanctis suis colitur,
Quorum processus nobilis
Cum laudibus recolitur.
2. Enarrant caeli gloriam
Prophetici sermones,
Nam fidei sententiam
Docent Dei praecones.
3. Signis atque miraculis
Probat Helisaeus,
Quod caeli, terrae pariter
Dominus sit Deus.

Responsoria.

1. Magistrum sequitur
sacer discipulus,
Aranti provenit
gratis manipulus,
Fervore cursitat
ad currum igneum,
Sic constans comparat
duplicem spiritum,
V. Amplexus pallium
aurigam invocat,
Sentit propitium,
dantem magnificat.

2. Dilectus Domino
reportat pallium,
Qui tactu gemino
desiccat alveum,
In signum ordinis
chlamys induitur
Et virtus numinis
hoc miro proditur;
V. Gaudet religio
patremque sequitur,
Exemplo praevio
cuius instruitur.

3. Hic sanctus variis
usus sententiis
Nunc perdit perfidos
nunc parcit miseris,
Quem ursi vindicant
suis iniuriis
Nec victum tolerant
fore conviciis;
V. Sic multifariis
claret indiciis,
Quod sit hierarchicis
fretus officiis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pro patre proles nascitur
Et princeps constituitur,
Dum Helisaeus Heliae
Succedit in regimine.

2. Deus nostrum refugium,
Laus, virtus, vita, gaudium,
Helisaei supplicibus
Nobis succurre precibus.

3. De te dicta gloriosa,
Carmeli collegium,
Tua probant speciosa
Fundamenta montium.

Responsoria.

1. Torrens exundat subito,
Rigatur tellus fluvio,
Lecytus fluit oleo,
Vasa replentur liquido;
V. Miranda augmentatio
Non arte vel ingenio,
Sed solo fit imperio.

2. Vitis pestiferae
venenum inficit,
Mixta farinula
dulcorem efficit,
Virtus prophetica
panes multiplicat,
Defunctum puerum
prece vivificat;
V. O quam praecipuis
effulget meritis,
Qui sic communicat
vivis et mortuis.

3. Leprae contagium
Iordanis abluit,
Sed poenam Giezi
propheta statuit,
Naturae gravitas
in ferro vincitur
Et sancti pietas
in hoste cernitur;
V. Ecce, nec odium
nec favor geritur,
Cum damnans famulum
hosti compatitur.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vox sonet, votum iubilet
hymnis Deo datis,
Prophetarum oraculis
iam praenuntiatis.

2. Laetentur in ecclesia
doctores summi Dei,
Nam vident omnes populi
gloriam Helisaei.

3. Det novum Deo canticum
chorus iubilaeus,
Cui persolvit spiritum
sanctus Helisaeus.

Responsoria.

1. Fecundat viduam
Helias sterilem,
Ad vitam suscitat
natum emortuum;
Sacer Helisaeus
lepram horribilem
Tollit cum ulcere
per aquae lavacrum;
V. Neuter gentilium
contemnit populum,
Ille Sidonium,
hic curat Syrium.

2. O prophetarum flos,
destructor scelerum,
Regum fiducia,
levamen pauperum!
Tu sanas morbidos,
das vitam mortuis,
Totus virtutibus
splendens mirificis;
V. Te laudant opera
divini numinis,
Qui vivis caelitus
nec morte vinceris.

3. Fulget ecclesia
novis miraculis,
Subportant aera
descensum poderis,
Expers qui vixerat
terreni sceleris,
Caelis adproximat
in signum foederis;

V. Praecelsi meriti
propheta nobilis,
Defensa famulos,
o praeco virginis.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnum decoris Domini
Militibus stipatur,
Cuius plenis stipendiis
Hic sanctus gloriatur.

2. Agminibus caelestium
Est annus iubilaeus,
Quo nunc et in perpetuum
Congaudet Helisaeus.

3. Lucis aeternae vigiles
Fruuntur Dei facie
Prophetae, legis consules,
Quam vident clara specie.

4. Iste sanctus benedictus
Cum beatis est assumptus,
Decor eius est amictus
Et laus Dei plenus ructus.

5. Iuvenes et virgines,
collaudate Deum,
Qui ad caelos transtulit
sanctum Helisaeum.

Ad Benedictus.

A. Benedictus rex caelestis,
prophetarum Dominus,
Qui per os sanctorum eius
dat legem fidelibus,
Viam pacis et salutis
praemonstrans operibus,
Ipse nos in caelo sistat
Helisaei precibus.

In 2. Vesperis.

Ad Matutinum.

A. Salve, praeclarissimae
Virtutis portentum,
Vitae sincerissimae
Patens documentum,
Lucens gemma confessorum,
Praecessor apostolorum,
Virginum et martyrum.
Exemplar egregium,
O Helisaee,
propheta nobilis,
Carmelitarum
pater amabilis,
Christo conre-
gnans in caelestibus,
Confer opem
tuis sequacibus.

Brev. ms. Carmelit. Hibern. anni 1489. Cod. Coll. ss. Trinitatis Dublinen. B 3. 10. A. — Brev. ms. Carmelit. Ierosolymit saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 187. B. — Brev. ms. S. Sepulchri. saec. 15. Cod. Parmen. Palat. 215. C. — In 1. Vesp. R, 7 prophetam ABC. — Ibid. 9 Carmelitarum innuens B. — Ad Magn. A, 2 dum ruinis aperit B. — Ibid. 6 abicitur B. — In 1. Noct. A 1, 4 colitur B. — A 2, 1 caeli fehlt B. — A 2, 2 prophetia A. — A 2, 4 Docens B. — R 1, 5 crucitat A. — R 1, 7 Sic constatis C. — R 1, 8 binensium A, bernitensum B, vinensem C; vgl. 4. Reg 2, 9. — R 2, 10 patrem quem A. — R 3, 4 nunc prosit A. — R 3, 7 victum tollant B. — R 3, 9 suis conviciis B. — R 3, 11 Quod sic herarelitant B. — In 2. Noct. R 2, 8 prece fehlt B. — R 3, 9 Ecce, nunc ordium B. — R 3, 11 Nec damnans B. — R 3, 12 fehlt B. — In 3. Noct. A 1, 1 vocum C. — A 1, 2 Deo dantis C. — A 1, 4 pronunciatus B. pronunciantis C. — A 3, 2 iubilemus B. — R 1, 5 Sacre A, Sanctus BC. — R 1, 9 Venter gentilium A, Mentis gentilium B. — R 1, 12 Tyrium C, Tyriam B. — R 3, 3 aethera BC. — R 3, 4 descensit B; ponderis ABC. — R 3, 12 o prector B. — In Laud. A 1, 3 Cuius praesens C, stipendio B. — A 3, 2 facie Dei A. — Ad Bened.

A, 6 demonstrans C, praemonstrans omnibus B. — In 1. Vesp. Ad Magn. A, 11 nunc pater C. — Ibid. 12 Christo regnans in B. — Die zugehörigen Hymnen vgl. Anal. XXIII, 168 sq. und XIX, 125.

95. De sancto Elisaeo.

In 1. Vesperis.

R. Admiranda sanctitas
Ex copia gratiarum
Per fideles recolatur,
Dum gestorum quantitas
Principis prophetarum
Elisaei memoratur,
Nam in vita et in morte
Dei claret aequa sorte
Signis et miraculis.
V. Sunamitis filium
Vivum suscitavit
Et cadaver mortuum
Defunctus recreavit.

Ad Magnificat.

A. Magna fecit potens Deus,
Dum vir sanctus Elisaeus
Per Eliam Carmelitam
Sanctiorem sumpsit vitam;
De agro namque vocatus
Et parentibus osculatis
Notisque suis cibatis
Prophetam surgens est secutus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus regem regum
Laudum cum praeconio,
Qui locavit Elisaeum
In caelorum solio.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Elisaeus, vir beatus,
Sapienter est imbutus,
Legem Dei meditatus
Et eam est prosecutus.
2. Syriae regis servitores
Elisaeum quaesierunt
Et necis eius minatores
Adversus eum convenerunt.
3. Sub fide Dei promissorum
Ad Dominum exclamavit,
Et a derisu puerorum
Prophetam vindicavit.

Responsoria.

1. Elias pater inclitus
Ascendit paradisum
Angelica vectura,
Eius replevit spiritus
Elisaeum provisum
Duplici mensura;
V. Animus assidue
Ignei ardoris
Nos sublevet gratuite
Vehiculo amoris.
2. Eliae chlamys candidus
Per flammas ignis iacitur
Et Elisaeus avidus
Captandum hunc adtrahitur
Explicite obfuscatum.
V. Iordanis flumen caeditur,
Per pallium disiungitur,
Iter pandens cernitur
Et sic per tutum graditur.
3. Elisaee Carmelita,
Vestis tua dispartita
Fratres tuos ornet ita
Virtuose, ut cum vita
Heredes sint aetherei,
V. Pallium latum per Eliam,
Elisaeo per aurigam
Igneum quod transfertur.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Filii hominum, hoc scitote,
Quia Dominus sanctum
suum mirificavit

Et promittens hoc devote,
De olla mortem quod fugavit.

2. Auribus, pater, percipe
Verba clamoris mei,
Ut gratiora prospere
In me duplentur Dei.

3. Nomen tuum admirabile
Elisaeo demonstrasti,
Contra salutem Syriae
Sagitta dum pugnasti.

Responsoria.

1. Naman Syrus cum peculio
Elisaeum sanctum adiit,
A lepra eum ut mundaret,
Dei doctus ex consilio
Propheta dona respuit,
Gratis eum ut curaret;

V. Giezi Syri munus capit,
Hoc vir sanctus intus sapit
Et Giezi virus inficit.

2. Virtutem crucis gloriosae
Pater sanctus figurabat,
Defuncto matris dolorosae
Nato vitam impetrabat,
Membra membris applicuit,
Puer septies oscitavit;

V. Adoravit Dominum
Ostium praecludendo,
Circuivit sed puerum
Calorem infundendo.

3. Elisaee, pater bone,
Confer nobis in agone
Tempus salutiferum,
Ut in peccati regione
Salvi malo a praedone,
Qui tenemur nexu scelerum,

V. Post passam famem gratiae
Fruamur fruge veniae.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. In monte sancto requiescet
Innocens adprobatus,
Et laus eius invalescet,
Dum gens per eum est cibatus.

2. Dulcis benedictio
Viro Dei fuit data
Et vita sine termino
Nunc sibi est adlata.

3. Homo Dei concupivit
Vultum Dei contemplandum,
Et Deus cum insignivit
Infectas aquas ad sanandum.

Responsoria.

1. Prophetarum filii,
Fratres de Carmelo,
Candorem fertis lilii
In terra et in caelo,
Nam Elisaei pallium
In vos est translatum,
Ut castum sit obsequium
Vestrum et humiliatum;

V. Oleum auctum viduae
Per sanctum Elisaeum
Est opus pium sedule
Effectum propter Deum.

2. O Carmeli princeps sancte,
Dux religionis tantae,
Vitam celsam, quam duxisti
In nobis ora hanc firmari,

V. Veram, mundam, abdicatam,
Iustam vitam adprobatam.

3. Admiranda sanctitas
Ex copia gratiarum
Per fideles recolatur,
Dum gestorum quantitas
Principis prophetarum
Elisaei memoratur,
Nam in vita et in morte
Dei claret aequa sorte
Signis et miraculis;

V. Sunamitis filium
Vivum suscitavit
Et cadaver mortuum
Defunctus recreavit.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Deus carum filium
Induit decore,
Cui patris pallium
Misit ex amore.

2. Per Elisaei festum
Iubilate Domino,
Ut omne cor maestum
Consoletur gaudio.

3. Prope torrentem fluminis
In terra deserta
Perambulat vi numinis
Gloria cum aperta.

4. In opere deifico
Per saeculorum saecula
Ex ore prophetico
Benedicunt Deum singula.

5. Magna virtus Dei
Per spiritum Elisaei
Mira operatur,
In quibus honoratur.

Ad Benedictus.

A. Pater, tu propheta
Altissimi vocaris,
Plurima secreta
Pandisse praedicaris,
Duc nos ad Dei faciem
Hostiumque verte aciem,
Da gratiae scientiam,
Peccati indulgentiam.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Carmeli cultor, Elisaee,
Nos virtutum veste tege,
Doce clare nos in lege
Et in fide stantes rege,
Transfer nos ad pacis montem,
Ut gustemus vitae fontem.

Brev. ms. Carmeli Abenspergani anni 1482. Clm. Monacen. 2502. — In 2. Noct. A 1, 3 promitte. — R 2, 9 sed ad puerum. — In 1. Vesp. et Noct. Hymnus: Hic pius; nur diese zwei Worte finden sich. Sie sollen wahrscheinlich die zweite Strophe des Hymnus Iste confessor bezeichnen.

96. De sancto Erasmo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Laudibus magnificis
Celebret ecclesia
Erasmi pontificis
Votiva sollemnia.

2. A primaevo tempore
Casto vigens corpore,
Gratis micans moribus
Virtutumque floribus.

3. Vir praeclarae sanctitatis
Pulcher erat facie
Geminaeque venustatis
Templum decens gratiae.

4. Ornat floridam aetatem
Decus innocentiae,
Omnem fugat vanitatem
Spiritus prudentiae.

5. Linguam habuit disertam,
Faciem amabilem
Et scientiam expertam,
Vitam venerabilem.

R. Erasmus, Deo dilectus,
Christi plebi placuit
Et in praesulem electus
Talem se exhibuit,
Quod gratuitis perfectus
Velut sol emicuit.

V. Verbo fulsit et exemplo
Coruscans ut lucifer
Et columna Dei templo
Crucis signi signifer.

Ad Magnificat.

A. Christe Iesu, pastor bone,
Legis lator et patrone,
Patris sapientia,
A quo strenuum pastorem
Et idoneum doctorem
Accepit ecclesia,
Erasmum, qui profligatus
Pro commissis ovibus
Nostros excuset reatus
Suis sacris precibus.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Corde, voce iubilantes
Christo demus gloriam
Et Erasmi venerantes
Martyris victoriam.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Erasmi pontificis
Agentes memoriam,
Agonis multiplicis
Laudemus victoriam.
2. Iussu Diocletiani
Ferbuit malitia,
Puniuntur christiani
Crudeli saevitia.
3. Hanc Erasmus ut audivit
Pressuram fidelium,
Solitudinem adivit
Germinans ut lilium.

Responsoria.

1. Dum intrat solitudinem,
Omnem sollicitudinem
In Dominum iactavit,
Vacans Deo purius,
Quem ob hoc uberius
Christus visitavit;

V. Visitant hunc angeli
Colloquentes praesuli,
Ibi bene sibi.

2. Septem annis latuit
In arbustis Libani
Praesul venerandus,
Sed latens innotuit
In virtute Domini
Signis admirandus,

V. Sed nec fame deficit,
Cui Christus sufficit,
Quem per corvum pascit.

3. O virum venerabilem,
Magnum et mirabilem,
Pedum cuius vestigia
Ferarum collegia
Sequuntur et oboediunt
Cellamque custodiunt.

V. Iumentisque hominibus
In necessitatibus
Subvenit precatibus.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Vox de caelo sonuit
Et Erasmum monuit
Ad urbem redire
Certamen subire.
2. Intrans urbem daemones
Pellit ab obsessis,
Aegros curat homines,
Subvenit oppressis.
3. Viro Dei praedicante
Et virtutes operante
Multa turba Domino
Adcrevit brevi termino.

Responsoria.

1. Dum Caesar haec percepit,
Sanctum vinci praecepit,
A quo quaerens incepit:
Dic nobis, quis es, quid credis?
Vana docens, legi nocens
Fallax incedis.

V. Erasmus: in publico,
Ait, Christum praedico,
Cui plebem dedico.

2. Rex sacrilegus fidelem
Iussit caedi praesulem
Plumbatis post haec fustibus
Pro gratiosis actibus;

V. Plebs miratur, quod illaesus
Martyr mansit dire caesus.

3. Cerae, picis et sulphuris,
Olei liquore
Ferventi corpus martyris
Perfusum velut rore
Vigebat cum decore;

V. Laudat nomen Domini
Plebs devota, fide mota
Sancto credens homini.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Terrae motu concutitur
   Urbis universitas,
   Sed tot signis abutitur
   Tyranni perversitas.

2. Ascribens arti magicae,
   Non arti deificae,
   Quae fiunt mirifice
   In sancto pontifice.

3. Quem vinctum in carcere
   Magno ferri pondere
   Eduxit per angelum
   Christus dilectum famulum.

Responsoria.

1. Mox ad urbem Lucridam
   Caelitus delatus,
   Plebis ad spem lucidam
   Puer suscitatus,
   Gentes stupent et mirantur,
   Quater dena milia
   Credunt, baptizantur,
V. Probat signis et doctrinis
   Christi fidem praesul idem.

2. Cum audisset turbidus
   Hoc Maximianus,
   In Erasmum rabidus
   Hostis misit manus,
   Diversis suppliciis
   Torquet hunc vesanus,
V. Occidens de familia
   Christi ter dena milia.

3. O pastor egregie,
   Doctor legis, agmen regis
   Miles et militiae,
   Christi signifer fidelis
   Caelestibus nos civibus
   Iungi fac in caelis.
V. Memor esto pauperum
   Paterna clementia,
   Ut tuorum operum
   Probant beneficia.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Dum Iovis simulacrum
   Erasmus evertit,
   Ad baptismi lavacrum
   Plurimos convertit.

2. Novis hunc suppliciis
   Tyrannus invasit,
   Martyr maleficiis
   Invictus evasit.

3. Hunc ignita tunica
   Aerea vestivit,
   Sed virtute caelica
   Flamma vim nescivit.

4. Pix, resina, cera, stagnum
   Ignito cum oleo
   Refrigerium dant magnum,
   Non aestum in dolio.

5. Clauditur ergastulo
   Tandem vir fidelis,
   Solvitur a vinculo
   Virtute de caelis.

Ad Benedictus.

A. Hoc dignum in miraculis,
   Quod bis ereptus vinculis
   Cursum non explevit,
   Sed ductus in Campaniam
   Urbem adiit Formianam
   Evocatus caelitus
   Eius gaudens spiritus
   In pace quievit.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. O beatum pontificem,
   Virtutum opificem,
   Quo daemones fugantur,
   Infirmi curantur,
   Idola cassantur,

Mors fugit, tot milia
Ad caeli sedilia
Triumphali gloria
Praemissa laetantur.

Alia Antiphona.

A. O gloria pontificum,
O sidus mirificum,
O fidei lucerna,
Nos fide paterna
Domino commenda
Et consueta gratia
Post vitae solatia
Transfer ad palatia
Semper possidenda.

Brev. ms. Pataviense saec. 15. Cod. Gottwicen. 436. A. — Brev. ms. Pataviense saec. 14. Cod. Zwethalen. 140. B. — Brev. ms. Pataviense saec. 14. Cod. Palat. Vindobonen. 1891. C. — Brev. ms. Pataviense saec. 15. Clm. Monacen. 11047. D. — Brev. ms. Monacense saec. 15. Clm. Monacen. 23275. E. — In 1. Vesp. Super Ps. nur eine (prosaische) Antiphon E. — R, 5 gratuitis praefectus D, gratuitatis perfectus B. — In 1. Noct. A 2, 2 Fremuit B; Superbivit C. — R 1, 1 Cum AB. — R 1, 3 Domino C. — R 1, 9 fehlt C. — R 2, 9 fehlt C. — R 3, 9 Subveni B. — In 2. Noct. A 1, 4 Et certamen AB. — R 1, 1 haec fehlt BC. — R 1, 2 Sanctum Erasmum vinci A. — R 3, 1 Per picis et B. — R 3, 4 velut in rore BC. — R 1, 1 Lugridam C. — R 1, 5 admirantur B. — In 3. Noct. R 3, 2 Doctor legis agonis B; legis agonia regiae C. — In Laud. ad Bened. A, 5 Ferimanam C. — In 2. Vesp. ad Magn. A 1 fehlt A; A 2 fehlt AB. — Zum Officium kommen vor die Hymnen: Haec dies acceptabilis A (Anal. IV, 136); Deus tuorum militum BC (de Communi); O pater alme, clemens atque pie D (Anal. IV, 134).

97. De sancto Erasmo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Martyris egregii
festum celebremus Erasmi,
Qui dominum caeli
dilexit mente fideli.

2. Praesul hic insano
turbante Diocletiano
Ecclesiam vasta
silvarum lustrat opaca.

3. Quem, dum devitat
homines mundumque refutat,
Caelicolae nitidi
solantur famine miti.

4. Escas iste pias
capit a corvis ut Elias,
Subvenit aegrotis,
disparet callidus hostis.

5. Mente sibi notas
salvatori canit odas,
Sic ope divina
donante fit hostia viva.

Ad Magnificat.

A. O recolenda dies,
sollemnis et inclita fulges,
Qua praesul sanctus
ad Christum scandit Erasmus,
Cuius amore feras
assumpsit corpore poenas,
Vulnera per cuius
pereat vitae scelus huius.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Omnes ecclesiae,
sponso iubilare venite,
Martyrio sanctum
qui glorificavit Erasmum.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Principe Romano
regnante Diocletiano

Virginis ecclesiae
pueri mactantur ubique.

2. Hic princeps mortis
ab Erasmo condicionis
Exquirens titulum
dare tura diis iubet illum.

3. Adfatur regem:
Christi non abnego legem
Tura nec, ut faris,
dabo diis, quibus assimilaris.

Responsoria.

1. Laudemus Dominum
In gloriosi martyris
Erasmi passione,
Qui pro fide catholica
Immania
Pertulit supplicia,
Unde factus est Deo hostia
Viva in sacrificium
Laudis perpetuae;

V. *Amavit Christum in vita sua, imitatus est eum in morte.*

2. Plangit Anastasius
dilectae funera prolis,
Quam gerit ad tumbam,
sed Erasmus suscitat illam,

V. Dicens festine:
pro Christi nomine surge.

3. Suscitato mortuo
Ingens fit exsultatio,
Baptizatur continuo
Anastasius cum populo,

V. Praesul cum gaudio
Grates agit Domino.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Auditis sancti
responsis Caesar Erasmi
Plumbatis caedi
iubet hunc et dilacerari.

2. Christo devotas
canit inter verbera laudes
Martyr et nefandi
contemnit iussa tyranni.

3. Undique firmatum
cognoscens Caesar Erasmum
Blando sermone
spem vult auferre coronae.

Responsoria.

1. Virtutes sancti
dum Maximianus Erasmi
Comperit, exquirit,
fidei quae secta sibi sit,

V. Aspicit astra tacens
sanctus, Caesar quoque frendens.

2. Caesar duxit virum
sanctum ad dei sui fanum,
Sancto daemon viso
ruit illius simulacrum,

V. Vastat plebem draco,
qui prodiit e simulacro.

3. Clauditur in tenebris
sub pondere carceris almus,
Sed venit almificum
vir splendens solvere vinctum,

V. Vox ruit e caelis:
per te sum glorificatus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Caesar conversos
perimi iubet ense fideles,
Qui dicunt sancto:
commenda nos pie Christo.

2. Martyr ait: vitae
portas fidenter adite,
Ad vos nam veniam
Domino mihi dante coronam.

3. Ordo triumphantes
caelestis suscipit omnes,
Auctori dulces
cantat per sidera laudes.

Responsoria.

1. Audivit martyr Dei
Vocem in summo caeli:
Erasme, veni,

Ut cum fratribus tuis
Recipias mercedem
Laboris tui;
V. Innotuit
de caelo Dominus,
Et altissimus
dedit vocem suam.

2. Martyr et antistes
deserens orbicolentes
Transiit in pace,
caeli coronatur in arce,
V. Legitime pugnans
et victor ab hoste triumphans.

3. O decor ecclesiae,
Pro Iesu Christi nomine
Roseo tinctus sanguine,
Consolare nos hodie,
Sancte Erasme,
Felicitatem
Utriusque vitae
Nobis deposce,
V. Intercede
pro nobis ad Dominum,
Gloriose
Dei amice,
Ut tua prece
ab omni mundemur crimine.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Gloriosi veneremur
Passionem martyris,
Ut pro suis supplicibus
Deum oret, quaesumus.

2. Diversa perpessum supplicia
Consolatur divina gratia
Dicens: per te in caelo
Glorificatus sum et in mundo.

3. Intuens in
caelum vir inclitus
Vidit coronam
sibi mitti caelitus,
Orat: tecum sit,
Christe, meus spiritus.

4. Caeli patente ianua
Ingreditur felix anima
Orans: da mercedem gloriae
Me petentibus, Domine.

5. Te petentes
in tua festivitate
Ab omni
libera necessitate,
Sancte Erasme,
caelestem opem nobis posce.

Ad Benedictus.

A. Qui illuxit
nobis in tenebris,
Per merita
Erasmi martyris
Dirigat pedes
nostros in viam pacis,
Ipsum ergo laudemus
Dicentes: Benedictus
Dominus Deus.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Magnificent
virginis filium
Omnes filii hominum,
Qui exaltavit humilem
Sanctum Erasmum praesulem;
Ergo, martyr gloriose,
Assistentes tuis laudibus
In aeternum
iunge caelestibus.

Brev. Misnense imp. s. l. 1483 A. — Brev. Wratislaviense imp. s. l. et a. B. — Viaticus Wratislaviensis imp. Venetiis 1501. C. — Brev. Misnense imp. Lipsiae (?) 1517. D. — In 1. Vesp. Super Ps. nur eine Antiphon, die erste ABC. — Ad Magn. A, 2 fulgens D. — In 1. Noct. R 2, 1 Planxit D. — R 3, 4 cum filio D. — In 2. Noct. R 2, 4 simulacrum continuo CD. — In 3. Noct. R 2, 2 hodie deserens BCD; orbiculantes D.

98. De sancto Erasmo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. O Sion eximia,
   Personando plaude,
   Erasmi sollemnia
   Digna colens laude.
2. O Erasme, fidei
   Pugil, per te gentes
   Meruerunt provehi
   Ad caelos gaudentes.
3. O qui pellis citharam
   Das poenis plagarum,
   Sic evertens Sisaram,
   Ducem tenebrarum.
4. O martyr et pontifex,
   Obsta multa prece,
   Ne nos vilis artifex
   Culpae fuscet faece.
5. O decus ecclesiae,
   O norma virtutis,
   Duc nos via gratiae
   Ad fora salutis.

R. Ecce, granum moritur
   Terrae clausum palea,
   Erasmus occiditur
   Regis quando framea,
   Agalma ingreditur
   Mira fulgens trabea;
V. Vitae fretus galea
   Mortis trucem fugat ducem
   Fidei de vinea.

Ad Magnificat.

A. O mater ecclesia
   Omni digna gloria,
   Gaude iubilando,
   Erasmi praeconium
   Praesulis eximium
   Canens exorando,
   Soluti a reatu
   Sanctis cum christicolis
   Iungamur caelicolis
   Ut eius precatu.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Adoremus Dominum,
Deum, patrem luminum,
Ut salvemur meritis
Erasmi antistitis.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Fructum suo tempore
   Erasmus donavit,
   Talentum cum foenore
   Quando reportavit.
2. Quare cum insania
   Fremuerunt gentes
   Verba per inania
   In sanctum rigentes?
3. Dominus mirificat
   Sanctum suum hodie,
   Quem polo laetificat
   Laurea cum gloriae.

Responsoria.

1. Cum a Diocletiano,
   Imperatore profano,
   Damnatur ecclesia,
   In fide Christi constantes
   Idolis non immolantes
   Sufferunt supplicia;
V. Deo grates referunt
   Christiani mente sani
   Tura cordis offerunt.
2. Eremi silentia
   A Deo vocatus
   Expetit industria
   Erasmus beatus,
   Ubi corvo gerulo
   Ut Elias epulo
   Degens est cibatus;
V. Spretis mundi noxiis
   Angelorum beatorum
   Fruitur alloquiis.

3. Tribunali sistitur,
Iurgiis discutitur,
Minis fatigatur,
Offerat ut idolis
Tura, verbis subdolis
Praesul invitatur;
V. Cum sprevisset idola,
Multa fuste, sed non iuste,
Pravis fit parabola.

3. Offero non sculptili
Neque Deo fictili,
Verum Christo soli,
Auras maculantia
Spargere eloquia
Tu, rex, ergo noli;
V. Colere sculptilia
Non est aptus, nisi captus
.Caecae mentis furia.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Domine, non habitat
Iuxta te malignus,
Sed, qui se nobilitat
Ut Erasmus dignus.
2. Omnia sub pedibus
Eius subiecisti,
Iesu, caeli civibus
Eum tu iunxisti.
3. Sicut passer volitat
Erasmus ad montem,
Virtute se excitat
Vitae gustans fontem.

Responsoria.

1. Erasmus, vir lepidus,
Effatur intrepidus,
Omnis expers mali,
Fideles aedificat,
Christum Iesum praedicat
Astans tribunali;
V. Vera fides rutilat,
Hic athleta mente laeta
Deo laudes iubilat.
2. Carcere includitur,
Multo ferro premitur
Rege ordinante,
A ferro et carcere
Solvebatur propere
Angelo praestante,
V. Dei transit gratia
Mox pusillam in favillam
Ferrea materia.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Operans iustitiam
Mali fugit pestem,
Erasmus in patriam
Graditur caelestem.
2. Erasmi in capite,
Deus gloriose,
Coronam de lapide
Ponis pretiose.
3. Portas vestras tollite,
Principes superni,
Militem suscipite
Iam regis aeterni.

Responsoria.

1. Erasmus cum rege Iovis
Templum intrat bellis novis
Gemitu et precibus,
Idolum mox fractum ruit
Et incineratum fuit
Gentibus stupentibus,
V. Ex quo statim proruit
Draco dirus, spargens virus
Viros multos necuit.
2. Confregere subdola
Mox gentiles idola
Miris visis tantis,
Et baptismi gratia
Currunt ad praesidia
Summi dominantis;
V. Exsultat ecclesia,
Dum gementes volant gentes
Ad Dei obsequia.

3. Tyranni imperio
Cum Erasmus gladio
Triumphans finitur,
Omni dignus gloria
In caelesti curia
Gaudio potitur;
V. Victrix ridet veritas,
Dum confusa et delusa
Regis luget feritas.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Regnans Deus induit
Erasmum decore,
Nam in mundo claruit
Praesulis honore.

2. Cum Erasmo Domino
Una iubilemus,
Caeli sancti termino
Regnum ut intremus.

3. Sprevit transitoriam
Erasmus salutem,
Ut videret gloriam
Dei et virtutem.

4. Hic cum sacerdotibus
Sanctis benedicit
Deum in caelestibus,
Mundum quia vicit.

5. Erasmum divinitus
Foventem in zelis
Omnis laudet spiritus
Dominum de caelis.

Ad Benedictus.

A. Cordis nostri lora spasmi
Iesu, dulcis Domine,
Sacri dissolve Erasmi
Devoto oramine,
Ne ut noctuae erremus
Mortis in caligine,
Sed ut aquilae ovemus
Vitae verae lumine.

Per Horas.

Ad Primam.

A. Morti se impendit iste
Pro amore tuo, Christe,
Plus quam ad conviviao
Volans ad supplicia.

Ad Tertiam.

A. Erasmus vi rapuit
Caelum dignus Deo,
Poenarum hoc meruit
Insigni trophaeo.

Ad Sextam.

A. De virtute iugiter
Ibat ad virtutem
Erasmus feliciter
Lucrando salutem.

Ad Nonam.

A. Erasmi praesentia
Fructu meritorum
Cumulavit gaudia
Incolis polorum.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Erasmo coniubilant
Astra matutina,
Cuius gesta rutilant
Hora vespertina,
Erasmo sagacitas
Data serpentina
A Deo simplicitas
Est et columbina.
Blandimenta spuria
Erasmus spernendo
Superna palatia
Subit patiendo,
Excedens aromata
Odore virtutis,
Migrat ad agalmata
Aeternae salutis.

Brev. ms. Cracoviense saec. 15. Cod. Capit. Cracovien. 20. A. — Cod. Gottwicen. 202. saec. 15. B. — Brev. ms. S. Zenonis saec. 15. Clm. Monacense 16525. C. — In 1. Vesp. hat A sechs **AA**, von denen die erste überzählige, in BC fehlende, lautet:

[O] martyr egregie,
Pugil regis gloriae
  Triumphans agone,
Erasme, viriliter
Stabas et feliciter
  Spe vitae coronae.

A 1, 1 O fehlt C. — **A** 1, 2 Persolvando A. — **A** 2, 1 O fehlt C; pugil fidei C. — **A** 3, 1 O fehlt C. — **A** 3, 2 Da poenis A; poenis tangis plagarum C. — **A** 3, 3 convertens A, avertis C, Lyseram A, Zisuram C. — **A** 4, 1 O fehlt C. — **A** 4, 3 mille artifex C. — **A** 4, 4 turbet faece C. — **A** 5, 3 viam C. — **A** 5, 4 formam C. — An Stelle des **R** Ecce, granum moritur, das in 2. Vesp. steht, hat A hier das folgende:

R. Vox audita est de caelis
Ad Erasmum tam fidelis:
Christus iubet, ut tu velis
  Civitatem ingredi.
Qui surrexit in aurora,
Non neglexit, missae hora(s)
  Portas vidit oppidi.
Illi claudi occurrebant
Et obsessi, qui regebant
  Vultu tamquam pallidi,
V. Imponebat cui manum,
Claudum vero vel vesanum
  Potestate validi.

Ad. Magn. **A**, 4 praeconia A; die ganze **A** prosaisch C. — Invit. 2 Deum fehlt A. — In 1. Noct. **A** 3, 1 Deus mirificat C; Dominus mirificavit B. — **A** 3, 4 Laureatum A. — Von hier ab wird das Officium prosaisch in C. — **R** 2, 4 Beatus Erasmus A. — **R** 2, 9 Funditur A, fungitur B. — **R** 3, 2 Virgis discutitur A. — **A** 3, 3 Nimis A. — **R** 3, 7 Cum pervenisset A. — **R** 3, 8 Multo B. — In 2. Noct. **A** 3, 2 mortem. — **R** 2, 1 In carcerem ducitur A. — **R** 2, 6 Angelo testante A. — **R** 2, 7 gloria A. — **R** 3, 2 futili B. — **R** 3, 3 Vero Deo Christo A. — **R** 3, 6 rex fehlt A. — **R** 3, 8 vere captus A. — **R** 3, 9 Ecce mentis A. — In 3. Noct. **A** 3, 1 Dortas vias tollite A. — **R** 1, 3 Gemituum precibus A. — **R** 1, 6 incurvatum A. — **R** 1, 8 diris spargens vitiis A. — **R** 2, 1 Cum frangere A. — **R** 2, 4 In baptismi A. — **R** 2, 8 gentes fehlt A. — **R** 3, 3 Triumphans fehlt A. — **R** 3, 9 Regis audet A. — In Laud. Ad Bened **A**, 1 lora psalmi A, spalmi B. — Ibid. 5 noctuae Erasmus A. — Ibid. 7 ovemus fehlt A. — Per Horas **AA** fehlen A. — In 2. Vesp. ad Magn. **A** lautet in A:

Magnificent Dominum,
Amatorem hominum,
  Omnes mundo corde,
Erasmi supplicibus
Diluamur precibus,
  Ut ab omni sorde
    Liberemur.

Hymnen: ad Vesp. et Laud.: Erasmi de victoria (Anal. IV, 135) AB; O pater alme, clemens atque pie (Anal. IV, 134) C; ad Laudes: Morti se impendit iste A.

99. De sancto Erasmo.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Gaude, mater ecclesia,
Quae tanti sollemnia
Pontificis recolis,
Qui in hac miseria
Passus est supplicia
More pii martyris.

2. Exenteratus ut assatur
Piscis, sic Maximiano
Martyr totus eviscecratur,
Ab hoste fidei profano.

3. Digiti subulis transfiguntur
Martyris fidelis,
Pedicae confoduntur
Iussu regis crudelis.

4. Clamat: Spes orbis unica,
Christe, patris sophia,
Hunc populum sanctifica,
Lux, veritas et via.

5. Spondet mox: Serve fidelis,
In te confidentibus
Dantur mox, quaecunque velis,
Te laude recolentibus.

R. Salve, martyr, nobilis,
Christi testis herilis,
In amore eius stans immobilis,
Victor agminis hostilis,
Erasme, doctor fidei,
Pro nobis vota funde,
Labe mortis sumus rei,
Succurre plebi gemebundae.

V. *Vultus Domini* [*super*] *iustos et aures eius in preces eorum.*

Ad Magnificat.

A. O praesul, evangelicae
Sator veritatis,
Vitae cultor angelicae,
Lucerna sanctitatis,
Qui spernis iussa principum
Propter Christi nomen,
Pro nobis, pater inopum,
Sis dans beatum omen.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Iubilemus Christo regi,
Qui in festo huius diei
Erasmum sanctum sublimavit,
Qui hunc mundum superavit.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Nomen Domini magnificemus,
Pia laude collaudemus,
Quod a tanto sancto viro
Praedicatur more miro.

2. Caeli, Deum collaudate,
Laudes Erasmi exaltate,
Quem sibi Dominus consecravit,
Dum a scaeno mundum lavit.

3. Cordis quidem puritate,
Innocenti pietate
Caesaris ut lutulentum
Spernis aurum et argentum.

Responsoria.

1. Gaude, pater sancte, gaude
Pio Christo et applaude,
Quia gratias tibi tales
Tribuit, ut ferocitates
Vinceres brutorum animalium;

V. Subiecit namque tuis pedibus,
Ut prophetico ore promisit
Dominus.

2. Septem annis a tumultu
Hilari pater sanctus vultu
Libanum conscendit montem
Corporis fugiens mortem,
Tyranni timens iudicem,

V. Qui mortem inferre cupiebat
Illi, qui Christum Deum colebat.

3. Repletur Diocletianus
Ira, furit ut vesanus,

Erasmum fustibus mactari,
Tortores novos ter mutari,
Sed nulla torquent verbera;
V. In dorso eius fabricabant
Peccatores, prolongabant
Iniquitatem criminis.

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Plumbo, pice, cera, igne
Sanctum et perfundunt,
Angeli Dei sed astabant,
Qui tormentum mitigabant.
2. Psalmum Deo dum cantabat,
Christum votis impulsabat:
Mortalia tuorum, Domine,
Dant servorum brutis terrae.
3. Terrae motus invalescit,
Pro quo Caesar pertremescit,
Populi pars perit maxima,
Dum coruscant fulmina.

Responsoria.

1. Furore Caesar inflammatur,
Et vir sanctus incarceratur,
Imponi iubet sexaginta
Corpori ferri pondera
Et carcerem signat annulo,
V. Ne quis potum daret ei,
Sancto Erasmo, viro Dei.
2. Nocte sanctus exclamavit,
Christum, quem amat, invocavit:
Festina, ait, Iesu Christe,
Ne glorietur iudex iste
In servis fidelibus
V. Et dicat genti populorum:
Ubi nunc est Deus eorum?
3. Tu alter es qui pascitur
Elias et reficitur
A corvo in eremo,
Qui mundum fugiens deserit
Et adfatu
solatur angelico.
V. Panis ei
destinatur caelicus,
Quo reficitur
in eremo famelicus.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Liquefacta est ut cera
Ferrum, angelus: sincera
Ope tibi, frater, asto
Teque a poenis custodio.
2. Qui cum gaudio tunc surrexit
Et cum angelo mox perrexit,
In Lucredo civitatem,
Ubi docuit Christi veritatem.
3. Defunctum vivum suscitavit,
Ingenti voce qui clamavit:
Pater, omnes nos erramus,
Vanos deos qui adoramus.

Responsoria.

1. Divino iussu suscitavit
Defunctum natum, quem ploravit
Vir magnus Anastasius,
Dum Erasmus praedicavit
Iesum Christum, quem amavit
Hic martyr eximius,
V. Flexis genibus orabat
Et Christi nomen invocabat
Dicens: surge propere.
2. Gemit Dei athleta
Mundi pompa spreta,
Dum iubetur a Caesare
Vana idola colere,
Martyris Christi dum aspexit
Faciem, daemon statim exit,
Qui coepit gentem laedere;
Clamat populus: Pastor bone,
Ne pereamus,
salva nos a dracone.
V. Pastor pius ut ignita
Indutus exstat polimita,
Refrigeria
mox angelica sensit.
3. Qui Deo agens gratias
Christo voce magnifica:

Populum hunc sanctifica,
Psallens, in refrigerium,
Christe, per tuum auxilium
V. Ignem et aquam transimus
Et propitiante venimus.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Laudes Deo decantabat,
Pro gente Deum exorabat,
Clamat gens: magnus est Deus,
Quem praedicat
praesul verus Nazareus.
2. Artes magorum operatur,
Caesar populum sic adfatur,
Vota diis exhibete,
Incenso ture confovete.
3. Martyris maxillas contundit
Caesar, dum abiecta non refundit
Erasmus responsa grata,
Fidelis Dei athleta.
4. Benedicite, angeli, Deum,
Qui certantes in agone
. . . .
. . . .
5. In caelis Deo
Sit gloria cum iubilaeo,
Et pax bonae voluntatis
Sit hominibus renatis.

Ad Benedictus.

A. Hymnum trium decantabat
Puerorum, Christum magnificabat:
Benedictus es in regni throno,
Domine Deus, caelesti dono
Salva hunc populum te invocantem,
Agonem meum exspectantem.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Veni, inquit vox divina,
Mundi huius a ruina
Bravium caeli
Dono tolle fideli,
Qui ad caelos vidit sursum
Caelestes choros in occursum
Sibi pergentes martyrum,
Dei confessorum omnium
Christique apostolorum
Et sanctorum angelorum,
Offerentes aureolam;
Caput suum inclinavit,
Spiritum Deo commendavit
Tradens sanctam animam.

Brev. ms. Bambergense saec. 15. Clm. Monacen. 24004. — In 1. Vesp. A 1, 2 Quae tanti pontificis sollemnia. — A 1, 3 Hodie recolis. — A 5, 3 Datur. — In 1. Noct. A 3, 1 puritatem. — A 3, 2 Innocentem pietatem. — R 2, 2 mater. — In 2. Noct. A 1, 1 Plumbum, picem, ceram. — In 3. Noct. R 1, 2 qui. — R 2, 3 a fehlt. — R 2, 2 exat.

100. De sancto Erico.

In 1. Vesperis.

Antiphonae.

1. Assunt Erici
regis sollemnia, laude
Regem multiplici
collaudans, Suecia, gaude.
2. Gaudeat eximiis
Upsalia magnificata
Martyris exuviis
et signis glorificata.
3. Hic insignitus
sceptri regalis honore,
Dulciter ignitus
Christi fervebat amore.
4. Dulcis amice Dei,
per quem rex magnificatus
Es, clementer ei,
pro nobis funde precatus.
5. Da, Deus, ut mitis
regis, cuius veneramur

Festa, piis meritis
sanctis iungi mereamur.

Ad Magnificat.

A. Ave, martyr pretiose,
Miles Christi gloriose,
Ave, regum gloria,
O Erice, rex Sueorum,
Posce nobis peccatorum
Veniam et gaudia.

Ad Matutinum.

Invitatorium.

Christum suppliciter
laudemus ei iubilantes,
Erici pariter
sollemnia concelebrantes.

In 1. Nocturno.

Antiphonae.

1. Opem Christi flagitat
Rex ciliciatus
Et carnis subpeditat
Reprobos conatus.

2. Aqua frigens iugulat
Vim carnalitatis,
Virtus regem regulat
Moribus beatis.

3. Tyrannos audacior
Arcet et enervat,
Mites ipse mitior
In pace conservat.

Responsoria.

1. Ira, rancor, odium
Cedunt et ardescit
Dei desiderium
Nec unquam torpescit,
Per hoc felix studium
Scandit et ditescit.

V. *Ideo stabilita sunt bona ipsius in Domino.*

2. Lucris avaritiae
Pia mens abstracta
Lucris studet gratiae
Caelitus pertracta,
Cuncta sub iustitia
Stant pulchre compacta.

V. Nec iura, nec praedia
Plebis sunt subtracta.

3. Vana pompae practica
Contempta calcatur,
Pia lex angelica
Regi complantatur,
Scala caeli fabrica
Decens sic aptatur.

V. *Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum.*

In 2. Nocturno.

Antiphonae.

1. Pugil fortis fidei
Dum pro fide zelat,
Ad baptismum provehi
Perfidos anhelat.

2. Pacem offert hostibus
Et pugnans procedit,
Hostes cadunt ensibus,
Regi lucrum cedit.

3. Plorat strages hostium
Motu pietatis
Dans grave suspirium,
Quod sint cum damnatis.

Responsoria.

1. Cultum idolatriae
Cultor trinitatis
De terra Finlandiae
Pellit, illustratis
Turbis dono gratiae
Fideque purgatis.

V. *Dominus dabit benignitatem, et terra nostra dabit fructum suum.*

2. Precamur per vulnera
Tua, martyr Christi,
Purga nostra scelera,
Quod possimus sisti

Sursum supra sidera,
Quo tu conscendisti,
V. *Ut sit splendor Domini Dei nostri super nos.*

3. Summum decus patriae,
Fidei zelator,
Legum et iustitiae
Sanctus promulgator,
Sis divinae gratiae
Mitis impetrator.
V. Ut ad regnum gloriae
Nos ducat salvator.

In 3. Nocturno.

Antiphonae.

1. Rex erat Ericus
humilis, devotus, honestus,
Prudens, magnificus,
patiens, pius atque modestus.

2. Correxit Sueciae
leges, servire coegit
Christo perfidiae
gentes, quas ense subegit.

3. Digne promeruit
sanctis moriens sociari,
Qui Domino studuit
vivens vere famulari.

Responsoria.

1. Pax patriae, decus ecclesiae,
vitiis inimicus,
Rex Sueciae caelos hodie
conscendit Ericus,
V. Pro fidei fervore Dei
dilectus amicus.

2. Amens omnino
letali vulnere quino
Se vir transfixit,
quasi mortuus ille revixit,
V. Regis mirifici
meritis sanatus Erici.

3. O miles Christi,
qui martyrio meruisti
Sanctis coniungi,
iunctus diademate fungi,
Victor regali
fidei merito speciali,
V. Perveniant, qui te
laudant, ad gaudia vitae.

In Laudibus.

Antiphonae.

1. Hostia grata Deo
mactata petens paradisum,
Ecce, purpureo
reparavit sanguine visum.

2. Infanti genito
sine vita regis Erici
Vita datur merito
pariterque salus genetrici.

3. Martyr presbytero
linguae solvendo ligamen
Dat cum sincero
vocis modulamine famen.

4. Ferro transsecuit
proprium vir guttur, eique
Sanctus promeruit
vitam venerandus ubique.

5. O rex insignis,
cui servit nostra caterva,
Praefulgens signis,
nos protege, dirige, serva.

Ad Benedictus.

A. Corona fulgens aurea,
Flos dignitatis regiae,
Sanctus Ericus ignea
Vicit tela malitiae;
Sic victor vernans laurea
Rex et patronus Sueciae,
Felix de domo lutea
Transit ad regnum gloriae.

In 2. Vesperis.

Ad Magnificat.

A. Miles regis gloriae
Tutor innocentium,
Malleus perfidiae,
Rex Erice, bravium

Apprehendens in agone
Ense caesus hostium,
Nobis placa, martyr bone,
Iesum, Dei filium.

Infra Octavam.

Ad Magnificat.

A. Magnificemus Dominum,
Ericum qui magnificat
Et in salutem hominum
Signis crebris mirificat.

Ad Benedictus.

A. Benedictus es, Domine,
Erico qui post proelium
Das in sanctorum agmine
Caelestis regni solium.

Brev. Upsalense imp. Holmiae 1496. — In 1. Vesp. hymn: Adest dies laetitiae (Klemming I, 91); ad Noct.: Hymnum novae laetitiae (ibid. 92); ad Laudes: Laudes ad laudes iungite (ibid. 98).

Nachträge und Berichtigungen.

S. 11, Spalte 1, Zeile 4 v. o. lies Assunt statt Adsunt. — Ibid. Zeile 9 v. o. lies ascitis statt adscitis.

Das Anna-Officium: Felix orbis, felix hora (S. 64) findet sich nach Chevalier Rep. hymnol. n. 16079 auch im Brev. Arosiense imp. Basileae 1513.

S. 101, Spalte 2, Zeile 11 v. u. lies Gingivas statt Gingiaas.

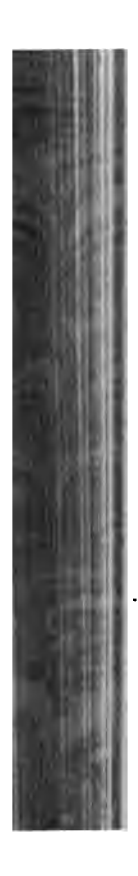
S. 147, Spalte 1, Zeile 15 sq. Der Versicel lautet im Brev. Opatovicense saec. 15. Cod. Vindobonen. 1962:

Per te ducem clarissimum
Ut exinde transeamus
Te obnixe flagitamus.

Inhalts-Ubersicht.

I. Real-Index.

II. Verbal-Index.

Pierer'sche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

